A

DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

SANSKRIT MANUSCRIPTS

IN THE LIBRARY OF THE

CALCUTTA SANSKRIT COLLEGE.

Prepared under the orders of the Government of Bengal.

BY

HRISHIKESA SASTRI,

SECOND GRAMMAR PANDIT, SANSKRIT COLLEGIATE SCHOOL,

AND

NILAMANI CAKRAVARTTI, M.A.,

LATE RESEARCH SCHOLAR

VOLUME X. JAINA MANUSCRIPTS

CALCUTTA

PRINTED BY J. N. BANERJEE & SON, BANERJEE PRESS,

59 PATALDANGA STREET,

1909.

INDEX

TO

JAINA MANUSCRIPTS.

The figures against the names of the Manuscripts in this index are their serial numbers in the Catalogue.

T

U

V

NYĀYA.

SĀṄKHYA.

YOGA.

STOTRAS or HYMNS.

LITURGICAL MANUSCRIPTS.

VAIDYAKA.

JYOTIṢA.

VEDAS.

PROSODY.

जैनग्रन्थानां सूचिः।

JAINA MANUSCRIPTS.

ANGAS.

No. 1. स्थानाङ्ग। Sthānāngam. Substance, country-made white paper, 10 x 4 inches. Folia, 113. Lines, 6-15 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old and torn in parts. Prose. Not correct. Incomplete.

This belongs to the Anga works of the Jainas and is third of them. According to Dr. A. Weber it is divided into ten sthānas or chapter such as (1) ekasthānam, (2) dvisthānam, (3) tisthānam, (4) causthānam, (5) pañcsthānam, (6) chasthānam, (7) sātsthānam, (8) ātasthānam, (9) navasthānam, (10) dasasthānam. Of these our MSS. has upto the end of the causthānam only, with an anomynous commentary in bhāsā in margins. Described by Dr. A. Weber in No. 1779. Dr. Weber has mentioned a tabā in bhāsā but he has not given extract of any part of it. His extracts from the texts also slightly differ from ours in many parts. His MSS. begins—

> ॐ नमो वीतरागाय सुयं मे आउसं तेणम् भगवया एव मक्खाय एवं आया।

While the beginning of our Ms. reads—

> ॥६०॥ ॐ नमः। सुयं मे आउसं मे तेण भगवया एवमक्खायं एगे आया।

The extracts at the end of causthānam in Dr. Weber's description entirely agree with ours except the word पोसाना which he reads as पोसणा.

Beginning of the Commentary. ॥६०॥ ॐ नमः॥

> श्रीवीरं जिननाथं नत्वा स्थानाङ्गकतिपयपदानाम्।
>
> प्रायोन्यशास्त्रदृष्टं करोम्यहं विवरणं किञ्चित्॥

पुस्तकेऽस्मिन् स्थानाङ्गं नाम तृतीयो जैनाङ्गनिबन्धः सटीको वर्त्तते।

No. 2. भगवतीसूत्रम् । Bhagavatīsūtram. Substance, country-made white paper, 12×7 inches, Folia, 875. Lines, 3-16 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1871, Śaka, 1737. Appearance, very old, worn out, torn and worm eaten in most parts Prose. Generally correct Complete.

This belongs to the Aṁga work and stands fifth in order. It has also the following names—

Such as Bhagvatīvivāha, Viyāha Pannatti, Vyākhyāprajñapti and is complete in 41 Saya (Śata). Described by Dr. A. Weber in No 1787 of his Catalogue. The text is accompanied by explanatory notes in bhāsā and agrees with that of Dr. Weber.

पुस्तकेऽस्मिन् भगवतीसूत्रं नाम पञ्चमो जैनाङ्गनिबन्धो वर्त्तते ।

No. 3. अन्तगड़दशाउ । Antagaḍadaśāu Substance, country-made white paper, 10×4 inches Folia, 54 Lines, 15-21 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and writing affaced in parts Prose Generally correct Incomplete

Antagaḍadaśāu belongs to the Aṁga works of the Jaina's and is the eighth of them, complete in eight vargas of which the first varga has 10 Ajjhayaṇas or chapters. The second 11, the third 13, the fourth 10, the fifth 10, the sixth 16, the seventh 1 and 11, the 8th 10 ajjhayanas. The codex under notice has upto a small portion of the eighth Varga. As our reading agrees with that of Weber's in No. 1806 we need not describe it. It has been so much worn out that cannot bear even a soft touch of a finger.

पुस्तकेऽस्मिन्नन्तगड़दशाउ नामकोऽष्टमो जैनाङ्गनिबन्धोऽसम्पूर्णो वर्त्तते । पुस्तकमिदमतिजीर्णे न स्पर्शसह वर्त्तते ।

UPĀṄGAS.

No. 4. राजप्रश्नसूत्रसिद्धान्तः । Rājapraśnasūtrasiddhāntaḥ. Substance, country-made white paper, 9×4 inches Folia, 271. Lines,

7–15 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat, 1844. Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. *Complete,*

This work has been described by Dr. A. Weber under the name of Rājapraśnaiyyam in his Cat. No. 1829. It is the second Upāṁga work of the Jainas and consists of questions by a king called Pradeśi *and their answers by his Guru. The codex under our notice is also* embodied with a commentary or Vārttika in Bhāṣā, under the name of Rāyapraśnī Sūtrasiddhāntaḥ, by Samaracandra Sūra. The readings of the text as extracted by Dr. Weber differ from ours in some places for example our text begins—

> नमो अरिहंताण, नमो सिद्धाणं नमो आयरियं नमो उवझायाणं नमो
> *लोए सव्व साहूणं एसो पच नमोकारो तेणं कालेणं तेणं समएणं आमलकंपा*
> णामं णयरी होत्था रिद्धत्थिमियसमिद्धा जावथा माइया दरिसणिज्जा
> अभिरूवा पडिरूवा, तीसेण आमलकप्पा णयरीए वहिया उत्तर
> पुरच्छिमे दिसोभाए अंबसालवणे णाम चेतिए होत्था पोराणे जाव
> पडिरूवे असोयवरपायवे पुढविसिला पुव्वपवत्तव्वया सवराय गमणं
> नेयासियचिए राया धारिणी देवी सामीसमी मूढो परिसानिग्गया राया
> जावी पज्जुवासति।

Extract from Weber. ओं नमो वीतरागाय। नमो अरिहन्ताणं नमो सिद्धाणं णमो
> आयरियाणम्, नमो उवज्झायाण नमो लोए सव्वसाहूणं। च। तेणं
> कालेणं तेण समएण आमलकप्पा णयरी होत्था.., तीसेण आमलकप्पाए
> णयरीए अम्बसालवणे णाम चेतिते होत्था......वण वएणा उववालिय
> गमेणं नेया सेयो राया धरिणी देवी सामी समोसढे परिसा णिग्गया जाव
> पज्जुवासति।

Look at the end also.

Our codex reads—

> उप्पन्ननाणसणेहि सिज्झिहिति बुज्झिहिति मुच्चिहिति सुचिहिति परिनिव्वाइस्सति
> सव्वदुक्खाणमंतं करेमि य सेवं भंते सेव भन्तेति गोयमासमणं भगवं महा-
> वीरं वदइ णमंसइ वंदित्ता णमिसत्ता संजमेणं तवसा अप्पाणं भावेमाणे
> विहरति णमो जिणाणं जियभयाणं णमो सुयदेवयाए भगवईए णमो पणोए
> भगवईए णमो भगवओ अरहओ पासस्स पासस्स सुपासएस्सवणो णमो
> रायपसेण इय समत्तं।

Colophon. इति श्रीरायपसेणी सूत्रसिद्धान्तसमाप्तं ॥ संवत् १८४४ मिति माघ सुदि १० रविवार लिखितं जोसी देवराम नारायणजी मध्ये संपूर्णकृतं श्री ॥ छ ॥

Extracts quoted by Weber—

अणुसासमाणीसासेहि सिज्झन्ति, बुज्झन्ति, मुच्चन्ति परिनिव्वाहिंति सव्व दुःखाणम् अन्त करेन्ति। च सेवम् भन्ते सेवम् भन्ते त्ति भगवम् गोयमा समणम् भगवम् महावीरम् वन्दइ नमसइ वन्दित्ता, नमंसित्ता संजमेण तवसा अप्पाणं भावेमाणे विहरइ ॥ च ॥ नमो जिणाणं जियभयाणं नमो सुयदेवयाए + + + + पसुसे कुसुमे पवुमतणो नमोत्थु ॥ च ॥ राय पसेणीयम् सम्मत्तम्। समर्थित इदं सूत्रम्। ग्रन्थाग्रं २०७८ ॥ शुभं भवतु ॥ च ॥

The commentary or Vārttika in our codex is entitled Rājapraśnisūtrasiddhānta by Samaracandra Sūri, pupil of Pārśvacandra. But that described by Dr. Weber in No. 1830, is of Malayagiri consequently a different one from ours.

The commentary in our cedex begins—

॥ ६० ॥ श्रीवीतरागाय नमः ॥

देवदेवं जिणं नत्वा श्रुतदेवीं विशेषतः।

राजप्रश्नीयसूत्रस्य वार्त्तिकं विदधाम्यहम् ॥ १ ॥

राजप्रश्नीय उपांगते स्यइम्याटें कहीये प्रदेशी नाम राइं जीवना अनेक प्रश्नकीधा केशीगुरइ ते प्रश्नना उत्तर दीधा। प्रदेशी राजाइं सम्यक् प्रकारें ते प्रश्न सद्दह्या धर्मप्राप्योजी धर्मइ देवलोकइं सूरियाभप्रणपाम्युं भगवंत आगल आवी नाटक देखाड्युं एहवी सकल वक्तव्य तावइं यहणी विषै तिणे कारण राजप्रश्नीय उपांग कहिये वे सूय गडांग सूत्र ते हनउ एह उपांग राजप्रश्नीय जिम उववादादिक अंग अंगलीने उपांग तेस्यइ कारणइं सूयगडांग सूत्र मइ विषे स्वसमय परसमय नी वक्तव्यता वे तेमाटै परसमय मे विषे एकसउअसी (१८०) क्रियावादीनाना मत ८४ अक्रिया वादीनामत सतसठि (६७) अज्ञानवादीनामत बत्तीस (३२) विनयवादीना मत ए चारइ मत मिली ३६३ भेद यथा तेमांहि राजा प्रदेशी अक्रिया वादीमांहि लिउतउ सूयगडांग सूत्रनें विषै जे क्रियावादीना मत कह्या तेहज्ज भाव राजप्रश्नीय सूत्रनें विषै राजा प्रदेशनइ अधिकारइ तेणे कारणइ सूयगडांगसूत्रनउ एह उपांग कहीइं ॥ १ ॥

End. रयोउ भगवंत महउसवि इद्रनइ पूजनो कलशोवतो वइ उपजावतो वम्ब तेहमयो नमस्कार थाउ श्रीपार्श्वचंद्रसूरपट्टालंकार श्रीसमरचंद्रसूरि-तत्पट्टे उद्योतकर।

Colophon. इति श्रीराजप्रश्नीसूत्रसिद्धांत श्रीसमरचंद्रसूरकृत संपूर्णम् ग्रंथाग्रंथ शुभं भवतु।

No. 5. जीवाभिगमसूत्रम्। *Jīvābhigamasūtram.* Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 216. Lines, 6–11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out and slightly worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. Complete.

This is the third Upāṁga work of the Jaina's described by Dr. A. Weber in his Cat. No. 1833. As the readings in our codex agree with the extracts quoted by Weber we need not describe it in detail.

Colophon. जीवाभिगमं सूत्रं समाप्तं। छ॥ शुभ भवतु ऋषि श्रीहाथा दीरे था। थाथा श्री ५ मनकांजी थाथा श्री ५ कम्तुरांजी तस शषणो थाथा वढि जबाइनी प्रति।

पुस्तकेऽस्मिन् जीवाभिगमसूत्रं नाम पञ्चमोपाङ्गनिबन्धो वर्त्तते।

CHEDASŪTRA.

No. 6. कल्पसूत्रं सटीकम्। Kalpasūtraṁ Saṭīkam. Substance, country-made white paper, 9 × 4 inches. Folia, 149 (of which fol. 144–148 both including are wanting). Lines, 1–12 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1848. Appearance, very old, and writings injured in most parts. Prose. Not correct. Complete (except the folia mentioned in above).

Next to Upāṅgas the Jaina literature has been classified under the head of the Chedasūtra which includes in it the following works—(1) Nisiha, (2) Mahānisiha, (3) Vavahāra, (4) Dasāo, (5) Kalpasūtram and (6) Jainakalpa. The Kalpasūtra is complete in eight

Ajjhayanas or chapters. The word Kalpa means Sadācāra which, according to Jaina's are ten in number. Kalpasūtra was first spoken by Bhagavan Mahāvīra the last Tīrthankāra of the Jaina's in Rājagṛihanagari under the shade of the Guṇaśīla Caitya in a vast gathering and afterwards it was compiled in its present from by Śrībhadravāhu Svāmi and has good many commentaries such as Avacurni, Kalpāntaravācyāni &c. Our codex contains a version of the Kalpāntaravācyāni as described by Weber in No. 1892, in Bhāsā, under the name of Kalpavṛiksa with an introductory chapter entitled the Nāgaketukathā, after which the text commences with the commentary following the text line after line. The Kalpasūtra has been translated by Prof. H. Jacobi in the secred books of the east series, Vol. 22.

The introductory portion of the commentary begins thus—

॥ ६० ॥ श्रीसारदाय नमः ॥ गुरुभ्यो नमः ॥

कल्याणानी (नि) समुल्लसंती (ति) विलसत्(न्ता)द्दामभाग्यास्तथा

सा संपन्महिला वी(वि)लासकलना: सेहोज्ज्वला इष्यते ।

नीति. मानिमुपेनो(ति) भीतिततिभि: सार्कं न किं चि भवेद

यस्मा मङ्गलमुज्ज्वलं सुविपुलं यस्यानुभावाद्भुवि ॥ १ ॥

श्रीमती यस्य सान्निध्यादयर्त्तसंपदो भवन्ति

श्रीदा + + + पुजने + दायनो ॥ २ ॥

नत्वा गुरुं च वागदेवी भक्त्या परमया मुदा ।

श्रीहंसकुसलार्याय लिष्यते (लिख्यते) कल्पवृक्षकम् ॥ ३ ॥

श्रीकल्प श्रीवीतरागनुकह्यो सा(शा)स्त्रने श्रीसर्व्वज्ञनु कह्यु प्रमाण तिवारे सर्वज्ञनी प्रभाव न होय तिवारें तेहनो भाष्यो शास्त्रतेहि ज प्रमाण करवो एह श्रीकल्पसूत्र एह विना मिमीये सास्त्र श्रीधर्मरूप राजा नेहनिदेवसवानो राज्यधानो समानछि सा(शा)स्त्र लोकनि उपगारो होयिं जिहां धर्म तिहां घणो धर्म थवोति। दानवलो + + परोपकारादीक धर्म धर्मार्थ कीधा च पांडव श्रीराम वी(वि)क्रमादीक श्रीमत्र + + + जेहनो कीरत कमलिनी भाजलगें जगमांहि परीमल कस्तूरीकरत्यों वि। + + + तेह धर्मभा दीवस + + + मासीं रक्षाबाधानें श्रीभाद्रपदमास आवें मंगलीक निमाय पर्युसणना पांच दीवस तांचि भवे वधावें करो श्रीकल्पसूत्र भलें वो + श्रावकधर्मार्थं भलें। कल्पस्तु साध्वाचारस्ते दस शा(सा)धुनं

आचार दश प्रकारेंवें। तद्यथा (१) अचेलकं (२) उद्देशीय (३) सिज्यायर (४) रायपिण्ड (५) कइकर्म (६) व्रत (७) जिठो (८) पडोकम (९) मास (१०) पद्योसणाकल्पो १ प्रथम अचेलकल्प, २ बीजो उद्देशोककल्प, ३ त्रीजो सेयायर (शय्यान्तर) कल्प, ४ चोथो रायपिंडकल्प, ५ पंचमो कृत कर्म, वांदणा, ६ छठो व्रतकल्प, ७ सप्तमो जोष्ठ कल्प ८ आठमो पडो कमणा कल्प ९ नवमो मास कल्प, १० दशमी पज्जूसणा कल्प दश कल्प नाना जाणें वा द्विविध वंद उपगार जिन धर्मराजाने दशमानो नाम साखते धर्मथिकी पाँच पांडव विक्रम नल इंद्र प्रमूख (प्रमुख) राजानी कीर्त्त आगलगें जगमाहिं बोलरें जिम द्रव्य(व) माहिं कल्पवृष(क्ष), राजामाहि श्रीराम रूपवंत माहि काम देवमाहिं इन्द्र जोतिषीमाहिं चंद्र वाजीएमाहिं तार्च स्त्रीमाहि रंभा साहसीकमाहिं विक्रमादित्य तेजस्वमाहिं आदित्य धनुर्द्धरमाहिं अर्जुन वनमाहिं नंदन रत्नमाहिं चिंतामणि आभरणमाहि चूडामणि धातुमाहिं कांचन गौमाहि कामधेनु रसमाहिं घृत जलमाहि अमृत सकल पदार्थमाहिं धर्म तेमुखी एह भणी महापुरुषमुखें सुणि धर्म थायवी बीजा पदार्थनें धर्म + + सघलाइ पदार्थसीक्ष यत धर्मसिध्यो ध्रुवं सिधि दुस्तप्रदुषयोरिव सुलभा सर्पदिधि सर्वेषु १ धर्मसीधथी निश्च सर्वसिधि जिम द्रव्य सीक्षति सर्व्वकामसुष(ख) सीझेइ जूं दुधु साम्यात दडी घरतनो बाजो अहिजड सीझड़ जूं मोटी ठाकुर सेवतनु परीवार सर्व्व सेवड जोई इन्द्र आराध्यांति सर्व्वदेव आराध्या यथ देवतानें आराधवि मणिमीक्षाफल दध्यावर्त्तमध (दक्षिणावर्त्त शङ्ख) चित्रकवल्ली सुवर्णरूप द्रव्यादि सर्व्व आराध्या इंम श्रीजिनधर्मनि आराधवइ मणिमौक्षाफल सर्व्व मति सद्रम्मो सीधहोई ते धर्म महाभाग्यवंत पुरुषयोमे उत्तमधर्मक + + + पांसइ + + भवंति भूरिविभवो धर्मकर्ममनीरथा फलंति।

End *of the introductory portion of the Commentary* एह दोनाम दोवउ नागकेतु जोवन वयेइ आवें सनें नवय (विषय) विकार नाचि जिन पूजा साधुसेवा पोमह पडिकमणों व्रत पालि सर्व्वदोषटालि एकदा कोई'क सजन जीनुं राजाइ' चोर कलंक देई इणा व्योलि आरत ध्याममाहि मरीयत रयनुं अवधि ज्ञानि पूर्वभवि देषी(खो) राजा उपरि योसर धरउ राजानी सभामाहि सिंहासन थी मोड़ो हेठो नाख्यो राजा चपेटि हणी मुष(ख) लोहो वमें। तेणो वेलाइ समानुलोक सर्वभय यों सनु हवितें बंतर नागरजे बडोसिला विकुंध्यो। + + + उपरि भावना सज धरा

एइवम् नाम केतु सर्वलोकनो पीडा निवारवा प्रासाद उपरि चढ़ी मुकती गया दाविधरी पंच परमेष्टि समरो नद धर्म प्रभवथी संतुष्ट हुओ यत्र + + + भरतथी नामकेतु वैरागवंत होत तप पुर्वांसना करि। एकदा जिन पूजा करतों + + पुजामाहि शौसर्पंजवथी प्रभ ध्यानई केवल ज्ञानयां मौमीच गयो॥ इति नामकेतुनी कथा।

After this the text commences It chiefly treats of the Mahāvīrakathā or the adventure of Mahāvīra, the last Tīrthaṅkara of the Jainas. Before him 23 Tīrthankaras made their appearance successively of whom Ṛisabha Deva was the first. Mahāvīra after undergoing 26 births was born at last in the womb of a Brāhmaṇi named Sunandā. His father was a Bhikhāri or one living on alms but he was versed in all branches of Sanskrit Śāstra in an early age and thereby displayed an uncommon divine power in him. The text begins thus—

॥ श्री नमः॥ नमो अरीहताण नमो सिद्धाणं नमो आयरियाणं नमो उवज्झायाणं नमो लोए सव्वसाहूणं एसो पंचो नमो कारो सव्व पावप्पणासणो मंगलानं च सवेस पढमं हवई मंगल १ तेणं कालेणं तेणं समएणं समणे भगवत महावीरे पंच हत्थुत्तरे होत्था तंजहा हत्थुत्तराहिं चुए चइत्ता गब्भमवई कत्ते १ हत्थुत्तराहिं गब्भाउगब्भं दोहरिए २ हत्थुत्तराहि जाए ३ हत्थुत्तराहि मुंडे भवीता आगाराउ आगारियं पव्वइए ४ हत्थुत्तराहि अणते अणुत्तरे निव्वाघारो निरावरणे कसिणे पडिपुन्ने केवल वरनाण दंसणे संमुप्प(ण्ण) ने + + साइणा परिनिब्बुए भयव्व ॥१॥

The writing of the codex being injured in most parts we could not quote extracts in extenso. So we are obliged to finish it after quoting a few lines only from the end.

एवं भासइ एवं पन्नवेइ एवं पहवेइ पज्जोसवणाकप्पो नाम अज्झमं अट्ठ सईतुअ सकारण सधुमं सभयं सवागरण कसो च वदसे इति बेमो ६४ अइमं भयणं दसाश्रयखंधस पजोसवणकप्पो समत्ता श्रीभद्रबाहु स्वामीति नवम पूर्व्वा श्रम॥ शाकत्सुच सपूर्ण सं १८४८ वैशाख(ख) सुदी वार सोम लषीतं मुनीज्ञतोलालजी ,लषीतं श्रीदरबिलयजा लिखायत्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सटीकं जैनकल्पसूत्रं वर्त्तते।

No. 7. कल्पसूत्रं सटीकम्। Kalpasūtraṁ Saṭīkam. Substance, country-made white paper, 11 × 4 inches. Folia, 117. Lines, 16-18 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1807. Appearance, old. Prose. Not correct Complete.

This codex contains also the complete text of the Kalpasūtra with a Sanskrit version of the Antarvācyāni described by Weber in No. 1886, entitled Kalpakalpalatā, which is one of the Antaravācyāni but not described any where else, by Upādhyāya Śrīguṇavijaya Gaṇi having also an introductory chapter like the foregoing one by name of Prathamapīṭhikā which commences thus—

॥ ६० ॥ श्रीशारदाय नमः।

नत्वा श्रीमन्महावीरं स्मृत्वा (श्री)गौतमं गुरुम्।
कल्पकल्पलतानाम्नी कल्पटीका प्रतन्यते ॥ १ ॥
नूतनानि पुराणानि प्राकृतान्यपि यानि तु।
संस्कृतानि विधायात्र परोपकृतिहेतवे ॥ २ ॥
श्रीमत्पर्युषणा पर्व्व मुख्यव्याख्यानशालया।
अन्तर्वाच्यानि लिख्य(ख्य)न्ते शिष्यप्रार्थनया मया ॥ ३ ॥

तत्र तावत् सर्व्वपर्व्वपुण्यकरणीय रमणीयं विधिविधानपूर्व्वकं एव अभीष्ट विशिष्टप्रदानफलदायि भवति पण्डितैः विधिः अवधार्य्यः

कल्याणानि समुल्लसंति विलसत् प्रोद्दामभाग्यालया
सा संपन्महिमा विलासबहुला सैहीन्ज्वला वर्धते।
नीतिः प्रीतिमुपैति भीतिततिभिः साक्ष न कि किं भवे-
दयद्रा मङ्गलमुज्ज्वलं सुविपुलं यस्यानुभावाद्भुवि ॥ ४ ॥
वाग्मावसारा परमार्थशून्या न दुर्लभायितकथा मनुष्या।
ते दुर्लभा ये जगतो हिताय धर्म्मे स्थिता धर्म्ममुदाहरन्ति ॥ ५ ॥
यथा चतुर्भिः कनकं परीक्ष्यते
निघर्षणच्छेदनतापताडनैः।
तथैव धर्म्मो विदुषा परीक्ष्यते
श्रुतेन शीलेन तपोदयागुणैः ॥ ६ ॥
अहिंसा सत्यमस्तेयं त्यागो मैथुनवर्ज्जनं।
पंचस्वेतेषु धर्म्मेषु सर्व्वे धर्म्माः प्रतिष्ठिताः ॥ ७ ॥

श्रूयतां धर्म्मसर्व्वस्वं श्रुत्वा चैवावधार्य्यताम्।
आत्मनः प्रतिकूलानि परेषां न समाचरेत्॥ ८॥

कामधेनुधरादीनां दातारः सुलभा भवेत् (भुवि)।
दुर्लभः पुरुषो लोके यः प्राणी: अभयः प्रदः (प्राणिनामभयप्रदः) ॥९॥

सर्व्वे वेदा न तत् कुर्य्युः सर्व्वे यज्ञाश्च भारत।
सर्व्वे तीर्थाभिषेकाश्च यत् कुर्य्यात् प्राणिनां दया॥ १०॥

कपिलानां सहस्रन्तु यो द्विजेभ्यः प्रयच्छति।
एकस्य जीवितं दद्यात् (एक जीवितदानस्य) कला नार्हति षोडशीम्॥११

एकतः क्रतवः सर्व्वे समग्रवरदक्षिणाः।
एकतो भयभीतस्य (एकतोऽभयदानस्य) न च तुल्यं युधिष्ठिर॥ १२॥

ददातु दानं विदधातु मौनं वेदादिकं चापि विदां करोतु।
देवादिकं ध्यायतु सन्ततं वा न चेद्दया निष्फलमेव सर्व्वम्॥ १३॥

सकमलवनमध्ये वासरं भानुदेशात्
अमृतमुरगवक्रात् साधुवादं विवादात्।
रुगपगममजीर्णात् जीवितं कालकूटात्
अभिलषति वधाद्यः प्राणिनां धर्म्ममिच्छेत्॥ १४॥

महतामपि दानानां कालेन क्षीयते फलम्।
भीताभयप्रदानस्य क्षय एव न विद्यते॥ १५॥

ब्रह्मचर्य्येण युक्तस्य सर्व्वभूतहितस्य च।
पदे २ यज्ञफलं न च तुल्यं युधिष्ठिर॥ १६॥

किं ताए पंडियाए पलाल भूयाइ पयाणकोडीए।
जइन्तिमं न नायं परस्स पीडा न कायव्वा॥

पत्नी प्रेमवती सुतः सविनयो भ्राता गुणालङ्कृतः।
स्निग्धो बन्धुजनः सखातिचतुरो भक्त्युज्ज्वलः सेवकः।
निर्दुःखं स्थितिनायकत्वममलं प्रौढप्रतापोदयो
विश्वव्यापि यशश्च सत्फलमिदं धर्म्मद्रुमोत्थं ननु॥ १७॥

चेतः सार्द्रतरं (१) वचश्च मधुरं (२) दृष्टिः प्रसन्नोज्ज्वला (३)।
शक्तिः क्षान्तियुता (४) मतिः श्रुतमया (५) श्रीर्दीनदैन्यापहा (६)
रूपं शीलयुतं (७) श्रुतं गतमदं (८) स्वामित्वमुच्छेकता-
निर्मुक्तं (९) प्रकटान्यहो नवसुधाकुण्डान्यमून्युत्तमे:॥ १८॥

इति धर्म्मश्रवणफलम्।

Kalpa and its varieties are thus explained—

अनेन अनुयोगविधिना मनोवचनकायविशुद्धाः च श्रीकल्पयोगवाहिन साधवः सकलपर्व्वगवोपकारिणि श्रीपर्युषणापर्व्वणि समायाते अवश्यं मङ्गलार्थे श्रीकल्पसूत्रं पञ्चदिनानि वाचयति। तत्र कल्पशब्देन साध्वाचारः स दशप्रकारः आचेलुकं (१), उद्देसिय (२), सिज्जायर (३), रायपिंड (४), किईकम्मे (५), वय (६), जिट्ठ (७), पडिक्कमणे (८) मास (९) पज्जो सवणा कप्पो ॥ १० ॥ इति श्रीकल्पशब्दाः ॥ न विद्यते चैलं वस्त्रं यस्य स अयं अचेलक अस्यार्थः. चतुर्विंशतितीर्थंकराणां वामस्कंधे देवराजेन स्थापितः देवदूष्यवस्त्रस्य वामस्कन्धतः पतनात् अचेलका एव भवंत्येव साधूनां अंगीकृत्य प्रथमचरमतीर्थंकरसाधूनां केवलधवलवर्णमानप्रमाणे पीतवस्त्राणां खंडितत्वेन जीर्णप्रायचेलानां सद्भावेपि अचेला एव साधव उच्यन्ते अजितादिद्वाविंशतितीर्थंकराणां तु तीर्थे साधवः पंचवर्णपट्टदुकूलादिवस्त्रधारितत्वेन केचित् सचेलाः केचित् श्वेतमानप्रमाणे पीतवस्त्रधारितत्वेन अचेला अपि इति प्रथमः अचेलक कल्पः। साधून् उद्दिश्य अंगीकृत्य यत् क्रियते स आहारः सर्व्वेषां साधूनां न कल्पते अजितादि द्वाविंशतितीर्थंकराणां यस्य नैमयाकृतं तस्यैव अकल्पं शेषाणां साधूनान्तु कल्पं इति उद्देशीय कल्पः। यस्य श्राद्धस्य शय्यांतरं क्रियते तस्य पिंडो अशन १ पान २ खादिम ३ स्वादिम ४ वस्त्र ५ पात्र ६ कंबल ७ रजोहरण ८ सूची ९ पिप्पलक १० नखहरिणिका ११ आट्टुडी १२ प्रमुख द्वादशविधोपि पिंडः सर्व्वेषां तीर्थंकराणां तीर्थेन कल्पते तत् आहारादि ग्रहणे हि मिष्टान्नपानादिलोलुपाः एते मुनयः सर्व्वथा गृहे रचणाय अयोग्याः इति आदि अनेक दोषोत्पत्तिर्भवति इति तीर्थंकृद्भिर्निषिद्धः तत् आहारादिपरित्यागेतु अहो एते साधवः मिष्टान्नाहारादिषु निस्पृहा एव अतः कारणात् वसतिदानेन पूज्या एव इति शय्यातरस्य श्रद्धाद्धिः जिनशासनश्चेति अनेकगुणोत्पत्तिर्भवेत् अथवा शय्यांतरे कृते शय्यातरस्तदा किं अपि आनीतं कल्पित न वा इति आह तृण १ डगल २ भस्म ३ मल्लग ४ पीठ ५ फलक शय्यांतरे कृते ७ दर्भादिसंस्तारक ८ लेप ९ प्रमुख तथाविध वस्तूनां ग्रहणे सोपधिकशिष्य दीक्षाग्रहणेऽपि शय्यांतरो न भवति इति शय्यांतर तृतीय कल्पः। राजा १ चक्रवर्त्ती २ वासुदेव ३ बलदेव ४ महामण्डलेश्वरादिः तस्य पिंडो अशन १ पान २ खादिम ३ स्वादिम ४ वस्त्र ५ पात्र ६ कंबल ७ रजोहरण ८ प्रमुखाष्टविधोपि यो राजपिंडोऽस्य प्रथमचरमतीर्थंकरतीर्थयोः सर्व्वेषां साधूनां न कल्पितः अजितादि द्वाविंशतिजीनतीर्थेषु साधूनां अप्रमादितत्वात् कल्पितः।

अतः प्रथमचरमतीर्थंकरतीर्थे राजपिण्डग्रहणे हि आत्मविराधना संयमविराधना जिनआज्ञाअवहेलना चेति अन्यत्र बहवो दोषा भवन्ति तत्परित्यागे तु अनेके गुणाः स्युः, तथा अजितादिद्वाविंशतिजिनतीर्थेषु ऋजुप्राज्ञत्वात् च अप्रमादित्वात् एते दोषा पूर्वोक्ता न भवंति। इति राजपिण्डकल्पश्चतुर्थः। कृतिकर्मशब्देन अभ्युत्थानरूपं वंदनकरूपं च द्वयं वंदनकं उच्यते तद्वंदनकमपि सर्वतीर्थंकरतीर्थेषु समस्तसाधुभिः स्वस्वपर्यायानुसारेण कर्त्तव्य साध्वीभिस्तु सर्वाभिरपि पुरुषप्रधानो धर्म इति कृत्वा सर्वे साधवो वंदनीयाः पुनः तत्र पर्यायविचारणा न कर्त्तव्या प्रोक्तं वरिससयदिक्खियाए अज्जाए अज्ज दिक्खिउ साहू अभिगमणवंदणनमंसणेण विणएण सो पुज्जो धम्मो पुरिसप्पभवो पुरिसवरदेसीउ पुरिसजिट्ठो लोएवि पहू पुरिसो किं पुण लोगुत्तमे धम्मे॥ स्त्रीणां वंदने बहवो दोषा भवंति तुच्छस्वभावत्वाद्गर्वोपि भवति ततो पुरुषस्य पराभवं कुर्वंति लोकमध्ये च निन्दा प्रवर्त्तते यत् एतेषां स्त्रियोऽपि वंद्यन्ते एतेषां विनयो नास्ति इत्यादि हीलनात् स्त्रीणां च नीचैर्गोत्रकर्मबन्धात् संसारवृद्धिरिति बहवो दोषा भवंतीति कृतिकर्मकल्पः पंचमः॥ व्रतानि पंच महाव्रतानि अथवा चत्वारि व्रतानि एव स च प्रथमचरमतीर्थंकरतीर्थयो पंच महाव्रतलक्षण शेषाणां द्वाविंशति जिनानां तु परिग्रहव्रते गृहीते स्त्र्यपि समागता एव। इति व्रत षष्ठकल्पः॥ ज्येष्ठो वृद्धत्वव्यवहार, स च प्रथमचरमतीर्थंकरसाधूनां उपस्थापनात् आरभ्य शेषाणां तु द्वाविंशतिजिनानां निरतीचारत्वात् प्रथमदीक्षा एव ते अथ पितापुत्रादीनां द्वयोः समकाल उपस्थापने उपस्थिते कथं ज्येष्ठव्यवहारो विधीयते इत्याह मुख्य वृत्त्या तु पित्रादयोपि वृद्धा विधीयंते ते पित्रादयः पचनपाचनयोगोद्वाहनादि कर्त्तुं न शक्नुवंति वृद्धत्वात् तदा पित्रादीनां अनुमतिं आदाय पुत्रादयोपि ज्येष्ठा विधीयते एवं राजामात्य १ श्रेष्ठि २ सार्थोत्तर ४ मातृपुत्रादयोपि ज्ञेयं इति सप्तमः कल्पः। प्रतिक्रमणं षड्विधावश्यककरण तत् प्रतिक्रमणं प्रथमचरमतीर्थंकरतीर्थयो. साधुभिस्तु उभयकाल अवश्यमेव आवश्यकं कर्त्तव्य पापं भवतु मा भवतु शेषाणां तु तीर्थंकराणां सति प्रतिक्रमणं नान्यथा। इति प्रतिक्रमणकल्पोऽष्टमः। प्रथमचरमतीर्थंकरतीर्थे मासकल्पस्थिति एके कल्पन्ते प्रतिबंधादिदोषभयाच्च एकस्थानवासिनो हि साधवः प्रतिष्ठा न प्राप्नुवंति लोकेपि उक्तं च पीइरनरसायरे संजमीया सहुवा एसा दोस अवस्थामृणा जो सवड़ चिरवास॥१॥ एतएव द्वाविंशतिजिनसाधवोपि दोषसद्भावे मास अपि एकत्र स्थाने न तिष्ठन्ति दोषाभावेपि ये साधवः

एकत्र स्थाने बहुकालमपि न तिष्ठन्ति ते उत्कृष्टाः । इति नवम कल्पः । जघन्या उत्कृष्टा पर्युषणा इति पर्युषणा द्विप्रकारा: जघन्या गृहस्थै रज्ञाता पंचाशत् दिनमाना: उत्कृष्टा तु गृहिभिर्ज्ञाता सप्तति ७० दिनमाना: पूर्णिमायां स्थिता: साधव: श्रावणकृष्णपञ्चम्यां वयं अत्र स्थिता: स्म इति स्वं अभिगृहीतं कुर्वन्ति तथ १ डगलप्रमुखवस्तूनि गृहीत्वा मंगलनिमित्तं पंचदिनानि कल्पसूत्रं वाचयंति क्वचित् मासवृद्धिकपर्व्वदिवसेऽपि अवश्यं शीतत्वात् अपि श्रीकल्पोपि श्रीपर्युषणाकल्पोभिधीयते स च पर्वदिन: श्रीकालिकसूरितर्वाक् भाद्रव शुदि चतुर्थ्यां इति बोद्धव्यं । तत्र पूर्वपक्षएव कल्प: इति दशम पर्युषणा कल्प: । एते दशापि कल्पा: प्रथमचरमजिनतीर्थे नियता एव अजितादिजिनानां तीर्थे केचित् नियता एव केचित् अनियता एव । यत: अचेलक १ उद्देशिक २ प्रतिक्रमणं ३ राजपिंड ४ मासकल्प ५ पर्युषणा कल्पा: ६ एते षट्कल्पा अनियता एव शेषा: तु ये कल्पा: शय्यातरकल्प १, व्रतकल्प २ ज्येष्ठ ३ कृति कर्मलक्षणा ४ एते चतु:कल्पा नियता एव प्रथमचरमतीर्थयो: दीक्षाभावेऽपि एतेषां अवश्यमेव कर्त्तव्यम् ॥

The compiler of the Kalpasūtra and its usefulness.

कल्पसूत्रकर्त्ता श्रीवीरात् षष्ठपट्टधर: सर्व्वशास्त्रनिपुण: युगप्रधान. चतुर्द्दश पूर्व्वधारी श्रीभद्रबाहुस्वामी दशश्रुतस्कंधस्य अष्टमाध्ययनप्रत्याख्यानप्रवादाभिधाननवमपूर्व्वात् कल्पसूत्रं रचयामास पूर्व्वाणि च प्रथमं एकेन १ द्वितीयं द्वाभ्यां २ तृतीयं चतुर्भि: ४ चतुर्थं अष्टाभि. ८ पंचमं षोडशभि: १६ षष्ठं द्वात्रिंशताभि: ३२ सप्तमं चतु.षष्टिभि: ६४ अष्टमं अष्टाविंशतिअधिकशतेन १२८ नवमं पूर्व्वं २५६ हस्तिप्रमाणं ९ दशमं पूर्व्वं ५१२ हस्तिप्रमाणं, एकादशपूर्व्वं एकसहस्रचतुर्विंशति १०२४ हस्तिप्रमाणं द्वादशपूर्व्वं द्विसहस्र अडताली २०४८ हस्तिप्रमाणं त्रयोदशपूर्व्वं चतुःसहस्रनवषट् ४०९६ हस्तिप्रमाणं चतुर्द्दशपूर्व्वं अष्टसहस्रएकशतबाणुं ८१९२ हस्तिप्रमाणं एतानि हस्तिप्रमाणमसीपुंजैर्लेख्यानि सर्व्वसंख्यया चतुर्द्दशपूर्व्वाणि १६३८२ हस्तीप्रमाण मसीपुंजैर्लेख्यानि न केनापि लिखितानि परं बालबोधाय हस्तिदृष्टान्त: कथित: अतो महापुरुषप्रणीतत्वात् इदं श्रीकल्पसूत्रं अनंतार्थपूरितं पूर्व्वं तु साधुसाध्वीभि. श्रोतव्यं अभूत् साम्प्रतं तु श्रीवीरनिर्व्वाणात् नवशतअशीतिवर्षान्ते पुत्रमरणपीडितस्य परमश्रेष्ठस्य ध्रुवसेननृपस्य शोकनिवारणाय श्रीआनंदपुरे चतुर्व्विधसंघसमक्षं सभोत्सव वाचयितुं प्रारब्ध: अतएव अत: श्रीपर्युषणापर्वणि समायाते श्रीकल्पसूत्रश्रवणं च चैत्यपरिपाटी १ साधुवंदनं २

संवत्सरिकप्रतिक्रमणं ३ मिथः साधर्म्मिकक्षामणं ४ अष्टमं तपश्चेति ५
कृत्यपंचकं कर्त्तव्यं तत्र अष्टमं तपः नागकेतुवत् विधेयम्।

The story of Nāgaketu.

तत्कथानकम्—चन्द्रकान्तायां नगर्यां वशीकृतानेकराजो राजा विजय-
सेनो राज्यं करोति तत्र नगरे सर्व्वश्रेष्ठिमुख्यः श्रीयुतः श्रीकान्तश्रेष्ठी परि-
वसति तस्य श्रीसखीव भार्य्या निःसंताना स्यात् गृहे अनन्तद्रव्यमस्ति परं
पुत्रं विना सर्व्वं शून्यं सन्तानार्थं देवगुरुगोत्रज्याराधनं करोति दान-
पुण्याद्यनेकोपायान् कृतवती वृद्धावस्थायां पर्य्युषणाराधनात् अष्टमतपः
करणात् पुत्रो जातः। एकदा तन्मातापि प्रत्यासन्नपर्य्युषणापर्व्वसमागमे
स्वजनैः सह मन्त्रणां करोति वयं अष्टमं तपः करिष्याम इति कुटुंबभाषितं
श्रुत्वा संजातजाति स्मृत्वा तेन बालकेन अष्टम तपः चक्रे। तदनु स्तन्य-
पानादिकमकुर्व्वन्तं बालं ज्ञात्वा सामुनैवयाश्रेष्ठिन्या मृतस्वरूपं पश्चात्
निरूपितं तेन श्रेष्ठिनाऽमृतमपि मृतप्रायं ज्ञात्वा पृथिव्यां निधिरिव निक्षिप्तः
स्वजनैः इतश्चाष्टमतपःप्रभावात् प्रकम्पितासनो धरेन्द्रोपि प्राग्भवादारभ्य
बालकस्य व्यतिकरं सभासमक्षमुवाच यत् अयं बालः पूर्व्वभवे बाल्येपि मृत-
मातृको वणिक्पुत्रो विमाताऽन्येद्युरपि आगमि भूयोभूयः पराभूयमानस्तस्यैव
खिन्नमनसा स्थितः एकदा रात्रिसमये प्रत्यासन्ने पर्य्युषणापर्व्वणि चिन्तितं
तेनाहं अष्टमं तप. करिष्यामि इति शुभध्यानपरायणः रजन्यां तृणगृहे सु
सुप्तः। अवसरं प्राप्य विमात्रा पुत्रस्य गृहे अग्निकणा निक्षिप्ता स बालकः
तपोध्यानपरायणएव सद्यो मृत्वा अपुत्रस्य श्रीकान्तश्रेष्ठिनो गृहे उत्पेदे
पुत्रत्वेन तदनुजातजातिं स्मृत्वा अष्टमं तपश्चक्रे अबलामूर्च्छः मृतधिया स्वजन-
वर्गैः भूमौ निक्षिप्तः। अथ यावत् म्रियते तावत् तं बालं सजीवयामि
इति ध्यात्वा धरेन्द्रेण सरक्षितः। श्रीकान्तश्रेष्ठी च पुत्रमृत्युश्रवणं स्फोट-
हृदयः सन् अधमासादेव मृत्युमवाप। ततः अपुत्रिणः श्रेष्ठिनो गृहे धनादि
वाञ्छया समागतान् राजपुरुषान् धरेन्द्रोपि न्यवारयत्। ततो राजापि
स्वयमागत्य धरणेन्द्र उवाच कि निषेधयसि ततो राज्ञो वचन श्रुत्वा धर-
णेन्द्रोप्युवाच हे राजन् त्वं अपि अस्य श्रेष्ठिनो धनं कथं गृह्णासि तदा राजा
वादीत् इयं राजनीति अपुत्रस्य अनुपिस्थो धन गृह्यते तदा धरणेन्द्रो
वभाष भो राजन् अस्य पुत्रो जीवन्नेवास्ति क्वास्तीति राज्ञोक्ते धरणेन्द्रस्त
बालं निष्कास्य सर्व्वसमक्ष स्वजननीं अर्पयत्। ततो धरणेन्द्रोपि स्वरूप तस्य
च पूर्व्वभवादिवृत्तान्तं राज्ञे निवेद्य बालाय हारं दत्त्वा आकाशे गतः राजा
च तद्वृत्तान्त श्रुत्वा भो जनाः अयं बालकः यत्नेन परिपालनीय इति आदिश्य

भग्गइ अयाम। त्रिभीर्नागकेतुरिति ख्याति: संजज्ञे। तत: स नागकेतु: अष्टमीचतुर्दशीदिनेषु चतुर्थं चतुर्मासके षष्ठ पर्युषणायां अष्टक कुर्व्वाणो यौवनेऽपि जितेन्द्रियो जिनपूजा साधुसेवापरायण: तपस्येव लीनमानस एव तिष्ठति।

Thus a full description of Nāgaketu's adventures has been given in the Prathama Pīṭhikā after which the text begins with the *commentary of Vijayagaṇi. We have already quoted extracts from* the beginning of the text. Now we quote only some colophons of the commentary that our readers may make some idea of the subject matter.

(१) इति श्रीसामुद्रिकव्यञ्जनतिलकादिलक्षणानि सम्पूर्णानि।

(२) इति अष्टादशपुराणनामानि।

(३) इति अष्टादशव्याकरणनामानि।

(४) इति कार्त्तिकश्रेष्ठिकथानकं सम्पूर्णम्।

(५) इति प्रथमव्याख्यानं सम्पूर्णम्।

(६) इति द्वितीयव्याख्यानं सम्पूर्णम्।

(७) इति श्रीस्वप्नशास्त्रविचार:।

(८) इति श्रीत्रिशलाशोक:।

(९) इति श्रीत्रिशलाहर्ष: सम्पूर्ण:।

(१०) इति चतुर्थव्याख्याने महावीरजन्म।

(११) इति दीक्षामहोत्सव:।

(१२) इति कल्पकल्पलतानाम्नी टीकायां पञ्चमव्याख्यानं सम्पूर्णम्

(१३) इति श्रीवीर उपसर्ग:।

(१४) इति श्रीगणधरवाद: सम्पूर्ण:।

(१५) पार्श्वनाथस्तुति २५० वरस्य श्रीमहावीर हुआ इति चतुर्विंशति तीर्थंकर आन्तरा सम्पूर्णम् (?) श्रीगुणविजयगणिविरचिते सप्तमव्याख्यानं सम्पूर्णम्।

(१६) इति श्रीऋषभचरित्र सम्पूर्णम्।

(१७) इति श्रीथेरावली संपूर्णा।

End. याद्दृशं पुस्तकं दृष्ट्वा ताद्दृशं लिखितं मया।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते॥

Colophon *of the Commentary.* इति श्रीकल्पसूत्रटार्थं सम्पूर्ण: शुभं भवतु सवत् १८०० वर्षे चैत्र सुदी २ दिने लिखितं भट्टारक श्रीश्री १८० श्रीश्रीहर-

विजयसूरीश्वर तच्छिष्य श्रीपूज्यश्रीशुभविजयतच्छिष्य श्रीपूज्यश्रीभावविजय तच्छिष्य श्रीपूज्यश्रीगुणविजय तच्छिष्य श्रीपूज्यचतुरविजयशिष्य श्रीपं विबुधविजय तच्छिष्यपं भावविजयलिखितं पूर्वसंख्या: ८० लाषकोटि वरस ५६ हजार कोटि वरसें एक पूर्वथाइ: प्रमाणः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् प्रथमपीठिकासहितं सटीकं मूलं वर्त्तते ।

No. 8. कल्पसूत्रम् । Kalpasūtram. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 192. Lines, 4-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, writing effaced in parts Prose. Not correct. Complete

This codex contains the text of the Kalpasūtra with a commentary in Bhâsā, different from that already described.

Beginning *of the Commentary.*

पञ्च श्री पञ्च परमेष्टि नमस्कार
चवदें पूर्व्वं नो सारोद्धार
जिनशासन नो सतावीसगुणे सहितमोक्षमार्गद्वार
शिवजिरमणी उरहार, संसारनो पारदेहनो उदार
नर छै पापखिना साधक जिन कल्पोपगार
कुपै जैन नकारते सुसल हैऽपार
कोइ नर्ले पै तेहमोकार तिके पयोदीपमाहे तेहनइ नमस्कार सकल-
जीवने आधार जे जपे नरनारि ते पामे केकार उदार।

End *of the Commentary.* नास्ति ।

Colophon *of the Commentary.* नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् भाषाटीकासहित कल्पसूत्रं वर्त्तते ।

No. 9. कल्पसूत्रटीका । Kalpasūtraṭīkā. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 144 (of which fol 143 is want-

ing). Lines, 6–11 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1843. Appearance, very old, worn out and torn in parts. Prose. Not correct. *Complete.*

This codex contains a Bhāsā commentary on the Kalpasūtra, entitled Bālabodha. The preliminary portion of the commentary is finished in fol. 6 afterwards the commentary thus commences.

अथ कल्पसूत्रनी टीका लिख्यते। तेणं कालेणं तेण समएणं। तिणें कालें तिणें समये ने विषइ श्रमण भगवंत श्रीमहावीरने पांच कल्याणक उत्तराफाल्गुनी नक्षत्रइं थया। ते किम्। उत्तराफाल्गुनी नक्षत्रें श्रीमहावीरने च्यवनकल्याणक थया। उत्तराफाल्गुनीनक्षत्र गर्भापहार थयुं। उत्तराफाल्गुनीनक्षत्रें श्रीमहावीरनुं जन्मकल्याणक थयो। उत्तराफल्गुनीनक्षत्रें दीक्षाकल्याण थयुं। आगार कहीइ घरथकी अणगारकहीइं साधु थया। उत्तराफल्गुनीनक्षत्रें श्रीपरमेश्वरणे अनन्त कहीइं। जेह नों पार न थाँ मीयइ। तेहवो अणुत्तर कहतां। जेह थी आगलेरो कुकाइ न मिलै। ते माटे सर्व्वोत्तम। निर्व्वाधा एकहीइ निर्व्याघातअसलनरहित। एकेदिवसने आव्यो जाइ नही। निरावरणे जेहनइं केणें ढांकी जाइ नही। किसने कहीइं। क्रत्स्न परिपूर्ण। एहवुं केवल ज्ञानदर्शन रूपनुं। ते केवल कल्याणं पांचमों थयुं। अनें स्वातिनक्षत्रें चरमतीर्थंकरणइं निर्व्वाण कल्याण थोयौ। मोक्ष याम्या। एछठं कल्याण जाणवुं। श्रीमहावीरनें छकल्याणकथा। गर्भापहार कल्याण थयु ते अधिक अछेरोला थयो रोजा तेवीस २३ तीर्थंकरणे पांच कल्याण जानवा। ए अचेप वाचना श्रीसंघने भद्रलीकनें अर्थें श्रीमहावीरनें छकल्याणक बोल्या। हिवे विस्तार वाचनाइँ। छकल्याणक बोलो ग्रैछे। ते इमो प्रथमच्यवनकल्याण बोलोइ छे। ते काल मां श्रमण भगवंत श्रीमहावीर ग्रीष्मकालनें चोथे पखवाडे आठमा पखवाडे आसाढ मासतणें अजु आलेपखवाडे महाविजयपुष्पोत्तर प्रवरपुंडरीक। एह वे नामें जे महाविमान तिहाथकी भगवंतचव्या तिहा वीस सागरोपमनो आउपानो स्थिति भोगवीकरी देवतणुं आयुष्य क्षय थयो देवतणो भवकहीइ अवतारक्षय थयो देवतानो स्थिति आहार वैक्रियशरीर तेह भाँ क्षय थयो। तिवारनी श्रीजयनाथमों च्यवन थयो अथवानइं किणें स्थान कें अवतर्या ते कहै १६ एहज जम्बूद्वीपनामा द्वीपनें विषे भरतक्षेत्र थै। ते माहिं दक्षिण पासे अर्द्ध भरत क्षेत्र माहिं एह ज उत्सर्पिणी पहली काल चेमाहि काहिलो आरो

सुसम सूसमा एहवुं नाम सुषमा सुष(म)ऊपजे। च्यार कोडाकोडि सागरोपमनु प्रमाण तिहा युगलीया जोडलइ एकस्त्री एकपुरुष जुगुल कहोइ वे सघातजणे। ते माघे युगलीया मनुष्य नो पजे तेहनु शरीर त्रणगाऊ ऊचुं जाणवुं एण पल्योपम तेहनु आऊषु त्रिण दिवसनु वेभूषलागे तूंयरिनां कण केवडुं आहार। माता पिता छगण पचास दिवस बालक नइं पालइ। परइं कल्पवृक्ष मनोरथ पुरवे। शरीरनें विशे छपन्न पासली छइं। इम पहिलो आरो जाणवो।

The other Kalyāṇas are also described in the same manner. Afterwards the 27 previous births of Mahāvīra have been thus described.

इम सतावीस भव करथा पहिलइं भव रथकार। बीजे भवें देवता। त्रीजेभवें मरीचय चौथे भवें देवता पछे छभव तापस थया। एकैदस भव थया पछें पांच भव देवता थया। इम १५ भव थया। सोलमें राजपुत्र थया। सतरे भवे देवता थया। अठारमें भवे वासुदेव थया। उगणोसमें भवे नरकगति गया। वीसमें भवे सींहनें अवतार। एकवीसमें भव नरक मांगया। बावीसमा भवे राजा। त्रेवीसमें चक्रवर्त्ती थया। चौवीसमें भवि देवता थया। पचवीसमें भवानन्द राजा थयउ। छवीसमें तत्र देवता थया। सतावीसमें भवे देवानंदा ब्राह्मणीनी कूखें अवतार थाम्या श्रीमहावीरनें चवनकल्याण कथ्युं।

Afterwards his adventures are described. At the end of the codex we find the following lines—

तेकालनें विषे ते समयनें विषे श्रमण भगवत महावीर स्वामीयणं साधु साध्वीयण श्रावक श्राविकायण देवदेवांगनाणं आगे श्रीराजग्रहनगरनें विषे गुणशिलानाम चैत्य रह्यो। एके एहवी सभा मां वेसानें एहनु कहइ श्रीदशाश्रुतस्कधनामा आठमो अध्ययन श्रीकल्पसूत्रते प्रकासकरी सहेतु सकारण सूत्र सहित अर्थसहित व्याकरणसहित वली उपदेस करें। श्रीपर्युषणा कल्प संपुर्ण थयुं श्रीसंघनें कल्याणकारी मगलकारी थावो।

Colophon. श्रीकल्पसूत्रबालबोधसम्पूर्णम्। इहां श्रीकल्पसूत्र लिख्यांते अधिको उछो जे काइ अक्षरपदमात्राभंगह्वो होइ ते मिच्छामि दुक्कड। अपराध खमा वुं छं। सवत् १८४२ वर्षे मासोत्तममासे श्रावण शुक्लएकादश्यां भृगुवासरे सुश्राविकापुण्यप्रभावकाश्रीजिनाज्ञाप्रतिपालिका श्रीश्रीवीवीजी श्रीकल-

कुंवरजी श्रवाचनार्थं लिपिचक्रे लिखक प देवचंद्रेणालिपि। श्रीमत्सूक्रावादि-श्रीबुर्हानपुरमध्ये भागीरथीतटे इद पुस्तकं लिखितं। श्रीवाचकानां शुभ स्यात्। श्रीरस्तु। ० श्री कल्याणमस्तु श्री शुभं भवतु। श्री:। छ:। श्री। छ: श्री छ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कल्पसूत्रस्य बालबोधाभिधभाषाटीका वर्त्तते।

No. 10. कल्पसूत्रटीका। Kalpasūtraṭīkā Substance, country-made colourless paper, 13 × 5 inches. Folia, 138. Lines, 10-15 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1762. Appearance, very old. Prose Not correct. Complete.

Another commentary on the Kalpasūtra, entitled Mangalika-mālā, by Jinacandrasūri. Which begins—

॥ ६० ॥ नम: श्री अर्हम्। अर्हन भगवत उत्पन्नदिव्यविमलकेवल-ज्ञानदिवाकरश्रमणाधीश्वरश्रीवीरवर्द्धमानस्वामीय च निगतिगामी ते भग-वत श्रवइ श्रावनि विजयमानअ्त्वे तिरडाइ कही जइ एकलीको + + पर्व्वश्रीशालीकोत्तर परगालि बोली यद काष्टठानादिकरी चोरी को जइ कोड़ीया कल्पोयइ मद्विवत्सानां विनाश कीजे मुक्तिपर्व्व कहोजे सर्व्व ए पर्व्व श्रधर्मरूप मिथ्यात्वरूप जाणिव। बोजालीकोत्तरपर्व्व श्रष्टमी-चतुर्द्दशीश्रमावस्यापूर्णिमाफाल्गुणचतुर्मासिकश्राषाढ़चतुर्मासिककार्त्तिकचतु-र्मासिक लिहे पर्व्वं श्रायेइ ते शीलव्रतपालो यइ सत्यवचनबोलो जइ सर्व्व जोवारी दिया को जइ तव तपोजइ दान दीजइ भावना भावी जइ इत्यादि कथना धर्मकर्त्तव्य कीजइ एणितीया समस्तलीकीत्तरपर्व्वमाहि श्रीपजूसण-पर्व्वमोटो राजाधिराजपर्व्वजाणिवौ। जिणे कारणे शास्त्रमाहि इमकह्यो के नैतत्पर्व्वसम पर्व्व न च कल्पसम श्रुत नधार्म्मिकनमः मधस्थिरतोय मन्तव्यम्।

Colophon *of the Commentary.* गुरुगच्छाधीश्वरविधिवत्पालयपूज्यमान श्रीजिनदेव सतत्पदानुक्रमश्रीधराधर्णिमट्टारमट्टारकश्रीश्रीजिनमूरितत्पदे गुणीया साधि मट्टारश्रीजिनरत्नमूरि तत्पदे वर्त्तमानगुरुभट्टारकश्रीजिनचन्द्रमूरि

तमो भाग्ना चइ श्रीसंघमें मंगलीकमाला प्रवर्त्तों ॥ संवत् १०६१ वर्ष श्रावण सुदि ३ तृतीयायां ॥ श्रीमत्योधपुरे ॥ पं ॥ माणिक्यमूर्त्तिगणि लिखितं ॥ श्रीः ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कल्पसूत्रस्य मङ्गलिकमालाभिधा टीका वर्त्तते ।

No. 11. कल्पसूत्रं सटीकं । Kalpasūtram Saṭīkaṁ. Substance, country-made white paper, 13 x 5 inches. Folia, 259. Lines, 9–16 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1781. Appearance, very old, worn out, torn, worm-eaten and writing injured in most parts especial ly the last fol has become entirely useless. Prose. Not correct. Complete

A complete copy of the Kalpasūtra with a bhāsā commentary, entitled Bālabodha by Vijayabudha, but not the same as the one described in our No. 9. It has been originally written in Saṁvat 1707 in Ahammadabad city, and begins—

॥ ६ ॥ श्रीगणेशाय नम ॥

प्रणम्य श्रीमहावीरं केवलज्ञानभास्करं ।

कल्पसूत्रस्य सद्बालावबोध. किञ्चिदुच्यते ॥ १ ॥

इहाचिन् खेबे इहां खेवइ श्रीमामुरुज्ञा जयति मङ्गलीकनें अर्थे पांच दिवस श्रीकल्पसूत्र वाचइ कल्पपते यतिनी आचार ते इणी प्रकारे तेकिहा अचलक १ देसिक २ सिज्जाधर ३ रायपिड ४ किइ कम्मे ५ वय ६ जिइ ७ पडिक्कमणो ८ मास ९ पज्जोवसण कप्पे १० ॥

End *of the Commentary.* इति चह ब्रवीमि श्रीभद्रबाहुस्वामी श्री तामा शिष्य नइ इम कहइ इति य पज्जोसवणाकप्पो दशा श्रुतस्कन्धसूत्र अट्ठमं अज्झयण ।

Colophon. इति पर्युषणा कल्पते दशाश्रुतस्कंधनु आठमु अध्ययन आथयुं । इति श्रीकल्पसूत्रबालबोधसम्पूर्णं ॥ अथ प्रशस्तिः ।

श्रीतपगणगगनाङ्गणदिनमणय

प्राप्त कुमततिमिरमरा श्रीचक्रवरजपपूज्या ।

श्रीहरिविजय सूरविजयसूरयोऽभवन् । तत पट्टे गुणनिधयोऽभवन् श्रीविजय-सेनसूरीन्द्राः श्रीविजयतिलकगुरवस्तत्पट्टमदीपिपन् दश ॥ २ ॥

ततपट्टे विजयते श्रीविजयानंदसंघसूरिवरा युवराज विजयराजाभिधसूरि-प्रभृति सुनि सहिताः ॥ ३ ॥ तेषां विजयिनि राज्ये प्रभृत प्रभृत सुगुण

स्वरीहयगुन्या बुद्धिजितदेवगुरवो देवविजयकोविदा आसन् ॥ ४ ॥
तेषां शिष्या विख्यातकीर्त्तयः शान्तरसपद्मगमिनः श्रीमान्तिविजयसंज्ञा
समभूवन् वाचकश्रेष्ठाः ॥ ५ ॥ तच्छिष्यः श्रीमद्विजयबुध इत्थं लोक-
भाषां व्यलिखत् श्रीकल्पसूत्रवार्त्तिकमेतद्बालावबोधकरं ॥ ६ ॥ वर्षे मुनि-
गगनगिरिचन्द्रमामिते। राधमासि सितपक्षे गुरुपुष्यवराजि षष्ठ्यां
माहम्मदवादशरनगरे ॥ ७ ॥ श्रीजयतिजयशारदशिष्याः श्रीमद्विजय
संज्ञबुधा युक्तायुक्तविवेचनमिह वक्तुमिदं श्रेष्ठा ॥ ८ ॥ किञ्चात्र कल्प-
वार्त्तिकलिखनप्रयत्ने हि न्यूनमधिकं वा यत् भवति तदिह सर्व्वं विशोधनीयं
क्षमानाथैः ॥ ९ ॥

मंगलं पाठकानां च वाचकानां तथैव च ॥

लेखकानां भवतु वा कर्त्ता तस्य सुमंगलम् ॥ १० ॥

सकलभट्टारकपुरन्दरभट्टारकश्री१०८ श्रीहीरविजयसूरिशिष्य सकलपंडित
सभा शृङ्गारभविक जीवप्रतिबोधिक १०८ श्रीशुभविजयगणि-तच्छिष्य-सकल
पण्डितमुकुटमणिभालतिलकसमान श्री१९ भावविजयगणि तत्शिष्य समस्त
पण्डितशिरोमणि-श्री१९ श्रीसिद्धविजयगणि-तच्छिष्य-साधुमुद्रागुणवंत सर्व्व-
कलाप्रवीणश्री५श्रीरूपविजयगणितत्शिष्यसकलचारित्रनीलमणिश्री५सुमति-
विजयगणितत्शिष्यपादरजरेणुसमानमेवकसदालोक प मोहनविजयेनश्रीतं
(लिखितं) पीरानुभट्टणमध्ये। संवत् (१)१९८१ ना मास वैशाख (सु)
सुदि ८ गुरुवासरे पुष्यनक्षत्रे।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मूलं कल्पसूत्रं, बालावबोधाभिधटीकानिबन्धेन श्रीविजयबुध
कृतेन वर्त्तते।

There is a large appendix attached to the end containing a long list of Jaina Ācāryas with a short description against each name. We quote below a few instances for illustration—

॥ ६० ॥ श्रीवर्द्धमानतीर्थंङ्कर वर्ष ६० गृहस्थपर्याय वर्ष ३० श्रीश्रीवीरसेवा
श्रीवीरमोचगया पक्षोस वर्ष १ तत्पदे श्रीसुधर्म्मास्वामी १२ सदस्या

---

(1) This is the date of copying indeed for another date is given in the above extract such as "मुनिगगनगिरिचन्द्रमामितं" १७०० which appears to be the date of original composition

पर्य्याय वर्ष ८ केवली पर्य्याय सर्व्व आयु वर्ष १०० पाम्युं श्रीवीरकेवली थया पछी १४ वर्षई कुमालोमामा प्रथम निह्नव १ वर्ष १६ गृहपर्य्यायर्षि भिष्यगुप्तनामा द्वितीय निह्नव २ तत्पट्टे जंबुस्वामीराइगृहनगरोइं ऋषभदत्तसेठ तेनी भार्य्या धारणी तेहनो पुत्र पंचमा देवलोक थी चवो धारणीनो ऋषभ नृपनो जन्म थयो। जंबुनाम अनुक्रमिं यौवनपाम्यो एहवि श्रीसुधर्म्मा स्वामीनि पासिं धर्म्म संभलीव्रतउ चन्यु पिता घणिं आग्रहइं करी आठकन्या परणा वीरात्रि कथानिं प्रति प्रतिबोधी प्रभातिं सुधर्म्मगणधरनिं पासि आठकन्या आठकन्यानामा ठाए। जंबूनि जंबुनामा ठाए पांच मिला चिं प्रभवो सर्वमिलो पांसइइमत्ता सत्तावीस २७ नवाणुं कोटि सुवर्ण छाड़ो जंबुस्वामीइ दीक्षा लीधी तपतपी केवलज्ञान पाम्युं। जंबूस्वामीघरे सोल वरस छद्मस्थ वस्थाइ वीसवरस रचितंयानीसवरस केवली सर्व्वथइ असीवरस ८० नु आयुषुं पाली प्रभवनि पाठ आपी मोक्ष पोहता श्रीवीर मोक्ष गया पछी बारे वरसे गौतम मोक्षइं गया। वीर मोक्ष गया पछी वोसे वरसे सुधर्म्मास्वामी मोक्ष गया वीर मोक्ष गया पछी चौसठि वरसे जंम्बूस्वामी मोक्ष गया तिवारें दसवानां छेता गया मनः पर्य्याय १ परमावधि २ पुलाकलब्धि ३ आहारिक शरीर ४ क्षेपकश्रेणि ५ उपसमश्रेणि ६ जिनकल्प ७ सयम त्रिचिवपरिहारविशुद्धिक सूक्ष्मसंपरोय २ यथाख्यातचरित्र ८ केवल ज्ञान ९ शुक्लध्यान १० घणा सौभाग्य तो घनो जबूस्वामी जेनाटिं मोक्षरूपणी स्त्री। श्रीजंबूनइ परणी बीजा कोइ भरतक्षेत्रना पुरुषनी वांछा करती नथी इति जंबूस्वामी कथा। तत् पट्टे श्रीप्रभवस्वामी वर्ष ३० गृहपर्य्याय वर्ष ४४ व्रतपर्य्याय वर्ष ११ युगप्रधानपर्य्याय सर्वायु ८५ पाली श्रीवीरात् ७५ वर्षे श्रीप्रभवस्वामी स्वर्गे पोहता।

In this way names of 64 Jainācāryas are described of whom Śrī Mahāvīra stands at the head, and Śrī Vijayaksemasūri at the bottom.

No. 12. उत्तरज्झयणं (उत्तराध्ययनं)। Uttarajjhayanam (Uttarādhyayanam) Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 122. Lines, 5-7 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1625. Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in parts. Prose. Generally correct. Not complete.

After Chedasūtra the Jaina literature comes under the head of Nāndisūtra which includes Anuyogasūtra in it. Then comes Mūlasūtra in which Uttarajjhayana, Āvaśyakaṁ, Pratikramaṇasūtraṁ are included. Nāndisūtra is not found in the list of our MSS. so we take Mūlasūtra after the Chedasūtras. Uttarajjhayana is the first work under this head. It has been described by Dr. Weber in his Catalogue No. 1901. The text is complete in 36 Ajjhayaṇas or chapters. This work consists of several short sentences having no connection *with one another, instructing the Bhikṣus in useful subjects. Thus the* first Ajjhayayaṇa contains 48 sentences the second 46, the third 20, the fourth 13 and so on. Each Ahjjayaṇa has a separate name for it, such as, the first is named Vinajjhayaṇaṁ, the third Caurangijjhayaṇam, the fourth Asaṁkhayaṁ ajjhayayanaṁ, the fifth Akāmamaraṇaṁ ajjhayaṇaṁ, the sixth क्षुहागनिय निद्य (क्षुल्लकाध्ययण ?) etc.

॥ ६० ॥ श्रीजिनाय नमः ॥

स जोगा विप्पमुक्कस्य अणगारस्य भिक्खुणं ।

विणयगउ करिस्सामि आणुपुव्विं सुणेह मे ॥ १ ॥

आणानिद्देसकरो गुरुणं उववाय कारयह' *नियागारसंपन्नो सोविनीयेत्ति* वुच्चइ । २ । आणानिद्देसकरो गुरुण 'मणुवायकारए पडिणीये असंबुद्धो सो अविनीएत्ति वुच्चइ । ३ । जहा सुनी पूइ कन्नो निक्कसिज्जइ सव्वसो एव दुस्सील पडिणीए । मुहरि णीकसिज्जइ ॥ ४ ॥ कण कुंडगं चइत्ताणं विट्ठं भुंजइ । सूयरो एव सीलं चइत्ताणं । दुस्सीले रमइ मिए । ५ । सुणिया भावमाणस्स । सूयरस्स नरस्स विणये ठविज्ज अप्पाणं । इच्छंतो हि समप्पणो । ६ । तम्हा विणयो मसिज्जा । सीलं पडि लभेयउ । बुद्धपुत्ते नियागवीन् निक्कसिज्जइ कण्हुइ । ७॥

End. अणुवद्ध रोसपमरो तहर निमित्तमि होइ पडिणीतो । एतेहिं कारणेहिं *सोमुहिरिं भावणं कुणइ । मुक्ख एइवे निवसमणगाण समणं समणचिंता* । आणायार मंडलिको निया मरणानिवर्धेत । इति पाउकार मुनी नायए परिनिव्वुए । इत्तीसं उत्तरज्झायं भवसिद्धी सम्मतेति बेमि । ६८।१६६ ।

Colophon. इत्तीसं उत्तर ज्झयणं समत्तं । सोरम् संवत १६१५ वर्षे आषाढ सुदि १ दिने श्री. ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नुत्तराध्ययनं नाम कवितं सुधर्मद्वारे जैनलिपर्णा वर्णितं ।

No. 13. उत्तराध्ययनगीतानि । Uttarādhyayanagītāni. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 37. Lines, 2–13 in a page. Character, Nāgara Date, ? (1) Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Songs based on the Uttarādhyayana, written under the request of Kanaka Simha and Mati Simha, by Mahima Simha.

Beginning. ॥ ६० ॥

श्रीजिनवर पदयुग नमी । श्रीसरसति गुरु पाय ।
उत्तराध्ययन छत्तीसगुण गाइ सुनिरमल भाय ॥ १ ॥
श्रीजिनविधान वाचक चरण प्रणमिय मन उल्लासि ।
रियभासित गुण जाइयइ । अनुमति लहि गुरु पासि ॥ २ ॥
गयण चरण गाइइ कवण । कुण तोलइ गिरिराय ।
सर्वजलधिजल कुणमिणइ । सुत्त अरथनि बखाइ ॥ ३ ॥
गुरुसंघव पण्डितप्रवर । कनकसिंह मतिसिंह ।
तिणि आयइ कीधइ यणइ । भावइ महिमा सिंघ ॥ ४ ॥
मूढ गइन अति तुच्छमति । गुण किम कह्या जाय ।
न चयपि स गुरुप्रसाद लहि मान वदइ चित्त लाय ॥ ५ ॥
ढाल-पहिली भावन भावीय इजि
पहुनी श्रीजिनवर निज मुखि कहइ जी ।
पहिलउ विनय प्रकार ।
जिन सासनतरमूल एणी
सयल भविक सुखकार ॥ १ ॥
चतुरनर विनय वडेउ संसार ।
विनय करनउ जीव वडइ जी दामइ भवन उपार ॥
चतरनर ॥ आकणी ॥ अनुपम नाथ विनय लहइ जी दरसण चारित
होइ । विनय रहित तपजप क्रयाजो साधु न भावइ कोइ ॥ २ ॥

---

(1) Although at the end of the work the date of composition is thus mentioned "सोलसय पचहत्तर श्रावण वदि रविवार चाउमदिने अध्ययनगुणगाया सुविचार" but whether this is Śaka or Samvat cannot be ascertained.

End. राग धन्यासी।

ढाल—लोक सरूप विचारउ आतम हित भणी एहनी।
जीव अजीवसरूप यथारथ जिन वरदि केवल नाण प्रमाणि।
लोक अलोक करामलनी परिजेहन इति जिन गुरुसरूप जाणौ ॥१॥
भावधरी—भविक अणहि वउ हो संभल उही तनमन आणी वाम।
सरस सुधारसमधुरी जिणवर देसनाहर भवसायरविश्राम।
सुकृत असुकृत विहुं विधि जीव यथारथ इहर।
सुकृत कह्या सिद्ध जीव पनहर भेदि कर्मय
पाइ आपआरि निरभय सुख सदाव: ॥ २ ॥
भावधरी—लोक तणइ अग्रवासी फिरि थावइ नटोरि
अक्षय अव्याबाध। ननरजद्रूप छोडीकुष
संसार नारि अविहत शिवसुखजाय ॥ ३ ॥
भा—बीजा जीव असुकृतसंसारी जिन काहि
एम थावर विहुं भेद थावर पांचि एकेन्द्रा
भवि मरहड इरि जीवजिणिंद कहिरि ॥ ४ ॥
भा—नमु आऊणी आगति गति बहुविधि भइहरि
सास ऊसास विचार कायस्थिति भवस्थिति आकार वरण विचइरि
सूबइ ते विस्तार ॥ ५ ॥
भा—विइंद्रा तिंद्रा चउरिंद्रा एम जाणि
आऊखा परिमाण आगति गति बहुविध इरि।
विगलिंद्रा बहुपाणि ॥ ६ ॥
भा—नाथ, अनाथ सनाथ सरीरसंघटाण नारि
अवगाहन पाप केइ समालि संकपाय दंडकचउ-
वीस ईरि निश्चमति अवधारिइ ॥ ७ ॥
भा—पंचेंद्रा सुरनरतिरिनारकविहुविध इरि
निज निज करमप्रमाण सुख दुख भोग
चउवीसे दंडकोरि ग्रंथ कोति जाणि ॥ ८ ॥
भा—हिवइ अजीवसरूपा रूपरहित कहि सरि।
तेहना दोइ प्रकार। वर्देस परदेस
अनिह परमाणुय अरि।
पुद्गलरूपी ध्यारि ॥ ९ ॥

भा—धर्म अधर्म आकाश तिहुं भेदे पिणि हरि।
पंचइ देस प्रदेस एम ए दसमउ काल
तिहां निखिपइ देस इणिपरि जीव सरूप कहिस ॥ १० ॥
भा—वरणादिक परिणाम इहां बहुविधि अथ हरि
विस्तर किम कहवाय। सूषिम बादर भेद
थथा छीवइ जीव नारि ग्रंथि सकल समझाय ॥ ११ ॥
भा—जे हिंसक परनिंदा परवंचन कर हरि।
दुरलभ बोधी संसार।
परगुणग्राही जिनभाषित धर्म आदर हरि
ते पामइ भव पार ॥ १२ ॥
भा—इणि परिविधि रहंस जगति दृष्टांत सूरि
छत्तीसय अज्झयण केवल नाणइ जाणइ सगुणो
केवलीरि कहवा थइ न विवरण ॥ १३ ॥
भा—आगम अरथ विचार जुगति विद्यानिध हरि।
वाचकसाधिवनिधान तासु सीस महिमसिंह
करजोड़ा कर हरि रिषिभावितगुण गाणो ॥ १४ ॥
भा—कनकसिंह सुगुरुवधव गुणीरि।
तेहनी आयइ जाणि। माणचंदर कर जोड़ी
गुण अध्ययनमारि गीवी सुललितवाणि ॥ १५ ॥
भावधरी।

Colophon. इति उत्तराध्ययन छत्तीसम अध्ययन गानं ॥ ३६ ॥

राग धन्यासी।

ढाल रूपक मालानी ॥ श्रीउत्तराध्ययनइ कह्या।

छत्तीसइ अध्ययण।

गुणगंभीर अरथ भर्या सरस सुधाविण वयण ॥ १ ॥
सवेगी थाणी मनधरि। इह परभवि हित जाणि।
इम भाखइ श्रीजिनवाणि। संवेगी ॥ आ ॥
धन२ श्रीजिनवर जयउ ॥ धन२ श्रीगणधर।
भवियण जण तारण तणो एह अरथ उपगार ॥ २ ॥ सवेगी ॥
जे भवि सिद्धा पामिया। जेह अलप संसार।
भव्य एह अध्ययननइ भणइ गुणइ अधिकार। ॥ ३ ॥ सं।

गुरु मुखिविहि वाचना। विधिसु वहि उपधान।
जोग सहित किरिया करइ ते पामइ सुतज्ञान ॥ ४ ॥ सं ॥
सोलह सय पचहुत्तरइ। श्रावण वदि रविवार।
आठमि दिनि अध्ययन गुणगाया सुविचार ॥ ५ ॥ सं ॥
श्रीखरतरगच्छ राजा यतः सुविहित साधुसिंगार।
जिनसिंह सूरि पाटी प्रगट कठिनं क्रिया आचार ॥ ६ ॥ सं
जुगप्रधान साइह जन। श्रीजिन राजसूरि दाप।
तासु विजय राजा सदा। संघ सकल आणंद ॥ ७ ॥ सं ॥
श्रीहर्षसारसइ गुरुगुणह। सीस वहुल परिवार।
वाचना वारिज पिर लयइ। श्रीशिवनिधान भणागर ॥ ८ ॥ सं
तासु सीस अज्झयणना। आतम मति अनुसारि।
महिमसिंह विनयजरी गुणगाइ मनोहारि ॥ ९ ॥ म ॥
पंडित गुरु बंधव गुणी अविहरुचिम सहाय ॥
कनकसिंह मतिसिंह मइ वचन विनोद कहाइ ॥ १० ॥ सं ॥
भणइ गुणइ जे सांभलइ। तिनि घरि लील विलास।
मानचंदर कर जोडिनइ भजइ वंछित आस ॥ ११ ॥
सवेगनी प्रायो चिंतिघरे ॥

इति श्रीउत्तराध्ययनगीतानि समाप्तानि ॥ छ ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नुत्तराध्ययनानुवादरूपाणि भाषागीतानि सन्ति।

No. 14. पाक्षिकसूत्रं। Pākṣikasūtram. Substance, country-made white paper, 11 × 5 inches. Folia, 13. Lines, 4–11 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1862. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

This work is included also in the Mūlasūtra class and contains instructions on the Mahāvratas, which are *four* in number. *It has* been described by Dr. Weber in his Catalogue No. 1926. But the extracts quoted by him do not entirely agree with our readings. We quote below passages from both, as illustrations.

Our codex begins—

॥ १ ॥ तित्थंकरेय तित्थे अतित्थसिद्धे, तित्थ सिद्धे, च
सिद्धे जिणे य रिसी महरिसीयणाणं च वंदामि ॥ १ ॥
जे अइमं गुणरयणसायरमविराहिऊण भिक्खसंसारा
ते मंगलं करित्ता अहमवि आराहणाभिमुहो ॥ २ ॥
मम मंगलमरिहंता सिद्धा साहू सुयं धम्मोय
खंती, गुत्ती, मुत्ती, अज्जविया मद्दवं चेव ॥ ३ ॥
लोगंमि संजयाण करंति परमरिसी देसीयमुयारं
अहमवि उवट्ठिओहं महव्वय उच्चारण कउं ॥ ४ ॥

से किंतं महव्वय उच्चारणा महव्वय उच्चारणा पंचविहा पन्नता राइभ
भोयण वेरमणच्छट्ठा त जहा सव्वा उपाणाय वायाउ वेरमणं सव्वाउ
मुसावायाउ वेरमणं सव्वाउअदिन्ना दाणाउ वेरमणं सव्वाउ मेहुणाउ
वेरमणं सव्वाउ राइभोयणाउ वेरमणं तत्थ खलु पढमे भंते महव्वए
पाणाय वायाउ वेरमणं सव्वं भंते पाणाइ वायं पच्चक्खामि से सुहुमं वा
बायरं वा तस वा थावरं वा नेव सयं पाणे अइवा इज्जाने वन्नेहिं पाण-
अइ वाया विज्जा पाणेयइ वा इते वि अनेन समणु जाणामि जावज्जीवाए
तिविह तिविहेणं मणेण वायाए काएण न करेमि न कारवेमि करंतं पि
अन्नंन समणु जाणामि तस्स भंते पडिक्कमामि निंदामि गरिहामि अप्पाणं
वोसरामि ॥ ११ ॥

Extracts quoted by Dr. Weber.

महाव्रतोच्चारणे तेत्थङ्करे अतित्थे अतित्थसिद्धे तित्थसिद्धे य सिद्धे य जिने
रिसि महरिसि च, नाण च वन्दामि ॥ १ ॥ जेय इमम् गुणरयणसायर-
मविर राहि ऊण भिक्खसंसारा। ते मगलं करित्ता अवि आराणाभिमुहो ॥ २ ॥
मम मङ्गलम् अरिहन्ता सिद्धा साधू सुंय च धम्मो य। खंति गुत्ति मुत्ति
अज्जवया मद्दवं चेव ॥ ३ ॥ लोगोम्मि संजयाणं करम्भि परमरिसि देसियम्
उयारं। अह अवि उवट्ठित तं महाव्रय उच्चारणं काउम् ॥ ४ ॥ सेकिं
तं महव्वय उच्चारण मनधा पञ्चविहा पणत्ता, राइभोयणवेरमण छट्ठा
तं जहा सव्वाओ पाणाइ वायाओ वेरमण सः मुसावयाओवे सः अदन्ना
दानाओवे सः मेहुणाओरे स परिग्गहाओ वे, स, राइ भोयणाओवे तत्थ
पढमे भंते महव्वए पाणाइ वायाओ वे, सव्वं भंते पाणाइ वाय पच्चखामि
से सुंहुमं वा बायरं वा तस वा थावर वा अहावरे दोच्चे महव्वए मुसा

वायाओ वे, पम्, सव्वं भंते मुसा वायं पच्चक्खामि से कोहा वा लोहा वा भयाश्रवे तद्दे मद्दाव्वय पदिद्वा दामाओ वे, मम्व पदिन्नदाणं प. से गामे वा नगरे वा अद्दावरे चऊहे म. मेहुणाओ वे, सव्वं भ: मेहुणं प. से दिव्वं वा माणुसं वा तिरिक्खजोणियं वा ।

End. नमो ते सि खमासमणाणं जेहिं इमं वाइयं दुवालसंगं गणिपिडगं भगवंतं त जहासम्मं कायण फासंति पालंती पूरंती पूरंती, तीरंती किट्टंती सम्मं आणाए अनुपालंतीति आराहंति अहं च नाराहंमि तस्स मिच्छामि दुक्कडं ॥ १ ॥

सुय देवया भगवइ नाणा वरणीय कम्म संघाय
तं सय वेउ सइयं जेसंमु असायरे भत्ति ॥ १ ॥

Colophon. इति श्रीपाखी (पाक्षिक) सूत्र सम्पूर्णम् ॥ पयचंदगच्छे श्रीचंदश्रीरे लिषत समाप्त ऊपर लिख्यौ छै श्रीपाटलीपुरमध्ये लिषतं पं अमरचंद स्वपठनार्थं श्रीरस्तु दिने दिने श्रीकल्याणमस्तु संवत् १८६२ मिती वैशाष शुदि १४ वासरे श्री ।

Extracts quoted by Dr. Weber.

नमो तेसिं खमा समणाण जेहिं इमं वाइयं दुवालसमं गणिपिडगं तं जहा आयारो सूयगडो ठाण समवाओ विवाहपन्नति नायाधम्मकहाओ उवासगदसाओ अंतगड दसाओ अणुत्तर ववाइ (य) दसाओ पण्हा वागरणाई विवागसुत्तओ दिट्ठिवाओ सव्वेहिंपि एयम्मिवि दुवालसंगे गणिपिडगे भगवते ससुट्टे तम्म म् इच्छामि दुक्कडं सुइ देवया भगवई नाणावरणि य कम्म संघायं तेसिन् खवेओ सययं जेसिं सुयसायरे भत्ति । इति श्रीपाक्षिकसूत्रं समाप्तम् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् पाक्षिकसूत्राभिधो महाव्रतविषयक. कश्चिज्जैननिबन्धो वर्त्तते ।

No. 15. प्रतिक्रमणसूत्रं । Pratikramanasūtram. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 16. Lines, 10 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1872 Appearance, not fresh Prose. Generally Correct. Complete

Pratikramaṇasūtra is included in the series, Mūlasūtra, and has been described by Dr. Weber in his Catalogue No. 1911. It is a guide to perform religious rites and consists of seven Prakaranas such as, (1) Sāmayikavidhi, (2) Barāhavratavidhi, (3) Ksamāpanavidhi, (4) Pāraṇavidhi, (5) Ālocanavidhi, (6) Pārśvanāthastavanam, (7) Ṛṣabhadevastavanam.

Beginning. श्रीवीतरागाय नमः ।

अथ सामयिकप्रतिक्रमणविधिर्लिख्यते । नमो अरिहंताणं नमो सिद्धाण नमो आयरियाणं नमो उवज्झायाणं नमो लोए सव्वसाहूणं एसो पंच नमुक्कारो सव्वपावप्पणासणो मंगलाण च सव्वेसं पढमं हवइ मंगलं १ वंदणाविधि इच्छामि खमासमणो वदोउं जावणिजाए निस्सहीआए मत्थेण वंदामि पूज्यजी इच्छाकार भगवन् श्रीहराई सुहदेवसी सुखतप-शरीरनिराबाध सुखसंयम जातरा सुपे निरभय इच्छेजो पूज्यजी भाता प्रथमसामायिक लेवा समभि मुहपती धोती उपकरण पूंछणो पडिलेहण करणो पीछे उभा होयके ईरिया वही पडिकमनी इच्छाकारेण संदिसह भगवन् इरियावहियं पडिक्कमामि इच्छं इच्छामि पडिक्कमितुं इरियावहियाए विराहणाए गमणागमणे पाणक्कमणे हरियक्कमण उभा उत्तुंग पण-गदगमट्टीमक्क उभा संताणा संकमणे जेमे जीवा विराहिया एगिंदिया बेइंदिया तेइंदिया चौरिंदिया पचेंदिया अभिया वत्तिया लेसीया संघाइया परावियां किलामीया उद्दविया ठाणउठाणसंकमीया जीविया उववरोठिया तस्स मिच्छामि दुक्कडं १ तस्स उत्तरीकरणेण पायच्छित्तकरणेणं विसोही-करणेणं विसल्लीकरणेणं पावाण कम्माण निग्घाए निहाए ठामिकाउसग्ग अन्नत्थ ऊससेण निससेणं खासएणं छीएणं जभाएण उड्डेणं वायनिसग्गेणं भमलीपित्तमिच्छाए सुहमेहि अंगसंचालेहिं सुहमेहि खेलसंचालेहिं सुहमेहि दिट्ठसंचालेहिं आगारेहि अभग्गो अविराहीयो हुज्जमेकाउसग्गो जाव अरिहंताणं भगवंताणं नमक्कारेण न पारेमि ताव कायं ठाणेण मूनेण काणेणं अप्पाण वोसरामि ।

Extracts from Barāhavrata :—

प्रथम नवकार पीछे लोगस्स पीछे नमोत्थुण पीछे गुरुनेवांदणा पीछे ऊषमूदकिके ए कहणा इच्छामि खमासमणो वदितुं जावणिजाए निस्सहीआए अणु जाणहमेमि उगाहं निस्सहीअहो काय काय-

संकाये कायं षमासिज्जोयं किलासो थप्पकिलंताणं बहुसमणमे दिवसो वेइंतो जत्तामं जवणिं जंच मे षामेमि षमासमणो इच्छामि षमा छोयके कइया दिवसीमं वैकछं आवसीआए पडिक्कमामि षमासमणाणं देवसी आए आसायणाए तित्तीसंनियराए जं किंचिमिच्छाए दुक्कडाए वयदुक्कड़ाए कायदुक्कड़ाए कोहाए माणाए मायाए लोभाए सव्वकालियाए सव्व मिच्छोवयाराए सव्वधम्माए कमणाए आसाए आए तित्तोजो मेदे अमियो आइयारको तस्स षमासमणे पडिक्कमामि निंदामि गरिहामि अप्पाण वोसरामि २ जे आयसके पडिक्कमणे दीवसोयो अईयारको १ रात्रिके राइयो अईयारको २ पक्षोके पक्षोयो अईयारको ३ चौमासे चउमासो अईयारको ४ सवच्छरीये संवच्छरीयो अईयारको ५ ए पांच पडिक्कमणेइ अविध कइया ५।

Extracts from Kṣamāpaṇavidhi :—

पीछे छोयके कइया जोमे षवरकायं अनाथसमायरागदोसविसएणं अवयव-कयंतं निंदे अथमोएविपक्षयं सव्वं १ जन्मभवे अहिगरणं सुद्धभवो जन म्मिमे अत्थोत अहिगरणं निंदे अप्पाणं वो सरामोति २ अतहा परहा उभ-यअहा जो आरंभो कयकारिया अथमोए तं निंदे तघ गिरहामि ३ जोवा कम्मवसाओ भमंति संसारसायरे घोरे अम्मत्थकामहेउ अनिया दुक्खंमि तं निंदे ४ आजियानिमत्त लज्जाभयहासकोहमाईयं भणियं अरिहेहं तह मचि नत्थि अत्थिसंदेहो जच मए विवरीयं अइवाहोय अहिरत्त ६ सद्-हिउ उवहिइं कम्मविसेय उइय भव्,यले मिच्छामि दुक्कड़ितु ति इरण-सुद्धेण भावेण ७ जेमे जाणंति जिया अवरहासेसु जेसु ठाणेसु तं तह आलोयमि उवहियो सव्वभावेण ८ अरिहंतसमणसंघे देवगुरुतिरिय नेरइये लोकेइ अवरया वहिया षामेमि ते सव्वे ९ सद्धिस सुहपरणामो मम चित्तभावसुद्धमम्मनो नाण तव विद्याणे भम्मे अरिहे समणे तहामिधे १० इति पडिकमणा सूतकैमोच मनचलायो होय वचन चल्या होय काया चल्यो होई आगलो पाठ पोछे पोछलो पाठ आगे कयो होय अचरमात्र पदसावस्वरहीन कह्या होय वीतरागदेवजीउ तुम्हारी साषि गुरुदेवजी तुम्हारी साषि तस्समिच्छामि दुक्कडं १ इहा वेठके वांदनादेणा पीछे सव्व सव्व, आलोचना वंदना पडिकमना पयोयं भणामि, चौमासे चौमासो भणामि संवच्छरी भणामि इति षमाषणविधिः।

Extracts from Ālocanavidhi :—

अथ आलोयणविधिः। इत्याकारेण सन्दिसह भगवन् आलोयणा आलो- एमि इत्यं नाणके विषे दंसणके विषे चारित्रके विषे वीर्यके वीषे अतीकर्म्म वतीकर्म अतीचार अनाचार मन करि वचन करि काया करि दोष लागो होइ तो मिच्छामि दुक्कडं १ एक असंयम सेव्यो होइ तो मिच्छामि दुक्कडं १ दोइप्रकार रागद्वेष कीयाहोय तो मिच्छामि दुक्कडं २ तीनदंड मनदंड वचनदंड कायदंड एतीन दंडामाहिं कोई दंड कीयो होइ तो मिच्छामि दुक्कडं ३ तीन गुप्ति मनगुप्ति वचनगुप्ति कायगुप्ति तीन गुप्तां के विषे कोइ मनका अध्यवसाय भला न प्रवर्त्यां होइ तेमिच्छामि दुक्कडं ३ तीन सल्य मायासल्य नियाणासल्य मिथ्यादंसणसल्य तीन सल्य कीया होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं १ तीन राग दृष्टिराग स्नेहराग कामराग कीधा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ३ तीन विराधना नाणविराधना दंसण- विराधना चारित्रविराधना कीधा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ३ च्यार कषाय क्रोधमानमायालोभ कीधा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ४ च्यार संज्ञा आहारसंज्ञा भयसंज्ञा मैथुनसंज्ञा परग्रहसंज्ञा ए च्यारसंज्ञा माहिं काइ संज्ञा कीधी होइ तोमिच्छामि दुक्कडं ४ च्यार कथा स्त्रीकथा भक्तिकथा देसकथा राजकथा काई वि कथा कीधी होय तोमिच्छामि दुक्कडं ४ च्यार ध्यान आरतध्यान रौद्रध्यान धर्मध्यान शुक्लध्यान कोइ माठउ ध्यान ध्यायो होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ४ सब्वे पान सब्वे भूया सब्वे सत्ता सब्वे जीवा एहण्या होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ४ पांचप्रमाद मद्यविसयकषाया निंद्राविगहाय पंचमी भणिया ए पांच प्रमाया जीव पाडंति संसारीए माहि कोई प्रमादकीधा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ५ पांचप्रकार समकित दूषण परसंका कंषा विगत्थापर पासंडी प्रसंसापर पासंडी संथुवो कोइ दूषण लागा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ५ पंच किरीया काइकी अहिगरणीया पाउसीया पारभावनी किरीया पाणायवारंभीया परीगहीया मायवृत्तिया ए पांचकिरीया सेवी होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं ५ पांच कामुकागुण शब्दरूपरसगन्धफरस पाच इन्द्रीकेते विस विषैमे काइ मोकल्या मेल्या होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ५ पांच अणुव्रत प्राणानुपातमृषावाद- अदत्तादानमैथुनपरिग्रह इनके विषे दोष लगा होइ तस्स ५ पांच सुमति ईर्यासुमति भाषासुमति एषणासुमति उच्चारपासवणखेल जल्लसंघाणपरिट्ठावनीयासुमति सामयिकपडिकमणा एसा माहि विरोधि

होय तेमिच्छामि दुक्कड़' ५ छ लेश्या कृष्णनीलतेजपद्मकापोत शुक्ल-
यामांहि पाडवो लेश्याध्याइ होई भलीलेश्या न ध्याई होई तस्स मिच्छामि
दुक्कड़' ६ षट्द्रव्य धर्मास्तिकाय अधर्मास्तिकाय आकाशास्तिकाय पुद्ग-
लास्तिकाय जीवास्तिकाय कालास्तिकाय ए षट्द्रव्यनी भावभेद न जाण्यो होय
तस्स मिच्छामि दुक्कडं ६ सातभय इहलोकपरलोकआदानअकस्मात्-
मरणअसोकजीवणभय ए सात भय मांहि कोई कीया होइ तस्स
मिच्छामि दुक्कड' ७ सात कुविसन द्यूतमांसमद्यवेश्यादानकरिदोपरनारि-
वेश्यागमनपातकचोरी ए सात कुविसन सेव्या होइ तस्स मिच्छामि
दुक्कड़ ७ आठमद जातिमद कुलमद बलरूपतपश्रुतऐश्वर्यलाभमद ए
आठमदो मांहि मद अहंकार कीधो होइ तस्स मिच्छामि दुक्कड़' ८
आठकर्म ग्याणावरणी दर्शनावरणी वेदनी मोहनी आयुनामगोत्रअंतराय
ए आठकर्म कीए कसोअठावन प्रकृतिबंधन होय ते मिच्छामि दुक्कड़'
८ आठप्रकार ना अतीचार काले विले बहुमाणे उवहणे तहाय निह्नवणे
वंजण अठे तदुभयं अठे बयदाणमायाउ पढता गुणता नाणके विषे अतीचार
लगा होए तस्स मिच्छामि दुक्कड' ८ आठ समकितका अतीचार निसंकिय
निकंखिय निव्वित्तिगात्थ अमूढदिट्ठीय उववीह थिरीकरणे वछलभावणे
अठ १ एक अतिचार समकितके जे लगा होय तस्स मिच्छामि दुक्कड'
८ आठ अतीचार चारित्र विराधना पांच सुमति तीन गुपतिकी विराधना
कीधी होय तस्स मिच्छामि दुक्कड ८ नववाड ब्रह्मचर्यके विषे दूषण
लगा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ९ नवतत्त्व जीवतत्त्व अजीवपुण्यपाप
आश्रव संवर नीर्ज्जर बंध मोक्ष ए नव पदार्थ सूत्रार्थजाण्या न होय तस्स
मिच्छामि दुक्कड' ९ नव नीयाणा नृपधणनारीनरसुरअप्पवीयअप्पवीया
रत्तं सठतं दरिदत्तं वइ जैन नव नियाणा ए नव नियाणामांहि कोई कीयो
तस्स मिच्छामि ९ दश प्रकारको मिथ्यात्व अमग्गे मग्गसत्ता मग्गे अमग्ग
सत्ता अधर्मे धम्मसत्ता धम्मे अधम्ममना अजीवे जीवसना असाहुसाहुसना
साहुसाहुसना अदेवे देवसना देवे कुदेवसना दशप्रकार मिथ्यात्व सेव्ये
होइ तस्स मि, १०

इग्यारे अंग आचारांग सूयगडांग ठाणांग, समवायंग भगवती ग्याता उपा-
सकदशा अंतगड अणुतरो वाईप्रश्नव्याकरण विपाकसूत्र इग्यारे अंग माहि के
अंग सर्दह्यो भणव्यो न होई तस्स मि, ११ इग्यारे प्रतिमा श्रावकको
दंसणवयसामाइअपोसहपडमायु' अबंभसचित्ते आरंभ पेसउ दिठ वजए

समणधम्‌ एय इग्यारह प्रतिमा मधी म करदही होय तस्स, ११ बारहव्रत श्रावकका पांच अणुव्रत थुलाउ पाणाउ वायाउ वेरमणं थुलाउ मुसावायाउ वेरमणं २ थुलाउ अदत्ता दाणाउ वेरमणं ३ थुलाउ मेहुणाउ वेरमणं ४ थुलाउ परिग्गाह वेरमणं एपांच अणुव्रत । तीन गुणव्रत दिसिविदिसपरिमाण १ भोगोए भोगपरिमाण २ अनर्थदंडपरिहार ३ एतीन गुणव्रत । सामइक व्रत १, देसावगासिकव्रत २ पोसहव्रत अतीतसंविभागव्रत एच्यार शिषा व्रत एवं १२ बारहव्रतके विषे दूषण लगा होइ तस्समिः १२ तेरह काठीया आलस्स मोह वन्ना थंभा कोहा पमाय किवणता भयसोग अन्नाणाविषे पत्तूहला रमणा तेरेह काठीया कोइ काठीया कोयो होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं १३ अवदे नियम सचित्तदिव्वविगए वाणहित मोल वत्थ कुसमेसु वाहण सयण विलेवण अबंभ दिसि न्हाण भत्तेसु एचवद नियम लेइ वीतमणा स्थान होय तस्स मिच्छामि, १४ पनरह कर्म्मादान । इंगालकर्म्म १ वणककर्म्म साडो । भाडो । फोडो । दंतवाणिज्य । लाखवाणिज्य । रसवाणिज्य । केसवाणिज्य । विषवाणिज्य । यंत्रपोलणकर्म्म । निलंछन । दवदाय । सरोवर । असतीपोषणकर्म्म १५ । पनरह कर्म्मादानमें कोई कर्म्मादान लगाहोई तस्स मि, १५ सोलह कषाय की चोकतो च्यार क्रोध का च्यार मानको च्यार मायाको च्यार लोभको सोलहकषाय सोलह कषाय की चोकतोमे बध पड्या होई तस्स मि' १६ सतरे अवहारकानी वस्त्री कत्था मेल्या होइ तस्स मिच्छामि दुक्कड १७ अठारे पापस्थान प्रणातवादमृषावादअदत्तादानमैथुनपरिग्रहक्रोधमानमायालोभरागद्वेषकलह-अभ्याख्यानपैसुनरति-अरतीपरप्रवादमायामोहमिथ्यादंसनसल्य ए अठारह पापस्थान सेव्या होइ सेवाया होई सेवतानुमोद्या होई ते मन करि वचन करि काया करि दूषण लागा होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं । इति आलोयणा संपूर्ण ।

These extracts will give some light about the nature of work. It is followed by Pārayaṇavidhigāthās which are five in number and the text is finished with them इति पड्क्कमणासूत्रं समाप्तम् । After wards the Nāgaris' recitations of the text are appended अथ नागोरीलुकानी पद्वतिलिख्यते ।

This is followed by Pārśvanāthajistavanam, Śrīṛisabhajistavanam, and Samvacchari Śiksā. Of these the last mentioned text consists of five lines only so we quote it in full.

अथ संवच्छरी मिथाय ।

धम्मोमंगलमुक्कट्टं आहंसा संजमो तवो देवाविते नमं संति जस्स धम्मे सयामणे १ जहा धम्मस्स पुप्फेसु भमरो आवइरय नयपुप्फ कलामइ सोय पीणेइ अप्पयं २ एमेए समणमुत्ता जे लोए संति साहवो विहंगमाइ पुप्फेसु दाणभत्ते सणरयान् वयं वित लब्भंमो नयकोई अहन्ने अहा-गडेसु परियंते पुप्फेसु भमरो जहा ४ महुकारसमा बुद्धा जे भवंति अणस्सिया नाणापिंडरो यादंता तेण वुच्चन्ति साहवोत्ति बेमि ५ इति श्रीदशवैकालिकप्रथमाध्ययनम् संपूर्णम् । संवत् १८७२ रा मिति आसोढ सुदि २ दिने लीपतं श्रीनगराज । श्रीबणारसनगरमध्ये । श्रीपार्श्वनाथजी प्रसादात् । श्री । श्री । श्री ।

विवरणम्—जिनश्रीऽयं प्रतिक्रमणसूत्राभिधजैनधर्म्मग्रन्थविशेषः ।

No. 16. प्रतिक्रमणसूत्रं । Pratikramanasūtram Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 8 Lines, 10-11 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1772. Appearance, not fresh *Prose. Not correct. Complete.*

The codex contains a part of the Pratikramanasūtra, entitled Thuiti(Thuti)maṅgala and includes six Āvaśyakasūtras as indicated *by the colophon इति श्रीथुइतिमङ्गलं सम्पूर्णं ए मुवीस ग्रावकनां आवश्यकामोविधं आवश्योडो.* Saḍāvaśyakasūtram has been described by Dr. Weber in his Catalogue No. 1911 but his extracts do not agree with ours. Our text begins—

श्रीवीतरागाय नमः । वंदामि । नमंसामि । करेमि । समावेमि । वखाणं । मनवई वय । वेइयं । पज्जुवासामि । ए बोदवाना पाप मनवनो दनुष्यमूलमध्ये छे इवइ आवश्यकनो सूत्रनो (अध्ययनना सूत्रपाठ अनुक्रम-करो करीयइ ।

नमो अरिहंताणं । नमो सिद्धाणं । नमो आयरियाणं । नमो उवज्झायाणं । नमो लोए सव्वसाहूणं । एसो पंच नमोकारो । सव्वपावप्पणासणो । मंगलाणं च सव्वेसिं पढमं हवइ मंगलं । १ । पाद ५ । अक्षर ३३ । इच्छामि पडिक्कमिउं । इरिया वहियाए । विराहणाए । गमणागमणे । पाणक्कमणे । बीयक्कमणे । हरियक्कमणे । ओसाउत्तिंग । पणगदगा ।

महीमजड़ा। मंताणा। संकमणे ओसे ओसा। विराहिया। एगिंदिया। बेंदिया। तेंदिया। चउरिंदिया। पंचिंदिया। अभिहया। वत्तिया। लेसिया। संघाइया। संघट्टिया परियाविया। किलामिया। उद्दविया। ठाणाउठाणसंकामिया। जीवियाउ। विवरोविया। तस्स मिच्छामि दुक्कडं। तस्स उत्तरीकरणेणं विसोहीकरणेणं। विसल्लीकरणेन पावाणं निग्घाए निट्ठाए। ठामि काउस्सगं पद २१ आवस्सगाना आगार सहित जाणवा। अन्नत्थऊ ससिएणं। नीससिएणं। खासिएणं छीएण। जंभाएण। ५। उड्डुएणं। वायनिसिंगाणं। भमलिए। ८ पित्तमुच्छाए ९ सुहमेहिं। अंग संचालिहिं। १०। सुहमेहिं खेलसंचालेहिं। ११। सुहमेहिं दिट्ठसंचालेहिं मय काइएहिं आगरेहिं अभग्गो अविराहिन्त। हुज्झमेकाउ सग्गो। जाव अरिहंताणं। भगवंताणं। नमोकारेणं। न पारेमि। तावकायं पद १४।

End. पछि वद छट्ठु आवश्यक करि कहइ। वंदना निरागारी पचखाण। एम करवा दिव सचरमं पचखामि। चउविह पिहारं। असण। पाणं। खादिम। सादिम ४। अनत्थण भोगेण वो सिरामि १ उगे सूरे नमुक्कार सहिय। पचखामि चउविहंपि। आहारं। असणं। पाणं। खाइमं। साइमं। सहसहार। असण। पाण। खाइमं ४ अनत्थणा भोगेणं १ सहस्सागारेणं २ वोसिरामि ३ इत्यादि क दस। एचउभीय आदिं सगारो तथा निरासो। यथा सगत्ति पचखान करइ॥ एछट्ठु आवश्यक सम्पूर्णं॥ वेसी करीनें। नमोत्थुण। अरिहंताणं। भगवंताण। आइगराण। तित्थयराण। सयमबुद्धाण पुरिसुत्तमाण। पुरससीहाण। पुरिसवरपुण्डरीआण। पुरसेवर गंधवीणं लोगत्तमाण लोगसीहाण। लोग हीयाणं जोवदयाण। लोग ईवाणं। लोगसुइ सरणं अभयदयाणं। धम्मावहीणं। धम्मवर चाउरत चक्रवट्टीणम्। दीवीताणं सरणइ पइट्ठा। अपडिहयवरणाणं दंसणधरण वि अट्ठ छउमाणं। जिणाणं। जावयाणं। तिन्नाणं। तारयाणं। बुद्धाणं। बोहियाणं। मुत्ताणं। मो अमाणं। सवउण। सवदरिसीणाणं। सिवमयल मरु अनर्णत। मखयमव्व वाहयामपुणरावत्ति। सिद्धगइ नामधेयं ठाण सम्पत्ताण। १।

Colophon. इति श्रीसुद्रतिभङ्गले सम्पूर्णम् १ सूत्रोक्त श्रावकना आवश्यकानो विध जाणवो इति श्रीपड्किकमणो सम्पूर्णं सं १७७२ लिखतं आर्थ्याकथलि॥

वस्रार्थं वाड़ कुशला सुभ भवतु कल्याणमस्तु लेखकपाठकयोः सातासल सुष-
जयणा करी वंचवी ॥ श्रीः ॥ वः ॥

विवरणम्—षडावश्यकसूत्रसहितं पडिक्रमणसूत्रमत्र वर्त्तते ।

No. 17. प्रतिक्रमणसूत्रं । Pratikramanasūtram. Substance, untry-made white paper, 12 x 4 inches. Folia, 9. Lines, 11–12 in a ge. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, and writing jured in many places Prose. Not correct. Complete (without lophon).

This text though entitled Pratikramanasūtram yet its readgs do not agree with those of the previously described ones ; bedes several stutis, such as, Annapūrnāstuti, Pañcamīstuti, Tīrthajastuti, Maunaikāda-istuti, Ādijinastuti, Setunjayastuti, etc. ve been appended to it.

eginning. श्रीजिनाय नमः णमो अरिहंताणं, णमो सिद्धाणं णमो आयरियाणं णमो उवज्झायाणं णमो लोए सव्वसाहूणं एसो पंच नमुक्कारो सव्व पावप्पणासणो मंगलाणं च सव्वेसिं पढमं हवइ मंगलं १ गुरु ७ लघु ६१ अक्षर सर्व ६८ पद ८ संपदा ८ जयउ सामी २ रिसहसेतु जिउज्जित पहुनेमि जिण जयउ वीर सच्चउर मडण तह अरुहि मुणि सुवय महरि पास दुह दुरिय खमणं अवर विदेहिजि तित्थयर चिहुं दिसि विदिसि जिकेवि तीआणागय संपयं वहुं जिण सव्वेवि १ ।

End. विमलाचलमंडणजिनवर आदिजिनंद निर्मम निरमोहो केवल ज्ञानदिवद जे पूर्व निवाणु वारधरा आणंदसेतुंजिगिरिशिखरेस सो समासुयकंद १ इण चउवीसी मां ऋषभादिकजिनराय वलोकाल अतीते अनत चोवीसे थाय ते सविरण गिरिवर आवी फरसी जाय इसमावी कालि आवस्ये सवि मुनि राय २ श्रीऋषभना गणधरपुंडरीक गुणवत हाविय पंगरणमा कीधी जेण महंत सवि आगममांहि सेतुजुमहिम महंते भाखी जिणमणधर सेवो करिय चित्त ३ चक्केसरिगोमहकव्वड़इमुह सुरसार जक्ष सेवाकारण पाये इंद्र उदार देवचन्द्रविमर्षे सवि जनने आधार मविनीरण मादि सिद्धाचल सिरदार ४ इति सेतुञ्जयस्तुतिः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कतिपयस्तुतिनिवहैः सह प्रतिक्रमणसूत्रमपरं वर्त्तते ।

No. 18. **प्रत्याख्यानभाष्यम् ।** Pratyākhyānabhāṣyam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 3. Lines, 5-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, torn in parts. Prose. Generally correct. Complete.

An explaination of the Pratyākhyānas which according to the Jainas are ten in number. An abacuri or commentary on this work has been described by Dr. Weber in his catalogue No. 1916.

Beginning. ॥ ६० । दसपच्चखाण १ चउविहि २ आहार ३ दुवीसगारच दुरता ४ । दसविगई ५ तीस विगई गय ६ दुहभंगा ७ छसुद्धि ८ फलं ९ । पचाणय १ मक्कुकत २ कोडीसहियं ३ निर्यंटि ४ अणगारं ५ सागार ५ निरवसेसं परिमाणकडं ८ साकय ९ हा १० ।

End. पचखाण मिनं सेविऊण । भावेण जिणवरुद्दिट्ठं पत्ता अणंत जीवा । सासय सुखं अणवाई ॥ ४८ ॥

Colophon. इति प्रत्याख्यानभाष्यं समाप्तमिति भद्रं । छ ॥ कल्याणमस्तु शुभं भवतु श्रमणसंघस्य ॥

विवरणम्—प्रत्याख्यानभाष्याभिधोऽजैनग्रन्थोऽयम् ॥

No. 19. **प्रतिक्रमणसूत्रं ।** Pratikramaṇasūtram. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 8. Lines, 10-11 in a page Character, Nāgara Date, Saṁvat 1772. Appearance, not fresh Prose. Not correct Complete.

The codex contains a part of the Pratikramaṇasūtra, entitled Thuiti Mangala and includes six Āvaśyakasūtras, as indicated by colophon इति श्रीथुइतिमङ्गलं सम्पूर्णं ए सूत्रोक्त श्रावकना श्री चावश्यकानी विधशायकीठी *Saḍāvaśyakasūtram* has been described by Dr. Weber in his catalogue No. 1911 but the extracts quoted by him do not agree with our text. Our text begins.

श्रीवीतरागाय नम ॥ वंदामि । नमंसामि । सक्कारेमि । सम्माणेमि । कल्लाणं । मंगलदेवयं । चेइय । पज्जुवासामि । ए वांदवानो पाठ भगवतीप्रमुखसूत्रमध्ये छे इहां आवश्यकनी सूत्रना ६ अध्ययनना सूत्रपाठ अनुक्रमकरी कहीयछइ ॥

नमो अरिहंताणं। नमोसिद्धाणं। नमो आयरियाणं। नमो उव- ज्झायाणं। नमो लोए सव्व साहूणं। एसो पंच नमोकारो। सव्वपाव पणासणो। *मंगलाणं च सव्वेसिं पढमं हवइ मंगलं॥ १॥* पाद ५ अचर २५। इच्छामि पडिक्कमिउं। इरिया वहियाए। विराहणाए गमणागमणे। पाणक्कमणे। बीयक्कमणे। हरियक्कमणे। उसा उत्तिंग पणगदगा। मट्टीमकडा। संताणा। संकमने जेमे जीवा। विराहिया *एगेंदिया। बेंदिया। तेंदिया। चउरिंदिया। पचिंदिया।* अभि- हया। वत्तिया। लेसिया। संघाइया। संघट्टिया परियाविया। किलामिया। उद्दविया। ठाणाउठाणं संकामिया। जीवियाउ। विवरोविया। तिस्स मिच्छामि दुक्कडं। तस्स उत्तरीकरणेणं। पाय *वत करणेणं। विसोहीकरणेण। विसल्लीकरणेणं।* पावाणं कमाणं निग्घाए निहार। ठामि काउस्सगं पद २१।

अंगसंचालेहिं सुहमेहि खेलसंचालेहिं सुहमेहिं दिहसंचालेहिं एवमाई एहिं आगारेहिं अभगो अविराहीयो हुद्दमेकाउसगो जाव अरिहंताणं *भगवंताण नमोक्कारेण न पारेमि भावकायं ठाणेणं मूणेणं झाणेणं* अप्पाणं वो सरामि।

Extracts from Varāhavrata—

प्रथम नवकार पीछे लोगस्स पीछे नमोत्थुणं पीछे गुरुने वांदणा दीके *खवामु इरिके ए कहणा इच्छामि खमासमणो वंदित् जावणिज्जाए निसीही-* आए अणु जाणहमीमि उग्गहं निसहीअहो काई कायसकायं कायं खमणि ज्जोहं किलामो अप्पकिलंताणं बहुसुभेण मे दिवसो वैक्कंतो जताभे जमणि जय से खामेमि खमासमणो इहामि नमा दीयके कहणा देवसीय वैकम्मं आवसीआए परिक्कमामि खमासमणाणं देवसीआए आसायणाए, तित्तीसं नियराए ज किंचि मिच्छाए दुक्कडाए वयदुक्कडाए काय दुक्कड़ाए कोहाए माणाए मायाए लोभाए सव्वकालियाए सव्व- मिथ्योवयाराए सव्वधम्माए कमणाए आसाए जाए तिमोजो मेट्टे अमियो अइयारको तस्स खमासमणे परिक्कमामि निंदामि गरिहामि अप्पाणं वोस- रामि २ जे आवशके पडिक्कमणे दीवमोथी अइयारको १ रातिके राइयो अइयारको २ पखीके पखीयो अइयारको ३ चोमासे चउमासो अइयारको ४ संवच्छरीये संवच्छरीयो अइयारको ५ ए पांच पडिक्कमणेइ अविश कहणा ५।

Extracts from Kṣamāpaṇavidhiḥ—

पीछे नमा दीयके कहणा जोमि अवरकाणं खमावणमायरामहीमविमणं

अवयवकयं तं निंदे अणभीएवियकयं सव्वं १ जम्मभवे अहिगरणं सुहभवो
अनत्थि मे अचीतं अहिगरणं निंदे अप्पाण वोसरामीति २ अतक्ष परक्षा
उभयपक्ष जो भारंती कथकारिया गमीए तं निंदे तं च गिरहामि ३
जीवा कम्मवस्साउ भमति ससारमायरे घोरे धम्मत्थकामहेउ अविया
दुथमि तं निंदे ४ आजियानिमत्तं लज्जाभयहासकोहमाईयं भणियं अरिहंतं
तह सवि नत्थिअत्थिसंदेही जंच गए विवरीअं अहवा होण अहिरंतं ६
मुहहिउ उवहिट्ठ कम्मविसेण उदय भव अन्ने मिच्छामि दुक्कडितंति
करणसुद्धेण भावेण ७ जिंमे जाणंति जिणा अवरहामी सुद्धेसु ठाणेसु तं तह
आलोयमि उवट्ठियो सव्वभावेण ८ अरिहंत समणसंघे देवमणसरिरिय,
नेरइये जे केइ अवरया वट्टिया खामीमि ते सव्वे ९ बुद्धित सुहपरणामी
मम चित्तभावमुडरूम्मतो नाण तव विघाणे धम्मे अरिहंते समणे तहा सिघे
१० इति पडिकमणामूलके बोध मन न लार्यो होय वचन चल्या होय
काया चलो होई आगलो पाठ पीछे पीछलो पाठ आगे कयो होय अघर
मात्र ८८ स्वर होन कह्या होय वीतरागदेवजीउ तुम्हारी साखि गुरुदेवजी
तुम्हारी साखि तस्समिच्छामि दुक्कड १ इंडा वेठके बांदणा देणा पीछे
सव्व सव्व, आलोवता वंदनां पडिकमणां खोयं भणामि, चोमासे तीमासो
भणामि सवच्छरी भणामि इति खमावणविधिः।

Extracts from Ālocanavidhiḥ—

अथ आलोयणविधिः। इच्छाकारेण सदिसह भगवन् आलोयणा आलो
यमि इत्यं नाणके विषे दंसणकेविषे चारतके विषे वीर्यके वीषे अतीकर्म अती
कर्म अतीचार अनाचार मनकरि वचनकरि कायाकरि दोष लागो होइतो
मिच्छामि दुक्कडं १ एक असंयम सेव्यो होइ तो मिच्छामि दुक्कडं १
दोइ प्रकार रागद्वेष कीधा होय तो मिच्छामि दुक्कडं २ तीन दंड मनदंड
वचनदंड कायदंड ए तीन दंडामाहि कोई दंडकीयो होइ मिच्छामि
दुक्कडं ३ तीन गुप्ति मन गुप्ति वचन गुप्ति कायगुप्ति तीन गुप्ता के विषे
कोइ मनका अध्यवसाय भला न प्रवर्त्या होइ ते मिच्छामि दुक्कडं ३ तीन
सल्य मायासल्य नियाणासल्य मिथ्यादसणसल्य तीन शल्य कीधा होइ
तस्य मिच्छामि दुक्कडं ३ तीन राग दृष्टिराग स्नेहराग कामराग कीधा
होइ तस्य मिच्छामि दुक्कडं ३ तीन विराधना नाणविराधना दंसणविराधना
चारित्रविराधना कीधा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ३ च्यार कषाय क्रोध-
मानमायालोभ कीधा होइ तस्य मिच्छामि दुक्कडं ४ च्यार सज्ञा आहार-
संज्ञा भयसंज्ञा मैथुनसंज्ञा परिग्रहसज्ञा ए च्यार संज्ञा माहिं काइ संज्ञा

कोधी होइ तोमिच्छामि दुक्कड' ४ च्यार कथा स्त्रीकथा भक्तिकथा देसकथा राजकथा कारवि कथा कीधी होय तोमिच्छामि दुक्कड' ४ चार ध्यान आरतध्यान रौद्रध्यान धर्मध्यान शुक्लध्यान कोइ पाइउ ध्यान ध्यायी होइ तस्य मिच्छामि दुक्कड' सव्वे पाण सव्वे भूया सव्वे सत्ता सव्वे जीवा एहच्या होइ तस्य मिच्छामि दुक्कड' ४ पाँच प्रमाद मद्द' विसय कसाया निंद्रा विगहाय पंचमी भणिया ए पांचपमाया जीवं पाड़ंति संसारीए माहि कोई प्रमाद कीधा होइ तस्य मिच्छामि दुक्कड' ५ पाच प्रकार समकित दूषण परसंका कंषा विगत्या पर पासंडी प्रसंसापर मासंडी संथुवो कोइ दूषण लागा होइ तस्य मिच्छामि दुक्कड' ५ पंच किरीया काइकी अहगर-णीया पाउसीया पारतावणी किरीया पाणाय वारभीया परीगहीया माय वतिया ए पांचकिरीया सेवी होय, तस्यमिच्छामि दुक्कड' ५ पांच कामगुण शब्दरूपरसघ्राणसरस पांच इंद्रीके ते विस विषे में कांइ सीकल्या कल्या होइ तस्य मिच्छामि दुंक्कड' ५ पाच अणुव्रत प्राणातपात मृषावाद अदत्ता-दान मैथुन परिग्रह इनके विषै दोष लागा होइ तस्य ५ पांच समिति ईर्या समिति भाषा समिति एषणा समिति एषार पासवण खेल जल्लसंघाणपारठा वणीया समिति सामायिक पडिकमणा पोसा माहि विराधि होय ते मिच्छामि दुक्कडि' ५ छ लेस्या कृष्णनीलतेजपदमकापोत छ लेस्यामांहि पाडवीलेस्या ध्याइ होइ भली लेस्या न ध्याई होई तस्यमिच्छामि दुक्कड' ६ षट्द्रव्य धर्मास्तिकाय अधर्मास्तिकाय आकाशास्तिकाय पुद्गलास्तिकाय जीवास्तिकाय कालास्तिकाय ए षट्द्रव्यनी भावर्सद न आणी होय तस्य मिच्छामि दुक्कड' ६ सातभय इहलोक परलोक आदान अकस्मात् मरण अश्लोकजीवणभय ए सात भय माहि कोई भय कीधा होई तस्य मिच्छामि दुक्कड' ७ कुविसन द्यूतमांस भखवो मद पान करिवो परनारि वेश्यागमन पातक चोरी ए सात कुविसन सेव्या होइ तस्यमिच्छामि दुक्कड' ७ आठ मद जातिमद कुलमद बलरूपतपश्रुतऐश्वर्यलाभमद ए आठमदां माहि मद अहंकार कीयो होइ तस्य मिच्छामि दुक्कड' ८ आठ कर्म ग्यानावरणी दर्शनावर्णी वेदनी मोहनी आयुनामगोत्र अंतराय ए आठ कर्म कोए कसी अठावन प्रकृतिबंधन होय ते मिच्छामि दुक्कड' ८ आठप्रकारना अतीचार काले विने बहुमाणे उवहणे तहयनिह्नवणे वंजण अर्थ तदु भयं अट्ठ विहनाण मायाउ पढ़तां गुणतां नाणके विषै अतीचार लागा होय तस्य मिच्छामि दुक्कड' ८ आठ समकितका अतीचार निसंकिय निकंखिय निव्वतिगाच्छा अमूढ़दिट्ठीय उववोहथिरीकरणे वच्छल्लपभावणे, अट्ठ १ अतिचार सम

कितने जे लागा होय तस्य मिच्छामि दुक्कडं ८ आठ अतीचार चारित्र विराधना पांच समिति तीन गुप्तिकी विराधना कीधी होय तस्य मिच्छामि दुक्कडं ८ नवबाड ब्रह्मचर्यके विषे दूषण लागा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ९ नवतत्त्व जीवतत्त्व अजीवपुण्यपापआश्रवसंवरनीर्जराबंधमोक्ष ए नवपदार्थ सूत्रार्थजाण्या न होय तस्य मिच्छामि दुक्कडं ९ नवनीयाणा नृपधण नारी नर सुर अल्पवीय अल्पवीयारत सहूर्त दरिद्रत्वं बई जैन नव नियाणा ए नव नियाणा माहे कोई कीयो होई तस्य मिच्छामि ९ दस प्रकारको मिथ्यात्व अमार्गे मार्गसत्ता मार्गे अमार्गसत्ता अधर्मे धर्मसत्ता धर्मे अधर्मसत्ता अजीवे जीवसत्ता जीवे अजीवसत्ता असाधु साधुसत्ता साधुसाधुसत्ता अदेवे देवसत्ता देवे कुदेवसत्ता तदन्यप्रकार मिथ्यात्वसेव्यो होइ तस्य मि १०।

इग्यारे अंग आचारांग सूयगडाङ्ग ठाणांग, समवायंग भगवती ज्ञाता उपासकदशा अंतगड अणुत्तरी वाई प्रश्नव्याकरणविपाकसूत्र इग्यारे अंग माहे कोई अंग सर्दह्यो प्ररूप्यो न होई तस्य मि, ११ इग्यारे प्रतिमा श्रावककी दसणवयसामाइय पोसह पडमायु अन्य भ सचित्ते आरंभ पेसउ दिहवज्जए समणभूए ये इग्यारह प्रतिमासु भी न सरदही होय तस्स, ११ बारहव्रत श्रावकका पांच अणुव्रत थुलाउ पाणायवायाउ वेरमणं १ थुलाउ मूसावायाउ वेरमणं २ थुलाउ अदत्तादाणाउ वेरमणं ३ थुलाउ मेहुणाउ वेरमणं ४ थुलाउ परिगाउ वेरमणं ए पांच अणुव्रत। तीन गुणव्रत दिस विदिस परिमाण १ भोगो र भोग परिमाण २ अनर्थदंड परिहार ३ ए तीन गुणव्रत। सामइक व्रत १, देशावगासिकव्रत २ पोसहव्रत अतीत सविभागव्रत ए च्यार शिक्षाव्रत एव १२ बारह व्रतके विषे दूषण लागा होई तस्यमि: १२ तेरह काठीया आलस्स मोहवसा थभा क्रोधा पमाय किवणसा भयसोग अन्नाणा विषे पकुतूहला रमणा तेरह काठीया कोई काठीया कीयो होय तस्य मिच्छामि दुक्कडं १३ चवदे नियम सचित्त दिहविगए पाणहित मील वत्थ कुसुमेसु वाहण सयणविलेवण अथभदिसि ण्हाणभत्तेसु ए चवद नियम निहवी तत्वाख्या न होय तस्य मिच्छामि, १४ पनरह कर्मादान। इंगालकर्म १ वनका कर्म। साडी। भाडी। फोडी। दन्तवाणिज्य। लाखवाणिज्य। रसवाणिज्य। केशवाणिज्य। विषवाणिज्य। यंत्रपीलणकर्म। निर्लंछन। दवदाघ। सरोवर। असतीपोषकर्म १५ पनरह कर्मादानमें कोई कर्मादान लागा होइ तस्य मि। षोलह कषायको कषायकोधी कडो च्यार क्रोधको च्यार मानको च्यार मायाको च्यार

लोभकी पील कषाय सोलह कषाय कोधी वडोमे बंध पद्या होइ तस मि, १६ सतरे ग्यवहारकाना वे मीकल्या मेल्या होइ तस मिच्छामि दुक्कडं १० अठारे पापस्थान प्रथाहवाद मृषावाद अदत्तादानमैथुनपरिग्रह क्रोधमानमायालोभरागद्वेषकलहअभ्याख्यानपैशुनरतिअरती परप्रवादमायामोषमिथ्यात्वसल्य ए अठारह पापस्थान सेव्या होइ सेवाया होइ सेवंतानुमोद्या होइ ते मनकरि वचनकरि कायाकरि दुषवाया होय तस मिच्छामि दुक्कडं। इति आलोयणा संपूर्ण. (?)।

This extract will give some light regarding the whole work. It is followed by Pāranavidhigāthās which are five in number and the text is finished there.

इति पडिक्कमणा सूत्रं समाप्तम्।

Afterwards the Nāgoris' recitations of the text are appended
अथ नागरीलुकानी पडतिर्लिख्यते।

Then follow Pārśvanāthajistavanam, Śrīsayyambhavajistavanam and Sambaccharisikṣāya. Of these the last consists of five lines only; so we quote it fully.

अथ संवच्छरी सिचाय॥ धम्मोमंगलमुक्कडं अहिंसा संजमो तवो देवा वि तं नमंसंति जस्स धम्मे सयामणो १ जहा धमस्य पुप्फेसु भमरो आव ईरयं नयपुप्फं कलामईसीय पीणेइ अप्पयं २ एमेए समणकुता जे लोए संति साहुणो विहंगमाइ पुप्फेसु दाणभत्ते सणरयान् वयं च वित्तं लब्भंमी नयकोई अहम्मई अहागडेइ। रेयंते पुप्फेसु भमरो जहा ४ महुकारसमा वुहा जे भवंति अणस्सिया नाणापिंडरोया दता तेण बुच्चन्ति साहुणोत्ति वेमि ५ इति श्रीपडिकमणसूत्रम् संपूर्णम्। संवत् १८०२ रा मिति आसोज सुदि २ दिने लोषतं श्रीनगराज। श्रीवणारसनगर मध्ये। श्रीपार्श्वनाथजीप्रसादात्॥ श्री॥ श्री। श्री।

विवरणम्—निबन्धोऽयं प्रतिक्रमणसूत्राभिधः।

No. 20. दशवैकालिकसूत्रम्। Daśavaikālikasūtram. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. *Folia*, 46 *Lines*, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1663. Appearance, very old, and writing slightly injured in parts. Prose. Not correct. Incomplete.

An original Jaina work on religious instructions under the name Daśavikālikaśrutaskandha, by Śayyambhava suri. According to Anaṅgatisthā a commentary on it, the text is complete in eleven chapters, such as (1) Drumapuṣpikādhyayanam, (2) Śrāmanyapūrvakam, (3) Ksullikācārakathādhyayanam, (4) Satjivanikādhyayanam, (5) Pindesanādhyayanam with two sections (a) Prathamoddeśaka, (b) Dvitīyoddeśaka, (6) Piṇḍaviśuddhi, (7) Mahācārakathādhyayanam, (8) Vākyaśuddhyadhyayanam, (9) Ācārapranidhyadhyayanam, (10) Vinayasamādhyadhyayanam, with four sections (a) Prathmoddeśaka, (b) Dvitīyoddeśaka, (c) Tṛtīyoddeśaka, (d) Caturthoddeśaka, and (11) Bhikṣādhyayanam. Our codex contains ten chapters only. The seventh or Mahācārakathādhyayanam is not be found here and the 6th chapter under the name of Piṇḍaviśuddhi has been called here *Dharmārthakāmādhyayanam.*

Beginning. ए ६० श्रीं नमो सव्वन्नाय ।

धम्मोमंगलमुक्कट्ठं अहिंसा संयमो तवो ।

देवावि तं नमंसति जस्स धम्मे सयामणो ॥ १ ॥

जहा धम्मस्स पुप्फेसु भमरो आवियइ रसमय पुफ्फं किलामेइ । सोयपीणा इअप्पयं । २ । एमे ए समणा मुत्ता । जे लोए संति साहुणो । विहंगमा व पुप्फेसु दाणभत्तेसणे रया ॥ ३ ॥ वयं च वित्ति लभामो नय कोइ उप हम्मई । आहागडेसु रीयंते पुप्फेसु भमरा जहा ४ महुकारसमा बुद्धा जे भवंति अणिस्सया । नानापिंडरया दन्ता तेण वुच्चंति साहुणो । ति बेमि दुमपुप्फियअभयण पढमं सम्मतं ।

End. निक्खममाणा अ थे बुद्धवयणे निच्चं चित्तं समाविउट्ठ बिद्धा इत्थीणं वसं न यावि गच्छे वंत नो पडिआवई जे स भिक्खु १ पुढविं नखणे नखणा वएसीं उदगं नपिए न पियावए अगणि सच्छ जहा सुनिसीय त म जलं न जलावए जेस्स भिक्खु २ अनिलेण न वीए न वीयावए हरियाणि नच्छिंदे न छिंदावए बीयाणि मंयाबि वज्जयंतो सचित्तं न हारए स भिक्खु । ४ । वहणं त सथावराणं होइ पुढवीइ तणकट्ठ निसियाणं तहा उद्देसियं न भुञ्जे नो विपए न पयावए जे स भिक्खू ५ चत्तारि वमेसया कसाए धुव जोगीभइ विञ्जबुद्धिवयणे । अहणे निञ्जाय रूवरयए गिहिजोगं परि वज्जए जे स भिक्खु । ६ । सम्मदिट्ठीसया अमूढट्ठ अच्छिइमाणे । तवे संजमेए तव साधुणइ पुराणपावग मणवयकाय सुसंवुडे जे स भिक्खु । ७ सहेव असणं पाणगं वा विविहं खाइम साइमं लभित्ता होही अट्ठो सुए

एश्चोतत्तमिहं न निहोवए जे स भिक्खू ८ तहेव असणं पाणगं वा विविहं खाइम साइमं लभित्ता छंदिए साहमियाण भुंजे भुच्चा सज्झायरए य जे स भिक्खू ९ नयवु गाहियं कहं कहेज्जा नो कुप्पे नद्द इंदिए पसंते सजम धुवजोगइणे उवसंते अविहेडए जे स भिक्खू १० जो सहइ दुग्गमकंटए अक्कोसपहार तज्जणाउ भभय भेरव सद्दसपहा से समसुहदुक्खसहे य जे स भिक्खू ११ रेडिमं पडिवज्जिया मसाणे नोभीयए भय भेरव इंदि-यमुस विविहगुणभवारए निच न सरीरं चाभिकंखइ जे स भिक्खू १२ असयं वो सहचत्तदेहे अक्कुडे वहए वलूसिर वा पुढविसमे मुणीह विया अनियाणे अकुकोहल्ले य जे स भिक्खू १३ अभिभूअ काएण परीसहाइ समुद्धरे जाइ पहाउ अप्पय विइत्तुजाइ मरण महब्भय। तवे रए सामि-णिए जे स भिक्खू १४ हत्थसंजए पायसंजए वायसंजए संजय इंदियस्स अज्झप्परए सुसमाहियप्पासु सत्थ च वियाणए जे स भिक्खू १५ उवहिंमि अमुच्छिए अगिद्धे अन्नाय उंछं पुलनिप्पुलाए। कयविक्कयसंनिहिउ विरए + + वगए य जे स भिक्खू १६ अलोल भिक्खू तरसे सुगिद्धे उञ्छं चरे जोविय नाभि कंखी इड्ढि च सक्कारणं पुयणं च चएहि अप्पार्थ है जे स भिक्खू १७ न पर वइज्जासि अयं कुसीले जेण नेर कुप्पिज्जनत वएज्जा जाणिय पत्तेय पुन्न पावं अत्ताण समुक्कसे जे स भिक्खू १८ न जाइमत्ते नय रूवमत्ते न लाभमत्ते न सुएणमत्ते एयाणि सव्वाणि विवज्जयतो धम्म ज्झाणरए य जे स भिक्खू १९ पवे यए अज्जवय महामुणी धम्मे वि उवायइई परंपि निक्खमविज्ज कुसीललिंगतया विहास कुहये जे स भिक्खू २० तं देहवासं असूइं असासय स यायए निच' हियहि यप्पा छिंदित जाई मरणस्स बंधणं उवइ भिक्खू अपुणा मम गण्व ।

Colophons are added to the end of all the foregoing chapters except this one. Such as—

धम्मत्थकामज्झयणं छट्ठं सम्मत्तं सुवक्कसुद्धि अज्झयणं सत्तमं सम्मत, आया-रपणिहो अज्झयणं अट्ठमं सम्मत्ते, विणयसमाहो चउत्थो उद्देसो नवमं अज्झयणं सम्मत्तं ।

विवरणम्—दशविकालिकसूत्र नाम जैनधर्मग्रन्थविशेषः सम्पूर्णोऽत्र वर्त्तते ।

No. 21. **अनङ्गतिष्टा (दशविकालिकसूत्रटीका)।** Anangatiṣṭnā (Daśavikālikasūtraṭīkā). Substance, country-made colourless paper, 27 s. c.

11 × 6 inches. Folia, 30. Lines, 3–24 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1304.* Appearance, old. Prose. Not correct. Complete.

A Sanskrit commentary on the foregoing work under the name of Anangatiṣṭhā, by Śrītilakācaryya, composed in Saṁvat 1304.

Beginning. ॥ ६० ॥ नमः श्रीपञ्चपरमेष्ठिभ्यः ।

अर्हन्त प्रथयन्तु मङ्गलममी + + यतः
पादाम्भोजरजःकणैः क्षितिवधूं काश्मीरविशेषैरिव,
तत्त्वार्थैकविदो मुवर्णरचनामाकर्ण्य येषां मुखात्
तत्तद्भावनया तथा च लभते कल्याणकोटिं जनः ॥ १ ॥
देवः केवलसंपदे भवतु वः श्रीनाभिराजात्मभू-
र्जित्वा येन जगत्त्रयीविजयिनं श्रीकामराजेश्वरम् ।
आदत्तातपवारणत्रयमिदं यत् तेन नाथाम्यत-
स्तन्मूर्त्तेरपि मूर्द्धि सर्व्वविहित निर्म्मीयतेऽद्यापि तत् ॥ २ ॥
यज्जन्मस्नानकालेऽमलजलपटलैर्व्यासमन्तात् पतद्भि
र्मर्य्यादीर्यौशनास्योज्ज्वलकलशमुखान्निर्गतैर्व्वंतरीत्य' ।
भाभक्ताशिषु शुभाभकरद्दकगतो दीप्यमान' + + +
स स्वामी वीरनामा वितरतुतमां सन्निनो मङ्गलानि ॥ ३ ॥
यमानां क्रमतः स्थिति गुरुतया विज्ञाय तिष्ठन्नृषा
हष्टाग्रः श्रुतमपदोऽनुसमय यान्या प्रभीराश्रया ।
यावत्तु पमभाभिधं गुरुमतो हन्तावलम्बं ददौ
य कृत्वा दशकालिकं मुनिपतिः शय्यंभव' सोवतात् ॥ ४ ॥
ग्रथ्यं भवस्य श्रुतरत्नसिन्धो
सर्व्वस्वभूतं दशकालिक यत् ।
श्रीभद्रबाहु. प्रमुखर्षकीर्णं
तद्व्याख्यामहं करोमि ॥ ५ ॥

इह सर्व्वेऽपि शास्त्रकाराः सुविदितशुकविसमयकमाचाराः श्री + + + मद + + + दि मलप्रमलपत्यूहव्यूहापहारसमुचितेष्टदेवतानमस्काराभिधेय सबंधप्रयोजनोल्लेखं निर्म्मापितानेकमंगलमतस्तहसाग्रेयं अभिमुखीकृतसकल श्रीवन्नीकं श्लोक लिखति। परं क्रियमाणेष्वपि मतकृत + + + मंगलेषु यदि कर्त्ता न + + + प्रशमितकर्माधर्मः एको धर्मः कृतः स्यात्,

* This is the date of original composition of the Ṭīkā see the colophon page 50.

तदा तस्यानीरयाप्रमाथ प+++ वोमधिरीहति। धर्मस्यैव निखिल
मंगलाभ्युदयहेतुत्वात्। अतएव पूज्यश्रीशय्यंभवसूरिमिश्रा अपि दशवैका-
लिकसूत्रस्यारंभे अभिदेयमस्य प्रशीशनातुरं मंगलार्थं धर्ममेवोपश्लोक
यंति। तथाहि धम्मो मंगलमुक्किट्ठं अहिंसा संजमो तवो। देवावि तं
नमंसंति जस्स धम्मे सया मणो। १।

End.

इह प्रवचने खलु शब्द एवार्थे, स चापि सम्बन्धश्चास्तोच्यः। भो इत्यामंत्रणे
प्रव्रजितेन साधुना उत्पन्नदुःखेन सञ्जातकामभोगाद्यनाभिष्वङ्गमानसदुःखेन।
संयमे वर्तितस्वरूपे अरतिसमापन्नचित्तेन त्यक्तुमनसा संयमो निर्विण्ण-
भाव इत्यर्थः। अवधावनोत्प्रेक्षिणा अवधानं संयमादपसरणं। तदुत्-
प्रेक्षितुं शीलमस्य स तथा तेन उत्प्रव्रजितुकामेन अनवधावितेनैव अनुत्प्रव्र-
जितेनैवामूनि वक्ष्यमाणानि अष्टादशस्थानानि सम्यगवेक्षणीयानि सम्यगेव
संप्रेक्ष्युपेक्षितव्यानि सुष्ठु दृष्टव्यानि भवन्ति किं विशिष्टानि हयरश्मिगजांकुश
पोतपताकाग्राणि अश्वखलिनगजांकुशवहित्रसितपटतुल्यानि। यथा हया-
दीनामुन्मार्गप्रवृत्तिकामानां रश्म्यादयो नियमहेतवः। तदैवैतान्यपि
संयमादुन्मार्गकामानां सत्त्वसत्त्वानां कानि तानि। तद्यथा। हंहो दुःख-
मया दुःखप्रजीविनः प्राणिन इति गम्यते। राजादीनामप्युदारभोग
प्राप्तौ विपक्षकान्तकादीनेकान्तरायाश्च दृश्यन्ते। ततः किं उदारभोग-
रहितेन विडम्बनाप्रायेण कुगतिहेतुना गृहाश्रमेणेति प्रत्युपेक्षितव्यं इति
प्रथमं स्थानं। १। तथा लघवः इत्वराः गृहिणां कामभोगा दुःखमया
इति सर्वत्रानुवर्तते। सतोपि अपुष्पनुष्याः प्रकृतौ चतुरमुष्टिवदसारा
अल्पकाला: दुःखमयानुबन्धित्वात् गृहस्थानां कामभोगाः शब्दादयो
विषया विपाककटवः। प्रभूतान्तरायाश्च किं गृहाश्रमेणेति द्वितीयम्।
तथा भूयश्च पुनः सातिबहुला मनुष्याः सुखेनास्थाने संसारावनि बस्तीऽन-
श्रेति उपादित्वादिष्वपन्नो सातिमाया क्रोधादिभ्योप्यत्यधिका यथा उपा-
र्जिततीर्थंकरकर्मापि मल्लिजीवः स्त्रीत्वं प्रापितः। ततश्च सातिबहुला
मायाप्रचुरा मनुष्या न कदाचित् परस्परं विश्रम्भहेतवः तद्रहितानां च
कीदृशं सुखं भोगार्थं मिथ्याप्रवचनेश दारुणतरो मायाबन्धः। तत् किं
गृहाश्रमेणेति। तृतीयं। २। तथा इदं च मे दुःखं शारीरं मानसं च न
चिरकालोपस्थायि भविष्यति चाशुभोदयत्वात्। इदं च मोहं संयमारति-
स्वरूपं अशाश्वतं। तथा च उ निस्सदिदयडिस्सा। किंचि दुखाइ मरणमुह
वंदनं। खमेवहि भिक्खु अनुनावस नंदं नयति वेमि। तं दिवसं।
अप्रमादि युवजीवितोत्थत्वात् अशाश्वतं प्रतिपक्षं सचस्रयोयमभावात् सदा

त्यजति ममत्वत्यागेन निश्चिनोति मोक्षसाधनै। सम्यक् दर्शनादौ स्थितात्मा सुस्थितः। स्थित्वा जातिमरणबन्धनकर्मजाले छेदेति भित्तुपुनरागमं जन्मादिरहितां गतिं सिद्धिगतिं गत इति ब्रवीमीति पूर्ववत् ॥ २१ ॥

Colophon. समित्ताध्ययनटीका समाप्ता ॥ छ ॥ समुसमाप्तो समाप्ता श्रीश्रीतिलकाचार्यविरचिता दशवैकालिकश्रुतस्कन्धटीका। अधुना निर्युक्तिकारः श्रीमान् भद्रबाहुस्वामी दशवैकालिकश्रुतस्कन्धमहाशास्त्रकारिणः चतुर्दशपूर्वधारिणः श्रीशय्यंभवसूरेः गुणसंस्तवमेव चाविर्भावयामास।

सिज्जंभव गणहर जिणपडिमादंसणेण पडिबुद्धम्।
मणगपियरं दसकालियस्स निज्जूहगं वंदे ॥ १ ॥

शय्यंभव शय्यंभवाभिधान युगप्रधानं गणधरं। चतुत्तरज्ञानदर्शनादिगुणगणः गणं धारयतीति गणधरस्तं। जिनप्रतिमादर्शनेन प्रतिबुद्धं। तत्र रागद्वेषकषायेन्द्रियपरीषहोपसर्गादिजेतृत्वात् जिनः। तस्य प्रतिमा सद्भावस्थापनारूपा। तस्या दर्शनं तेन हेतुभूतेन प्रतिबुद्धं मिथ्यात्वाज्ञाननिद्रापगमेन। सम्यग्विकाश प्राप्त। मनकपितरं मनकाख्यापत्यजनकं। दशकालिकमहाश्रुतस्कन्धस्य निर्यूहकं पूर्वगतोद्धृतार्थविरचनाकर्तारं वंदे नौमि। इति

गाथार्थ' भावार्थ. पुन. कथानकादवसेयस्तच्चेदम् ॥

श्रीमानभून्महावीरश्चतुर्विंशो जिनेश्वरः।
जित्वा चान्तरारीन् यस्त्रिलोका. शिरसि स्थित. ॥ १ ॥
श्रीसुधर्मा सुधर्माम्भस्तदीयगणनायक.।
विपक्षेपदक्षोऽपि चित्रप्रतिभयान्वित. ॥ २ ॥
जम्बू' कम्बूज्ज्वलगुणस्तस्य शिष्योऽभवत्ततः।
तां कांचनश्रियं बिभ्रत् सकलतोऽपि केवली ॥ ३ ॥
आद्यश्चतुर्दशपूर्वी य' श्रुत: श्रुतकेवली ॥ ४ ॥
तदासनमलञ्चक्रे तदनुप्रभवः प्रभुः।
श्रुतोपयोगमत्वेद्युर्भगवान् स प्रदत्तवान्।
जिनप्रवचनाधारः को भावी मदनन्तरम् ॥ ५ ॥
स्वर्गस्थेनेक्षितः कोपि कल्पद्रुः कालाविव।
परगच्छेऽपि नादर्शि कोपि पद्ममिवाम्बरे ॥ ६ ॥

एते षट् श्लोका मूलतो ज्ञातव्या मूलभूतकथा पद्धती॥ ईहां शय्यंभव स्थूलभद्रकथा जाणवी। वली केतिला श्लोकपंच च्यारि लिखि रह्या॥

अत्र प्रस्तावे तु धर्माख्यानेन सङ्कुलमेकं स्वदेशा निर्दोषं संयमित्वा मन्त्रियद्रन् । ८२ ।

मुनिश्चक्रेऽपि कारणं वर्णयन् वचनात् (?)
भवन्ति हि महीयांसो निस्पृहानुग्रहे क्षमाः ॥ ८३ ॥
स्वामिना स्थूलभद्रेण तौ शिष्यावथ दीक्षितौ ।
महागिरिः सुहस्ती चेत्यार्यौ विश्रुतनामकौ ॥ ८४ ॥
पाठितौ गुरुणा सम्यक् संजातदशपूर्विणौ ।
हतौ शासनधौरेयौ चन्द्रार्काविव तेजसा ॥ ८५ ॥
धर्माख्यानैर्मर्त्यलोकं प्रबोध्य
प्रान्तः स्वर्गं स्थूलभद्रो मुनीन्द्रः ।
देवा देव्यश्च सर्वेऽपि पर्युपास्ति ॥ ८६ ॥

इत्यमुना प्रबन्धेन एता चूलिकोत्पत्तिः । एतासां चतसृणां चूलिकानां श्रीसीमन्धरस्वामिना श्रीमुखेन यक्षिण्या आर्यिकायाः समुपदिष्टानां मध्यात् ये द्वे चूलिके श्रीसंघेन दशवैकालिकस्यान्ते योजिते तदपि तत्-पर्यन्ते तावत् पठ्येते ।

After these the last two culikas with commentary have been added by the commentator as well as a short account of his own, which we quote below—

तीर्थे वीरविभोः सुधर्मगणभृत्सन्तानसम्पोषति:
चारित्रोज्ज्वलचन्द्रगर्भजन्वधिप्रोद्दामश्रीतद्युति. ।
साहित्यागमतर्कलक्षण-महाविद्यापगासागर.
श्रीचन्द्रप्रभसूरिरद्भुतमतिर्योऽभिदीप्तोऽभवत् ॥ १ ॥
तत्पट्टलक्ष्मीवक्षावतंसाः श्रीधर्मघोषप्रभवो बभूवुः ।
तत्पादपद्मे कलहंसलीलां दधौ नृपः श्रीजयसिंहदेवः ॥ २ ॥
तत् पट्टोदयशैलशृङ्गमभजत् तेजस्विचूडामणिः
श्रीचक्रेश्वरसूरिरित्यभिधया कोऽपि प्रमातुर्यत. ।
न प्राप्ताभ्युदयं सदैव तमसा नो जातु विच्छादितः
नैवोपप्लववान् कदाचिदपि न प्रामापरावर्त्तितः ॥ ३ ॥
विश्वग्रामे स्वैरं तत्पट्टप्रमादचन्द्रगणनायाम् ।
श्रीमान् शिवप्रभगुरुः सदमलकमलाहतामलिः ॥ ४ ॥
श्रीशिवप्रभसूरीणां तेषां शिष्योऽस्ति मन्दधी. ।
नाम्ना श्रीतिलकाचार्यः कृतास्रवपदस्थिभाक् ॥ ५ ॥

एतां सोऽहं विषमदशवैकालिकग्रंथटीकां
तत्पादाब्जस्मरणमहसा मुग्धधीरप्यकार्षम् ।
तद्यत्किञ्चिद्दसमञ्जसतो दृष्टमत्रासमद्दं
तत् संशोध्यं मयि कृतकृपैः सूरिभिस्तत्त्वविद्भिः ॥ ६ ॥
टीकां रचयता चैतां यन्मया सुकृतं कृतम् ।
भवे भवेऽहं तेन स्यां श्रुताराधनतत्पर ॥ ७ ॥
विक्रमनृपात्त्रयोदशशतमितसमवत्सरेषु यातेषु
टीका निर्ममेऽसौ गच्छति चतुरुत्तरे वर्षे ॥ ८ ॥
शिष्यास्तु शस्तचारित्राः सर्वशास्त्राब्धिपारगाः ।
अस्यां साहायकं चक्रुः श्रीपद्मप्रभसूरयः ॥ ९ ॥
शिष्योऽस्याकमिमां टीकां यशस्तिलकसंश्रितः ।
अलिखत् प्रथमादर्शे शोधयन्नर्थतत्त्ववित् ॥ १० ॥
दशकालिकटीकाऽसौ सकलाप्यामूलचूलमेकाग्रैः ।
श्रीबालचन्द्रसूरिभिरच्छिद्यैराशोध्यता सुधीभिः ॥ ११ ॥
इह श्लोकसहस्राणां सप्तक संख्यया पुनः
प्रत्यक्षरेण संख्याय निश्चिताय कविः स्वयम् ॥ १२ ॥
यावद्विजयते तीर्थं श्रीमद्वीरजिनेशितुः ।
तावद्देषा मरालीव खेलतु कृतिमानसे ॥ १३ ॥

मङ्गल महाश्री. ॥ छ. ॥

विवरणम्—श्रीतिलकाचार्यविरचितादशवैकालिकटीका पुस्तकेऽस्मिन् वर्त्तते ।

No. 22. **अन्नपूर्णास्तुतिः ।** Annapūrṇāstutiḥ Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches Folia, 10 (of which fol 2, 7 and 8 are wanting). Lines, 11–13 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, writing slightly injured in parts. Prose. Not correct Complete (except the above mentioned folia)

The codex though labelled Annapūrṇāstuti yet contains the text of the Pratikramaṇasūtra already described. We quote below the stuti portion of it but we could not find out the cause of naming so.

शिवमस्तु सर्व्वजगतः परहितनिरता भवन्तु भूतगणाः।
दोषाः प्रयान्तु नाशं सर्व्वत्र सुखीभवतु लोकः॥४॥
चिन्तामणिः कल्पतरुर्वराकौ
कुर्व्वन्तु भव्या. किमु कामगव्याः।
प्रसीदतु श्रीजिनदत्तसूरिः
सर्व्वे पदा हस्तिपदप्रविष्टाः॥५॥
सर्व्वारिष्टप्रणाशाय सर्व्वाभीष्टार्थकारिणे।
सर्व्वलब्धिनिधानाय गौतमस्वामिने नमः॥१॥
प्रथमं भारती नाम द्वितीयं च सरस्वती।
तृतीयं शारदा देवी चतुर्थं हंसगामिनी॥२॥
पञ्चमं विश्वविख्याता षष्ठं वागीश्वरी तथा।
कुमारी सप्तमं प्रोक्तमष्टमं ब्रह्मचारिणी॥३॥
नवमं विदुषां माता दशमं ब्रह्मणः सुता।
एकादशं ध्रुवं वाणी द्वादशं वरदायिनी॥४॥
नरो द्वादशनामानि प्रातरुत्थाय यः पठेत्।
भवच्छित्तिकरी तस्य प्रसीद परमेश्वरी॥५॥
या कुन्देन्दुतुषारहारधवला या श्वेतपद्मासना
या वीणावरदण्डमण्डितकरा या शुभ्रवस्त्रावृता।
या ब्रह्माच्युतशङ्करप्रभृतिभिर्देवैः सदा वन्दिता
सा मां पातु सरस्वती भगवती निःशेषजाड्यापहा॥
करबदरसदृशमखिलं भुवनतलं यत्प्रसादतः कवयः
पश्यन्ति सूक्ष्ममतयः सा जयति सरस्वती देवी॥२॥
इति सरस्वतीस्तुतिः।

ब्राह्मी चन्दनबालिका भगवती राजीमती द्रौपदी
कौशल्या च मृगावती च सुलसा सीता सुभद्रा शिवा।
कुन्ती शीलवती नलस्य दयिता चूला प्रभावत्यपि
पद्मावत्यपि सुन्दरी दिनमुखे कुर्व्वन्तु वो मंगलम्॥
इति सतीनामानि।

उसभस्स य पारणए इक्खुरसो हासिलोगणाहस्स
सेसाण परमन्नं अमियरससरोवमं आसि॥१॥
वुट्ठं च अहो दाणं दिव्वाणिय आहयाणि तूराणि।
देवावि सन्निवइया वसुहारा चेव वुट्ठाय॥२॥

भवणे भवेण भुवमाजमेण भयवं रमेण पडिहत्थो
अप्पा निरुवेम मुकवेणं सुपासदाणं महाघविम ॥ ३ ॥
खलिखम गुणकलिम सुबणोधं मयणाइसंपन्न
वीरस्स पट्टमसीम गोयममामि नमंसामि ॥ ४ ॥
अक्खीणमहाणमीलद्धि मजुत्त जयत गोयमो भयवं
जस्स पसाएण अवि भरइ माइ न मोचंति ॥ ५ ॥

इति अन्नपूर्णास्तुतिः ॥ छ. ॥

विवरणम्—अन्नपूर्णास्तुतिनामव्याप्तिप्रचिन् पुस्तके कतिपयस्तुतिसहित पूर्व्वालिखित प्रतिकृमणसूत्रं विद्यते।

No. 23. एकवीसवाणा। Ekabīsambāṇi Substance, country made white paper, 12 × 5 inches Folia, 5 Lines, 6–15 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, slightly worm eaten in parts. Prose Not correct. Complete

Though the codex has been labelled Annapūrṇāstuti, yet its last colophon has been written as इति श्रीएकवीसठाणा समाप्त. The meaning of the colophon is obscure. The text appears to be a work giving brief accounts of Tirthankaras, mentioning the places from which as well as those upon which they descended, the names of their fathers etc. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीवीतरागाय नमः ॥ चवण विमाण १ नयरी २ जणया ३ जणणीउ ४ रिखे ५ रासाणु ६ लंछण ७ प्रमाण ८ आयु ९ वनप्रतर १० दिखा ११ परिषा १२ नाणठाण १३ गणहर १४ मुनि १५ अजयसंकृति १७ जखे १८ देवाय १९ सिद्धठाण चउमेधं २१ माहि श्रीजनवरदाण श्रीवादिनाय १ सवार्थसिद्ध आववा, बीजा तीर्थंकर २ वजे विमानथका चवा ३ तीर्थंकरे सातमा विवेग थका चवा ४ जयति विमान थका चवा ५ जयति रयविमान थका चवा ६ तीर्थंकर ८ मी मावाविम न थका चवा ७ सातमा तीर्थंकर छठा विवेगथका चवा ८ तीर्थंकर वाजिविम.न थका चवा ९ तीर्थंकर आणिदेवलोक थका चवा १०मा अवाणिदेवलोकथका चवा ११मा अचुदेवलोकथकी १२ पाणिदेवलोकथका चवा १३ तीर्थंकर सहेसार देवलोकथका चवा १४ तीर्थंकर पाणिदेवलोकथका चवा १५ वजयविमान था चवा १६ तीर्थंकर सवारथसिद्धथा चवा १८ तीर्थंकर जयति विमान

था चम्पा २० तीर्थंकर अपराजितथा चवा २१ तीर्थंकर पाचिदिव
लोकथा चवा २२ अपराजतथा चवा २३ तीर्थंकरपाचि देवलोकथा
चवा २४ तीर्थंकर पाचि देवलोकथा चवा हवे २४ तीर्थंकरथा
नगरना नाम कहे छे'—

श्रीआदिनाथनो वनीता नगरी १ बीजा तीर्थंकरनो अयोध्यानगरी २ तीर्थं-
करनो सावत्थीनगरी ३ तीर्थंकरनी वनीता नगरी (अयरस्रोतनगरी) ४ तीर्थं-
करनो कोसलापुरी ५ तीर्थंकरनो कोसबीनगरी ६ तीर्थंकरनो बणारसी-
नगरी ७ तीर्थंकरनो चंद्रपुरीनगरी, ८ तीर्थंकरनो कोकटीनगरी १० तीर्थं-
करनो भगलपुरीनगरी ११ तीर्थंकरनो सादापुरीनगरी १२ तीर्थंकरनो
चंपापुरीनगरी १३ तीर्थंकरनो अयोध्यानगरी १४ तीर्थंकरनो रतनपुरी
नगरी १५ तीर्थंकरनो हस्तिनापुरीनगरी १५ तीर्थंकरनो नागपुरीनगरी १६
तीर्थंकरनो गजपुरीनगरी १७ तीर्थंकरनो मथुरानगरी १८ तीर्थंकरनो
राजग्रहीनगरी १९ तीर्थंकरनो मथुरानगरी २१ तीर्थंकरनो सुरपुर २२
तीर्थंकरनो बणारसीनगरी २३ तीर्थंकरनो चत्रीकुंड गाम।

In this way names of the fathers, mothers, the astorisms and constillatious etc. of each of the Tīrthankaras are enumerated in this work

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् तीर्थंकराणां चवनस्थानादीनां यथायथं समुल्लेखो वर्त्तते।

No 24. अष्टापदसमेतशिखरस्तवनम। Astāpadasametaśisarastava nam Substance, country-made yellowish paper, 11 × 5 inches Folia, 4 Lines, 8-15 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1856 Appearance, old Verse Not correct Complete

This work consists of verses in bhāṣā praising the adventures of the Tīrthankaras Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ चत्तारी चारविरू बनजाइए। पाय लागे ते पंडित थाए।
मोक्षगामि नर समयइ गाई। तेतो पुदवीसम पुदव लाभ थाए ॥ १ ॥
समेत सिखर उपर आया। वीस तीर्थंकर वैकुंठ पाया। पगल्या थापे
ते तीरथ कीधा। चार तीर्थंकरथिक ठामे सीधा ॥ २ ॥ अष्टापद उपर
आदि मरकांवी। चवदा वास पुजवारनी चवावो। गिरनार नेमी ने
मोक्षर थांवो। पा वा पुरी पावनो वीरं मोक्षगामी ॥ ३ ॥ प च्यार वीर

घड़ो ज आरामें रहसी। सासती तीरथ सेतुंजो कहसी। अनंत चोवीसी आगल आयो। वीरनो वाणी मुक्ती साधी॥४॥ अष्टापद गौतम जाए आया। आधा आराना अरथ पाया। चढती चोवीसी कतरे दिन थासी। तिण मांहि तीर्थंकर कुण २ कहवासी॥५॥ चौरसी सहस वरस ज्यां रहो आरा। तिण माहि तीथ जासी करारा। पांच मां छिकां इक पुण्य थासी। ते सब हजार बरस अमारक जासी॥६॥ त्यारे पछे वीजोआरो सबा छो बरस कोडाकोड सागरोपम जासी। वेहलो तीर्थंकर चोथा गे थासी। वलता दस बोलव छेद जासी॥७॥ केवल मनोने पुलवगन्यान। परमोह लवधीने पुलाक लवधि अ हारक सरीर वेयक पेथ। जेन कल्पीमे चारित्र तेण॥८॥ वेसठ सलाका पुरुष नहं चारे। बीजत वोलहोइ घाटवारे। वेहला तीर्थंकर सधाने जाए। पहिला यो पाना प्रघट थाए॥९॥ गौतमगुरु आगलि कर जोड़ी रहियो वीरे आगलोरय कहोज। उतरतामीतो सुणियो अवदात। हिवे साभलज्यो चढतानो वात॥१०॥ साढा तीन वरस पांच पखराजा। अतराजा सौविण आराना दोहाभा। श्रेणिकनो जीव अवतार कहसी। पद्मनाभ पहिलो तीर्थंकर होसी॥११॥ मातहाथ लो ए चपयो होसी। बिहोतर वरस वैकुंठ जासी। चढौमों वरस अतर जासी। पिच्छेतो मासण बीजाणो कहेसी॥१२॥ सुपास-सामोनीहुंतो पोतरीयो। चढती चोवीसी जिन वर अवतरीयो। सुर देवमाससाविर्षे दीध्ये। उ'चोनहास सीरसें सीध्ये॥१३॥ पूण चोरासी सहस वरस अतर जासी। उदाइ कीयोनो सुपारस थासी दस धनुष उ'चपणं कहसी। एक हजार वरस आउखो रहसी॥१४॥ पण लाख वरस अतर जासी। पेदाल महावीर को चेलो सुप्रभथासी। पनर धनुष उ'च पार्थ कहसी। दस हाजार वरस आउखो रहसी॥१५॥

In this way short descriptions of the Tirthankaras are given in this work. Afterwards it has been said at the end—

सघली चोवीसी इण रीतें जाणो। सर्वज्ञान वचन मनमांहे आणो। आद्योपाछपद इणमाहि कोइ देवे। सास्त्रसीमें कह ज्योतिष लेवे॥५२॥ पूरव पल्योपम सागरलेंकोडि। कोइक कहिसो कुण जोड़े। वीरनो वाणी मत जाणो वधोडि। आराने मंडि अकल थोडि॥५३॥ पुरी पंडित ते विचारि जोवे। अनो सास्त्रसी इचोन होए। गुरुना

वचन घो वाचौने भाषो । ते माटैं भवयमेंहै मे भाषी ॥ ५४ ॥ श्रीविमय-रत्नसूरि गछनायकसारै श्रीसमनं पाटि गोयुमतारे । जह बीनती विमल करजोडो । एह भणतां चावै संपति दीडो ॥ ५५ ॥

Colophon. इति चौपष्टापदमनतशियदस्तवनसंपूर्णम् ॥ संवत् १८५६ वर्षे मास कार्तिक वदौ ११ ।

विवरणम्—निवल्सौधमष्टापदमेतशिखरस्तवननामकेनतिबल्विशिष्ट ।

No. 25. अजितशान्तिस्तवनम् । *Ajitaśāntistavanam Substance*, country-made colourless paper, 12 × 5 inches Folia, 5 Lines, 9–10 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, slightly worm-eaten, and writing effaced in parts Verse Not correct. Complete

This small work consists of prayer to Ajitaśāntinātha in Bhāṣā verses. Anonymous

Beginning. ॥ ६० ॥ अजियं जिय सव्वभय । संतिं च पसत सव्वगय पावं । जय गुरुसंतिगुणकरदोवि + + + + + + + ॥ गाहा ॥ विवगय मगल-भावे । ते हस च विहल लिमल सहावे । + + + + + श्रोसामि सुदिड सुप्रात ॥ २ ॥ गाहा । सव्वदुख्क पसतीणं सव्वपावप्पसंतिणं ॥ + + + + + सतोण । नमो अजिय सतीयं ॥ ३ ॥ सिलोगो ॥ अजियजिणसुहप्पवत्तणं । तव पुरिसुत्तमनामकित्तणं । तह यथिइ मई पवत्तण । तव यजिजिणुत्तमं + + + + णं ॥ मगाहिया ॥ किरिया वहि सचियकम्म किलेसविमुक्खयर । अजियं निचिय च गुणेहिं महामुनि सिद्धगय अजियस्सयसति महामुणिणो विय सतियरं । भयव मम तिव्वइ करयच च नम सयय ॥ ५ ॥

End. ॥ गाहा ॥ पवृकिय चउमासी ॥ सवच्छरए चवस्स भणियव्वो । सोयव्वो सव्वेहि वि ॥ उवसग निवारणो एसो ॥ ३८ ॥ जोपढ जोयणि सुणइ । उभयकाल पि अजिय सतिथोयमइ । न हुति तस्सरोगा पुव्वपन्ना विनासति ॥ ३९ ॥ जइ इच्छसि परमपयं अहवा कित्तिय सुवित्थडा भुवने । ता तलुक्क उडरणे । जिण वयणे आयरकुणह ॥ ४० ॥ विवय-गयकुल कलसाण । विवगयनिदइ रागदोसाणं । विवगय पचभ्भवाण ॥ नमोत्थु देवाणहि देवाण ॥ ४१ ॥ सव्वं पसमइ पावं । पन्नं वइइ नम-ससाणस्स ॥ संपन्न चंद वयाण किमणे अजियसतिनाहस्स ॥ ४२ ॥

श्रीमते शान्तिनाथाय नमः शान्तिविधायिने। त्रैलोक्ये सामराधीश मुकुटाभ्यर्चिताङ्घ्रये ॥ ४३ ॥ शिवमस्तु सर्वजगतः परहितनिरताः ॥ भवन्ति भूतगणाः। दोषा यान्ति नाशं सर्वत्र सुखी भवति लोकः ॥ ४४ ॥

Colophon. इति श्रीअजितशान्तिस्तवन समाप्तम् ॥ छ ॥ चपामाध्वी पठनार्थं ॥ ० ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अजितशान्तिस्तवनाभिध कश्चिज्जैनस्तुतिनिबन्धो वर्तते।

No. 26. **ऋषभदेवस्तवनम्।** Ṛisabhadevastavanam Substance, country-made white paper, 13 × 6 inches Folia, 3 Lines, 9–10 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1723 (1) Appearance, old Verse. Not correct. Complete

Ṛisabhadevastavana *or a prayer to* Ṛisabhadeva *in bhāsā verse* by Saubhāgya Ratana Sūri.

Beginning. ॥ ६० ॥ ढाल चोपईनी। सकल सुरासुरसेवितस्वामि ते आदिनाथनि करो प्रणाम कहुं वीनतीवि कर जोडि। यम पामु मनवञ्छित कोडि ॥ १ ॥ कालि अनादि अनंतभव भम्यउ विण समकितनें आनिं नीगम्यउ। तुझ आप उलयो नविसक्यउ। तथिलोक आगलि यम तिम वक्यउ ॥ २ ॥ लहउं साधुश्रावकपणु बहुवार लींखि नाव्यउ ववेक विण लगार। कष्ट्या अरपटलोक देषावण काज। न कहितां आवि बहुलाज ॥ ३ ॥ हवि तुझ साखिन अनुभव थयउ। मिथ्यात तिमर मवि दूरि गयउ ॥ तुझ धर्यं छु आव्यउ जिनराज। हवि पूरउ मुझ मनवञ्छित काज ॥ ४ ॥ धरमाधरमु लीं जाण्यउ विचार। ते तुझ आगमनउ उपगार। गुण सालक प्रभु जाण्या विना। न करि पचख्काण मोचणी साधना ॥ ५ ॥ अभख्य अनत काइ छुटालीइ निरमल पचख्काणउ पालीइ। प्रथम कहुं अभख्यह विचार ॥ जं जाणि ते लाणि निरधार ॥ ६ ॥

End. तुझ अनन्तगुण नविलभि पार। ते एक मुखि किमकह उचार। पुन्य योगिय छु वडा तूं मुझ मल्यउ तुझ विणकाल अणतु रल्यउ। २९ ॥ हवि प्रभु मुझ वीनती अवधारीइ। भवसमुद्र हला तारीइ। तुझ विण कुण करि मुझ समाल। तु मनमोहन दीनदयाल ॥ ३० ॥ संतंभमंडण

---

(1) *This is the date of origina composition of the work See verse 30th at the end.*

श्रीरिसहेस कहीं इं तुम्ह दरसण पामेस। नाभिराया मभू देवो महारे। तुं प्रभु बोधि बीज दातार॥ २८॥ राजरोक्षण विमासु नगार न विमासुं चरणगरव मथार। अविमवि मोगु तुम पाइ सेव इइ सेवाफल दीजि जिनदेव॥ २८॥ संवत सतर चैवीसिमीर वैशाषि यदि पुष्यम मभी बार। कुसट चापीकावीवासाम मभार। कीधिए वीनती जापदा विचार॥ ३०॥ श्रीविधि पक्षगच्छतप मिंगार। श्रीकीरतिरतनसूरि पटोधार। कहि सौभाग्यरतनसूरि नेह तणुबोस। हुं प्रभु पाइ प्रणमुं जिमदीन॥ ३१॥

Colophon. इति श्रीरीषभदेवस्तवनं समाप्तम्॥ शुभ भवतु। कल्याणमस्तु॥ लिषित ऋषिमिहरवेन। पावकारामकु ऋरिभपनायकं इदं लिखमतु॥ छ।

विवरणम्—श्रीऋषभदेवस्तुतिनामकजैनस्तुतिविशेषोऽयम्॥

No. 27. ऋषमण्डलस्तोत्रं। Ṛisamaṇḍalastotram. Substance country-made white paper, 11 × 5 inches Folia, 3. Lines, 9-12 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old Verse. Not correct. Complete

A prayer to *Ṛisamaṇḍala (incorrectly for)* Ṛisimaṇḍala or the group of Ṛisis or Jaina Tīrthankaras, by Tīrthanātha Though a Jaina work yet it is in form of a Tāntrika compilation The mystic syllables etc. peculiar to Tāntrism have been used in it.

"श्राद्यं पदं शिरीरचेत् पर रचतु मस्तकम्।

ततीय रचतु नेत्रे द्वे तुर्यं रचतु नासिकाम्॥ ७॥ etc, again.

देवदेवस्य यचक्र तस्य चक्रस्य या विभा तयाच्छादित सर्व्वाङ्ग ममाहिंसन्तु पन्नगा:॥ ३२॥ देव: ममाहिंसतु नागिनी॥ ३३॥ देव ममाहिंसतु गोनसा॥ ३४॥ देव ममाहिंसंतु वृश्चिका॥ ३५॥ देव ममाहिंसंतु काकिनी॥ ३६॥ देव ममाहिंसंतु राकिनी॥ ३७॥ etc.

Beginning. ॥ ६०॥ श्रीं आद्यन्ताचरसलिक्ष्यमचर व्याप्य यत्स्थितम्।

श्रग्निज्वाला समं नादबिन्दुरेषा(खा) समन्वितम्॥ १॥

श्रग्निज्वालासमाक्रांत मनोमलविशोधनम्।

देदीप्यमानं हृत्पद्मे तत्पदं नौमि निर्मलम्॥ २॥

श्रर्हमित्यचरं ब्रह्मवाचकं परमेष्ठिनां।

सिद्धिचक्रस्यादिबीजं सर्व्वत: प्रणिदध्महम्॥ ३॥

ॐ नमोऽर्हद्भ्यः ॐ ईशेभ्यः ॐ सिद्धेभ्यो नमोनमः।
ॐ नमः सर्वसूरिभ्यः ॐ उपाध्यायेभ्यो नमः ॥ ४ ॥
ॐ नमः सर्वसाधुभ्य ॐ ज्ञानेभ्यो नमोनमः।
ॐ नमः तत्त्वदृष्टिभ्यश्चारित्रेभ्यो नमोऽस्तु ॐ ॥ ५ ॥
श्रेयसेऽस्तु श्रियस्त्वेतदर्हदाद्यष्टक शुभम्।
स्थानेष्वष्टसु विन्यस्तं पृथग्बीज समन्वितम् ॥ ६ ॥
आद्यं पदं शिरोरक्षेत् परं रक्षतु मस्तकम्।
तृतीयं रक्षतु नेत्रे द्वे तुर्यं रक्षतु नासिकाम् ॥ ७ ॥
पञ्चमं तु मुखं रक्षेत् षष्ठं रक्षेद् घटिकाम् (?)।
नाभ्यन्तं सप्तमं रक्षेत् पदान्तं रक्षेदष्टमम् ॥ ८ ॥
ॐ ह्रां ह्रीं ह्रुं ह्रूं ह्रें ह्रैं ह्रौं ह्रः ॐ असि।
आउसा ज्ञानदर्शनचारित्रेभ्यो ह्रीं नमः ॥९॥
पूर्वं प्रणवतः सांतः सरेफो द्वित्रिपञ्चषान्।
सप्ताष्टदश सूर्याङ्कान् श्रितोबिन्दुस्वरान् पृथक् ॥ १० ॥
पूज्यनामाक्षरा आद्याः पञ्चैते ज्ञानदर्शने।
चारित्रेभ्यो नमोमध्ये ह्रीं सान्तसमलंकृतः ॥ ११ ॥
जम्बूवृक्षधरोद्वीपक्षारोदधिसमावृतः।
अर्हदाद्यष्टकैरष्टकाष्ठाधिष्ठैरलंकृत ॥ १२ ॥
तन्मध्ये संगतोमेरुः कूटलक्षैरलंकृतः।
उच्चैरुच्चैस्तरस्तारतारामण्डलमण्डितः ॥ १३ ॥
तस्योपरि सकारान्तं बीजमध्यास्य सर्वगं।
नमामि बिम्बमार्हन्त्यं ललाटस्थं निरञ्जनम् ॥ १४ ॥
अक्षय निर्मलं शांत बहुलं जाड्यतोद्धृतम्।
निरीहं निरहंकारं सारं सारतरं घनम् ॥ १५ ॥
अनुद्धतं शुभं स्फीतं सात्त्विकं राजसं मतम्।
तामसं विरसं बुद्धं तैजसं शर्वरीसमम् ॥ १६ ॥
साकारं च निराकारं सरसं विरसं परम्।
परापरं परातीतं परम्परपरापरम् ॥ १७ ॥
एकवर्णं द्विवर्णं च त्रिवर्णं तुर्यवर्णकम्
पञ्चवर्णं महावर्णं सपरं च परापरम् ॥ १८ ॥
ॐ ह्रीं अर्हं नमः मूलमन्त्र १०८ जापं।

End.

ओं ह्रीं श्रीं धृतिर्लक्ष्मीर्गौरी चण्डी सरस्वती ।
जया च विजया क्लिन्ना जिता नित्या मदं तिका ॥ ६३ ॥
कामगा कामबाणा च सानन्दानन्ददायिनी ।
माया मायाविनी रौद्री कला कालीकलिप्रिया ॥ ६४ ॥
एताः सर्व्वा महादेव्यो वर्त्तते या जगत्त्रये ।
मह्यं सर्व्वा प्रयच्छन्तु कान्तिं लक्ष्मीं धृतिमती ॥ ६५ ॥
दुर्जना भूतवेतालपिशाचामुद्गलास्तथा ।
ते सर्व्वे उपशाम्यन्तु देवदेवप्रभावतः ॥ ६६ ॥
दिव्यं गोप्यं सुदुष्प्राप्यं श्रीवर्द्धमानस्तवम् ।
भाषितं तीर्थनाथेन जगत्त्राणकृतेऽनघम् ॥ ६७ ॥
रणे राजकुले वह्नौ जले दुर्गे गजे हरौ ।
श्मशाने विपिने घोरे स्मृतं रक्षतु मानवम् ॥ ६८ ॥
राज्यभ्रष्टा निजं राज्यं पदभ्रष्टा निजं पदम्
लक्ष्मीभ्रष्टा निजां लक्ष्मीं प्राप्नुवंति न संशयः ॥ ६९ ॥
स्वर्णे रूप्ये पट्टे कांस्ये लिखित्वा यस्तु पूजयेत् ।
तस्यैवाष्टमहासिद्धिर्गृहे वसति शाश्वती ॥ ७० ॥
भार्य्यार्थी लभते भार्य्यां सुतार्थी लभते सुतान् ।
वित्तार्थी लभते वित्तं नरः स्मरणमात्रतः ॥ ७१ ॥
भूर्ज्जपत्रे लिखित्वेदं गलके मूर्ध्नि वा भुजे ।
धारितं सर्व्वदा दिव्यं महाभीतिविनाशकम् ॥ ७२ ॥
भूतैः प्रेतैर्ग्रहैर्यक्षैः पिशाचैर्मुद्गलैर्मलैः ।
वातपित्तकफोद्रेकैर्मुच्यते नात्र संशयः ॥ ७३ ॥
भूर्भुवः स्वस्त्रयीपीठवर्त्तिनः शाश्वता जिनाः ।
तैः स्तुतैर्वन्दितैर्दृष्टैर्यत्फलं तत्फलं स्मृतेः ॥ ७४ ॥
एतद्गोप्यं महास्तोत्रं न देयं यस्य कस्यचित् ।
मिथ्यात्ववासिने दत्ते बालहत्या पदे पदे ॥ ७५ ॥
आचाम्लादितपः कृत्वा पूजयित्वा जिनावलीम् ।
षण्मासावधि यावत्त पठेद्य दिने दिने ॥ ७६ ॥
सौवर्णसन्मयं ... अर्हद्बिम्बं स पश्यति ॥ ७७ ॥
दृष्टे सत्यार्हते बिम्बे भवे सप्तमके ध्रुवम् ।
पदं प्राप्नोति विश्वस्तः परमानन्दसम्पदः ॥ ७८ ॥

यदक्षरपदभ्रष्टं स्वरव्यञ्जनवर्जितं।
तत्सर्व्वं क्षम्यतां देव प्रसीद परमेश्वर। ॥ ७९ ॥
इदं स्तोत्रं महास्तोत्रं स्तोत्राणामुत्तमं परम्।
पठनात् स्मरणात् जापात् लभ्यते पदमव्ययम् ॥ ८० ॥

Colophon. इति श्रीऋषभस्तवस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥ भद्रम् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ऋषभस्तवस्तोत्राभिधःकश्चिज्जैननिबन्धो वर्त्तते।

No. 28. कर्म्मस्तवः। Karmastavaḥ. Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 8–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing injured throughout. Verse. Not correct. Complete.

Although the codex is labelled with the name of Karmastava but after perusal it appears that this is the name of the second chapter of an work by Devendra sūri, the first being named karmavipāka. The writing being injured we can not read the *text* throughout so we quote below only the colophons of both.

Colophon *of the first.* इय कम्मविवागोयं लिहिउ देविंद सूरीहिं ६० इति कर्म्मविपाक-प्रथम समाप्तः बरंभन उपवायणाये कालो एकपंचमी धीमे।

Colophon *of the second.* देविंद वंदिये नमह तं वीरं ३४ इति श्रीकर्म्मस्तव द्वितीयसमाप्तः २।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् देवेन्द्रसूरिरचितौ कर्म्मविपाककर्म्मस्तवाख्यौ द्वौ प्रथक् निबन्धावपरा कश्चिद्देवस्य निबन्धस्य व्याख्यायां वर्त्तते।

No. 29. कल्याणमन्दिरस्तोत्रम्। Kalyāṇamandirastotram. Substance, country-made redish paper, 10 × 4 inches. Folia, 12. Lines, 8–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, notfresh. Verse and prose. Not correct. Complete.

This codex contains the text of Kumudacandra's Kalyāṇamandira

जननयनकुमुदचन्द्रप्रभास्वराः स्वर्गसंपदो
भुक्त्वा ते विगलितमलनिचया अचिरान्मोक्षं प्रपद्यते ॥ ४४ ॥

End *of the Commentary.* व्याख्या—हे जिनेन्द्र अहो जिनसामान्य केवली तेहना इन्द्र स्वामी के जिके भव्या भव्यजनभविकलोक भविकलोक इत्थं इम पारकरी नइ समाहितधिय समाधिवंतथका तवना करउ संस्तव स्तवन हुं विभो अहो स्वामी रचयंति रचइ हे जिननयनकुमुदचन्द्र जिनलोक तेहनानयन-रूपीया जे कुमुद कहतां चंद्रविकासी कमल तेहनउं विकासि वाभणो चन्द्रमासमान प्रभास्वरा कहतां दीपता थका स्वर्गसंपदो भुक्त्वा स्वर्गसंपदा-भोगवीनइ तेके अचिरात् थोड़ा काल माहइ मोक्षं प्रपद्यते मोक्षपदउ पामइ विधिवत् विधिसघातइ केहवा वइ भव्य सांद्रोल्लसत्पुलककञ्चुकितांग-भागा सांद्र कहतां निवड़ उल्लसतउ जे पुलक कहतां रोमांच तिणइ करीनइं कञ्चुकित थे अङ्गभाग शरीरना अवयव जीयांना वली केहवा वइ भव्य त्वद्बिम्ब ताहरो जे प्रतिमा तेहन उजे निर्मलमुखरूपीयउ कमल-तेहनै विषइ बद्ध कहतां बांधी स्थापी वइ दृष्टि जीए वली केहवा वे भव्य-जनविगलित मलिनचया विगलत दूरि कीधउ मल पाप तेह नउ निचय कहीयइ समूहकुमुदचंद्र ए भगवंत श्रीपार्श्वनाथनउ विशेषण अनइ सिद्ध-सेन दिवाकरनउ दीक्षानउ नाम पणि कुमुदचंद्र जाणिवउ कुमलएकल्याण-मन्दिरस्तोत्र जे भणइ गुणइ सांभलइ अर्थनइ सुणइ तेहनइ परिमाण त्रिकाली श्रेणि विस्तरे सर्व उपद्रवविनाशइ रिद्धि सिद्धि संपजै ॥ ४४

Colophon. इति श्रीकल्याणमन्दिरस्तोत्र' समाप्तम् श्रीरस्तु ॥

विवरणम्—कल्याणमन्दिरस्तोत्रभाषको जैननिबन्धोऽयम् ॥

No. 30. कल्याणमन्दिरस्तोत्रं । Kalyānamandirastotram. Substance, foolscap paper, 11 × 5 inches. Folia, 3 Lines, 6–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, with a redish spot throughout, writing injured in most parts. Verse Correct. Complete

A translation in bhāṣā.verses of the preceeding work by Baṇārasi.

stotra or prayer to Jina the store-house of all good, in Sanskrit, with an explanatory commentary in bhāṣā, by Siddhasena Divākara

Beginning *of the Text.* ॥ ६० ॥ श्रीगणेशाय नमः ।

कल्याणमन्दिरमुदारमवद्यभेदि
भीताभयप्रदमनिन्दितमंघ्रिपद्मम् ।
संसारसागरनिमज्जदशेषजन्तु
पोतायमानमभिनम्य जिनेश्वरस्य ॥ १ ॥
यस्य स्वयं सुरगुरुर्गरिमाम्बुराशेः
स्तोत्रं सुविस्तृतमतिर्न विभुर्विधातुम् ।
तीर्थेश्वरस्य कमठस्मयधूमकेतो-
स्तस्याहमेष किल संस्तवनं करिष्ये ॥ २ ॥ युग्मम् ॥

Beginning *of the Commentary.*

वृद्धवादी आचार्य तेह शिष्य सिद्धसेन दिवाकर कहइछै अहं एष हूं एतला कहतां ए श्रीपार्श्वनाथनउ किल निश्चइ सम्यक् प्रकारइं संस्तवनं करिष्ये स्तवन स्तोत्र करिसुं किमुत्करीनइ अंघ्रिपद्मं अभिनम्य चरणकमल वांदीनइ किसावे ते चरणकमल स्वामीना कल्याणकहीयइ मांगल्यिक तेहना मंदिर कहीयइ घर वइ वली किसा वे ते चरण कमलसामीना अवद्यभेदि अनेक भवना संचित पाप तेहना भेदक विणासणहार वली किस वेइ ते चरण कमलस्वामीना भीताभयप्रदं जनमजरामरणादिक दुःखेकरी नइ अपार संसार ख्खकथीहना जे भव्य जीव तेह ना दायकदइण हार वे वली किसावे ते चरणकमल भगवंतना अनिन्दित निंदारहितवे वली किसावे ते चरण कमल संसारसागरनिमज्जदशेषजन्तुपोतायमानं संसाररूपी या सागरसमुद्र माहे निमज्जत् कहतां बूडता अशेषघणा जे जंतु प्राणी तेहनइ समुद्रथ पाछुंती पोतायमान कहीये प्रवहणसमान छइ एहवाचरणकमलजिनेश्वरस्य जिन कहीये सामान्य केवलीमाहे ईश्वरनायक श्रीपार्श्वनाथ तेहना चरण कमलनमीनइ स्तोत्र स्तवन करिसु एतले प्रथमकाव्य तेउ अर्थ जाणि वउ ॥ १ ॥

End. इत्थं समाहितधियो विधिवज्जिनेन्द्र
सान्द्रोल्लसत् पुलककञ्चुकिताङ्गभागाः ।
त्वद्विम्बनिर्मलमुखाम्बुजबद्धलक्षा
ये संस्तवं तव विभो रचयंति भव्याः ॥ ४१ ॥

जननयनकुमुदचन्द्रप्रभास्वराः स्वर्गसंपदो
भुक्त्वा ते विगलितमलिनचया अचिरान्मोक्षं प्रपद्यते ॥ ४४ ॥

End *of the Commentary.* व्याख्या—हे जिनेन्द्र अही जिनसामान्य केवली तेहना इन्द्र स्वामी के जिके भव्या भव्यजनभविकलोक भविकलोक इत्यं इण परिकरी भइ समाहितधिय समाधिवंतपका तवना करउ संस्तव स्तवन हूं विभो अहो स्वामी रचयंति रचइ हे जिननयनकुमुदचन्द्र जिनलोक तेहनानयनरूपीया जे कुमुद कंहता चंद्रविकासी कमल तेहनइं विकासि वाभणी चन्द्रमासमान प्रभास्वरा कहतां दीपता थका स्वर्गसंपदो भुक्त्वा स्वर्गसंपदाभोगवीनइ तेके अचिरात् थोडा काल माहइ मोक्षं प्रपद्यते मोक्षपदउ पामइ विधिवत् विधिसघातइ केहवा वइ भव्य सान्द्रोल्लसत्पुलककञ्चुकिताङ्गभागा सान्द्र कहतां निरड उल्लसतउ जे पुलक कहतां रोमाच तिणइ करीनइं कञ्चुकित वे अङ्गभाग शरीरना अवयव जीयांना वली केहवा वइ भव्य त्वद्बिम्ब ताहरो जे प्रतिमा तेहन उजे निर्मलमुखरूपीयउ कमलतेहने विषइ बइ कहतां बाधी स्थापी वइ दृष्टि जीए वली केहवा वे भव्यजनविगलित मलिनचया विगलत दूरि कीधउ मल पाप तउ नउ निचय कहीयइ समूहकुमुदचंद्र ए भगवंत श्रीपार्श्वनाथनउ विशेषण अनइसिद्धसेन दिवाकरनउ दीक्षानउ नाम पणि कुमुदचंद्र आश्रियउ युगलएकल्याणमन्दिरस्तोत्र जे भणइ गुणइ सांभलइ पर्यनइ सुणइ तेहनइ परिमाणिकाली थेपि विस्तरे सर्व्व उपद्रवविनाशइव रिद्धि सिद्धि संपजे ॥ ४४

Colophon. इति श्रीकल्याणमन्दिरस्तोत्रं समाप्तम् श्रीरस्तु ॥

विवरणम्—कल्याणमन्दिरस्तोत्रनामको जैनविषयोऽयम् ॥

No. 30. कल्याणमन्दिरस्तोत्रं । *Kalyāṇamandirastotram.* Substance, foolscap paper, 11 × 5 inches. Folia, 3 Lines, 6-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ! Appearance, very old, with a redish spot throughout, writing injured in most parts Verse Correct. Complete

A translation in bhāṣā-verses of the preceeding work by Baṇārasī.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः।

परमज्योति परमात्मा परमज्ञान परवीण।
वंदूं परमानंदमय घट घट अन्तरलीन ॥ १ ॥

चौपई।

निरभयकरन करम परधान, भवसमुद्रतारन जिनज्ञान।
जिनमंदिर अघहर आनंद मो उपास चरण अरविंद ॥ २ ॥

End. कल्याणमंदिर कह्यौ कुमुदचंदकौं बुधि भाषा कहत बनारसी कारण समकित सुधि ॥ ४४ ॥

Colophon. इति श्रीकल्याणमन्दिरभाषा समाप्ता। शुभं भूयात् श्रीकल्याणमस्तु श्रीरस्तु श्रीः।

विवरणम्—कल्याणमन्दिरस्तोत्रस्य भाषापद्यानुवादरूपोऽयं निबन्धः।

No. 31. कल्याणमन्दिरस्तोत्रम्। Kalyāṇamandirastotram Substance, country-made colourless paper, 11 x 5 inches. Folia, 21. Lines, 11-13 in a page Character, Nāgara Date, Saṁvat 1751 Appearance, old Prose and verse Generally correct. Complete

This codex contains the text of the Kalyāṇamandirastotra along with the Vyākhyā or commentary, entitled Bālābhibodha, like the codex described in our notice No. . Besides this it also contains an introductory portion in bhāṣā in which the origin of the text is thus described—

There was a king called Vikramāditya in Ujjayini. He had priests Aṅgasena and Siddhasena Divākara, the son of the former. Once Siddhasena was defeated in a discussion by a Jaina Guru, whereupon he asked the Guru a suitable penance to purify himself. On which the Guru told him to wander throughout the world for twelve years in the garb of an Avadhūta. Siddhasena obeyed his command and after finishing the tour came back to Ujjayini and placed his feet over the Śivaliṅga Mahākāla. This news spread throughout the city and people from all sides assembled there to see this The king Vikramāditya also came. The king told Oh Svāmin you have dis-

honoured the deity ; appease him. Siddhasena replied ; "it does not deserve my prayer". The king said ; 'you must pray'. On which Siddhasena began to pray and as soon as he uttered the eleventh verse *of his prayer the image of the Mahākāla broke down in pieces and the* image of the Pārśvanātha appeared in its place. The prayer of course was to Pārśvanātha and has been celebrated by the name of Kalyāṇamandirastotra. This codex also contains a few lines before the colophon relating that the king Vikramāditya on hearing the prayer was converted to Jainaism and explained the text in Bhāṣā. Kumudacandra was a name given to the king by Siddhasena.

We quote below the introductory portion in full

॥ ६० ॥ पण्डितश्रीलावण्यसुन्दरगणिगुरुभ्यो नमः ॥ १ ॥ श्रीकल्याणमन्दिर-
स्तवनउ अर्थ कहीयइ। तिहां प्रथम कल्याणमन्दिर स्तवनी उत्पत्ति
कहीइ छइ। उजेणी नगरी इं श्रीविक्रमादित्य राजा। तेहनउ
पुरोहित भवसेन नामिइ। तेहनुं पुत्र सिद्धसेन दिवाकर कहीइ।
श्रीवृद्धवादि गुरु सिउ वाद करिवो इ, ए कहि पुष्ठउ। वृद्धवादी गुरु
नगरबाहिरि मिल्या। गोवालीया समक्ष। वाद करिवा मांडिउ।
पहिलुं सिद्धसेन संस्कृत बोल्या। गोवालीया साभली कहइ। ए मूर्ख
काइ भणइ। पछइ श्रीवृद्ध वादि गुरु। एक दृष्टि वाधी सइ। नवि ता
मुक्ति इम भणइ। न विमारीइ न विचारीइ। परदारागमननिवारी
ला न थोवा दोहुं दाइइ। इट्टमगण मर्वादि जाइइ॥ १॥ कामुको मन
धरवी सइ। वामि भरिउ दईकइ इइ। घम घइ एहिउ गीनि चाहि।
धवर कमिउ वइ मरत दुवारि॥ २॥ श्रिवइ कर्णतरवि नीउ। वीविइ
२थिउदन्तु। न विषमव छलविमे थंढउ। गदुम कदइड जन्तु॥ ३॥
नाइ सुमुदिवइ मइइ। मइ युहाबोवक्ति। चमुनीदमभद्दवरविउ।
पइरवि चइविवावि॥ ४॥ इसमुणी गोवालाए कहिउ एहनो दमउद्दविन
चाहाहूप मर्ष दोमइ थइ। इमवधीवाक्रमभाइ। वृद्धवादि गुरि श्रीना।
सिद्धसेन दिवाकर दाव्या। संघम चाहरिम वादमाहोमा चवे नदा।
कुमुदचंदइ नाम दीधउं। चतुर्मासिई तरिउ दछउं। सिद्धसेन दिवाकर-
नामइं प्रसिद्ध हुआ। एकदा समादि दृढपनि इमवढइ पुण्णी चाहा
ए इउ गुवमधे सक्कन चाव्हवम चइ इमउ भवे इमवहिउ। इवि दवमइ
माटउ वादविन भाउं। एवइ श्रुतमें परदेशाही। सिद्धसेनदिवाकर

प्रायश्चित्तमागइ । गुरु कहइ बार वरष अवधूतवेषइ भमि । कोइ मिथ्या
धीराजा प्रतिबोधि । गच्छं सौंपवाखित प्रायश्चित्त छूटइ । ते वचन अङ्गी
करो । बार वरष पृथ्वी माहि अवधूतवेषइ भमो । उज्जेणी नगरीइं ।
महाकालनइ प्रासादि । शिवलिंगऊपरि पगदेई । सिद्धसेनसूता छेवे
लोके जणाया । पणिन ऊठइ । इवहि राजा विक्रमादित्य आव्या ।
प्रणिपत्यकरो उठाव्या । राजा कहइ अहो स्वामी एदेवना अवज्ञा नको
जइ । एहनो स्तुति करु । सिद्धसेनदिवाकर कहइ । एमाहरी स्तुति
सहाम सकइ । उडइ राजा कहइ स्तुति करु । तिवारइ सिद्धसेन
दिवाकर नरेश्वरनउ आदेश लहीनइ स्तुति करइ । प्रथम महावीरनो
बत्रीसी कीधी । एवइ श्रीकल्याणमन्दिरस्तोत्रनो पंजावित्त, तेहनउ
अग्गरस कविलत्वअथता शिवलिंगस्फोट हुउ । श्रीपार्श्वनाथनोप्रतिमा प्रगट
हुई । ते देखी विक्रमादित्य पूछइ । नमो कह एकसिड स्वरूप । उवखंड
गुरु कहइ एश्रीपार्श्वनाथशुविव । पूर्व्वइं अव भद्रा न उवेटइ । अवन्ती
सुकुमाल । श्रीसुहस्ति सूरिनै वचनप्रतिबोध पामिउ । जाति स्मरणि
पूर्व्वभवइ नलणी गुल्मविमानां सुखहा भव्या । तिहां जावा उच्छ कयसु ।
स्त्री बत्रीसनां सुख मुंकी गुरुसमीपे चारित्र पडवजो । श्मशान नइ विषइ
काउ सगि रहिउ । तिहां शृगालिनीकृत उपसर्गेइं । कालकरीनलनी
गुल्मविमान नइ विषइ । देवतानो पदवी पामिउ । पूर्विंइ एकस्त्री साध-
मनु कोहती । तेषोइ पुत्र प्रसविउ । महाकाल नामिइ तेषइ वेटइ ।
पितानो चितानइ स्थानकि प्रासाद कराविउ । आश्रीपार्श्वनाथनीप्रतिमा
थापो कालिं मिथ्यादृष्टीए लिंगस्थापन कीधो । इवडांमाहरी स्तुतिइ करो ।
श्रीपार्श्वनाथ प्रगट हुवा । इवइ श्रीविक्रमादित्यराजा । साचउ देवदेखी
सम्यक्त मूल द्वादशव्रत पड वजा । एश्रीकल्याणमंदिरस्तोत्रनो उत्पत्ति ।

End. श्रीकल्याणमन्दिरस्तोत्र श्रीपार्श्वनाथनो स्तुति महा स प्रभाव ।
राजा श्रीविक्रमादित्य सांभलो । प्रत्यक्ष महिमा देखी । राजा विस्मय-
चित्त थिउ । श्रीगुरुसिद्धसेन दिवाकरने पगे लगा । गुरु बोल्या ।
अहो राजेंद्र । ए देवने अरथे नमि । पृथ्वीमाहि देवतें गुरतें सुसाधु ।
षट्कायप्रतिपालक । अमइ केवली प्रणीत जीव दया मूल । श्रीजिनधर्म ।
एह वचन सांभली । श्रीविक्रमादित्य राजा गुरुवचनें प्रतिबोध पाम्या ।
परमश्रावक हुवा । श्रीकल्याणमन्दिरस्तोत्रनु महिमा विस्तरिउ । ए
अधिकार श्रवोर्णयउ लिहुंसइ । सतिरिउ वरसे आश्चर्य ।

Colophon. इति श्रीकल्याणमन्दिरस्तोत्रस्य बालावबोधः सम्पूर्णः । श्रीरस्तु । संवत् १७११ वर्षे श्रीमधुमतदेशे श्रीविमातुरग्रामपुरि लिखितमिदं पण्डित श्रीविद्यारत्नगणितच्छिष्यपण्डितश्रीलावण्यरत्नगणि तच्छिष्यपण्डितश्रीकीर्त्तिरत्नगणि तच्छिष्यगणिविजयरत्नेन लिखितं शुभं भवतु । श्रीः । श्रीः । श्रीरस्तु । ग्रन्थाग्र श्लोकसंख्या ४२० सख्य ।

विवरणम्—सटीकं सोपक्रमणिकञ्च कल्याणमन्दिरस्तोत्रं पुस्तकेऽस्मिन् वर्त्तते ।

No. 32. कल्याणमन्दिरस्तोत्रम् । Kalyāṇamandirastotram. Substance, country-made white paper, 11 × 4 inches Folia, 17. Lines, 7-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not fresh Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the above metioned work.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 33. कल्याणमन्दिरस्तोत्रम् । Kalyāṇamandirastotram. Substance, country-made colourless paper, 11 × 4 inches. Folia, 14 Lines, 5 in a page. Character, Nāgara. Date, *Saṁvat 1853*. *Appearance, old*, slightly torn, worm-eaten and writing injured in parts. Verse. Not correct. Complete.

Same work.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 34. कल्याणमन्दिरस्तोत्रम् । Kalyāṇamandirastotram. Substance, country made white paper, 11 × 5 inches. Folia, 4. Lines, 11-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? *Appearance, nearly fresh*. Verse. Generally correct. Complete.

Same work.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 35. कल्याणमन्दिरस्तोत्रकीभाषा । Kalyāṇamandirastotrakī bhāṣā. Substance, country-made white paper, 11 x 4 inches. Folia, 3. Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the same translation of the Kalyāṇamandirastotra in Bhāṣā verse, which has been already described in No. 30.

विवरणमनूक्तपूर्व्वम् ।

No. 36. कल्याणमन्दिरस्तोत्रम् । Kalyāṇamandirastotram. Substance, country made white paper, 12 x 5 inches Folia, 13. Lines, 7-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, torn worm-eaten in parts. Verse. Not correct. Incomplete.

The work appears to be a different one from the Kalyāṇa mandirastotra, but on account of its incompleteness we can not ascertain the real name of the work. But from the following contents

इति श्रीपार्श्वनाथलघुस्तवनम्, इति चैत्यवन्दनम्, इति चमथमणदण्डकः, इति पोरसी साढ पोरसी पुरमढ अवड पचाखाण संपूर्ण, इति देसावगासिय पचखाणं इति प्रत्याख्यानानि, इति सामयिकसूत्रम्, इति पोष उच्चार सूत्रम् etc.

the codex appears to have contained several small Jaina works.

No. 37. नेमिजिनगीतम् । Nemijinagītam Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 1. Lines, 15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

Although from the label the name of the whole text contained in the codex is to be known as Nemijinagītam but really the case is otherwise. There are two little poems, first the Pārsvanātha Bāramāsa, the second the Nemijinagītam, the former is complete in 13 verses while the latter consists of seven only. We need not quote any extracts from the either of them.

N. B. There is another small poem of eleven verses with the following colophon.

इति श्रीमद्विमादेजोसोयक सक्ताय संपूर्णं । ह: ॥

No. 38. चतुर्विंशतिदण्डकस्तवनम् । Caturviṁśatidaṇḍakastavanam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 2. Lines, 6-13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1843 Appearance, old, and writing slightly injured with a black spot in most parts. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer composed in twenty-four Daṇḍaka metre in Bhāṣā, by Srī Jinahaṁsa Munīśvara.

No. 39. आदिजिनस्तवनम् । Ādijinastavanam Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 1. Lines, 13-14 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old. Not correct. Complete.

The codex contains the following small prayers, viz., (1) Śrīṛṣabhajinastavanam complete in 5 verses, (2) Śrīajitanāthastavanam in 4 verses, (3) Sambhavajinastavanam in 7 verses, (4) Abhinandanajinastavanam in 7 verses, (5) Śrīsumatināthastavanam complete in 7 verses, (6 Padmaprabhastavanam in 5 verses, (7) Śrīsupārśvastavanam in 5 verses, (8 Candraprabhastavanam in 5 verses, (9) Śrī subidhināthastavanam etc., by Jñānasāgara pupil of Vidyāsāgara Sūri. It is useless to quote extracts from these.

No. 40. श्रीपार्श्वनाथस्तवनम् । Śrīpārśvanāthastavanam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 6 Lines, 9-13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1671. Appearance, very old, worn out and worm-eaten in parts. Verse Not correct. Complete

A prayer to *Pārśvanātha* in Bhāṣā, complete in 30 verses, by Abhayadeva Sūri.

Beginning. ॥ ६० ॥

जयति त्रिहुयणवर-कप्परुक्ख । जय जिणधन्नंतरि ।
जय तिहुयण कल्लाण कोस ।, दुरिय करिकेसरि ।
तिहुयणजणअविलंघियाण भुवणत्तय सामिय ।
कुण सुहाइं जिणेस पास थंभणय पुरट्ठिय ॥ १ ॥

व्या । जयवंत प्रवर्त्तो त्रिभुवनजनिनामाहं वान्छितदेयहार तिहां कल्पवृक्ष । वीतराग, देववैद्यविशेष जयवंत थाउ । त्रिभुवननाहि मंगलीकतणा भंडार । पापरूपगजहाथी तेहनइ विदारवा केसरीसीह त्रिभुवनना लोकतणे अपंडित आण । त्रिणजगतनउ स्वामी । करिजोऽ । जिण । पार्श्वनाथ । खंभायतनगरि सस्थित रह्याउ ॥ १ ॥

End.

जणता हरइ रूपइं कुणइ एकइ प्रेमकरी सरिषउ वचउ ।
तीह इक्क लावउ चन्द्रेण प्रणषयर-वंदीकरीरूपदेवा थाउ ।
एह भणी माहरउ वांछउ जेहीहति सुहनइं लाधइ आपमीकोर्त्ति ।
रायर्त्तनाह तुहनइं आवरयउं कोर्त्तिइ युगती अवगणना ॥ २९ ॥

एम महारिष जुगदेव इयन्हवण महामव । जं अथलीमगुणगरव तुह सुषिजयअणमिइउ । ए मवसि अनुधासनाह । थंभणय पुरट्ठिय । इम सुषिवर सिरि अभयदेव वीनवइ अणंदिय ॥ ३० ॥

ए अम्हारी थातार समानए महीच्छव मे साचउ ।
जेगुण यहण तुम्हारो स्तवीश्वरनइं कहइ थइ ।
एह वइ वतइ प्रसन्न थाउ पार्श्वनाथ थंभायतनगरि रह्याउ ।
इमीरहुअर श्रीअभयदेवसूरि वीनवइ आणंद थाउ ॥ ३० ॥

Colophon. इति श्रीपार्श्वनाथस्तवन समाप्तम् । इति सं १६०१ वर्षे मागसर वदि ११ दिने श्रीपुहरावपुरनगरे । श्रीजिनप्रभसूरिविजयराज्ये पारिखिगच्छे तत्पुत्र पारिखि वीरूं पठनार्थं ॥ शुभं भवतु ॥ कल्याणमस्तु ॥ छ ॥ श्रीरस्तु ॥ छ ॥

विवरणम्—श्रीपार्श्वनाथस्तवनस्यैतत् विवरणम्: श्रीअभयदेवसूरिविरचितः ॥

No. 41. श्रीपार्श्वनाथलघुस्तवनम् । Srīpārśvanāthalaghustavanam. Substance, country-made redish paper, 12 × 5 inches Folia, 1. Lines, 10–13 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, worn out, and writing slightly injured. Verse Not correct Complete.

A small poem on the prayer of Pārsvanātha in Bhāsā verses Anonymous.

श्रीपार्श्वनाथस्य लघुस्तवनरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 42. भक्तामरस्तोत्रम् । Bhaktāmarastotram. Substance, country-made white paper, 12 × 4 inches. Folia, 13. Lines, 13–16 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1357. Appearance, very old, worn out, torn and worm-eaten throughout Verso and prose. Generally correct. Complete.

This codex contains a prayer to *Jina* in Sanskrit, entitled Bhaktāmarastotra with a short commentary in Bhāsā. Anonymous.

Beginning. श्रीगुरुभ्यो नमः ।

भक्तामरप्रणतमौलिमणिप्रभाणा-
उद्योतकं दलितपापतमोवितानम् ।
सम्यक् प्रणम्य जिनपादयुगं युगादा-
वालम्बनं भवजले पततां जनानाम् ॥ १ ॥
यः संस्तुतः सकलवाङ्मयतत्त्वबोधा-
दुद्भूतबुद्धिपटुभिः सुरलोकनाथैः ।
स्तोत्रैर्जगत्त्रितयचित्तहरैरुदारैः
स्तोष्ये किलाहमपि तं प्रथमं जिनेन्द्रम् ॥ २ ॥
बुद्ध्या विनापि विबुधार्चितपादपीठं
स्तोतुं समुद्यतमतिर्विगतत्रपोऽहम् ।
बालं विहाय जलसंस्थितमिन्दुबिम्ब-
मन्यः क इच्छति जनः सहसा ग्रहीतुम् ॥ ३ ॥
वक्तुं गुणान् गुणसमुद्र शशाङ्ककान्तान्
कस्ते क्षमः सुरगुरुप्रतिमोऽपि बुद्ध्या ।
कल्पान्तकालपवनोद्धतनक्रचक्रं
को वा तरीतुमलमम्बुनिधिं भुजाभ्याम् ॥ ४ ॥

सोऽहं तथापि तव भक्तिवशान्मुनीश
कर्त्तुं स्तवं विगतशक्तिरपि प्रवृत्तः ।
प्रीत्यात्मवीर्यमविचार्य मृगो मृगेन्द्रं
नाभ्येति किं निजशिशोः परिपालनार्थम् ॥ ५ ॥

अल्पश्रुतं श्रुतवतां परिहासधाम
त्वद्भक्तिरेव मुखरीकुरुते बलान्माम् ।
यत् कोकिलः किल मधौ मधुरं विरौति
तच्चारुचूतकलिकानिकरैकहेतुः ॥ ६ ॥

त्वत्संस्तवेन भवसन्ततिसन्निबद्धं
पापं क्षणात् क्षयमुपैति शरीरभाजाम् ।
आक्रान्तलोकमलिनीलमशेषमाशु
सूर्यांशुभिन्नमिव शार्वरमन्धकारम् ॥ ७ ॥

मत्वेति नाथ भवतस्तवनं मयेद-
मारभ्यते तनुधियापि तव प्रभावात् ।
चेतो हरिष्यति सतां नलिनीदलेषु
मुक्ताफलद्युतिमुपैति ननूदबिन्दुः ॥ ८ ॥

आस्तां तव स्तवनमस्तसमस्तदोषं
त्वत्सङ्कथापि जगतां दुरितानि हन्ति ।
दूरे सहस्रकिरणः कुरुते प्रभैव
पद्माकरेषु जलजानि विकाशभाञ्जि ॥ ९ ॥

नात्यद्भुतं भुवनभूषणभूतनाथ
भूतैर्गुणैर्भुवि भवन्तमभिष्टुवन्तः ।
तुल्या भवन्ति भवतो ननु तेन किम्वा
भूत्याश्रितं य इह नात्मसमं करोति ॥ १० ॥

End.

कुन्ताग्रभिन्नगजशोणितवारिवाह-
वेगावतारतरणातुरयोधभीमे ।
युद्धे जयं विजितदुर्जयजेयपक्षा
स्त्वत्पादपङ्कजवनाश्रयिणो लभन्ते ॥ ३९ ॥

अम्भोनिधौ क्षुभितभीषणनक्रचक्र
पाठीनपीठभयदोल्बणवाडवाग्नौ ।
रङ्गत्तरङ्गशिखरस्थितयानपात्रा-
स्त्रासं विहाय भवतः स्मरणाद्व्रजन्ति ॥ ४० ॥

उद्भूतभीषणजलोदरभारभुग्नाः
शोच्यां दशामुपगताश्च्युतजीविताशाः ।
त्वत्पादपङ्कजरजोऽमृतदिग्धदेहा
मर्त्या भवन्ति मकरध्वजतुल्यरूपाः ॥ ४१ ॥
आपादकण्ठमुरुशृङ्खलवेष्टिताङ्गा
गाढं बृहन्निगडकोटिनिघृष्टजङ्घाः ।
त्वन्नाममन्त्रमनिशं मनुजाः स्मरन्तः
सद्यः स्वयं विगतबन्धभया भवन्ति ॥ ४२ ॥
मत्तद्विपेन्द्रमृगराजदवानलाहि-
संग्रामवारिधिमहोदरबन्धनोत्थम् ।
तस्याशु नाशमुपयाति भयं भियेव
यस्तावकं स्तवमिमं मतिमानधीते ॥ ४३ ॥
स्तोत्रस्रजं तव जिनेन्द्रगुणैर्निबद्धां
भक्त्या मया रुचिरवर्णविचित्रपुष्पाम् ।
धत्ते जनो य इह कण्ठगतामजस्रं
तं मानतुङ्गमवशा समुपैति लक्ष्मीः ॥ ४४ ॥

Colophon. इति श्रीभक्तामरस्तोत्र सम्पूर्णम् । संवत् १६५० वर्षे वैसाष वदि १० श्राविका अघनाईबीपठनार्थम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् भक्तामरस्तोत्रं नाम जिनस्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 43. भक्तामरस्तोत्रभाषा । Bhaktāmarastotrabhāṣā. Substance country-made white paper, *10 × 4 inches* Folia, *5.* Lines, *9 in a page.* Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, worn out, torn and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

A translation in Bhāsā verses of the above mentioned work. *Anonymous.*

पुस्तकेऽस्मिन् भक्तामरस्तोत्रस्य भाषापद्यानुवादो वर्त्तते ।

No. 44. श्रीमहावीरस्तवनम् । *Śrīmahāvīrastavanam.* Substance, country-made white paper, 12×5 inches. Folia, 5. Lines, 4–13 in a page. Character, Nāgara. Date, 1521 Saṁvat (1) Appearance, old worn out, torn and slightly worm eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

A prayer to Mahāvīra in Bhāsā verses by Laksmana.

Beginning. ॥९०॥ श्रीगौतमाय नमः ॥

पहिलउं धुरि समरउ अरिहंत ।
आठकर्म्म न छ्याणि छथंत ।
गामयाणिधुण अन्नातणो ।
समरउं सरसति हूं सामिणी ॥ १ ॥
सुह गुरुवयन श्रवणि सांभली ।
पभणि सुवीरचरित्रमनिरंली ॥
चउवीस महजिणेसर राव ।
गाय सुसंयम पाइ सुपसाय ॥ २ ॥
जंबूदीवइ भरतए ठाम् ।
ते माहि वंभणकुंड छइ गाम ।
वसइ ऋषभदत्तविद्यावंत ।
माहण देवाणं दाकत ॥ ३ ॥
निसि भरि पुढीते आह्मणी
ते सर्व्वरी वही चतिघणी ।
रानि दुपहर हुआ सेतणइ ।
चउदस पमला भान तणइ ॥ ४ ॥
आविउ मयगलधुरिमल पंत ।
दीठउ वृषभ महाबलवंत ।
पेखइ सुपनइ सोहइ केसरी ।
लच्छी सायर सुंदरी ॥ ५ ॥
दामनीमाला संपूरउ चंद
दीठउ सहसकिरण गयणंद ।
अइ कर धजा सुपनिम ठमर ।
भरिय कलसजल सोवनमइ ॥ ६ ॥

(1) This is the date of original composition ; see the verse 93 at the end.

पदम सरोवर हंसविमाण
रयण रेह सागर छमाण।
धुवि धमगलि सुपन चउदसइ।
धाही सुपपंतर जागीतिमइ। ७।
ते सुंदरि ऊठी तिणि वारि
एक ध्यान मनि धरइ अपार।
ऋषभदत्त मनि हर्ष अपार।
सुपनं तणउ कहिउ विचार॥ ८।
भणइ विप्रसुणि सुंदरि वाणि।
हुसिइ पुत्र पुणि मेरुसमान।
जाति गर्भे जन्मन्तरि करइ।
तिण कर्मिइं नीचकुलि अवतरइ। ९॥
माहिणि उदरि वीर अवतरइ।
इंद्रतणउ आसन घर हरइ।
जाणइ आसण गही अमान।
मनि अवलोकी जोइउ ग्यान। १०॥

End.

महावीरना चरण अणुसरउ
तपजपतगुणकर्ति गीत करउ
पांचइ इंद्री वाघउ ठाम।
परमेसर पूजउ मुविहाणि॥ ९० ॥
पेसइं जिनवर आगलि रंगि :
श्रीभावइ तह घरि मणिरंगि।
जिनर जिन आगलि गाईइ।
नव निधइ सिवपुरि जाईइ॥ ९१ ॥
रतन चढिउ चिंतामणि आज।
सूरी सर वंदउ मुनिराज।
सेवक लखमणगुरु उपदेस सुणी
किउ धवर सवाय स ॥ ९२ ॥
पनर एकवीसइ वच्छर सार
फाल्गुण वदि सातमि सोमवार।
कीर्त्त सघन मनिधरी आणंद।
जयवंता जगिसार इति वीर जिर्णंद। ९३॥

जो अविचलमच्छलञ्जतषहं ।
जो निमि तारा दीपइ चथइं ।
जो पृथ्वीमंडल थिर थाइ ।
तघते लिइ जो शम्भिरिमराय ॥ ८४ ॥
वीर जिणेसरतणु चरित्र ।
भणतां गुणतां जनमपवित्र ।
एक मनां जेनर सांभलइ
तेह घरि निपइं चफलां फलइ ॥ ८५ ॥

Colophon. इति श्रीमहावीरस्तवन सम्पूर्णम् । श्रीः ॥ ० ॥

विवरणम्—श्रीमहावीरस्तवनं नाम लघ्वक्षतभावापद्यनिबन्धोऽयम् ।

No. 45. मुहपत्तीपडिलेहणविचारस्तवनम् । Muhapattīpaḍilehaṇavicārastavanam

Although the codex is labelled Muhapattīpaḍilehaṇavicārastavanam but really it contains two works (1) Posahagrahaṇavidhi. (2) Muhapattīpaḍilehaṇavidhi, both are finished within two folia of country-made white paper, 12 × 5 inches. Lines, 13-19 in a page. Character, Nāgara. Date of the original composition of the former is Saṁvat 1627 The latter bears no date at all.

(1) *Posahagrahaṇavidhi* in *Bhāṣā verse treating of rules for* observing Poṣadha, a Jaina festival, by Samayasundara, pupil of Jina Siṁhasūri. Composed in 1627 Saṁvat in Murut (नगर मरोट) ?

Beginning. ॥ ६० ॥

जेसलमेर नगर भली जिहां श्रीपासजिणंद
प्रणम् चीविस प्रथमतो चाखो परमाणंद ॥ १ ॥
तासचरणप्रणमी करी पोषधविधिविस्तार ।
पभणिसि श्रावक हितभणी आगमने अनुसार ॥ २ ॥
पोसो पोसो सहू कहइ पोसो करै सह कोइ ।
विध पोसाविधि साभलो जिम निसारो होइ ॥ ३ ॥

ढाल—पदपंकजरे प्रणमी वीर जिणंदना एहनी आणि ॥ १

पहिले दिनरे सांझ समै उपवास लइ
पडिलेहीरे उपधी परिरावइ वइ
पाछिलो रातेरे साधसमीप आवीकरी राइ
प्रायछितरे प्रथम करै मन संवरी
संवरी श्रावक करे पोसो चइ पहुरी गुरसुखे
उचरइ दंडक तीन वेला सामाइक विध तिण रखे
पच्छे करै पडिकमणो आतरणो साध वंदे
विहारणिये कम्मभूमी चइ एने उत्तम सगलोकवक्ष्या सयो ॥ १ ॥

End. पाछली राते ऊठिपेहो श्रावक होइ सावधान।
राई प्रायछित काउ सग करइ हो देव वांदे सुविधान ॥ संवेगी
श्रावकपोसानो विधि एह
मिलतो सूत्रसिद्धां आलगइ हो
मति मनि करज्यो संदेह
ऊंचइ सुरबोलइ नहीहो
वीर कह्या भगवंत
वलिसामाइकली यहेहो पडिकमणो करइ तत सं ॥ २ ॥
पडिलेहणपि किरिया करै हो
सगली पूरव रीति सइं सिद्धाय कीधां पछेहो
गुरुवंदइ धरि प्रीति संत
पहिलो पोसो पारि न इहो सामाइक विण पारि
पडिलाभे अणगारि नइहो अति सभागविचार सं ॥ ४ ॥
विधसेती पोसो कर इहो बहुफलदायक होइ
अवधि संघातइ कीज तांहो काज सरइ नही कोइ सं ॥ ५ ॥
विधि विधि मीचय कीज तांहो अवधि होवै जे काइ
मिच्छामि दुक्कडं कीज तांहो छूटक वारो थाय स ॥ ६ ॥
पोसोठ सोकर मनोहो टाले दुरगति दुक्ख
असुभ करम नीवध करै हो पावे सासता सुख सं ॥ ७ ॥
उत्कृष्ट पोसातणो हो एविधि कहो उपगार
जैसल मेरी संघनइ हो आवइ कोरी सुविचार सं ॥ ८
सोलैसइ सतसवि समइहो नगर मरोट मझार

मगसिर सुदि पंचम दिने हो सुभदिन सुरगुरुवार सं। ९
श्रीजिनचंदसूरी सदगुरु श्रीजिनसिंघ सूरीस
सकलचंद सुप साउ लेही समय सुंदर भणे सीस सं। १०

Colophon. इति श्रीपौसह पडपविधि: सम्पूर्ण: समाप्त: ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् भाषापद्यविरचित: पौषधपडपविधि: सम्पूर्णो वर्त्तते।

---

(2) Muhapattīpaḍilehaṇavidhi complete in 16 Bhāṣā verses, on some injunctions to be strictly observed by the Jainas, by Laksmivallabha Gani. *We quote below the whole text.*

॥६०॥ वरधमानजिनवरतणाजीचरणनमु चितलाय।
ग्यानक्रिया जिणि उपदिसीजी शिवसुखतणउ उपाय। १।
भविकं जन धरि श्रीजिन उपदेश छूटइ करम किलेस। २
श्रावकनी पडिलेहणि सुहपतितणीजी भाषी वइ पचवीस।
तिहां एभावविचारयइजी भाषइ इम जगदीश। ३भ
प्रथम केयासि विलोकीयइजी सूत्र चरणनी इष्टि।
ए पड़िलेहणि इष्टि नीजी कारइ धरमनी पुष्टि। ४भ
समकितमिथ्यामिश्रनीजी मोहनी तीन मउत्याग।
कामराग नेहराग मउजी तजि वलितिम इष्टिराग॥ ५भं
सोधि वधूटकगुरुयकीजी वामद्दाय करि माउ।
मव अकडीपा आदरउजीनवपक्खोड़ा गमाउ॥ ६भं
देवतत्त्व गुरुतत्त्व सुंजी धरमतत्त्व पडिसार।
गुरु कुदेव कुधर्म मउजी तीन तणउ परिहार। ७भं
भावइसय चारित्तनाजी संपहि तीन श्राचार।
तजउ विराधना तीनसीजी एह चरयं अवधार॥ ८भं
मनवचकायानी सदा जी गुपति एहि लइ सुद्ध।
परिहरि यह वलि आधि नहजी तीने दंड विरुद्ध॥ ९भं
पडिलेहणि पचीसएनी सुहपत्तीनो सार।
वहि पडिलेहणि अगनीजी तेपणि वहर विचार॥ १०भं
हास अरति रति भीह नइ जी सुह श्वरउ वामवाइ।
तजि वलि श्रोक दुगं छणा जी इविण पाचि करि साइ॥ ११भं

पुत्वसौ मिथ्या मोन लेश्री तेमि रयो करि दूरि।
रधिरस मालातारवचजो करमुपयो चकमूर ॥ १२॥
काढि मान तोन उरयकोजो माया मियाय मिथ्यात।
च्यारि कषायके इगनघोजो क्रोधादिके करि घात ॥ १३॥
तजि षट्काय विराधनाजो चरण चिरुं सुष होइ
इम पडिलेहणि पंगनोजो पचवीसेउ जोइ ॥ १४॥
इम पडिलेहणि करइजो धरिमजिया न विवेक।
सकल करम दूरइ करइज्यो पामइ सुख अनेक ॥१५॥
कलस इम वीर जिण वरतणा सुंघयो
चरय गणधर संभलो कहइ सूत्र वांणो मधि सुहांयो
सुखद भविअण मनिरलो उवझाय वर सिरि नन्दि कीरति सुप वजीए
संपड्यो सुइपसो पडिलेहणि तणविधि लच्छि वल्लभ गणि कहो ॥ १६॥

Colophon. इति श्रीमुहपत्तीपडिलेहणविचारस्तवनम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मुहपत्तीपडिलेहणविधिर्नाम कश्चिज्जैनधर्मनिबन्धो वर्त्तते।

No. 46. राजर्षिस्तवः। *Rājarṣistavaḥ.* Substance, country-made white paper, 12 x 4 inches Folia, 16. Lines, 12-13 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old and writing slightly injured in most part with black spots. Verse. Not correct Complete.

A Bhāṣā poem on the adventures of Nami Rājarṣi, by Samayasundara.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

मूलमंत्र समरुं सदा जिणवरइ पणपरमिट्ठ।
वाचक चचर मांहि तसु तिलकजु गढ सिरि दिठ ॥ १ ॥
इवि श्रीजोयंड नमि तयउ लोडण आगी बुद्धि।
चिन त्रिन पाम्या पछि पात्र मिलइ श्री सुद्धि ॥ २ ॥
साधुतणा गुणवर्णवउं कहिता निरमल देह।
गंगा मांहि कोलतां नरहितन मोचेह ॥ ३ ॥
साधु कथा सहिजइ भली अधिक ढाल रस एह।
विधि ९ मे वाभचरकइ अमर मीवाइ तेह ॥ ४ ॥

साधुचरित सुणतां थकां सु गतितणां फल होइ।
गदयम लागइ गो ठिमठतिणि सुणज्यो सहु कोइ।

End.

ब्राह्मण नो रूपफेरावी आप प्रगट थयो इंद्र
चलकुंडल आभरणकी प्रणमइ पाय अरविंद ॥ ८६ ॥

इंद्र प्रशंसा इम करइ धन्य धन्य तुं रिषिराय।
एणि प्रदक्षण देइकरी प्रणमइ वारंवार पाय ॥ ८७ ॥

इंद्र अहो, तइं क्रोध दूरइ कीउ
अहो तइं कीतउ अभिमान
अहो तइं माया ममता तजि
अहो तैं लोभ तज्यो असमान । ८८ ।

इंद्र अहो उत्तम आर्जव अतिभलो अहो उत्तम मार्दव सार।
अहो उत्तम साधुक्षमा भली अहो उत्तम मुक्ति उदार ॥ ८९ ॥

इंद्र एणि भवि उ तिम, पुण्यउं परभवि होइ समाधि।
पां मोस साधु तू मुक्तिना शाश्वता सुखसमृद्धि ॥ ९० ॥

इंद्र धन्य कान्यो नीरि साधुनी धन्य पिता कुलधन्य।
धन्या माता जेण इ जनमी उ एह व उ पुत्ररतन ॥ ९१ ॥

इंद्र हूं बलिहारी ताहरी तुझ सम अवर न कोइ।
अइति प्रणामइ अधो लोभि तामि न कोहोइ ॥ ९२ ॥

इंद्र धन्य उ कृतारथ थयो सफल कीउ अवतार
राजरमणि सवि परिहरा लीधो संजिम भार ॥ ९३ ॥

इंद्र इम प्रसंसा करतो थकउ देउ प्रदक्षिणा चषि।
वारवार करो वदना भावगति करी अति लोग ॥ ९४ ॥

इंद्र सुभलक्षण पद साधुना प्रणमी परम उल्लास।
विमल कुंडल सिरि सेहरा इंद्र गयो आकाशि ॥ ९५ ॥

सोलमो ढाल कीधी मणि इंद्र परीक्षा जाणि।
समय सुंदर कहइ सांभलो जीवत जन्म प्रमाण ॥ ९६ ॥

ढाल १७ राग धन्यासी ॥ वांसी वाजिए वखाणो ॥ एहेसी ॥
नेमि राजा संजिमलीउ अइति मनि परिणाम।
अहथि पंड पिइ साधनागुण गाईस अभिराम ॥ ९७ ॥

मुनि वर पाय नमुं इंद्र प्रसंसा इम सुणी
कौषध नही पहंकार मुनिं
श्री लघं प्रत्येक बुध ९८ मुनि
विमलनाथ प्रसादथी श्रीजयसेन पुरमांहि मुनि।
गिरहतं गच्छवरत रतन ष दिन २ पधिक ष वाढि मुनि। ९८।
युगप्रधान गुरुराजीया श्रीजिन सिंघ सुरिंद मुनिं।
सकल चंद मुए साउलि मुभ्य मनि परमाणंद। १००। मुनिं
श्रीजीर्यंडपुरीथयो नमि राजा पधिकार।
सतसठाल सोहामवी समय सुंदर सुषकार। १०१। मुनि

Colophon. इति श्रीश्रीनी प्रत्येक बुधि नमि राजरिषि चरित्र संपूर्णः। १।

विवरणम्—नमिराजर्षिचरित्रदपीऽयं जैनविषयविशेषः।

No. 47. लघुशान्तिस्तवनम्। Laghuśāntistavanam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 5–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, some what old. Verse. Not correct. Complete.

This codex contains two works (1) *Ajitaśāntistavanam* and (2) Laghuśāntistavanam. The former is composed in Bhāsā verses, *while the latter in most parts consists of Sanskrit verses.*

Beginning *of the first Text.* । श्रीजिनाय नमः। श्रीगुरुभ्यो नमः।

पजियं जिय सव्व भयं संतिंच पसंत सव्वगय पावं।
जय गुरु संतिगुणकरे दोवि जिणवरे पणवयामि। १॥
गाथाछा ववगय मंगलभावे तेहिं विउल तव निम्मल सहावे।
निरुवम महप्पभावे थोसामि सुदिट्ठसब्भावे ॥२।
गाहा सव्वदुक्खप्पसंतीण सव्वपावप्पसंतिणं।
सयाप्व पजिप संतीणं नमो पजिप संतिर्ण। ३।
सिलोगो पजिप जिनसुहप्पवत्तणं
तवपुरिसुत्तमनाम कित्तणं।
तहय धिय मइ पवत्तणं
तव यजियुत्तम संति कित्तणं॥ ४ ॥

मागहिया किरिया विह संचिय कम्मकिलेसविमुक्कयरं
अजियं निचियं च गुणेहि महामुणि सिद्धिगयं ।
अजिय सय संति महामुणिणोवि अ संति करं
स ययं मम निव्वुइ कारणयं च नमंसणयं च ॥ ५ ॥

आणवाणिया ते तवेण धुय सव्वया वया
सव्वलोग हिय मूल पावया ।
संथुया अजिय संति पावया
हुं तु मे शिव सुहाण दायया ॥ २४ ॥

अपरांतिका एवं तव बल विउलं
थुइमए अजिय सतिजिय जुअलं ।
ववगय कम्मरयमलं
गायं सयं सासयं विउलं ॥ २५ ॥

गाहा तं बहुगुणप्पसायं
मुक्खसुहेण परमेण अविसायं ॥ २६ ॥

गाहा तं मोए अ नंदिं
पावेउ अ नंदिसेणमभिनंदिं
परि सावि अ सुहनंदिं
मम य दिसउ संजमे नंदिं ॥ २७ ॥

गाहा पक्खिअ चाउम्मासे
संवच्छर राइए अवि अवस्स
सोअव्वो सव्वेहिं
उवसग्ग निवारणो एसो ॥ २८ ॥

जोम पढइ जोअन सुणइ
उभओ कालंपि अजिअसंति थुयं
नहु हुंति तस्स रोगा
पुव्व पुण्णा विणासंति ॥ २९ ॥

Colophon. इति अजितशांतिजिनस्तव समाप्तम् ॥

Beginning *of the second Text.* ओं नमः वर्द्धमानजिनेश्वराय ।

भो भो भव्याः शृणुत वचनं प्रस्तुतं सर्व्वमेतत्
ये यात्रायां त्रिभुवनगुरोरर्हतां भक्तिभाजः ।
तेषां शान्तिर्भवतु भवतामर्हदादिप्रभावा-
दारोग्यश्रीधृतिमतिकरी क्लेशविध्वंसहेतुः ॥ १ ॥

भो भो भव्यलोका इह हि भरतैरावतविदेहसंभवानां समस्ततीर्थकृतां जन्मसम्प्राप्तसमयप्रकम्पानन्तरमवधिनाविज्ञाय सौधर्माधिपतिः सुघोषा घण्टा चालनानन्तरं सकलसुरासुरेन्द्रैः सह समागत्य सविनयमर्हद्भट्टारकं गृहीत्वा गत्वा कनकाद्रिशृङ्गे विहितजन्माभिषेकः शान्तिमुद्घोषयति यथा ततोऽहं कृतानुकारमिति कृत्वा महाजनो येन गतः स पन्था इति भव्यजनैः सह समेत्य स्नात्रस्नानपीठे स्नात्रं विधाय शान्तिमुद्घोषयामि ततः पूजा यात्रा स्नात्रादिमहोत्सवानन्तरमिति कर्णं दत्वा निशम्यतां निशम्यतां स्वाहा ।

End.

अथ एव एव सुखिनं कुरु कुरु शान्तिं च कुरु कुरु स्वदितिं तुष्टिं कुरु कुरु पुष्टिं कुरु कुरु स्वस्ति च कुरु त्वं च १३ भगवती गुणवती शिवशान्ति तुष्टिं पुष्टि स्वस्तीह कुरु कुरु जनानां ओमिति नमो नमो ह्रां ह्रीं ह्रूँ ह्रः यक्षः ह्रीं फट् फट् स्वाहा १४ एवं जिननामाक्षरपुरःसरं संस्तुता जया देवी कुरुते शान्तिनिमित्तं नमो नमः शान्तये तस्मै १५ इति पूर्वसूरि दर्शितः मन्त्रपदविदर्भितः स्तवः शान्तेः सलिलादिभयविनाशिनी शान्त्यादिकरश्च भक्तिमतां १६ यश्चैनं पठति सदा शृणोति भावयति यथा योगं ।
स हि शान्तिपदं यायात् सूरी श्रीमानदेवश्च । १७ ॥

Colophon.

इति श्रीलघुशान्तिस्तवनं सम्पूर्णम् श्रीरस्तु कल्याणमस्तु धर्मं भवतु इत्यादीनां नित्यं पठित्वा मगवीक वर्तते । श्लोकः

सूर्यशिर्ङ्गदूरस्थ सूरमोचाभिवाधिपाम् ।
शिवागमव कुर्यतार्थ नृपनिन्याबखारर्थं ।
सुंदरं यो एवद्वीप सर्व्वं भवनिर्वर्ण ॥ १ ॥
चकिसच पवसगर्थ विरया विरयाच एस खलु जुतो
संसारय यणु करणो दव्व एकव्व दिइंतो ॥ २ ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अजितजिनशान्तिस्तवन लघुशान्तिस्तवनश्चेति पुस्तकद्वयं वर्तते ।

No. 48. —वीतरागस्तोत्रम् । Vitarāgastotram. Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 10. Lines, 12 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1882. Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Prose. Not correct. Complete.

A prayer to Vitarāga in Sanskrit verses complete in 20 Prakāśas, by Hemacandra.

Beginning. ओं वीतरागाय नमः ।

यः परात्मा परं ज्योतिः परमः परमेष्ठिनाम् ।
आदित्यवर्णं तमसः परस्तादामनन्ति यम् ॥ १ ॥
सर्वे येनोदमूल्यन्त समूलाः क्लेशपादपाः ।
मूर्ध्ना यस्मै नमस्यन्ति सुरासुरनरेश्वराः ॥ २ ॥
प्रावर्तन्त यतो विद्याः पुरुषार्थप्रसाधिकाः ।
यस्य ज्ञानं भवद्भाविभूतभावावभासकृत् ॥ ३ ॥
यस्मिन् विज्ञानमानन्दं ब्रह्म चैकात्मतां गतम् ।
स श्रद्धेयः स च ध्येयः प्रपद्ये शरणं च तम् ॥ ४ ॥
तेन स्यां नाथवांस्तस्मै स्पृहयेयं समाहितः ।
ततः कृतार्थो भूयासं भवेयं तस्य किङ्करः ॥ ५ ॥
तत्र स्तोत्रेण कुर्यां च पवित्रां स्वां सरस्वतीम् ।
इदं हि भवकान्तारे जन्मिनां जन्मनः फलम् ॥ ६ ॥
क्वाहं पशोरपि पशुर्वीतरागस्तवः क्व च ।
उत्तितीर्षुररण्यानीं पद्भ्यां पङ्गुरिवास्म्यतः ॥ ७ ॥
तथापि श्रद्धामुग्धोऽहं नोपालभ्यः स्खलन्नपि ।
विशृङ्खलापि वाग्वृत्तिः श्रद्दधानस्य शोभते ॥ ८ ॥
इति वीतरागस्तोत्रे प्रस्तावनास्तवः प्रथमः प्रकाशः ॥

End.

पादपीठलुठन्मूर्ध्नि मयि पादरजस्तव ।
चिरं विलसतां पुण्यं परमाणुकणोपमम् ॥ १ ॥
मद्दृशौ त्वन्मुखासक्ते हर्षबाष्पजलोर्मिभिः ।
संप्रेक्ष्य प्रेक्षणोद्भूतं क्षणात् क्षालयतां मलम् ॥ २ ॥
त्वत्पुरो लुठनैर्भूयान्मद्भालस्य तपस्विनः ।
कृतासेव्यप्रणामस्य प्रायश्चित्तं किणावलिः ॥ ३ ॥
मम त्वद्दर्शनोद्भूताश्चिरं रोमाञ्चकण्टकाः ।
नुदन्तां चिरकालोत्थामसद्दर्शनवासनाम् ॥ ४ ॥
त्वद्वक्त्रकान्तिज्योत्स्नासु निपीतासु सुधास्विव ।
मदीयैर्लोचनाम्भोजैः प्राप्यतां निर्निमेषता ॥ ५ ॥
त्वदास्यलासिनी नेत्रे त्वदुपास्तिकरौ करौ ।
त्वद्गुणश्रोतृणी श्रोत्रे भूयास्तां सर्वदा मम ॥ ६ ॥
कुण्ठापि यदि सोत्कण्ठा त्वद्गुणग्रहणं प्रति ।
ममैषा भारती तर्हि स्वस्त्येतस्यै किमन्यया ॥ ७ ॥

तव वैभौषि दासोऽपि वैरबौःत्यानि विद्दर: ।
चानिति मतिवदन माव मावपदं दुदे ॥ ८ ॥

Colophon. इति श्रीवीतरागस्तोत्रे चामोःसवो विंद: प्रकाश: ॥ १० ॥
श्रीहेमचन्द्रप्रभवाद्वीतरागस्तवादित: ।
कुमारपालभूपाल: प्राप्नोतु फलमीप्सितम् ॥ १ ॥
सं १८८१ मिति आषाढ वदि १० दिने लिखतं इदं पुस्तकम् ॥

विषयम्—इतश्रेस्मिन् श्रीहेमचन्द्रकृतम् वीतरागस्तोत्रं वर्णते ।

No. 49. वीरजिनस्तवनम् । Vīrajinastavanam. Substance, country-made white paper, 12×5 inches. Folia, 7 (of which fol. 6 is wanting). Lines, 9-10 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1730*. Appearance, old. Verse. Not correct. Complete (except the fol. 6).

A prayer to Vīrajina in Bhāṣā verse*, by Vinaya, pupil of Vijayasūri.

Beginning. श्रीवीतरागाय नमः ॥
सकलसिद्धिदायक सदा चौवीसइ जिनराय ।
सद्गुरु सामिनि सरसती प्रेमइं प्रणमु पाय ॥ १ ॥
त्रिभुवनपति त्रिसला तणो नंदनगुणगंभीर ।
शासननायक जगजयो वर्द्धमान वड वीर ॥ २ ॥
एकदिन वीर जिणंद जिमे चरणे करी प्रणाम ।
भविक जीवनां हितभणी पूछइ गौतमसामि ॥ ३ ॥
मुकतिमार्ग आराधइं कहो किणि परि अरिहंत ।
सुधासरसमवयणरस भाषइं श्रीभगवंत ॥ ४ ॥
अतीचार आलोईइ व्रत धरिये गुरु साखि ।
जीवखमावीयइ भजी योनि चोरासी लाख ॥ ५ ॥
विधि सुंवली वोसिरा वोई पापस्थान अठार
च्यार सरण नित्य अनुसरी निंदो दुरित आचार ॥ ६ ॥

---

* This is the date of original composition of the work. See the extracts from the end.

End. ज. आज मनोरथ सुभ फल्याए आप दुखदंदो
लतो तूटो जिनचौवीस भोए मनग्धा पुण्यकल्लोल ॥ ५ ॥
ज. भवि भवि विनय तुम्हार तोर भाव भगति
तुम्ह पायतो देवदयाकर दीजोइ बोधि बोज सुपसाय ॥ ६ ॥
ज. कलस । इयतरणतारण सुगतिकारण दुखनिवारण जगजयो
श्रीवोरजिनवरचरण सुणतां अधिक मनि उलट थयो
श्रीविजयदे सुरिंदपटोधर तोरयजंगमरुचि जगइं
तप गच्छ पति श्रीविजयप्रभ सूरि तेजइं जगम गइ ॥ २ ॥
श्रीहीरविजयसूरि शीस वाचक कीर्तिविजयसुरगुरुसमो
तससोसवाचकविनयइं थुण्यो जिन चोवीसमो ॥ ३ ॥
सइ सतर संवत उ गण तोसइं रहीरामेर
श्री लासए विजया दसमी विजय कारण कीउ गुण अभ्यासए ॥ ४ ॥
नर भव आराधनसिद्धिसाधन सुकृतलीलविलासए
निर्जराहि तइंतवन रचिउ नामइं पुण्यप्रकासए ॥ ५ ॥

Colophon. इति श्रीवीरजिनस्तवन सम्पूर्णम् । श्रीक श्री श्री श्री श्री श्री श्री ।

विवरणम्—श्रीवीरजिनस्तवनरूपोऽय निबन्ध. ।

No. 50. सेत्तुंजयस्वामिस्तवनम् । Settuṁjayasvāmistavanam
Substance, country-made white paper, 12 × 5½ inches. Folia, 2. Lines, 5-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A prayer to Jina in Bhāsā poetry under the title of Settuṁjaya stavana. We have already described a codex of the same name by Devacandra Gani, but the text does not agree with this. There are two other codices also of the same name, described below; the readings of these too do not agree with the above mentioned two texts, nor do they agree with each other. All of them appear to be different works bearing the same name only.

Beginning. ॥ ६० ॥ ओं नमः सिद्धेभ्यः ॥
आदि जिणंद जुहारिये मनधरि अधिक उल्हासो जो।
मनवचकाया सुद्धयो कीजे निज अरदासो जो ॥ १ ॥

प्रभुनरकतथा दुषदीढ्विनामै सह्या काल अनंती जो
सीकडही कहो सीधकै एक विना भगवंतोजी ॥ २ ॥ प्रभु
करम कठोरवय यकै साधित नरकनिरासी जो।
वेदन तीन कहीया सतां सहै दुषरासि निरासो जी ॥ ३ ॥ प्रभु
सीपो जोनि कुपनी वसतो भूमि वसती जो।
तातीतीषणसूचिका तापरि पाव ठवंती जो ॥ ४ ॥ प्रभु

End. वंस इष्यागे मंडणोरे नाभि नरिंद मल्हार।
मेसुके गिर मौराजी थोरे सेवकजनसाधार ॥ ११ ॥ हो,
कलस। एथी आदि जिनवर सयलसुष करमरयदुषनिवारियै।
समकित दीजै दया कीजे भवमहोदधि तारियै।
प्रभु पतितपावन करमधपावन श्रीगुणसार भाइयें।
इहलोक सुष परलोक शिवपदस्वामी सुमिरन पाइयै ॥ १४ ॥

Colophon. इती श्रीसेत्रुंजयस्वामिस्तवनं सम्पूर्णम्। लोषतं दंसवंत बीजै। श्रीश्री।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सेतुञ्जयस्वामिस्तवनं नाम जैननिबन्धो वर्त्तते।

No. 51. *शत्रुञ्जयस्वामिस्तवनम्।* *Śatruñjayasvāmistavanam.*
Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 31. Lines 6 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old; slightly worm-eaten in parts. Verse. Not correct. Incomplete.

Although this work bears the same name as the preceeding one but its contents are different from those of the preceeding work and it is also a bigger one. Hence it might be inferred to be a different work.

Beginning. ॥ ६० ॥ नमिऊ अरिहंताई।
इंह भवणी गाहणाय पत्तेष सुरनारयाण दुषं
नरतिरियाणं विणा भवषं ॥ १ ॥
चवणाय चरणविरहं संख दग समईयं गमागमयं।
दस वास सहस्साई भवणवईणं जहन्नठिई ॥ २ ॥
चमरबलि सारमहिम तद्देवीणं तिन्नि चत्तारि।
पलिआई सढाई सेस संनवनि कायाणं ॥ ३ ॥

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शत्रुञ्जयस्वामिस्तवनं नाम कोऽपि पूर्वस्मादन्यः स्तवनविशेषो वर्त्तते।

No. 52. सेत्तुञ्जयस्तवनम्। Settuñjayastavanam. Substance, country-made colourless paper, 11 × 5 inches. Folia, 3. Lines, 10–11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out and slightly worm-eaten. Verse Not correct. Complete.

This is also a prayer to Settuñjaya in Bhāsā poetry, by Premavijaya.

Beginning.

प्रणमीय सयल जिणद पाय। मनवञ्छित कामो
सकलतीरथनो राजी छए। प्रणमुं सिरनामो।
जसदरसण दुरगति टलेए। नासे सवि रोग।
सजन कुटुम्बसहु मिले मन वञ्छित भोग। १।
नाभिकुंयर जग जाणी एहं हुइ देवीनंदवदनकमल
दोठंपे चति भलोए।
जाणइ पूनिमचंदसेमुं जाकेरीरामीयोए।
सोवन मयकाया कंचणचेसे धनुपणचसेए प्रणमे सुर राया। २।

End.

चादी पुरीरलि चामणीए दीठां पापल नासे।
सेत्तुञ्जीतलीनदी वेइए। सेत्तुंजगिरि पासे।
इंद्रपुरीसमो वडेचए पालीताणो एयर
चगंग प्रासाद जिण तणीए दीठां नासे वयर। १८॥
मानसरोवरसमो वडेएललता सरसोहे
वनवाडी चाराम ठाम इंद्रादिक मोहे।
सेत्तुञ्जे सिवपुरसमी वड ए नामो इम बोले।
त्रिभुवनको तीरथ नही_ए सेत्तुंजासमतोले। १९।
संकट विकट सवि उपसमइए सेत्तुञ्जगिरि नासे।
जे नरनारी भवइ गुण ते सिवपुरं पासे।

तपगच्छ नायक गुणगीलोए हीरजी गुरु राया।
समसोहमविजयसेन गुरु वंस नेहना पाया ॥ २० ॥
श्रीविमलहरषमिश्र प्रेमविजय कहि सुविहं देव।
भवि भवि प्रेमुंजागिरि तयोर दे ज्यों सुभ सेव ॥ २१ ॥
कलस। इमदुष्यौ स्वामी। सुगति गामी। चादि जिणंद जुगदेवए।
निति नमइ सुरनर, चहुर किंनर, करे चहनिसि सेवए।
जे भवइ ममति, भद्यो सुमति, तस घरि जय जय कारए।
इम कहे कविवध। सुणो भविवध। जिनपामी भव पारए ॥ २१ ॥

Colophon. इति श्रीप्रेमुंजी स्तवनम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् प्रेमुञ्जयस्तवनं नाम कविदत्यः स्तवनिबन्धो वर्त्तते।

No. 53. शान्तिजिनस्तवनम्। . Śāntijinastavanam. Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 1. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A prayer to Śāntijina in Bhāṣā poetry, complete in five verses, by Vijayamānasūri. We quote below the whole text.

॥ ६० ॥ फुलड़ी काजलसारें राजिर देशो ॥
शांति जिनेसर शिवगामी राज
हुं चरलकइं शिरनामी राज।
चवधारीरे चंतर यामी
तुमी प्राणवलभ सामीराज।
चां चांकणी। पर उपगारी प्रभुमलीया राज
सुभ वंछित सघला फलीया राज ॥ चं० ॥ १
चासधरीजे चाव्यो पासें राज
ते किमकरी निरास राज ॥ चं० ॥
देई दिलासा दिलभरसां ईराज
कारा सेवकए सुखदाई राज ॥ चं० ॥ २ ॥
मोहनागरी मूरती तेरी राज
मनमंदिर राए घेरी राज ॥ चं० ॥

तुझ वदन मोहाल तामो की राज ।
तुंमो विश्व जगके रीटीको राज ॥ च० ॥ ३ ॥
अम सरिया सेवक तुमकोड़िराज ।
एतो भगति करें कर जोड़ि राज ॥ च० ॥
यथि अंगीकृत नइ पालेवो राज
उत्तमनीतें रहे वो राज ॥ च० ॥ ४ ॥
तुझ शिवगति आपो सुखकीराज
जिम तुझ भाजें भूखड़ी राज ॥ च० ॥
श्रीविजयमानसूरिसिर ताज राज
महिमानां सरासवि काज राज च० ॥ ५ ॥

Colophon. इति श्रीशांतिजिनस्तवनम् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शान्तिजिनस्तवन नाम स्तोत्रविषयो वर्त्तते ।

No. 54. **स्तंभणकपार्श्वस्तोत्रम् ।** Stambhanakapārśvastotram. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 14 (of which fol 4 is wanting). Lines, 8-11 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, slightly worm-eaten throughout. Verse and prose. Not correct. Complete

Although from label the name of the work appears to be Stambhanakapārsvastotra but there are several other stutis in it.

इति चत्रपूर्णांस्तुति. इति चतुर्विंशति जिनस्तुति', इति पारणादिने श्रीवीरजिनस्तुति: इति ज्ञानपञ्चमी स्तुति:, इति तीर्थराजस्तुति:, इति पक्षिकापर्व्वस्तुति , इति होलिकापर्व्वस्तुति:, इति मौन एकादशी स्तुति:, इति वर्द्धमानजिनस्तुति', इति आदि जिनस्तुति:, इति पार्श्वजिनस्तवनम्, इति शीतलस्वामिस्तुति:, इति आदि जिनस्तुति , इति वीरसंस्थानिकस्तुति: इति श्रीशत्रुञ्जय स्तुति , इति आदिस्तुति:, इति पार्श्वजिनस्तुति:, इति श्रीशत्रुञ्जयोद्धार इति इति स्तुति:, then follows साधुप्रतिक्रमणसूत्रम्

In fact this work is the Pratikramanasūtra and the stutis abovementioned are included in it, as has been found in the case of other Pratikramanasūtras described before, having at the

end Stambhanaka Pārśvastotra by Abhayadeva, complete in thirty Bhāṣā verses of which the first is—

जय तिहुयणवरकप्परुक्ख जयजिणधन्नन्तरि
जयति हुयणकल्लाणकोस दुरियक्करिकेसरि ।
तिहुयण जण अविलंघि आण भुवणत्तय सामिय
कुण सुहाइ जिणेस पास थंभणय पुरट्ठिय ॥ १ ॥

And the last is.

एय महारिउ जत्तदेवह पम्ह वयमड्डउ ।
जे अवलिय गुणगहन तुम्हि मुणिजणअणि सिद्धउ ॥
एमह पसीय सुपासनाह थंभणय पुरट्ठिय ।
इय मुणिवरसिरि अभयदेव विन्नवइ अणिंदिय ॥ ३० ॥

Colophon. इति श्रीस्तंभनकपार्श्वस्तोत्रम् ॥ १ ॥
कामो मधे लिषतंराय चंद्रेन ॥

विवरणम्—ग्रन्थेऽस्मिन् नानास्तुतिसमन्वित प्रतिक्रमणमूलसहितं श्रीस्तम्भनकपार्श्वस्तोत्रम् विद्यते ।

STORIES RELATING TO JAINA SĀDHUS.

No. 55. आर्य्यरक्षितकथा । Āryyarakṣitakathā. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 6 (of which fol. 1 is wanting). Lines, 15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Prose. Not correct. Incomplete.

Although from the label the name of the work appears to be Āryyarakṣitakathā or the story of Āryyarakṣita, but after careful perusal we come to know that the story of Āryyarakṣita is not the main one. It has been mentioned only in the course of another story. The work begins with the story of Sthūlabhadra Svāmin at the end of which an important classification of the ranks of some Jaina Sādhus has been given in the following culikā—

"यतः केवली चरमो जम्बूः स्वाम्यथ प्रभवः प्रभुः
शय्यंभवो यशो भद्रः संभूतिविजयस्तथा ।
भद्रबाहुः स्थूलभद्रः श्रुताः केवलिनो हि षट्
महागिरिः सुहस्त्याद्याः वज्रान्ता दश पूर्विणः ॥"

The story of the Sthūlabhadra Svāmin is followed by a short account of his two followers Āryyamahāgiri and Āryyasuhastin as a part of which the story of Āryyarakṣita is thus given.

In the city of Daśapura there resided a priest, called Somadeva and his wife, Kūḍhasomā. Āryyarakṣita was born of them. He went to foreign countries and became versed in various branches of the Sanskrit learning. Then he met with a king and obtained honour from him. The king awarded him an elephant to convey him to his house. On returning home he bowed down first to his father and then to his mother, but the mother did not turn her face towards him. Then Āryyarakṣita asked, "O mother what fault have you seen in me? Is it a fault that I have learned fourteen branches of knowledge and returned home with valuable presents from the king?" On this his mother replied, "The śāstras you have learned, are entirely useless and lead one to the hell, what benefit shall you get from them? you should get that kind of knowledge which does not obstruct the sight." Then the son asked, "Who will teach me that?" then the mother replied, "You must go to a Jaināc̄āryya who will teach you this." Āryyarakṣita went to Bhadraguptasūri and became his pupil. This is a short sketch of the story.

पुस्तकमिदं आर्य्यरक्षितकथानामाङ्कितमपि नात्र सा कथा प्रधानतया वर्णिता, किन्तु प्रसङ्गत उत्थापिता ; तथाहि प्रारम्भेऽस्य स्थूलभद्रस्वामिकथा वर्णिता, ततस्तच्छिष्ययमहागिरिसुहस्ति कथा, ततस्तत्प्रसङ्गेनानन्तरं आर्य्यरक्षित कथा वर्णित ।

No. 56. कथाकोषः । Kathākoṣaḥ. Substance, country-made colourless paper, 14 × 5 inches. Folia, 90 Lines, 15–17 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout and writing effaced in parts. Prose. Generally correct. Complete.

Kathākoṣa or *a store of tales* containing some twenty-seven tales illustrating the usual fruits of different actions of men such as—

(१) श्रीवीतरागपूजायां चन्दककथानकम्, (२) देवपूजाविषये देवाश कथानकं, (३) जीवविषये कृपानायां ऋषिककथानकम्, (४) जीवविषये सुन्दरमुनिकथानकं, (५) जीवविषयेऽशोकदेविकथानकं, (६) प्रत्याख्याने पुण्डरीककण्डरीकधर्मभद्रकथानकम्, (७) शीलव्रते मदनरेखाकथानकम्, (८) षडाङ्गिकाविषये नागदत्तकथानकम्, (९) तपोविषये सनत्कुमार कथानकम्, (१०) भावनायां अमरचन्द्रकथानकम्, (११) अक्षतपूजायां शुककथानकम्, (१२) गन्धपूजायां मदनावलीकथानकम्, (१३) नैवेद्यविषये हालिककथानकम्, (१४) दीपपूजायां दीपशिखाकथानकम्, (१५) दाने धन्यककथानकम्, (१६) पूजायां आरामशोभाकथानकम्, (१७) शीलविषये ऋषिदत्ताकथानकम्, (१८) जीवदयायां सुताख्यकथानकम्, (१९) नमस्कारविषये रत्नशिखकथानकम्, (२०) कषायविषयेऽमरदत्तमित्रानन्दकथानकम्, (२१) अमरसेनराजकथानकम्, (२२) ललिताङ्गककथानकम्, (२३) जीवदयायां दामन्नककथानकम्, (२४) गुरुविराधनायां कुलवालककथानकम्, (२५) सुपात्रदानविषये कनकरथकथानकम्, (२६) माने बाहुबलिकथानकम्, (२७) द्यूते नलराजकथानकम्।

These twenty-seven tales are the subject matter of the work of which we quote below the first tale only, inorder to make our readers acquainted with the nature of the work. The first tale runs thus—

॥ ६० ॥ श्रीं नमो वीतरागाय नम. ॥

यान्ति सुष्ठु दुरितानि दूरतः
कुर्वते भवदि सम्पदः पदम्।
भूषयन्ति भुवनानि कीर्तय.
पूजया विहितया जगद्गुरोः ॥ १ ॥

पूर्वं श्रीवीतरागपूजा कथा—पुरा मङ्गपुरे नगरे श्रीमल्लो नाम राजा, तत्र धनदत्ताख्यो श्रेष्ठी वसति, स अतीव धनवान्, चत्वारः पुत्राः, अन्यदा तेन व्यवहारिणा स्वर्णी चचला विम्बत्र श्रीवीतरागप्रासादः कारितः, तत्र बिम्बप्रतिष्ठा कारिता महता उत्सवेन अन्यदा पूर्वभवान्तरायकर्मवशात् निर्धनो भूत्वा अतिनिर्धनत्वात् तं पुरं परित्यज्य तत्नगरासन्ने एकस्मिन् ग्रामे परिवसति नगरे यातायातेन भूतापाचारोजीविकः बिम्बानि आगमि-

वाञ्छितवान्, अथान्यस्मिन्नवसरे आयाते चतुर्मासकपर्व्वणि तत्र यायिभिः सुतैः समं स धनदः शङ्खपुरं प्राप्य निज प्रासादसोपानमधिरोहन् निजारामसालि-कया उपायनीकृतपुष्पचतुःसरिकः ताभिर्जिनेन्द्रमभ्यर्च्य रात्रौ गुरूणां पुरस्तेव मन्त्रमाराधयतस्तस्य पुरः कपर्द्दियक्षः प्रत्यक्षोऽभूत्, उक्तञ्च भो धनद चतु-र्मासिकावसरे श्रीवीतरागस्य पुष्पचतुःसरपूजा-पुण्यफलं म देहि, तेन कथितं एकस्यापि पूजाकुसुमस्य सर्व्वज्ञं विना दातुं न समर्थः इति कारणात् तस्य साधर्म्मिकत्वात् कपर्द्दियक्षेण तद्गृहे चतुर्षु गृहकोणकेषु सुवर्णपूर्णान् चतुरः कलसान्निधीकृत्य अदृश्यता भेजे, धनदः प्रभाते स्वगृहे गतः धर्म्म-निन्दापरेषु नन्दनेषु तद्द्रव्य समर्पयामास, तेपि अत्यादरात् पितुः पार्श्वे ऋद्धिमत्त्वलाभहेतुमपृच्छन्त, तेषां हृदि धर्म्मप्रभावाविर्भावाज्जिनपूजाप्रभावतः परितुष्टेन कपर्द्दियक्षेण प्रसादीकृतां तां सम्पदं निवेदयामास, तेपि सम्पन्न-सम्यक्त्व' तदैव जिननगर समाश्रित्य जिनधर्म्मस्थानसमारचनापराः जिन-शासनप्रभावनां कुर्व्वन्तो वैधर्म्मिकाणामपि मनःसु धर्म्मं निश्चलीकृतवन्तः।

इति श्रीवीतरागपूजाया धनदकथानकम्।

Colophon. इति कथाकोष. समाप्त।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कथाकोषनामकः नानाकथाविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धो वर्त्तते।

No. 57. कालकाचार्य्यकथा। Kālakācāryyakathā. Substance, country-made colourless paper, 12 × 4 inches Folia, 13 Lines, 13-14 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, old, worn out, and *writing injured in most parts* *Prose* *Not correct* *Complete.*

A tale relating to the character of Kālakācāryya, a Jaina Sthavira, by Samayasundara, a pupil of Sakalacandra.

Beginning. ॥ ६० ॥ प्रणम्य श्रीगुरुं गद्यपद्यवार्त्ताभिरद्भुतम्।

कालकाचार्य्यसम्बन्धं वक्ष्येऽहं शिष्यहेतवे ॥

अत्र पूर्व्वं स्थविरावली व्याख्यायते। श्रीकालकाचार्य्योऽपि महाप्रभावकः स्थविरो बभूव। तेन तस्यापि सम्बन्धः कथ्यते, तत्र कालकाचार्य्यास्त्रयः स्थविरा जातास्तन्मध्ये एकः श्रीकालकाचार्य्यः श्रीमन्महावीरदेवनिर्व्वा-णात् संवत् ३०६ वर्षे श्रीश्यामाचार्य्यनामा। श्रीप्रज्ञापनासूत्रकर्त्ता पूर्व्व-विदां वर्य्यो श्रीसुधर्म्मस्वामिन आरभ्य त्रयोविंशतितमः पुरुषो जातः। द्विती-

यस्तु श्रीवीरनिर्व्वाणात् संवत् ४५३ वर्षे सरस्वतीभ्राता गर्द्दभिल्लोच्छेदकः। द्वितीयः श्रीकालकाचार्यः श्रीवीरनिर्व्वाणात् संवत् ९९३ वर्षे जातः, श्रीविक्रमसंवत्सरात् सं ५२३ वर्षे जातः येन श्रीवीरवाक्यात् श्रीपर्युषणापर्व्व भाद्रपदसुदि पञ्चमीतश्चतुर्थ्यामानीतम्। पुनर्येन ब्राह्मणभूतश्रीशक्रेन्द्राग्रे निगोदविचारः कथितः। एवं श्रीकालकाचार्यद्वयं पृथक् पृथक् जातं। परं नामसादृश्ये सति द्वयोरप्येतयोः कालकाचार्ययोरेकीभूतेव संलग्ना कथा कथ्यते। अत्र पूर्व्वं गर्द्दभिल्लोच्छेदकश्रीकालकाचार्यसम्बन्धी वाच्यते।

End. ततः श्रीकालकाचार्यैश्चिरं निर्म्मलचारित्रं प्रतिपाल्य प्रान्तः अनशनं विधाय समाधिना देवलोकं प्राप्तः। एवंविधा एतेऽपि श्रीकालकाचार्या महाप्रभावकाः स्थविरा बभूवुः। तेषां सम्बन्ध उक्तः। अथ प्रभाते साधुसमाचारी वक्ष्यते स वर्त्तमानयोगेन एव एके दानं ददति। एके शीलं पालयंति। एके तपस्तपंति। एके भावनां भावयति। स श्रीविधिचैत्यालयपूज्यमान श्रीशान्तिनाथशासनाधीश्वरश्रीवीरवर्द्धमानस्वामी तत्पट्टानुक्रमेण श्रीसुधर्म्मस्वामी तावत् यावत् युगप्रधानश्रीजिनचन्द्रसूरिश्रीजिनसिंहसूरीणां तत् पट्टे पूर्व्वाचले श्रीसंघसाग्रया प्रवर्त्तौ बृहत्खरतरगच्छे युगप्रधानसूरयः जिनचन्द्राजिनसिंहाय विजयन्ति गणाधिपाः। तच्छिष्यः सकलचन्द्रः शिष्यः समयसुन्दरः कथा कालकसूरीणां चक्रे बालावबोधिका ॥ १ ॥ ग्रंथाग्र ८५१ ॥

विवरणम्—कालकाचार्यकथाविषयकोऽयं जैननिबन्धः।

No. 58. चित्रसेनपद्मावतीकथा। *Citrasenapadmāvatīkathā* Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 19. Lines, 5–13 in a page Character, Nāgara Date, Saṁvat 1762.* Appearance, old. Verse. Ganerally correct. Complete

A fable relating to *Citrasena* and *Padmāvatī*, by Rājavallabha Pāṭhaka, a pupil of Malucandra Suri. Citrasena and Padmāvatī

---

* This is of course the date of copying the codex. But the date of original composition of the work is to be reckoned from the sloka "युगे च युग्मे शरवाणचन्द्रे" &c at end indicating Saṁvat 1524.

were a pair of swans in their previous birth and dwelt in a lake in a Campakavana on the boundary of Campā. Once upon a time in mid-day, a merchant came up to the bank of the lake and put up there with his caravan. The merchant bathed in the lake, worshipped Jina and after having prepared food, waited for a guest, when a sage fasting for more than a month happened to pass by him. The merchant was exceedingly glad to meet with such a guest, and took him to his place and supplied him with the best food sufficient to satisfy his hunger. The pair praised this action of the merchant with all hearts and in consequence of that virtue they were born as prince Citrasena and princess Padmāvatī in their next birth and became husband and wife. This is a short sketch of the story.

Beginning. ॥ श्रीसर्वज्ञाय नमः ॥

नत्वा जिनपतिं साद्यं पुण्डरीकं गणाधिपम् ।
शीलालङ्कारसंयुक्तां साश्चर्यां सत्कथां ब्रुवे ॥ १ ॥
इहैव भरतक्षेत्रे देशे नाम्ना कलिङ्गके ।
धनधान्यसमाकीर्णं वसन्तपुरपत्तनम् ॥ २ ॥
प्रासादमन्दिराकीर्णं सदारामशोभितम् ।
श्रेष्ठिनो बहवो यत्र वसन्ति धनदोपमाः ॥ ३ ॥
प्रजानां पालने दक्षो दाता शूरो दयापरः ।
सद्गुणैः क्षितिविख्यातो वीरसेनो जनाधिपः ॥ ४ ॥
रूपयौवनसम्पन्ना सौभाग्यादिगुणान्विता ।
तत्प्रिया रत्नमालाऽभूत् सतीजनमतल्लिका ॥ ५ ॥
तत्पुत्रोऽस्ति गुणाधारः सदाचारशिरोमणिः ।
दानवीरो गुणी नाम्ना कुमारश्चित्रसेनकः ॥ ६ ॥
बुद्धिसागरोऽभिधो मन्त्री बुद्धिमान् विनयी नयी ।
चतुरयात्मसूर्यस्तु राजकार्यधुरन्धरः ॥ ७ ॥
रत्नसारसुतस्तस्य रत्नकान्तिरिवाद्भुतः ।
निपुणः सर्वशास्त्रेषु सुशील सत्यसङ्गरः ॥ ८ ॥
मन्त्रिसूनोः कुमारस्य प्रीतिर्जाता परस्परम् ।
अपराह्नस्य च्छायेव वर्द्धते साऽधिकाधिकम् ॥ ९ ॥

एकदा स सभासीनो वीरसेनो नरेश्वरः ।
समस्तनगरीलोकैः समागत्य नमस्कृतः ॥ १० ॥
कुशलं जनमापृच्छ्य मानसम्मानपूर्व्वकम् ।
पृच्छतीशधराधीशः समागमनकारणम् ॥ ११ ॥
नैगमिको वभाषे च स्वामिन्नेषा तव प्रजा ।
पालिता पुत्रवन्नित्य किञ्चिद्विज्ञप्यतेऽधुना ॥ १२ ॥
तव एव सुतः स्वामिन् साक्षात् कन्दर्पसोदरः ।
भ्रमते स दिवारात्रं रव रवेन युज्यते ॥ १३ ॥
यस्मिन् कुले यः पुरुषः प्रधानः
स एव यत्नेन हि रक्षणीयः ।
तस्मिन् विनष्टे सकलं विनष्टम्
न नाभिभग्ने ह्यरका वहन्ति ॥ १४ ॥
इति श्रुत्वा महीनाथश्चिन्ताचकितमानसः ।
यौवनादय उन्मादास्तेऽथ न्यायैर्हि लोप्यते ॥ १५ ॥
प्रजामुद्वेजते यस्तु तदा किं तेन सूनुना ।
कर्णं पीडयते यत्तु तत् स्वर्णं किं प्रयोजनम् ॥ १६ ॥
भ्रुकुटीभीषणो राजा यावदस्ति सभान्तरे ।
नमस्कर्त्तुं समायातः कुमारस्तातसन्निधौ ॥ १७ ॥
पिता पराङ्मुखो दृष्टो यावत्तिष्ठति विस्मितः ।
तावत् पत्रवर्यं तस्य वीटकं प्रददौ नृपः ॥ १८ ॥
अकस्मात् वज्रपातोऽयं विचिन्तयति मानसे ।
नरेन्द्रो विधिवत् पुंसां करोति च शुभाशुभम् ॥ २० ॥
नमस्कृत्य पितुः पादौ मातापि हि नमस्कृता ।
पुत्रमोहाददद्दौ सत्वरौः समस्तईसतं ॥ २१ ॥
करवालं समादाय गत्वा च जननीं निजाम् ।
सुहृन्मिलनकार्येण रत्नसारपट्टे गतः ॥ २२ ॥
छविप्रविष्टं दृष्ट्वा तं मित्रं निजगृहागतम् ।
विस्मयाकुलचित्तेन पृच्छ्यते च मुहुर्मुहुः ॥ २३ ॥
कथं दामाकरे यासि त्वमेवाद्य कुमारक ।
कथयित्वा निजां वार्त्तां मि ग्रन्थ कुरु मानसम् ॥ २४ ॥
सुहृदि भाक्तरं चित्ते गुणवति भक्ते प्रियासु नारीषु ।
स्वामिनि सौहृदचित्ते निवेद्य दुःखं सुखी भवति ॥ २५ ॥

समस्तमपि वृत्तान्तं निवाय कथितं निजं ।
राज्यचिन्ता त्वदायत्ता विदेशं गम्यते मया ॥ ७६ ॥
वदते रत्नसारोऽपि मित्रदुःखेन दुःखितः ।
जीवितव्यं विना कायः कियत्कालं हि धार्यते ॥ ७७ ॥
एको जीवो द्विधा देहौ कथं त्याजयसे हि माम् ।
सुखं वा यदि वा दुःखं सोढव्यं हि त्वया सह ॥ ७८ ॥
कार्य्याकार्य्ये विचार्य्यो तु स्नेहे दत्तो जलाञ्जलिः ।
इति निश्चित्य मनसा प्रच्छन्नं चलितौ ततः ॥ ७९ ॥

End.

एतत् श्रुत्वा महीनाथो वस्त्राभरणपूर्व्वकम् ।
सन्तुष्टः प्रददौ तस्मै मुनेरागमनोत्सवे ॥ ८२ ॥
कृत्वा सकलसामग्रीं कलत्रामात्यसंयुतः ।
चलितो भूपतिस्तत्र मुनिवन्दनहेतवे ॥ ८३ ॥
मुनिपुङ्गवमानम्य परिच्छदसमन्वितः ।
स्थित्वा यथोचितं स्थान विनयेन कृताञ्जलिः ॥ ८४ ॥
मधुरध्वनिनिर्घोषा प्रारब्धा धर्म्मदेशना ।
भवपाथोधिदुस्तारतारणाय तरीव यत् ॥ ८५ ॥
अनित्यता शरीरेऽस्मिन् विभवस्याप्यनित्यता ।
मृत्युस्तिष्ठति संलग्नो मत्त्वैवं दुःखमाचर ॥ ८६ ॥
लघुकर्म्मतया तेऽपि विरक्ता भववासतः ।
धर्म्मेमः सुतस्तेन राज्ये संस्थापितो निजे ॥ ८७ ॥
रत्नसारयुतोऽप्यस्य सुमतिर्नामसत्यतः ।
मन्त्रीश्वरधुरा तस्य दत्ता पूर्व्वक्रमागता ॥ ८८ ॥
सुते राज्यधरं दत्त्वा पदं चाध्यास्य मन्त्रिणः ।
स्वयं मित्र कलत्रेण राजागाद् गुरुसन्निधौ ॥ ८९ ॥
परित्यज्य कषायादीन् प्रमादाः पञ्च न्यक्कृताः ।
त्यक्तराज्यश्रियः सर्व्वे गुरुं नत्वा व्यजिज्ञपत् ॥ ९० ॥
स्वामिन् संसारभीतोऽस्मि देहि दीक्षां जिनोदिताम् ।
भवभ्रमणभीतैश्च प्राप्यते गुरुसङ्गमः ॥ ९१ ॥
योग्यं ज्ञात्वा गुरुस्तेषां दत्त्वा दीक्षां यथाविधि ।
सावद्यं सर्व्वं सन्त्यज्य विजहार वसुन्धराम् ॥ ९२ ॥
चारित्रं निरतिचारं पालयित्वा कियद्दिनैः ।
प्रान्ते ते अच्युतं कल्पं सामुदायिककर्म्मतः ॥ ९३ ॥

यत्पुण्यं समुदायेन विभिर्व्वैविरुपार्जितम् ।
समुदायमुखं मुक्त्वा गमिष्यन्ति क्रमाच्छिवम् ॥ ९४ ॥
शीलप्रभावतो ह्यते मुक्त्वा राज्यश्रिय निजम् ।
जैनधर्म्मं समाराध्य सम्प्राप' वाञ्छित फलम् ॥ ९५ ॥
वाञ्छिता च गृहे लक्ष्मीरत्यन्तीपुत्रपौत्रकम् ।
गौरवं स्वजने कीर्त्तिः प्राप्यते शीलपालनात् ॥ ९६ ॥
येन शीलप्रभावेण नश्यन्तेऽरिष्टदुद्भयः ।
शाकिनीभूतवेतालाः सिंहसर्पभयानि च ॥ ९७ ॥
शीलस्य महिमां सर्व्वे वदन्ति सुधियो जनाः ।
भव्यजीवा इदं ज्ञात्वा पालनीय निरन्तरम् ॥ ९८ ॥
नागलोकावधि सौख्यं स्वर्गीयं मुक्तिसौख्यकम् ।
शीलप्रभावतो श्रेयं प्राप्यते परमं पदम् ॥ ९९ ॥
युगे च युग्मे स्वरवाणचन्द्रे
संवत्सरे चाश्विनमासके च ।
शनेश वारेण त्रयोदशीतिथौ
कथा कृता शीलगुणप्रभाविका ॥ १०० ॥
श्रीधर्म्मसूरिस्तदनुक्रमेण
श्रीमूलपट्टक्रमागतेन ।
श्रीपद्मचन्द्रः सुगुरुस्तु सघे
दयाब्धियं श्रीमदिचन्द्रसूरि ॥ १ ॥
शिष्यस्तदीयो महिमानिधान-
चारित्रपात्रः सुगुणैः प्रधानः ।
पद्मावती शीलगुणस्य कीर्त्तनैः
करोत् कथां पाठकराजवल्लभः ॥ २ ॥

Colophon. इति श्रीशीलविषये चित्रसेनपद्मावतीकथा सम्पूर्णा । संवत् १०६१ माघ मासे कृष्णपक्षे पञ्चम्यां तिथौ सोमवासरे वानारस पद्मसागरेणालेखि । लेखकपाठकयोः शुभ कल्याणं विजयं भूयात् ॥ श्रीरस्तु ।

विवरणम्— चित्रसेनपद्मावतीचरित्रविषयकः कथानिबन्धविशेषः ।

No. 59. नलोपाख्यानं। Nalopākhyānaṁ. Substance, country-made white paper, 14 × 7 inches. Folia, 92. Lines, 12 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1955.* Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A Bhāsā poem on the character of Nala, the celebrated Paurāṇika hero, illustrating the merit of charity and virtue in the mould of Jaina stories, by Śatasukha Pandita, complete in 237835 ślokas, divided *into 16 Prastāvas or chapters. Among the tales of the Kathākosa also* the story of Nala has been given illustrating the fault of gambling.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ एदीं श्री नमः ॥ श्रीं नमः श्रीवीतरागाय तन्मुखवासिन्यै गुरुदेवतायै च ॥ राग राम गिरा ॥ श्रानाम वुद्धिवरी मनसाधरं जौ। विश्व संभाल्यु त्रिभुवनमाथइं जौ। पूरवजनमि पारे वुराशुत्रौशौ स्वामौइ दयाधर्म भाष्युशौ ॥ १ ॥

ढाल त्रुटक—भाष्यु दया धर्म दुषविमोचक। सकलजनसुखकार।
सो सोल सुति छेषरुइ नसु वारी वार ॥ २ ॥
अचिरादेउयरइ अवतरी जेणइ करिउ रिए कांति।
जगमाहि अहित शमावोउं तेण नाम पाम्यु शांति ॥ ३ ॥
विश्वसेन राय मतइं कौउ जेणउ नाम साधु अर्थ।
आधारदेपरि जगतणु सवि कामकारणसमर्थ ॥ ४ ॥
चक्रवर्त्ती पुहवइं पचम्यु मनिरसुतेश्न पाय।
सो स्वामि नाम सभारता सवि दुरित दुरि पलाइ ॥ ५ ॥
आगइरे जेणइ प्रभु पूजो उपूजोउ तेहथी पाप।
आराधना अरिहंतनइ सवि टल्या मन संताप ॥ ६ ॥
भारत इते दमयंती हवो तेथी इभव्य श्रीभगवान्।
वनमाहि वेला उखपूटायु जव धारतं निर्मलध्यान ॥ ७ ॥
वनमाहि एकलडी पडी सांचडी दुर्व्वन हाथि।
पातक टल्यो सजन मिल्यो जब करी कृपा जगनिदान ॥ ८ ॥
कुण हवो दमयंती सती नल राय जेहन कंत।
राशीउ भारत भरधनु महीमाहि तनेह नुत ॥ ९ ॥

---

* This is indeed, the date of copying while that of the original composition of the work is Saṁvat 1660. संवत् सोलवइ सठउ आषि। पौषयइ अष्टमी वषाणि।

End.

एणी परि दमयन्ती साधवी।
अतिप्रमाणि भजती साहवी।
आप अर्थ साधी सुभमती।
सोमुरलोक महाप्रभा सती॥ ८०॥
हुई धनददेववल्लभा।
पुष्पप्रभा विख्यती अतिप्रभा।
चतुपल्योदि गंभीयर जेहा।
धनदसामाजिक तेहा॥ ८१॥
महाबल देव तणी वली प्रिया।
एवी केवनो शासन क्रिया।
सपरिवार उत्तरदिगपाल।
सुत तेणी रायि अमाल॥ ८२॥
जय २ कार करइ सहु देव।
स्वामीअम्हे करसुं तुम्ह सेव।
पुण्यभंडार आधेक तुम्हे भरिया।
गुविमानि आताइ अवतरिया॥ ८३॥
प्रान्जिन जिन पूज्यासु विवेक।
देवे मिली करिउ अभिषेक।
समय विमानवर नीत छ आव।
समकित धरइ सोधन सुजाव॥ ८४॥
एहइ सुरलोका भोगवी।
आयु प्रमाणिति हाती चवी।
बीजा भव माहि लहस्यइ काज।
लहिस्यइ मुगति रमणी राज॥ ८५॥
सतीशिरोमणिना गुण कहिया।
जेहवा गुरु प्रसादि संदेहलहिया।
कहिउ धनद सुर पूर्व चरित्र।
गायु पुण्यश्लोक पवित्र॥ ८६॥
इम अभिनवनवमङ्गलकार।
रंधन स्थायन पेवी सार।
ते माहि जेवो परिच्छद अधिकार।
रचित राय एहे मी अनुसार॥ ८७॥

नेमि चरित्रादिक मांहिवली।
कांइ एक भिन्न कथा संभली॥
द्रोपदी की नही इह।
प्रबन्ध प्रतमुख पण्डित कहइ॥
प्रथम बहु सुताच्छी कहीये।
सरस कथा सार यइ धरो।
ग्रथन लायन मइं अनुसरी।
लिखित पुण्यश्रीकमुं चरी।
बौल रामना वचन विरुद्ध।
जीमति कल्पी हुई अशुद्ध।
तेमिच्छा दुक्कडथको वली।
खामुं साखि सदा केवली॥ १००॥
चतुरचमत्कारि वाचित मांहि।
एमइं ग्रथरच्यो उछाहि।
गुणो चवगुण जांणो परखयी।
वांचो विबुधजना हरखयी॥ १॥
सज्जन दुर्ज्जन छइ जगमांहि।
परगुणदीपइ इसी मांहि।
खाचित कर्मकरिस्यइ दोइ।
नहीं मत्सरत सज्ज परिकोइ॥ २॥
जे बहुश्रुत गतमतसरी।
तेह मइं कहु छउं प्रणमी करी।
अशुद्ध इतिहां करयो शुद्ध।
सोमीठ उजिम साकर दुद्ध॥ ३॥
× सवत् सोल पइंसठउ जांणि।
पौष पड अष्टमी वखाणि।
तिथि दिन मङ्गल मङ्गलवार।
उडूगम अश्वनी उदार॥ ४॥
कुजे जया तिथि वार सुयोग।
भौमाश्वनी अमृतसिद्धयोग।
एक बौसमा अमृत उपयोग।
सुन्दर साध्यदिनइत्तं योग॥ ५॥

तेनइ दिनि ग्रंथ संपूरणथयो।
कवेण गच्छ कुण गुरु कहिउं।

Afterwards Jaina gurus have been mentioned in the following order—

नमं आदिल जिनवर चउवीस।
पहिलुं तेह नइं नामु सीस॥ ६॥
महावीरशासन जयवंत।
प्रथम शिष्य गौतम गुणवंत।
स्वामी सुधर्मा पंचम सीस।
जंबू स्वामि नमि निसि दीस॥ ७॥
प्रभव सिज्जंभव श्रुतकेवली।
यशोभद्र वन्दुं मुनिवली॥
श्रीसंभूति विजयभद्रबाहु।
थूलि भद्रश्रुत केवली साहु॥ ८॥
आर्यमहागिरि आर्य सुहस्ती।
वइर स्वामिनी प्रबल प्रशस्ति।
वइरसेन तेहना सीस च्यारि।
चंद्र नागेन्द्रनिवृत्तिविद्यारी॥ ९॥
चउथी शाखा विद्याधरी।
ए मांहिचन्द्र सबल विस्तरी।
एणी शाखाइं धनेश्वर सूरि।
चैत्रगच्छ थाप्यु गुण भूरि॥ १०॥
भुवनचन्द्र गुरु वपाय देवभद्र गुरु आगम जाण।
ठाम प्रमाद सकल परिहरी।
उग्र नमि ग्रह क्रिया उद्धरी॥ ११॥
छेद्ध आविम तपकीउं।
तपावननिर्मल यश पीउ।
बोधि सिध्यश्री तेहइ कहिया।
इहत् कल्पनीउनि इ सहिया॥ १२॥
प्रथम सूरिवर श्रीजगच्चन्द्र।
सूरीश्वर बीजी देवेंद्र।
विजयचन्द्र गुरु त्रीजा कहुं।

एक एक गुणि अधिकार लहइ।
विजयचन्द्र सूरीश्वर तणो।
वृद्धतपा गच्छ शाखा भणो।
खेम कीर्त्ति सह गुरुतम पाटि
प्रभा वइर स्वामिनई घाटि ॥ १३।१४ ॥
वृहत्कल्पटीका जिणइ करी।
स हि सविताखीस जगि विसरी।
हेमकलश रत्नाकरि सूरि।
प्रगाई जीत्यो सुर-गुरु भूरि ॥ १५ ॥
मुनिघोष धर्मवंत मुणिंद। अभयसिंह तपसी सूरींद।
जेहना तपनो न लहुं पार। श्रीजयतिलकसूरिगणधार।
रत्नसिंहश्रीसद्गुरु तणा। अहिमदसाहा गुण बोलइ घणा।
पातशाहप्रतिबोधक सूरि। प्रभाव वंदु सुदपुरि ॥ १६।१७ ॥
उदयवल्लभज्ञानसागर नाम। जयसागर गुरु करुं प्रणाम।
लब्धिसार सूरि लब्धिनिधान। श्रीधनरत्नसूरीश प्रधान ॥ १८ ॥
श्रीअमररत्नसूरि प्रणमुं पाय। श्रीतेजरत्नसूरीश्वरराय।
जिमर तेतिस गुरु संभरइ। तिमर दर्व होय विसरइ ॥ १९ ॥
गच्छपति सूरितणा। गुणसंभाव होय उछणा।
श्रीदेवसुंदरसूरि आणंदसूरि। समान विजयसुंदर साहइ ॥ २० ॥
श्रीधनरत्नसूरीश्वर तणो। सीस सकलगणसोह भणो।
श्रीभानुमेरुविबुधगणि काज। मन वञ्छित काज ॥ २१ ॥
तस जामे यशी सदो काय। माणिक्यरत्न ज्येष्ठ उवध्याय ॥
महातपीश्वर मुनि नरराय। पं रत्नभवि वंदु तस पाय ॥
नय सुंदर लघुबंधव तास। वाणी वाधित वचनविलास।
पुण्यश्लोक सती अधिकार। आयु धनद पूर्व अवतार ॥ २२।२३ ॥
सो समकितधर निजगुणि। मनस्युं प्रेमधरी आपणि।
सचविचन अप इरायागुणो। मन कामित दयानिधि घणो। २४ ॥
राजरिद्धि रामा भण्डार। जस महिमा जगमांहि अपार।
वारि इदणा कीरति भणइ। रासविलहोइ पुण्यइं अणइं ॥ २५ ॥

राग धन्यासी

भणइं पुण्यइं लहो नर भवकोर। वचन आराधोइ।
जिनराज केवलहो दर्शन। भय वेह फल साधीये ॥ २६ ॥

जिनराजनांयी चिन्ति भांयी अशुभ कर्मनवांधीर।
महासनी पुण्यश्लोक गाई। पुण्यरिद्धि वाधीर। २७।
उवझायनय सुंदर सुवांणी। भविक प्राणी समतु।
उपगार मतिमति शरीरेषु। दीपक्षी दूरइ टली। २८।
श्रीशांति जिनवर सदासुखकर। पूजतां सपमलुं।
एचरित्र गावइ सुणइ भावइ। ता तरि सुरतरुफली। २९।

चोपई।

ग्रंथसंख्या कवइ बोलुं ग्रह। दूहा श्लोक काव्य गाहाकिह।
माया छंद षोडश प्रस्ताव। दीसहस तीन सई पाठाम। ३०।
प्रतपांत्रीसी श्लोक अनुमान। हर्षधरी सहुकर थीगाम।
ए संभलतां शिवसुख होई। ज्ञानवतविचारी जोइ। ३१।
ग्रंथ नलायनको उद्धार। नलचरित्र नव रस भण्डार।
वाचक नय सुंदर सुमक्षभाव। एतलइ षोडश प्रस्ताव। १६।३१।

Colophon. इति नलायनोद्धारे नलचरित्रे राज्यलाभवैराग्यसंयमग्रहणस्वर्गगमनप्रशस्ति-वर्णनो नाम षोडश प्रस्तावः। १६। समत। १९५५। वर्षे फाल्गुन सुदी पञ्चमी गुरौदी। श्रीअंचल गच्छे श्रीभट्टारक श्री५ श्रीअमरसागरसूरि स्मरविजयराज्ये श्रीपालापाविष माधार्य पं श्री५ श्रीहरसहाय ब्राह्मण गौरपंडे नाडने लिख्यते हालि छालीतिक्ष कलकत्ता। संपूर्णम्। श्री।

विवरणम्—अत्र नलोपाख्यानं नाम नलचरित्रविषयकः कश्चिज्जैनग्रन्थो वर्त्तते।

N.B.—The above extracts have been taken from a copy of the MS. No. 59 which was made, as will appear from the colophon, in the samvat year 1955, during the principalship of the late Mahāmahopādhyāya Nīlamani Nyāyālaṅkāra. The original MS. is in a very dilapidated condition and can not be handled without damaging it

---

No. 60. पार्श्वनाथचरितम् । Pārśvanāthacaritam. Substan
country-made colourless paper, 14 × 6 inches Folia, 95. Lines, 7-20
a page Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1735. Appearance, too
and decayed, torn throughout, writing injured in most parts . Ver
Generally correct. Complete

A poem in Sanskrit on Pārśvanātha, entitled Pārśvanāth
caritam, complete in eight Sargas. The last *folio being spoiled* th
name of the author &c., can not be made out of it. So we quot
only a few lines from the first folio to give our readers som
acquaintance with its contents.

Beginning. ॥ ६० ॥ नाङेयाय नमस्तस्मै यस्य क्रमनखासवः ।
मौली दधति नम्राणां मङ्गल्यमचलश्रियम् ॥ १ ॥
सूक्तं श्रीशान्तिनाथस्य क्रमच्छायाद्रुमद्वयम् ।
यस्मिन्प्रशान्तविश्रान्तेऽहंतापो न विद्यते ॥ २ ॥
मनो हरि यदङ्घ्रिर्दिव्याञ्जनमियोजनम् ।
कल्याणनिखिलाभाय सतां नेमि नमाम्यहे ॥ ३ ॥
भक्तिमह्नी हिजिह्नोऽपि पापोर्ध्वैःपदमप्यदम् ।
यस्मिन्भक्ति मतो भक्त्या तं श्रीपार्श्वजिनेश्वरम् ॥ ४ ॥
तं नमामि जिनं वीरं यद्गुल्या विपदी मदी ।
धमाधरं गृहं प्राप्य विश्व व्याप्तास्तकल्मषा ॥ ५ ॥
नमस्तेभ्यः प्रभज्ञानवदान्येभ्यो जगत्त्रये ।
विक्रान्तविषयेभ्योऽपि जिनेन्द्रेभ्यो नमोऽस्तु मे ॥ ६ ॥
श्रीविद्यानामुद्दलाभ्या वाग्देवीपद्ममस्तकम् ।
श्रीप्राद्दधानो दीर्गन्या दुःखोच्छेदाय देहिनाम् ॥ ७ ॥
नमोऽस्तु गुरुचन्द्राय यत्करस्पृष्टमूर्द्धनि ।
आविर्भवति भाव्यस्मिन्नपि वाक्सुधासरः ॥ ८ ॥
भयन्त्यन्येऽपि ये सन्तो भवपङ्केऽपि पद्मवत् ।
न लिप्यन्ते सदात्मानं दधाना सुखमोत्तरम् ॥ ९ ॥
इच्छामस्तामनुज्ञाप्य भावीज्ञासवशादहम् ।
मन्दधीरपि संचिन्तमनीनां हितकाम्यया ॥ १० ॥
अनन्तसुखसर्वस्वनिधानाख्यानबीजकम् ।
दुष्टमोदविषद्रोहापोहगारुड्मुत्तमम् ॥ ११ ॥

समस्तविपदुच्छेदसिद्धमन्त्रमयान्वितम् ।
इष्टसम्पत्तिवल्लीनां कदं कंदलमाम्बुदम् ॥ १२ ॥
संसारोदन्वदुत्तारयानपात्रमखण्डितम् ।
जरामरणविध्वंससुधाकुण्डं यथातथम् ॥ १३ ॥
सुहृदां हृदये दिव्यमुक्ताहार महागुणम् ।
कर्णयुग्मे सकर्णानां सद्रत्नस्वर्णकुण्डलम् ॥ १४ ॥
मनोऽति मत्तमातङ्गवश्मनालानमग्रयम् ।
अज्ञाननिद्राविद्रावसुप्रभातमिदं नृणाम् ॥ १५ ॥
निबद्धमष्टभिः सर्गैः सन्दर्भं दशभिर्भवैः ।
चरितं कथयिष्यामि श्रीमत्पार्श्वजिनप्रभोः ॥ १६ ॥ कुलकम् ॥

End. Spoiled.

Colophon. ग्रन्थसंख्या ६४०० समाप्तं चेद श्रीपार्श्वनाथचरितम् ॥ संवत १०२१ ।

विवरणम्—निबन्धोऽयं श्रीपार्श्वनाथचरिताभिधेयकाव्यात्मकम ।

No. 61. पार्श्वनाथगीतम् । Pārśvanāthagītam Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 2 Lines, 12–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1721. Appearance, old Verse. Generally correct Complete.

A collection of songs in praise of Pārśvanātha, by Śivacandra.

Beginning. ॥ ६० ॥ सौदागरजानीं चलित म देसं ए ढाल
जान न देसु साहिब जानन देसुं जाणो तोभी रीझि राखिसुं ।
साहिब टुक पोच्छा हि रथि फेरो जइ
नयनभरी भनसुख निरखो जइ । साहिब जा ।
लो तेरे दिल चोर बातइं । मोकुं इसको कोनीं जानइं ।
साहिब । यादम कोनीं बहुत समाइ ।
गिरिपरिखाईधोरब निराइ । साहिब ।
चोटी ऊपरि कटि को जइ । का पत्र समई सोभाओ जइ ॥ सा ॥

End. मूरिति पासिको अतिनीको ज्यों ज्यों नइन भरो भरि देखुं।
मीति बधइ मेरे जीवको। मूरिति पा॥ १॥
पूरणचन्द्रवदन जिनजीको। सौंचिति धार धर्मोंकी
कहइ शिवचंद सदा सुख दाइ। हरिष इसो मेरो की की।
मूरिति पासकी अति नीकी॥ २॥

Colophon. इति पार्श्वनाथ गीत॥ सवत् १०२१ वर्षे मगिसिर सुदि १४ दिने सोम वारे। शुक्लपचे। रमी लिषतं।

विवरणम्—श्रीपार्श्वनाथगीतिविषयकोऽयं चुद्रनिबन्धः श्रीशिवचन्द्रविरचितः।

No. 62. त्रिषष्टिशलाकापुरुषचरितम्। Triṣaṣṭiśalākāpuruṣacaritam Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 202 Lines, 10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct Complete

A large work in Sanskrit verses on the adventures of 63 Jaina great men, entitled Triṣaṣṭiśalākāpuruṣacaritam complete in 10 Parvans. The codex contains only the last or tenth Parvan describing *fully the adventures of Mahāvīra, in ten Sargas;* by Ācāryya Hemacandra.

Beginning. ॥ ६० ॥ ॐ नमो वीतरागाय॥ अर्हं॥
नमो दुर्व्वाररागादिवैरिवारनिवारिणे।
अर्हते योगिनाथाय महावीराय भाविने॥ १॥
अथास्य देवदेवस्य देवासुरनरार्चितम्।
चरितं कीर्त्तयिष्यामः पुण्यवारिसरोवरम्॥ २॥
अस्यैव जम्बूद्वीपस्य प्रत्यग्विदेहभूषणे।
विजयेऽस्ति महावप्रे जयन्तीनामतः पुरी॥ ३॥
दीर्घोर्वीव समुत्पन्न इव नव्यो जनार्द्दनः।
महासत्त्वहिसत्त्वासीदृपतिः शत्रुमर्द्दनः॥ ४॥
तस्य ग्रामेतु पृथिवीप्रतिष्ठानाभिधेऽभवत्।
स्वामिभक्तो नयसाराभिधानो ग्रामचिन्तकः॥ ५॥

साधुसम्पर्कशून्योऽपि सत्कृत्येष्वपराङ्मुखः ।
दोषान्वेषणविमुखो गुणग्रहणतत्परः ॥ ६ ॥

सोऽन्यदा वरदारूर्थः पृथिवीपतिशासनात् ।
सपाथेयो महाटव्यामादाय शकटानगात् ॥ ७ ॥

तस्य च्छेदयतो दारून् मध्यन्दिनमुपाययौ ।
जठरोऽग्निरिव व्योम्नि दिदीपे तपनोऽधिकम् ॥ ८ ॥

भृतकैर्नयसारस्य सारा रसवती तदा ।
समयज्ञैरुपानिन्ये मण्डपानतरोरधः ॥ ९ ॥

क्षुधितस्तृषितो वापि यदि स्यादतिथिर्मम ।
तं भोजयामीति नयसारोऽपश्यद्दिशस्ततः ॥ १० ॥

क्षुधितास्तृषिताः श्रान्ताः सार्थान्वेषणतत्पराः ।
घर्माम्भःप्लुतसर्वाङ्गाः साधवस्तत्र तत्सदा ॥ ११ ॥

साध्वमी साधवो मेऽद्यातिथयः समुपस्थिताः ।
चिन्तयन्निति गत्वा तान् सोऽब्रवीदयासचिन्तकः ॥ १२ ॥

भगवन्तो भवन्तोऽस्यामटव्यां कथमागताः ।
एकाकिनः शस्त्रिणोऽपि पर्यटन्ति न यत्रिह ॥ १३ ॥

तेऽप्यभ्यधुर्वयं स्थानात् सार्थेन प्रस्थिताः पुरा ।
ग्रामे प्रविष्टा भिक्षार्थं ययौ सार्थस्तदैव हि ॥ १४ ॥

अनात्तभिक्षाश्चलिताः सार्थस्यानुपदं वयम् ।
आगच्छन्तो महाटव्यामस्यां निपतितास्ततः ॥ १५ ॥

नयसारोऽब्रवीदेवमहो सार्थोऽस्ति निष्कृपः ।
अहो पापादभीरुर्यो विश्वासघातकः ॥ १६ ॥

यत् सह प्रस्थितान् साधून् सार्थप्रत्याशया स्थितान् ।
अनागमय्य प्रययौ निज कार्यैकनिष्ठुरः ॥ १७ ॥

भवत्पुण्यैरिहायाता वनेऽप्यतिथयो मम ।
इत्युक्त्वा भोजनस्थानं स निन्ये तान् महामुनीन् ॥ १८ ॥

सार्थोपनीतैः पानान्नैः स मुनीन् प्रत्यलाभयत् ।
अन्यत्र गत्वा विधिना तेऽप्यभुञ्जत साधवः ॥ १९ ॥

ग्रामयुक्तोऽपि हि भुक्त्वा गत्वा नत्वा वदन्मुनीन् ।
चलन्तु भगवन्तोऽद्य पुमार्गं दर्शयामि वः ॥ २० ॥

ते तेन सह चेलुश्च प्रापुश्च नगरीपथम् ।
तरोरधश्चोपविश्य धर्मं तस्याचचक्षिरे ॥ २१ ॥

स प्रतिपद्य सम्यक्त्वं धन्यंमन्यः प्रणम्य तान्।
चलित्वा दारुणि राज्ञे प्रैषीत् ग्रामे स्वयमन्वगात् ॥ २२ ॥
अथाभ्यस्यन् सदा धर्मं सप्ततत्त्वानि चिन्तयन्।
सम्यक्त्वं पालयन् कालमनैषीत् स महामनाः ॥ २३ ॥
विहिताराधनः सोऽन्ते स्मृतपञ्चनमस्कृतिः।
मृत्वा बभूव सौधर्मे सुरपल्युपमस्थितिः ॥ २४ ॥
इतश्चात्रैव भरते विनीतेत्यस्ति पूर्वरा।
पुरा युगादिनाथस्य कृते सुरवरैः कृता ॥
तत्र श्रीऋषभस्वामिसूनुर्नवनिधीश्वरः।
चतुर्दशमहारत्नपतिर्भरतचक्रवर्त्यभूत् ॥ २६ ॥
ग्रामचिन्तकजीवः स च्युत्वाभूत्तस्य नन्दनः।
मरीचीन्विकिरंस्तेन मरीचिरिति विश्रुतः ॥ २७ ॥
आद्ये समवसरणे ऋषभस्वामिनः प्रभोः।
पितृभ्रात्रादिभिः सार्द्धं मरीचिः चक्रिणो ययौ ॥ २८ ॥
महिमानं प्रभोः प्रेक्ष्य क्रियमाणं सुराधिभिः।
धर्मं चाकर्ण्य सम्यक्त्वमधीव्रतमाददे ॥ २९ ॥

This little Marīci became Mahāvīra the last Tīrthakṛit of the Jainas in course of his succeeding births, as such was the prophecy of Ṛiṣabha before Bharata, the father of Marīci—

पुनः पप्रच्छ भरतः किं कश्चिदिह पर्षदि।
भाव्यत्र भरतक्षेत्रे नाथ त्वमिव तीर्थकृत् ॥ ४९ ॥
मरीचिं दर्शयन्नाख्यत् स्वामी सूनुरयं तव।
पश्चिमस्तीर्थकृद्वीरो नाम्ना भावीह भारत ॥ ५० ॥
भाव्याद्योऽत्र त्रिपृष्ठाख्यः शार्ङ्गभृत् पोतने पुरे।
मूकापुर्यां विदेहेषु प्रियमित्रश्च चक्रभृत् ॥ ५१ ॥
तच्छ्रुत्वा नाथमापृच्छ्य मरीचिं भरतो ययौ।
त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य वन्दित्वैवमवोचत ॥ ५१ ॥
स्वामिनोक्तं चरमस्त्वं भाव्यर्हन्निह भारते।
आद्यश्च वासुदेवस्त्वं त्रिपृष्ठः पोतनेश्वरः ॥ ५२ ॥
चक्री विदेहमूकायां प्रियमित्रोऽभिधानतः।
पारिव्राज्यं न ते वन्द्यं भाव्यर्हन्निति वन्दामि ॥ ५३ ॥

Afterwards Marīci when travelling round the world as an ascetic met with Kapila, the founder of the Sānkhyadarśana and made him one of his followers. The fact will be disclosed from the following verses—

अन्यदा भिक्षितश्चास्य कपिलः कुलपुत्रकः ॥ ६६ ॥
धर्मार्थी ज्ञापितस्तेन कपिलो धर्ममार्हतम् ।
किं स्वयं न करोषीति सोऽप्रच्छि कपिलेन च ॥ ६७ ॥
मरीचिरवदद्धर्मं नैन कर्तुमहं क्षमः ।
कपिलोऽप्यब्रवीत् किं चिन्मार्गे धर्मो न विद्यते ॥ ६८ ॥
जिनधर्मालसं ज्ञात्वा शिष्यमिच्छन् स तं जगौ ।
मार्गे जैनेऽपि धर्मोऽस्ति मम मार्गेऽपि विद्यते ॥ ६९ ॥
तच्छिष्यः कपिलोऽथाभून्मिथ्याधर्मोपदेशनात् ।
मरीचिस्तदनालोच्य विहितानशनो मृतः ।
ब्रह्मलोके दशोदन्वत्प्रमितायुः सुरोऽभवत् ॥ ७१ ॥
शिष्यान् विधायासुर्यादीन् स्वाचारमुपदिश्य च ।
विपद्य च ब्रह्मलोके कपिलोऽप्यमरोऽभवत् ॥ ७२ ॥
स प्राग्जन्मावधेर्ज्ञात्वा मोहादभ्येत्य भूतले ।
स्वयं कृतं सांख्यमतमासुर्यादीनबोधयत् ॥ ७३ ॥
तदाश्रयादत्र सांख्यं प्रावर्तत च दर्शनम् ।
सुखसाध्ये ह्यनुष्ठाने प्रायो लोकः प्रवर्तते ॥ ७४ ॥

On the other hand the *Jiva* of Marīci after undergoing six successive births in Brāhmana families in six different villages, such as, (1) Kallāka, (2) Ilhana, (3) Caitya, (4) Mandira, (5) Śvetavī, (6) Rājagṛiha, under the names of (1) Kauśika (2) Puṣpamitra, (3) Agnubhya, (4) Agnibhuti, (5) Bharadvāja and (6) Sthāvara respectively, through the power of good actions in his previous births was born in the royal family of Rājagṛiha under the name of Viśvabhūti from Viśākhabhūti the younger brother of Viśākhanandī who was then the ruling king of *Rājagṛiha*—

इतश्चाभूद्राजगृहे विश्वनन्दी महीपतिः ।
पत्नी प्रियङ्गी विशाखनन्दी तस्याभवत् सुतः ॥ ७९ ॥
विशाखभूतिर्युवराट् राजस्तस्यानुजोऽभवत् ।
युवराजस्य तस्याभूद्धारिणी नामतः प्रिया ॥ ८० ॥

मरीचिजीवः प्राग्जन्मोपार्जितैः शुभकर्मभिः ।
विशाखभूतेर्धारिण्यां विश्वभूतिः सुतोऽभवत् ॥ ८८ ॥

In this birth he being insulted by his uncle Viśākhanandi became an ascetic and dying was reborn from Nimarāja, the ruler of Pātna in Mṛigāvatī. The story of Nimarāja is somewhat unnatural one. We quote it below—

इतयात्रैव भरते नगरे पोतनाभिधे ।
अभूद्रिपुप्रतिप्रभुर्निमराजो महाभुजः ॥ ८ ॥
तस्य भद्रेति पत्न्यासीत्तस्या सूनुरजायत ।
चतुर्भिः सूचितः स्वप्नैर्बलभद्रोऽचलाभिधः ॥ ९ ॥
मृगावतीति नाम्नाभूत् पुत्री च मृगलोचना ।
सौन्दर्येण च रूपवती प्रणन्तुं पितरं ययौ ॥ १० ॥
जातानुरागां तां प्रेक्ष्य निजोत्सङ्गे न्यधत्त सः ।
तत्पाणिग्रहणोपायं विचिन्त्य चाग्रजञ्च ताम् ॥ ११ ॥
पौरवृद्धानथाहूय पप्रच्छेदं महीपतिः ।
यदत्र जायते रत्नं तत् कस्य ब्रूत निर्णयम् ॥ १२ ॥
तवैवेति त समाचख्युस्तिरूपादाय तद्वचः ।
मृगावतीं परिणेतुं तत्र चानाययन्नृपः ॥ १३ ॥
जगत्सुते लज्जिता सर्वे पार्थिवोऽपि मृगावतीम् ।
गान्धर्वेण विवाहेन स्वयमेव ह्युपायत ॥ १४ ॥
लज्जाक्रोधाकुला भद्रा देवी मुक्त्वा महीपतिम् ।
सहाचलेन निर्गत्य प्रययौ दक्षिणापथे ॥ १५ ॥
पुरीं माहेश्वरीं तत्र विरचय्याचलो नवाम् ।
मातरं तत्र संस्थाप्य पितुरन्तिकमाययौ ॥ १६ ॥
तत्पितापि स्वप्रजाया. पतित्वेनाखिलैर्जनैः ।
प्रजापतिरिति प्रोक्तो मलीयः कर्म नाम हि ॥ १७ ॥
विश्वभूतिसुतः शुक्रान्मृगावत्या यशोदरे ।
समस्तप्रसमाख्यातविष्णुभावः समागमत् ॥ १८ ॥
तया च काले सुषुवे सूनुः प्रथमशार्ङ्गभृत् ।
त्रिकरण्डकपृष्टत्वात् त्रिपृष्ट इति संज्ञितः ॥ १९ ॥

This Tripṛista after death took birth from the king Dhanañjaya in the womb of queen Dhāriṇi in Mūkā the then capital o
The story is thus related—

ततोऽपरो विदेहेषु मूकायां पुरि भूपतेः ।
धनञ्जयस्य धारिण्याः पत्न्याः कुक्षाववातरत् ॥ ८४ ॥
चतुर्दश महास्वप्नान् व्याप्तचक्रधरार्हकः ।
काले तदा च सुषुवे सूनुः सम्पूर्णलक्षणम् ॥ ८५ ॥
प्रियमित्र इति नाम पितरौ तस्य चक्रतुः ।
पित्रोर्मनोरथैः सार्द्धं क्रमेण ववृधे च सः ॥ ८६ ॥
अथ संसारनिर्विण्णो धनञ्जयमहीपतिः ।
प्रियमित्रं सुतं राज्ये निधाय व्रतमाददे ॥ ८७ ॥
प्रियामित्र भुव पातुं प्रियमित्रस्य भूपतेः ।
चतुर्दशमहारत्नान् निरपद्यन्त च क्रमात् ॥ ८८ ॥
षट्खण्डविजयं जेतुं चक्रमार्गानुगोऽचलत् ।
गत्वा च पूर्वाभिमुखं मागधे तीर्थमासदत् ॥ ८९ ॥
कृत्वाष्टमतपश्च चतुरङ्गचमूवृतः ।
चतुर्घण्टरथारूढः किञ्चिद् गत्वाधरोद धनुः ॥ ९० ॥
मागधतीर्थकुमारं समुद्दिश्य महाभुजः ।
कङ्कपत्रं स्वनामाङ्कं गरुत्मन्तमिवाक्षिपत् ॥ ९१ ॥
मगधेशो द्रुतोत्थाय तं शराङ्कं मिलीमुखम् ।
चक्रिनामाक्षरश्रेणीं वीक्ष्य शान्तोऽभवत्त्वरात् ॥ ९२ ॥
उपायनान्युपादाय प्रियमित्रं स चाययौ ।
आज्ञाकरस्तवास्मीति जल्पन् व्योमस्थित न्टपं ॥ ९३ ॥
पूजयामास विविधोपायनैः स पञ्चपात्रवित् ।
ततो जगाम याम्याया ककुभोऽस्थित इवार्य्यमा ॥ ९४ ॥
वरदा नाम नगरं न्टपः प्राग्वदसाधयत् ।
गत्वा प्रतीच्यां प्रभासतीर्थमपि चक्रभृत् ॥
विधिना साधयामास प्रतिसिन्धुं जगाम सः ॥
कृताष्टमस्य प्रत्यक्षीभूय सिन्धुमहीपतेः ।
रत्नभद्रासने दिव्ये प्रददौ भूषणानि च ॥
उत्तीर्य्य चर्म्मणा सिन्धुं सेनानीश्चक्रिशासनात् ।
लीलया साधयामास सिन्धोः प्रथमनिष्कुटम् ॥
भूयोऽप्यभ्येत्य सेनानीः प्रियमित्रस्य शासनात् ।
कृताष्टमो दण्डघातात्तमिस्राद्वारमुदघाटयत् ॥

चक्राऽऽरूढो गजरत्नं सत्कुम्भे न्यस्य दक्षिणे ।
मणिरत्नप्रकाशाय तमिस्रां प्राविशद्गुहाम् ॥
काकिण्या मण्डलान्यर्कमण्डलाभानि पार्श्वयोः ।
लिखन् गुहायां दीताय चक्री चक्रानुगो ययौ ॥
आपातनाम्न. किरातानजैषीत् तत्र चक्रभृत् ।
असाधयत्सेनान्यं द्वितीय सिंधुनिष्कुटम् ।
चक्रानुगो निहत्याथ भूयो वैताढ्यमण्डलात् ।
वशी चक्रे द्वयोः श्रेण्योर्न्तर्विद्याधरांश्च सः ॥
साधयित्वा ससेनान्या गाङ्ग प्रथमनिष्कुटम् ।
स्वयमष्टमभक्तेन गङ्गादेवीमसाधयत् ॥
सेनान्या साधयित्वा च तृतीय गाङ्गनिष्कुटम् ।
जितषट्खण्डविजयश्चक्री मुका पुरीं ययौ ॥
चक्रभृत्त्वाभिषेकोऽस्य चक्रे द्वादशवार्षिकः ।
अमरैर्नृवरैश्चापि महोत्सवपुरःसरम् ॥
नीत्या पालयतस्तस्य पृथिवीं पृथिवीपतेः ।
एकदा पोट्टिलाचार्य उद्याने समवासरत् ॥
धर्मं तदन्तिके श्रुत्वा राज्ये न्यस्य स्वमात्मजम् ।
स प्रवव्राज तेपे च वर्षकोटिं तपः परम् ॥

He took his next birth in Prāgrāpuri from Jitaśatru and Bhadrādevi, and went by the name of Nandana. The story is thus related—

च्युत्वेह भारतेषु पाचापुर्यां जितशत्रुतः ।
भद्रादेव्यां सोऽजनिष्ट नन्दनो नाम नन्दनः ॥
तं न्यस्योद्यौवने राज्ये जितशत्रुमहीपतिः ।
संसारवासनिर्विण्ण. परिव्रज्यामुपाददे ॥
लोकानां हृदयानन्दो नन्दनोऽपि वसुन्धराम् ।
यथाविधि शशासेमां पाकशासनशासनः ॥
चतुर्विंशत्यष्टलक्षीं जन्मतोऽतीत्य नन्दनः ।
विरक्त पोट्टिलाचार्यसमीपे व्रतमाददे ।
मासोपवासैः सततैः श्रामण्यं स प्रकर्षयन् ।
व्यहार्षीद्गुरुणा सार्द्धं ग्रामाकरपुरादिषु ॥
उभाभ्यामपि ध्यानाभ्यां बन्धनाभ्यां च वर्जितः ।

त्रिभिर्दण्डैर्गारवैश्च शल्यैश्च रहितः सदा।
प्रक्षीणचतुःकषायः चतुःसंज्ञाविवर्ज्जितः।
चतुर्विधकथारहितश्चतुर्धर्म्मपरायणः।
चतुर्व्विधैरुपसर्गैरप्यस्खलितोद्यमः॥
व्रतेषु पञ्चसूद्युक्तो द्वेषी कामेषु पञ्चसु।
पञ्चप्रकारस्वाध्यायप्रसक्तः प्रतिवासरम्।
बिभ्राणः समितीः पञ्च जेता पञ्चेन्द्रियाणि च॥
षड्जीवनिकायत्राता सप्तभिस्थानवर्ज्जितः।
विमुक्ताष्टमदस्थानः स नवब्रह्मगुप्तिकः।
दशप्रकारं धर्म्मं सम्यगेकादशाङ्गभृत्।
तपो द्वादशधा कुर्व्वन् द्वादशप्रतिमारुचिः॥
दुःसहामपि सहिष्णुः परीषहपरम्पराम्।
निरीहो नन्दनमुनिर्वर्षलक्षं तपोऽकरोत्॥

\+ + + + +

एवमाराधनां पीडा सकला नन्दनो मुनिः।
धर्म्माचार्यांश्च क्षमयन् साधून् साध्वीश्च सर्व्वत.।
षष्टिदिनान्यनशनं पालयित्वा समाहितः।
पञ्चविंशत्यब्दलक्षा पूर्णायुः सोऽममोमतः॥

With these accounts of previous births of the last Arhat Mahāvīra the first Sarga (Chapter) of the tenth Parvan is finished. The remaining twelve Sargas contain full accounts of Mahāvīra's life.

The *Jiva* of Nandana after enjoying heavenly enjoyments for long time incarnated in the womb of Devānandā wife of Ṛisabhadatta a Brāhmana of Kodalasa family a resident of Astibharata. Indra thought that upto this time none of the preceeding Arhats has incarnated in a Brāhmana race living in alms. So he transferred the incarnated *Jiva* into the womb of Triśatā the chief queen of the king Siddhārtha, belonging to the Ikṣāku race. The birth of Mahāvīra is described thus—

अथ दिक्षु प्रसन्नासु स्वोच्चस्थेषु ग्रहेषु च।
प्रदक्षिणेऽनुकूले च भृशं सर्पति मारुते॥
प्रमोदपूर्णे जगति शकुनेषु जयिष्वलम्।
अर्द्धाष्टमदिनाग्रेषु मासेषु नवसूचकैः॥

चैत्रे शुक्लत्रयोदश्यां चन्द्रे हस्तोत्तरागते ।
सिंहाङ्कं काञ्चनरुचिं स्वामिनी सुषुवे सुतम् ॥
षट् पञ्चाशद्दिक्कुमार्योऽभ्येत्य भोगङ्करादयः ।
स्वामिनः स्वामिमातुश्च सूतिकर्माणि चक्रिरे ॥
शक्रोऽप्यासनकम्पेन तत् कालं सपरिच्छदः ।
विज्ञाय स्वामिनो जन्म सूतिका गृहमाययौ ॥
अर्हन्तमर्हदम्बां च दूरतोऽपि प्रणम्य सः ।
उपसृत्यायतो देव्याश्चावस्वापनिकां ददौ ॥

In the second Sarga the birth of Mahāvīra, his Abhiseka in the Indraloka, his marriage with Yaśodā, daughter of Varddhamāna, death of his parents, his ascetism in which he entered in the thirtieth year of birth have been related. See the last verse of the second Sarga—

वर्षे त्रिंशति जन्मतोऽथ समतीते वै सहे मासि च
श्यामायां दशमी तिथौ हिमकरे हस्तोत्तरासु स्थिते ।
यामेऽस्त्यचरमे तु षष्ठतपसः शाखाच्छिलोक्याः प्रभोः
चारित्रेण समं तदा समभवज्ज्ञानिर्मलः पर्ययः ॥

In the third and fourth Sargas his wandering about in the sacred places is described. In the fifth Sarga the organization of the four kinds of Saughas is related. The sixth contains the adventures of Meghakumāra and Nandisena, both of whom not only became his pupil but also adopted ascetism under his guidance. The following are the contents of the seventh Sarga. (1) Kalyanā-Yoga, ekastambha Rāsadanirmāna, (2) Āmraphatabarna, (3) Śrenika-vidyāgrahana, (4) Durgāndhākathā, (5) Bhadrakakumārakathā. This is the colophon of eighth canto—

ऋषभदत्त' देवानन्दा प्रव्रज्याजमालिगोशालकविप्रतिपत्ति भगवदारोग्य-वर्णनो नामाष्टम. सर्गः ।

The tenth Sarga describes Dasārna with characters of Bhadrakasthāli and Dhanyakaspati. The eleventh Sarga describes the characters of Rohineya, Abhaykumāra, Apahāra and Udayan in detail. The contents of the twelveth Sarga are the life of Bhadirakumārapāla, pravrajya of Abhayā, character of Kunika name of Ajātaśatru of Magadh, the prosperity of the kingdom of Udayana and Kebalavihāra of Śrīmahāvīra. The last or the thirteenth Sarga relates the Nirbāna or salvation of Mahāvīra.

At the end the Triṣaṣṭiśalākāpuruṣas are thus enumerated—

तत्र श्रेणिकराट् जीवः पद्मनाभो जिनेश्वरः ।
सुपार्श्वजीवो भगवान् सुरदेवो द्वितीयकः ॥
तृतीयः पोट्टिलजीवः सुपार्श्वो जिनपुङ्गवः ।
जीवो दृढायुषस्तुर्य्यस्तीर्थनाथः स्वयंप्रभु ॥
कार्त्तिकस्य जीवः सर्व्वा—नुभूतिरिति पञ्चमः ।
जीवः शङ्खस्य षष्ठोऽर्हन् देवश्रुतोऽभिधानतः ॥
सप्तमो नन्दजीवस्तु जिनेन्द्र उदयाह्वय ।
सुनन्दजीवोऽष्टमोऽर्हन् पेढाल इति नामतः ॥
नवमः केकसीजीवो जिनेन्द्रः पोट्टिलाभिधः ।
दशमो रेवतीजीवः शतकीर्त्तिर्जिनेश्वरः ॥
अर्हन् सत्यकीजीवस्त्वेकादशः सुव्रताभिधः ।
द्वादशोऽर्हन् नमनाख्यो जीवः कृष्णस्य शार्ङ्गिणः ॥
बलदेवस्य जीवोऽर्हन् निष्कषायस्त्रयोदशः ।
जिनेन्द्रो रोहिणीजीवो निष्पुलाकश्चतुर्द्दशः ॥
निर्म्मम: सुलसाजीवो जिनः पञ्चदशः पुनः ।
षोडशो रेवतीजीवश्चित्रगुप्ताभिधानतः ॥
गवालिजीवः समाधिनामा सप्तदशो जिनः ।
जीवस्तु गार्गलेरष्टादशोऽर्हन् संवराभिधः ॥
दीपायनजीवस्त्वेकोनविंशोऽर्हन् यशोधरः ।
विजयो विंशतितमः कर्णजीवो जिनेश्वरः ॥
एकविंशजिनो मल्लो यः पुरा नारदोऽभवत् ।
अम्बडस्य पुनर्जीवो द्वाविंशो देवतीर्थकृत् ॥
त्रयोविंशोऽनन्तवीर्य्यो जीवो द्वारमदस्य तु-
स्वातिजीवश्चतुर्विंशो भद्रकृन्नाम तीर्थकृत् ॥
दीर्घदन्तो गूढदन्तः शुद्धदन्तस्तृतीयकः ।
तथा श्रीचन्द्रश्रीभूति श्रीसोमः पद्म इत्यपि ॥
महापद्मो दशमाद्यस्तथा विमल इत्यपि ।
विमलवाहनोऽरिष्टभाविनोऽमी विचक्रिणः ।
नन्दिश्च नन्दिमित्रश्च तथा सुन्दरबाहुकः ।
महाबाहुरतिबलोमहाबलोबलस्तथापि ॥

त्रिपृष्ठश्च द्विपृष्ठश्च स्वयम्भो ऽर्द्धचक्रिणः ।
षटत्प्रकर्षारामाय तत्र प्रथमतो बलः ॥
जयन्तोऽपराजितो धर्म्मः सुप्रभश्च सुदर्शनः ।
आनन्दनन्दनौ पद्मस्तथा संकर्षणोऽन्तिमः ॥
मश्वग्रीवश्चक्रियश्चैव तिलको लौहजङ्घकः ।
वज्रजङ्घः केशरी च बलीप्रह्लाद इत्यपि ॥
तथापराजितो भीमः सुग्रीवोऽनवमः पुनः ।
इत्युत्सर्पिण्यां त्रिषष्टिः शलाका पुरुषा अमी ॥

Once on a time just before his disappearance Mahāvīra, asked by Sudharman Śvāmin, told him—

स्वाम्यथाख्यन्मम मोक्षाद्गते काले कियत्यपि ।
जम्बूनामा तव शिष्यात्परं नैव च केवलम् ॥
उच्छिन्ने केवले भावी न मनःपर्यायोपि हि ।
पुलाकलब्धिश्च तदावधिश्च परमो नहि ॥
क्षपकोपशमश्रेण्यौ न च नाहारकं वपुः ॥
जिनकल्पो नहि नहि संयमत्रितयं तथा ॥
शिष्यः सेत्स्यति ते जम्बूः स चतुर्द्दशपूर्व्वभृत् ।
जम्बूशिष्यः प्रभवश्च भविता सर्व्वपूर्व्वभृत् ॥
शय्यम्भवस्तु तच्छिष्यो द्वादशाङ्गी भविष्यति ॥
दश वैकालिकग्रन्थं सदाप्युद्धृत्य स श्रुतात् ॥
तस्य शिष्यो यशोभद्रो भविता सर्व्वपूर्व्वभृत् ।
सम्भूतिभद्रबाहू च तच्छिष्यौ सर्व्वपूर्व्विणौ ॥
स्थूलभद्रोऽथ सम्भूत्यन्तेवासी सर्व्वपूर्व्वभृत् ।
ततोऽन्तिमा चतुष्पूर्व्वी व्युच्छेदमुपयास्यति ॥
महागिरिसुहस्त्याद्या वज्रान्ता दशपूर्व्विणः ।
ततःपरं भविष्यन्ति तीर्थस्यास्य प्रवर्त्तकाः ॥

Saying this he thought that the love of Gautama to him is the chief obstruction on the way of his Nirvāna. Consequently he resolved upon sending him away from the place. He sent away Gautama on pretence of instructing Devśarman, a Brāhmana of the next village. Gautama obeyed his order without any delay. Then—

तदा कार्त्तिकदर्शनिशायाः पश्चिमे क्षणे ।
स्वाति ऋक्षे वर्त्तमाने कृतषष्ठो जगद्गुरुः ॥
कल्याणफलपाकानि पञ्चपञ्चाशतं तथा ।
तावन्त्यथ विपाकानि ज्ञानाध्ययनानि तु ॥
षट्त्रिंशतमप्रश्नव्याकरणान्यभिधाय च ।
प्रधानं नामाध्ययनं जगद्गुरुरभावयत् ॥
स्वामिनो मोक्षसमय विज्ञायासनकम्पतः ।
सुरा' सुरेन्द्रास्तत्रेयुः सर्व्वेऽपि सपरिच्छदाः ॥

End. तत्र द्वादशवात्सरीं चितितले भव्यान् प्रबोध्यौघकैः
स्वामी वासवकेवलर्द्धिरमरैरभ्यर्चितो गौतमः ।
गत्वा राजगृहे पुरेऽनशनभृत्प्रक्षीणकर्मा प्रभु-
र्भूत्वा मासमुपोषितः पदमगादक्षीणशर्मास्पदम् ॥
मुक्ते तत्र च पञ्चमो गणधरो लब्ध्वा सुधर्म्मप्रभु-
र्ज्ञानं पञ्चम मनमाश्चिरतर धर्म्मं जनान् ख्यातले ।
प्राप्तो राजगृहाभिधाननगरे निःशेषमप्यन्यदा
जम्बूस्वामिमुनेरधीनमनघ सङ्घं निजं निर्म्ममे ॥
तस्मिन्नेव पुरे सुधर्म्मगणभृत् क्षीणाष्टकर्मा क्रमात्
तूर्य्यध्यानधरो पुनर्भवमगादद्वैतसौख्य पदं ।
पश्चादन्तिमकेवली चितितले श्रीवीरमार्गाग्रणी
धर्म्मं भव्यजनान् प्रबोध्य सुचिर जम्बूप्रभुस्त्वन्यदा ॥
त्रैलोक्येऽपि हि सात्त्विकेष्वनवधे प्राग्जन्ममोक्षावधि
श्रीमद्वीरजिनेश्वरस्य चरितु को वक्तुमीशोऽखिलम् ।
आत्मायप्य तथापि प्रवचनाम्भोधेर्गृहीत्वालवम्
किञ्चित् कीर्त्तितमीदृशं ननु मया स्वस्योपकारेच्छया ॥

Colophon. इत्याचार्य्ये श्रीहेमचन्द्रविरचिते त्रिषष्टिशलाकापुरुषचरिते महाकाव्ये दशम-
पर्व्वणि महावीरनिर्व्वाणवर्णनो नाम त्रयोदश. सर्गः ॥ समाप्तं चेद दशम-
पर्व्वपरिपूर्णमिद त्रिषष्टिशलाकापुरुषचरितम् ॥

After this a long list of the followers of the principles propounded by Jambū Śvāmin, commencing from Prabhāva Śvāmin and ending in Ācārya Hemcandra has been given. The list ends in verses conveying a request from the king Kumārapāla to Hemcandra for preparation of the work. As—

चयात्पुर्ण्यमसिद्धराजनृपतेर्भक्तिस्पृशा याच्ञया
साङ्गं व्याकरणं सवृत्तिसुगमं चक्रुर्भवन्तः पुरा।
मद्हेतोरथयोगशास्त्रममलं लोकाय च द्व्याश्रय-
च्छन्दोलङ्कृति नामसंग्रहमुखान्यानि शास्त्राण्यपि ॥
लोकोपकारकरणे स्वयमेव यूयं
सज्जाःस्थ यद्यपि तथाप्यहमर्थयेदः।
मादृक् जनस्य परिबोधकृते शलाका ॥
पुंसां प्रकाशयत वृत्तमपि त्रिषष्टेः॥"
तस्योपरोधादिति हेमचन्द्राचार्यः शलाकापुरुषेतिवृत्तम्।
धर्मोपदेशैकफलप्रधानं न्यवीविशद्वाङ्गिरां प्रपञ्चे॥
जम्बूद्वीपारविन्दे कनकगिरिरसावयुते कर्णिकात्वं
यावद्यावच्च धत्ते जलनिधिरवनेरन्तरीपत्वमुच्चैः।
यावद्व्योमाध्वपान्थौ तरणिशशधरौ भ्राम्यतस्तावदेतत्
तत्काव्यं नाम्ना शलाकापुरुषचरितमित्यस्तु गीतं धरित्र्याम्॥

No. 63. **मुनिपतिराजर्षिचरितम्।** Munipatirājarṣicaritam Under this number there are two different codices of different subjects with different names such as (1) Jñātādhyayanabhāsa, (2) Munipatirājarṣicaritam with following descriptions :—

(1) **ज्ञाताध्ययनभास।** Jñātādhyayanabhāsa. Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches Folia, 17. Lines, 3–13 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts Verse Generally correct. *Complete.*

A Bhāsa or Bhāsya on the Jñātādhyayana in Bhāsā verse by Rājacandra Sūri, complete in nineteen chapters each with a separate name as—

इति ज्ञाता प्रथमाध्ययनमेघकुमारनो भास, द्वितीयध्ययनसंघाड़नाय भास, तीयाध्ययन इतपन्याय भास etc

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ ब्रह्मदत्तकपिल पुरराजीय ऊरे पढाल ॥
वीर जिणेसर वंदे उविगति जिस्यु।
प्रथमो गोयमपाये खामिसत्त इरवइ हुं चविराजीय रुजी ॥

मेघकुमार भवइ भाटि। सइज सो सामो साधुशिरोमणीयि।
तेहनूं चरितविस्तार, स्वामि सुधर्मा जंबूप्रतिइ कहइ जो।
कहा चगि मझ्जारि॥
सहजसोभा गोसा शिरोमणि मोगो।

End. इमजे संयम चादरीए विरजइ जे कामभोग कि।
इहसो + + + परभवि सुगत नत्त चोग कि॥
ज्ञात चगनी मति शहए, कोधीइ गुणसमासकि।
नेहि नयण बिवाधी सए भिक्षा दूंकइतासकि॥
पासचंदसूरि शिरोमणए। श्रीसमरचंदसूरिंदकइ।
राजचद्रसूरि जय वंताए, तेजइं चाणि दिणिंदकि॥
भरवण चषि'मोटन यतीए पाटणि साध्यउ कालकि।
ते सइ गुरुनइं पायनमीए। पडचइ चषि मेघराजकि॥
देवगुरु केरइ सानिध्यइं + मइकीधी भास कि।
नरनारी चहनिसि भणउए पूजउ मननो चासकि॥२५॥ ख

Colophon. इति श्रीज्ञाताइ गुणीम साध्ययन कंडरीक पुडरीकभास॥ २८ संपूर्ण। यथाग्रंथ। प १ चंचलनदेद साध्वी वाचइाजी तत् शिष्यणी-लालाजी तत् शिष्यणी साध्वी सूमत लच्छी तत् शिष्यणी सहमलछीलिखितं सही २।

विवरणम्—ज्ञाताध्ययनभासाभिधः कश्चिज्जैननिबन्धः पुस्तकेऽस्मिन् वर्त्तते।

---

(2) **मुनिपतिराजर्षिचरितम्।** Munipatirājarṣicaritam. Substance, *country-made white paper, 10 x 4 inches, (bound in book form).* Folia, 31 Lines, 9–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1550.* Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Verse. Generally correct. Complete.

A Bhāṣā *poem* on the adventures of Munipati Rājarṣi by Rājcandra Sūri.

---

* This is the date of original composition of the work. The date of copying is 1699 Saṁvat. See the colophon.

Beginning. ॥ ६० ॥ धूरि वस्तु ॥

गोयमगणहर र पायपयसेवि ।
नामइं नवनिधि संपजइं ।
सयलसिद्धिदायक थायइ ।
एकमना जउ सगइ ।
धरइ ध्यान तिहां बुद्धि श्रावइ
बेकर लीहो दीन वउ ।
दिउ सुभवाणिविशेषि/बोलिं मुनिपति राय चवो
कथा संबंध सविशेषि ॥ १ ॥

जंबूदीवह । १ । भरह मझमि मणएतिकनगरी मलो ।
करइराजमणपति सूवउ ।
कला बहुत्तरिनं कुसललच्छण श्राबत्रीस पूरउ ।
पटराणी पृथवी सुणउ विनयवंत सुविचार ।
नगरलोक गुण श्रागलउ तस सुचिचंद कुमार ॥

End. संखिव कथा कही सुविशाल ।
परिव्राजिका चढा विउं श्राल ॥
तिणि मुनिवर परिकोधो जेह ।
श्रम्हेहि वइं परिग्रह तेह ॥
श्रावक जेणइ व्यता हरत लीयउं ।
तेतां चय जासइं पापीउ ॥
इणिउ कहता लागी वार ।
चिउ मुनिवरए कीय श्रपार ॥
तेजी लेइ पाप कइं जिसाइं
कूलउ लोउसुखि मिउ तिसाइ ।
सेवि पुवने वोइइ घणउ ।
सउवि ध्यान प्रगटिउ श्रापणउं ॥
मटिउ श्राल मुनिवर गइ तुमई ।
कहइ पुव धनलीधउ श्रमुहे ।
दीवउतूं मुनिवरनइ सुषे ।
श्रभिसंतापिउ बालइ रवे ॥
श्रगुंयसा बोलानुपाय । ·
मइ इइ व्यायसउ रिवि राय ॥

सुणि तथा परमविहुं हुं गलउ महाप्रभमाहुत उपशांत।
करइ मेथि यति पश्चाताप।
दीधु चाल सुणिह सुभ पाप।
बालि उपशम इसया माहिनेह।
भववाधि सुहमंडो मंडेह।
दिस वैराग्यसेथि मने मभउ।
कविकृता काल इवइ चापथउ।
घणउ मही वसवेउइ छोप।
विधि मुनिपति करि दीघा मोप।
वेइ मुनिवर करइ विहार।
पालइ कष महाव्रतसार।
ध्यानमौनितपसोमोदेह।
देवलोकि देवता थावेह।
तेहनूं ध्यानहोथा माहि चाथि।
वेहूं एकावतार भाखि।
सुगति देय ते लाभइं वही।
सुणउ कथा सहेपइं सही।
संवत् पनर पंचासी भाखि।
वदि वैशाख मास मधि चाथि।
दिन सप्तमी रचिउ रविवार।
भणइ सुणइ तिह हर्ष अपार ॥ ६ ॥

Colophon. इति श्रीमुनिपतिराजर्षिचरितं सपूर्णम्। सवत् १६८८ वर्षे ज्येष्ठमासे सिति पक्षे द्वितीया तिथौ मङ्गलवासरे। पूज्यश्रीकल्याणसागर सूरीश्वर-विजयराज्ये श्रीउदयसेनपुरवरे वाच्य मुनिवरकीर्त्तिचंद्रेणेद लिपिकृतम्। इति लेखकपाठकयोः श्रेयासि भूयासु कमलामाद्र्भावतः परं मतानि भद्राणि संपद्यन्तां, एतत् पठतां सा + बाइ बाई पठनार्थम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मुनिपतिराजर्षिचरितं नाम कश्चिज्जैनपद्यनिबन्धो वर्तते।

No. 64. श्रीपालनरेन्द्रकथा। Śrīpālanarendrakathā. Substance, country made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 16 Lines, 6-13 in a

page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1739. Appearance, fresh. Verse. Generally correct Complete.

A Bhāṣā poem on the story of the Śrīpāla, entitled Śrīpāla Narendrakathā by Jñāna (ज्ञान) Sāgar. The story relates that in the city of Ujjayini there lived a king named Pṛithvī Narendra. He had two wives, one Saubhāgya Sundarī and the other Rūpasundarī and two daughters by them, who's names were Surasundarī and Madansundarī respectively. Of them Surasundarī was materialist, and *Rupasundarī was a fatalist or acknowledging the preponderance* of karma (action).

Once on a time the king called them in the court and told "I am going to ask you both a question after answering which each of you will get one's chosen husband from me." After this little introduction the king put the question before them—"what is the effect of Puṇya (merits)? On which Surasundarī replied—the wealth, youth, dexterity, health, beauty and company with one's desired husband, O king, these are the effects of merit. Afterwards Madansundarī replied according to the instruction of the Jaina Śāstra that Vinaya (honesty), Viveka (conscience) Vicāra (judgment), Santoṣa (satisfaction), good character, sinless body, and a natural tenderness towords friends, these are the effects of merit. The king was not heartily satisfied with this answer and married her with a leper. Madansundarī went out from her father's house to the leper, and worshipped Siddhacakra for nine days continually and husband was cured". After this the leper became celebrated under the name of Śrīpāla Narendra.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीअरिहन्तादि परमेश्वराय नमः ॥
करकमलजोडे विकरि। सिद्धिसदन पयनमि।
श्रीश्रीपालनरिंदनो रास कथपतमेमि ॥ १ ॥
महीयल मंए अनेक तें। पंपलिम् पडिगमार।
भवसायरतो उतरई। जो लपइं श्रीनवकार ॥ २ ॥
श्रीगुरुदेव पसाउ लइं। रचीउं कवित रसाल।
ग्यान भणें सहु सांभली सिद्धचक्र गुणमाल ॥ ३ ॥

End. मयणसुंदरो धम आविकाए। जेणें थापीउ धर्म।
सिद्धचक्र भाराधीउए। अनुपाल्यो जिन धर्म ॥

मिथ्यामत भूला भमेंय । मनमें जिनवर चाय ।
दानसील तपवैगनाए । तेहमं किम बखाय ।
सुख अनंता भोग वइ ए । जे पूजे अरिहंत ।
मयणसुंदरि श्रीपाल परे ए । तेह इवइ गुणवंत ।
आइम गच्छ गुरु गाइए । श्रीगुणसमुद्रसूरि ।
तास प्राटि सोहामणोए । वदी इं आणंद पुरि ।
भवियण भावें नित नमीए । श्रीगुणदेवसूरिपाय ।
तास सीस रासए रच्यीए । ज्ञानसागर उवझाय ।
पनर एकत्रीसे मागसिरइं । अजुआली बीज गुरुवार । *
रास रच्यो सिद्धचक्रनोए । गाइउ श्रीनवकार ।
एकमना जे भन भणइं । ते घरि मङ्गल मरल ।
ऋद्धि अनन्ती भोग वेए . जिम नृपति श्रीपाल ।
सुखी सुदरी मयणसुदरी श्रीपाल ॥ १८ ॥

Colophon. इति श्रीसिद्धचक्रआराधनमाहात्म्यविषये श्रीश्रीपालनरेन्द्रकथासम्बन्ध चौपई सम्पूर्णा लिखिता चेयं संवत् १७२८ वर्षे वैशाखशुदि १२ शनौ श्रीराजनगर वास्तव्य सुश्राविक केसरबाई वाचनार्थे ॥ श्रेयोऽस्तु सर्व्वसंघस्य श्रीपार्श्वनाथ प्रसादात् ॥ श्री. ॥ छ: ॥ श्री: ॥ श्री ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीश्रीपालनरेन्द्रकथाविषयकानि भाषापद्यानि श्रीज्ञानसमुद्रसूरिविरचितानि वर्त्तन्ते ।

No. 65. श्रीपालकथा । Srīpālakathā Substance, country-made reddish paper, 14 × 5 inches. Folia, 12. Lines, 9–15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, writing injured in many parts especially in the last page which are not legible at all. Verse. *Generally correct. Complete.*

Another copy of the same work.

विवरणन्तूक्तपूर्व्वम् ।

---

* The date of composition of the work is 1531 Samvat, the second day of the full moon of Agrahāyana

No. 66. श्रीपालनरेन्द्रकथा। Śrīpālanarendrakathā. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 84. Lines, 6–13 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1861, Śaka 1726 Appearance, old, worm-eaten and slightly torn in parts. Prose Generally correct Complete.

A large work on the preceding subject in Prākṛita prose. This story was first told by Ratnaśekhara Sūri and has been compiled afterwards in the present form by Hiranyaśekhara Sūri a pupil of Hematilaka Sūri and copied by his pupil Hemcandra Sādhu in Saṁvat 1488. Though the work is based on the same subject as the above described ones yet not only its language differs from them but the manner of description also is different. This work has added a long introduction in the beginning in which different kinds of Dharma, Navapada and Siddhacakra have been fully explained by Gautama Svāmin, asked by the king Śrenika, in Rājgṛiha.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः।

अरिहाई नव पयाइं झाइत्ता हियकमलमज्झम्मि।
सिरि सिद्धचक्क महप्पमुत्तमं किंपि जंपेमि ॥ १ ॥

अत्थि च जंबूदीवे दाहिणभरहद्धमज्झिम खंडे बहुधण—धन्न-समिद्धो मगहादेसो जयपसिद्धो ॥ २ ॥ जत्थुप्पन्न सिरिवीरनाहतित्थं जयंमि वित्थरियं त देस सविसेस तित्थं भासंति गीयत्था ॥ ३ ॥ तत्थय मगहादेसे रायगिहं नाम पुरवरं अत्थि वेभार विउल गिरिवरसमलंकिय परिसरपदेसं ॥ ४ ॥ तत्थय सेणिय राउ रज्जं पाली इति जय विक्खाउ वीरजणचलणभत्तो विहिअजियतित्थयरगुत्तो ॥ ५ ॥ जस्सत्थि पढम पत्ती नन्दानामेण जीइ वरपुत्तो अभयकुमारो बहुगुणसारो चउ बुद्धि भंडारो ॥ ६ ॥ चेडइ नरिंदधुया बीया जस्सत्थि चिल्लना देवि जीये असोगचंदो पुत्तो हल्ल विहल्लाय ॥ ७ ॥ अन्नाउ अणेगाउ धारणि पमुहाउ जस्सदेवीउ मेहाइणो अणेए पुत्ता पियमाइपयभत्ता ॥ ८ ॥ सोसेणिय नरनाहो अभयकुमारेण विहिय चच्चाहो निज्जवणपयडपहावो रज्जं पालेइ धम्मं च ॥ ९ ॥ एयंमि पुणो समए सुरमहिय बद्धमाणतित्थंमि विहि रत्तो संपत्तो रायगिहासन्नमयरंमि ॥ १० ॥ पेसेइ पढमसीसं जिट्ठं गणहारिणगुण गरिट्ठं सिरिगोयमसुणिदं रायगिहे लोयलाभत्थं ॥ ११ ॥ सोलहजिणाएसो संपत्तो रायगिहपुरज्झाणे करयइ मुणि परियरिउ

गोयम सामी धम्मं कहेइ ॥ १२ ॥ तयागमणं सोउं सयलो नरनाह पमुह पउरलोओ नियइ रिद्धिसमेउ समागओ झत्ति उज्जाणे ॥ १३ ॥ पयाहिणं अभिगमणं काउं नियपाविणा वंदाऊणं पणमिय गोयम चलणे उवविट्ठो उचिय भूमिए ॥ १४ ॥

Then asked by them Gautama began to explain the real form of Dharma as follows—

अह तंमि सजलजलहर गंभीरसरेण कहिउ माढत्तो
धम्मसरूवं सम्मं पवराणयारिद्धिलद्धिल्लो ॥ १५ ॥
भो भो महाणुभावा दुलहं लहिऊण माणुसं जम्म
खित्तिकुलाइ पहाणं गुरुसामग्गिं बहुन्न च सा ॥ १६ ॥
एवं विहंमि पमायगुरुया आय विरत्तियं झत्ति ।
सधम्म कम्मविहए समुज्जमो होइ कायव्वो ॥ १७ ॥
सो धम्मो च उभेउ उवइट्ठो सयलजिण वरिंदेहिं ।
दाणं सीलं च तवो भावोवि य तत्थ इसि मे भेया ॥ १८ ॥
तत्थ विभावणा विणा दाणं नहु सिद्ध साहणं होइ ।
सीलं च भावविरहं विहलं विहलं चियहोइ लोयंमि ॥ १९ ॥
भाव विणा तवोवि य अइ आवोह विल्लार कारणं चेव
तम्हा नियभावुच्चिय सुविसुद्धोहोइ कायव्वो ॥ २० ॥
भावोवि मणो विसओ मणं च अइ दुज्जय निरालंबणं ।
तत्तुम नियमणइ कहिय सालंबणं झाणं ॥ २१ ॥
आलंबणाणि जइविहु बहुप्पयाराणि संति सत्थेसु ।
तहवि नवपयझाणं सुपहाणं बिंति जयगुरुणो ॥ २२ ॥
अरिहंतसिद्धायरिया उवज्झाया साहुणोपसम्मत
नाणचरणं च तवो इय पयनवगं मुणेयव्वं ॥ २३ ॥
तत्थरिहंते बारसदोसविमुक्के विसुद्धनाणमए ।
पयडियतत्ते य सुरराए झायह निच्चंपि ॥ २४ ॥
पनरसभेयपसिद्धे सिद्धे घणकम्मबंधण विमुक्के ।
सिद्धाणंतचउक्के झायह तम्मयमणा सययम् ॥ २५ ॥
पंचायारपवित्ते विसुद्धसिद्धंत देसण पडुकरे ।
पर उवयारिक्कपरे निच्चं झाएह सूरिवरे ॥ २६ ॥
गणतित्तीसु निउत्ते सुत्तत्थझावणमिउज्जत्त ।

अम्भाए लोयमग्गो सम्मभाएइ छम्भाए ॥ २७ ॥
सव्वासु कम्म भूमिसु विहरंतो गुणगणेहिं संजुत्ते ।
गुत्ते मुत्ते भायह मुनिराए निजियकसाए ॥ २८ ॥
सव्वनुपणो आगम पयडिइतत्तसद्दहणरूवं ।
दसण रयणपईवं निश्चधारेह मण भुवणे ॥ २९ ।
जीवाजीवाइ पयत्थ सत्थ तत्तावबोहरुव च नाणसव्वगुणाणं ।
मूल सिक्खेह विणएण ॥ ३० ॥
असुह किरिया णचाउ सुद्धा सुकिरिया सुजीय अपमाउ ।
तच्चारित्तं उत्तमगुणजुत्तं पालयनिरुत्तं ॥ ३१ ॥
घणकम्म तमोभरहरण भाणुभय दुवालसगधरम नरमकसायतावं ।
चरेहसम्मतवो कम्मं ॥ ३२ ॥
एयाइं नवपयाइं जिणवरधम्मंमि सारभूयाइं
कल्लाणकारणाइ विहिना आराहियाव्वहिं ॥ ३३ ॥
एयाइं नवपएहिं सिद्धं सीरिसिद्धचक्कमानत्तो ।
आराहंतो संतो सिरि सिरिपालव्व लहइ सुहं ॥ ३४ ॥

Here they asked who was Śriśrīpāla ? and what kind of happiness he got from the worship of Siddhacakra On which Gautama began the story thus—

इत्थि भरहखित्ते दाहिण खंडंमि अत्थि सुपसिद्धो
सव्वोटक पयवेसो मालवनामेण वरदेसो ॥ ३५ ॥

सो अकेरिसो

पए पए जत्थ सुगुत्तिजुत्ता जोगप्पवेसा इव संनिवेसा ।
पए पए जत्थ य गजनीया कुटुबमेला इव सुगंसेला ॥ ३८ ॥
पए पए जत्थ रमाउलाउ पणसणाउ व्व तरंगिणीउ ।
पए पए जत्थ सुहकरास गुणावली उसवेणावलीउ ॥ ३९ ॥
पए पए जत्थ सवाणि याणि महापुराणीव महासराणि ।
पए पए जत्थ सगोरसाणि सुहो सुहाणीव सुगोयलाणि ॥ ४० ॥
तत्थय मालवदेसे अकयपवेसे दुकालडमरेहिं अत्थि
पुरी पोराणा उज्जेणीनाम सुपहाणा ॥ ४१ ॥

End. एहीनवयमाहप्पसारसिरिपालनरवरिंदकहानि सुर्णत कहंताणं भवियाणं कुणउ कल्लाणं ॥ ३८ ॥ सिरीवज्जसेनगणहरपट्टप्पहहेम तिलयसूरीणं

श्रीहीरविजयसूरयाकथा कीर्योस्तीर्दे । ३८ ॥ तीर्कोसीमे हिरयणसेहर-
सूरीहिं इमाऊ संकलिया तश्शीम हेमचंदेण साडुया विक्कमसुवरिसमि
चउदसचट्टावीसे* लिहिया गुरुभत्तिकलिएणं ४० सायरमेह जामहियलंमि
मग्रिसुरावई ति तावनदउ वा इयता कहा एसा ४० गाथा १२४०
ग्रंथाग्रंथसुहेसत. १६०१ ।

Colophon. इति श्रीश्रीपालनरेन्द्रकथा श्रीसिद्धचक्रमाहात्म्ययुता संपूर्णा संवत् १८६१
शाके १७१६ मीतो फाल्गुन सुदि द्वादश्या भौमवासरे लिषत पं प्रत्र
चंदखीपौकृत श्रीकाशीमध्ये वरतरआचार्यगच्छें ।

विवरणम्—पूर्व्वोल्लिखिता श्रीश्रीपालनरेन्द्रकथा पालीभाषारचिता सम्पूर्णा पुस्तकेऽत्र वर्त्तते ।

No. 67. साधुचरितम् । Sādhucaritam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 21. Lines, 12–17 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Complete in parts

Although the codex is labelled as Sādhucaritam really it is not a work on the characterstic of Sādhu. On the other hand it contains Bhāsā verses as well as songs on many different subjects. The following colophons will illustrate its contents—

(१) इति श्रीपरमन राजर्षि गीत, (२) इति श्रीधन्नाग्गिरिसुकायसंपूर्ण,
(३) इति श्रीअनाथी मु, (४) इति सुकाय संपूर्ण, (५) इति श्रीवाइवल
सिकाय संपूर्ण, (६) इति श्रीगौडी जी गीत, (७) इति श्रीशंखेश्वर जी
स्तवनं, (८) इति श्री + + चतुर्विंशतिजिण स्तवन, (९) इति श्रीपार्श्वजिण
स्तवन, (१०) इति श्रीयुगमध्यानी स्तवन, (११) इति श्रीनरक चौढालीयौ
सम्पूर्ण, (१२) श्री५० चरणजिहण स्तवन सम्पूर्ण, (१३) इति श्रीचमावतीसी
सपूर्ण, (१४) इति श्रीपुण्यवतीसा सम्पूर्ण, (१५) इति कर्म्मवतीसी
सम्पूर्ण, (१६) इति श्रीपापवतीसी सम्पूर्ण, (१७) इति श्रीव्यासपुज्यजीगीत,
(१८) इति श्रीसंभवनाथजीगीत (१९) इति दादाजीगीत, (२०) इति
श्रीदादाजीगीत, (२१) इति श्रीदाजीगीत, (२२) इति श्रीआदिजिण
स्तवनं, (२३) इति श्रीजिनदत्तसूरिस्तवन ।

---

* This is the date of the original composition of the work.

ग्रीष्मे निर्जरदेशे सलिलवितरणाभीष्टदानप्रभुता
कीर्त्तिस्ते विस्तरन्तो जिनकुशलगुरो पावयत्येव विश्वम् ॥ ५ ॥
वार्श्वौ वायुप्रवेगप्रजनितवहनोत्पातसंप्रातमध्ये
ज्वालाजिह्वाकराले ज्वलति भयरतेस्तस्करोपद्रवे वा ।
आपानक्रोधरुद्धे हरिकरिभुजगाभोगरोगादियोगे
ध्यायन्तस्तत्प्रभावाज्जिनकुशलगुरो नैव कष्टं लभन्ते ॥ ६ ॥

Under the head of Laghucāṇakya-śloka, ślokas from the first and second chapter of this celebrated work have been quoted. Under the head of Prastāvikaśloka we find the following verses always recited by Sanskrit scholars—

अमेध्यमध्ये कीटस्य सुरेन्द्रस्य सुरालये ।
समाना जीविताकाङ्क्षा तुल्यं मृत्युभयं द्वयोः ॥
कैवर्त्तीगर्भसंभूतो व्यासो भीमो महामुनिः ।
तपसो ब्राह्मणो जातस्तस्माज्जातिरकारणम् ॥
न हस्तिद्रोणशार्दूला न व्याघ्रः शरभो न च ।
अजापुत्रो बलिर्दत्तो दैव दुर्बलघातकम् ॥
दृष्टिपूतं न्यसेत् पादं वस्त्रपूतं जलं पिबेत् ।
सत्यपूतं वदेत् वाक्यं मनःपूतं समाचरेत् ॥
त्रिंशदङ्गुलप्रमाणं विंशत्यङ्गुलमायतं ।
तद्वस्त्रं द्विगुणं कृत्वा गालयित्वोदकं पिबेत् ॥
यद्यपि चन्दनविटपी विधिना फलकुसुमवर्ज्जितोविहितः ।
निजवपुषैव परेषां सोऽपि सन्तापमपनयति ॥
यद्यपि दुर्दैववशात् सिंहः पतितोऽपि दुस्तरे कूपे ।
तथापि हि वाञ्छां कुरुते करिकुम्भविदारणे मनसा ॥
यद्यपि भवति विरूपो वस्त्रालङ्कारवेशपरिहीनः ।
राजसभाप्रविष्टो राजति विद्याधिकः पुरुषः ॥
यद्यपि दिशि दिशि तरवः परिमलयुक्ताः सन्ति विख्याता ।
तथापि एष रसालः कोकिलहृदयेषु आनन्दं ॥
यद्यपि परभृततनया पुष्टाः काकेन कर्कशाहारैः ।
तथापि न मधुरालापं त्यजति गुणं नीचसङ्गेन ॥
उत्तुङ्गस्तनकुम्भचुम्बनकरं भासायमुक्ताफलं
वन्ह साईकपीनभालविलसत्कस्तूरिकापत्रकम् ।

दीपे निर्वापिते शीते सलिलवितरणाभीष्टदानप्रभूता
कीर्तिते विस्तरन्तो जिनकुशलगुरो पावयन्तेव विश्वम् ॥ ५ ॥
वाधौ वायुप्रवेगप्रजनितवहनोत्पातसंघातमध्ये
ज्वालाजिह्वाकराले ज्वलति भवरतेस्तस्करोपद्रवे वा ।
व्यालव्यालीधरुद्धे हरिकरिभुजगाभीमरोगादियोगे
ध्यायन्तस्तत्प्रभावाज्जिनकुशलगुरो नैव कष्टं लभन्ते ॥ ६ ॥

Under the head of Laghucānakya-lokı, ślokas from the first and second chapter of this celebrated work have been quoted. Under the head of Prastāvikaśloka we find the following verses always recited by Sanskrit scholars—

अमेध्यमध्ये कीटस्य सुरेन्द्रस्य सुरालये ।
समाना जीविताकाङ्क्षा तुल्यं मृत्युभयं द्वयोः ॥
कैवर्त्तीगर्भसंभूतो व्यासो नाम महामुनिः ।
तपसा ब्राह्मणो जातस्तस्माज्जातिरकारणम् ॥
न हस्तिदीयमार्द्वेन्नो न व्याघ्र. शरभो न च ।
अजापुत्रो वलिर्दद्यो देव दुर्बलघातकम् ॥
दृष्टिपूत न्यसेत् पाद वस्त्रपूतं जल पिबेत् ।
सत्यपूतं वदेत् वाक्यं मन:पूत समाचरेत् ॥
त्रिंशदङ्गुलप्रमाण विंशत्यङ्गुलमायतं ।
तद्वस्त्रं द्विगुण कृत्वा गालयित्वोदकं पिबेत् ॥
यद्यपि चन्दनविटपी विधिना फलकुसुमवर्जितोविहित. ।
निजवपुषैव परेषां सोऽपि सन्तापमपनयति ॥
यद्यपि दुर्दैववशात् सिंह. पतितोऽस्ति दुस्तरे कूपे ।
तथापि हि वाञ्छां कुरुते कारकुम्भविदारणे मनसा ॥
यद्यपि भवति विरूपो वस्त्रालङ्कारवेषपरिहीनः ।
राजसभाप्रविष्टो राजति विद्याधिकः पुरुषः ॥
यद्यपि दिशि दिशि तरव परिमलयुक्ताः सन्ति विशालाः ।
तथापि पक रसाल. कोकिलहृदयेषु आगार्त ॥
यद्यपि परभृततनया पुष्टाः काकेन कर्कशाहारैः ।
तथापि न मधुरालापं त्यजति गुणं नीचसङ्गेन ॥
उत्तुङ्गस्तनकुम्भतुम्बनकर नासाग्रमुक्ताफल
वस्त्रं हारकपोलभालविलसत्कस्तूरिकापत्रकम् ।

एकोऽपि यः सकलकार्य्यविधौ समर्थः
नामाधिकैर्जगति किं बहुभिः प्रसूतैः।
चन्द्रः प्रकाशयति दिङ्मुखमण्डलानि
तारागणः समुदितोऽनवकाश एव ॥

स कुमारः सततिकलाकुशलः अद्भुतसौभाग्यः स्वभाग्यपरीक्षार्थं देशान्तरं प्रति रात्रौ चचाल। क्रमेण चित्रकूटपर्व्वतं प्राप्तः। तत्र मेदपाट मालव कुरुपाद लक्ष्मणमण्डल महाराष्ट्र कर्णाट प्रभृति जनपदस्वामी राजा महासेनो राज्यं करोति। परं महार्त्तः पाशमिव गृहवासं मन्यते, निष्पुत्रकतया राजधुरा धारणार्हं कमपि पुरुषं गवेषयन् राज्यं पालयति। स चान्यदा वाह्यालयां परिजनानुवृत्त्या प्राप्तः सर्व्वाश्वलक्षणलक्षितगात्रं कृष्णवर्णमेकं किशोरकं मन्दगतिं दृष्ट्वा पप्रच्छ मन्त्रिप्रभृतीन् गतेर्मान्द्य कारणं। ततः स उत्तमचरितः कुमारः प्राह अहो। अनेनाश्वेन महिषी-दुग्धं पीतं, ततोऽस्खलितगतिः। तत् श्रुत्वा राजा प्राह वत्स, कथमिदं जानासि, तेनोक्तं अश्वपरीक्षाकुशलत्वात्। नृप उवाच सत्यमिदं अस्य किशोरकस्य माता वडवा विपन्ना, ततोऽनेन महिषीदुग्धं पीतम्। वत्स त्वं कश्चिद्राजपुत्रो ज्ञायतेऽतोऽनुगृहाण राज्यमिदम्। अहं संसारादिरक्तः पारमेश्वरीं दीक्षां ग्रहीष्यामि। कुमार प्राह, तात संप्रति केनापि कार्य्य-विशेषेण याम्यहमधुना पुनरागत्य सर्व्वं तवादेशं करिष्यामि इति भणित्वा रात्रौ तद्गृहतः प्रतस्थे। इतश्च दक्षयोजनशतसमगभद्वीपपरिस्थितस्य कुवेरदत्त सांयात्रिकस्य परद्वीपावलोकनाय कौतुकी कुमारोऽपि मित्राभ्यां सह प्रवहण-मारूढः। कियद्भिर्दिवसैरर्द्धमार्गेऽपि पोतमध्ये जलान्तरस्तोकता प्राप्ता, क्वचित् शून्ये द्वीपे प्रवहणं धृतम्। लोका उत्तीर्णाः सर्व्वेऽपि तटे जलसङ्ग्रहमकार्षुः। इतश्च भ्रमरकेतुर्नाम राक्षसो मायावीपञ्चसहस्रराक्षसपरिवृतस्तत्रागतः। इतश्च उत्तमकुमारो राक्षसैः सह युद्धं कुर्व्वाणः पोतलोकान् मोचयामास, ते सर्व्वेऽपि पोतमागताः। एकाकी कुमारस्तैः सह युद्धं कुर्व्वाणो भूयसीं भूमिमति-क्रान्तः, जितो भ्रमरकेतुर्नामा राक्षसः कुमारेण प्रपलाय्य गतः। इत्यवसरे-सर्व्वे सांयात्रिकाश्चलिताः। ततः कुमारस्तटमागत्य तटं पोतशून्यं दृष्ट्वा चिन्तयामास। अपि मामेकाकिनमत्र मुक्त्वा गतास्ते? अहो अकृतज्ञता सांयात्रिकाणां राक्षसप्रार्थ्यान् मया सर्व्वेऽपि मोचितास्तथापि मां त्यक्त्वा गतास्ते? अथवा कोऽत्र दोषस्तेषां भयव्याकुलानां ममैव पूर्व्वजन्मकृतं किमपि दुष्कर्माऽपराध्यति। एकाकिनापि प्रदेशे गतेन पुंसा खेदोपनिवर्त्तनकृते यत्नो विधेयः। ततश्च समुद्रतटे वृक्षापणफलैः प्राणयात्रां कुर्व्वाणस्तिष्ठति।

अन्यदा द्वीपाधिष्ठायिन्या देव्याद्भुतरूपं कुमारं दृष्ट्वा तत्र सञ्जातरागया नवनवहावभावलीलाविलासादिभिः स क्षुभितोऽपि परनारीपराङ्मुखतया न क्षुब्धः। ततः सन्तुष्टा देवी सार्द्धद्वादशसुवर्णकोटीनां रत्नकोटीनां च वृष्टिं कृत्वा स्वस्थानं जगाम। इतश्च समुद्रदत्तपोतपतिर्यानपात्राणि गृहीत्वा परद्वीपादागच्छन् ध्वजचिह्नं वीक्ष्य तत्रायातः। कुमारोऽपि तस्मै स्ववृत्तान्तमुक्त्वा स्वर्णकोटिरत्नकोटियुत पोतमारुरोह। अथागच्छतां तेषां पानीयजलाभावो जातः। ततो निर्यामकं प्राह भो भो वेलाम्भसि वलमाने जलकान्तमणी शैलेऽस्मिन् पर्वत एकः प्रकटीभविष्यति तत्रचैकः सुस्वादुजलः कूपोऽस्त्यगाधः इति। परं भ्रमरकेतु-राक्षसस्य स्थानमिदं स च निरीक्षयाऽत्र तिष्ठति भ्राम्यति च। इति निर्यामकवचनानन्तरं वलिते वेलाजले प्रादुर्बभूव पर्वतस्तन्मध्ये महाकूपः। परं मरणभयान्न तत्रावतरन्ति जलग्रहणार्थं लोकाः। इतश्च करुणापरीतचेताः आकर्णाकृष्टकार्मुको बद्धतूणीरः कुमारः वक्तिस्म भो त्वरध्वं जलग्रहणाय माभैष्ट मयि रक्षके सति किं राक्षसाः शक्रादपि भयं नानेयं भवद्भिरिति ब्रुवाणः पोतादुत्तीर्य पार्श्वे जगाम। ततः सांयात्रिकलोका अपि पोतादुत्तीर्य जलपात्राणि गृहीत्वा कूपोपकण्ठमागताः। परं तैः कूपे जलं न प्राप्तम्। ततोऽसौ सात्त्विकचक्रवर्त्ती कुमारोऽन्यैर्वार्यमाणोऽपि कूपमध्ये प्राविशत्। ततः सोपानैस्तत्र प्रविष्टः कुमारः प्रासाद मणिमय ददर्श। प्रथमभूमौ दृष्टा वृद्धा नारी सा प्राह—रे हीनपुण्य किमर्थं कस्य बलेनात्रागतोऽसि किं न जानासि भ्रमरकेतुं राक्षसं? कुमारः प्राह—जानामि भ्रमरकेतुम्। हे अम्ब, सात्त्विकोऽहं स्वभुजबलेनैव संजातकौतुकः विलोकनार्थी, वद, कस्येदं स्थानम्? केनार्थं कारितः कूपः? कस्य चायं प्रासाद? इति श्रुत्वा वृद्धा प्राह—सात्त्विकशिरोमणे शृणु अत्रासन्न राक्षसद्वीपे लङ्कायां भ्रमरकेतुर्नाम राक्षसस्वामी तस्य मदालसा नाम कन्या दिव्यरूपा चतुःषष्टिकला कुशला, सर्वशीलश्रीलक्षिता। अन्यदा भ्रमरकेतुना नैमित्तिकः पृष्ट कन्यायाः को वरो भावीति भूचरः क्षत्रियकुमारः। स च हिमवन्मेखलावधि कौवेरलङ्काप्रभृतिद्वीपावधि दाक्षिणात्यशासिता राजाधिराजो विद्याधरादिसेव्यमानचरणो भावी। ततो मदालसायाः पाणि गृहीत्वा बहुधन रत्नसमेतया तया सह कुमारः कूपान्निर्गत्य पोतमारुढः समुद्रदत्तेन पुनः समुद्रे निक्षिप्तः केनचित्तिमिमत्स्येन गिलितः। ततस्तदुदरात् केनचिन्मत्स्यजीविना निष्कासितो मोटपल्लीनामकं वेलाकुलं प्राप्तः, पोतान्यप्यनुकूलवायुवशेन तत्र प्राप्तानि। तत्र तेन तद्देशराजकन्या विधिनोढा

मदालसापि मिलिता। अन्येऽपि द्वे भार्य्ये मदालसया सह समरहीते। ततः स आसमुद्रचितोऽभोजातः। कश्चिदित् पूर्व्वभावे तेन खलु कुमारेण चौरैरपहृतवस्त्रेभ्यो मुनिभ्यश्चत्वारि शुद्धानि वस्त्राणि दत्तानि तत्पुण्यस्य फलमेतत्। इति कथासंक्षेपः।

End. इति श्रुत्वा राजादयो वैराग्यमापन्ना निज निज पुत्रेभ्यो राज्यं गृहभारं च दत्त्वा प्रव्रजिताः स्वर्गं गत्वा शिवं यास्यन्तीति।

Colophon. इति वस्त्रदान कथा सम्पूर्णा ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् वस्त्रदानकथा वर्त्तते।

No. 69. विक्रमसापरचरितम्। Vikramasāparacaritam Under this head there are two small poems in Bhāsā verses on the adventures of two different kings of Ujjayini, Gaja Simha and Vikrama. The former is complete in four khandas or chapters and latter in one chapter. We give below their respective description—

(1) **गजसिंहचरितम्।** Gajasimhacaritam. Substance, country-made Kāśmīri paper, 15 × 5 inches, (bound in book form). Folia, 19. Lines, 7-13 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1721 (date of the original composition Samvat 1556). Appearance, old, slightly decayed. Verse Generally correct. Complete.

A small poem on the adventures of Gajasimha, a king of Ujjayini, under the name of Gajasimha carita by Sundar Rāja.

Beginning. ॥ ६० ॥ सिद्धगणनाथ नमः ।

पास जिणेसर पाय नमी चोवीसउ जिणदेव।

रूप संपत्ति होइ पणमइ सुरनर इंद्र ॥ १ ॥

कासमीरमुखमडनी समरी सरसति माय।

सील तणउ फल वर्णं वउ गाउ श्रीगजसिंह राउ ॥ २ ॥

नवरस नवरंगि वर्णवुं शास्त्रमाहिं जोहोइ।

वीरकथा रस वर्णवुं तेनि सुणउ सहु कोइ ॥ ३ ॥

महि मंडलो ठइ मालवदेस। उजेणी नगरि नव वेस।

गढ मढ मंदिर पउलि सागर। वास नगर नव जोवण बार ॥४॥

राज करइ जय सिंघ भूपाल । न्यायवंत परिभंजण काल ।
परदुखकातर सूर मूजाण । नितु पालइ जिण वरनी आण ॥ ५ ॥
तसु घरि राणी कमलावती । रूपि करी रम्भा जीयति ।
प्रीयधरती प्रेमि अपार । सुखभोग वइ निरंतर सार ॥ ६ ॥
एक दिवसि निसि पउढि बाल । देखइ सुपन सार सुविसाल ।
गय वर सोइ सुदीठा जिसइ । मइविहसी स्त्री जागिनी सइ ॥७॥
ऊठि रमणी हरख मनिधरय । धर्मध्यान सविसेषुं करइ ।
जाई बोन विउ निज भरभार । स्वामी सुपन अनोपम सार ॥८॥
निसि भरि जाणु गज नइ सिंघ । मइ दीठा घरि करता रंग ।
सुनि वचन राजा गह गहि । छोडूं वोमासी वलतुं कहइ ॥ ९ ॥
हुइ स्यो पुत्र बहुगुणवत । राजधुरन्धर नइ वलवंत ।
राणी ऊयरि हुउ अवतार । दिनि २ उच्छव जय जय कार ॥ १० ॥
पूरे मासे सुत जनमीयो । राजा उच्छव अति बहु कीयो ।
नगर माहिं सहु हरख्यउ ताम । गजसिंघ कुमार दीधउ नाम ॥११॥

End.

दशरथ पुरिते पालइ राज । पुण्य इसीधा सगलाकाज ।
इणि अवसरि मुनि वर आवीया । भाव सहित तिहां वंदण गया ॥१८॥
इम जाणी संसार असार । तवति पिलीधउ संजम भार ।
अंत समय आलोयण करी । पंचमी कल्पि गया सुर पुरी ॥ १९ ॥

दूहा ।

गज सिंघ भूप तणउ चरी । मइ कहिउ संषेपि ।
भणइ गुणइं जे सभलइ । सुख संपति लहइ हैव ॥ २० ॥

चउपइ ।

सुह गुरुतणा नाम मनिधरी । वोलि श्रीगज सिंघनु चरी ।
जे पण्डित नर धर्म करेंति । सुदर राज तेइ मया मति ॥२१॥
संवत् पनर छपन्नइ सही । प्रथमजेठ पुनिम दिन लही ।
बुधवार अनुराधा मां हि । कीयो चरित्र मन उछाहि ॥ २२ ॥

Colophon.

इति श्रीगजसिंघ चरित्र चउपई वंध संपूर्ण । संवत् १०२१ वर्षे मगसिरि वदि ११ गुरुवारे । श्रीअचल गच्छे ॥ पूज्य भट्टारक श्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्री- श्रीअमरसागर सूरीश्वराय । मुनि श्री१श्रीरत्नशीलजी ॥ तत् शिष्याणी साध्वी वाल्हां तत् शिष्याणी साध्वीलाला लिखितं । वरभुदिताकी लिखितम् ।

तिनि अवसरि सो पापर चोर। सदा कर्म्मे अरइ अघोर।
नयरह शेषी चोरी जाइ। दिनि दिन गुप्ति रहइ एक ठाइ॥११॥
एक दिवस जो सेठि सुदत्त। उछव मांड्यु नयर मईत।
सगासणीआ मेल्या घणा। पारन पासइ नारी तणा॥१२॥
कन्या कुवारी नव सइ मिली। लोक सहु ते पावलि वली।
तिस् विलें गयो पापर चोर। गयगमनी मगनयणी घोर॥१३॥

End. इम सांभली परमार्थ वात। भविया नव लोजइ अदत्त।
चोरी पवड निश्चइ दूरि। जिम शिव संपद पामइ पुरि॥९७॥
नरवर वइठौ सभामभारि। नयरि वरत्यो जय जय कार।
माइ छापने मिलीनारि। विक्रम प्राप्यो इनि कलि कालि॥९८॥
आभुतपागुण पारन कीइ। परदुष भञ्जन अवर न कोइ।
केता कइ तास अवदात। एक जीभस घल्यो नरमात॥९९॥
ए इचरित्र यौविक्रम तणउ। सरल लोक मन सुधइ भणउ।
भणता गुणता इइ वहु बुधि। पामी अइ मन वंछित निधि॥१००॥
भणतां चोरतणा भय जाय। सुणतां आपद किमइ न थाई।
इम जांणि भवि ज्यो सहु कोइ। मन आणदइ भवियण लोय॥१०१॥
साधु हरष गुरुह गुणराय। जइ वता मङियलि जवम्भाय।
आणइ भगइ ग्यार वषान। जिणवर तनीजे पालइ आण॥१०२॥
तासु सीस आणंद इम कहइ। चरित्र एहं विक्रम को भवइ।
राजसील सुर ससुर पसाइ। गुरु प्रसादि घरि नव निधि थाइ॥१०३॥
पनर सयतेसउइ विचारि। जेठ मासि ऊजल पषकारि।
चित्रकूट गढ तासु मभारि। भवियण भणता जय २ कार॥१०४॥

Colophon. इति श्रीविक्रमपापरचरित्र सम्पूर्ण॥ सवत् १७२१ वर्षे कार्त्तिक सुदि १४ दिने लिखित एत श्रीअचल गच्छे। श्रीअमरसागर सूरी सहन साध्वी लाल तत् शिष्यणी साध्वी लाल लिखित॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् विक्रमचरित नाम क्षुद्रभाषाकाव्यं विद्यते।

RITUALS AND DISCIPLINARY TEXT.

जैनधर्माचारानुष्ठानविषयकानां शिक्षाविषयकानाञ्च निबन्धानां सूचि: ।

No. 71. अष्टाह्निकव्याख्या। Aṣṭāhikavyākhyā Substance, country-made white paper, 11 × 5 inches. Folia, 12 Lines, 8–12 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1860 * Appearance, old, slightly worm-eaten and writing effaced in parts Prose Generally correct. Complete

A Jaina ritual work on explanation of the Aṣṭāhika Pārvan a rite to be necessarily observed by Jainas, entitled Aṣṭâhikavyākhyā by Kalyāṇa Pāthaka. This work is composed in Sanskrit prose illustrating how the famous Paryuṣaṇa festival is performed during eight days.

Beginning. श्रीसिद्धचक्राय नमः ॥

शान्तीशं शान्तिकर्त्तारं नत्वा कृत्वा च मानसे ।
अष्टाह्निकाया व्याख्यानं लिख्यते गद्यबन्धतः ॥ १ ॥

इह सकलदुष्कर्मधारिणि जिनधर्मैककारिणि इह पर्वे च कृत अमृतसर्पिषि श्रीपर्युषणादिपर्वणि समागते सति सकलसुरासुरेन्द्राः संभूय श्रीनन्दीश्वरनाम्नि अष्टमद्वीपे धर्ममहिमानं कर्तुं गच्छन्ति तत्र तावत् नंदीश्वरद्वीपस्य मध्यभागे चतुर्दिक्षु चत्वारोऽञ्जनगिरयः सन्ति अञ्जनवर्णाः पर्वता इत्यर्थः तेषां प्रत्येकं चतुर्दिक्षु चतस्रो वाप्यः संति, तासां वापीनां मध्यभागेषु दधिमुखपर्वताः सन्ति दधिवर्णाः श्वेता इत्यर्थः । पुनर्द्वयोर्द्वयो-र्वाप्योरन्तरे द्वौ द्वौ रतिकरपर्वतौ स्तः, रक्तवर्णौ इत्यर्थः । एवं चैकै-कांजनगिरेः खण्डे तत् तत् स्थाने दधिमुखा अष्टौ रतिकरा. संति संमीलने द्वादश त्रयोदशश्च अञ्जनगिरिः । इत्थं चतुर्दिक्षु चतुर्णामञ्जन-गिरीणां स परिकराणां मीलने जाता द्वि पञ्चाशद्गिरयः ते च पृथङ्नाम-संख्या चत्वारोऽञ्जन गिरय. ४ षोडश दधिमुखाः १६ द्वात्रिंशद्रतिकर-पर्वताः ३२ तेषामुपर्येकैकं जिनभवनमस्तीति द्वापञ्चाशज्जिनभवनानि सन्ति तेषु जिन चैत्येषु प्रत्येकं चतुर्विंशत्यधिकशतं जिनबिम्बानि सन्ति सर्वेषां मीलने अष्टचत्वारिंशदधिक चतुःषट्शतानि जिनबिम्बानि भवन्ति ६४४८ तानि सर्वाण्यपि चैत्यानि चतुर्द्वाराणि शाश्वतानि प्रवरतोरणादिभि-रलङ्कृतानि अतिसुंदराणि संति तत्र देवेन्द्रा बहुदेवदेवीपरिवृता प्रवर्द्धमान-

* This is the date of original composition of the work.

भावेनाष्टाह्निकमहोत्सवं कुर्व्वन्ति जलचन्दनपुष्पधूपाद्यष्टद्रव्यैर्जिनबिम्बानि पूजयंति, जिनगुणान् गायंति स्तुवंति नाटकं च विदधति इत्थमष्टदिना वधिक महोत्सवं समाप्य पुनः स्वस्थानं गच्छंति। एवं श्रावकैरपि श्रीमत्तीर्थंकरप्रकाशिते अस्मिन् पर्व्वणि समागते धर्मकर्मणि यत्नो विधेय.।

After this duties of Śrāvakas during this festival are thus mentioned—

तथाचास्मिन् पर्व्वणि श्रावकाणां कृत्यान्याह—आश्रवकषायोपरोधः कर्त्तव्य' श्रावकैः शुभाचारैः सामयिकजिनपूजातपोविधानादिकृत्यपरैः तत्राश्रवाः पञ्च प्राणातिपात' १ मृषावादः २ दत्तादानं ३ मैथुनं ४ परिग्रहः ५ तेषां निरोधस्त्यागः कर्त्तव्यः एतावता प्रथमं द्वीन्द्रियादयो ये सजीवास्तेषां विराधना श्रावकैर्वर्ज्या, सर्व्वदा तेषु अभयदानमेव श्रेष्ठ।

Here the superiority of Abhayadāna is illustrated by a story—

द्वितीयं श्रावकैर्मिथ्यावचनमत्र पर्व्वणि न वक्तव्यम् गालिप्रदानादि कठिन-वाणी न वाच्या सर्व्वथा वाक्शुद्धिः कार्य्या तृतीयाश्रवपरित्यागः परधनपद्रव्यं विवर्ज्जनीयं द्रव्यस्य जन्तूनां बाह्यप्राणरूपत्वात् तदपहारस्य च नरकदुःखकष्ट-हेतुत्वात् चतुर्थाश्रवत्यागोऽत्र पर्व्वणि ब्रह्मचर्य्यं पालनीयं स्त्रीसंगो विवर्ज्यो इत्यर्थः परस्त्रीसेवनं तु लोकद्वयविरुद्धत्वात् सुश्रावकैरवश्यमेव वर्ज्यो पञ्चमाश्रवत्यागोऽत्र धनधान्यादि नवविधपरिग्रहे परिग्रहपरिमाणं कार्यं परिग्रहतृष्णा अपरिमिता न धार्य्या इच्छापरिमाणं विधेयमित्यर्थः। पुनरत्र पर्व्वणि कषायोपरोधः कर्त्तव्यः कषायाश्चत्वारः क्रोधमानमायालोभाख्या-स्तेषां परित्यागोविधेय'। क्रोधाद्धि कलहोत्पत्तिर्विरत्नमप्रीतिनाशश्च मानोदये विनयनाशस्तथाच प्रस्थानवतामपि मुनीनां कैवल्यावाप्तौ अन्तरायः स्यात् एव मायया लोभादपि च बहवो दोषा उत्पद्यन्ते अतश्चत्वारः कषाया-स्त्याज्या। सुश्रावकैः सामयिकं कार्य्यं सामयिक स्वरूप चेद—

समता सर्व्वभूतेषु संयमः शुभभावना।
आर्त्तरौद्रपरित्यागस्तद्धि सामयिकं व्रतम्॥

अस्मिन् पर्व्वणि सुश्रावकैर्यथाशक्ति जिनानां द्रव्यपूजा भावपूजा च कर्त्तव्या।

Here these two kinds of Pūjā or worship are explained and for an example the story of Ārdrakumāra is related In the course of this the story of the king Sūryaya-asa, faithful follower of the Jaina religion, has also been stated with which the work is finished.

End. यथा ऋषभस्वामित ईक्ष्वाकुवंशो वहते तथा सूर्य्ययशसः सूर्य्यवंशोऽभवत् सोऽप्येकदा पिवन् स्वरवदर्पणे पश्यन् संसारासारता ध्यायन् केवल ज्ञान प्राप्य बहून्-भव्यान् प्रतिबोध्य मुक्तिं प्राप इति श्रितनियमहृदपालने सूर्य्य-यशोनृपकथा भव्यास्मभिरष्टाह्निकपर्व्वस्वपि इत्थं धर्म्मकर्म्माणि विधाय तत्पर्व्वाराधनीयैनेह परत्र च सर्व्वेष्टसिद्धिः

संवद्योमरसाष्टराजप्रमिते मासे शुचौ शोभने
पक्षे श्रीज्ज्वलतायुते सुविहिते सम्यग्द्वितीयातिथौ ।
पूज्य श्रीजिनहर्षसूरिगणभृद्राज्ञोसुदाष्टाह्निका
व्याख्यानं सुगमं हितं सुविहितं श्रीजे शलाष्टोपुरे ॥
श्रीमंतोगुणशालिनः समभवन् प्रीत्यादमाः सागरा
स्त्च्छिष्या मतधर्म्म वाचकवरा आसन् स्वधर्म्मादराः ।
तच्छिष्यैर्जिनराजराजिचरणाम्भोजप्रसक्तैः चमा
कल्याणाभिधपाठकैः सुमनसा श्रद्धावतां प्रीतये ॥ युग्मं
\+ + + + + व्याख्यानमादरादिदं व्यधायि प्राचीनं पद्यबन्धंविलोक्य तत्।

Colophon. इति पर्य्युषणाष्टाह्निका व्याख्यानम् ॥ श्रीः ॥ ग्रथाग्रथ ४०२ ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नष्टाह्निकव्याख्यान नाम कश्चिज्जैनधर्म्मनिबन्धो वर्त्तते ।

No. 72. **आठकर्म्मणी ।** Āṭhakarmaṇī. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 7. Line, 13 in a page. Character, Nâgara Date, ? Appearance, old, spotted in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A work on the description of eight principal rites to be performed by Jainas, in Bhāsā verse. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीवीतरागाय नमः ॥

आठकर्म्मणो एकसउ अट्ठावन (१५८)। प्रकृतिनो विचार निर्धारवइ मूलकर्म्म आठ तेहणो ॥ उत्तर प्रकृति एकसउ अट्ठावन जाणिवी। हवइ आठकर्म्मते केहा ॥ पहिलु ज्ञानावरणी कर्म्म ॥ १ ॥ बीजउ दरसणावरणी कर्म्म ॥ २ ॥ त्रीजउ वेदनी कर्म्म ॥ ३ ॥ चउथउ मोहनी कर्म्म ॥ ४ ॥ पाँचमउ आऊषउ कर्म्म ॥ छट्ठउनाम कर्म्म सातमउ गोत्रकर्म्म ॥ ७ ॥ आठमउ अंतराय कर्म्म ॥ ८ ॥

After this Prakritis of each of them are thus enumerated—

पहिलउ ज्ञानावरणी कर्म्म तेहनी पांच प्रकृति। ते कहीं वइ। मतिज्ञानावरणी कर्म्म ॥ १ ॥ श्रुतज्ञानावरणी कर्म्म ॥ २ ॥ अवधिज्ञानावरणी कर्म्म। मनपर्याय ज्ञानावरणी कर्म्म ॥ ४ ॥ केवल ज्ञानावरणी कर्म्म ॥ ५ ॥ हवइ ज्ञानावरणी कर्म्म जिम बंधाइते सांभलि कहीं छइ। सिद्धान्तशास्त्र वेचइ ॥ १ ॥ कुदेवनी प्रसंसा करइ। २ ॥ ज्ञानमइ विघइ संदेह आणइ ॥ ३ ॥ कुशास्त्रनी कुगीतनी प्रसंसा करइ ॥ ४ ॥ शास्त्रना सिद्धान्तना मूलना अर्थभांजइ ॥ ५ ॥ परवादीय प्रकासइ ॥ ६ ॥ मिथ्यात्व उपदिसइ ॥ ७ ॥ एहाते बोलिकरी जीव ज्ञानावरणी कर्म्म बांधइ। एकर्म्म थकीविद्यानावइ ॥ ए ज्ञानावरणी कर्म्म तेहनी स्थिति ॥ ३० त्रीस कोडाकोडी सागरोपम जाणिवो ॥ एह कर्म्म थकीजीव संसारमाहि घण रडलइ ॥

In this way all the rites, their origin, their effects, etc. are illustrated in this little work.

End. एवं आठकर्म्मनी मूलप्रकृति आठ जाणिवी। उत्तर प्रकृति आठकर्म्मनी अट्ठावन सुप्रकृति जाणिवी। ते प्रकृति खपावी भइ जीव सुगति पुहुचइ। एहवउ जाणीभव्य जीव ॥ आपणाकर्म्मणा विचार विपाकडुया कटउर भारीजाणी भइ सदाइ चीतविवा। सुगतिपंथ पुहुच वाभसी। बारभावना भाववी ॥ बारव्रत पालवा दानदया देवपूजा गुरुभगति ॥ सातेखेत्र धन वा वीजो जिनप्रसाद ॥ जिनबिंब ॥ पुस्तिका ॥ साधारणद्रव्य ॥ सघचलावउ ॥ चतुर्विध सघवछल सांचवो ॥ ते भव्यजीव थोडाकाल माहि थयो ॥ भवस्थितिखपावीनइ ॥ वइहनायको ॥ केवल ज्ञान उपजावीनइ जीव ॥ सुगति पथ पुहुचइ। तेह भणीजीव सदा ॥ सरवदा धर्म्मनइ विषइ। उद्यम करिवउ ॥

Colophon. इति श्रीआठकर्म्मनी अट्ठावन सउ ॥ प्रकृति विचार जाणिवउ ॥ संक्षेप मात्र जाणिवउ ॥ इति श्रीअंचलगछे ॥ भट्टारिक श्री५ श्रीअमरसागरसूरी सविजयराजे ॥ .... ॥ श्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्री।

विवरणम्—कर्म्मभेदतन्मूलप्रकृतिविवरणविषयको जैननिबन्धोऽयम् ॥

No. 73. अष्टाह्निकमहोत्सवः । Aṣṭāhikamahotsavaḥ. Substance, country-made white paper, 10 × 5 inches. Folia, 53. Lines, 5-6 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1847. Appearance, not fresh. Prose and verse Not correct. Complete.

Another commentary on the Aṣṭāhika Mahotsava, in Sanskrit, illustrated with the adventures of good many Jaina Saints, such as Ākumāra, the king Sūryayaśas and Sayyambhava sūri etc., by Dhaneśvara Sūri. In the beginning this work agrees with the work noticed in the preceding No. So we need not quote extracts from the beginning. We give here extracts from the last part only.

End.

सत्यप्रतिज्ञो वसुधातले सूर्य्ययशा नृप' ।
भरतेश वदादित्यो वसुधाजिनमण्डिताम् ॥
व्यधात् स्वर्णचयावाच निजं जन्म पवित्रयन् ।
चतुर्द्दश्यष्टमी पर्व्व हष्ट शर्म्मसु धर्म्म वा ॥
नित्यमाराधयामास श्रीयुगादिजिनाङ्घ्रिवत् ।
ज्ञानदर्शनचारित्रधारिणः श्रावकानसौ ॥
उपलक्ष्योपलक्ष्याम भोजयामास वेश्मनि ।
काकिणीरत्नरेखाभिरङ्कितान् भरतेन तान् ॥
सौवर्णैर्नोपवीतैर्मण्डितान् सूर्य्यश्चकार सः ।
महायशः प्रभृतयः केचिद्रौप्येश्च चक्रिरे ॥
पट्टसूत्रमयैनान्ये परे सूत्रमयेन तु ।
उदारचरितास्तस्य कुमाराः स्फारविक्रमाः ॥
सपादलक्षमप्यासन् ते महायशः मनुष्या. ।
इक्ष्वाकुवंशोवृषभस्वामिना वडधे मया ॥
तथा श्रीसूर्य्ययशसा सूर्य्यवंशोऽभवद्भुवि ।
सोप्यन्यदा भरतवत् पश्यन् स्व रवदर्पणे ।
संसारानित्यता ध्यायन् कैवलं ज्ञानमासदत् ।
विहरन् बोधयामास सोपि भव्यान् मुनीश्वरः ।
क्रमाच्च मुक्तिनिलयं जगाम हतकर्म्मभुक् ॥
भरतादादित्ययशस्ततयासीन् महायशाः ।
अतिबलोबलभद्रो बलवीर्य्यस्ततोऽपि च ॥
कीर्त्तिवीर्य्यो जलवीर्य्यो दण्डवीर्य्यस्ततोऽष्टमः ।
इत्यष्टौपुरुषायासन् यैते भारतपूजनम् ।

एतेऽष्टावर्पिदर्प स्वं पश्यन्तो रजदर्पणे ।
कैवलज्ञानमवपेदुः क्रमान्निःश्रेयसं ततः ॥
एभिर्भूपैव बभूवे भरताङ्ग सम ततः ।
भगवन् मुकुटः शक्रोपनीतो मूर्द्ध्नि धारितः ॥
भरतादनुसन्तानं सर्व्वे भरतवंशजाः ।
अजितस्वामिनं यावदनुत्तरशिवालयाः ॥
सर्व्वे हि सघपतयः सर्व्वेऽर्हद्दर्शनकारकाः ।
तीर्थद्वारकराः सर्व्वे सर्व्वेऽखण्डप्रतापिनः ॥
श्रीमत् सर्व्वज्ञधर्म्माद्या न चलन्त्यं समाजकम् ।
स प्राप्नोति परामृद्धिर्नृपः सूर्य्ययशा इव ॥
इत्थं वशस्त्रिभुवनगुरोः कोटिशास्त्रोदित श्रीः
कोमाराधारोऽमल सुचरितापत्यमुक्तानिवासः ।
त्रैलोक्या समजनि सदा लब्धयष्टिर्गरिष्ठो
भूयाल्लक्ष्मीसुखविलसितानन्ददृत्. सकामः ॥

Colophon. इत्याचार्य्यश्रीधनेश्वरसूरिविरचिते श्रीशत्रुञ्जयमाहात्म्ये श्रीऋषभस्वामि श्रीभरतेशनिर्व्वाणपदोद्धारश्रीसूर्य्ययशश्चरित्रवर्णनो नाम षष्ठः सर्गः । आदि पदात् शुभभावनात पर्व्वणि भावनीया । कथाचतुष्टयं कल्पसूत्रमेकाप चित्तेन श्रोतव्यम् । साधर्म्मिकवात्सल्यं कर्त्तव्यं तेन कल्याणपरम्परा कर-गामिनी भवति । इत्यष्टाह्निका महोत्सव ग्रन्थ सङ्कलितं सम्पूर्णम् ॥ सवत् १८४७ शा १७०० मिति ह असाढ़ वदि १४ रविवासरे लिपिकृत मेग सुख-चंला । प श्रीईश्वरजी पठमार्थं वनारसमध्ये ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नष्टाह्निकमहोत्सवस्य सुविस्तृता व्याख्या वर्त्तते ।

No. 74. आरतिः । Aratih Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 25 Lines, 3–11 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1877 Appearance, not fresh, slightly worm-eaten throughout. Verse Not correct Complete.

A book of songs on the worship, praise etc. of Siddhācala, on the top of which the first Jina practised asceticism and acquired super-

human power, or became Siddha, entitled Ārati. We cannot account for the name of the work. The work is complete in 10 chapters of which 1st–9th are named Yātrā and Pūjā. The colophon of the 9th chapter runs thus:—इति श्रीसिद्धाचल नवाणुं जात्रा पूजा समाप्ता. The last alone has the name of Ārati, and hence the whole work might have been thus entitled. In this last chapter there is the following verse—"रजतहाटकघटित विविधरत्नजटित वावरिविनंद संख्या प्रदीपे बत्तिवर बत्तिका सुरभिघृतपूरिताभासित." in badly written Sanskrit which says that 975 lamps of gold, silver and jewels were lighted with sweet scented ghee and moved round.

Colophon. इति श्रीआरतिः सम्पूर्णा। संवत् १८७७ ए वर्षे मिति मार्गशिर्षमासे शुक्लपक्षे तृतीयायां तिथौ ६ शुक्रवासरे लिखितं। श्रीमेडुपुराश्रीमध्ये श्रीरस्तु॥ श्रीकल्याणमस्तु॥ श्री॥ १

विवरणम्—आरतिनामकसिद्धाचलतुतिविषयकपद्यमिदमल्पीयोऽयम्।

No. 75. आराधनाप्रकरणं। Ārādhanāprakaraṇam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 3–6 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1605. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A short work in Prākṛita on the daily worship of the Jainas, describing in its course, the eighteen places of sins (अष्टादश पापस्थानानि), the four refuges (चतुःशरणानि), five salutations (पञ्चनमस्काराः) and five good conducts, by Śrīsoma Sūri.

Beginning. ॥ ६० ॥ नमिऊणभणइ एवं। भयवं मम उचिय समारमणं
तत्तो वा गरुय गुरु पईता राहण एयम्॥ १
आलोइ सुवइ वारे वयाइ उच्चरि सुखमिसु जीवेसु।
वोसरिसिभावि अप्पा अट्ठारस पावट्ठाणाइ॥ २
चउसरण दुक्कड गरिहणं च सुकडाण मोदणं कुणसु।
सुहभावण अणसणं पंचनमुक्कार सरणं च॥ ३
नाणम्मि दंसणम्मि। चरणम्मि तवम्मि तह वरियम्मि।
पंचविहे पई आरे पई आराभोयण कुणसु॥ ४

End. एवं गुरुवहट्टं पञ्चताराहणं सुचितणं।
बोमिउत्वावाया। तईव भाईवर एमी। ६०
पंचपरमिट्ठि समरण पराग्गो पाविहण पंचम।
पमीपचमकप्पमि रायसोही सुरि दसम्॥ ६८
तपकीरयण वई। तईव आराहितण तकणे।
सामानियत्तपसा। दीविबु आनिम्बद्वयंति॥ ६९
सिरि सामसूरिरइय। पञ्चताराहण ममसजयणं।
जे आयमरन्तिसम्म लहंति ते सासयं ठावम्॥ ७०

Colophon. इति श्रीआराधनाप्रकरण समाप्तं॥ श्री॥ छ संवत् १६०५ वर्षे वैशाष सुदि ४ दिने पत्तननगरे लिखितं राजचंद्र॥ शुभं भवतु। छ

विवरणम्—आराधनाप्रकरणं नाम आराधनाविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धः।

No. 76. असझ्झाइविधिः। Asahyāividhih. Substance, country-made colourless paper, 14 x 5 inches Folia, 3 (of which fol 2 is wanting). Lines, 6-11 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Incomplete (as regards the fol. 2)

A short work treating of the causes as well as the times of Asvādhyāya or prohibition from study of the sacred books, in forty-three rules in Prākrita language. Anonymous.

Beginning. ॥ ६०॥ सुयवइएपस्स उपसया मवे सियाइकेवासहमा असंखया नरण लुइस न तेहि किंचि इच्छाइ आगाम सना अर्थतिया॥ १
न सहसाइवैक्तुष्टि न खचात् न च कोटितः।
न राज्यादैव देवलादिन्द्रलादपि देहिनाम्॥ २
कसियंपि जो इम लोग पडिपुन्नं दलिज्ज इ।
इक्क तेयाविसेन सं तुस्से दृइ दुपूरए इमे आया॥ ३
न वह्निस्तृण काष्ठादैर्नदीभिर्वा महोदधि.।
नचैवात्मार्दसारेण प्रकासर्पयितुं क्वचित्॥ ४

॥ असझ्झाईनीविधि लिख्यते॥

सूर्यरज आकाशयको जा लगै पडइ तावगइः असज्झाई ॥ १ ॥ धूमरि
जिसको बारलगो पड़इ तेतली बार असज्झाई । जिहमणी—धूंअरि पड़ती
मगलचैन अपकाय मय कीयत्यारइ साधुनां वस्त्र उद्दीत रजामां दि वइ
सौरइइं अंग उपांग सवइढाकइ मुखपिधान घाटैनकौकाइ अंगोपांग
हलावै नहो चैष्टा करंधो रइइ जीवनी दयाहेतु धूंअरि निवर्त्यां पछि समस्त
क्रिया करइ ॥ २ ॥ तथा आकाशि गन्धर्वनगर देवतांना कोधा दिसइ
तथा उल्का कड़इ तथा करणग कड़इ उल्काते कहीयै जे पड़ता पच्छैरेखा
हुइ अनइ उद्योत आगन हुइ तथादिग्दाह दीसैइं दिशि बलती दोसइ चिह्
दिसि रातड़ो आंप्रसरियो हुइत्या अनइं गन्धर्वनगर उल्कादिग्दाह कणग
बीजली पडइं तो लगी असज्झाइ निद्रया पड़इ एक प्रहर असज्झाई हुइ ।३।

End. जइं दिवसइं ग्रहण दिवसइं जमूंकाव तठ रात्रिना प्रहर ४ असज्झाइ
हुइ ॥ ३४ ॥ तथा बारे मासि बुहुदा सहित वरसइ तउ अहोरात्रि उप-
हरी असज्झाइ । जो वरसइ तो असज्झाई ॥ ३५ ॥ बुहुदारहित वरसइ
तउ २ अहोरात्रि उपहरी असज्झाई ॥ ३६ ॥ नान्हो २ कुमारइ निरंतर
वरसइ तउ सात अहोरात्रि उपहरि असज्झाई ॥ ३७ ॥ प्रभात ३८
मध्याह्न ३९ अस्तमनवेला ४० मध्यरात्रि ४१ एतलो ४ संध्या असज्झाई ४१
तदा उजु आसइ पावि पड़िवा बीज बीजनगो रात्रिनइ पहिलइ प्रहर
असज्झाई एवं ४२ पानीयो रात्रि दिन असज्झाई ४१ पहिलइ प्रहरइ ४२ ।

Colophon. इ असज्झाई विधि व्याचको संपूर्ण (?) समाप्तः ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् असाध्यायविषयका व्यतिविषयो वर्णने ।

No. 77. **आहारविधिः ।** *Ahâravidhiḥ. The Manuscript coming* under this number, has been wrongly labelled thus The name of the work is Samvyavahâravidhi, a grammatical work consisting of rules on the use of nouns etc. It will be described in the proper place.

No. 78. उठावणीविधिः । Uṭhāvanīvidhiḥ. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 13. Lines, 5-13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1839. Appearance, old and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

A work under the name of Uṭhāvanividhi, Uṭhāvani or awakening, here means the Dīkṣā, for it awakens a man in religion and in the means of gliding the easiest way to the next world. The work lays down rules on the performance of rituals to be observed on the day of Dīkṣā ; by Srīharsa Sāra (Suri). The following colophons are to be found in the course of this work—

(१) इति नंदिविधि. सम्पूर्णः, (२) योगनिक्षेप विधिः, (३) इति समवसरण तपोविधिः, (४) इति दश वैकालिकयोगविधिः ।

Beginning. श्रीजिननाथ नमः ॥

श्रीहर्षसार (सूरि ?) वाचक॰ शिष्योपाध्याय शिवनिधानगणिः । साध्व स्थापनविधिसविस्तर सुखबोधहेतवे लिखति ॥ उठावणनाम वड़ी दीक्षा, तणी विधि लिखीयइछे तिहां प्रथमदिने शुभमुहूर्त्ते चतुर्व्विहार करी अथवा अणकीधइ सञ्झ्यासमे गुरुसमीप आवी इरिया वही पडिक्कमी खमासमणदेई कहीयै—इच्छाकारेण तुम्हे अम्हं आवस्सक सुयख धतवे परेसिह तिवारइ गुरु कहै अम पड़िलेहण सदिसा विज्यौ, नवकारसीपच्चखान करिज्यौ तिवारइ शिष्यकहै तहत्ति पठइज्यो आहारपाणीनी दुत्ता हुइ तउ आहार पाणीकरइ पछे चतुर्व्विहार करइ अथवा चतुर्व्विहारकरी पच्छे खमासमण दिइ एछे ए पच आचरण सम्प्रतच्छे यथा गुरु युगप्रधान श्रीजिनचन्द्र सूरि वेहं प्रकार करताते भणी प्रमाण छइ हिवै प्रभात समइं कालवेला तउ पडिक्कमणउ करता नवकारसिना वेलायै नवकारसी पच्चखइज्यो आवेलौ सवेलौ पच्चक्खेती दिहाड़ौ पड़ज्यो पहिली दिनइ नवकारसी विलायै न पच्चक्खइ तो फेरिननीआर खमासमणइ एसं प्रदाय: हि वइ प्रभातिसमयै समवसरणइ मदीकरी नंदी विधियाथं तपोवाही साध्व साध्वी पासिं सुह-पीतो माङ्मडावो वांदणा दवि, इरियावही कहावीए इच्छाकारेण उद्वि अम्हं आवस्सग सुयखन्ध उद्दिसइ गुरु भुणइ उद्दिसामो पुनखमासमण देई इच्छाकारेण उद्वि अम्हं आवस्सग सुयखन्ध उवि वावनीयं नन्दी पवेसावणी-एका उधगा करावेइ गुरुषमणहि करावे मं। तौ आवस्सग सुयखन्धं उवि वावनीय नन्दीपवेसावणीयं करेमि। ＋ ＋ दुसाणं पयवो सुक्षसं मता-

तरेव उग्गाभो मुद्धामं काओस्सग्गं करेति। पारित्ता लोगस्सुज्जोयगरं पणीय तो मायय पुहब चेइ इरेउ बन्दय समवसरणं वा परिलस कन्हं इच्छाकारेण उच्चं आवस्सग सुयखन्ध उद्देस निमित्तं चेइदा। इक दावेइ गुरु कुणइ वन्दणीय पुन खमासमणदियं भणेति उच्चं पव्व आवस्सग सुयखन्द उद्देसनिमित्त वासखिव करइ तओ विविधेन समवसरणं दाउन पाडेसु आसबियं कत्वा दिवदिक्कानाद्धान हत्वा नवासमपार्श्वे शिष्य स्थापयित्वा वदन्ति आहि दुईहि देवं वन्दई तहविध आदिमं पुरिवोसायनिस्सादि धार्मेपि वासमानीक योगविधितो ज्ञेय ।

End. अपच्छेवियाएसंसा उवज्झाय उवहिया भविया + + + + धम्मं + + बलिखित्ति तहियं आयामं निच्छियाइ तदोकोरइ नायव्वयव सत्तमराव वखावं आविपइ उवट्ठावना जहविधं सत्ताइ दिएहि छित्तउ एउहि मासेहि कीलोइहिं मासेहि पट्टरत्तेण विकाव कौरइ।

Colophon. इति उट्ठावणविधिः समाप्ता (?) सवत् १८३८ वर्षे मिती माह वदि १९ दिने लिखतं। श्रीमसूत्र मेह मध्ये ॥ छ ॥ छ: ॥ छ. ॥ छ ॥ छ:॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् उट्ठावनोविधिनामकः कश्चित् दीक्षाविषयको जैनग्रन्थो वर्णितं।

No. 79. उपधानविधिः। Upadhānvidhiḥ. Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches Folia, 238. Lines, 6-11 in a page Character, Nāgara. Date, ! Appearance, nearly fresh, but slightly worm-eaten in parts Verse and prose Generally correct. Complete

A Jaina work treating of several ritual performances to be observed by a Jaina. The name Upadhānavidhi has been given to it according to the last colophon; we could not make out the real name of the whole work from any part. It is not divided into chapters or sections; it contains only good many Gāthās, such as, इति पदराम गाथा, इति पुष्कगाथा, इति नंदिगाथा, इति अवराणन गाथा, इति वटकगाथा, इति वार्षिकमण गाथा, अथ गुरुणी विचार &c. Out of these we quote below some interesting subjects to show the nature of the work.

It Begins — श्रीपार्श्व परमप्य (प्रबन्धः)।

कुमार नंदिर्नपरोऽस्ति रागी जंबू कुमारादपरोविरागी।
सुदर्शनस्यापि समः सुशीलः न कृत्सवालादपरः कुशीलः ॥ १
श्रीशालिभाद्रादपरो न दानी दशार्णभद्रादपरोऽभिमानी।
श्रीस्थूलभद्रादपरो न योगी श्रीशालिभद्रादपरो न भोगी ॥ २
सुकुल जन्मविभूतिरनेकधा प्रियसमागमसौख्यपरम्परा।
नृपकुलेकुहता विमलं यशो भवति पुण्यतरोः फलमीदृशः ॥ ३
अधमजातिविनष्टसमागमप्रियवियोगभयानुदरीद्रतं।
अपयशः खलुलोक पराभवो भवति पापतरोः फलमीदृशम् ॥ ४
दुःप्रापं प्राप्य मानुष्यं हा मुधा हारितं मया।
पापेन मनसाध्यान रामारामाधनं धनम् ॥ ५
रद्यामीनेतिसया चढ़ वसट्टाइवति।
नर एसुं जाए मरणमत्ता किमजाईवंव पावंति ॥ ६
कुलं मत सियालुत्ति उड्डाइजी निरंतिरवूकमन।
बलमत्ता विपयगा बुद्धि मव बुक्कडाहुति ॥ ७
रिद्धिमए सीपीव सोहग्गमएण सप्पकासाई।
लाभमएण बहल्ला हवंति ईय चहमय दुठा ॥ ८
कोहेण हवइसिद्दी मायेणय हुति गद्दही।
करही मायाइ ईच्छ खओलोभेणय हुंति सप्पोय ॥ ९
किन्याए जायए नरकं नीलाए थावरोभवे।
काउ ताए तिरिए तेयाए माणसो भवे ॥ १०
पडमावईव + + + मिसासयडायां च सुक्कलेसाय।
६ पलेसा भावफलं यस्तं वीयए एहि ॥ ११
न्योतिःकरकके। मयसा छोड़ एम्य हठफलं तु दिवसस संभवइए।
गमणसुस्य आरंभे होइकल अइमावास ॥ १२
गमण दसमंनु भवे तइयचे बहुवाल सगए किंचि।
मझे परकोपवासं मासोवासं च टिट्टेण ॥ १३
संपन्ने जिणभवणे पावावइ च्छम्मासियं फल जीवो।
संवच्छरियं तु फल दारपरसी ठिउलहइ ॥ १४
पायाहिणेण पावइ वरिससयफलं जिणे महिए।
पावइ वरिससहस्स अणत पुयं जिणे सुणिए ॥ १५

इहलोए दुरियाइं दूरं गच्छंति इंतीरिट्ठीउ विप्फुरइ।
वर कित्ती जिण पुयाप्पहाविण ॥ २६
परलोए देवासुराइं दत्तं चक्कवट्टि रिद्धीउं।
मुक्खोविसुहं पाउइ जिणपुयाए रउजीवी ॥ २७
दालिद्ददुक्खहरणी सुहाण जणनी दुहाण निट्ठवणी।
भवजल हियाय भुथा जीवाणं देवतुह पूया ॥ २८
जिणपूरण पयावे अइ कीवि सहाण देइ।
धनकोडि + + + + असारं सारं वित्थन्ति जिणपुयं ॥ २९
तित्थकर पडिमानं कञ्चनमणि रयणविद्दुममयाणि।
तिअं मनविभुत्यगान मासय सूरनवकयानाय ॥ ३०
चउदस पुव्वी भाण्गाये श्रमिनाथ वियारोराय।
इन्ति पमायरीरवचसा तयणंतरमेव चउगईआ ॥ ३१

Beginning thus it mentions the faults of taking meal at night time, in the following way—

मधा पिपीलिका हन्ति यूका.कुर्य्याज्जलोदरं।
कुरुते मक्षिका वान्तिं कुष्ठरोगश्च कोलिक: ॥ ३२
कण्टकोदारुखण्ड च वितनीति गलव्यथां।
व्यञ्जनान्तर्निपतितस्तालुदंशति वृश्चिक: ॥ ३३
विलग्नश्च गले वाल. स्वरभङ्गाय जायते।
इत्यादयो दृष्टदोषा' सर्व्वेषां निशिभोजने: ॥ ३४
अयासिद्धमदकादि ख + + + ‐ रसादि भक्षयत.
क इव दोष इत्याह यदुक्तं निशीथ भाष्ये।
जइ विहभासुगदव्वं कुन्थुपणगा बिजहविड्प्पिस्सा।
पच्चक्खाण नाणिणो विहराइ भत्त परिहरन्ति ॥ ३५
रात्रिभोजननिषेधमेव पद्मोत्तरेण श्लोकद्वयेनाह।
देवैस्तु भुक्तं पूर्व्वाह्णे मध्याह्ने ऋषिभिस्तथा।
अपराह्णे तु पितृभि: सायाह्ने दैत्यदानवे. ॥ ३६
सन्ध्यायां यक्षरक्षोभि सदा भुङ्क्ते कुलोद्वह'।
सर्व्ववेलामतिक्रम्य रात्रौ भुक्तमभोजन ॥ ३७
दिवसस्याष्टमे भागे मन्दीभूते दिवाकरे।
नक्तं तद्विजानीयात् न नक्तं निशिभोजन ॥ ३८

मरवानी माल लियइ २१ चर्ड मागधी भाषा बोलइ ते भाषा सर्व नर आपी आपनी भाषा समजइ २२ स्वामीसमीप सर्ववैरीघनुपसमइ २३ कोइ अन्यदर्शनी गर्वन करें कदाचित्तक रहतो निपुर्व थाइ २४ स्वामी विचरे तिहाँ जोजण लगइति नहोवइ २५ मनुष्य तिर्यंच जातिवइरन होरे २६ मारि नक्क वइ २७ अचक्र न होइ २८ परचक्र न होइ २९ अतिवृष्टि न होइ ३० अनावृष्टी न होइ ३१ दोहादिक न होइ ३२ पुर्वोत्पन्न व्याधिइनें सातंइ ३३ तमादिली एककाई इति न होइ ३४।

The transmigration of the soul is described thus—

मनुष्य ८४ लाखमइ आइ अनें ७ लाखयोनिं माहियीया थिया मनुष्य आइ तेऊकाय तेऊकाय ७ लाखवाउकाय ७ लाख एहती आर्यों जीव मनुष्यनी योनि न पामइ भवनपति वितर ज्योतिषी ए माहिना आव्या २१ पदवीं पामें तीर्थंकर १ वासुदेव २ ए पदवी न पामइ सोधर्म ईशान न आव्या २३ पदवीपामें सनत्कुमारादि सहस्रारतां इन आव्या १६ पदवी पदवी पामइ सातपंचेंद्रीरत्न ७ तीर्थंकर ८ चक्रवर्ती ९ वासुदेव १० बलदेव ११ केवली १२ साधु १३ समकित १४ देशविरति १५ मण्डलीक १६ ए सोल पदवी पामइ आनतादि नवग्रैवेयकना आव्या चउद पदवी पामइ सेना-पति १ पुरोहित २ गाथापति ३ स्त्रीरत्न ४ वार्द्धिक ५ अरिहंत ६ चक्र ७ वासु ८ बलदेव ९ मण्डलीक १० देशविरति ११ साधु १२ केवली १३ समकित १४ पदवी पामइ। अश्वनी गजनी पदवी न पामें ५ अणुत्तरनी आव्या ८ पदवी अरिहंत १ चक्रि २ बल ३ मंडलीक ४ देसविरति साधू ६ केवल ७ समकित ८ एव ८ पदवी पामें पृथिवीना आव्या पाणी न आव्या वनस्पती न आव्या १९ पदवी पामइ १४ रत्नमंड १५ देश १६ साधु १७ केवली १८ समकित १९ ए १९ पदवीपामइ अग्निवाउना आव्या ९ पदवी सात एक द्रीनो ७ गजनी ८ अश्वनी ९ ए पामें वेंद्री तेंद्री चतुरेंद्रीना आव्या १८ पदवी पामें १४ रत्नमंडलीक १५ साधु १६ समकित १७ देश १८ ए पदवी पामें ५ चेंद्रीति पचना आव्या १९ पदवी पामे याच्छली १ केवलीनी एव १९ पामें तीर्थं कर १ चक्र २ वासु ३ बल ४ ए च्यार पदवी न पामे। ए ४ गति श्रीश्री २३ पदवीनो विचरो निर्थ्रीहि:।

A short sketch of the solar system has been given in this way—

समभूतलथी सातसैनेव्योजने तारामंडल हेंताराथीदयोजनें सूर्यहइ। सर्यथी ८० योजनें चद्र चंद्रमाथी ४ योजन नक्षत्र नक्षत्रथी ४ योजन बुध

वाको वाका मकलो बोलें ११ अर्थपदनी भाषे १२ माहसहित वचन ११
धर्मकहतां श्रम न पामे जीवादि पदार्थ कहतां अविच्छिन्नवाक्य कहें ११

The following passages are extracted here from the Pratyākhyāna Bhāṣya—

स्त्रीयाः सभोगे चतुर्विधाहारं न भुज्यते बालादीनामौषधादीनि च वर्गे उभज्यते। द्विविधाहारे तु तदपि न कल्प्यते॥ Sacred works of Jainas are fifty-four which are thus enumarated. आचाराङ्ग १ सूयगड़ांग २ ठाणांग ३ समवायंग ४ भगवती ५ ज्ञाता ६ उपासक दशांग ७ अंतगड़दशा ८ अणुत्तरोववाइय प्रश्नव्याकरण १० विपाकश्रुत ११ एइग्यारह अगनाम। उवाइ १ रायपसेणी २ जीवाभिगम ३ पन्नवणा ४ जंबूद्वीपपन्नती ५ चंदपन्नति ६ सूरपन्नती ७ निरयावली ८ कप्पविडंसया ९ पुप्फिया १० पुप्फचूलिया ११ वह्नीदशा १२ एवारह उपांगनाम। चउसरण १ तंदुलवेयाली २ चंदगविज्जा ३ गणिविज्जा ४ संथारगपइन्ना ५ भत्तपइन्ना ६ आउरपच्चखाणं ७ देविंदथुइ ८ गच्छाचार ९ मरणविभत्ती १० दस पइन्ना। निशीथ १ महानिशीथ २ दशश्रुतस्कंध ३ बृहत्कल्प ४ वहारसूत्र ५ पंचकल्पसूत्र ६ एच्छ छेदोनाम् श्रीआवश्यक १ श्रीउत्तराध्ययन २ दश वैकालिक ३ पिण्डनिर्युक्ति ४ एचारि मूल सूत्र। नदी, अनुयोगद्वार सूत्र २ ए ४५ आगमनाम पणयालीसं आगमनाम सव्वसघाय इति छत्तालसया तीस सहस्सा छव्व सया चैव चालीसं ५२६४५६४० एकारस अगाई बारस उवगाई दशपइन्ना ए छक्कि मूलचउरी नदी, अणुयोग पणयाला ४५ चत्तारि महा पडिम्बीयन्नका।

According to the Jainas the Atiśayas are 34 in number, they are—

केशनखरोमवधइ नहीं १ रोग न होइ २ गाइनाकधसमांस अनइरुधिर ३ कमलसरीषोसासा॥ स्वास. ४ आहारनिहारकरतां चर्मचक्षुनीयनो न देषइ ५ आकाश गतचक्र ६ आकाशगतछत्र ७ आकाश गतश्वेत चामर ८ आकाशगतस्फाटिकमय सिंहासन पादपीठकामय १० आकाशगतध्वजा आगलि पलें ११ जिहा तोर्थंकर विचरइतिहां अशोकवृक्ष छायाकरइ १२ पूटिपाछलिभाम जलदीपइ १३ भूमिभागसमीहोइ कां पनुं धायाइ १४ ऋतु सपलीसुषकारी होइ बइ १५ जोजणलगो शीतल वायकरी प्रमार्जइ १६ नाहाधारमेह वरसीरजडाले १७ गोडाप्रमाण भूलभरें १८ भलाशब्द रूप-रसगन्धफरस प्रगटइ १९ बिह पासें यक्ष चमरढुपैवें २० योजन लगेमजर

मरवांनो सांच लियइ २१ अर्द्ध मागधी भाषा बोलइ ते भाषा सहु नर आपी आपनी भाषा समजइ २२ स्वामीसमीप सर्व्वविरोधउपसमइ २३ कोइ अन्यदर्शनी गर्वन करें कदाचितक रहतां निपुर्ण थाइ २४ स्वामी विचरें तिहां जोजन लगइति मर्हावइ २५ मनुष्य तिर्यच जातिवइरन होवें २६ मारि न हुं वइ २७ स्वचक्र न होइ २८ परचक्र न होइ २९ अतिवृष्टि न होइ ३० अनावृष्टी न होइ ३१ पीडादिक न होइ ३२ पुर्व्वोत्पन्न व्याधिउपसें सामइ ३३ तमाडिलीं एककाइ इति न होइ ३४ ।

The transmigration of the soul is described thus—

मनुष्य ८४ लाषमइ आइ पनें ७ लाषयोनि माहिथीया थिया मनुष्य थाइ तेकिम तेउकाय ७ लाषवाउकाय ७ लाष एहनी आयौ जीव मनुष्यनी योनि न पामइ भवनपति वितर ज्योतिषी ए माहिंना आव्या २१ पदवी पामि तीर्थंकर १ वासुदेव २ ए पदवी न पामइ सौधर्म ईशान न आव्या २१ पदवीपामे सनत्कुमारादि सहस्रारतां इन आव्या १६ पदवी पंदवी पामइ सातपंचेंद्रीरत्न ७ तीर्थंकर ८ चक्रवर्त्ती ९ वासुदेव १० बलदेव ११ केवली १२ साधु १३ समकित १४ देशविरति १५ मण्डलीक १६ ए सोल पदवी पामइ आनतादि नवग्रीवेयकना आव्या चउद पदवी पामइ सेना-पति १ पुरोहित २ गाथापति ३ स्त्रीरत्न ४ वार्द्धिक ५ अरिहत ६ चक्र ७ वासु ८ बलदेव ९ मंडलीक १० देशविरति ११ साधु १२ केवली १३ समकित १४ पदवी पामइ । अश्वनी गजनी पदवी न पामें पंचाणुत्तरनी आव्या ८ पदवी अरिहत १ चक्रि २ बल ३ मंडलीक ४ देसविरति साधु ६ केवल ७ समकित ८ एव ८ पदवी पामें पृथिवीना आव्या पाणी न आव्या वनस्पती न आव्या १९ पदवी पामइ १४ रत्नमंड १५ देश १६ साधु १७ केवली १८ समकित १९ ए १९ पदवीपामइ अग्निवाउना आव्या ९ पदवी सात एकं द्रीनी ७ गजनी ८ अश्वनी ९ ए पामि बेंद्री तेंद्री चतुरेंद्रीना आव्या १८ पदवी पामि १४ रत्नमंडलीक १५ साधु १६ समकित १७ देश १८ ए पदवी पामि पचेंद्रीति पचना आव्या १९ पदवी पाम याच्छली १ केवलीनी पव १९ पामें तीर्थं कर १ चक्र २ वासु ३ बल ४ ए च्यार पदवी न पाम । ए ४ गति आश्री २३ पदवीनो विचरो लिष्यौछैः ।

A short sketch of the solar system has been given in this way—

समभूतलथी सातसैनेउयोजने तारामडल छैतारायीदशोजनें सूर्य्यछइ ॥ सूर्य्यथी ८० योजनें चद्र चंद्रमाथी ४ योजन नषत्र नषत्रथी ४ योजन बुध

बुधथी ३ योजने शुक्र, शुक्रथी ३ योजन बृहस्पती बृहस्पतथी ३ योजन भौम, भौमथी ३ योजने शनैश्चरछे। अढीद्वीपछे ४५ लाष योजन । १ । लाष योजनथी जम्बूद्वीप २ लाषयोजनथी लवणसमुद्र ४ लाषयोजन धातकी षंड ८ लाषयोजन कालोदधि समुद्र ८ लाषयोजन पुष्करार्द्ध ए अढाद्वीप। पूर्वथी पश्चिमदिसा लाष ४५ योजन उत्तरथी दक्षिणदिसि ४५ लाषयोजन देवका १६०० कोसका।

> काल. सृजति भूतानि काल: संहरते प्रजा: ।
> काल: सुप्तेषु जागर्त्ति कालोहि दुरतिक्रम: ॥
> काले फलन्ति तरव: काले बीजानि वापयेत् ।
> काले पुष्पवती नारी सर्व्वं कालेन जायते ॥

The following debate on the superiority either of time or of nature on the production of the universe is interesting to note.

हिवइ कालवादीबोल्यौ जईहुकाल वंतइ सर्व्वच्छे सर्व्वच्छे सर्व्व वस्तु काले हुइ प्रमोद शोकमाहु मच्छरादिक सर्व्व सर्व्व निजकालिजे हवी विर्थे हुवइ तेहवो सर्व्व आधी प्राणादि जीवनइ उपजे यदि कालविनमा भवति तदा पञ्चवर्षनी स्त्रीगर्भ कांनधरे परवारवरस पच्छी जकाल हुइतो गर्भधरे तथा वनस्पतीना पत्र पुष्पफलादि कालिज हुवे अन्यकाले अयहो पडे तथा- स्त्रीकाले जरोति आवे जो कालपाखे हुवे तीकस्याहद्या काइ रीति मावे वर्षाकालादि काले वरसे तेहनेमेह कहिइ काउपाविते माहट पोहट अकाल वर्षा झड कहि वाइ वेदैतोकाले अमृतो जा कालेज औषधो सौ कालेज बोल्यौ तेकालेज बोल्यौ बाल्यौ सूयौ तोकालेज तथा चौथे आरा- नामणुष्य मोखजाइ बलो सप्तमी नरके जाइ एपिण कालमाहात्म्य तथा पंचमे आरेवि मोच नही जनेसा तमीनरके पिणनही एव कालनीज सर्व्व सम्प्रदाय जाणिवो तथा महाविदेह सर्व्वतीर्थंकर हुइ तथादेव कुरु उत्तर- कुरु सदायुगलीया होइ एपिण चतुर्थ प्रथमारक कालनो माहात्म्यजा णिवो तथा बालकर्थी दांत दाढा केश मुंछ दाढी सर्व्वक्रमागत आवे काले जामहो- तत्काल पहीनी बात हीइती जन्मपामतोज दांत केसादिका न हुइ। बालवयणा कालेज ,कहिवाइ। यौवनावस्थापिणी काले जईइ त अने वृद्धावस्थापिण काले अहाइ इमकाले सुभिक्ष. कालेज दुर्भिक्ष काले शरीरजे काले सोतकाले उष्णकालेज वर्षा जोमुझ सगलिभायादि कोइ

पुरुष समर्थ होइ बोलितो प्रताश्मलापदुलक आयु जिमभाग्यतो सहुना गुनुया करोखाइछेती हतोदरिद्रोनें घरेपिण सीत उष्णवर्षादि दुप इइ पड़ें अनेथउ ववनघरेपिण तिमइज धनाद्यघरेपि न दुर्भिक्ष पड़ें अने-दरिद्री छे पिन दुर्भिक्षपड़ें भाग्यनोयीकारण तथाकाल आव्या राजापिण मरइ अनेरं कपिण मरें तोड़ कालवादी कहेछे जेहु कुं तो सर्व्व-संसारवलेक सोपि गरनृषमाण संसारनों मीलनथी सर्व्ववस्तुनो पितामह गक सर्व्वह जनोपजावुह: इस् कही कालवादी आपरे पेटनो थाकरो-भाटीं भाटोसें लिह चिन्तयाइ जाइ सिंहासने वैठो ॥ १ ॥ हिवइ बीजो स्वभाववादी बोल्यो ॥ अरे काल अहंकारी मूर्ख शिरोमणि वाचाट अमुखें स्वप्रसंसाकरण ततपर मद्यादभो हतो मुग्धजन भोलवी इन्द्र पदवी पांमो उंचीवटीवेइी परं वापड़ा उत्तमनोए मीषा वणकें जेहवी आपथा घटमें गुणकलाहोइ तेहवो सभायें स्वयोग्यठिकाणे वैसी जइतो उठाडे न कोइ नीकोक उखाथी वेसी जेजोइ उठाडें न कोइ अनेजेनिवल होवइ तेहने तोघणूधकादि वरावीने उठाडे तेमाटइ ॥ श्लोक: ॥ गुणैरुत्तमतां याति नोचैरासनसंस्थित: । प्रासादशिखरस्थोपि काक: किं गरुडायते । १ तिणे प्रथमतोतीकें आसीखामणकें जे अह्म समातेवादकरो अह्मने जोयो-मतो अह्मेहीजकुथो लिहे वैसायस्था तेमाटें नीचो वेसो अह्म संवादकरि घरिमूरामदृपड़िया इत्यादि ॥ । श्लोक । अष्टादशपुराणान्यष्टौ व्याकरणानि च । तावत् सर्व्वसह रंखि यावत् कोऽपि न पृच्छति ॥ २ हिवइ सकथां थकें नीचो वेसो मैनपणो आन्यों । यत: मौनं सर्व्वार्थसाधन ॥ लोक-नैविषेजे गर्व्वे मावीउवीहइतो. पोतानाफिन सातांइ वोलें परं आगलि-. लोकमध्ये वोलिवानो जोरन कोइ पड़यें हि वेंस भाववादी कालवादी नइ खंटोपोतानें पक्षलेइ परगदाहन है॥ रे काल तेतोण कतिनो लांठो । नेनृषानथाइ । अरेरे कहतो स्वभावकुतो सर्व्वहइ ॥ श्लोक स्वभाविनोपदेशेन शकाते कर्तुमन्यथा । वह्नमेव मन:पुष्प पषासानलिका-एत । १ नीगस्य खलु सद्भावो सन्त्यषड्ड्रेण सीतदा चैव वाणोधणुहे विटिनु गुणसहि उतइकिमारेइ । २ अस्वभाव सहुप्य तथार्या विलोखाटी मैलटीमीठी कुठक: कटवो आवीषटमिष्ट' मिरोखारो इत्यादि सर्व्वस्वभाव अजाणिवी जवासीमेइ वुझाइकें थये भ्रमरनवेसइए स्वभावनागुण: । इति स्वभाववादी कथागता २ पुन. ॥ रे दोषज्ञ कालजोइ जेहु स्वभावकुतो स्त्रोनें पुत्रहोइ अथवा पुत्रो लहीइ अनेस्वभावपाखे हुइ तो वध्या स्त्रीपुरुष किमकहारा अनेतेहनें पुत्रपुत्राकानथाइ अनेह स्वभावकृतीघोडानोवेल्वो गा-

यथावद्धो तत्काल हर्ति धर्मे पुरुष भावात्मक कमामपक्षोघालें तथावीरढोमा
कादाए सर्वा कारकसमा दीश्यत:। एकोदरसमुत्पन्ना एक नवत्र
भासका: न भवन्ति समाशीला। यथा बदरकण्टका:॥१॥ ए मर्व्वम
भावनका पिवो ॥ आवानें भावाजलागे केलवि वेलाभागें तथा वर्ष
तमासने विधें सर्व्वहत्ते पत न वा भार्ने धनेजें कपरनेलावें ते सूकारम
सर्व्वस्वभाव: पव:॥ पवेवम तमासे रिद्धीपवेति मयग वनराइ जंनकरीरे
पर्भ ताकोदोसीवम तथा १ उदयंक्षिसहकरे मक्षोयणीयक्षद सयनवांधंमि॥
कंनठं लूड पिच्छइ ता किं दोसोदिवयवस २ स्वभावात् करविनपव
घंन्नूको न पश्यति एतावता सर्वत्र स्वभावो मुख्य:॥ अन्नीस्वभाव कहें छें।
जे कालथा रोजीस्वाखि भोमादाने नीरोगको न करें तथा जो कालचक्र
तच्छें स्त्रोभरतारनो भोगयेदिक्षवें तदिगभंका न धरे पर स्वभावमगर्भरहे।
सुडमवे। इमवादकरतां कालवादीसुख भाच्छादोलूं गटाच्छारसुपर
टीमाघोजोइ मांनपोइ ठिका यें पइ तो स्वभावादी घटोसिपासने वेड्ढा न
घोतोयधो कालवादोहास्यो स्वभाववादोजोत्यो॥२॥

In fact the work treats of almost all the principles and the morals of the Jainas as well as their rituals in this manner. So we finish our description after quoting a few extracts only from the last part.

The duties of Śrâvakas during the performance of the Upādhāna vow.

उपधाने श्रावकै विकृतिमध्ये एककृतमेव ग्राह्यानान्या कापि विकृति १
उपधाने २० निर्विकृतिकाना मध्ये एकमपि निर्विकृतिक न ग्राह्य तथाविध
कारणे सति सुखडादि ग्रहण पतनकार्थं २ उत्कटद्रव्याण्यपि न ग्राह्याणि
३ आद्रहरित शाकोऽपि न ग्राह्यो ४ घृतलोला दिव्याघारितशाकोऽपि न
ग्राह्य ५ तलित पर्पटमोरा वटिकादिकमपि न ग्राह्यं ६ अन्नादि परिवेषिका
स्त्रीकृतरापि प्रायश्चित्तागुग्रध्यति नान्यथा ७ अन्नादिपरिवेषया वस्त्राणि
दण्डितखण्डितादिकानि न ग्रहयन्ति ८ जेमतादि भूमिस्थानमपि कृतरापि-
प्रायश्चित्तया दण्डितखण्डितादि वस्त्ररहितया क्षमान्वये ग्रहयति ९ यावन्ति
वस्त्राद्युपकरणाणि तप:प्रवेशप्रथमदिने पादोनप्रहरीतानि भवन्ति तानि
सर्व्वाण्यपि भोग्यानि उभयकाल प्रतिलेखनीयानि १० जेमन स्थालीक-
चोलकादीनि तु जेमनदिने पादोन प्रहर प्रतिलेखनासमये प्रतिलेख्यानि
तान्यदानन्यथा च ११ कदाचित् द्वारकुड्मादिकं ग्रहणं। स्वर्देशाद्गाये

मप्रहादौ मोच भवैतदा विनोपधानं यथा स्त्रिया अहोरात्रि पौषधो गृहीतो भवत्यथा इति रात्रौ न तु दिने उपधानवाहिरिदं म च प्रातस्तदुत्थाने भवति १२ उपधाने सर्व्वाणि वस्त्राणि स्वयं वा मालिकया वा प्रतिलेखितानि गृह्णाति १३ सर्व्वक्रियानुष्ठान मादेशनिर्द्देशादिकं मालिकादेशेन गृध्यति १४ क्रियानुष्ठान मालिकापि उभयकाल प्रतिक्रमण करोति रात्रिप्रायश्चित्तं करोति मननारान् देवान् वदते १ तदा गुध्यति नान्यदा १५ एकस्मिन् दिनवय तपसि न घटति १६ महास्वाध्यायमुक्त ०।८।० दिनदयं तपसि न पतति १७ प्रतिक्रमण मध्ये प्रभाते नमस्कारप्रत्याख्यानमेव कार्य्यं ततो गुरुसमीपे क्रियावसरे उपवासं आचाम्ल एकाशनं निर्विकृतिकं वा कार्य्यं १८ प्रत्याख्यान समये पूर्व्वं नमस्कारं पारयति तत उपवासादिकं १९ प्रथम उपधानद्वय प्रवेशदिने माध्याह्निके वन्दिन चाङ्गदेण उत्सृष्टता भवति पौषधादि कर्त्तुं न शक्नोति तदा तृतीय प्रहर प्रतिलेखन तत सर्वेपि करणानि प्रतिलेख्यं रात्रिपौषधे वस्त्र ग्राह्ये २०।

End. प्रात उपाधानवाही गुरुसमीपे समागत्य ईर्यां पथिकीं प्रतिक्रम्य पौषध मामाइकं चलाका प्रतिलेखना १ अग प्रतिलेखना करोति २ ततो मुखवस्त्रिकां प्रतिलेख्य इच्छा पडिलेहणं संदिसावेमि इच्छं पडिलेहणं करोमि इति चमा श्रमणद्वय ददाति ततो वंदनषट्कदानानन्तरं चमाश्रमणदशकं ददाति तत्क्रमणषायं बहुवेलं संदिसावेमि १ बहुवेलं करोमि २ वइस णं संदिसा एमि ३ वइसणं वा एमि ४ सभाय ५ सभायं करोमि ६ पांगरणं संदिसा वेमि ७ पांगरण ठावेमि ८ कट्ठासणं संदिसा वेमि ९ कट्ठासन पडिगाहेमि १० ततो वंदनद्वयं दानपूर्व्वं सुखतपपृच्छा सन्ध्यायामपि एवमेव क्रियाकरणं न वर पूर्व्वं प्रतिलेखना १ अगप्रतिलेखना च करोति तदनु प्रतिलेखना ततो गुरुवंदनक षट्कदानानन्तर चमाश्रमण दशकं क्रमश्चैवं इच्छो ०१ इच्छोश ०२ करोमि शेष पूर्व्ववत् पृथक् प्रतिक्रांति सहनावान् पाक्षिकवंदनानि सुखतप. पृच्छापश्चैत सर्व्वक्रिया कृत्वा देव्यानि मालापरिधाने संख्यायां मालमासमं एकत्रा स्वगृहे रात्रिजागरण कृत्वा प्रातर्ज्जैनप्रासादे मालापरिधातव्या ततश्चदिनदशक दशाह्निका कर्त्तव्या। तत पौषध ग्रहणाभावे द्विविहारैकाशनं कुर्व्वन् उपधानवाहीतिष्ठति सर्व्वाण्यपि उपधानानि उत्कृष्टविधिना वहनीयानि तदभावे श्रावकैरेकान्तरोपवासे साधुभिस्तु उपवासाचाम्लनिर्व्विकृतिकैरवत उपवासः पूरणीया दिनसंख्या नियमोऽस्ति । २५ ।

Colophon. इति उपधानविधि. समाप्तायां ॰ (१) कल्याणमस्तु ॥ ० ॥ श्रीर्भवतु ॥ ॰ ॥ श्रीमंगल॰मालिकाः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् जैनानां शिक्षाप्रदानि बहुविधान्युपदेशव्रतनियमादीन्यालोचितानि सन्ति ।

No. 80. कर्म्मछत्रीसी । Karmachhatrisī. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 2 (of which the first folio is wanting). Lines, 13 in a page Character, Nāgara. Date, 1648. Appearance, old with oil spots in both sides Verse. Not correct Incomplete in the beginning , by Samaya Sundara.

36 Bhāsā verses on the effect of Karma (action), under the name of Karmachhatrīsī The work being incomplete we do not describe it fully.

End.

सकल चंद सद्गुरु सुपसायइं

सांभ्रलइ सइ अद्भुतट्टिजी

करम छत्रीसी एनइं कीधी

मीलतणी सुदि छट्टिजी ॥ ३१ ॥

क॰ । करम छत्रीसी कानि सुणीजइ करिस्यौ व्रतपचखानजी ।

समय सुन्दर कहइ शिवसुखलहिस्यउ । धरमतणइ परिमाणिजी ॥ ३६ ॥ कं॰ ।

Colophon. कर्म्मछत्रीसी सम्पूर्णा ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कर्म्मविषयकानि ३६ सङ्ख्यकानि भाषा कवित्वानि विद्यन्ते ।

Under this No. there is another small work, complete in one folio, under the name of Vādaschala, a discussion on the existence of Dharma and its nature, etc., which begins—

॥ ६० ॥ पूर्व्वपक्ष. । भो विद्वन् उच्यता । ननु प्रथम तावत् ! धर्म्मएव नास्ति । उच्यता , प्रत्यक्षप्रमाणगोचरामतिक्रान्तत्वात् । उच्यता । भो अस्ति धर्म्म । तथा कीदृशो धर्म्मोऽस्ति । पञ्चवर्णाना मध्ये धर्म्मः को वर्णः ॥

उच्यता ॥ श्वेतो वा। पीतो वा। कृष्णो वा। रक्तो वा। नीलो वा।
धर्मस्य कः पिता। का माता। किं लचणं उच्यता ॥ भो युष्माभिः प्रोक्तः।
वीतरागः पिता। किं वीतरागाद् धर्म्मो जात ॥ किम्वा धर्म्माद् वीतरागो
जातः ॥ उभयोर्मध्ये कस्मात् को जात। उच्यता। भो अस्माभि धर्म्म
पिता अङ्गीकृतं आस्मापि नाङ्गीक्रियते। त्वया किं पृच्छ्यते। उच्यता। भो
अहं जैनोऽपि सांख्योऽपि बौद्धोऽपि मीमांसकोऽपि भवेयम्। त्वदीयमतखण्डनं
संघातं। चार्वाको जातोऽस्मि। उच्यता। भो वदत् कर्म्मणो। विपाकं।
उक्तं। यत कर्म्मणोत्पद्यते जन्तु कर्म्मण्येव विलीयति कर्म्मणा च सुख
भुक्तं निरन्तरमवस्थितं। १। उच्यता ॥ भो विदुषां मति। कुत्रापि न।
सत्वमिति। यत.। येन येन हि भावेन युज्यन्ते पत। इह भवे सर्व्वदा धर्म्मोऽप्य-
यानीयः। उच्यता कस्मात् उच्यता। नैव अनुमानस्यापि प्रमाणत्वात्।
केवल प्रत्यक्षाश्रयेन देशकालस्य भावादपि प्रकृष्टाना सेर्ध्यं भवतु।

In this manner the existence of Dharma has been proved. The last sentence is—

इति उत्तरपक्षो धर्म्मसवादधर्म्मस्थापनस्थलं

विवरणम्--धर्म्मस्थापनको वादविषयकः कश्चिज्जैननिबन्ध.।

No. 81. ज्ञानपूजा। Jñānapūjā Substance, country made colourless paper, 10 × 4 inches Folia, 5 Lines, 7 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1878, Śaka 1743 Appearance, very old, worn out and writing injured throughout except in the last fol. Verse Not correct Complete.

A work treating of the worship of Mānasa Jñāna or knowledge. As the writing has been injured throughout except in the last fol. so we extract the contents of this only.

मगलीक भणी यीसिघनी आज्ञायें करी श्रीकल्पसिद्धात वचाये। इति पटावली
सम्पूर्ण (?)॥ नमत सासंत सहीवताइ देवाय पूयं सुजण्ह पूय भत्तीय
विस मणि दाम एहि मदार पुष्य पमवेह नाण॥ १। तहेव मड्ढा मणि
सुत्त एहि सुगध पुप्फेहि वर सुरहि पुयति वंदति नमति नाण नाणस्स,
लाभाय भवक्खयाय ॥ २

Colophon. इति ज्ञानपूजा समाप्त ॥ संवत् १८०८ शाके १०४३ भाद्रव मासे कृष्णपक्षे द्वितीयातिथौ भृगु वासरे बृहत् खरतर आचार्य गच्छे लि गं गुण उदय ।

विवरणम् - ज्ञानपूजाविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धः ।

No. 82. ज्ञाताधर्मसूत्रपाठः । Jñātādharmasūtrapāṭhaḥ Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 380 Lines, 5-7 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, torn, worm-eaten and writing injured in parts Prose Generally correct. Complete

Jñātādharmasūtrapāṭha is a celebrated Jaina work, written in Prākṛita language, it is included in one of the Śrutaskandhas and belongs to the sixth Anga. It is complete in nineteen chapters, which are 1 Ukkhitta nāe, (2) Sanghāḍe, (3) Aṇḍe, (4) Kummaya, (5) Selage, (6) Tunbaya, (7) Rohini, (8) Malli, (9) Maiṇḍī, (10) Chand amāiya, (11) Dāvadabhe, (12) Udaganā, (13) Maṇḍukke, (14) Teyalī, (15) Biyanandi phale, (16) Abarakanka, (17) Atinne, (18) Susamāiya (19) Abaheyapundariya, each relating the adventures of a particular person, a story of some peculiar kind, by way of example. It has been spoken by Sudharma Sthavira to Jamvū Svāmi, as instructed by Mahāvira, in the out side of the town Rājagṛiha. The first chapter is an introductory one. The following extensive extract from the beginning of it will give some light to illucidate the name of the work.

Beginning. ॥ ६० ॥ सर्व्वज्ञाय नम । तेण कालेण तेण समयेण चंपा नाम नयरी होत्था वन्नउ तीसेणं चम्पा नयरीए वहीया उत्तर पुरच्छिमे दिसी भाए पुन्नभद्दे नामं चेइये होत्था । वण्णउ । तत्थणं चंपानगरीये कोणिए नाम राया होत्था । वण्णउ । तेण कालेणं तेण समयेणं समणस्स भ भगवउ महावीरस्स अन्तेवासी अज्ज सुहम्मे नाम थेरे जातिसम्पन्ने कुलसम्पन्ने बलरूव विणय नाण दसण चरित्ते उयंसी वइंसी यशंसी तेयसी जीय कोहे जियकोहे जिय माए जियलोहे जि इंदिये जिय निद्दे, जिय परीसहे जीविग सा मरण २य विप्पमुक्के तव प्पहाणे गुणप्पहाणे एवं करण

चरण निग्गह निच्छय अज्जव मद्दव लाघवं खन्ति गुत्ति, मुत्ति विज्जा मंतबंभवेयनय नयनियम सच्चसोयण दंसण चरित्त उराले घोरे घोरव्वये घोर तपस्सी घोर बंभचेरवासी उच्छूढसरीरे संखित्ते विउल तेय लेसे। १।
चौद्दसपुव्वी चउणाणो वगते पंचहिं अणगार सएहिं सद्धिं संपुरिवुडे पुव्वाणुपुव्विंचरमाणे गामाणुगामं दूइज्जमाणे सुहं सुहेणं विहरमाणे जेणेव चपा नगरी जेणेव पुण्णभद्दे चेइए तेणामेव उवागच्छइ इत्तार अहा पडिरूव उग्गह उगिण्हइ गिण्हित्ता संजमेणं तवसा अप्पाणं भावेमाणे विहरति तेण चंपानयरीए परिसा निग्गया कोणिउ निग्गउ धम्मो कहिउ परिसाउ जामेव दिसिं पाउ ब्भूउ तामेव दिसि पडि गया तेणं कालेण तेणं समएणं अज्ज सुधम्मस्स अणगारस्स जेट्ठे अंतेवासी अज्ज जंबूनामं अणगारे कासवगोत्तेणं जावसत्तुसेहे जाव अज्जसुहम्मस्स अदूरसामंते उड्ढं जाणू अहो सिरे झाण कोट्ठोवगते संजमेणं तवसा अप्पाणं भावे माणे विहरति ताते णं से अज्ज जंबूणामे जाय-सड्ढे जाय संसए जाय कोउ हल्ले सज्जातसड्ढे सज्जातसंसए सज्जातकोउ-हल्ले उपन्नसड्ढे उपन्नसंसए उपन्नकोउहल्ले समुप्पन्नसड्ढे समुप्पन्न संसए समुप्पन्न कोउ हल्ले उट्ठाए उट्ठित्ता जेणामेव अज्ज सुहम्मे थेरे तेणामेव उवागच्छइ इत्ता अज्ज सुहम्मे तिक्खुत्तो आयाहिणं पयाहिणं करेइ २ वंदंति नमंसंति २ वंदित्ता नमसित्ता २ अज्जसुहम्मथेरस्स नच्चासन्ने नातिदूरे सुस्सू समाणे णमंसमाणे अभिमुहे पंजलि उडे विणएणं पज्जुवासमाणे एव वयासी जइणं भंते समणेणं भगवया महावीरेण आइगरेणं तित्थगरेणं सय संबुद्धेणं लोगनाहेणं लोग पइवेणं लोगपज्जो अगरेणं अभयदएणं सरणदएणं चक्खुदएण मग्गदएणं धम्मदएणं धम्म देसएणं धम्मवरचाउरंत चक्कवट्टिना अप्पडिहय वरणाण दंसण धरेणं जिणेणं जाणएणं बुद्धेणं बोहएण मुत्तेणं मोयगेणं तिन्नेणं तारएण सिवमयलमरू अमणंत मक्खय मव्वा बाह सपुण रावत्तय सासय ठाण सुवगत्तेणं पंचमस्स अंगस्स अयमट्ठे पन्नत्ते छट्ठस्सणं अंगस्स भंते णाय धम्मकहाणं के अट्ठे पन्नते जंबुत्ति अज्ज सुहम्मेथेरे अज्जजंबू णामं अणगारं एवं वयासी एवं खलु जंबू समणेणं भगवया महावीरेणं जावसंपत्तेणं छट्ठस्स अंगस्स दोसुय संधा पन्नत्ता। तंजहा नायाणिय धम्म कहा उय जतिणं भंते समणेणं भगवया महावीरेणं जावसंपत्तेणं छट्ठस्स अंगस्स दोसुय संधा पन्नत्ता तंजहा नायाणिय धम्मकहा उय पडमस्सणं भंते सुयखंधस्स समणेणं जावसंपत्तेणं कतिय नायणज्झयणा पन्नत्ता एवं खलु जम्बु समणेणं जाव संपत्तेणं णायाणं एगुण वीसं अज्झयणा पन्नत्ता तं जहा उक्खित्तणाए १

संघाडे २ अंडे ३ कुम्मे य ४ सेलगे ५ तुंबय ६ रोहिणी ७ मल्ली ८ मायंदी ९
चंदमाइय १० दावद्दवे ११ उदगणाए १२ मंडुक्के १३ तेयली १४ विय नंदि
फले १५ अवरकंका १६ अभिन्न १७ सुंसमाइय १८ अवरेय पुंडरीय १९
नायाए पढ़म विमय मे जतिणं भंते समणेणं जाव संपत्तेणं नयाणं पढमस्स
वीसा अज्झयणा पन्नत्ता तं जहा उक्खितणाए जाव पुंडरीएय पढमस्स णं
भंते अज्झयणस्स के अट्ठे पन्नत्ते । ६

On hearing this Jamvū asks again what subject matter has been described in the first chapter, whereon Sudharma relates the story. The story related in the first chapter may be sketched in this way. There was a city, Rājagriha, with its especial Caitya Gunasaila. The king Srenika, as great as the Himālaya mountain, ruled over it. His queen was Nandā by name and his son was Abhayakumāra, a handsome prince, well versed in Sāma, Danda, etc., as instructed in the Nītisāstra. In fact he was a clever prince and kept a keen eye over the kingdom, the treasury, the army, the horses, the elephants, the palace and the harem. The king had another queen Dhārinī by name and beloved by the king. Once upon a time Dhārinī when sleeping on a valuable bed saw in dream that an elephant of seven hand height, of white colour, looking like a silver table land, but very beautiful in appearance, was entering into her mouth. She awoke and went to the king and awakened him with sweet and lovely words and told him of the dream. The king hearing this felt extreme joy in heart and all hairs in his body being ereted appeared just like the Kadamva flower wet with the showers in the rainy season. He repeated the dream and repeatedly thought over it with his natural keen incellectual power. He told the queen that the dream was a very good and auspicious one, "It will give us wealth, he said, we may get a son, a new kingdom and great happiness under its influence. Hence after nine months and some days we shall get a son who with his handsome appearance will enlighten our family like a lamp, extend its fame, and establish it in the world." The queen was too much pleased with these words and expressed her obedience to the king saying "yes this will be so." She went to her own bed with the permission of the king. She did not sleep again in that night for fear of a bad dream which might destroy the good influence of the previous dream. Early in the following morning the king awoke

and went to bathe with an assembly of relatives, Mantrin, Mahāmantrin, Daṇḍanāyaka, Senānāyaka, etc., all classes of servants. After taking bath he proceeded with this assembly towards the place of worship out side the palace. Then he called Dhāriṇī and performed *some auspicious ceremonies to protect the good influence* of the dream. In the mean time Abhayakumāra the first son of the king went to him and told after usual obeisance "O father I think you do not love me as before, for while I am sitting before you, you are thinking of something else. So I shall make an end of my *life.*" The king replied "you are just my son, but your stepmother is big *with child nearly three months, she is now craving* for many things, among which the most difficult to satisfy is that she desires an untimely rainy season, the sky being covered by clouds of five colours, with repeated flashes of lightning. While I was thinking of them, you came to me, so I could not receive you as usual." *The prince became glad with his father's explanation* and told him "I will gladly do everything whatever you will order me. I can easily give up my life to satisfy the craving of my step-mother." The king was glad with this answer, and showed him due respect. After taking leave of his father, Abhayakumāra proceeded to the palace and sat on *the throne, and thought that he would satisfy the* craving of his step-mother by all means. Then a deity appeared before Abhayakumāra and told—

अहं नं देवाणुप्पिए पुव्वसंगतिए सोहम्मकप्पवासी देवे महिड्ढीए जन्नं तुमं पोसहसालाए अट्ठमभत्त पगिण्हित्ताणं ममं मनसि करेमाणे चिट्ठति तवमणं देवाणुप्पिया अहन्नं इहं हव्वमागए संदिसह णं देवाणुप्पिया किं करेमि किं दलामि किं पयच्छामि किं वा ते हियइच्छितं, on hearing this Abhaya putting together his two hands said—एवं खलु देवाणुप्पिया मम चुल्ल माउयाए धारिणीए देवीए अयमेयारूवे अकाल दोहले पाउब्भूते धन्नाउणं ताउ अम्मयाउ तहेव पुव्वगमे तं जाव विणिज्जामि तन्नं तुमं देवाणुप्पिया मम चुल्लमाउयाए धारिणीए देवीए अयमेयारूवं अकाल डोहलं विणेहि, The deity said तुमणं देवाणुप्पिए सुनिव्वयवीसत्थे अच्छाहि अहण्णं तव चुल्ल माउयए धारिणीए देवीए अयमेयारूवं डोहलं विणेमीति *saying this he disappeared, when Abhayakumāra went to his father* and having put together his both hands told एवं खलु

ताउ मम पुव्व संगतिएणं सोहम्मकप्पवासिणा देवेणं खिप्पामेव सगज्जित सविज्जुत पंचवण्णमेह निनाउव सोभिता दिव्वा पाउसिरी विउव्विया तं सिये उणं मम घुम्म माउया धारिणी देवी अकालदोहलं The King Srenika having heard this from Abhayakumāra called for his relatives who were also glad with this news and told them—खिप्पामेव भो देवाणुप्पिया रायगिहं नगरं सिंघाडगतिय चउक्क चच्चर आसित्तसित्त जाव सुगंधवर गंधियं गंधवट्टिभूतं करेह कारवेह य तम माणत्तियं पच्चप्पिणह After this order being obeyed the King Srenika ordered again his relatives twice in this way खिप्पामेव भो देवाणुप्पिए हय गय रह जोह पवर कलितं चाउरं गिणीसत्तं सन्नाहेह सेयणयं च गंध हत्थिं परिकप्पेह They did accordingly. After her cravings being satisfied the Queen Dhārinī gave birth to a beautiful son in proper time. Her maid-servants informed the King of this good news. The King gave them every thing they desired, and named the new born child, Meghakumāra The King expressed his joy caused by the birth of the son in this way—ततेणंसे सेणि एवाया चहारस सेणिप्प सेणीनुसद्दावेति। एवं ददासी। गच्छदणं तुमे देवानुप्पिया रायगिहे नगरे। अब्भित बराहि रए उस्सुक्क उक्करं अभप्पदेसं अडंडिमं कुडं डिमं अधविम अचरणिज्जं अणुधुयमुगं चद्धायमल्लदासं गणिया वरलाडइज्जकलिय अणेगतालायराणुचरियं पमुइय पक्कीलियालिरामं उहारियं विहवडियं दसदिवसियं करेह एतमाणत्तियं पच्चप्पिह ते विकरेति तहेव पप्पिण ति ततेण सेणि ए रायावाहिरिया उवठाणसालाए सीहासण वरग पुरच्छाभिमुहे सन्नि सन्ने सइ ए हियसाहस्सि एहिय सयसाहस्सि एहिय जाएहिं दाएहि लाभेहि दलयपमाणे पडिच्छमाणे एवं चणं विहरति तं मित्त नातिनि सटाणं सविंधि गणनायग विपुलेणं पुप्फगंध मल्लालं कारेणं सक्कारेति सम्माणेति एवं वदासी जम्हाणं इमस्स दारगस्स गब्भत्थस्स चेव समाणस्स

This chapter is called second Srutaskandha and it is divided into ten vargas. The following extracts will illucidate it :—

End. दोच्चस्स णं सुयखंधस्स धम्मकहाणं समणेणं जावसंपत्तेणं के अट्ठे पण्णत्ते एवं खलु जंबू समणेणं जावसंपत्तेणं धम्मकहाणं दसवग्गा पण्णत्ता ॥ तं जहा ॥ चमरस्स णं अग्गमहीसीणं पढमेवग्गे बलिस्स वइरोयणिंदस्स वइरोयणरन्नो अग्गमहिसीणं बीए वग्गे असुरिंदवज्जियाणं दाहिणिल्लाणं इंदाणं अग्गमहिसीणं तइए वग्गे उत्तरिल्लाणं वाणमंतराणं इंदाणं अग्गमहिसीणं चउत्थे वग्गे। उत्तरिल्लाणं वाणमंतराणं इंदाणं अग्गमहिसीणं पंचमे वग्गे चंदस्स अग्गमहिसीणं सत्तमे वग्गे। सूरस्स अग्गमहिसीणं अट्ठमे वग्गे सक्कस्स अग्गमहिसीणं। ईसाणस्स अग्गमहिसीणं दसमे वग्गे॥ उक्खेवओ। जइ णं भंते समणेणं जावसंपत्तेणं धम्मकहाणं दसवग्गा पण्णत्ता। पढमस्स णं भंते वग्गस्स। समणेणं जावसंपत्तेणं। के अट्ठे पण्णत्ते। एवं खलु जंबू समणेणं जावसंपत्तेणं पढमस्स वग्गस्स पंच अज्झयणा।

दसमस्स उक्खेवओ एवं खलु जंबू जाव अट्ठ अज्झयणा कण्हाए कण्हराईए रामा तहरामरक्खिया वसूय वसुगुत्ताय वसुमित्ता वसुंधरा ईसाणस्स पढमज्झयणस्स उक्खेवओ। एवं खलु जंबू तेणं कालेणं तेणं समएणं रायगिहे णयरे सामी समोसरणं जाव परिसा पज्जुवासइ तेणं कालेणं कण्हादेवी ईसाणे कप्पे कण्हवडिंसए विमाणे कण्हंसि सिंहासणंसि। सेसं जहा कालीए। एवं अट्ठ वि अज्झयणा कालीगमेणं नेयव्वा नवरं पुव्वभवो वाणारसीए णयरीए दोजणीओ सावत्थीए णयरीए दोजणीओ कोसंबीए नयरीए दोजणीओ। पियामस्स धरहणु अंतिए पव्वइयाओ पुप्फचूलाए अज्जाए सिस्सिणियत्ते ईसाणस्स अग्गमहिसीओ ठिई नवपलिओवमाई। महाविदेहे वासे सिज्झिहिंति बुज्झिहिंति सव्वदुक्खाणं अंतं काहिंइ। एवं खलु जंबू। निक्खेवओ। दसमस्स वग्गस्स दसमो वग्गो सम्मत्तो। एवं खलु जंबू। समणेणं भगवया महावीरेणं आइगरेणं जावसंपत्तेणं धम्मकहा सुयक्खंधो। सम्मत्तो। दसहिं वग्गेहिं। नायाधम्मकहाओ सम्मत्ताओ॥

Colophon. इति श्रीज्ञातासूत्रपाठः सम्पूर्णम् ॥ श्रीरस्तु ॥ ग्रंथाग्रंथ ६००० सूत्रश्लोकम् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ज्ञाताधर्मकथाभिधः प्रसिद्धजैननिबन्धः कश्चित् वर्त्तते।

No. 83. अवयन्तीसुकुमालचौपइ। Abayantīsukumalacaupai. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 10 Lines, 10 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1780 Appearance, not fresh. Verse Generally correct. Complete

A little work on Abayanti or Abanti in Bhāsā verse, entitled Abayantīsukumālacaupai. In this work Āryasuhasti's adventures have been chiefly described; by Sijhaya-Jogiswar.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः। श्रीजिनकुसलसूरि. सद्गुरु. सहायोस्तु ॥ श्रीः ॥
ढाल जम्बुद्वीपमाझारि एहनि यति॥ मुनिवर आर्य सुहस्ती किनेक
अवसरे पथरे उज्जेयनी समोसस्याए॥ चरणकरणव्रतधार। गुणमणि
आगर बहु परिवारे परिवस्याए॥ १॥ वनवाडी विश्रामलेइ तिहांरहा,
होय मुनिवयर पठाविया कथाथक माङ्गयवास, मुनिवर मालहता भद्राने
घरि श्रवीयाए॥ २॥
मेठायो कहेताम श्रिय तुम्हे केहनाथकेवाले आव्यार हाये आव्य सुहस्तिना
सीस। अम्हेक ग्रावका उद्याने गुरुवे तिहाए॥ ३॥
मागुड़ तुम्हपासिरह वाधानक प्रासु कह देतीदीजोयेर। वाहनग्राल
विशाल आपभावसु आवि रहा वहीजोयेए॥ ४॥
मपरिवार सुविचार आचारिज तिहां आवीसुर्य सदाए भलनी गुलम अध्येन
पहली निसिसमे गुथे आचारिज एकदाए॥ ५॥
भद्रासुतगुणवन्त सुखोसुरोपमरूपवन्तरलीया मनीए। अवयन्ती सुकुमाल
सप्तमभूमिका पाम्यो सुखविलासे घनीए॥ ६॥
निरुपम नार—तीसरूपे अपछरा ग्रिग्रि वयणी मृगलोयणीर कई जिन-
हरक विनोद परमप्रमोदसुखीला लामे अतिघणीए॥ ७॥
ढाल मयोमही दक्षिण आपमिलाय एहनो जाति॥ २॥ मधुर सुरह
मुनिवर करइरे गुणतनी सिकाय श्रवणे सुणरे। सांभली होजो आवी-
कुमरने दाय अवयन्ती सुकुमाल धनये ग्रुभभाय। सिखय प्रमादतनो
तजीपरो। होजो तनीमन वचनलगाय॥ भ०१॥

End. भद्रापरि आवी पच महाव्रत सुधापालइ दुखन मनमाटालइरे दुखकर
तपकरीकाया भानी कलमल नाये पखालइरे॥ भ०२॥
अन्तकाल सह अनसनलेइ तजिनुदारिक देहरि केवलीकना सुखन होइ
आरिव ना पालइहिरे॥ भ०३॥

वेसह गरभवत मु + + + करावीरे वितानरयणो ठामि सुहायो महा-

काल कहनावीए ॥ भ० ४ ॥

+ + + जिनेशर पतिमायायि कुमतिलता भड़कावीरे किरति प्रेहमि

समलेव्यापि मुरय प्रेम प्रतापरे ॥ भ० ५ ॥

सम्वत्सतरे एक*तालिश शुक्ल आषाढ कहितैरे राजधयर तिथि आयम-

दिश्रे किध सिभाय यीगीशर ॥ भ० ६ ॥

अवयन्तीसुकुमाल खल्हावे मधुरसुरे गुणगायवैरे ते जिनहरषत तपह वह

दानह शालिहरक सुखपावह रे ॥ भ० ७ ॥

Colophon. इति श्रीअवयन्तीसुकुमालचौपइ सम्पूर्ण. ॥ सम्वत् १८८० मिति फागुण वादि चोह श्रीपइनमध्ये ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥

विवरणम्—अवयन्तीसुकुमालचौपइ नामकभाषापद्यनिबन्धोऽयम्।

No. 84. उपदेशमाला। Upadeśamāla Substance, country-made white paper, 14 × 5 inches Folia, 179 Lines, 11 in a page. Character, Nagara Date, Samvat 1585 Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Verse and prose Generally correct Complete

This original work, entitled Upadeśamālā, consists of a number of Upadeśas or instructions regarding salvation, according to the Jaina principles, preached by Mahāvīra. Afterwards Dharmadāsa Gani commented upon it in Prākrita language under the name of Bālabodha The codex under notice contains the original work with commentary.

Beginning. अर्हं नमः श्रीवर्द्धमानजिनवरस्य नत्वा नौमि बालबोध प्राकृतवार्तार्थं विवरणमुपदेशमालाया ॥ १ ॥ नमि ऊण जिणवरिंदे इंदन रिंदवि पलि लोयगुरु उवएसमालमिणमो वुछामि गुरुवएसेण ॥ २ ॥ जिनवर श्रीतीर्थं-करदेव नमि ऊण नमस्करीनइ एणपदेसीअलाभविवुधा वालिस गुरु उदे-सिर्थं गुरु श्रीतीर्थंकरगण धरादिक तेहनइ उपदिसिउं न तु आपणी बुधिइं श्रीजिनवरेंद्र किस्यादिइ इंदनरिंदचियइ इहथ नावइ चक्रवर्त्ति वासुदेव-प्रमुख नरेंद्र तेह अर्चित पूजित वंदइं त्रलोकस्यापूर्वं इति तीयगुरु-

* This appears to be the date of original composition.

प्रथमच्यपातालरूपजीनिन्निलोक तेहना गुरु मोक्षमार्गना उपदेशनहार पहिलो + + + आचार्यनी कीधी संबंध जाणवालग्यो . अथप धर्म्मदास-गणिसाम्य नइ करि मांगलो कलपिपहिला अनइ उवरमा तीर्थंकर देवन उनमकार वदइ वइं। जगच्चूडामणिसूनु उमालागोरीतिलोदसिरिति लटपयालीया इसी। एवावस्तूति छरयस्य। गतमनक्तहियइ श्रीआदि-नाथुतें किस उवइ। जगचूडामणिपून् जगलमीव इव छदरजालमकलो कतेह चूडामणि सुतम। कुटसमानवर्त्तइ मुनिपदन्वितलगो यन इतीय श्रीमहावीर किसा हेकइं तिलीचससिम्रितलउ विचीकश्रीत्रिभुवनलक्ष्मी तेहनइं तिलमकरीए धंतिलककरो जिमसुपुचोलइ तिमपरमेश्वर श्रीमहा-वीरकरो *त्रिभुवनश्रोलइ तथा एवालागाइही एक श्रीआदिनाथ तोला-*कपइं। आदित्यसमान जिनपुलान् समइ आदित्यकरो सकलक्रिया-मार्गप्रवर्त्तइ तिमयुगनइंकरि श्रीआदिनाथिकरो सकललोकव्यवहार अपइ धर्म्मव्यवहार प्रवर्त्तिया। एवावस्तूतिइयवस्य। एक श्रीमहा वीर इइ त्रिभुवनचचुलतिपइलोचन समानखे जिमलोचनकरी सकल पदार्थ प्रकाश इइ। *तिम श्रीमहावीरि वालि उन्निसिद्दान्त तथइकरो* श्रीमहावीर इइ तिलक अपइ लोचन मात प्रमानदोषाए ययकारनउ अभिप्राय एहि लउ मांगलीकलनीतपनउ उपदेश कहो दइइइ सवच्छर सुमल चिजिणोवमासावइमाणजिण चदो। इइविहरियानि रहया जइज्जए उवमणोयं॥ २॥ संवच्छर वरस दीस एसलि निपी। श्रीआदिनाथ वच्चा साबइमाचे जिणचदो श्रीमहावीरए इछोपरिणिरहपा अउविधाहार उपवासकरतां विहरिया वहु कालि विहार कम्म कोधा एउवमापाए श्रीआदिनाथ अनइ श्रीमहावीरपइ उपमानिइइटातिदि केइ श्वेतपनइ विए इजाचे यत्नकरइ भगवंत तीर्थंकरादर्षि इन्यान् नाथनो ईर्ष्याजिमवि भवस्थ आपद पानइ मोक्षगमन जायता इइ पर्व-विधाया रतए ममावरइ तउजेहलइ मोक्षगमनसदिग्धवइ तोवइ मोक्ष-गमनसदिग्धवइ तोवइ मोक्षपइं मक्ति नइ अनुसारिइं तपनइ विवइ *अनयर्थं आदर पुरिरउ। यत् उक्तं। देहदुर्गमुदयानि कर्माणि + + +* देहिनां नो मन्नि यावदन्नांबुध कामात निर्गला॥ १॥

End. श्रीधर्म्मदासगणिनीकीधी एतलाइजि गाथा जानिवी अगिली पंच गाथा पाविखी आचार्यनीकीधीपुगटायलिवइ वइम धर्म्मदासगणिजिच ययगरणं कल्लमाणाए मालव्व विविहकुसमा कहिया प्रमुभीसगणम्य इइच इसोपरिधर्म्मदासमाचिय आचार्य जिनवल्लिनवचनगोतरागनावचना

तइना उपदेशनी कामनीमालाग्रेथिइं करीए मालकीधी जिम माली
+ + विविध अनेक जातिना कुसुम फली करी माला गुंथियइं।
तिमतपनादिकणा अनेक उपदेशकरीए मालकीधी सुश्रिद्धाविनीत
नव्यशीष्यशिष्यप्रतिइ कहीवइवए श्रीउपदेशमाला हुइं आशीर्वाद
कहइ छइ। सति करी वुद्धिकरी कल्याणकरी सुमंगल करीय। होउ
कहइगस परिसाइत इयनिर्व्वाणफलदाइ। संति + + श्रीउपदेशमाला
शंति क्रोधादिफलउ उपशमावइवी कुशलहार अनइ वृद्धिधर्म नउ
अल्पदथातइनो करण हारि। अनइ कल्याण इहालोकइ अनेकरि
हिमपदानी करणहारि होउ हुउ। कइगस कहणहारइहुं अथइ परि-
साइ पर्यंदमल्लासां लचणहारलोकातइ हुइं। अथइ परलोकि तइ य
निर्व्वाणफल मीचसुखनोदेयहारि। इत्य समप्पइ अमी मालावइए
मए गाथा अगयं गाहाणं सव्वग्गं पंच सयावबदालीसा। इहाजिन
शासति इणमीए उपदेशमालाप्रकरण प्राकृत आरसमप्पइ अताइ केतलो
गाहे गाहाणं सव्वग्गं सव्वसचाइहाल उगाहाजाइय इंतउं पांच सइ मूल
गाइ हुइं। जावयलवणसमुद्दीजावइ नकवत्तमंडियोमेह ताव उवए
समालाए दिपाश्रिरयाथ रीहउ। जाव यशाउगइए लवण समुद्दश
खेल उछ्वइ। अनइ जालगइ नचत्रमालाइ मडित अलंकरिउं मेरु
पर्व्वतेश खेलउं वइ। ताबय तालगइ श्रीधर्मदासगणिर इया रचीनी
पजायी श्रीउपदेशमाला ग्रंथंसि। अजगरजाहि आगरीइ जिथिर
शास्वती + + + तइमाश्वावर नियल शासती हुउ। अकउवमना
होण अंविय पडियं अयाणमाणायं तयमइमस सव्वं जिणवयण विनि
गयावणो। श्रीधर्म्मदासगणिना अचनमाहिं दीष सर्व्वथा तची गत आवइ-
गुवलनीए श्रीउपदेशमाला श्रीमहावीर इत्तीव सानीपनीतइलनी
श्रीसिधांत पाय जाणिवी। श्रीवत्सपागणनाला गीपना करइय श्रीसोम-
सुदर गुरु + + + प्रणीतर आकल्यामन जयती उपदेशमाला बालाव-
बीध इइ लच्याननोपकृत्यै। ५४५।

Colophon. इति श्रीउपदेशमालाबालावबोधसपूर्णमिति। छ छ छ। श्री। व व।
श्रीरस्तु। छ छ छ। छ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नुपदेशमालाभिधः कश्चिज्जैनग्रन्थो वर्त्तते।

No. 85. नित्यदेवपूजा । Nityadevapūjā. Substance, country-made white paper, 10 x 4 inches. Folia, 18. Lines, 7–8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old. Verse and prose. Not correct. Complete.

A guide to the worship of the image of Jina in Sanskrit verse, mostly corrupt. At the beginning various kinds of Mangalas are enumerated. Then a collection of one thousand names of Jina, entitled Sahasranāma stavana, by Jina Senācāryya, has been included in it, which is followed by a guide to the worship. Anonymous.

Beginning. अथ देवपूजा लिख्यते

विघ्नौघाः प्रलयं यान्ति शाकिनीभूतपन्नगाः ।
विषं निर्विषतां याति पूज्यमाने जिनेश्वरे ॥ १ ॥

ओं जय जय जय नमोस्तु। नमोस्तु नमोस्तु णमो अरहंताणं णमो सिद्धाणं। णमो आयरियाणं। णमो उवज्झायाणं। णमो लोए सव्व साहूणं ॥ २ ॥ चत्तारि मंगलं। अरहंतमंगलं। सिद्ध मंगलं। साहु मंगलं। केवलि पण्णत्तो धम्मो मंगलं। चत्तारि लोगोत्तमा। अरिहंत लोगोत्तमा। सिद्ध लोगोत्तमा। साहु लोगोत्तमा। केवलि पण्णत्तो धम्मो लोगोत्तमा। चत्तारि सरणं पव्वज्जामि। अरिहंत सरणं पव्वज्जामि। सिद्धसरणं पव्वज्जामि। साहु सरणं पव्वज्जामि। केवलि पण्णत्तो धम्मो सरणं पव्वज्जामि ॥ ४ ॥ शांति कुरु कुरु स्वाहा। अनादि सिद्ध मंत्र ॥ ५ ॥

ओं अपवित्रः पवित्रो वा सुस्थितो दुःस्थितोऽपि वा ।
ध्यायेत् पञ्च नमस्कारान् सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥
अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोऽपि वा
यः स्मरेत् परमात्मानं स बाह्याभ्यन्तरे शुचिः ॥ ७ ॥
अपराजितमन्त्रोऽयं सर्वविघ्नविनाशनः ।
मङ्गलेषु च सर्वेषु प्रथमं मङ्गलं मतम् ॥ ८ ॥
एसो पंच णमोक्कारो सव्वपावप्पणासणो ।
मङ्गलाणं च सव्वेसिं पढमं हवइ मङ्गलम् ॥ ९ ॥
अर्हमित्यक्षरं ब्रह्मवाचकं परमेष्ठिनः ।
सिद्धचक्रस्य सद्बीजं सर्वतः प्रणमाम्यहम् ॥ १० ॥
कर्माष्टकविनिर्मुक्तं मोक्षलक्ष्मीनिकेतनम् ।
सम्यक्त्वादिगुणोपेतं सिद्धचक्रं नमाम्यहम् ॥ ११ ॥

Extracts from the beginning and end of the Sahasranāma.

अथ सहस्र नाम लिख्यते ।

स्वयंभुवे नमस्तुभ्यमुत्पाद्यात्मानमात्मनि ।
स्वात्मनैव तथोद्भूतवृत्तयेऽचिन्त्यवृत्तये ॥ १
नमस्ते जगतां पत्ये लक्ष्मीभर्त्रे नमो नम. ।
विदांवर नमस्तुभ्यं नमस्ते वदतांवर ॥ २
कामशत्रुहणं देवमामनंति मनीषिणः ।
त्वामानामन्सुरी मौलिमालाभ्यर्चक्रमक्रमम् ॥ ३
ध्यानद्रुघणनिर्भिन्न घनघाति महातरुः ।
अनंत भवसन्तान: जयादासीरनन्तजित् ॥ ४
त्रैलोक्य निर्जया व्याप्त दुर्दर्पमतिदुर्जयम् ।
मृत्युराज विजित्यासीर्जन्ममृत्युजयो भवान् ॥ ५
त्व पञ्चब्रह्मतत्त्वात्मा पंचकल्याणनायक. ।
षड्भेदभावतत्त्वज्ञ' त्वं सप्तनयसंग्रहः ॥ ५० (sic)
दिव्याष्टगुणमूर्तिस्त्व नवकेवललब्धय ।
दशावतारनिर्धार्यो मां पाहि परमेश्वरः ॥ ५८
युष्मन्नामा वली दिव्य विलसत् स्तोत्रमालया ।
भवन्तो वरदः स्वाम. प्रसीदतु स्तुताय नः ॥ ५९
इद स्तोत्रमनुस्मृत्य पूतो भवति भाक्तिकः ।
य. संपाठे पठत्येव स स्यात् कल्याणभाजनम् ॥ ६०
तत. स देह पुण्यार्थी पुमान् पठतु पुण्यधी. ।
पौरहूतश्रिय प्राप्त परमामभिलाषिक ॥ ६१
स्तुत्वेति मघवादेवं चराचर जगद्गुरुम् ।
ततस्तीर्थविहारस्य व्यधात् प्रस्तावक मिमं (?) ॥ ६२
भगवन् भव्यसस्याना पापावग्रहशोषिणाम् ।
धर्मामृतप्रसेकेन त्वमेधि शरण विभो ॥ ६३
भव्य सार्थाधिपः प्रोद्य दया ध्वजा विराजित ।
धर्मचक्रमिदं सज्जत् सज्जयो योगसाधनम् ॥ ६४
निर्धूतमोहपृतना मुक्तिमार्गोपरोधिनी ।
तवोपदिष्ट सन्मार्ग कालोयं समुपस्थितः ॥ ६५
इति प्रबोधतत्त्वस्य स्वय भर्तुर्जिगीषु च ।
पुनरुक्ततरा वीणा प्रादुरासनसन्ततौ ॥ ६६

वाग्देवी जिनधर्मेण जिनवाक्यानि सार्थकम् ।
चतुर्विंशत्यर्हतानि मूर्त्तामीश्वराणि च ॥ ८०

इति श्रीजिनसेनाचार्य विरचितं पूजनविधानकल्पं सम्पूर्णम्

The work is finished with this manual of worship, from which we quote the following Mantras—

जिनेन्द्रजिनराज यतीन्द्र नमः ॐ ह्रीं श्रीं परब्रह्मन् अनन्तानन्तज्ञानशक्ते
त्रिभुवनलोकनाथ जय निर्मल हे आद्य नामस्थ श्रीमोक्षमहवर्ती ।
जगत् भव्याभिषेक स्वाहा श्रीवर्द्धमानशिवपुरवारेन्द्र ह्रीं श्रीं
हमं विनीत भव्य + + + स्यात् सर्वोपद्रवाः चपरेण पूजाम्
कुर्यादिवखल्पुनःपुनः । जिनेन्द्र ह्रीं श्रीं पुष्पम् &c

After the worship of the first Jina the following deified men should be also worshipped—

ऋषभो जितनाथश्च सम्भवश्चाभिनन्दन ।
सुमति, पद्मप्रभश्च सुपार्श्व जिनसत्तम ।
चन्द्राभ, पुष्पदन्तश्च शीतलो भगवान् मुनि ।
श्रेयांश्च वासु, पूज्यश्च विमलो विमलद्युति ।
अनन्तो धर्मनामा च शान्ति कुन्थु जिनोत्तम ।
अरश्च मल्लिनाथश्च सुव्रतो नमि तीर्थकृत् ।
हरिवंश समुद्भूतोरिष्टनेमि जिनेश्वर ।
ध्वस्तोपसर्गदैत्यारि, पार्श्वनागेन्द्रपूजित ॥
कर्मान्तकृन्महावीर सिद्धार्थकुलसम्भव ।
एते सुरा सुरौघेन पूजिता विमलत्विष ॥
पूजिता भरताद्यैश्च भूपेन्द्रैर्भूरिभूतिभिः ।
चतुर्विधस्य सङ्घस्य शान्ति कुर्वन्तु शाश्वती ।

After worship आशीर्वाद should be anounced thus—

सम्पूजकानां प्रतिपालकानाम् ।
यतीन्द्रसामान्यतपोधनानां ॥ १
देशस्य राष्ट्रस्य पुरस्य राज्ञः ।
करोति शान्तिं भगवान् जिनेन्द्र ॥ २
अशोकवृक्ष सुरपुष्पवृष्टिः ।
दिव्यध्वनि चामरमासनञ्च ॥ ३

भामण्डलं दुन्दुभिरातपत्र ।
सत्प्रातिहार्याणि जिनेश्वराणां ॥ ४
क्षेमं सर्व्वप्रजानां प्रभवतु बलवान् धार्म्मिको भूमिपालः
काले काले च सम्यक वरषतु मघवान् व्याधयो यान्तु नाशं ।
दुर्भिक्षं चौरमारी क्षणमपि जगतां मा भवन् जीवलोके ।
जैनेन्द्रो धर्म्मचक्रं प्रभवतु सततं सर्व्वसौख्यदायी ॥ ५
अज्ञानतोऽज्ञानता वापि शास्त्रोक्तं न कृतं मया ।
तत्सर्व्वं पूर्णमवास्तु त्वत्प्रसादाज्जिनेश्वर ॥ ६
एकाकी निःस्पृहः शान्तः पाणिपात्री दिगम्बरः ।
कदाहं कदा भविष्यामि कर्म्मनिर्म्मूलनक्षम. ॥ ७
वाञ्छामीरितमानसश्रुततपो गुरुः भवम् महत् ।
पुण्यं चाभिनयन् पवित्रतर को ज्ञातोयिदं मत्पदं ॥
वाञ्छामि पवित्रार्थनस्य भवतो भूयात् पुनोदर्शनम् ॥

Colophon. इति नित्यकर्देवपूजावन्दन समाप्तं ॥|॥ श्रीः ॥ ॥ ॥

विवरणम्—नित्यदेवपूजाविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धः ।

No. 86. परदेसीरास । Paradesīrāsa Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 39 Lines, 4–11 in a page Character, Nāgara Date, ? Samvat, 1772 * Appearance, not fresh. Verse Generally correct. Complete

Rāsa means a dramatic representation having songs of various tunes describing some historical event or the adventures of a heroe. This poem describing the adventures of Paradesī or Jina, in this world, has accordingly been named Paradesīrāsa, by Jñānasāgara.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

जिनकुशलपट्टजवासिनो गणधर प्रथमो नाम ।
सुखकारी श्रुतदेवता हुं प्रणिताम ॥ २
माणिक्य सागर मुनितणा प्रणमुं पदअरविंद ।
आनिधिकर ज्यों शिष्यनी जोयेदार ओदि ॥ ३
राय प्रदेशी हुं ता देशविरति अधिकार ।
परदेशी राजातणो भाख्यो छे गणधार ॥ ४
सूत्र थकी सवरी परि तेहु भाखो सदाहि
दया धर्म जिन भाषसुं सेव्योथी सुख पाहि ॥ ५

। देशी रमो भावो ।

जंबुद्वीपे दक्षण भरत मां
आमलकल्प धारें नाम वाहु ।
नगरी ऋद्धिभरी शोभा जिसी ।
सेऊ नृप तथे ठामि दीठोडु ॥ १
राज करे छे रंगे राजवी ।
हिमवंत मरियादे दिहपतापी ।
सुरिमगुणकरि नामें केहरी ।
कीरति जिहमीरे जगमां व्यापी ॥ २ राज०
सेव नृपने राणी धारणी ।
पंच विषयसुख विलसेवेद ।
कुचि ईशानेहो नयरी बाहिरे ।
आम्रसालवननामिचैत्य चेइ ॥ ३ राज०
वन मां वृक्ष अशोक भला
पुढवी सिला पट होएक वखाण्यो ।
अंबसाल वनि वीर समो सर्या ।
जे जगनायक जी जगगुरु जाण्यो ॥ ४ ॥ रा० ।
वंदण पहुती सघली परष दा) ।
सेऊ राजा रे आदि मंडी ।
पंचाभिगमे वांदी प्रेमसु ।
सुण सहु देश नरे आलस छंडी ॥ ५ । रा०
सौधर्म सुरलोके तिथि समें ।
सुरीया भवने बहुपरिवारें ।

नामनें गोत्र सुणि सफल हुवे
तोहितें वा दुरे जइ तिणि थाने ॥ १४ ॥ रा०
कल्याण मंगलदायक देवनी
प्रतिमानी परि रे सेवासार ।
जिण करि गरलविलितसुय मोचन
फल लहिइरे भातम ताई ॥ १५ ॥ रा०
इमथितीनें सेवक देवनें
सुरीयाल सुरेंद्र मकड़ेतमी ।
भासन काल थाइं जिम बीरके
तिहांतिं मं आन रे मकवां जेमी ॥ १६ ॥ रा०
तिहां अरनाथ प्रदृश्य देइनें
वांदो निज निज भामतें वहिज्यो ।
निज निज गीत कहीयो जिन तणां
महत्व करिनेंरे सेवा वहिज्यो ॥ १७ ॥ रा०
त मगध मालव में कांटजे
प्रथनेंकर कर रे चतुचि जे होइ ।
मसमुलादिक कुथित पुरलिजिके
ते यरव वबन्धी रे भलना जोई ॥ १८ ॥ रा०
जलधी सुधीमी माटीकरी सुरलो
जनसु रे रण वेसारी ।
फुल घणां जल थल ना उपना
लाख प्रमाणें रेवे विसारी ॥ १९ ॥ रा०
जलनें पुष्पनें वरषा वोकरी
धूपकसु छीरे धूपती कराज्या ।
कृष्णागर शिलारस कुंदरु
मगध सुघलें रे धूपज धरज्यो ॥ २० ॥ रा०
एमकरीनें भाषए माहरी
सुहनें वहिलो पानीर ज्यो ।
पहिलो डानिथान सागर कहे
जिन भीलगति मांरे लालले खेन्यो ॥ २१ ॥ रा०

End.

राग सारंग।

नव हलरी रूपवंत गुण आगलो मान नमान प्रमाण हो।
लषणवतो सेहरी सोभागी गुणष्याण हो॥ १॥
पंचधा वीधालो मती अनुक्रमिहो सें लास। कु०
आट वरष नी ते सही माता पिता तसतामहो॥ २॥
शुभ + + बलि शुभयोगसुं कलाचार जनें पासिहो। कु०
महामहोच्छव मगावसु वहसि अतिनु न्यासि हो। कु० कु०॥ ३।
मुन अवम सु सीषमें कलावहोनदि सीयहो। कु०
लोगसमर्थइ सें जिसें आवन यांम्यां ज्योयहो। कु० रु०। ४
माता पिता कहिस्ये धनु परणो पुत्र सुजाणहो। कु०।
गुंजा सेनहो लोगमां रहिस्यें हढतिथि वाणि हो। कु० रु०। ५
साधतणां गुण सोलता। थिवर जिके अणगवही। कु०।
चारितलिस्ये तिणि कहुं त्यजि घरिकनकलं भारहो। कु० रु०। ६
तप सजंम आतमा हढप्रतिज्ञनि थय मुनिवर लावंतो
अहनिसि सदा साधमें सुगति नीपंयहो॥ ७॥
मुनिवरघातीकर मष पारिने लहिस्ये केवलनांण। मु०
भविअण नें प्रतिबोधस्ये केवल नाणीलाए हो। मु० रु०। ८
वरस वकुल गेंवालस्ये केवल नोपर जाय। मु०
अतसमे अणसणकरी लहिसें सिव सुख दाय॥ मु०॥ ९
न्यानसागर बुधनेहसु कहीवतो समोढाल हो। मु०
कंकणाधरम आवाधता दं इस मगलमालहो॥ मु०। रु०॥ १०
हिसक परदेशी हुतो तजिनधर्म + + + साथ।
लहिसी शिवसुष सासता पालीनें षटकाय॥ ११॥

ढाल। १२। राग धन्यास।

यासजिण वसुहारीइ॥ ए देशी।
वमीहि सानि करी कुमदयाधरमल विप्राणीरे।
परदेशी नृपती परें फल एहनामीठा जाणीरे॥ १॥
करुणा धरम आराध ज्यों श्रीवीरसहित एवानीरे।
आव सहित एकचिमनें ईमामालवि अणमाणीरे करुणा। २॥
मायथसेणी सूत्रथी मे अधिकार एलाणीरे।
न्यून अधिक तेहथी कहिनु तेमिच्छादुक्क सदाणीरे करुणां॥ ३॥

गच्छ अचलगिह आगच्छ नायक श्रीगुणरतनसूरि दीरे
ब्रह्मचारचूड़ामणी जे अभिनव जंबू सुणे दीरे ॥ ४ ॥
तेहने पाटप्रलाकह श्रीविमारतन सूरी सीहे रे ।
ललितसागर बुधलावण्यधारी लवियणनां मनमोहेरे ॥ क० ॥ ५ ।
प्रथमशिष्य तसुयरगमा मुहगुरु महिमावतो रे
माणिकसागर मुनिवर तसु चरणप्रसादिं एक तीरे ॥ क० ॥ ६ ।
यावकापुरीगाममा संवतसतर कीधीमेरे ।
ज्येष्ठ सुकलने रसिकविंचारि सिहजोगे सुजगीमेरे ॥ क ॥ ७
वाजायर देशी तणीमें रासकसोरस आणीरे ।
श्रीगुरुणामूबसारथी ए जोडी चढी पर माणीरे । करुणा ॥ ८ ॥
सरव मिलीईगीयारसें एगंथागरनी माणीरे ।
कौथी प्रत्यक्षरगनी लिख जीवित राखिया नीरे । करुणा । ९ ॥
राग धन्यासिरीइं कही एतेतरी सभी ढालीरे
न्यानसागर बुधवरमथी कहेलहीइं मंगल मालीरे ॥ करुणा ॥११
सर्व्वगाथा । ३२१ ।

Colophon. इति परदेशीरासलंपूर्ण ग्रथाग्रथ ११००। संवत १७७२ वर्षे मिति माघ वदि शर्नौ। श्रीअचल गच्छे वाचक श्रीजीतसागरगणिशिष्य मुनिलालजी लिखित श्रीपटनानगरे ॥

विवरणम्—परदेशीरासाभिध कश्चिद्गाथापद्यनिबन्धोऽत्र वर्त्तते ।

No. 87. आगमसारः । Āgamasārah Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches Folia, 17 Lines, 15-26 in a page Character, Nāgara. Date ? Samvat, 1776 Appearance, old, torn in the first part. Verse and prose Generally correct. Complete.

A work in Bhāsā verse treating of the first Principles of the Jaina religion, entitled Āgamasāra, by Devacanda muni

Beginning. श्रीजिनाय नम. ॥

अथ प्रथम भव्यजीवने प्रतिबोधि वा निमित्तें मोक्षमार्गनी वचनिका कहेछे तिहा प्रथम जीव अनादिकाल । ना मिथ्यात्वीहतो तेकाल लबधिइ पामी मे तिण करण कहेछे प्रथम यथाप्रवृत्ति कहेछे। प्रथम यथाप्रवृत्तिकरण १ बीजो अपूर्व्वकरण २ त्रीजो अनिवृत्तिकरण ३

तिहां यथाप्रवृत्तिकरण कहै छै। ज्ञानावरण कर्म १ दर्शनावरण कर्म २ वेदनी कर्म ३ अन्तराय ४ च्यार कर्मनी तीस कोडा कोडि सागरोपम स्थिति छै एहनो गुण तीस कोडा कोडि थपावे एक कोडा कोडि रांखें। नाम कर्म १ गोत्र कर्मनी वीस कोडा कोडि स्थितिछै एमां थि १९ थपावे १ रांखें मोहनी कर्म १ सितिर कोडा कोडि सागरनी स्थितिछै तेमाहेथी गणोतर ६९ थपावे एकरांखें इम सात कर्मनी एक कोडा कोडि सागरोपम वाको स्थिति रांखें एह वीजे वैराग्य रूप उदास परिणाम ते यथाप्रवृत्तिकरण कहो जे ए प्रथमकरण अनंती-वार सर्व्व भवजीव करैछइ। हिवें बीजो अपूर्व्व करण कहें। जे एक कोडा कोडि स्थिति में एक मुहूर्त्त अनें अनादि मिथ्यात्व अनंतानुबंधी थपा ववामो अज्ञानहेय ज्ञान उपादेय एह वांछारूप अपूर्व्व कहता पहिलां कि वारें नाव्यो एह बीजे परिणामनें अपूर्व्वकरण कहो जे। ए बीजो करण समकित योग जीवनें थायें हिवें बीजो अनिवृत्तिकरण कहैछै ते मुहूर्त्तरूप स्थिति थपावे ते निर्म्मल शुद्ध शुद्धसमकित पामि मिथ्यात्वनो उदय मिटे तिवारें जीव उपसम समकित पामें एह बीजे परिणाम ते अनिवृत्ति कहोजे इणें करणकीधां गां निवेदो कहोजे तिहां आवश्यक निर्युक्तिमाहि। उक्तञ्च जागे वीतापम टमं गथी छेत भवे मोउ अणि अद्दीकरणं पुण समतपुर कडे जीवे ऊसर देसं ददृजीयंव विंकार वणदसो पप्पद्द अभिकत्तम अणुदए उवसम सम्म इह जीवोऽहमिथ्यात्वनें उदय मिटें जीव समकित पामें ते समकितनीसदहणा नावे भेदछै एकविवहार-समकित बीजो निश्चय समकितछै तिहां विवहार समकित कहैं कर दिव अरिहंत गुरुसु सा साधु अटकि देव ते धर्मकवलीनो प्ररूपो आगममाहि नय १ प्रमाण २ निक्षेपा ४ करी सद्द हे। एहवो सद्द-हणाते व्यवहारसमकित कही जे ए पुण्यनो कारणछै एहवो रुचिग्यान घणा जीवमें ऊपजें हिवें निश्चें समकित निश्चै समकितकहैछै एगुनिश्चै देव आपणो आत्मा जीव निश्चै गुरुपण आपणो जीव निश्चै धर्म आपणा जीवनो स्वभाव एहवीसदहणा मोक्षछै ना कारणछै जीवस्वरूपठ सध्यां विना कर्मक्षयें नहीं एहवी शुद्ध सदहणाने निश्चै समकितकही जे। हिवें ज्ञान नो स्वरूप कहे छै ते ग्याननां वेभेद छै एक व्यवहार ज्ञान १ बीजो निश्चें ज्ञान २ व्यवहार ज्ञान कहैछै अन्यमतीना शास्त्र सव अथवा जैन आगमें कह्या जे चिण अनुयोग प्रथम गणितानुयोग १ द्रव्यानुयोग करणानुयोग २ क्रियाविधि धर्म्मकथानुयोग ए विवहार ग्यान छै अतरंग

उपयोग विना जे सूत्र ना अर्थकर वाते विवहार ज्ञान कहो जे हिवें निश्चे ज्ञान कहे छे। षड्‌द्रव्यजाणें षड्‌द्रव्यना गुण जाणें षड्‌द्रव्यना पर्याय जाणें तिवें माहि पांच अजीवद्रव्य हेयजानोके एवा अनें एक जीव-द्रव्य निश्चे नय करि सिद्धसमान माच मई १ मोचनो मारग द्वार २ मोचणो कारण ३ मोचजानण द्वार ४ मोचमें रहेछे एह वा आपणो जीव अनं गुणो अरुपी ध्याने ते निश्चे ज्ञान कहो जे हिवें षड्‌द्रव्य नो ज्ञान कहे प्रथम षड्‌द्रव्यानाम कहे धर्मास्तिकाय १ अधर्मास्ति काय २ आकाशास्तिकाय ३ काल एषड्‌द्रव्य छें साम्पताछें तिणमें ४ अजीवछें एक जीव चेतनालचणछें उपादेयछे तिण में हिवें छ द्रव्यना गुण कहे छे धर्मास्तिकायनागुण अरूपी १ अचेतन २ अक्रिय ३ गतिसहायगुण ४ अरूपी १ अचेतन २ अक्रिय ३ स्थितिसहायगुण ४ अधर्मास्तिकायना ४ गुण अरूपी १ अचेतन २ अक्रिय ३ अवगाहदान ४ गुणकालद्रव्यना ४ गुणछे अरूपी १ अचेतन २ अक्रिय ३ नवपुराणवर्त्तना लचण ४ पुद्गल द्रव्यणा ४ गुण रूपी १ अचेतन २ सक्रिय ३ मिलण वीखरण रूपपूर्ण गलण गुण ४ जीवद्रव्यना ४ गुण अनंतदर्शन २ अनत चारित्र ३ अनंतवीर्य ४ एछ द्रव्यना गुणकह्याते लिखे हुत छे। हिवें छ द्रव्यना पर्याय कहे छे ते धर्मास्तिकायना पर्याय लिखे खंध १ देस २ प्रदेस ३ अगुरु लघु अधर्मास्ति-कायना ४ पर्याय छे खंध १ देश २ प्रदेश ३ अगुरु लघु ४ आकाशास्ति-कायना ४ पर्याय खंध १ देश २ प्रदेश ३ अगुरु लघु ४ कालद्रव्यना ४ पर्याय अतीत काल १ अनागतकाल २ वर्त्तमान ३ अगुरु लघु ४ पुद्गलना ४ पर्याय वर्ण १ गंध २ रस ३ परस ४ अगुरु लघु सहित जीवद्रव्यना पर्याय छे अव्याबाध १ अनवगाह २ अमूर्त्तिक ३ अगुरु लघु ४ एछ द्रव्यना पर्याय कह्या हिवें छ द्रव्यना गुण पर्यायनो साधर्म्य कहइ The following extract also relates the characteristics of the Jiva शिष्य पूछेछे जे इम सर्व जीव एक सरीषाछे तो इक सिद्ध परमानदमई दासें छे संसारीजीवकर्म्म सपद्याइणी दासें छेने सर्व जुदा दासें छे ते किम उत्तर कहे छे जे निश्चे नय सर्वजीव सिद्धसमान छे सर्वजीव कर्म्मअपावो सिद्धयायेच्छे तिवें सर्वजीवनी सत्ता एकछे तो अभव्य जीवपणि सिद्धसमानछे तिवारें अभव्यमोच किमजाइ न होति वारें गहे छे जे अभव्यनें कर्म चोकणाछे तेहनो स्वभाव एहवोज छे अन भावमईसी जीवना सुखछे ते निश्चे नयकरी तें सर्व्वजीवसत्ता एक सरीषा छे। हि वेसत् असत् पच कहे छे षट द्रव्य स्वद्रव्य १ स्वचेत्र २ स्वकाल ३

स्वभाव ४ पर्यो सत्‌छताछै परद्रव्य १ परक्षेत्र २ परकाल ३ परभाव ४ पर्यो
असत् छै द्विवेंछ द्रव्यमें द्रव्यक्षेत्र कालभाव कहें स्वद्रव्यनी मूलगुण
धर्मास्तिकायनी स्वद्रव्यस्थिर सहाय गुण अधर्मास्तिकायनी स्वद्रव्यथिर
सहायगुण आकाशनी स्वद्रव्य पुद्गलनें जीवनें मार्गे आपेते सहाय गुण पुद्ग-
लनी स्वद्रव्य ४ प्रकारें खंध १ देश २ प्रदेश ३ परमाणुए च्यारप्रकारें अजीव-
रूपी गुणसहाय जीवद्रव्य ज्ञानादि चेतनलक्षणगुण छिवें स्वक्षेत्रप्रदेशपणो
रह्यें तिहां धर्म १ अधर्मनो २ स्वक्षेत्र एकजीवना असंख्यातप्रदेश छिवें
स्वकाल अगुरुलघुपर्यायते छ द्रव्यमें अगुरुलघुपर्यायनें छ द्रव्यमें तोईमछे
सर्व्व मछिवें स्वभावगुण पर्यायते छपद्रव्यमें स्वभाव आपणा गुण पर्याय
कहवाइ तनें धर्म्म द्रव्य में आपणा द्रव्य १ क्षेत्र २ काल ३ भाव ४ छै
बीजापांच द्रव्य मानथी अधर्म द्रव्यमें स्वधर्म आदि कच्यारछे बीजापांच
द्रव्यनानथीइ महीज आकाशमें आकाशना द्रव्यादिक छे ? पांच द्रव्य नथी
कालमें कालनाछे पांचना नथी पुद्गलमें पुद्गलना छे जीवना स्वद्रव्य क्षेत्र
कालभाव ४ जीवमें छेबीजापांच द्रव्याना तियमें नथी इम छ ए द्रव्य स्वगुणें
सत्‌पछे परगुणें असत्‌पछे छिवें वक्तव्य १ अवक्तव्य २ पद्म कहें छे छद्रव्यमें
अनंतागुणपर्याय वक्त व्यछे व्यक्तव्य कहता वचन मूकाकहि वा योग्यए
छ द्रव्यमें अनंता गुणपर्याय अव्यक्तव्य छै इत्यादि ।

End. .इम सर्वद्रव्यनी पवसना यइ आकाशथी धर्म्म १ अधर्म्म २ अवगाहना सूक्ष्म
वे इम छ द्रव्यना गुण पर्याय सामान्य स्वभाव ११ विशेष स्वभाव १२
ज्ञानथी जार्णे दर्शनथी देखें सिद्धभगवंत इग्यारे सामान्यस्वभाव कहे छे।
अस्ति स्वभाव १ नास्ति स्वभाव २ नित्यस्वभाव ३ अनित्यस्वभाव ४ एक-
स्वभाव ५ अनेकस्वभाव ६ भेदस्वभाव ७ अभेदस्वभाव ८ भव्यस्वभाव ९
अभव्यस्वभाव १० परस्वभाव ११ एइ ग्यारें सामान्यस्वभाव सर्व्व द्रव्य में वे ए
सामान्य उपयोग दर्शन गुणथी देखें दस विशेषस्वभाव कहे छइ चेतनस्वभाव
१ अचेतनस्वभाव २ मूर्त्तस्वभाव ३ अमूर्त्तस्वभाव ४ एकप्रदेसस्वभाव ५ अनेक
प्रदेसस्वभाव ६ शुद्धस्वभाव ७ अशुद्ध स्वभाव ८ विभावस्वभाव ९ उपचरित
स्वभाव १० एदस विशेषस्वभाव एकिणही द्रव्यमें केई छे ए ज्ञान सेजाणें छे
एतलें सिद्धभगवान ज्ञानोपयोगदर्शनोपयोग थी लोक अलोक जाणी देखा
रह्या छे एहवा अनंत गुणो अरूपी सिद्धभगवंत वै वैसमान आपणें आत्मा
जाणें उपादेय करी ध्यावेंते समकिती जाणवो इहा अष्ट कर्म्म वनदाहिकें
भय सिद्ध जिनचंदता समी जो अप्पाणिपणें ताकौं वदेचंद १ कर्म्मरोग
उपधकसी ग्यानसुधारसइष्टि २ एहिज्ञसद्गुरु सोष छे एहि ज्ञिवपुर

माग लेजो निजग्यानादिगुणकार ज्योपर गुणत्याग ३ ज्ञानदृष्टसेवी भविक-चरित समकितमूल थगम अमरपद फल लहो जिनवर पदवी मूल ४ भवनसतरलिष्टो तेरं मलग्रह फागुण मास मोटें कोट मरोटमें वसता गुण चउमास ५ सुविहत खरतरगच्छ सुथिर जुगवर जिनचंद सूर पुण्यप्रधान प्रधान गुण पावकगुणें पवर (?) ६ तास सास पावक विबुध सुमतिसागरगुणवंतसकलशास्त्रज्ञापकगुणी साधुरग जसवंत ७ तासमास-सीसपावकपवर जिनमत परमत जाण भविक मनप्रतिबोध वाराजसार-गुण भाण ८ ज्ञान धरम पावक पवर समदमगुणं अगाढ राजहंस गुरु गुरु सकति स जग करैसरा तास तास आगमरुची जैन धरम को दास देवीचद आनदनें कालीग्रंथ प्रकाश १० आगमसारोद्धार यह प्राकृत संस्कृत रूपग्रंथक * देवचंदमुनि ग्यानामृत रस रूप ११ कही इहा सहाय अतिशाविसघल चितसमकरेय निज सिवकौं कालीयं पयविन १२ धर्म-मित्र जिनधर्मरतनविलनसमकितवंत शुद्ध भम २ पदउलषणग्रथकियो गुणवंत १३ तत्त्वग्यानमयग्रंथ यह जोध्धै बालाबोध निजपरसत्ता सवलषे श्रोता लहै प्रबोध १४ सेकारण देवचद सुनि कालो भाषाग्रथमणसी गुणमौ ज भविक लहलीन सिव पद १५ कथक शुद्ध श्रोताक धौ मिल धौ मिल ज्योए पयोग तत्त्वग्यान श्रद्धासहित बलो काथा नारोग १६ परमा गम मंथाधज्यौ लहज्यौं परमानद धर्मराज गुरुधर्मखधर ज्योए सुरवह दे १७ ग्रथकियो मनरगसु सित पष फागुणमास सोमवार अहतीजतिथि सफलं फलो मन आस ॥ श्रीः ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् आगमसाराभिधजैनधर्ममतप्रव्यापकग्रन्थविशेषो वर्णते ।

No. 88. श्रावकाख्यानम् । Śravakākhyānam Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 10. Lines, 10–11 in a page. Appearance, old, worn out, writing injured throughout except the first four only Prose and verse Not correct. Complete.

A Bhāsā work chiefly treating of Jaina Moral Philosophy, entitled Śrâvakākhyānam. Anonymous

Beginning. ॥१६०॥ अथ आठ कर्मना १०८ प्रकृतिनो विचार लिषय छे॥ श्री॥ ते आठकर्म केहा पहिलो ज्ञानावरणी।१। दर्शनावरणी।२। वेदनी।३। मोहनी।४। आउषो।५। नाम कर्म।६। गोत्रकर्म।७। आठमुं अंतराय कर्म।८॥ पहिलो ज्ञानावरणी कर्म। तिन का पांच प्रकृति। ते कहियें छे। मति ज्ञानावरणी।१। श्रुतज्ञानावरणी।२। अवधिज्ञानावरण।३॥ मनपर्यवज्ञानावरण।४॥ केवल ज्ञानावरण।४॥ केवल ज्ञानावरण॥५॥ ज्ञानावरणाकर्म किसवांधा यें ते कहे छे॥ सिद्धांतशास्त्र वेचें॥१॥ कुदेवना इसमा करें॥२॥ ज्ञान विषें संदेह आणें।३। कुशास्त्रनो कुगतनो प्रसमा करें॥४॥ शास्त्रसिद्धांतनां सुणता चपला नें॥५॥ परका दोष प्रकासें॥६॥ मिथ्यात्व उपदिसें॥७॥ ए सातें बोलेंनाज ज्ञानावरणी कर्म बांधें। विद्यावें॥॥ ए कर्मना स्थिति॥३०॥ कोडा कोडि सागरोपमकु वें। एहवकी जीव संसारि मांहिं रुलें। पहिलो कर्म केहवा सरिखो। आटो नो दृष्टांत जाणवो। जिमनगडे ढाकी आघकी नदासी। तिम एकर्म करी ज्ञान रुप ले नही ए ज्ञानावरणी कर्म थयुं। बीजो दर्शनावरणी कर्म कहे छे॥

The last part of the codex is entirely spoiled and consequently not legible.

Colophon. इति श्रीशावकर्म + + प्रकृति सम्पूर्णः॥ क।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रावककर्मप्रकृतिविषयकः कश्चिज्जैनधर्मनिबन्धो वर्त्तते।

No. 89. श्रावकातिचार। Śrāvakāticāra Substance, country-made white paper, 8 × 5 inches Folia, 15 of which the 1st, 2nd, 4th and 8th fol are wanting Lines, 2-12 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, torn, worm-eaten Prose and verse. Generally correct Complete (except the fol. mentioned above).

A work instructing good conducts to the Jaina ascetics in case of omission of their duties, under the title of Śrāvakāticāra. Anonymous.

The first part being totally spoiled, we quote here an extensive extract from the last part inorder to make our readers acquainted with the contents of the work.

पर्व्वतिथि स्वतोभक्ति किधी नहि कृशोदरो भणिये। एकासन न कीधं केवल वेविधो चार पाच साते कुथाउं किया नहि। द्रव्य सप्रेव ए न किधो मनस्नानादिक काय किलेस विमयल्यागनाकिधेप संवर चडीपाट संकोच्या नहि। पाटल उरी गतो राखी नहि नवकारसी। पोरसी। साढ पोरसी। मुंच सही। पुरमढ। एकासणा वे आसना। नीवी आम्बिल प्रमुख तपन किधो। पच्चक्खाण पारवानो साम्रा वेसता नवकार भण्यो नही। उपवासदिवस सचित्त जल किधो। वमन थन वाल्हतप किधइउ। अतिचार लागो होये। अभ्यन्तरतप प्रायश्चित्त विनय। वे यावच्चत हेव मिथाउ। काउं उस्सग्गो विष मनुभितादिके तथी होइ। गुरु समीपइ मनशुद्धि आलोचन न किधी। गुरुदत्त प्रायश्चित्त लेवा पछ पछ धाच्यो नहि। देवगुरुसंघसाहमी साधु प्रति विनय साचव्यो नहि। वाचना प्रच्छना परावर्त्तना अनुप्रेक्षा धर्मकथा पंच विधि स्वाध्याय धायो नहि। धर्मध्यान शुक्लध्यान ध्याया नहि। कर्मक्षयनिमित्त लोगस्स दस विसनो काउ समान किधो अभ्यन्तरत पविषइउ ए चार भेदे विषये जिको अतिचार पाचो दिवसमाही सूक्ष्म बादर होय ते सवे मन वचन कायाये करि मिच्छामि दुक्कड। ११ वीर्य्याचार तण अतिचार अनगूहिन बल वीरिय परक्कम जो जहुत्ताउत्त जुजइ अप्पा भाग णायब्बो वीर्य्याचारी पढवे गुणवे विनय वे जावच देवपूजा सामायक दानशील तपभावनाप्रमुख धर्मकृत्यतणी विषइ जिको अतिचार पाचोदिवसमाही सूक्ष्म बादर होय ते सवे मनवचन कायाइ करि मिच्छामि दुक्कड। ० मनवचनकायातणो वलो वलवीर्ये गोपवु द्या पंचाइ पमासन न दिधु लेवा परिक्कमण किधो। वीर्य्यांचार विषइउ अतिचार लागो होइ। ते सवे मनवचनकायाकरिमिच्छामि दुक्कडं। १८। नाचार वड पहुच्च समवं महव पच पन कर्मे वावसमतवोरियविर पंचसंभवाइ भय जीविय पडिमिहाय करवे जिय पांडुमिठ वारिम पाण्ण व्यतीत चतकाय बहुबीजा भक्षण महारम्भ परिग्रहादि किवा लोदें जायादिन किधा कोशओवादि विचार ईच्छा नहि थापन थमंति सदे उत्पूत्र प्ररुपणा किधी इत्यादिकने विषे अनेरो प्राणातिपातमृषावाद अदत्त मैथुनपरिग्रह क्रोध मान माया लोभ राग द्वेष रति अरति हांसभय दुर्गंच्छा परपरिवाद माया मृषावाद मिथ्यात्व शल्य ए अढारे पापस्थान समाचर्या होइ परमादि प्रमाचर्या आईर ततदनाद विमा ददा आर्त्तरौद्र ध्यान ध्याया चनीत विनय वैयावच्च दानशील भव भावादि पूजा मुख दया पालो्या नहि अनुपम दिव्य विमल निर्दीन जीवाजीवप्रकाशक केवल ज्ञानसहित सर्वज्ञ

वीतराग देवनी धरथभाप्या जीव अजीव पुण्यपाप आश्रवसंवर निर्जराबंध मक्ष ए नवतत्त्व सद्दह्या नहि अथवा सिद्धांत माहिला अर्थ निगोदमसय आवली मासीमास पल्योपम सागरोपमवार देवलोक नवग्रैवेयक पचानुत्तर विमान सर्व्वार्थसिद्धि तथा जम्बुदीप लवणसमुद्र असंख्यात कालोदधिसमुद्र असंख्यात दीपसमुद्र असंख्यात चंद सूरज ग्रह नक्षत्र तारा इत्यादि विचार श्रद्धया न हि । ए सर्व्व व्रत विषइउ अनेरो जिको श्रावकाचार अतिचार लागो है ते सवे मनवचनकायाइ करिमिच्छामि दुक्कडं ॥

Colophon. इति श्रीश्रावकातिचारं सम्पूर्णः । शुभम् ।

विवरणम्—श्रावकातिचाराभिध' कश्चित् धर्म्मनिबन्धोऽयं वर्त्तते ।

No. 90. श्रावकश्राविकालोचना । Śrāvakaśrāvikālocanā Substance, *country-made white paper, 14 × 5 inches. Folia, 5. Lines*, 19–12 in a page, Date, ? Appearance, old Verse Generally correct. Complete.

A little work in verse treating of some of the duties of the Śrāvakas and the Śrāvikās by the name of Śrāvakaśrāvikālocanā. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ स्वामि सुधाकर श्रीसेरीसए ।
पास जिणेसरा लामय दीसए ।
दीसए लोभणपासए ।
रगटपङ्क विघर नपुंरए ।
सेवता सपषि सुकविज पति
तिम वल सकट चूरए ।
ए अचल मूरति सकल सूरति आदि कोइ न जाणइ ।
तिहुनीरवाणीरइय आणी
सगरएसवणाण ए । १ ।
विद्यासागरकोइ गुरु आवीया दय सयासं
मुनिवर विश्रामी आविश्रामी यो वभिजिन कासी ।
विकासइ गुरुपट्टधर ॥ व ॥
सदीइ वेला पुण्यवेलामिलीयमनि आलोचए ।

गुरुराजपीयो ।

चण भानधीन मूकइ कारण किमू ।

एकवार आपण जीइ मूडं ।

इमितं बहु कुचिए बसि छ । २

अवसरि एथि गुरु फेरि इगया ।

पुस्तक छीडी दीन चेला रहिया ।

दौर दिया चेला छोडि पुस्तक इसि भावर इरवए ।

छीडता + + + + +

छावम्नदीरतणुं भाकर्षण ।

छीइ संवरदिवसे बाधीक पुस्तक वेगलइं ।

गुरुतणु भटा चीयइइ घर । ३ ।

भाव्यामहि गुरु भावस्यक करइ ।

पीरषि पहुभीडिहिं भगुसरइ ।

भनुसरइ मिहामु गुरु देला ।

दौइ चेला तव मिल्या ।

जईरहि भापास इमनि विमासइं मठ केलसीइ कथा ।

एकरहित साधक एक भाराधक मंठ भापजगादीया

छल दवइते जिइं रदयहेजि बीर छावन भावीया । ४ ।

about the *middle of the work* 12 *bratas* (*vows*) are described We quote below the following lines from the first and last of them. गोरीसक्रादिकथइ नमाभवस परतीर्थदचण करवस मगन्न मगाविरइ छतावणु सुकाविवइ छीदर मिथ्याद एकवार करवइ अव्यक उपवास १ घणीवार करवइ उपवास १० साडि पाहिवर धुम्रा विवइ पडी भापडी कराविं गलमरी पाराया विवइ रवइ समीक्रियणकादि छिवइ । गर्भपतन करिवइ उपवास एव कारइ १० साधं *साध्वी पाहिवी पडा विवर्च वा विवइ पुरमइ १ पासत्थादिकुनइं गुरु वाहि* भाहार दिहेवारइ पुरमइ साधसाधवी मह भमूकनु पासीखात दिनुपुरमइ साधसाध्वीमइवलो भमूकनु भाहार दिनु उपवास । ११ । पासत्थानइं ममत्यथा भन्यकरि वहापुरमइ । देववादवइनी मथागपुरमइ । धीइइ देवइ द्रव्य भोगवइ पुरमइ मध्यमदेवद्रव्य भोगवइ उपवास । उत्कृष्ट देवद्रव्य भोग नवइ उपवास इति मध्यमाचाराधीषणा । १२ । महानी पृथव्यादिए कीइव विराधना भरेण मामारकन्ना ५ मे भनिवहातिकथ

वा जेया। पृथ्वी अपात युबायुबनस्पति नि.कारण मध + पुरिमढ एकेंद्री अल्पपीड़णे एकासणु: एतेंद्री गाढपीडने आंबिल १ एतेंद्री उपद्रवे उपवास पचेंद्री संघले पुरिमढा पंचेंद्रा अल्पपीड़ने आंब पंचेन्द्री गाढपीड़ने उपवास प्रदीमीतपंचेंद्री उपद्रवे उपवास। दर्पंच पंचेंद्री उपद्रवे उपवास १० घोड़ासवारा लापरइं उपवास २ संघात मूकवइ उपवास १० एकवार अणगलपाणी पावरस मूर्च्छतइं संतापवइ उपवास २ पाषपेसया विलोक उपवास २ वली अणगल जल पढइ जघन्य उपवास ४ मध्यम पीवइ उपवास ६ उत्कृष्ट पीवइ उपवास १० जाला मूकाविवइं जघन्यउ आंबिल घणी जली मूका निवइ उपवास २ अतिभारारोपण आंबिल एक १ नासावेधे उपवास २ मयुरादिक छेदने उपवास।१०। शापदाने उपवास १ पाल वइ। कीडीनागरा जीवाकुल पृथवी उपजल। उपउ सामणनापवइ अणसौ धिथाइ धन अग्रमध्य घाल वइ सलूधानदलवइ पाडवइ लरडवइ कुकरडा कालवइ चेवमूड़िकरिवइ। पुंजइ आगइ दिवइ कोइ कुघालवइ। काकासाभरडवइ। लोव फोडवइ। जुका-शीर्षंत्यानवइ प्रथक जघन्यउ। उपवास एक उत्कृष्टउ प्रत्येक। उपवास १० कमिनाशन औषधकरिवइ चेवणील उधाछामाउंवइ। वरसावइं दीवु अणुढां कवइ। वासीगारिला पवइ। वासीकाण भापवइ। वासी छाणधापवइ। घड़लामाला कवइ अणघ्याणावसधीवइ। राति स्नान अधालकारवइ। धरटी कुपल सूका अणपूंव कवइ पाटलाता वहि मूकवइ सूइनी गमधरा जथा मधात सानवइ इत्यादिनि धंसव्यापारे प्रत्येक १ जघलइ जघन्यउ सु उपवास २ मध्यम उ प्रत्येक उपवास ३ उत्कृष्टउ प्रत्येक उपवास १० इति प्रथमाणुव्रतालोचना ॥ १ छ ॥ श्री

\+ + + + + + + +

अतिथिसं विलागव्रत अतिथसंविला + -- + निमसति भंग अक-रणे प्रत्येक उपवास १ तदवीचारेषु आंबिल सामान्यालि यह लगेषु देव पूजादि आहारादि दर्व्य सचित्त विक्रयादौ एकवार भंगे पुरिमढ बहुवार भंगे पुरिमढ इति द्वादशव्रतालोचना।१२। -

End.

कि बहुना येषास पापनिवर्तती शरीरे नान्य त च पीडाते आत्मनो पिच धारागवेपाश्रितं पापं तस्मात्बधा लिख्या देय विशेष विराधना पापापेक्षाया-पुरिमढ धिका म पुना वा। यथाशक्ति स्वाध्यायत उ पौल्यादयति १८० सकायइ पहुवइ ५०० सकायपइचइ ॥

Colophon. इति श्रावकश्राविकालोचना सम्पूर्णा ॥ छः ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रावकश्राविकालोचनानामकः कश्चिज्जैनश्रावकश्राविकाधर्म्मनिबन्धो वर्त्तते ।

No. 91. उपदेशमाला। Upadeśamālā. Substance, country-made white paper, 12×5 inches. Folia, 21. Lines, 13 in a page. Character, Nāgara. Date, 1783 samvat. Appearance, old, writing injured in parts Verse. Generally correct. Complete.

A little work on instructions as received from the Jina, in *Prākṛita gāthās, by Dharmadāsa Gani, complete in 544 verses.*

Beginning. ॥ ६० ए नमः ॥

नमि ऊण जिण वरिंदे । इंद नरिंद च्चिय तिलोअगुरू ।
उवएस मालमि एणो दुच्चामि गुरूवएसेणं ॥ १ ॥
जगचूडामणि भूउ । उसभो विरोतिलोअसिरितिलउ ।
एगो लोगाइच्चो एगो चक्खु तिहुयणस्स ॥ २ ॥
संवच्छरमुसभजिणो । छमासा वद्धमाण जिणचंदो ।
इअ विहरिआ निरसणा । जइ जएउ वमाणेणं ॥ ३ ॥
जइता तिलोअनाहो । विसहइ वहु आइं असरिस जिणस्स ।
इअ जीअंत कराइं एस खमा सव्व साहुणं ॥ ४ ॥
नचइ जइ चालेउं महा वद्धमाण जिणचंदो ।
उवसग्गसहस्सेहि वि मेरुजहा वायगुंजाहि ॥ ५ ॥
भद्दो विणीअ विणउ पढमगण हरी सम्मत्त सुअनाणि ।
जाणतो वि तमत्थं विम्हिअ हियउ सुणइ सव्वम् ॥ ६ ॥
जं आणवेइ राया । पगइउ त सिरेण इच्छंति ।
इअ गुरुजन मुह भणिअं कयंजलि उडेहिं सो अब्ब ॥ ७ ॥
जह सुरगणाण इंदो गहगण तारा गणाणे जह चंदो ।
जह य पयाण नरिंदो गणस्स वि गुरु तह णंदो ॥ ८ ॥
बालुत्ति महिपालो । न पया परिभवइ एस गुरु उवमा जंवा पुरउ काउं ।
विहरंति मुणि तहा सोवि ॥ ९ ॥

पडिरूवो तेअस्सी। जुगप्पहाणागमो महुरवक्को गंभिरधिमंतो।
उवएसपरो अ आयरियो ॥ १० ॥
अपरि स्सावी सोमी संगहसीलो अभिग्गहमइ य।
अविकंथणो अचवलो पसंतहिअए गुरू होइ ॥ ११ ॥
कइ आवि जिण वरिंदा पत्ता अयरामरं पहं दाउं
आयरिएहि पवयणं धारिज्जइ संपयं सयलम् ॥ १२ ॥
अणुगम्मए भगवइ। रायसुयज्जाविर्दिं।
तहवि न करेइ माणं परि अवइ तं तहा नूणम् ॥ १३ ॥
दिण दुक्खि अस्स दुमगस्स अभिमुहा अजचंदण अज्जा।
निच्छइ आसणगहण। सो विअ सव्व अज्जाण ॥ १४ ॥
वरिससय दिक्खि आए अज्जाए अजदिक्खिउ साहु।
अभिगमण वंदण नमंसणेण विणएण सो पुज्जो ॥ १५ ॥
धम्मो पुरिसप्पभवो पुरिसवर देसिओ पुरिस जेट्टे।
लोएवि पहु पुरिसो किं पुण लोगुत्तमे धम्मे ॥ १६ ॥
संवाहणस्स रन्नो तइया वाणारसिइ नयरीए।
कन्नासहस्समहियं। आसि किर रूववंतीणं ॥ १७ ॥

End.

धम्मात्थकाममुक्खेसु जस्स भवो जहिं रमइ।
वेरग्गयिग तरिसं न इम सव्वं सुहेवेइ ॥ २२ ॥
संजमतकालसाण। देयए कहा न होइ कन्नसुहा।
संविग्गपक्खियाणं। हुज्ज केसिंचि नाणीणं ॥ २३ ॥
सोऊनपगरणमिणं। धम्मो जाउ नउ जमो जस्स।
मयमणिय वेरग्गं। जाजणिज्ज अणंत संसारी ॥ २४ ॥
कम्माणं सुबहुयाणं। उवसमेण उवगच्छइ इमं सव्वं।
कम्ममलचिक्कणाणं। वच्चइ पासेण भणातम् ॥ २५ ॥
उवएस मालमेअ जो पढइ सुणइ कुणइ वा हियए।
सो जाणइ अप्पहियं। नाऊण सुहं समायरइ ॥ २६ ॥
धंतमणिदाममसिगयं। निहिपसपढमक्खरायनामेणं।
उवएसमालपगरणमिण म मोरइ हियठाए ॥ २७ ॥
जिणवयणकप्परुक्खो। अणेगसमत्थसाखविच्छिन्नो।
तवनियमकुसुमगुच्छो। सुगइ + + + बंधणो जयइ ॥ २८ ॥

लग्गासु साहुवेरग्गियाणं । परलोगपत्थियाणं च ।
संविग्गपक्खियाणं । दायव्वा बहुसुयाणं च ॥ ३९ ॥
इय धम्मदासगणिणा । जिणवयणुवएसकज्जमालाए ।
मालव्व विविहकुसुमा । कहिया सुसीसवग्गस्स ॥ ४० ॥
संतिकरी वुड्ढिकरी । कल्लाणकरी सुमंगलकरी य ।
होउ कहगस्स परिसाए । तह य निव्वाणफलदाइ ॥ ४१ ॥
इच्छ समप्पइ इणमो । माला उवएस पगरणं पगयं ।
गाहाणं सव्वियं । पंचसया चेव चालीसा ॥ ४२ ॥
जावइ लवणसमुद्दो जावइ नक्खत्तमंडिओ मेरी ।
तावइ उवएस माला जयम्मि थीवरा होइ ॥ ४३ ॥
अक्खरविंदुमावा मत्ताहीणं च जं मए पढियं ।
तं खमियव्वं मामिणि (?) सीहियश्च पयतेण ॥ ५४४ ॥

Colophon. इति श्रीउपदेशमालाप्रकरणं समाप्तं ॥ संवत् १७४३ वर्षे फागुण मासे कृष्णपक्षे । चतुर्दश्यां सुम्रौवारे सकलपंडितशीरोमणि पंडित श्री५श्रीपुण्य-हंसशिष्यपंडितश्रीप्रेमहंसशिष्यगणिश्रीप्रीतहंस तत्शिष्यमुनिप्रतापहंस लिपिकृता श्रात्मार्थे श्रीपद्मावतिनगरे। जाडिस पुस्तक दिष्टा ताडिशं लिषतं मया । यदि सुधं असुधं वा मम दोषो न दियते ॥ १ ॥ शुभं भवतु ॥

The following extracts will show the nature of instructions imparted in the above work.

जं जं समयं जीवो आविसइ जेण जेण भावेण ।
सो तम्मि तम्मि समए सुहासुहं बंधए कम्मं ॥ २४ ॥
धन्नो निरीवयारो अविओउ गविञ निदवयामो ।
साहु जइस्स सरिहिञ जंबंमि सदाविनयं लहियं ॥ २० ॥
दीसंति परमघोराबि पवरधम्मप्पभावि पडिबुद्धा ।
जह सो चिलाइपुत्तो पडिबुद्धो सुंसुमाए ॥ ३८ ॥
आहारेसु सुहेसु आरमावसहेसु काणणेसुं च ।
साहुण नाहिगारो अहिगारो धम्मकज्जेसु ॥ ४० ॥
दीसइयमूलजालं पुव्वरिसि विवज्जियं जहवंतं ।
चर्च वहसि चपत्यं कीस निरत्थं तवं चरसि ॥ ५१ ॥

वहबंधणमारणसेहणाइ काउपरिग्गहे नत्थि।
तं जइ परिग्गहुच्चिय जइ धम्मोती नणु पवंचो॥ ५२॥
राधकुंभेसु विजाया भीया जरमरणगब्भभवसहीण।
साहू सहंति सव्वं निययाणविपेसपेसाणं॥ ५६॥
ते धन्ना ते साहू तेसिं नमो जे अकज्जपडिविरया।
धीरा वयमसिहार चरंति जह थूलभद्दमुणि॥ ५७॥
विसयासि पंजरमिव लोए असिपंजरमि तिक्खमि।
सीहा व पंजरगया वसंति तवपंजरे साहू॥ ८०॥
जो कुणइ अप्पमाणं गुरुवयणं नय लहइ उवएसं।
सो पच्छा तह सोयइ उवकोसघरे जह तवस्सि॥ ८१॥
परपरिवायमइउ दूसइ वयणेहिं जेहिं जेहिं परं।
ते ते पावइ दोसे परपरिवाद इह अपच्छी॥ ०२॥
थम्मं मइ एहिं अइ सुंदरेहि कारणगुणो विणीएहिं।
पल्हायतु वमणं सीसं चोएइ आयरिउ॥ १०४॥
भोगे अभुंजमाणे विकेइ मीहा पंडिंति अहगई.।
कुवि उहार छिनइत्ता जयस्स दमगुव्व॥ १२२॥
भवसयसहस्सदुलहे जाइ जरामरण सा गुहत्तारे।
जिण वयणमि गुणायरखणमवि मा काहिसि पमाय॥ १२॥
जं न लहइ सम्मत्तं लडूण विजं न एइ संवेगं।
विसयसुहे सुयर जइसो दोसो रागदोसाणं॥ १२४॥
सो बहुगुणनासाणं सम्मत्तचरित्तगुणविणासाणं।
नइ वसमागंतव्वं रागदोसाणं पावाणं॥ १२५॥
एह लोए आयासं करंति गुणा सवं।
पसवंति अपरलोए सरिरमणोगए दुक्खे॥ १२७॥
धिद्धी अकज्जं जं जाणतोवि रागदोसेहि।
फल मतुलं कडुअरसं त चेव निचेवए जोवो॥ १२८॥
को दुक्खं पाविजा कस्सवि सुखेहि विस्मीउ हुजा।
कोवि न लहिज सुक्खं रागद्दोसा जाइ न हुज्जा॥ १२९॥

No. 92. उपदेशमाला । Upadeśamālā. Substance, country-made white paper, 10 x 4 inches. Folia, 20 (of which fol 1st is wanting). Lines, 8–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the work described above.

विवरणनूक्तपूर्व्वम् ।

No. 93. करलेखालक्षणम् । Karalekhālakṣaṇam. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 5. Lines, 6 in a page. *Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1788.* Appearance, old, slightly* worm-eaten and torn in parts Verse. Generally correct. Complete.

A little work treating of different marks on the palms of hands of a man indicating fortune by Śrītilloka Śī, with interlinear explanatory notes in Bhāṣā.

Beginning. श्रीमदिष्टदेवाय नमः ।

विवरणनूक्तपूर्व्वम् ।
वंदित्ता अरिहंते सिद्धे आयरिय सव्व साहू य ।
संखेवेण सहत्थं करलेहालक्खण वुच्छम् ॥ १ ॥
पावइ लाहालाहं सुहदुक्खं जीवियं च मरणं च ।
रेहाहि जीवलोए पुरिसो महिलाउ जाणियइ ॥ २ ॥
आउ पुत्तं च धणं कुलवंसं देहधनसपत्ति ।
पुव्वभवसंचियाणि पुण्णाणि कहंइ रेहाउ ॥ ३ ॥
दाहिणहत्थे पुरिसाणं लक्खणं वामंमि महिलाणं ।
रेहाउ सुह निब्भाइड य तीलक्खणं भणइ ॥ ४ ॥
काउण हत्थो अंगुलि पुरिसमहिलाइयं पयत्तेण ।
कुमार इत्थिय जरामु जाव सुह दुख संपत्ति ॥ ५ ॥
बालत्तणंमि जा वसु तरुणियमंज्झिमंसरचणमि ।
मझमवयासियवंतरं घणंमि तदवत्थं दुखं ॥ ६ ॥

---

* For on the recitation of the colophon this appears to be the date of original composition

पश्चाणामिय भद्दं। पाणिकपहीण चंतरं घचंमि।
अच्छिद्देसु य घणेसुय पव्वेसु सया सुही होइ ॥ ७ ॥
विरलं गुलि धणरहित। धणसंघत घणंगुली होइ।
ना + + मगुलि पव्वी अधणी असमंगुली अधणी ॥ ८ ॥
धणकणगरयणगुली मणिबंधो यस्य तिन्नि रेहाउ।
आभरणविवहभागी पश्चा भद्द च लहइ ॥ ९ ॥
मह्ु पिङ्गलाहिं सुहिउ। रत्ताहि य रिद्धिसंजुए होइ।
कन्हाहिं रेहाहिं नेहावी मूलमंत विउ ॥ १० ॥
मणिवधाउ रेहा अंगुट्ठपएसणीण मझ्झगया।
सा कुणइ रिद्धिजुत्त विन्नाणविग्रमणं पुरिसं ॥ ११ ॥
मणिवंधाउ पयट्ठा पएसणोजाव अइगया रेहा।
बहु बंधु समाइन्न कुलवंसं निद्दसे तस्स। १२ ॥
दीहाइ जाव दीहं कुलवंसं मडहवं मडहयाए।
छिन्नाइ जाव छिन्नं जाण सुभिन्नं च भिन्नाए। १० ॥
मणिवंधाउ पयट्ठा संपत्ता मझ्झिमंगुली रेहा।
सा कुणइ धणसमिद्धं देसणायं च आयरियं ॥ १४ ॥
अखंडिया अफुडिया अप्पन्नविसा तहा अविच्छिन्ना
एगावि उद्धडरेहा सहस्सं जगजणपोसणो भणीआ ॥ १५ ॥
विप्पाणं वेअकरी रज्जकरी खत्तियाणं सा रेहा।
वइसाणंइ अत्थकरी सुखकरी सुद्दवग्गाणं ॥ १६ ॥
मणिवंधाउ पयट्ठा कणिट्ठियाजाव जा गया रेहा।
सा कुणइ असमसिद्धि सिद्धिं बहुवित्तसंजुत्तं ॥ १७ ॥
जा मणिवंध पयट्ठा संपत्तमणामियंगुलीरेहा।
सा कुणइ सत्थवाहं नरवयसयपुज्जियं पुरिसं ॥ १८ ॥
काणंगुलीहिं रेहा पएसणीयं लंघिऊण जस्स गया।
अखंडा अफुडिया वरिसाणं सयंच जियइ ॥ १९ ॥
वीसं तीसं चाल पन्नासं सट्ठि सत्तरिइसीइ।
नउई कणकाहिआउ। पएसिणी जाव जाणिज्जा ॥ २० ॥
वरएउमभात्तसरिसा विच्छिन्ना मंसलाय संपुन्ना।
निच्छिदा जस्स रेहा धणकणयसमिद्धिआ हत्थे ॥ २१ ॥
पावंति पत्तमरहा इहा जा हुंति पउमसंकासा।
अहणच्छाया ललिया अच्छिन्ना कोमला जस्स ॥ २२ ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मानवकरगतरेखानां शुभाशुभत्वविवेको वर्त्तते। ग्रन्थोऽयं प्राकृत गाथाछन्दसा निबद्धः।

No. 94. कर्मविपाकः। Karmavipākaḥ. Substance, country-made white paper, 13×6 inches. Folia, 39. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out and writing injured by black spots in most parts. Verse and prose Generally correct. Complete

A work on the effect in afterlife of human actions and their varieties, entitled Karmavipāka, by Śrīcanda.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीइष्टदेवाय नमः ॥

सिरि वीर जिणं वंदिय कम्मविवागं समासउ वुच्छं।

कीरइ जिएण हेउयं जेण तो भन्नए कम्म ॥ १ ॥

पयइ १ ठिइ २ रसपएसा ४ १ च उहा मोयगस्स दिइंता मूल पगइट्ठ अट्ठउत्तर + + १५८ अडवन्नसय भेयं १ इह नाण १ दंसणावरण १ वेय १ मोहा ४ यय ५ उनाम ६ गोयाणि ७ विग्घं च ८ नव ९ दु १ अट्ठवीस २८ चउ तिसं सयय १३४ पण ४ विहं १० मइ १ सुय २ उहि उमण ३ केवलाणि ४ नाणाणि तत्थ मइनाणं २८ वंजण वग्गह चउहा मणनयणविणिंदियचउक्का ४ अत्थगाह ६ इहा ६ धारणा ६ करण ५ माणस सेहि १ वहा इहा अट्ठवीस भय २८ चउ दसहा वीसहा वसुय ५ अक्खर १ सन्नी २ सम्मं ३ साइयं ४ खलु स पज्जवसियं च ४ पगमियं ६ अंगइं ७ सत्त विए एस पमिवज्जा ६ पज्जय १ अक्खर २ पय अंसघाय। ११ + + पडवत्ति ५ तहय अणुअगा ६ पाहुड पाउड ७ पाहुड ८ वत्थु ९ पुव्व १० ससमासा ७ The following are the divisions of the Abadhijnāna. अणुगमि वड्डमाणय २ पडिवाइ १ 'यरविहा वहा उही रिउ मइ १ विउल मइ २ मणनाण ४ केवल मेग विहा दाइएसिं अक्खउ + + वड्डव्व चक्खुकस्स तत दावरणं दसणचउपणमिद्धाविमिसमदंसणा वरण अचक्खु दिट्ठि १ अचक्खु २ सेसेंदिय ४१ उहि ३ काय्लेदिं च ४ दसण मिह सामन्न तस्सावरणं तयं चउहा १० सुहपडिबोहा निहा १ निद्दाय यनिद्दाव २ दुक्ख पडिवोहा पयलाइ उववेिट्ठस्स पयल पयलाउ

४ चकमत ११ दिप चिंतियलकरणो यो पडी ५ चद्दवखि चद्दवला मङ्गलित खग्गधारा लिहण दउडाउ वेयणीय १२ उमंरा हुरसवुए छाय १ मज्जं च तिरिय नरएदुं भज्जवमोहनीय दुविहं दसणमरणमोहा २।१ दंसणमोह तिविहं ६ सम्मं १ मीसं २ तहेव मिच्छत्तं सुद्ध १ चद्ध विसुद्धं २ चविसुद्ध ३ तं हवइ कमसो १४ जिय १ अजिय २ पुन्न ३ पावा ४ सव ५ सवर ६ वंव ७ मुक्ख ८ निज्जरणा जेणं सद्दहइ तय सम्मखकद गाइ वहुभेय १५ मीसा न राग दोसो जिण धम्मे च मतुहु जहा चयें नालियर दीव मणुणो मित्य जिणधम्मे वीयरीयं १६ मीलमम कसाय १६ नवनो कसाय ८ दुविह चरित्त मोहिणियं २ चव १ अपच्चखकाणा २ पच्चखकाणाय ३ संजलणा ४।७ जाजीव १ वरस २ चउमास ३ पखुकर्मा ४ नरय १ तिरिय २ नर ३ चमरा ४ सम्मा १ मा २ सव्वविरइ ३ अहखाय चरित्त घायकरा १८ जल १ रेणु २ पुढवि ३ पव्वय मइ सरिसो चउविह कोही तिण सलया कट्ठ ० ट्ठिय ३ सेल थंभो चवमो माणे १९ माया वलें हिं गोमुत्तो २ मिंदुसिंग ३ घणवंसिमूल समा ४ लोहा हलिद्द १ खंजण १ कद्दम ३ किमिराग ४ मारिच्चो २० जसुदया होइ जिए हास रइ २ चरइ सोग भय उच्चास निमित्त मनहावा ता इहहासाइ मोहणीयं २१

The first chapter is finished in 60 Gāthās followed by the Colophon इति प्रथम कर्मविपाकग्रन्थ. The Second chapter begins—

तह थुणि मो वीर जिणं जह गुण वाणेसु सयल कयाइं वंधू १ दउ २ दीरणय ३ सत्ता ४ पंचाणि खविणाणि १ मिच्छे १ चासण २ मीसे ३ चविरय ४ देसे ५ पमत तो चपमत्ते ७। नियति ८ चनियति ९ सुहुमू १० उवसम ११ खीण १२ सजोगि १३ गुणा । २ ।

Ends as विमयरे ७१ खउ चवरिमे तेरस १२ मणुय १ सतिग २ जमा १ दुन्नं १ सुभग १ जिणा १००१ पणिदिय १ सायासाए चगयर ११ वेउ ३ ३३ दथ चणु पुव्वि १ विवाचा वारस वरम समयं समयंमि जो खपिउ पत्तासि सिद्धिं देविं वंदियं हतं वीर ० ३४ ।

The Colophon of the second chapter is—

इति श्रीकर्मस्तव मवम् ।

The Colophon of the third chapter is—

इति श्रीबंधस्वामित्वग्रवम् । It contains 15 Gāthās. It begins—

बंध विहाण विमुक्कं वंदिय सिरी वद्धमाणजिणचंदं ।
गइ आईसुं वुच्छं समासउ बंधसामित्तं ॥ १ ॥
गइ ४ इंदिय ५ काए ६ जोए ३ वेय ३ कसाय ४ नाणेसु ८ ।
संजम ७ दंसण ४ लेसा ६ भव १ सम्मे ६ सन्नि २ आहारे ॥ २ ॥

And Ends—

सन्निसु १४ उक्का अपूर्व्वा १२४ असन्नि ११७ मिच्छसमा सासणि असन्नि
१०१ सन्निवकसम्स मंगो अणाहारी ११२१०७९४७५१२४ ।
दुसु ७ तिसु ४ सुक्काइ १२ गुणा चउ ४ अग ७ तेर १३ त्ति बंध सामित्तं
देविंद सूरलिहियं नेयं कम्मं त्थयं सोउं ॥ १५ ॥

The Colophon of the fourth chapter is—

इति श्रीषडशीतकाख्यचतुर्थः कर्मग्रंथः समाप्तः ॥ श्री. ॥

The fourth chapter begins—

नमिय जिण जिय १ मग्गण २ गुण ठाण ५ उवउग ४ । जोग ५ लेसाउ
६ बंध ७ पवहु ८ भावे ९ संखिज्जाइ १० किमवि वुच्छं ॥ १ ॥
प्रथमं जीव ना स्थान नामानि—
इह सुहम १ बायरगिंदि २ बि ३ ति ४ चउ ५ असन्नि ६ सन्नि । पंचेंदी
७ अपज्जत्ता पज्जत्ता कमेण चउदस १४ जिय ठाणा ॥ २ ॥
अथ जीवस्थानेषु गुणस्थानान्याह—
बायर १ असन्नि २ विगले ३ अपज्जि ५ पढम १ बिय २ सन्नि अपज्जत्ते १
अजयजुअ असन्निपज्जे १ सव्वगुणा मिच्छं सेसेसु ७ ॥ ३ ॥
अथ जीवस्थानेषु योगानाह—
अथ तेष्वेवोपयोगानाह—
जीवस्थानकेषु लेश्या षट्कं कथयति—
जीवस्थानेषु बंधादिचतुष्कं In this way the subjects treated of in the 4th chapter.

After the fourth chapter the following Colophon is to be found.

(1) इति शतकं पञ्चमं प्रकरणं ॥ ५ ॥ श्रीरस्तु ॥

The concluding verses are—

जो जत्थ अपडिपुन्नो अत्थो अप्पागमेण बद्धोत्ति ।
तं खमिऊण बहुसुआ पूरेऊणं परिकहंतु ॥ ९९ ॥

गहणं सरीचंद महत्तरी मयागमारिए ।

टीकाइ अभिप्राय' रगूणा होई नवइ ॥

॥ सत्तरी समत्ता ॥ ६० ॥

विवरणम्—कर्म्मविपाकाभिधः कर्म्मविषयको जैननिबन्धविशेषः ।

No. 95. क्षेत्रसमाससूत्रम् । Ksetrasamāsasūtram Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 17. Lines, 3–12 in a page. Character, Nāgara. *Date, Saṁvat 1870* Appearance, very *old*, torn, slightly worm-eaten, writing injured throughout, (the first and second folia have stuck in such away that they can not be easily separated). Verse Generally correct. Complete.

The writing being injured the MS can not be properly examined. However on a cursory look it appears to be a work treating briefly of the sacred places of the Jainas.

Colophon. इति श्रीक्षेत्रसमाससूत्रं सम्पूर्णं । सवत् १८७० मिति श्रावण वद १२ शनिवासरे लिषत गीलावचन्देण पठनार्थम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् क्षेत्रसमाससूत्र नाम कश्चित् जैननिबन्धो वर्णते ।

No. 96. कुमतिदत्थापनचर्चा । Kumatiutthāpanacarcā Substance, country-made white paper, 16 × 8 inches. Folia, 7. Lines, 5–13 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, slightly torn in small portions. Prose. Generally correct. Incomplete.

A work on correcting the sinful mind. *Anonymous.*

Beginning. कुमती उत्थापण चरचा लिषने ॥ मनोमतिझूठो प्ररुपणा करे है। तिणकी मति दूर करवे कुं जैनमतीक है ॥ ढुंढि यो कहे हुं बत्ती स आगममानुं और आगमनमानुं सो प्रत्यक्ष मृषावादो है ॥ जिन आज्ञाकेर उपघात कहै । इण कालें वर्त्तमान पैंतालीस आगम जो न मां नेति यें बत्तीस भी न मान्या । फिरजो चउदै पूर्व्वधारी ।

श्रुतकेवलीयुग प्रधानगुरु श्रीभद्रवाहुस्वामी कृति निर्युक्तिप्रमुखग्रंथन मां ने तिने बतीसभी न मान्या ॥ उसकुं पूछण तुम्हकुं कैसा ज्ञान ऊपज्या । जिण सेते बत्तीस साचा जाण्या । और झूठा जाण्या सब ऊकहैं आरी सरधासुं बत्तीसभी लैसी मानु और न मानुं तर उसकु कहणा । तें मनोमती है जैन मतीहीज नहो ॥ तेरी सगतकरणे बाला वा पड़ा । असग सत्तीवषणु ॥ संसारेमें रखवडै तै कहता है में बत्तीसमानुं बत्ती सां मां हैसी नदीसूत्र भो गिण्या है । औरनदी सूत्रमां है प्रायें पैंतालीस काभी नाम लीप्याहैं सो तैं उथाप्या तब नंदीसूत्र भी उथाप्यो तबतो सतें कहां मान्या तै प्रत्यक्ष मृषावादो ठहरा कै सत्यवादो ठहरया फेर नंदी-सूत्र माहे चउदे पूर्वधारी श्रुतिकेवलीकावचन सूत्र कह्या मानणीय कह्या औरत्तें निर्युक्तिप्रमुख श्रुतिकेवलीकाव चूत प्रायें सब उथाप्या तब तें नदी सूत्र कहा मान्यौ तथा श्रीभगवती सूत्रैं २५ में शतकें इउदेश सूतत्थो खलु पढ़मो ॥

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कुमतिउत्थापनचर्चाभिध. कश्चित् जैननिबन्धो वर्त्तते ।

No. 97. गच्छाचारप्रकीर्णकम् । Gacchācāraprakīrṇakam Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches Folia, 7. Lines, 2-11 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete

A little work in Bhāṣā verses on usages as observed by Jaina Gacchas or religious assemblies, as laid down in the sutra, under the garb of instructions to Gautama ; complete in 136 verses.

॥ १० ॥ नमः श्रीवीतरागाय।

नमिऊन महावीरं तिय सिंद नमंसियं।

महाभागं गच्छायारं किंची उद्धरिमो सुयसमुद्दाउ ॥ १ ॥

अत्थे गो गोयमपाणी ये उम्मग्गा पइट्ठिये।

गच्छम्मि सम्ब सित्तानं भमइ भाव परं परां ॥ २ ॥

जामद्धजामदिणपक्खं मासमसम्वच्छरंपि वा।

सम्मग्ग पट्ठिए गच्छ सम्वसमाणस्स गा यमा ॥ ३ ॥

लीला आलसमाणस्स निरुच्छाहस्स वामण।

पिक्खा वीक्खिइ अन्नेसिं महाण भागाणसाहुणं ॥ ४ ॥

उज्जमसुव्व थामेसु घोरवीर तवा इयं

लज्जामइ' संकम तस्स विरियं समुच्छले ॥ ५ ॥

वीरियणं जीवस्स समुच्छलिएण।

गोयमा जम्मं तरये पावे पाणी मुहुत्तेण निद्दहे ॥ ६ ॥

तह्मा निउण विहालेउं गच्छं सम्मग्ग पइट्ठियं।

वसिज्ज तत्थ आजम्मं गोयमा संजये मोणी ॥ ७ ॥

मेढी आलम्बनं खम्भं दिट्ठि जाय सु उत्तमं

सुरिजं होइ गच्छस्स तंमा तंउ परीखये ॥ ८ ॥

भयवन् केहि लिङ्गेहि सूरिं उम्मग्गपट्ठियं।

विया निज्जाव छउमत्थे मुनि तंमे निसामया ॥ ९ ॥

सच्छन्द यारि दुसीलं आरंभसु पवत्तय

पीढ याइ पडिबद्धं आउकाय विहिंसकम् ॥ १० ॥

मूलुत्तर गुणब्भट्ठं सोमायारी विराहियं।

अदिन्नालोयणं निच्चं निच्चं विगहपरायण ॥ ११ ॥

Defination of a Gaccha.

संखेपेण मये सोम वन्निय गुरुलक्खणं।

गच्छस्स लक्खणं धीर संखेपेणं निसामहि ॥ ४० ॥

गीयत्थे येसु संविग्गे अनालसि दढव्वए।

अक्खलिय चरित्ते स अजं रागद्दोस विवज्जिए ॥ ४१ ॥

निट्ठविय अट्ठ' पट्ठाणे ससोइकसाइ जीन्दिए

विहरिज्जा तेण सिद्धान्तो छउ मत्थेण केवली ॥ ४२ ॥

नाजे अणहिय परमत्थे गोयमा संजये भवे।

तह्मा ते विवज्जिया दोगै पन्थदाय गी ॥ ४३ ॥

गीयत्थस वयणेणं विस हालाहलं पिब ।
निव्विकप्पोपभक्खिज्जा तत्थाणं जं समुद्दवे ॥ ४४ ॥
परमत्थो विसं णो तं अमियरसायणं खु तं ।
निव्विग्गं जं न तं मारे मओ वि सो अमयग्घसो ॥ ४५ ॥
अगीयत्थस्स वयणेणं अमियंपि न घुटए ।
जेण न तं भवे अमयं जं अगीयत्थ देसियं ॥ ४६ ॥
परमत्थओ न तं अमयं विसं हालाहलं खु तं ।
न तेण अजरामरा हुज्जा तक्खणा निहणं वए ॥ ४७ ॥
अगीयत्थ कुसीलेहिं संगं तिविहेण वोसिरे ।
मुक्ख मग्गस्सिमे विग्घं पहंमीतेणगे जहा ॥ ४८ ॥
पज्जलियं हुइ वह दट्टु निस्संको तत्थ पविसिउं ।
अत्ताणं निद्दहिज्जा नो कुसीलस्स अल्लिए ॥ ४९ ॥
पज्जलंति जत्थ धगधगधगस्स गुरुणावि चोइए सीसे ।
रागद्दोसेण वि अणुसएण तं गोयम नगच्छम् ॥ ५० ॥
गच्छो महाणुभावो तत्थ वसंताण निज्जरा विउला ।
सारण वारण चोयण माइ हि न दोस पडिवत्ती ॥ ५१ ॥
गुरुणो छंदणुवित्ती सुविणीए जिय परिसहे धीरो ।
न विथद्धे न विलुद्धे न विगारविए न विगहसीले ॥ ५२ ॥
खंते दंते गुत्ते मुत्ते वेरग्ग मग्ग मल्लीणे ।
दसविह सामायारी आवस्सग संजमुज्जुत्ते ॥ ५३ ॥
खउर परस ककसाए अणिट्ठा दुट्ठाइ निट्ठुर गिराए ।
निब्भंछण निद्धाण माईहिं पउस्संति ॥ ५४ ॥
जेअ न अकित्ति जणए ना जस जणए ना कज्ज कारीय ।
न परयणु डाह करे अणुसए पतं गी म गच्छं ॥ ५५ ॥

In this way the characteristics of a Gaccha is described upto the end.

End.

दंसणइआरं कुणइ चारित्तनासं जणेइ मिच्छत्तं ।
दुन्ह विवग्गाणज्जा विहारभेअं करे नाणी ॥ १२ ॥
तं मूलं संसारं जणइ अज्जावि गोयमा नूणं ।
तम्हा धम्मुव एसं मुत्तुं अन्नं न भासिज्जा ॥ १३ ॥

मासे मासे उजा बल्ला एगसित्थेण पारए।
कलह इगिहण भासिज्जा सम्मतीए निरत्थयं ॥ १४ ॥
माहानि मोह कम्माउ ववहाराउ वहेवय।
साहु साहुणी भद्दा ए गच्छायार समुद्दिष्टं ॥ १५ ॥
पइंतु साहुणी एव चमभुजायं निवन्निय।
उत्तम सुय निसुसंदं गच्छायार सुउत्तमं ॥ १६ ॥
गच्छायारं सविनात्तं पढित्ता भिक्खु भिक्खुणी।
कुणउ जंजहा भणिय गच्छ ताहि चमपणो ॥ १३७ ॥

Colophon. इति श्रीगच्छायार प्रकीर्णकं नाम पदम समात्तं ॥ छ ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् गच्छाचारप्रकीर्णकं नाम कश्चिज्जैनग्रन्थो वर्त्तते।

No. 98. गयसुकुमालसन्धिः । Gayasukumālasandhiḥ Substance, country made white paper, 11 x 5 inches Folia, 5. Lines, 13 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1696 * Appearance, old. Prose and verse. Generally correct Complete.

A Jaina work of the name of Gayasukumālasandhi, having two parts. In the first the Namaskāra five Padas, such as—

नमो चरिहंताणं, नमो सिद्धाणं, नमो चायरियाणं, नमो उवज्झायाण, नमो लोएसव्वसाहूणं।
are explained; the second consists of verses relating the tale of Devaki by Surendra.

Beginning. ॥ ६० ॥ नमो चरिहंताणं ॥

चरिहंतनइ माहरउ नमस्कार हु। किस्या वइ तें चरिहंत रागदेष रूपो या चरि वइरी हणावइ। जेइ ते चरिहंत किस्या कहोइ

---

* This appears to be date of copying for we find another date in the last part of the work as—

संवत् सोल चउवीसा वरसइ फागुण सुदि इग्यारसि &c सवत् १६२४ फागुन सुदि ११दिवसे
which is no doubt the date of the original composition.

वली चउसठिइं इंद्रनो शुद्धमाकी पूजानइ योग्य थाइ किस्या ग्रह ते चउस विइंद्र वीस भवनपतिना वत्तीस व्यंतरेंद्र दस देवलोकना बि चंद्र सूर्य ए चउसठिइं इंद्रनो पूजानइ योग्य थाइ। वली अरिहंत किस्याकइ उत्पन्न केवल ज्ञान चउत्रीस अतिशय विराजमान। अष्टम महाप्रतिहार्यंशोभायमान, किस्या ते अष्टमहाप्रतिहार्य अशोक-वृक्ष १ फुल्ल पगर २ परमेश्वरनी वाणी चामरयुग्म सिंहासन छत्र भामंडल ७ देवदुन्दुभि ८ ए आठे प्रतिहार्य शोभायमान विहरमान तीर्थंकरो पदध्याय वा अनइ जिसउ स्फुटकमणि अहर तन् शंख कुद तथा पुष्प तेहनी परि धवलवर्ण श्रीचंद्रप्रभ सुविधिनाथ तीर्थंकर अरिहंत जाणिवा। जे मोक्षपदवी देय हार ते अरिहंत प्रतिमा हुइ नमस्कार हु। इति श्रीनम-स्कार मंत्र प्रथमपदनउ अर्थ जाणिवउ॥ १॥

The fourth Pada is explained in this way—

अथ चउथा पद नमो उवज्झायाणं उपाध्यायप्रतिमा हुइ नमस्कार थाउ किस्याते उपाध्याय जे द्वादशांगी भणइ। किस्याते द्वादशांग आचारांग १ सूगडांग २, ठाणांग३, समवायांग ४ विवाह प्रज्ञप्ति कहितां भगवती सूत्र ५ ज्ञाता धर्मकथांग ६ उपासकदशांग ७ अंतगडदशांग ८ अणुत्तर ववाइ दशांग ९ स्वपाकसुतांग १० प्रश्नव्याकरणांग ११ ए अग्यार अंग। अनइ चउद पूर्व्व जे भणइ वर्द्धमान विद्याधरइविनयलीय वइ जे जे वाचना आर्थे सूत्र पठावइ। अनइ जिसु इंद्रनीलमणि तमालपत्र नीलोत्पल नीपरइ नीलवरण श्रीमल्लिनाथ श्रीपार्श्वनाथ ते उपाध्याय जाणिवा अनइ जे जे इहलोक लाभ करइ ते उपाध्याय प्रतिमा हुइउ नमस्कार थाउ। इति चउथा पदार्थः।

End.

अरिष्टनेमि तव जपइ वाणी वासुदेव द्वारिका वखाणी।
ते माहिं उपजइ पइंसंता साहामुपक पुरुष आवंता॥ २४॥
उभा देखी ते काल करे सइ संवच्छासउं जाणिसिइ।
वरअसुणी सामीना साचा वीतरागवय प्रणमी जाचा॥ २५॥
इक्षीवध चडिउ गोविन्द दीपइ सारां माहि जिनचंद।
तेणइ समइ श्रीमिलमति चिंतीजइ वासुदेव आजजिन वंदीजइ॥२६॥
पुछइं कहिसइ माहरीवात कृष्णराय करिसइ उपघात।
बीहतउ मनसिउं चिंतइ एम द्वारिका नगरी छाडिउ सीम। ८७॥

"यह चौदह गुन स्थानककाम्नह संक्षेपमात्र जिनवाणी अनुसारकथन करपूरण कीया ॥

There is no colophon and the work is not divided into chapters or sections. The subjects treated of in it are enumerated under some different readings only such as—

अथ चौदह गुणस्थानक लिख्यते"। "प्रथमही मतिग्यानका सरूप कहे है"॥ "आगें श्रुतग्यानकासरूप कहे है"। "आगें अवधि ग्यानके सरूप कहे है"। "आगें मनपर्य्यै ग्यानके सरूपकी कहे है"। "आगें केवल ग्यानका सरूप कहे है"। आगें पाच प्रकार निद्रा भेद कहे है। आगें वेदनी दोइ प्रकार'। "आगें चारित्र मोह २५ प्रकार कहे"। "आगें नव नोकषाया"। "आगें तीन वेद"। "आगें छत्तिस गुनह सगुन तर्यौ क्रिया कहे" ॥ "आगें आयुः कर्म चार प्रकार"। "आगें नाम कर्म कहे है"। आगें सस्थान कहे हैं। &c.

We think this will be sufficient for forming an idea of the work. Now we quote below extracts from both of them.

Beginning *of the Bhaktamara.*

॥ ६० ॥ औं नमः परमात्मने ॥

भक्तामरप्रणतमौलिमणिप्रभाणा-
मुद्योतकं दलितपापतमोवितानं।
सम्यक् प्रणम्य जिनपादयुगं युगादा-
वालंबन भवजले पततां जनानाम् ॥ १ ॥
यः संस्तुतः सकलवाङ्मयतत्त्वबोधा-
दुद्भूतबुद्धिपटुभिः सुरलोकनाथै.।
स्तोत्रै. जगत्त्रितयचित्तहरैरुदारैः
स्तोष्ये किलाहमपि तं प्रथमं जिनेन्द्रम् ॥ २ ॥ युग्मम्

अर्थ।

किल अपि अहं तं प्रथम जिनेन्द्रं स्तोष्ये किल निश्चय करि अहमपि मैभीसुहीं मानतुगनाम आचार्य सोत प्रथम जिनेन्द्रं स्तोष्ये सो तु है प्रथम जिनेन्द्र श्रीआदिनाथ ताहि स्तोष्ये स्तु गा कहा करि स्तोत्र करी गौ जिनपादयुगं सम्यक् प्रणम्य जिन सुहै भगवान् तिनके पादयुग दोइ चरणकमल ताहि

सम्यक् कहीये भलीभांति मन वचकायाकरि प्रणम्य नमस्कारकारिके कैसा है भगवान्‌को चरणद्वय । भक्तामरमौलिमणिप्रभाणां उद्योतकं भक्तिवंत हुई अमर देवता तिनके नम्रीभूत हुई, मौलि मुकुट तिन विषै हुई मणि तिनकी जु प्रभा तिनका उद्योतकं उद्योतक है यद्यपि देव मुकुटनि उद्योतक कोटि सूर्यवत है तथापि भगवान्‌के चरण नखकी दीप्ति आगें वे मुकुट प्रभारहित होंहै तातें भगवान्‌को चरणद्वय उनका उद्योतक है बहुरि कैसो है चरणद्वयदलितपापतमोवितानं दलित दूरि कीयोहै पापरूप तम अन्धकार ताको वितानसमूह तानें । बहुरि कैसोहै चरणद्वय युगादौ भवजले पततां आलंबन युगादौ चतुर्थ कालकी आदि विषै भवजलै संसारसमुद्रजलविषै पतता पडे हुई मनुष्यनि कौं आलंबन आलंबन है जिहाज समानाहै तंक यो आदिनाथ कौंन है ताको स्तोत्र मैं करौं गो । स्तोषे. य सुरलोकनाथैः संस्तुत. स्तोषैः स्तोत्रैः करिय जो श्रीआदिनाथ सुरलोकनाथैः सुरलोक देवलोकके नाथ तिन करि संस्तुतः स्तूयमान भया । कैसे हैं इंद्र सकलवाङ्मयतत्त्वबोधादुद्भूतबुद्धिपटुभिः सकल समस्त हुई वाङ्मय द्वादशांग तिनका जु तत्त्वरूप तिनकाजु बोध ज्ञान तातें उद्भूत उत्पन्न हुई प्रगटबुद्धि ताकरि पटुभिः प्रवीणहैं वेस्तोत्र कैसे हैं जिनकरि स्तुतिकरी जगत्त्रयचित्तहरैः जगत्त्रितय तीन जगत्‌के जीवनिके जु चित्त तिनकौं हरैः हरे बहुरि कैसे हैं स्तोत्र उदारैः अर्थकी गहनता करि श्रेष्ठ हैं । १ ॥

End *of the Bhaktamara.*

स्तोत्रस्रजं तव जिनेंद्र गुणैर्निबद्धां
भक्त्या मया रुचिरवर्णविचित्रपुष्पाम् ।
धत्ते जनो य इह कण्ठगतामजस्रं
तं मानतुंगमवशा समुपैति लक्ष्मीः ॥ ४८ ॥

हे जिनेंद्र अवशा लक्ष्मीः तं मानतुंगं उपैति अवशा हुई स्वाधीनलक्ष्मी मोक्ष-लक्ष्मी तमानतुंग तिस मान करिके तुंग को नाम होइ तुंग पुरुष कौंन है यः जनः इह स्तोत्रस्रजं कंठगतां धत्ते यः कहीये जो पुरुष इह इसलोक विषै स्तोत्रस्रजं स्तोत्ररूपमाला अजस्रं निरंतर कंठगतां कंठविषै प्राप्त धारे है कैसी है तुम्हारी स्तोत्रमाला भक्त्या मया तवगुणैर्निबद्धा भक्तिकरि मैं मानतुंग आचार्य मैं तुम्हारे गुणरूप सूत्रनि करि गूंथी है बहुरि कैसी है रुचिरवर्णं विचित्रपुष्पां रुचिर शोभायमान हुई वर्ण अक्षर भेद है

विचित्र है नानाप्रकार फुल जामें जो कोई तुम्हारो स्तोत्ररूपमाला सदा कण्ठविषे धारे है सो स्वर्गमोक्षलक्ष्मी कों पावे है अवश्यमेव । ४८ ।

दोहरा ।

भक्तामर टीका सदा पढ़े सुनै जो कोइ ।
हेमराज सिव सुख लहै तस मन वंछित होइ ॥ १ ॥

Colophon. इति श्रीभक्तामरटीका समाप्ता ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् हेमराजकृतभाषाव्याख्यासहित मानतुङ्गाचार्य्यकृतं भक्तामरस्तोत्रं सम्पूर्णं विद्यते ।

Beginning *of the second work.*

अथ चौदह गुणस्थानक लिख्यते—गुन आतमीक परिणाम गुनो जीव नाम, पदार्थ तेन आतमो परिणाम तीन जातके सुभ असुभ सुद्ध तिनहीं परिणाम हुं मापक चौदह स्थानक जीव जानना जैसे जैसे परिणाम वर्त्ते तैसा तैसा गुणस्थानका नाम पावे तिनके नाम कहे हैं प्रथम मिथ्यात १ दूसरा सासादन २ तीजा मिश्र ३ चौथा अव्रित सम्यक्त ४ देशविरति छठ्ठपरमत ६ सातमा अपरमत्त ७ आठवा अपूर्व्वकरण ८ नवमा अनिवर्त्तिकरण ९ दशमा सूक्ष्म संपराय लोभ १० एकादशमा उपशान्त कषाइ ११ द्वादशमा क्षीन मोह १२ त्रयोदशमा संजोगकेवली १३ चतुर्दसम अजोगकेवली १४ ।

The Kevalajñāna is illustrated in this way—

सो अखण्ड है अनत सत्त करि समस्त है बहुरि निर्म्मल है समस्त लोकालोकनिके पदार्थ विषे एकहीं वार एकहीं समै में प्राप्त भया है बहुरि लोकालोक का प्रकास करै है । बहुरि लोकालोकके पदार्थजा विषे प्रतिभास रहे हैं ते मानों उकेर काटे हैं । ऐसा केवल ग्यान जानना । ऐसे जु पाच प्रकार ग्यानकों आवरै सो ग्यानावरनी कर्म्म कहीये । आगें दर्सनावरणीं कर्म्म नौ प्रकार कहे है । चक्षुदर्सनावरनी १ अचक्षुदर्सनावरनी २ अवधि दर्सना वरनी ३ केवल दर्सनावरनी ४ अरु निद्रा ५ । प्रकार मिलिए नौभए । जो नैवहार करि दपी

पदार्थ देषीये सो चक्षु दर्शन कहीये अरु जो चार इंद्री पांच मों मन इनका जु प्रकाश सो अचक्षुदर्शन कहीये अरु जो परमाणु तें लेकर दुणक वध स्कंध पर्यंत जो लोक विषै समस्त मूर्तीक द्रव्य तिनकौं प्रत्यक्ष देषीये सो अवधि दर्शन कहीये अरु समस्त लोकालोक का प्रकाशन वाला एक समै विषै एकहीं बार ऐसा केवल दर्शन कहीये ऐसे जु चार प्रकार दर्शन कौं आवरै सो दर्शनावरनी कर्म कहीये।

According to Jaina philosophy Cāritra Moha is of 28 kinds, which are enumerated thus—

१६ कषाइ अरु नव नोकषाइ। पहिलें १६ कषाइ कहै है—अनंतानुबंधी क्रोध १ अनन्तानुबंधी मान २ अनन्तानुबंधी माया ३ अनन्तानुबंधी लोभ ४ ऐसेंहीं अप्रत्याख्यानी क्रोध १ मान २ माया ३ लोभ ४ त्यौंही प्रत्याख्यानी चतुष्क ४ संजलन चतुष्क ४ ए सोलह कषाय ते अनुक्रमें चारौं गतिकै कारन है अनंतानुबंधी क्रोध पाषाण रेषावत उत्कृष्ट सक्ति करि जीवकौं नरकगति विषै उपजावै। हलकी रेषावत् अप्रत्याख्यानी क्रोध मध्यमशक्ति करि तिरजंच गति विषै उपजावै धूलि रेषावत् प्रत्याख्यानी क्रोध जघन्य सकति करि मनुष्यगति विषै उपजावै तैसे हीं संजलन अपनी जघन्य स्थिति करि देवगतिकौं उपजावै तैसें हीं पाषाणस्तंभवत् १ अस्थि स्तंभवत् २ काष्टस्तंभवत् ३ वेत ४ इन समान जुदे मान सो अपनी उत्कृष्ट मध्यम जघन्य सक्ति करि च्यारौं गतिकौं करै है बांस विड़ा १ मींढे कासीं २ गोमूत्र ३ एवुरषेनवत् मायाच्यारौं गतिकौं करै है। किरमजीरंग १ नलीठ का रंग २ कसुंभकारंग ३ हलद का रंग ४ इसी भांति लोभजनानां एसु च्यारि कषाय कहीने अनुक्रम अनंतानुबंधी क्रोध मान माया लोभ सम्यक्त्व कौं आच्छादै है अप्रत्याख्यानीदेश व्रतकौं आच्छादै प्रत्याख्यानी क्रोध मान माया लोभ महाव्रतको रोकै त्यौंही संजलन यथा ख्यातकौं आवरै आगैं नव जो कषाय हास्य१ रति२ अरति३ सोक४ भय ५ दुगच्छा ६ स्त्रीवेद ७ पुरुष वेद ८ नपुंसक वेद ९ ए थोड़े कषाय हैं नो कषाय कहा। जाके उदै राग दोष सहित हास्य प्रगटै सो हास्य कहीये जहां इंद्रीजनित सुषमैं मग्न महा प्रीत भाव सो रति २ जहां कछु सुहाय नांही सो अरति ३ जा कर्मके उदै रुदन विलाप विसंग सो सोक ४ जहां इसनकर कांपनो होइ सो भय ५ जहां गिलानि सो दुगंच्छा ६ आगैं तीन वेद है वाह्यलीय चिह्न करि लषीये है अंतरंग भावहकार है वाहंहो प्रधान है जो जीव मिथ्यात अज्ञान असंजम इत्यादि परिणाम ५ करि आपकौं आच्छादै अरु

यथाकारी ताकी जागि धुवा प्रगट दीसै नाही अंत:करन मिलना करे कुल अभिलाषगर्भितरावै त्यौं स्त्रीवेदी पुरुष बाहरती हाव भाव मीठे वचनइं वसि करैं भीतरि कपटरुप कतरणी सो जीव पुरुष है वा स्त्री है वा नपुंसक है सो भाव स्त्रीही कहीये ॥

The following extracts will be interesting to our readers—

आगैं गति नाम कर्म्म कहै है नरकगति १ तिर्यंच गति २ मनुष्यगति ३ देवगति ४ सो गति नाम कर्म्म चार प्रकार। पृथिवी काय आदि पांच प्रकार थावर ते एकेंद्री जानने ५ रसना सहित द्वेंद्री ६ नासिका सहित तेंद्री ७ चक्षु सहित चौरिंद्री ८ कर्ण सहित पंचेंद्री ९ औदारिक शरीर मनुष्य वा तिर्यंच का १० वैक्रिय देव नारकीका ११ आहारक १२ मुनि काटै तैजस १३ कार्मं १४ ए चारौं गति में होइ सो शरीर नामा कर्म्म पाच प्रकार। आगैं संस्थान कहैं है॥ सम चतुर सस्थान सर्व्वांग सुंदर सोभायमान १५ अर जो सरीर उपरते विस्तीर्ण होइ तलैतें सकोच सौन्यक्रोध परिमंडल १६ तलै विस्तीर्ण ऊपरसु संकोच सो सातिक १७ जो सबहीं जागहतैं छोटा सो कांचम १८ जा शरीर में हाथ पाउ सिर दीर्घ हौं हि और शरीर छोटा होइ कुब्जक १९ जो सब जागहतैं गांठ गठीला होइ सो हुंडक २० ॥-

End. प्रकृतनिश्यागई बाकी १३ भाव रहै ते अजोगगुन स्थानक ५९८ उत्किष्ट होहि अजोगी होहि तिनकी थिति पाच लघु अक्षर कहन जेता काल होइ तेता काल चौदह मैं गुन थानैंकी थिति जाननी तब ग्यानावरन कर्म्म ५ प्रकार दर्शनावरनी ९ प्रकार वेदनी२ प्रकार मोहनी अठारस प्रकार आउ कर्म्म ४ प्रकार नाम कर्म्म ९३ गोत २ प्रकार अतराइ ५ प्रकार एवं आवर कर्म्मकी १४८ प्रकृति तिनका बंध सत्ता उदै समस्त नाम करिकै अब १३ भाव जिरहैथे तिन मैंछाइक दान १ छाइक लाभ २ छाइक भोग ३ छाइक उपभोग ४ भव्यत्व ५ असिद्धत्व ६ मनुष्यगति ७ जथाख्यात चारित्र ८ ए आठ भाव छै करिकै अरूपी द्रदार्थ सिद्धाले तिष्टै लोककै अग्रभाग पुरुषाकार निराकार निरंजन जथा पाषाण ते सर्व्वथा भिन्न भया सुवर्ण नि:कलंक सोभै त्यौं अपनी अनत शक्ति करि विराजमान केवल ग्यान १ केवल दर्शन २ अनंतवीर्य ३ छाइक सम्यक्त ४ चैतन्यभाव ५ ए पाच भाव सिद्धकै रहै तिन सहित अविनाशी टकोत्कीर्ण उत्किष्ट परमातमा कहीये।

Colophon. यह चौदह गुनस्थानकका स्वरूप संक्षेपमात्र जिनवानी अनुसार कथन कर पूरन कीया ॥ ॥

विवरणम्—गुणस्थानकस्वरूपनामकः कर्विग्रायाविवेकः ।

No. 100. गौतमपृच्छा। Gautamapṛicchā. Substance, country-made white paper, 12×5 inches. Folia, 4. Lines, 10-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Verse Generally correct. Complete.

A dialogue between Gautama and Mahāvīra on the effects of merits and demerits, entitled Gautamapṛicchā, complete in 64 verses.

Beginning.

नमो उण तित्थनाहं जाणंतो तहय गोयमभयवं ।
अबुहाण बोहणत्थं धम्माधम्मफलं पुच्छे ॥ १
भयवं सुचिय नरयं सुचिय जीवो पयाइ पुण सग्गं ।
सुचिय किं तिरिएसु सुचिय किं माणसो होइ ॥ २
सुचिय जीवो पुरिसो सुचिय इत्थी नपुंसउ होइ ।
अप्पाउ दिहाउ होइसभोगी अभोगिय ॥ ३
किणव सुहउ जायइ केन व कम्मेण दुहगी होई ।
केणव मेहाजुत्तो दुम्मेही कह नरो होइ ॥ ४
कह पंडिउ य पुरिसो केणव कम्मेण होइ मुक्खरं ।
कह भेरु कह धीरो कह विद्या निफला तह सफला ॥ ५
केणव नासइ अत्थो कहवा संमिलइ कह थिरो होइ ।
पुत्तोकेण न जीवइ बहुपुत्ती केण वा बहिरो ॥ ६
जाअंधो केण नरो केणव भोत्तं न जिज्जए नरस्स ।
केणव कुट्टी पुरुषो कम्मेण य केण दासत्तं ॥ ७
केण दरिद्दो पुरिसो केणव कम्मेण इसरो होइ ।
केणव रोगी जायइ रोग विहूणो हवइ केण ॥ ८
कह हीणंगोमूढ केणव कम्मेण कुंटउ पगू ।
केण सरुवो जायइ रुवविहूणो हवइ केण ॥ ९
केणव बहु वेयणत्तो केणव कम्मेण वियण विमुक्को ।
पंचिंदि एव होइ केणव एगिंदिउ होइ ॥ १०

संसारो कइ विधौरो केणव कम्मेण होइ संखित्तो।
कइ संसारं तरिय सिद्धिपुरं पावए पुरिसो ॥ ११
सव्वजगजीववंधवसव्वन्न सव्वदसणमुणिंद।
सव्वमाइस एयं कसव कम्मस्स फलमियं ॥ १२
एवं पुट्ठो भयवं ति असेंदनरिंद नमिय पयकमणो।
अह साहिउ पवत्तो धीरो महुराइ वाणीए ॥ १३
हे गोयम जमि पुच्छसि एगो जीवो इमाइं सव्वाइं।
पावइ कम्म वसाउ लहते कम्मं निसामेह ॥ १४

End. धम्मोवि अत्थि लोए अत्थि अहम्मो अत्थि सवंडु।
रिसिणो वि अत्थि लोए लोमब्रइ सो न संसारो ॥ ६१
जो निम्मल नाणचरित्तं दंसणेहिं विभूसिय सरीरे।
सो संसारो तरि च सिद्धिपुरं पावए पुरिसो ॥ १२
जं गोयमेण पुट्ठं त कहियं जिणवरेण वीरेणं।
भव्वाभावे दंसया धम्माधम्मं फलं पयडं ॥ ६३
अडयालीसा बहुतरीहिं गाहाणा होइ चउसट्ठो।
सविवेण भणिया गोयम पुच्छा महत्थावि ॥ ६४

Colophon. इति गोयमपृच्छा समाप्ता।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् गौतमपृच्छानामको धर्माधर्मफलविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धो वर्त्तते ॥

No. 101. गौतमस्तोमः। Gautamastomah. Substance, country-made white paper, 11 × 5 inches. Folia, 35. Lines, 10 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1844 Appearance, old. Verse and prose Generally correct. Complete

A Jaina work treating of eight religious practices, entitled Gautamastoma, consisting of both Sanskrit and Prākṛita passages with their Bhāṣā explanations.

Beginning. ॥ ६० ॥

अर्हंत भगवत गुरुगौतार्दभव्य जीव तेह प्रते एहव्यो हितोपर्देश उपदिसे रे भव्य जीवो मनुं जन्म फलाष्टक मनुष्य अवतारनाए आठ फल वैजे जीव आर्यदेश आर्यकुल पांच इंद्री पर वड़ा धर्म करवाणो जोगवाई पांमी ए आठ बोल अंगीकार करे ते जीव मनुष्य अवतार सफल करे ते आठ बोल कहेछे प्रथम बोल देवपूजा देवश्रीवीतरागदेव अगदेषे करी रहित आठ महा प्रातीहार्ये सहित अवहुत इक कोडि देवताए सेवायमान चउतीस आचौता अतिशय तिनइं विराजमान एहवाजे श्रीवीतरागदेव तेहनी पूजा करवी तेह पूजाना मुख्य (ए) दोय भेद एक द्रव्य पूजा बीजी भाव पूजा अने आठ भेद पणि पूजाना कह्या वरगंध १ पुप २ अक्षय (त) ३ पईव (प्रदीप) ४ फल ५ धूव ६ नीर ७ पगेहिं नेविज ८ विहाणेणय जिन पूजा अट्ठविहा भणिया १ भला कपूर केसर चंदण प्रमुखनी पूजा ते गंधपूजा कहीजे १ जाइ जूही केतक कुद मचकुंद मोगरो मालती प्रमुखनी सुगंध फूल फूलनीमाल चाढावीने फूल पूजा कहीजइ २ चोखाणिक प्रमुख आखुं धांन ढोयवी ते ते अक्षत पूजा कहीजै ३ जिन बंध आगलि घृतना दीवाकर वा मगल दीवा भरवा आरती प्रमुख ते प्रदीप पूजा कहीजै ४ नालिर सोपारी विदाम प्रमुख फल चाढयाते फलपूजा कही जै ५ आरगंधोलार प्रमुख धूपण कीजे ते धुप-पूजा कहीये ६ गहपविवनिर्मलजले स्नान करावै ते जलपूजा ७ मरुवा केवडा दिकन पत्र चाढिया ते पत्र पूजा पुष्पपूजा माहि जाणवी नैवद्यते सुंपड़ी विविहप्रकारनी मिठाइ अन शालि दालि विविध प्रकारना भोजन जिन मूरति आगइ ढोइये तेनैवेद्य पूजा आठमी कही इम आठ प्रकारे १०

· In this way the rest Dayā &c. are illustrated.

End.

अब्दिर्लब्धिकदंबकस्य तिलको निःशेषसूर्यावली
रापीडप्रतिबोधनैपुणवतां मल्लेश्वरो वाग्मिनाम् ।
दृष्टांतो गुरुभक्तिशालिमनसा मौलिस्तपः श्रीजुषां
सर्वाश्चर्यमयो महिष्टसमयः श्रीगौतमस्वाम्युदे ॥ २०

व्याख्या ।

लब्धिकदंबकस्य अब्धि' लब्धि २८ तिणरा श्रीगौतमस्वामी अब्धिः समुद्रसमान छै श्रीगौतमस्वामी लब्धिका समुद्र जाणि वा निःशेष समस्त सूरि आचार्य तिणारी आवली परंपरा तिणामे श्रीगौतमस्वामी तिलक समान छै प्रतिबोध नैपुण वतां आपीड़. प्रतिबोधको विषै जिके साधु निपुण चतुर तिणारै विषै श्रीगौतमस्वामी सेहरा समान छै वाग्मिनां पंडितांणां जिके वाग्मी वचन कलाये

करि मनुष्यांने रंजितकरे तिणारे पुण श्रीगौतमस्वामी सुख्यके गुरुभक्तिसहित मनसां शिष्याणां गुरुकी भक्तिवंत विनयवंत साधु तिणारे श्रीगौतमस्वामी दृष्टांत समानके मौलिरूप: श्रीजुपा तपस्वारी श्रीलक्ष्मी करि संयुक्त तपसी जिके साधु तिणारे पिण श्रीगौतमस्वामी मौनमुकुट समानके छट्ठं छट्ठेण ग्रन्थित्तेणं वचो कम्मेण अप्पाणं भावमाणे विहरइ नित्य बेलो तप कीधो: सर्व्वाश्चर्यमयो जिणारो मर्व्वव्रत्तान्तस्वरूप आश्चर्यमयोके आपणी शक्ति करि अष्टादशतीर्थयात्रा करी पनरमे तापस षीरपावे एके पारणो करायो जिणारे माथ हाथ दी योतिके केवली मूक्तिरा अधिकारी हुआ इसा श्रीगौतमस्वामी हुदे हर्षभरयो हुवो एहवा श्रीगौतमस्वामी तिणारो ध्यान स्मरणकरतां सदा श्रीमंगलीकमाला उपजे २१ ॥

Colophon. नास्ति।

श्रीकल्याणमस्तु मिति फा वा ५ भौ० स १८४४।

विवरणम्—गौतमस्तोमाभिध: कश्चिज्जैननिबन्धविशेष:।

No. 102. चउसरण। Causarana. Substance, country-made colourless paper, 12 x 5 inches Folia, 5 Lines, 11-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn in parts. Verse Generally correct. Complete

A little work on Jaina religious principles in Bhāsā verse, entitled Causarana. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रों नम. श्रीवीतरागाय नम ॥

सावज्ज जोग विरई उक्कित्तण गुण वउय पडिवत्ती।
खलियस्स निंदणवाण तिगित्थ गुणधारणा चेव ॥ १ ॥
चारित्तस्स विसोही कीरइ सामाइएण इह य।
सा वज्जेयर जोगाणं वज्जणा सेवण त्तणउ ॥ २
दसणयार विसोही चउवीसा इत्थएण किज्ज इय।
अच्चब्भुय गुणकित्तण रूवेण जिण वरिंदाणं ॥ ३
णाणाइ आउगुणा तस्स पुण्णपडिवत्ति करणाउ।
वंदण पणविहिणा कीरइ सोहीय तेसिउ। ४

खलियस्स तेसिं पुणो विहिया अ निंदणाई ।
पडिक्कमणं तेणं पडिक्कमणेण तेसिंपिय कीरए सोही ॥ ५

End. चरिहंतं चरिहंतेसु जच सिद्धतण च सिद्धेसु ।
चायारं चायरिए उवभ्कायत्तउ उवभ्काए ॥ ५७
साहुत्त साहुचरिय देसविरइ च सावय जवाण।
चणुमने सब्वेसि सम्मत्तं समदिट्ठीण ॥ ५८
चहवा सब्बं चिय वीयरायं वरणाणसारिज सुकई ।
कालत्तए तिविहं चणुमोएमो तयं सब्बं ॥ ५९
सुहपरिणामो निच चउसरण गमाइ चायर ।
जीवो कुसल पयडीउ वधइ वद्धाउ सुहाणवंधाउ ॥ ६०
मंदाणुभावा बद्धा तिव्वाणुभावा कुणइ ता चेव ।
चसुहाउ निरणुवंधाउ कुणइ तिव्वाउ मंदाउ ॥ ६१
ता एय कायव्व वुहेहिं निचपि संकिलेसम्मि ।
होइति काल सम्मं चनकिलेसम्मि सुकय फल ॥ ६२
चउरंगो जिणधम्मो न कउ चउरंगो सरणम् ।
दिन कउ चउरंगो भवच्छेउ न कउ हाहारिउ जमो ॥ ६३
इय जीव पमाय महारि वीरं भद्द तमेव मकयण ।
झाए सुति सञ्जासञ्जं कारणं निवुइ सुहाण ॥ ६४

Colophon. इति चउसरण ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् चउसरणाभिधः कश्चिज्जैनधर्मपुस्तकविशेषो वर्त्तते ।

No. 103. चतुर्गतिनिवेलि । Caturgatinlveli Substance, country-made white paper, 16 × 7 inches. Folia, 5. Lines, 12–11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, slightly torn in parts. Verse Generally correct Complete.

A small work in Bhāsā verse treating of four *gatis* according to the Jainas, entitled Caturgatinivelı. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ ऐं नमः सकलगणिमरीमणि श्री ७ श्रीविमलगणि गुरुभ्यो नमः ॥
राग चासावरी ।
देव दयापर नमीय निरंजन सज्जन जोइ विचारी ।
विषय कषाय थकी मनवारी चायणवृभं सभारी ॥ १

किहांथी भाविउ किहांनु जासि धासि केहव मग्राथी।
ए संसार पराभवबेथी जीउ चेतना आथी । २
ममता माया संउमन वासिउ करइ कषाय कलोल।
संयमशील चरित्त वीसारी मांडिउ घरदंदोल ॥ ३
लख चउरासी योनि भमंतां मानवमु भव लाधउ।
एक सदा जिन वाणि विचारी काज आपणउं साधउ ॥ ४
कर्म्म कठोर करतां होसि१ नरगतणी गति भाइ।
परम ध्यानी वेयवेदना किमसहु वामिइ लाइ ॥ ५

End. परभी वसमइ पाणीना भव लही डमइ अज्ञान।
जन्म अनंत इसी परि पुरियाइंजीन आवइ सान ॥ १८
राज रिद्धि भंडार मली परि विद्या धरनां वास।
नारी भोगभली परिकीधा एह जइजो अभ्यास ॥ १९
सवि संसारतणा सुखदीठां बहुला लाधां मान।
ज्ञानवतने वचने आवइ इसी न ऊघाड्या कान ॥ २०
धान मान नउ मुषिउ भाइ भाइ बहुलां कर्म्म करीमि धरम
विह्णा तेहनांही।
सुगति किहांथी होसिइ ॥ २१
क्रोध मान माया मद छांडी माडी मनि वयराग।
अंतरंग लोचन उघाडी मुंकी ममता राग ॥ २२
आपकाज ऊपरि मन दीसइ कीजइ काइ विलंब।
आउषा नइ अति पहुतइ कांइ नमी अवलंब ॥ २३
विधि काल जिन पूजा कीजइ सुगुरु वही जइ आप।
भवीयण श्रीजिन धर्म्म करंता पामीसिइ कल्याण ॥ २४
चिहु गतिना ए वेलिविचारी जे पालइ जिन आण।
तेहना चरणकमल पासइं हुंया हुइण ठाय ॥ २५

Colophon. इति श्रीचतुर्गतिनीवेलि सम्पूर्ण ॥ छ ॥ मुनि ऋद्धि विमलगणि तत् शिष्य मुनि अमृत विमल लयावीत श्रीराजनगरमध्ये ॥

विवरणम्—चतुर्गतिवेलिनामको जैननिबन्धविशेषः।

———

No. 104. चतुर्दशगुणवर्णनम् । Caturdaśaguṇavarṇanam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 26 Lines, 14 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1792 Appearance, very old, worn out, the *writing nearly injured with black spot throughout.* Prose. Generally *correct Complete*

A work treating of fourteen *Gunas* as well as the *Dosas* (merits and demerits) *according to Jainas. Anonymous.*

Beginning. । ६० ॥ श्रीगणेशाय नमः ।

चवदे गुण ठाणाना नमः ॥ मिथ्यादृष्टि गुणठाणो १ सासादन सम्यक्‌ दृष्टिगु.२ सम्यक्‌ मिथ्यादृष्टिगु. ३ मिश्रगु. वै अविरति सम्यक्‌ दृष्टिगु. ४ देश विरति गु. ५ प्रमत्त सजत गु. ६ अप्रमत्त सजत गु ७ अपूर्व कर्ण गु. ८ अनिवृत्ति बादरसंपराय गु. ९ सूक्ष्मसंपराय गु. १० उपशांतिकषाय वीतराग छद्मस्थ गु. ११ चीण कषाय वीतरागछद्मस्थ गु. १२ सजोगी केवली गु. १३ अजोगी केवली गु १४ ए चवदे गुणठाणाना नाम। हिवे जिवे अर्थेद्र वे जे गुणठाणानी नाम हुवो ते ते अर्थसहित गुणठाणनो तात्पर्यार्थ वद प्रथम गुणठाणो मिथ्यात्व भेदनो अर्थ कहे छे. गुणठाणो कासु कहीये ज्ञानदर्शन चारित्र रूप जीवना स्वभाव विशेष ते गुण तीयानो स्थानक वहिता शुद्धिनिर्मलता अशुद्धिमलीनता तथा प्रकर्ष अधिकता अपकर्ष हीनता जिवे करी स्वरूप भेद ते गुणस्थानक कीर्ये. किहा एक ज्ञानादिकनी शुद्धि किहा एक अशुद्धि किहा एक गुणनी शुद्धिनो प्रकर्ष अशुद्धिनो अपकर्ष किहा एक गुणनी हीनता किहां एक शुद्धिनी प्रकर्ष किहां एक अशुद्धिनी हीनता इम ज्ञाननी प्रकर्ष दर्शनतो अपकर्ष इम चारित्र परिणामनी शुद्धि अशुद्धि प्रकर्ष अपकर्ष सघाते जूजूया छजीजना करता जे भागा उपजे ते स्थानक एतले ज्ञानदर्शन चारित्ररूप जीवस्वभावस्वरूप गुण तेहनो शुद्धि अशुद्धि प्रकर्ष अपकर्ष इजे कीडो स्वरूप भेद तेहने विषे रहिवो ते गुणस्थानक: तिहा अरिहंतने कह्या जीव अजीवादिक नवतत्त्व तेह नो मिथ्या विपरीत ज्ञान जीवनइ अजीव जाणे अजीवने जीवकरी माने जिम धतूरषा (खा) धइ धवली वस्तु पीली प्रतिभासइ ते मिथ्यादृष्टि नी गुणस्थानक: In this way all the Guṇasthānas are described here.

End. घोडानी परे एके पगर शरीरनो भार ईई वीजीपग वाकोराखे ए पहिलो दोष वायनो हला वाजिमवेल हाले तिम वली २ शरीरने डोलावे ३ थाभाने भीतने आधारे काउसग्गकरे ३ ऊधर लेमाले माथील गाडी रहे ४ सवरी

भीम थीने जिम पवाष्य दिस दाम दँइ रहै ५ चन्दु जिम माठी नै करी रहै ६ पठिम जिम धान्या छद नैहनी परं वे उपासमो कन्दा करी रहै ७ भाभ उपर गौड़ा ईतम्नि थीम्न पट करी रहै ८ छाजममादि कर्ल भरै वगू करी डीम्न टाकी रहै ९ गाड़ानी ऊध जिम पान्हड़ी भ्रिलि चावलै वैरैदस विसारै तथा वैवे चगुठा मीन्नी पाइल्नी पानही विमारै १० संयती महानलै परै दि ऊध भाज परै वस्त्र उड़े जिणै कारणै ओम एाय वाज वाधा सिव क्रियावतिक्रमणादिक मुके मही ११ घोड़ाना चीक डान्नी पड़ै चधो चाल्नी वापीका उमग करै १२ कगान्नी परै भापना डीलावन्नी २ करै १३ कोवन परै पहिरणी पगवि चाल्नी दिडकरी वायै १४ मूलनागा मनुष्यनी परै मन्क न्नी २ कंपाठे १५ छीवड़ानीपर हु हु करै १६ मदिराना भाजनी परै वड वड़ाट करै १७ वनचरनी परै छोव हन्नावै १८ कांच मन्माहै चांगुठी हन्नावै ॥ १मी

Colophon. इति समाप्त सवत् १८८२ वर्षं श्रावण मासे कृष्ण पक्षे १२ सौमे दिवि मगरे: श्राध्वीमांगु पठनार्थं श्रीरस्तु कल्याणमस्तु ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् चतुर्दशगुणानां स्वरूपवर्णममस्ति प्रसंगतो दोषाश्च कथिता: ।

No. 105. चतुर्दशस्वप्नाधिकार: । Caturdaśasvapnādhikāraḥ Sub stance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 14, (of which fol 1—7 both including are wanting). Lines, 9–13 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, slightly worm eaten and torn in parts Prose. Generally correct Incomplete.

A work on the description of fourteen dreams of Triśalā, a Kṣatriya woman, the mother of Jainanātha before the birth of her child. The first portion of the work, containing the description of the first five dreams has been entirely lost, and the text begins the sixth dream upto the end. The sixth dream is described thus—

हवि छठह स्वप्नि चन्द्रमा देषह । ससिक गो खीरफेण । दगरय रय कलस पंडुर । सुभ हि भनयणकंत पड़िपुन्नं । तिमिरनिकर घण गहिर वितिमिर हरपमाण पक्खतरालेयइं कुमुय वण विबोहयं निसो सोहिम सुपरिमइ दप्पण

तलीवर्म इम पडुपर्न्न ओइ समुद्द मंडगं तमरिपु मयषसरा पुर। समुद्दम पूरग। दुम्मप जप इइ अवच्छिन्न पायपहि सोसयतं पुणो सोमचारुरुवपिच्छ सागराय मंडल विसाल सोम चकम्ममाण लिल्गं। रोहिणीमपहिययवल्लह। देवी पुन्नचद समुल्लसंतं। हवइ च्छइइ खप्नातरि परमेश्वरनी माता चद्रमा देषइ।

The description of the last dream—

एतलानंतर देवी त्रिशला चउदसइ स्वप्नि वैश्वानर देवता दीठउ। केहवउ एक जाणीइ मधु अनइ घृतइ सीच्यो होइ जिसो भनी ज्वाल्याइ करी विराजमान निरुपमानतेत्रीस कोडि देवता तेह तणु सुप पंचामृतसहित धूमरहित तेजसहित जाणेतरतम योग लगइ आकाश प्रतइ लागउ। केइ न दूर ही सगो घतिहि वेगिकरी चव्यल दइदीप्यमान तेज करी धिगधिगायमान। सर्व्वमंगलीककरी प्रवरजेणइ दीठउ यजइ सुणाइस्यो निर्द्धूमशिषा वैश्वानर जगनाय तणीमाता त्रिशला चत्रियाणी राणीइ। चउदमइ स्वप्नि निर्द्धूम वैश्वानरदेषी करी जागइ ॥ १४ ॥ तिवारइ त्रिशला चत्रियाणी तीर्थंइरतणी माता इस्या चौदमाहा स्वप्न देषी करी जागइ ॥ छ ॥

Colophon. इति चतुर्द्दशस्वप्नानु अधिकारसपूर्ण' इति श्रीअचल गच्छे साध्वी वाइन्ना तत्‌शिष्याणी साध्वीलानां लिखित ॥ ६० ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् त्रिशलादृष्टानां चतुर्द्दशस्वप्नानां वृत्तं वर्णितमस्ति।

No. 106. चउवीसदण्डकसूत्रम्। Cauvīsadaṇḍakasūtram. Substance, country-made white paper, 10 × 6 inches Folia, 37. Lines, 9 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in parts. Verse and prose Generally correct Complete.

Although the MS. is labelled with the title of Caturviṁśatidaṇḍakasūtram, yet it contains really good many stuti works besides the Caturviṁśatidaṇḍakasūtram The following colophons will supply a complete list of the different works it contains—

(1) इति श्रीअजितशान्ति जिनस्तोवं (2) श्रीलघु अजित शान्तिस्तव: (3) इति श्रीपार्श्वनाथस्तोव समाप्तं (4) इति सम्बोधिका ।।नुक्रम (5) इति भयर हिय स्तरवं समाप्त (6) इति सिग्ध सवइरं समाप्तं (7) इति श्रीसप्तति शान्ति जिन स्तवनं (8) इति वड्डिशान्ति संपूर्ण (9) इति महावीरस्वामिस्तुति: (10) इति श्रीजीव विचारसूवं (11) इति श्रीनवतत्त्व सूव (12) इति श्रीविचार सार जति चउवीस दडकं सूव टवार्थं सपूर्णं ।

In the very beginning of the MS. we find the following colophon इति श्रीभयहरं स्तोवं instead of usual salutation to a god; so it may be inferred that the original first fol. of the MSS. being destroyed a new one with a copy of the second page only has been placed in its stead. However we have already described almost all the stuti works named in the above colophons; of the rest we describe the last work. It begins after the sixth line, fol. 33. obverse.

Beginning. एकच सय सहासं उच्चासाय सुतेरस सहस्सावीउ ।
सएलं भहिया दिवसं निस हु ति विथे या ॥ १ ॥
लचातित्तिस सहस्स पण धउइ सत्तय सयाइ जांबइ ।
कहियाइ पुव्व सूरीहि भत्तारीय कोडी बत्तलचा ॥
सत्तं वइ नि बायस्सा भड्यालीस सहस्सा ।
चारि सया इ ति वारिसेसं ॥ ७ ॥ इति

श्रीपरमात्मने नम. ॥

नमिउ चउवीस जिने तस्स सुति वियावले देसथउ ।
दड गय वहिं तेचिय थोसामि सुणे हमो भव्वा ॥ १ ॥

नेरइया ॥ १ ॥ असुराई ११ पुढ्वाइ १६ बेंदिया दउचेव १८ गभय तिरिय २० मणुस्सा २१ वितर २२ जोइसिय २३ वेमाणीय २४ ॥ २

This work consists of 46 verses teaching the principles laid down by Gajasāgara.

End. जियमएयंससी पत्ता ॥ ४४ ॥

संपइ तुम्ह भत्तस्स दडगपय भवण भागहिययस्स ।
दडतिय विरय सुलहं । लहुममदितु मुक्खपय ॥ ४५
सिरि जिण हंस मुणीसर रज्जेसिरि धवलचंदसीसेव ।
सागसागरेण लिहिया एवा विणति अप्पहिया ॥ ४६ ॥

Colophon. इति श्रीविचार सार जति: चउवीस दंडक सुवटवार्थ सपूर्णं ॥ शुभमस्तु ॥

(2) The Navatattwasūtra treats of the nine categories—

(1) Jīva, (2) Ajīva, (3) Punya (merits), (4) Pāpa (sins), (5) Sava, (आश्रव), (6) Samvara, (7) Nijjarapa (ascertainment), (8) Bandha (bond), (9) Mokkha (salvation) and is complete in 48 verses. Anonymous.

(3) Jīvavicārasūtra consists of 51 verses or sūtras treating of the Jīva or the soul, by Śrīśānti Sūri.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कति स्तुतिनिबन्धास्तथा त्रयं सूत्रग्रन्था विद्यन्ते। सर्व्वेषां तेषां नामान्युपरि यथाक्रमं प्रदर्शितानि।

No. 107. चतुःषष्टीन्द्रस्थापनं। Catuḥṣaṣṭīndrasthāpanam. Substance, country made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 6 Lines, 2-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Not correct. Complete

A guide to the worship of 64 Indras in Sanskrit. Anonymous.

Beginning. अथ चतुःषष्टीन्द्रस्थापना।

य सौधर्मेश्वरजन्मपर्व्वणि समं देवीश्वरा' समये।

यष्टे मेरुमहीधरस्य शिखिनः सर्व्वर्द्धिवृद्धिं चयः।

ते वैमानिकनागभौमगगनावासाः पुराधीश्वरा.

प्रत्यूहप्रतिघातकर्म्मणि चतु'षष्टि. समायान्त्विह॥ १

अनेन क्रमेण इन्द्रवलये पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत्।

मेघाम्भोरत्नवसनभूकामखिविराजितः।

अष्टराधीश्वरः क्षेमं चमरो मे प्रयच्छतु॥

ओं नमः श्रीचमराय असुरभुवनपतीन्द्राय श्रीचमरेन्द्र सायुध, सवाहन सपरिच्छद अङ्गरक्ष सामानिक पारिषद त्रयस्त्रिंशल्लोकपालानीक प्रकीर्णकाभियोगिकिल्बिषिकयुतः इह पौष्टिकपूजामहोत्सवे आगच्छागच्छ इदमर्घं पाद्यं बलिं चरु गृहाण २ सन्निहितो भव २ स्वाहा जलं गृहाण २ गंधं ग. पुष्पं, अक्षतान्, फलं, मुद्रां, धूपं, दीपं, नैवेद्य सर्व्वोपचारान् गृहाण २ शान्तिं कुरु २ तुष्टिं कुरु २ पुष्टिं, ऋद्धिं, वृद्धि, सर्व्वसमीहितानि देहि २ स्वाहा. This is the way of worship of all the rest.

The 64 Indras are thus Enumerated. (1) श्रीचमर. असुरभुवनपतीन्द्रः, (2) श्रीबलि: असुरभुवनपति:, (3) श्रीधरण: नागभुवनपति:, (4) श्रीभुतानन्द. नागभुवनपति', (5) श्रीवेणुदेव: सुवर्णभुवनपति:, (6) श्रीहरिकान्त: विद्युद्भुवनपति' (7) श्रीअग्निशिख: अग्निभुवनपति:, (8) श्रीपुण्य: द्वीपभुवनपति:, (9) श्रीवसिष्ठ: द्वीपभुवनपति:, (10) श्रीजलकान्त: उदधिभुवनपति:, (11) श्रीजलप्रभ: द्वीपभुवनपति:, (12) श्रीअमितगति: दिग्भुवनपति: (13) श्रीमितवाहन: दिग्भुवनपति:, (14) श्रीवेलम्ब: वायुभुवनपति:, (15) श्रीप्रभञ्जन: वायुभुवनपति:, (16) श्रीघोष: स्तनितभुवनपति:, (17) श्रीमहाघोष. स्तनितभुवनपति:, (18) श्रीकालपिशाच: व्यन्तरेन्द्र, (19) श्रीमहाकालपिशाच: व्यन्तरेन्द्र:, (20) श्रीसुरूप' व्यन्तरेन्द्र:, (21) श्रीप्रतिरूप भूतव्यन्तरेन्द्र:, (22) श्रीपूर्णभद्र: यक्षव्यन्तरेन्द्र:, (23) श्रीमणिभद्र: यक्षव्यन्तरेन्द्र:, (24) श्रीभीमदेव: राक्षसव्यन्तरेन्द्र:,(25) श्रीमहाभीम: राक्षसव्यन्तरेन्द्र:, (26) श्रीकिन्नर: किन्नरव्यन्तरेन्द्र, (27) श्रीकिंपुरुष' किन्नरव्यन्तरेन्द्र', (28) श्रीसत्पुरुष: किंपुरुषव्यन्तरेन्द्र:, (29) श्रीमहापुरुष: किंपुरुषव्यन्तरेन्द्र:, (30) श्रीअतिकाय: महोरगव्यन्तरेन्द्र:, (31) श्रीमहाकाय' महोरगव्यन्तरेन्द्र:, (32, श्रीगीतरति: गन्धर्वव्यन्तरेन्द्र', (33) श्रीगीतयशा: गन्धर्व व्यन्तरेन्द्र:, (34) श्रीसन्निहित: अणपन्नव्यन्तरेन्द्र:, (35) श्रीसन्मानस: अणपन्नव्यन्तरेन्द्र:, (36) श्रीधाता पणपन्निव्यन्तरेन्द्र:, (37) श्रीविधाता पणपन्निव्यन्तरेन्द्र:, (38) श्रीऋषि: ऋषिपातव्यन्तरेन्द्र:, (39) श्रीऋषिपाल: ऋषिपातव्यन्तरेन्द्र:, (40) श्रीईश्वर: भूतवादिव्यन्तरेन्द्र:, (41) श्रीमहेश्वर: भूतवादिव्यन्तरेन्द्र:, (42) श्रीविशाल: क्रन्दिव्यन्तरेन्द्र', (43) श्रीहास. क्रन्दिव्यन्तरेन्द्र:, (44) श्रीहासरति: क्रन्दि व्यन्तरेन्द्र:, (45) श्रीश्वेत कुष्माण्डव्यन्तरेन्द्र', (46) श्रीपतग: पतगव्यन्तरेन्द्र:, (47) श्रीपतगरति. पतगव्यन्तरेन्द्र:, (48) श्रीसूर्य: ज्योतिष्केन्द्र:, (49) श्रीचन्द्र: ज्योतिष्केन्द्र', (50) श्रीशक्र: सौधर्मकल्पेन्द्र:, (51) श्रीईशान: ईशानकल्पेन्द्र:, (52) श्रीमहेन्द्र: माहेन्द्रकल्पेन्द्र:, (53) श्रीब्रह्म ब्रह्मकल्पेन्द्र., (54) श्रीलान्तक: लान्तकल्पेन्द्र:, (55) श्रीशुक्र: शुक्रकल्पेन्द्र', (56) श्रीसहस्रार: सहस्रारकल्पेन्द्र', (57) श्रीप्राणतेन्द्र: आनतप्राणतकल्पेन्द्र:, (58) श्रीअच्युत: आरणाच्युतकल्पेन्द्र:, (59) श्रीवेणुदारी सुवर्णभुवनपति, (60) श्रीहरिसह: विद्युद्भुवनपति', (61) श्रीअग्निमानव: अग्निभुवनपति:, (62) श्रीविष्णु., (63) श्रीमहाश्वेत: कुष्माण्डव्यन्तरेन्द्र:, (64) चतुःषष्टि सुरासुरेन्द्र: ।

The last is a collective name of the abovementioned 63 Indras and with his worship the work ends, which is similar to the first one, so we need not quote.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् चतुःषष्टीन्द्रपूजावर्णितं वर्तते। तथाविधेन्द्रपूजा नाम शान्तिपौष्टिककर्मस्वरूपा।

No. 108. चतुःशरणप्रकीर्णकम्। Catuḥśaraṇaprakīrṇakam. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 17 Lines, 13-15 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A little work in Bhāṣā verse entitled Catuḥśaraṇaprakīrṇakas, treating of four refuges of the human souls such as Siddha, Sādhu, *Dharma and Jina, with a Bhāṣā commentary, entitled Bālāvabodhha,* in the margin. Anonymous.

Beginning *of the Text.*

॥ ६० ॥ अह सम्मत सुरुवं पर्वविरं वीरजिण वन्दिऊ।
तदकित्तणेण तमहं कुणामि सम्मत्तसुहिकए ॥ १
सामो चणाइ चणंते भमइ संसारघोरकं।
तारे मोहाइ कम्म गुरुट्ठिई विवागवस मुभमइ जीवो ॥ २
पड्डोवनुमाइ तहा पवणकरणेण कोविज्ञइ कुणइ।
पलिया चसंख भागूणा कोडि कोडि चयरडिइ सेसं ॥ ३
तत्थ विकठि घणरागदोसपरा समयं।
चड्भिंदितो गंठिर जीवोवि तहा न लहइ तुह दंसणं नाथ ॥ ४

Beginning of the Commentary.

॥ ६० ॥ श्रीमहावीर देविय भव्य जीव इह कारणि जिम सम्यक्त्व स्वरूप कहि।

तिमहं सम्यक्त्वनी सुद्धि नइकारीपि कीर्त्तिनि करीसविसु ॥ १
सामी हे स्वामी चनादि चनंत चतुर्गतिसंसाररूपियो घोरा रोद्र कान्तार
चटवी माहि मोहादिक धर्मनी गुरई स्थिति ते भोगविवानाइ विविध
जीव भमइ ॥ २ ॥ पछीं जइ की ऍक जीव पाला चनइ पाषाण इत्यादिक

दृष्टांत मइ मेलिइं यथा प्रकृति कारणि करी सातइं कर्मनी उत्कृष्ट स्थिति टली एक कोड़ा कोडि सागरोपम एक पल्योपम लइं संख्या तमइं भागि कृणी। इसमाम कर्मनी स्थिति करइ ॥ २ ॥ तत्य वि तिहाइं थिकी जीव परम प्रकृष्ट। घन निचित रागद्वेषमइं गांठि घण भेद तुलुंछ स्वामी ताहइं दर्शन मसइ ॥ ४

End *of the Text.*

चउरंगो जिणधम्मो न कउ चउरंग सरणमवि न कयं।
चउरंग भवच्छेउ न कउ हाहारिउ जम्मो ॥ ६२
इ अजीव पमाय महारिसीरभइं तमेव मम्नुजयणं।
जाए मुनि संजम वंभ कारणं निव्वुइ सुहाणं ॥ ६२

Colophon *of the Text.* इति चउ शरण प्रकीर्णकं इदं प्रकीर्णकं सिद्धांतभक्त्या लिखितं वाच्यमानं चिरं जयतात् ॥ श्री ॥

End *of the Commentary.* चउरंगो जीवइ जीविइं चउरंग धर्म्म कहीइ दानशीलतप भावनामय चतुर्व्विध धर्म्म न कीधु। अनइ जीविइं जीविइ चउसरण मनमइ भाविइं न कीधुं। अनइ जीवइं जीविइं मन शुद्धिइं करी धर्म्म मइ करिवइं च्यारि गति देव मनुष्य तिर्य्यं च नारकीनी गति उच्छेदन कीधु। तीणइं जीविइं एहवु मनुष्यनु भवलक्षी सामग्री पामी निरर्थक काज पाखु इहारि ॥ उ। ६२। इ अजीव पमाय अरे जीव प्रमादि इम गुण्यपणुं महारि तूं वीर समर्थ छउ अंति छेइउइ त्रिकाल एक विसपणइं एहज चउसरणउं अर्थहीई वीतपि जिम एहलइ प्रमाणि इंधण निफल भवीइ सकलनिर्वृति मुक्तिउ सुख निश्चल पायप। एवातउ संदेह नहो। ए संसार माहि चउसरण प्रभाव जीविइं निश्चय सदाइ कहिउ जिम तेजीव मर कहीइं मनुष्यना सौख्य देवाना सौख्य अनइ मुक्तिना सुख लहइं ॥ ६२ ॥

Colophon *of the Commentary.* इति चउसरण कुसलाणुबंधि अध्ययनउ बालावबोध इति चउसरणउ बालावबोध संपूर्ण लिखरातउ इउ श्रीतपागच्छनायक श्रीजयचन्द्रसूरिशिष्यपं मुनिकीर्त्तिगणिइ लिखित ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् चतुःशरणप्रकीर्णकं सटीकं वर्त्तते ॥

No. 109. **चित्रसम्भूतचौपाई।** Citrasambhūtacaupāī Substance, country-made colourless paper, 10 × 4 inches Folia, 3 Lines, 12 in a page. Character, Nāgara. Date, ?* Appearance, old Verse Generally correct. Complete

A Bhāṣā poem relating the story of two ascetics Citra and Sambhūta, by Municanda.

Beginning. ॥ ६० ॥ दूहा

प्रथम सरसति सामणी मागुं वचनविलास।
साधतणा गुण वरणवुं करज्यो बुधि प्रकास ॥ १
सदगुरु सेवां प्राणी तुम्हें चित्रसम्भूत परिजोहि।
गाय चरावें गवालीया ब्रह्मभिषु सुत दोइ ॥ २
मुनिचंद नामें ऋषि प्रतिबोध्या जीव च्यार।
तेहतणी कथा कहुं ए सुणिज्यो अधिकार ॥ ३
चढि प्रबल तिहा देषिकें नियाण नकरि ज्योकेंयि।
नियाण करें तिके भवभमें सम्भूत तणी परि जोइ ॥ ४
सन हमारइ नागौ तनौ ढाल
हत्थिणापुर वराइ सषी मेरी सोमें एम इन्द्रपुरीसि सीमा जाणीये।
राजै राजन हे मेरी सनतकुमार सकलराजिंदसिरोमणिजाणिये।
सुरनित सेवें हे सषी मेरी सोलें हजार
राणा वतीस हजारें सोहता राणी राणी हैं सषी मेरी चोसठहजार
विनु कोड़ि पाला साथे सोभता ॥ २ ॥

End.

ए चित्र चंगे हरख भंगें आणी अधिक विख्यातए।
चित्र नाम मुनिवर तणागुणभणे धारें निरमल गातए।
संवत् सैंतरे छयाल वरचे कुमार मास उलास।
एक सोभे एइ नविया रागढाल विलासए।
पूज्य श्रीगौतमप्रसादें विक्रमनयर मझारए।
जीवराज आवे सघकेयो विनति अवधारए ॥ १४

---

* At the end we find a verse describing the date of the original composition of the work, such as "धारें निरमल गातए संवत्सतरें, छयाल वरचे" But it is not clear whether the date is 1796 or 1746.

Colophon. इति श्रीचित्तसंभूत चोढालियो संपूर्णः घता ग्रो० श्रीवरजाजी वचनार्थम् ।

विवरणम्—चित्तसंभूतचोढालीयनामकभाषापद्यनिबन्धः ।

No. 110. **जयसेन चौपाई ।** Jayasena Caupāī. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 14. Lines, 2-13 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, writing effaced in parts, especially in the last two or three folia which are entirely illegible Verse Generally correct. Complete.

A poem on the night meals, by Jayasena, son of the king Bhramara Sena

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीजिनाय नमः ॥ धुरि चउपई ॥

पणमि सउ गौइम गुणहर राय समरीय सरसति सामणि ।

पाय रयणी भोजनदोष विचार बोलि सुद्दे संभलउ उदार ॥ १

Colophon. इति श्रीरात्रीभोजन उपरि भमरसेन राजा तत्पुत्र जयसेन चउपई संपूर्णा ॥ विजयवल्लभ लिपता स्ववाचनाय ॥

विवरणम्—रात्रिभोजनदोषविचारविषयकभाषापद्यनिबन्धः, कवित् ।

No. 111. **जलगालनविधिः ।** Jalagālanavidhiḥ. Substance, country-made white paper, 10 x 4 inches. Folia, 4. Lines, 9 in a page Character, Nāgara. Date ? Appearance, old Verse. Generally correct. Complete.

A poem on straining the water used for religious purpose. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ अथ जलगालनविधि चौपई लिख्यते ॥

प्रथम सुमिरि जिन राज अमत

परम सुभग सीतल सिव सत ।

सारद गुर हदी परणाम

जलगालनविधि करौ बखाम ॥ १

कादरिमसक नसी जे मोल
मरिये नहीं चामके छोल।
झिरि २ कुवा भरें सत टेट
एकलि जसों परे लवेट ॥ २
उत्तम मीच नहीं मर जाद
भिन्न कुवा मिटि जाइ विषाद।
नीर तीर जहां होइ मसान
सो तजि घाट भरी जल आनि । ३
पांवो भरण जाइ जो घाट
निच्छया गाले भरि माट।
माटी गजो वडे विस्तार
फुलि टूली करि गालौ टारि । ४ ।
नीजइदिढ अंगुल छतीस
पहनामिति अगुल चौबीस।
च्यारौं कौंन पकरि कढ़ि बांह
सोच्छया बिलछो जल मांह । ५
छन्ना मध्य न कर संचरे
चारि कौंन गहि घट पर धरै।
चहुंटी भरि दावे नहि ताहि
ग्यान बिना समकाव काहि । ६

End.

टोना टाम न जानें मारि
सो कहा गाले मूढ गवार।
पूजन चले कुलें बहु धाइ
ताकिमन कौं धर्म सुदाइ । १०
अति क्रोध निपेहारी चोर
दान पुण्य करि धरो कठोर।
सो गाले जल कों मति भाइ
उठे रिसाइ धर्म नहीं माइ । १८
गाले जलवे राजकुमार
के सुलच्छ साइको नारि।
के धर्मिष्ठ कुलवंतो होइ

सो जन गालिके वरतै सोइ । ३८
कैमसकौन छोड़ वा पुरी
मानें सीप गुरनिवरी ।
ऐसो विधि वरतै जल कोइ
सो उत्तमकुल श्रावक होइ ॥ ४०

दोहा ।

गालन विधि पूरी भइ कहत अंत नहि भेद । -
गुलाल ब्रह्म नर ते कही ते पावैगु अभेद ॥ ४१
जो जल गाल्यो जुगति सौं जिहि कह्यौ पुराण
गुलाल ब्रह्म नर ते सुखी लोकमध्य परवान ॥ ४२

Colophon. इति श्रीजलगालनविधि चौपई संपूर्ण ॥ ॥ श्रीः ॥ : १ ॥

विवरणम्—जलगालनविधिविषयक. पद्यनिबन्धोऽयम् ॥

No. 112. जिनविनयः । Jinavinayaḥ Substance, country-made colourless paper, 12 x 5 inches. Folia, 1. Lines, 13 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1788 Appearance, old Not correct. Complete.

Though the codex is of one fol. yet it contains two little poems (1) one consisting of 15 Sanskrit ślokas under the name of Deva-darśana, (2) the other having 11 Bhāṣā verses only entitled Jinavinati or Jinavinaya. Anonymous. We quote below both of them.

॥ ६० ॥ अथ देवदर्शन लिख्यते ॥
दर्शनं देवदेवस्य दर्शनं पापनाशनं ।
दर्शनं स्वर्गसोपानं दर्शनं मोक्षसाधनम् ॥ १
दर्शनेन जिनेन्द्राणां साधूनां वन्दनेन च ।
न चिरं तिष्ठते पापं छिद्रहस्ते यथोदकम् ॥ २
जिने भक्तिर्जिने भक्तिर्जिने भक्तिर्दिने दिने ।
सदा मेऽस्तु सदा मेऽस्तु सदा मेऽस्तु भवे भवे ॥ ३

तुम वंदें दुष जाइ सवही पापटलें जी
इंद्रादिक सब देवते तुम सेव करें जी ॥ ७
जिभा सहस बणाय तुम गुणकथन करें जी
रूप निहारनकानैन हजार रचे जी ॥ ८
भाव भगत बहुलीन इंद्रानी नृत्य करें जी
अंगविवेकथनाथथेइरं तान करें जी ॥ ९
हुं पापी मत हीन पुन विषर गयो जी
मोह महाभट जोर मम दूष दूर करो जी १०
प्रभु तुम सिंह उगार में तुम सरह गही जी
कनक कीरति कर भार श्रीजिनभक्ति रची जी ॥ ११ ॥

Colophon. इति श्रीजिनविनतीसम्पूर्णः लि०जस विजय संवत् १७८८ आषाढ सुदि ॥ २

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् द्वौ पद्यनिबन्धौ वर्त्तेते, तत्र प्रथमं तावत् जिनदर्शनं नाम संस्कृत पद्यं, षर्योदशश्लोकात्मकम्। द्वितीयन्तु जिनविनतिनामकं भाषापद्यमेकादशपद्यात्मकम्।

No. 113. जीवविचारः। Jīvavicāraḥ. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 7. Lines, 4 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out. Verse Generally correct. Complete

A work treating of different kinds of human souls under the name of Jīvavicāra sketched from Rudrasiddhānta, by Śrīśānti Sūri, According to the Jainas the principal divisions of Jīva are two (1) Mukta and (2) Saṁsārin. Of these the Saṁsārin is of two kinds (1) The Sthāvara, which can not move, and (2) The Saṁsārin, which moves from one place to another. The Sthāvara is again divided into five sorts such as—(1) the earth, (2) the water, (3) the fire, (4) the wind and (5) the plants. Of them the earth includes crystals, jewels, gems, corals, vermilions, arsenic, red arsenic, mercury, all kinds of metals, gold, &c., stones, and salts. The water includes rains, hails, snow, &c. The spark, meteors, thunder, lightning, &c. are included in the fire. Breathing, respiration, tempest, gales, &c.

are the different kinds of the wind. All kinds of vegetables may be called plants. All kinds of animals such as aquatic, living in the land and flying in the air, are animals included in the Saṁsārin. Either movable or immovable each soul has a different body of its own. The souls after getting eighty-four lacs of births receive salvation.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीसद्गुरुभ्यो नमः ॥

भुवण पईवं वीरं नमिऊण भणामि अबुहबोहत्थं ।
जीवसरूवं किंचिवि जह भणियं पुव्वसूरीहिं ॥ १
जीवा मुत्ता संसारिणो य तस थावरा य संसारी ।
पुढवि जल जलण वाउ वणस्सई थावरा नेया ॥ २
फलिहमणि रयण विद्दुम हिंगुल हरियाल मणसिल रसिंद कणगाइ।
धाउ सेढिय वरणेट्टिय पलेवा । ३
अब्भय तूरीउ समट्टी पाहाण जाई उणेगा
सोवीरञ्जण लोणाइं पुढवी भेयाइ इच्चाइं ॥ ४

End. असन्नि सन्नि पंचिंदिएसु नव दस कमेण बोधव्वा ।
तेहिं सह विप्पओगो जीवाण भण्णए मरणम् ॥ ४३
एवं अणोरपारे संसारे सायरंमि भीमंमि ।
पत्तो अणंत खुत्तो जीवेहिं अपत्तधम्मेहिं ॥ ४४
तह चोरासीलक्खा संखा जोणीण होइ जीवाणं ।
पुढवाईण चउण्हं पत्तेयं सत्त सत्तेव ॥ ४५
दसपत्तेय तरूणं चौदस लक्खा हवंति इयरेसु ।
विगलिंदिएसु दो दो चउरो पंचिंदि तिरियाणं ॥ ४६
चउरो चउरो नारयसुराण मणुआण चउदस हवंति ।
संपिंडियाय सव्वे चुलसीलक्खाउ जोणीणम् ॥ ४७
सिद्धाण नत्थि देहो नाउ कम्मं न पाण जोणीउ ।
साइ अणंता तेसिं ठिइ जिणंदागमे भणिया ॥ ४८
काले अणाइनिहणे जोणि गहणंमि भीसणे इत्थ ।
भमिया भमिहंति चिरं जीवा जिणवयणमलहंता ॥ ४९
ता संपइ संपत्ते मणुअत्ते दुल्लहेवि संमत्ते ।
सिरि संति सूरि सिट्ठे करेह उज्जमं धम्मे ॥ ५०

सो जीवविचारो संखेव दईण जाणणा हेउ'।
संखित्तो उद्धरीउ रुद्दाओ सुअ समुद्दाउ ॥ ५१

Colophon. इति श्रीजीवविचारप्रकरणम्।

विवरणम्—जीवविचारविषयकोऽयं निबन्धः।

No. 114. जीवविचारः। Jīvavicāraḥ. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 5 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1679. Appearance, old, worn out and torn in parts Verse. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the above described work with a slight difference only in the colophon such as—

इति जीवविचार सम्पूर्ण ।॥

संवत् १६७९ वर्षे आषाढमासे कृष्णपक्षे १२॥ वा श्रीसोममूर्त्तिगणि पं
श्रीरत्नमूर्त्ति गणि सं कौरपाल आर्थ्या अमृत दे सुत धन पाल।

विवरणमुक्तपूर्व्वम्।

No. 115. जीवविचार प्रकरणम्। Jīvavicāra Prakaraṇam. Substance, country-made colourless paper, 16 × 3 inches Folia, 7. Lines, 4-8 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1863. Appearance, old, worn out and torn in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A third complete copy of the same.

Colophon. इति श्रीजीवविचारप्रकरणं सपूर्णम्॥ संवत् १८६३ वर्षे फाल्गुण सुदि ॥
पक्षे लिखित वाणारसी गंगा तटे। अत्थि अणंता जीवा जेहिं न पत्तो
तसाइ परिणामी उपज्जंति चयंति य पुणोवि तत्थेव तत्थेव ॥ १ ॥ अप-
त्तारिय सुहमा अणाइया सब्बलोगमज्झंमि। अपडिहय केवाणी कम
बसेणं जउ मचियं। १॥ वालगोड कंसिय असंख कोडीड कुति गोल वा।

अर्थत जीवा वि गोलार्थं गोली इक्किकष भणिव । १ ॥ गोलाय असंमिज्जा असंखलिय गोलव इवइ । गोली इक्किकं मिनिगोए अर्थत जीवा मुणे अक्षा ॥ ४ ॥ श्रीरस्तु ॥ १

विवरणम्नूक्तपूर्व्वम्।

No. 116. जैनग्रन्थः। Jainagranthaḥ. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 25, by numeration without conaquitive number. Lines, 17 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and worm-eaten throughout Prose. Generally correct. Incomplete.

On examination the beginning of the work appears to be a commentary on the Karmavipāka of the Jainas, but the MS. being in irregular state it is difficult to ascertain what it really is. Many leaves are without marks. Besides this it has neither end nor colophon. On account of this state of the MS. it seems to have been labelled Jainagrantha.

Beginning. ॥ ८० ॥
श्रीवर्द्धमान प्रतिनमस्कारकरीनइ कर्म्मविपाकसूत्रनष्ठ विचारकहूं। सिरि, गा. श्रीवीरजिनवादीनइ कर्म्मनष्ठ विपाक संचेपिइं हुं कहुं विपाकस्यु कहीइ। अनुभव कर्म्मस्युं कहीइ ॥

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—जैनकर्म्मविपाकग्रन्थस्य काचित् खण्डिता टीका ॥

No. 117. जैनग्रन्थः (पट्टावली)। Jainagranthaḥ (Pttāvalī). Substance, country-made colourless paper, 12 × 4 inches Folia, 16. Lines, 2-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A work describing successive Paṭṭas or Jainagurus with a short account from birth to salvation of each. Anonymous.

Beginning, ॥ ६० ॥

जयन्तु गुरवो जैना तीर्थकृच्छिष्यसन्ततिः।
येषां नामापि जायन्ते रसनाः सफलाः सताम् ॥ १ ॥

श्रीगौतमस्वामी गौतमगोत्रीय ५० वर्षांते दीक्षा ३० वरस श्रीवीरसेवा १२ वरस केवल सर्व्वायु ९२ वरस वीरात् १२ वर्षांते मोक्षः। राजगृहे श्रीसुधर्मस्वामी अग्निवेश्यायनगोत्र कुल्लाक ग्रामे धम्मिल ब्राह्मण पुत्र वर्ष ५० प्रांते दीक्षा ३० वरस वीरसेवा १२ वरस छद्मस्थ वरस ८ केवल पर्याय सउवरस १०० सर्व्वायु। महावीर हुंती २० वर्षे राजगृहे मोक्षः महावीरपाटइ श्रीजंबूस्वामी काश्यपगोत्र राजगृहनामनगर तिहां ऋषभ व्यवहारी छउ। तेहनी भार्य्या धारिणी तेहनी कुक्षिलइ विषइ जन्म गृहे वर्ष १६ व्रत २० केवल ४४ एवं ८० सर्व्वायु प्रांते मोक्षः २ तिवारपछी दस बोल विच्छेद गया। मणपरमोहि पुलाए। आहार गखव गउ उवसम कप्पे संयमतिय केवलि सिभ्भ्जियणाउ जंबूमि वुच्छिन्ना १ मन. पर्यवि ज्ञान १ अवधिज्ञान २ पुलाक लब्धि ३ आहारक शरीर ४ क्षायक श्रेणि ५ उपसम श्रेणि ६ परिहारविशुद्धि चारित्र ७ सूक्ष्म संपराय चारित्र ८ यथाख्यात चारित्र ९ केवलज्ञान १० ए दस बोल जंबूस्वामिसुं विच्छेद गया २ तेह नइ पाटि श्रीप्रभवस्वामि विन्ध्य राजारउ सुत गृहे ३० दीक्षा ४४ वर्ष सूरि पद ११ वर्ष सर्व्वायु ८५ वर्ष मथुरायां स्वर्गप्राप्त। ३ तेहनइ पाटि श्रीसिज्जंभव सूरि वाछायण गोत्रीय ब्राह्मण गृहे वर्ष २८ व्रत ११ युगप्रधान २३ एवं सर्व्वायु वर्ष ६२ ४ तेहनइ पाटि श्रीयशोभद्र सूरि तुंगियान गोत्र १४ पुर्व्वधर गृहे ४२ वर्ष व्रते १४ वर्ष सूरि पदे ४० वर्ष सर्व्वायु ९६ ॥ ५ ॥ श्रीआर्यसंभूति विजय च्यारि शिष्य सिंहगुफावासी १ दृष्टिविष २ बिलवासी कूपकाष्टवासी ३ कोशी गृहवासी थूलभद्रः ४ गृहे वर्ष ४२ व्रते ४० युग प्रधानत्वे ८ सर्व्वायु ९० ॥ ६ ॥ तेहनइ पाटि श्रीभद्रबाहुस्वामि गृहे ४५ वरस व्रत १७ वरस सूरिपद १४ एवं ७६ वरस ॥ ७ ॥ तेहनइ पाटि श्रीथूलिभद्र पाडलीपुर नगर नंदराजा तेहनइ निगडाल मुह तउ। नागर ब्राह्मण तेहनी भार्य्या लाक्षलदेवी तेहनइ २ पुत्र थूलि भद्र १ नइ सिरियो २ तियांरइ ७ बहिन जक्खा १, य जक्खदिन्ना २ भूया ३ तहचेव भूयदिन्नाय ४ सेणा ५ वेणा ६ रेणा ७ भयणीउ थूलिभद्दस्स १ ए सात बहिनी थूलिभद्र गृहवासइ वरस ३१ दीक्षा वरस २४ युग प्रधान वरस ४५ सर्व्वायु १०१ महावीर हुंति २५ वरस दिव गत ॥ ८ ॥

In this way the Jainagurus have been described.

The 18th is Ārya Sudharma Sūri who lived at the time of Vikramāditya reigning over Ujjayini after 470 years of Mahāvīra, 22nd is Haribhadra Sūri, of whom the following account is to be found.

> जिहनइ पाटि श्रीहरिभद्र सूरि हुइनइ हुस १ परमहंस श्वेतविद्या उभ्जटपणसाभली १४४४ बौद्ध होम भणी बांधी श्राण्या। पछइ याकिनी महत्तरा साध्वी तिणइ प्रतिबोधीनइ वाह्यान्या। पछइ श्रालोयाण भणी १४४४ प्रकरण कीधा श्रावश्यकनी २२ सहश्री कीधी श्रनेक ग्रथ कीधा चित्रकोटसमीप बोहियाणउ गाम तिहां कणि एहवा श्रीहरिभद्र सूरि।

The last part of the work is written in Sanskrit as follows—

> श्रीजिनमाणिक्य सूरिपट्टे युगप्रधान श्रीजिनचंद्र सूरिर्जात। तिमरीपुर पार्श्ववर्त्ती वड़लाग्रामवासी रीहड़ गोत्रीय. स:, श्रीवतसिरि + + पुत्र: संवत् १५९५ जन्म श्रीजिनमाणिक्य सूरिभि: संवत् १६०४ वर्षे लघुवया दीक्षित। यस्य १६१२ वर्षे भाद्रपद सुदि ९ दिने श्रीजेसल मेरौ वेगडा श्रीगुणप्रभसूरिणा सूरिपद दत्त राउल श्रीमालदेवेन नदीमह: कृत:। पुन: स्वप्न मध्ये समवसरण कौतुकस्थित सूरिमन्त्रपत्रं दर्शित श्रीजिन माणिक्य पादै.। पुनर्येन मयाम मत्रीश्वर समाकारितेन श्रीविक्रमनगरे संवेगात् क्रियोद्धार: कृत:। तत् समये रीहड़ गोत्रीय. प श्रीमकलचंद्रनामा प्रथम शिष्यो जात:। गुर्जरादौ विद्वच्च श्राविका हट्टीकृता:। पुन: श्रीपत्तन-नगरे श्रीश्रभयदेव सूरि: स्तंभनक पार्श्वमूर्त्ति प्रकटकर्त्ता नवांग वृत्तिकर्त्ता खरतर इति सकल गच्छ समच्चं निश्चित्य तत: सपचीय धर्मसागरी धर्षित: पुन: श्रीलाभपुरे श्रीश्रकब्बर साहि प्रति बोध्य द्वादश सूबेषू श्राषाट-माससाष्टाह्निकाया जीवदया पालिता पुन: साहेराज्ञया सिन्धुदेशे १६५९ वर्षे पञ्चनद्य. साधिता:। पञ्चपीरस्थानानि साधितानि। वर्षे यावत् स्तंभतीर्थे समुद्रमच्छजालानि मोचितानि। पुनर्यस्यातिशयं दृष्ट्वा युगप्रधान पदं दत्तम्॥ पुनर्येन फत्तवहिपुरे चैत्ये परपक्षिदत्ततालकं हस्तस्पर्शेनोद्घाट्य देवा: चतुर्कृता लोके चमत्कारो जात:॥ यद्वारकै मन्त्री श्रीकर्मसंघव्री श्रीसामजी शिवाप्रमुखा. दीक्षिमन्त: श्रावका जाता:॥ येन कर्म चन्द्र-मन्त्रिणा १६२५ वर्षे ग्रकाकारे प्रभूतमन्नं दत्तम्। पुन: श्रीसाहि पार्श्वात् सीरोहि सत्का: १६००० जिनप्रतिमा मोचयित्वा श्रीविक्रमनगरे स्थापिता॥

सर्व्वत्र ८ रजत स्तंभनिका कृता। तथा श्रीजिनचन्द्राय सूरि राज्ञां पातिसाहि अकब्बरेण युगप्रधान पदं दत्तम्। श्रीजिनसिंहेन सूरीणां माचार्य्यपदावसरे याचकानां ९ गजाः पञ्चशतान्यश्वाः ९ ग्रामाश्च दत्ताः एवं सपाद कोटि दानं दत्तम्। सं श्रीसोमजी शिवाभ्यां च श्रीशत्रुञ्जय गिरिनारार्बुदाचल गौड़ी राण पुरादिषु श्रीसङ्घमाड्ँ यात्रा कृता। अनेक प्रासादबिम्बादीनि कारितानि। सर्व्वत्र श्रीखरतर गच्छ वृद्धेषु स्तंभनिका कृताः। पुनः श्रीगुरुणा एकदर्शनिनोऽनाचारं दृष्टा कुपितेन साहिना सर्व्वगच्छीयदर्शनिषु देशेभ्यो निष्कासितेषु पत्तनादिकृत्य आगरायां गत्वा श्रीसाहिसमक्ष अपराध मोचनेन सर्व्वदर्शनिनां सर्व्वत्र विहारः कारितः पुनर्यस्य श्रीसकलचन्द्रसूरिप्रमुखा ९५ शिष्याः स्वहस्तदीक्षिता जाताः स १६७० आसोज सुदि २ दिने श्रीजिनसूरीणां गच्छभारं समर्प्य सर्व्वशिक्षा श्रीबीलाडा नगरे स्वर्गे प्राप्ताः॥ ततः श्रीजिनचन्द्र सूरिपट्टे श्रीजिनसिंह सूरिर्जातः चोपड़ा गोत्रीयः चेतासरवासी सा चांपा चांपलदेवपुत्रः सं १६१५ वर्षे मार्गशीर्ष सुदि ५ दिने जन्म। १६२३ वर्षे दीक्षा श्रीबीकानेर दीक्षामहः मांडणी निवेन कृतः १६४० वर्षे श्रीजेसल मेरौ वाचकपदं सं कुशलेन महोत्सवः कृतः साहि श्रीअकब्बरसलीमादिभिर्बहुमानित १६७० वर्षे मार्गशीर्ष सुदि १० दिने श्रीबीलाड़ानगरे भट्टारकपदं प्राप्त १६७४ वर्षे पौष वदि १० दिने श्रीमेड़तानगरे परलोकं प्राप्तः॥ ६५॥ श्रीजिन-सिंह सूरिपट्टे श्रीजिनसागरसूरिः बोहित्थरा गोत्रीयः श्रीबीकानेर वास्तव्य सा वच्छराजभार्य्यामिरगादेवी पुत्रः १६ वर्षे कार्त्तिक सुदि १४ रवौ अश्विन्यां जन्म चोलामूलनाम १६६१ वर्षे माघ सुदि ७ दिने अमरसरसि श्रीजिनसिंहसूरिणा दीक्षितः श्रीमालवृद्धराचूका श्रावकेनंदी महोत्सवः कृतः वां श्रीहर्षनंदगणिना बाल्यत आरभ्य सर्व्वशास्त्राणि पाठितानि स १६७४ वर्षे मेड़ता नगरे श्रीजिनराजसूरिणा भट्टारकपदं प्राप्तं। तस्यामेव नन्द्यां आचार्य्यपदं प्राप्तं संघ बोथाम करणेन पदमहोत्सवः कृतः। ततः सं १६८६ वर्षे जिनराजसूरिणा मिथ्याविष प्रयोगप्रवृत्ति प्रकटितेन गच्छ-स्फोटः कारितः तथापि स्थाने स्थाने पर्व्वत श्रावकैर्मानिताः परमसंवेग-वतो भाग्यसौभाग्यवन्तः। भट्टारक श्रीजिनसागरसूरयः श्रीअहम्मदाबाद-नगरे संवत् १७२० वर्षे ज्येष्ठ वदि तृतीयायां एकादशवासरानशनं विधाय विधाय च श्रीजिनधर्म्मसूरीन्द्रान् सर्व्वशिष्याणां शिक्षां दत्वा स्वर्गं जग्मुः॥ ततः श्रीजिनसागर सूरिपट्टे श्रीजिनधर्म्मसूरिर्जातः भणशालि गोत्रीयः श्रीबीकानेर वास्तव्यः सा रिणमल भार्य्या रतनादेवी पुत्रः संवत् १६९८ वर्षे

पौष सुदि २ अभिजित् नक्षत्रे जन्म खरहदमलनाम संवत् १७०८ वर्षे वैशाख सुदि ३ दिने श्रीजिनसागरसूरिणा दीक्षितः वादि श्रीहर्षनन्दनगणिना बाल्ये वयसि सर्व्वशास्त्राणि पाठितानि। संवत् १७११ वर्षे माघ सुदि ११ आचार्यपदमहोत्सवः ६० बहुधा आर्था विमला देव्या कृतः संवत् १७२० वर्षे श्रीविक्रमपुरे भट्टारकपद महोत्सवो गोलवच्छा मनरूपदासजीकेन कृतः। ततो भट्टारक श्रीजिनधर्मसूरिभिः सं उदयसेन रतनकृत श्रीशत्रुञ्जय श्रीशंखेश्वर पार्श्वनाथ संघयात्रा कृता। पुनः मरुस्थले पञ्चाटमादितप. एवं सर्व्वदेशेषु सदेशेषु विहारः कृतः संवत् १७३६ वर्षे मृगशिर वदि ८ श्रीजिनचन्द्र सूरीणां गच्छ भार भलाय पट्टं समर्प्य श्रीलूणकर्णसरसि नगरे स्वर्गं गताः। ६०। तत् पट्टे महासौभाग्यभाग्यवन्तः साम्प्रतं विजयमाना भट्टारक श्रीजिनचन्द्र सूरयो जयन्तु। तेषां आज्ञया संघः प्रवर्त्ततामिति श्रेयः।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् जैनगुरूणां केषाञ्चित् क्रमाविर्भावः संक्षिप्ते लिखितश्च वर्त्तते।

No. 118. जैनशास्त्रम्। Jainaśāstram. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. It contains different works each with different leaf marks. Some of them are incomplete and the hand-writing also differs in many cases. So we describe below each of the MS. separately.

(1) **रतनचूडामुनि चौपाई।** Ratanacūḍāmuni Caupāī. A poem complete in 20 folia, of which fol. 1—10 are wanting. Lines, 13-16 in a page. Character, Nāgara. Date, not clear, for the date of copying is not mentioned while at the end the date of original composition has been given in the following verse संवत् नववर चवदी मुनिवर मसि वरसो दादीरे it has been illustrated by the figure 1028. Appearance, old. Verse. Not correct. Incomplete

A poem in Caupāī or Catuspadī metre instructing religious principles of the Jainas, by Kanakanidhānavācaka. *The following* extracts from the end may give a comprehensive idea of the work.

रतमचूड़ विवहारीर छरे। ते संसारी जीव कृपकटाहिते जाणिज्योरे।
ससाररूप इदीष॥ १॥

भवक जन सांभलि ज्यो भम वात। करज्यो उद्दिम छम तप छरे।
जिम पामउ सुष मात। वैरागमइ उपदेसइ छरे।

सदगुरुवचन रसाल। थाह जे कह्योति कीरे गरभ निवास विसाल॥ २

अन्याइ थानक कह्यो रे नीच कुलइ अवतार।
कणिकवि हुं वनजे गहीरे ध्यारि कषाय विचार॥ ३
मूव हारनी पावडीरे। ते रागद्वेष संभारि
कायउ नइं मान्नी कह्यो रे ते अठम अहंकार॥ ४

भं च्यारि कणि कहीजा कह्यारे। ते तउ वि कथा च्यारि
रणधण्टा वेश्या कहीरे ते मिथ्यात विकार॥ ५

भं केवली भाषतो साभल्योरे साभली कर्मविपाक।
वइ राग मनमइ आवीय छरे। समकित पाम्यो सार॥ ६

भं रतन चूडकथा कथयोरे। आदरीया व्रत वार।
मणिचूड पिणि श्रावक थया इरे। हीयडइं हरष अपार॥ ७
सात पेंवे धन वा वइरे वामो वासि अमारि।
वरन बइजस विसह्योरे। सोभागी सिरदार॥ ८

भं श्रावकना व्रत पालीयारे केतला वरसा सीम।
इग्यारे प्रतिमा वाहीरे संभालइ चउदह नीम॥ ९

भं साधुसंयोगइं अनुक्रमइरे लीधउ संयम भार।
सीह तणीपरि आदर्योरे पालइ पांमाचार॥ १०

भं चउदह पूर पुरा भण्यारे तपकीधा श्रीकार।
पंच प्रमाद परिहर्योरे दुकर प्रकार॥ ११

भं पंच महाव्रत पालीयारे। वरस घणालगी धीर।
अंत समइ अणसण ग्रहिउरे सा चउसाहस धीर॥ १२

भं रतन चूडमुनि सातमइरे पहुतउ वरदेवलोक।
सतर सागर नउआ ऊषोरे सीधा सगला थोक॥ १३

भं रतनचूडमुनिवर जउरे करिस्यइ इक अवतार।
माहा विदेहमइ सीझस्यइरे। धन एहनउ अवतार॥ १४

भं पात्र दान थीया मीयारे सरव संपद संतान।
इम जाणी नर प्राणीयारे देज्यो अटलक दान॥ १५

ढाल कही वें वीस मीरे राग सारंग मल्हार।
कनकनिधान करइ वदनारे दिन २ प्रति सोवार ॥ १६

अं ढाल २४ पास जिणंद जुहारीयइ ॥ ० ॥
रतनचूडामुनि चउपई ॥ पवाची चउरसुजाणीरे।
चउवीस ढाल सुहामणी। एतउ पूरी चटी प्रमाणीरे। १
संवत् गयवर अयडी ॥ १०२८ ॥ मुनिवर समिवर सीदारीठे।
श्रावण वदि दसमी दिनइ चउपी जोडि शुक्रवारीरे ॥ २
श्रीखरतर गच्छमा धनी भट्टारक श्रीजिन राजीरे।
श्रीजिनरतन सूरी सद। गच्छ नायक वड वाजो इरे ॥ ३
युग प्रधान जगि परगडारे। विजयमान गच्छ राजीरे।
श्रीजिनचदसूरी सद। गच्छ नायक गुरुसिर ताजोरे ॥ ४
श्रीजिन कुसलपरंपरा जिहा किणि मोटा मुनि रायीरे।
विद्यागुणगणसागरा। श्रीहंसप्रमोदउ वकारीरे ॥ ५
तासु सीस पाठक जयो चारुदत्त कवि राजीरे।
तेहनी सानिधि चउपई एतउ पुरीसइ सुभ काजीरे ॥ ६
कनकनिधानवाचक रटीए चउपी चोवीस ढालीरी।
मधर मवध सुहामणी सघर चउ सा नीरे ॥ ७
भणना हणता वाचता एतउ सगुणा माणस हरषइरे।
रागरतन जव हरभला पिणि जवहरी माणस परषइरे ॥ ८
श्रीजिन कुसल पसाउनै। सुभ वंछितच थायर माणीरे।
कनकनिधान कहइ हुज्यो सुषसपदा लील कल्याणीरे ॥ ९

Colophon. इति रतनचूडमुनि चउपई समाप्ता ॥ गुरु जीनी सो चवीतेनें वासे लिषीवइ लालजीरे ॥ श्री ॥

विवरणम्—रतनचूडमुनिचउपईनामक. कश्चित् भाषापद्यनिबन्धः।

---

(2) **मृगावती।** Mrigāvatī is the second poetical work on the adventures of Mrigāvatī the queen of the king Udayana, complete in three khandas, of which the first and second are incomplete; by Samaya sundara At the end of the third khanda, a brief account of the work is given thus—

समय सुंदर मणि मानाचे ॥ २४

म॑ श्रीखरतरगच्छकमल दविदा युगप्रधान् जिनचंदाक्षे ॥ २१

म॑ श्रीजिनसिंघ सूरि सोभागी पुण्यदिशाजमुजामिके ॥ २२

म॑ प्रथमशिष्य श्रीपूज्यकेरा सकल चंद गुरु मैराक्षे ॥ २३

म॑ तसु प्रसादि थया ग्रंथ पूरा प्रगल्या सुज जस पडूराक्षे ॥ २४

म॑ सोलसइ आठसथ्या वरषे हुइ चउपईशाण हरषेके ॥ २५

म॑ मृगावती चरित कह्या त्रिर्हं खंडे ज्ञाणे आदघम ढेघे ॥ २६

म॑ सोहण विनि चउपई सुणतां भणतां नइ वन्ति गुणताके ॥ २७

म॑ समय सुंदर यइ सघ आसीसा रिद्धि हद्धि मुजगो साक्षे ॥ २८

सर्व्वगाथा ॥ २११

Colophon. इति श्रीमृगावतीचरित्रे चंड प्रद्योत नव प्रकाराग्रपण ॥१॥ श्रीधारागमन ॥२॥ मृगावतीदीक्षा ॥ ३ ॥ उदयन श्रावकाव्रतग्रहण ॥ ४ ॥ मृगावती चदन केवलोत्पत्ति ॥ ५ ॥ तन्निर्व्वाण वर्णनो नाम तृतीय खंड सपूर्ण ॥ ६ ॥ तृतीय खंडे ढाल ॥ १२ ॥ गाथा ॥ २११ ॥ प्रथम खंडे ढाल ॥१३॥ गाथा २६८ ॥ द्वितीय खडेपि ढाल । १३ । गाथा २६६ ॥ सर्व्वढाल ३८ । सर्व्व गाथा ॥ ७४५ ॥ ग्रंथाग्र ॥ ११०० ॥ इति श्रीमृगावती चउपई संपूर्ण ॥ संवत् १६९७ वर्षे श्रीअचलगच्छे पूज्य श्रीकल्याणसागर सूरीश्वर विजयराज्ये वैशाषमासे शुक्ल पक्ष पूर्णिमायां रविवासरे लिखितम् ॥ लेखकपाठकयो: श्रेयासि भूयासु: ।

So it appears that this copy has been written 29 years after the original composition the date of which is 1668.

---

(3) The third Ms is a copy of the Daśavaikālikasūtra (दशवैकालिकसूत्र) one of the famous Jaina religious works Substance, country-made colourless paper. Folia, 17. Lines, 5 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old and writing slightly effaced in parts. Prose. Generally correct. Complete.

Daśavaikālikasūtra is a famous work, complete in four Adhyāyas (chapters) of which the first is called the Dumapupphyajhayanam, the second Sāmannyapubbiyajhayanam, and the third Khullyakācārajhayana while the fourth is without a particular name for in the

colophon it is mentioned in general term such as Daśavaikālikasūtrasya Caturthamadhyanam. In the first chapter a simile between flowers in trees and this work and of bees and the readers is illustrated hence its name Drumapupphiya. The name of the second chapter is Sāmannyapubbiyā or Srāmanyapurbyam meaning the first step to attain the true merit of a Śramana ascetic. In the third chapter Ācāras or good conduct to be observed by Jaina Sādhus are mentioned, hence it is named Khullakācāra or Ksullakācāra. In the fourth chapter a detailed account of the characteristics of the Jaina religion as taught by Jambu Svāmī has been given. As the work is a famous one and already described before we need not describe it here.

---

(4) The fourth as well as (5) the fifth Mss. under this number are Bālabodha, a commentary on the Ajitaśāntistavana and the text Ajitaśāntistavana respectively already described before.

The rest being incomplete we mention below their names only in the order in which they over.

(6) लघुसंघयणी । Laghusamghayanī.

(7) संस्तारकविधिः । Saṁstārakavidhiḥ

(8) वृद्ध अतिचारः । Vriddha Aticāraḥ

(9) श्रीस्तुतिः । Śrīstutiḥ.

(10) श्रीपार्श्वनाथनमस्कारः । Śrīpārśvanāthanamaskāraḥ.

Of these the Saṁstārakavidhi, being complete and the smallest of the works containing 14 verses only we quote below the whole work except verses 2, 3 and 4 which are illegible.

॥ ६० ॥ निग्गहीत नमो खमासमणाणं ॥ गोयमाईण। महामुणीण नमो अरिहन्ताणं ॥ वार ३ ॥ करेमि भन्ते सामाइयं ॥ वार ३ ॥ अणु जाणह जिठिज्जा ॥ अणु जाणह परम गुरु। गुरुगुणरयणाहि। मंडियसरीरा बहुपडिपुन्ना पोरसि राई संथारए ठामि ॥ १ ॥

चत्तारि मंगलं। अरिहंता मंगलं। सिद्धा मंगलं। साहूमंगलं केवल पन्नत्तो धम्मो मंगलं ॥ ५ ॥ चत्तारि लोगोत्तमा अरिहंता लोगुत्तमा। सिद्धा लोगुत्तमा साहूलोगुत्तमा। केवल पन्नत्तो धम्मो लोगुत्तमा ॥ ६ ॥ चत्तारि सरणं पवज्जामि। अरिहंते सरणं पवज्जामि। सिद्धे सरणं पवज्जामि। साहूसरणं पवज्जामि। केवल पन्नत्तो धम्मो सरणं पवज्जामि ॥ ७ ॥ पाणायवाय मलियं चोरिक्क मेहुणं दविण मिल्थं। कोहं माणं मायं लोभ पिज्जं तहा दोसं ॥ ८ ॥ कलहं अभक्खाण पेसुन्न रइ अरइ समाउत्तं। परपरिवायं मायामोसं मिच्छत्त सल्लं च ॥ ९ ॥ वोसिरेसु इमाइं मुक्ख मग्ग संसग्ग विग्ग भूयाइं दुगाइ निबंधणाइं अट्ठारस पावट्ठाणाइं ॥ १० ॥

End. एगोहं नत्थि मेको। नाहमन्नस्स कस्सइ। एवं अदीण मणसो अप्पाण मणु सासए ॥ ११ ॥ एगोमे सासउ अप्पा। नाणदंसण संजुउ। सेसा मे बाहिरा भावा सव्वे संजोगलक्खणो ॥ १२ ॥ संजोगमूला जीवाणं पत्ता दुक्खपरम्परा। तम्हा संजोगसंबंधा सव्वं तिविहेण वोसरियं ॥ १३ ॥ अरिहंतो महदेवो जावज्जीव सुसाहुणो गुरुणो। जिण पन्नत्तं तत्तं इय सम्मत्तं मए गहियम् ॥ १४

Colophon. इति श्रीसंस्तारकविधिः संपूर्णः। सवत् १६९० वर्षे ज्येष्ठ मासे असितपक्षे श्रीआगरा नगरे लिखितम्। श्रीकल्याणसागर सूरीश्वरो रज्ये विजयराज्ये लेखकपाठकयोः चिरं जीयात् शुभं भूयात् श्रीसात् सकलार्याशिरोमणि साध्वी श्रीबाहला पठनार्थम् ॥ श्रीअंचल गच्छे।

Next important work is the Vriddha Aticāra वृद्ध अतीचार It consists of some valuable instructions on avoiding unreal and following what is real. The following extracts from the beginning will throw some light on the nature of the work.

॥ ६० ॥ इच्छामि खमा समणो। इच्छाकारेण संदिसह भगवन् गुरुपर्व भणो। सविशेष पणो अतीचार आलोउं। इच्छ नमो अरिहंताणं। इच्छ श्रावक तणइ धर्मइं सम्यक्त मूल बारव्रत भणीइ ॥ इच्छ ॥ अरिहंतदेव सुसाधगुरु जिनप्रणीत धर्मभाव तु सम्यक्त प्रतिपालुं। द्रव्यतु लौकिक। लोकोत्तर। देवगत। गुरुगत। पर्व्वगत मिथ्यात्व चतुर्व्विध भणीइ ॥

हरिहरब्रह्मादिं इन्द्र चन्द्र यह्गोवत्र गणेश दिकपाल क्षेत्रपाल स्कन्द कपिल रुद्र हनुमंत यच मुक्तिमुक्तिदायक तणी आराधीइ ते लौकिक देवगत मिथ्यात्व। चरक परिव्राजक कौलिकापालिक द्विज तापस संसार तारिक भणी मानीइ ते लौकिकगुरुगत मिथ्यात्व। अपर परिग्रहीत जिन बिम्ब वैराग्या ब्रह्मशान्तिक प्रमुख जैनदेवदेवी तनु देव बुद्धि पूजन ते लोकोत्तर देवगत मिथ्यात्व। पास छाउ सन्नाकुशील संसत अहवद निहव चीटिक द्रव्यलिंगी तणइ विषइ जे गुरुबुद्धि मानीइ ते लोकोत्तर गुरुगत मिथ्यात्व। ए चतुर्विध मिथ्यात्व यथाशक्ति परिहरु ॥ सम्यक्त्वना पाच अतीचार सोषउ ॥

Aticāra means neglect and corruption. To avoid all kinds of neglects and corruptions is the principal instruction of this work. By way of illustration we quote below few lines.

इत्तरि पर गाहिया गमणे। अपरि परगहिया गमणे। अनंगक्रीडा परवीवाह करणे। कामभोगतिव्वाभिलाषे। ईतर थोडइ कालि सुकेतनइ वारइ स्वपुरुष तणउ गमन कीधइ हुइ। अपरिग्रहीत परपुरुष तणु गमन कीधउ हुइ। अनंगक्रीडा अयामकइ देह काम कुचेष्टा कीधी हुइ। कामभोग तणइ विषइ रात्ति दिवस ति चित्त यइ। तीव्राभिलाष धरिउ हुइ। पर्व तिथि विघूत लगइ सील भग हुउ हुइ ॥ &c

---

No. 119. पञ्चमाङ्गश्रुतस्कन्धव्याख्या। Pañcamāṅgaśrutaskandha-vyākhyā. Substance, country-made white paper, *13 x 6 inches* *Folia*, 36. Lines, 9-17 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, torn in parts. Prose Not correct. Incomplete

A commentary on the Śrutaskandha Anonymous.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रुतस्कन्दनामकस्य पञ्चमाङ्गस्य काचिदसम्पूर्णा टीका वर्त्तते।

No. 120. ढालसागर। Dhālsāgara. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 127 (of which fol. first is wanting). Lines, 13–17 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1740. Appearance, old, with different hand-writings. Verse. Generally correct. Complete.

A poem on the description of Harivaṁśa in the form of Dhāla a kind of song, by Guṇasāgara Surī, consisting of 151 Dhālas, complete in nine khaṇḍas or chapters. The subject of the work is the same as that of the Hindu Harivaṁśa. Names of persons such as Jadu, Sauri, Vṛisṇi, Andhaka, Vāsudeva, &c., as well those of the localities such as Mathurā, &c, are the same as in the Hindu Harivaṁśa. The only difference is that the heroes of Dhālasāgara are Jainas. From the following lines the readers will be able to form an idea of the work.

सेवकरूपी देवता कहइ तदा सिर नामि।
किं हिं करवो सुर उपना आप प्रकाशउ स्वामि॥ ४०
अवधिज्ञानकरी देषीयो पुव्व भवांतरिताम।
राजा राणी पेषीया युगलपणि अभिराम॥ ४१
अगूढा धीठ धनी अग्नि झाल असराल।
काल रूप कोपी तिहां आवउ मूरतन काल॥ ४२
आदिनाथ को नंदन वनौं कउ बाहुबली बलवन्तजी।
भरतेश्वर भुजबलि हरायो एवहु लउविरतंतजी॥ ४६
सोमयशा कुंअर करमइं तउ श्रीयंशास कुमारजी।
आदिनाथ नइ जेणि करा वियउ इक्षु रसइं आहारजी॥ ४७
तेहनो षंदन सार्वभूमजी तेह नहुउ सुभूमजी।
सुघोष राजा तस पाछ उपइं वैरी कुलनउ धूमजी॥ ४८
घोष सुवइंनो तेहनउ नन्दन महानंद सुनन्दजी।
सुभद्र सुभंकर सोमवंशिए उदया पूनिमा चंदजी॥ ४९
कोइ गति को सुरगति वासइ एह वंशिना भूपजी।
असंख्यातमी पीढी उपजिउ कीरति चन्द्र अनूपजी॥ ५०
निसंतान राजा तव मूउं देवतणइ सजोगजी।
रूपपदवी नायक नही कोइ मिलिया सघना लोगजी॥ ५१
पंचदिव्य करि वनि आया सुभग धनि सबी सजी।
हरिणी युगलपथ देषी मनमइ धरी जगीसजी॥ ५२

अम्बरथी सुरवाणी प्रगटी शीच करउ तुम्ह काइंजी ।
चंपानगरी नउभल भूपति आपउं वाहिंजी ॥ ५३
राजा राणी नइ तुम्हे देणी मदिरामांस आहारजी ।
म्यारउ वचन न माने सउ'रे तउ करिसिउ संहारजी ॥ ५४
सुर सकति आउंधउ घटावी अवगाहन पणिनेमजी ।
वयग वैर नवीमरइरे यमरस पालिउ एमजी ॥ ५५
हरि नामिइ राजा हुइ ते लोक नथ्या कारिजीतिजी ।
पायक परिग्रह पुरइ तउरे इयगयरथनी कोड़ि जी ॥ ५६
एथापइना हरिवंशत नीरे वसुध्यासइ विख्यातजी ।
दशमा जिन वरजीनि वारइ आगइति सुणो वातजी ॥ ५७
हरिहरिणी थी नदन उपजिउं प्रथवीपतिगुणधामजी ।
महागिरि हिमगिरि वसुगिरि राजा उत्तमनाम प्रधानजी ॥ ५८
संवी गिरि सुयश नरनायक एमोटो राजानजी ।
त्रिखंड प्रथवी माहिं अखंडित वरतावी निज आणजी ॥ ५९
सहुन ही संघपतिनी पदवी करि विमला चल जातजी ।
भगति व भाव सुभभावनामावी कीधी निर्म्मलगतजी ॥ ६०
एवं हरिवंशि कुलहुया संख्या रहित अपारजी ।
किहि सुरगति किहिं सिवगति साधी सफल कीया अवतारजी ॥ ६१
सुनि सुव्रत स्वामी जगतारक गाजस्थइ हरि वंशजी ।
सुनि सुव्रत सुव्रत राजा वंशतणं अवतंसजी ॥ ६२
भूरि भूपनउ अन्तर होतां मथुरापूरी मझारिजी ।
वसु पुत्र हइतक उवर वंशविभूषणसारजी ॥ ६३
केस लाख काल अन्तर यदुराजा उतपनजी ।
जिहियी यादव नाम कहाया दुनिए पुरुषरतनजी ॥ ६४
यदुराजानउ सूरसुतरउ सूरसरीय उदारजी ।
भाया प्रतिभाषा हि विचारी ते कहिवा चित्तभावजी ॥ ६५

The king Śūra had two sons like the sun, the first Śauri and the second Suvīra. Śauri was enthroned and the second was made Yuvarāja. Prince Śauri removed his capital to a newly built city entitled Śauripuri, while his younger brother used to remain in the city of Mathurā. King Śauri having placed his son Andhaka Viṣṇu (Andhaka Vṛṣṇi ?) on his throne died. Andhaka Viṣṇu had ten

sons Samudra Vijaya, &c. and two daughters Kunti and Madri by the queen Subhadrā. Kunti was married to a king belonging to the Kuru dynasty. Here a description of Kuruvaṁśa has been given thus—

आदिनाथ नौ सुत कुरुनामी तेहथकी कुरुवंत कहाण ॥ ८२
कुरुसुत हस्तीराय कहायी हथिनाउर भली नगर विसायी।
हस्ती नृप संतान वषाग्रं विश्ववीर्य नरेश्वर जाग्रं ॥ ८३
असंख्यात नृप हुयानंतरि। शान्तनु राय हुउ हथिनाउरि।
दुष्टो दारुण साधु उजागर तौजी दान कह्गिुण सागर ॥ ८४

End.

गायौरे हरिवंश सरीयारे मनवंछित काज कि पांमीरे।
परमास अधिकाईरे रूपनी आजकि गायौरे ॥ १
बारह दशना जिण तणइरे वंशए उत्पन्न।
विस्तरी शाषा घणी काइ हुया बहुपुरुष रतन ॥ कि गां ॥ २
अपर नाम सुहा भणीरे नृप यदु थी जोइ।
राय यादव राजीया काई पुहवीरे पर सुधा सोइ ॥ किगां ॥ ३
बौसमो बावीसमौरे एथिवंश जिनंद।
उपन्यौउ आनंद मइं काइ आयारे तिहां चउस वि इ द ॥ किगां ॥ ४
क्रुष्ण नइं बलदेवजीरे वंशनइं अवतंस।
वासि नगरी द्वारिका काइ कौधुउ अरिकुल विध्वंस ॥ किगां ॥ ५
स्थान फइ आइ भलारे धर्मनंदन भीम।
शक्रसुत सौभावरी काइ पोढारे पौरष निसीम ॥ कि गां ॥ ६
शावनइ पर जून नारे बन तणी नही पार।
एक एकांथी वडा कांई अगणितरे हरिवंश कुमार ॥ कि गा ॥ ७
इन्द्रनगरी द्वारिकारे द्वारिकापण सोइ।
उपमा सरिषी सहि काइ अन्तररे नवि दीसइ कोइ ॥ कि गां ॥ ८
नित्य रङ्गविनोदमइंरे नित्य हरष उलहास।
द्वारिकानगरी तणी काइ निति कौरे वाधती वास ॥ कि गां ॥ ९
नित्य सुत जन्मौ सुखूरे नित्यसुतनौ सान।
नित्यसुत परणतणा काइ दीवइ रे उच्छाह रसाल ॥ कि गा ॥ १०
चउक पूरइं कामिनीरे कलसना मंडाण।
दीवनइ दधि अचता काइ करीयइरे घरि २ कल्याण ॥ कि गां ॥ ११

कीजीयइ जिन देहरारे पूजा प्रकार धोंकि धपमप मद्दमा।
काइं वाजइगे वाजिए अपार । कि गां ॥ १२
पेन पेन्नना पगारि घूघर घमकार भली भावइ भावना कांइं भवीयारे
भल भाव उदार । कि गां ॥ १३
प्रवल्भावि प्रभावनारे परम पुन्य प्रकाश।
श्रीफला श्रीकारिय कांइं पूलीरे पूगी मन आश । कि गां । १४
नारी नीकी शोभतीरे पहिरीयां तनि मोल।
मार मड़ारिं करी कांइं बोलइरे मुखि मीठा बोल ॥ कि गां । १५
रंगरोल कल्लोलडारे घाल मोती मार।
करइ मगुर बंधामणा कांइं वरतइ रे जिन मत जीवार ॥ कि गां ॥ १६
आज छइ दीपालिकारे नारिकाकम माल।
आजि पर्व पजूसणां कांइंको अइंवे उच्छव मुनिमाल । कि गां ॥ १७
मिलइं माहमीमामठारे माहमिथि मुनिचार।
धवल मङ्गल आरमुं कांइं अथर जय * कार । कि गां १८।
गच्छ गच्छ प्रणाममुरे विजयवन्त विसेस।
श्रीविजय गच्छ गाजीया कांइं दीपइरे गुरुधर्म नरेस । कि गां । १९
विजय ऋषि विद्यावन्तीरे धर्मदास मुनीश।
छिमा सागर पेमजी कांइं जिहलीरे ऋममादि मनीश ॥ कि गां । २०
पद्मसागर मुनिजीरे सुयश यश भर पूर।
पाय प्रणमी प्रभुतना कांइंपा मणइ रे गुणसागर सूरि ॥ कि गां । २१
संवच्छर श्रीहीनरइरे मास मावन सुद । [illegible]
तीज मासमसुणरा कांइं कामरइ वार पवित्रइ* । कि गां । २२
कुकटेसर मनामइं रे माम स्वामि प्रमार।
मगनइ उच्छवपवइ कांइं [illegible] मइं मरित मुमाय ॥ कि गां ॥ २३
डाथ सागर नाम [illegible] [illegible]।
गुरुमारइं मोलरइं कांइं पांगइरे गुरुधर्मपति मार ॥ कि गां । २४
पद्मसी पच्छ बनइ रे डापनी मोमना।
चादिनी [illegible] कांइं [illegible] [illegible] राग ॥ कि गां । २५

---

* This is probably the date of original composition of the work but most obscure for संवच्छर हीनरइ indicates 76th years only. From this only it can not attributed to any particular century. 21676

जब लगइ गिरि मेरुमोरे सकल गिरिवर ईश।
तब लगइ हरिवंशए कहिया ओरे थिर विस्ता मीत ॥ कि गो ॥ १६

कलस।

हरिवंशगाथी सुयश पायो आनंदहि प्रकाशनउ।
पाप जावर्छ गयो नावउं पुण्य आयो आसनउ।
करथ पुत्र कलत्र कमला पति सुपत सुहामणो।
पुण्य श्रीगुणसूरि जयइ संघरंग वधा मणो ॥ १७

Colophon. इति श्रीगुण सूरिसागर कृतं ढालसागर समाप्तं खंड नव ९ ढाल एक सतं एकावन १५१ अइत:। ग्रंथाग्रंथ ५०५०। सं १७४० वर्षे शुचि दिन मते १४ चतुर्दश्यां कर्मवाट्यां लिपीकृतं ग्रामरे मार्गलपुरमध्ये विपपाठके शुभं भवतु कल्याणमस्तु। चिरं नन्द्यात् पुस्तकं। लिखितवाचकयोर्भद्रं भवतु ॥ छ. ॥ छ: ॥ पंडितै: संशोध्य वाच्यं भद्रं भूयात् ॥ छ: ॥ लिखितं पूज्य ऋषि श्री श्री श्री श्री श्री ५ ऋ. दीपचंद्रजी तत् अंतेवासी ऋषि श्री श्री श्री ५ ऋ गांगाजी तत् विनय ऋषि श्री ५ ऋ. राजारामजी तत् सिष्या ऋ. श्री५ दयालजी तत् अंतेवासी मुनि माणक ॥ श्रीरस्तु ॥ ००&c. लेषकपाठकयो: शुभ भवतु कल्याणमस्तु श्रीरस्तु कल्याणमस्तु ॥ श्रीलुंका गच्छे लिपीकृतानि।

विवरणम्—ढालसागराभिधहरिवंशाख्यानविषयकगीतिनिबन्धोऽयं श्रीगुणसागरसूरिविरचित:।

No. 121. त्रैलोक्यदीपिका। Trailokyadīpikā. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 47. Lines, 12–4 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1811. Appearance, very old, worn out and writing effaced in parts Verse Generally correct Complete.

Sanghayaṇīsūtra was originally composed by Jinabhadra Gaṇi and explained by Śrīcandra Muniśvara. The text under notice has been sketched from that by Hema Suri. Hence it has been entitled Madhyama Sangrahaṇī or Trailokyadīpikā, a lamp for the illumination of the three worlds, with an explanatory note under the name of Bālabodha. Subjects treated of in this work

are (A) five kinds of Śarīra (body), (1) Audārika, (2) Vaikṛiya, (3) Āhārika, (4) Taijasa, (5) Kārmana; Rasas, four Kaṣāyas, eyes &c. five Indriyas, seven kinds of Samudghāta, three darśanas such as Samyakdṛiṣṭi, Miśradṛiṣṭi and Mithyātvadṛiṣṭi, five sorts of Jñānas such as Matijñāna, Śrutijñāna, Abadhijñāna, Manaparyajñāna and Kevalajñāna; three Yogas (1) Manayoga, (2) Vacanayoga, and (3) Kāyayoga, Upayogas, which are principally of three kinds (1) Sāmānyalakṣana niścaya upayoga, (2) Sarvajīva-prati sākāra upayoga, (3) Anākāra upayoga. Of these Anākāra upayoga again is of nine kinds such as (1) Upapātā, (2) Cyavana, (3) Sthiti, (4) Paryāpti, (5) Karma, (6) Āhāra, (7) Sanjñā, (8) Gati and (9) Agati. Thus the Upayogas are twelve in number. These are the principal subject treated of in this work.

Beginning. ॥ ६० ॥ नमिय अरिहंताइ ठिइ भवणो गाहयाय पत्तेयं ।
सुरनारयाणं नरतिरियाणं विणाभवणम् ॥ १
उववायं चवण विरह सयह गमभगय गमागमणे ।
दसवाससहस्साइं भुवण वइणं जहन्न ठिई ॥ २
चमर बलिसार महियं तद्देविय तिन्नि चत्तारि ।
पलीयाइं सड्ढाइं सेसाणं नवनिकायाणम् ॥ ३
दाहिणदि वड पलियं उणरउ इंति दुन्निदेसूणा ।
तद्देवि मड पलियं दिमुण भागुरुकोसं ॥ ४

Beginning *of the Commentary* अरिहंत क श्रीवीतरागदेव अने आदि शब्द थकी सिद्ध आचार्य उपाध्याय समस्त साधु प्रत्ये इसिटि वेनमस्करी नइ सुरदेवता १ नारकी २ नरमनुष्य ३ अनेतिर्यंच् ४ एहनी स्थिति क. आयुषी १ भवन घर कहीये विमान प्रति घरण कहवाइ तिहांई तथी अने नारकी रहे ते नरकवासा तेह भणी भवन कहीइं अनेंच आहना क ईहमान १ उपना इस कहीप्स प्रति मनुष्य तिव्यंचना घर मडप नहो कइं जिवे सारथे तेहना धारादिक स्थान समाधान छे भावतो न दी। एहमे स्थिति (१) भवन (२) उगाहणा ए तिन्नि बोलं कह्या।

End. दिट्ठिदंसणनाण जोग उव ओगवाय चवणठिइ ।
पज्जत्ति किमाहारे सन्निगइ आगइ वेए ॥ ६
एमाइ देवबूयोव जोइमदेव विरइय मज्जं ।
संखेवि वहकंं मंद्रजमा चोरंज्ञव निम्ज ॥ ७

Colophon. इति श्रीत्रैलोक्यदीपिकानाम्नी म ग संग्रहणी संपूर्णा श्रीरस्तु कल्याणमस्तु। श्री श्रीपं। मकसूदाबाद लिपीकृतं जिमच मध्ये॥ श्री॥ संवत १८११ वर्षे मिती मीगसिर वद ६ दिने श्री॥ भट्टारक श्रीश्री १०८ श्रीश्रीजिनचंद्र-सूरि विजय राज्ये॥

End *of the Commentary.* एतला प्रकारे अनाकार उपयोग जाणि वा॥

Colophon *of the Commentary.* इति संग्रहणी सूत्र बालबोधः संपूर्णः॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् त्रैलोक्यदीपिकाभिधः कश्चिज्जैन नियमाः सटीकोवर्णते।

No. 122. दण्डकसूत्र। Daṇḍakasūtra. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 12 × 5 inches Folia, 7. Lines, 5 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, torn in parts and slightly worm-eaten throughout Verse. Generally correct. Complete.

A review of the principal catagories of the Jaina philosophy, entitled Vicārasāī, in Daṇḍaka verse, hence it is entitled Daṇḍakasūtra also, by Gajasāgara Gaṇi, pupil of Dhavala Candra Upādhyāya. The principal catagories, according to the Jaina Śāstra, are (1) Nāraki including Ratnaprabhā, Śarkarā, Bālu, Pañka, Dhūma, Tama, &c., (2) Āsurādi includes Bhuvanapatis, Tamatama, Asuras, Nāgas, Suparnas, &c., (3) Prithyādi including Apa (water), Teja, Bāyu, and Vanaspati, (4) Dvindrīyādi, such as Dvindriya, Trindriya, Caturindriya, &c., (5) Garbhaja, Tiryak, Manusya, &c (6) Vyantarika devatā, &c. (7) Jyotiska including planates, stars, &c., (8) Vaimānika, (9) Śarīra, (10) Sanghayana, (11) Saṁjñā, such as Āhāra, Bhaya, Maithuna, Parigraha, Krodha, Māna, Māyā, Lobha, and Gharaloka (wife &c), (12) Sansthāna, (13) Kasāya including Krodha, Māna, Māyā, and Lobha, (14) लेश्या colour such as black, green, white, &c., (15) Indriya, eyes, ears, nose, &c, (16) Samudghāta seven in number, (1) Vedanā, (2) Kasāya, (3) Marana, (4) Kriyavaikriyā, (5) Taijasa, (6) Āhāra, Kevalī, (17) Dristis are three in number Samyaktvadristi, Mithyātvadristi and Misradristi, (18) Darśana is of four sorts, Caksudarśana, Acaksudarśana, Avadhidarśana and Kevaladarśana, (19) Jñāna is of

five kinds, Matijñāna, Srutijñāna, Avadhijñāna, Manaparyāyajñāna and Kevalajñāna, (20) Yoga, (21) Upayoga, (22) Utpāta, (23) Cyavana (death), (24) Sthiti, (25) Paryāpti, (26) Kimāhāra food of each animal, (27) Sanjñī, (28) Gati, (29) Agati, (30) Veda (male, female and eunuch).

Beginning. श्रीपरमात्मने नमः ॥

नमिउ चउवीस जिने तस्सुत्त विचियारलेसदेसणउ ।
दंडगपएहिं ते चियथो सामि सुणेह भो भव्वा ॥ १ ॥
नेरइया १ असुराई ११ पुढवाई १६ बेंदिया दउचेव ॥ ११
गभयतिरिय मनुस्सा ११ बीतय २२ जोइसिय २३ वेमाणीया २४ ॥२
सखित्त यरीउ इमा शरीर १ तीगाहणाय २ सघयणा ३ सन्ना ४।
संठाण ५ कषाय ६ लेस ७ इंदिय ८ च समुघाया ९ ॥ ३ ।
दिठी १० दंसण ११ नाणा १२ जोग १३ वउगी १४ वनाय १५
चवण १६ ठिई १७।
पजति १८ किमहारे १९ सन्नी २० गई २१ अगई २२ वेद ॥ ४

End. वाऊ वणस्सइ विय अहिया २ कमेण मे इंति दारम् १५ ॥
सव्वे विइ मे भावा जिण मएण तसीपत्ता ॥ ४४
संपइ तुम्ह भत्तस्स दंडगपय भवण भग्गहियस्स ।
दंडतिय विरय सुलहं लह मम दिंतु सुख पट ॥ ४५
सिरि जिण हंस मुणीसररज्जे सिरि धवलचंद सीसेण ।
गजसागरेण लिहिया एसा विणत्ति अप्पहिया ॥ ४६

Colophon. इति श्रीविचारसारं प्रमि. चउवीस दंडक मूलटबार्थ सपूर्ण मगमस्तु ॥

विवरणम्—विचारसारं प्रतिनामकं दण्डकमूलदपीर्य निबन्धः ।

No. 123. दशदृष्टान्तकथानकम् । Daśadṛṣṭāntakathānakam.
Substance, country-made colourless paper, 14 × 6 inches. Folia, 4. Lines, 4–18 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1836, Śaka 1701.* Appearance, old. Prose Generally correct. Complete.

---

* The date of the original composition is 79 Samvat see the verse एकोनाशीति वर्षेऽस्मिन् विक्रमादित्ये &c. at the end.

A work on instruction for children entitled Bālāvabodha. As it consists of ten different tales by way of examples, another name is Daśadṛiṣṭāntakathānaka. The ten tales are the following (1) Cullok, (2) Pāśaka, (3) Dhāreya, (4) Jvara, (5) Ratna, (5) Svapna, (7) Cakra, (8) Carma, (9) Yoga, and (10) Paramāṇu. The following Sanskrit ślokas are written in the margin of the codex with reference to them.

"चक्री द्वादशकोऽथ विप्रविषये तुष्टो ददौ वाञ्छितम्
विप्रो मूढमतिर्ययाच सपुरे ग्रामे गृहे भोजनम्।
याहग्राजगृहे विशेष भुवने वारं पुनर्वाञ्छति
दुष्प्राप्य तदशेषयोनिगहने भ्रान्त्वा भवं मानुषम्" ॥ १
"चाणक्य: किल चन्द्रगुप्तनृपतेर्मन्त्री स्वकोषार्थको
देवीदत्तसुपाशकैश्च जितवान् लोकान् धनाढ्यान् बहून्।
स्यात्तं सर्वभृतं पयो प्रकलवानेकैकदोनारत
कोऽपि ग्रैत कदा तदापि नृभवो न प्राप्यते दुर्लभ:" ॥ २
"धान्यं भारतसम्भवं यं सकलं संमील्य तत्रादरात्
प्रस्थं सर्षपजन्तु कुम्भकामध्ये परिक्षिप्यते।
वृद्ध: सूर्पककोषके कथमपि प्रस्थं पृथक् रूपकं
चेत् कुर्याच्च नृणां भवो भुवि तदा प्राप्य: प्रमादात् कथम्" ॥ ४
"राज्यार्थी तनयो नृपेण विदितो नूनं मम द्रोहको
दुद्रासष्टसहस्रकोषकपणे रन्तुं समारेभिरे।
तान् सर्व्वान् नृपनन्दनो विजयते यद्येकवेलं नृप:।
सर्व्वे यान्ति समूलतस्तदपि नो संप्राप्यते मानुषम्" ॥ ५
"श्रेष्ठी रत्न सुवंशकोऽथ कृपणो ग्रामान्तरेऽसौ गत:
पुत्रै: सार्थजनाय रत्ननिवहं दत्तं निदेशे पृथक्।
आत्वा याचयते सुतानपि च ते व्यापर्यंथं ते क्वचित्
सर्व्व निर्गमयन् मुधा नरभवं जीव: पुनर्नाप्नुयात्" ॥ ६
"शालायां किल मूल देवनृपति: सुप्त: समं भिक्षुणा
रात्रौ चन्द्रमसं मुखे निविशतं दृष्ट्वा प्रबुद्धावुभौ।
प्राप्तो राज्यमथो गुडाज्यसहितं मन्डकं भिक्षुको
राज्यार्थी दधिभोजको न लभते तद्वत्त मानुषम्" ॥ ७
"स्तंभे द्वत्रशतोर्ध्व चट्चलयकान्याविक्रमन्ते बुधै-
रकै षोडश षोडश + + युते शाखां च तन्नान्तरे।

सुश्रोईं द्दगधे + + + सहसा शिखामवीप: पुन:
दुर्वृत्तो न विलीकितुं हि सदलं तद्वदं मानुषम् ॥ ८
'अंवाल्वादम + + + + कूर्म्मोऽपि तोरं गतो
वातोत्सारितशैवलेन सकलं चन्द्रं चिरात् दृष्टवान् ।
कौटंवस्य क्षते गत: मुनिमिति छिद्रं पुनर्वाञ्छितं
चन्द्रं नैव लभेत्तथा न हृभव: संप्राप्यते कर्हिचित्" ॥ ९
"पूर्व्वाम्भो सलिलं युगं यदि भवेत् तत् पश्चिमाम्भो पुन-
र्वातादीलित यूपरन्ध्रमविशत् सा चेत् समिला कदा ।
मांता भूरि भव स्वपुण्यवशतो लब्धं प्रमादादिदं
न प्राप्यं प्रभमानुषं पुनरपीत्यं वीरनाथोऽभणीत् ॥ १०
"दैवो मन्दरसन्निभं गिरिवरं कृत्वाय चूर्णं बन्धो
कल्पान्तोद्धतवायुना विकिरते दीर्पा बुधी सर्व्वत: ।
सन्ना न परमाणव: पुनरमी पिण्डीकरीत्यादरात्
मानुष्य मुपगत पुनर्भवमहारण्ये सदा दुर्लभम्" ॥ १

The main subject treated of in this work is the human birth, which can not be got easily. After repeatition of several births of different kinds one gets human birth by his previous good actions. This theory has been illustrated with ten examples. The work was originally composed at the request of Kāraṇa a merchant for the perusal of the sons of Vacanācārya Sannāga, by Abhayadharma, in 79 Saṁvat.

Beginning. ॥ ६० ॥

प्रणम्य श्रीमहावीरं सुरासुरनमस्कृतं ।
कुर्म्मे नृजन्मसंबधि दशदृष्टान्तविस्तरम् ॥ १
बालानामवबोधाय सुधियां स्मरणाय च ।
तथाप्युपेक्षका: सन्तो भवन्तव कृपापरा: ॥ २
पुहन पासन धन्ने ज्वरे रयणे सुमिण चक्के यत ।
चम्म जुगे परमाणु दशदिठ्ठंता मणुय लम्भे ॥ ३

End. नैव भवो वोढ़ा यथा धर्म्मे करिष्यामि विषद प्रमाद ।
न करिष्ये एतन्नर दृष्टान्तो बालावबोध कृत
श्रीमन्निम वंश दुरीको राज्ये विक्रयिनि स्फुटम् ।
नैष्ठिक: कारणाकृत्यादरेण विदुषां मतम् ॥ १

वाचनार्थं सभागकुमाराणां विनेयक ।
चकाराभयधर्माख्यो वाचनार्यं विवेकिनाम् । २
एकोनाशीति वर्षेस्मिन् विक्रमादिगते सति ।
तिथ्यङ्कमाने बालावबोधं सुगमार्थकम् ॥ ३
यावन्मेरुर्महीरवमिन्दु सूचीरसागराः ।
तावन्नन्दतु सत्सङ्कवाच्यमानं पदे पदे । ४

Colophon. इति दृष्टान्तकथानकं सम्पूर्णं श्रीः कल्याणमस्तुः सं १८३६ वर्षे शाके १७०१ प्रवर्त्तमाने मासोत्तम प्रथम श्रावण मासे कृष्णपक्षे चतुर्थी तिथौ शनिवासरे श्रीमज्जेसल गड़ महादुर्गे प जैनसौगणिना लिखिताः ॥

विवरणम्—दशदृष्टान्तकथानकं नाम कश्चिज्जैननिबन्धविशेषः ।

No. 124. **दशविकालिकसूत्रम् ।** Daśavikālıkasūtram. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches Folia, 46. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1663. Appearance, very old, worn out, writing effaced in most parts Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the Dasavaikālıkasūtra, complete in ten Adhyayanas or chapters as (1) Dummapupphiya, the first Adhyayana, (2) Śramanya Pūrvikā, the second Adhyayana, (3) Ksullakācārakathānāma, the third Adhyayana, (4) Thajjivaniyānāma the fourth Adhyayana, (5) the fifth Adhyayana is entitled Pindikhaṇāebise uddesau (6) the sixth Adhyayana is named Dhammathakāma (Dharthakāma), (7) the seventh Adhyayana is Suvākkasuddhi (Suvākyasuddhi ?), (8) the eighth Adhyayana is Āyārayanihi (Ācāranidhi ?), (9) the name of the ninth Adhyayana is Vinayasamāhībauttho uddeso, (10) the tenth Addyayana has no colophon indicating its name, however it gives some definitions of the Bhiksus, relating their characteristics. This work has been already described before see No. 20.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 125. दशारण। Daśārana. Substance, country-made colourless paper, 12 x 5 inches Folia, 2 Lines, 8-11 in a page, Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old Verse Generally correct. Complete.

A little poem on the good conduct and adventures of the king Daśārana Bhadra Rājarsi, by Lālā Vijaya, a pupil of Vijaya Pandita.

Beginning. ॥ ६० ॥

सारद बुद्धि दाई सेवक नयणानंद।
प्रणमुक्त निजगुरु भविक विकासनचंद।
वंदु शासनापति साची वीर जिणंद
हु' गाइसि भरति दशान भद्र सुर्णद ॥ १ ॥

॥ त्रुटक ॥

दशान भद्र मि चति उत्तम दशान भद्र मुर सोहइ'।
दशान भद्र' राजा चतुलोबल भविजनमन मोहइ'।
न्याइ राय प्रजा प्रतिपालइ' टालइ' परदल पीड़ा।
विमल विचारइ धर्मविचारइ' टालइ' परदलपीड़ा।
विमल विचारइ धर्मविचारइ' करइ रंगरस क्रीड़ा॥ २

End. ॥ त्रुटक ॥

इन्द्र वादी बोलइ' धन मानव अवतार।
जइमान करी नइ' तपपासि भवपार।
माइ वीर पइ' पई धन मानव भवमोह'।
इन्द्रपाय लगाडिउ तीसम चतरण छोड़ई॥

॥ त्रुटक ॥

चतरन कोइ एवो परि बुझि पर्मभुत कर्मसंघातिइ'।
केवल पामी सुगति पोहता मंगलिक हु एषि वातइ।
भयतां गुणतां उत्तम तुं गुण पुहचइ' मयल जगीस।
सुम विजय पंडित शिष प्रणमइ लालविजय निसदीस॥ १०

Colophon. इति दशारण भद्र राय ऋषि सब्भाय संपूर्ण। इति श्रीवत सन्दे। साधवी लाना लिखितं।

विवरणम्—दशारणभद्र राजर्षि सझायविषयकोऽयं निबन्धः।

No. 126. देवराजवच्छराजचौपई। Devarājavaccharājacaupai.
Substance, country-made colourless paper, 13 x 6 inches. Folia, 27. Lines, 7–17 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1792.* Appearance, very old. Verse. Generally correct. Complete.

A Caupaī or Catuṣpadī poem on the adventures of Vaccha (Vatsarāja) Rāja, entitled Devarāja Vaccharājacaupaī, by Vinaya Gaṇi a pupil of Kaṇaktilaka Munīśvara.

Beginning. ॥ ६० ॥ ऐ नमः॥

परमोदयकारण पवर। जगदानंद पास।
श्रीफल वधिपुरमडण उपयमी सुकृतनिवास ॥ १
हंसगमणि परमेसरी सफला जसु अवदात।
वीणा पुस्तधारिणी पणमु सरसति मात ॥ २
जास पसायइ ततखिणइ सुरष पुण कवि होइ।
चिरनंदउ सा भारती कालीदास परि जोइ ॥ ३
तुझ पसाय विण जो करइ कवित कथा अवदात।
भूषण विणा जिम रसवती होवइ ते मनिसवाद ॥ ४
इ बालक वृताइरछ सरसति करउ पसाय।
तुझ सुपसायइ जीभ सरस सहीते थाय ॥ ५
कीरति कमला सगुण सुत सुमति भग नीरोग।
पुण्यपसायइ दण भवइ लहीयइ सकलासोग ॥ ६
पुण्य,पसायइ परभवइ पामइव विमान।
केवल सिरि नहि कइ सुदा कइ पामइ निरवाण ॥ ७

---

* The date of the original composition is नयनवारिधिरसमनइ (शशी?) 1673. See the end.

पुण्यकल्पतरुसेवतां फलइ मनोरथ सन्न।
पुण्यवत रहो संभलउ वच्छ राजदृष्टान्त ॥ ८
जिण परिदीठउ शास्त्रमइ सुणीयुं श्रीगुरुपासि।
तिण परिहुं दिउं तव कहिसु मन उल्लास। ९

रागगोडी माहि सकडो।

श्रीजंबूदीप सुहामणउ लक्षयोजन परिमान।
सकल दीप विचि सोहतो कुल गिरि पेत प्रधान।
सुप्रधान साधिक कही जिहनो परिधि त्रिगुणो जिण वरइ।
लमु वीचि सोहइ कनकगिरिवर देवदेवी मनहरइ।
विहरइं प्रति संप्रति च्यारि जिणवर जिहां जिहां अतिसय घणइ।
सुर असुर वितर भवनशोभित जंबूदीप सुहामणो ॥ १०
भरतखेत्र सोहइ भलउ जंबूदीपमझारि।
वरदामादिक देवता निवसइ जिहांसु विचारि।
सुविचारि पुरवरजिहां राज ऋषित प्रतिष्ठित नामए।
जिहां वसइ प्रमुदित लोक मंगल दुख कोनहु पामए।
घर घरइ सोहइ जिहां प्रजापति पुरुषोत्तम बहु सुखिनिलो
जिहा रूप सुंदर बहु महेश्वर भरतखेत सोहइ भलो ॥ ११ ॥
कमला जिहां किणि विलसती गोरी बहु आणंदइ।
केलि करइ जिहा दिन दिपइ दीपइ अविचल भंदइ।
सुमभंदि दीपइ कीन छीपइ जिहा भवगुणजेसए।
गढन हो मंदिर चेतसुंदर बहुत पुण्य प्रवेसए।
तिहां वीरसेन नरिंदराजइ नमइ कम बहु भूपती।
अति सूर सब बल पसुर सोहइ कमला जिहां किण विलसती ॥ १२ ॥

End.

वच्छराजभूपति निज मंदिरइं आवी बहुपरिवारइंछेर।
श्रीमेखरसुतनइ आपइ तिहां राजभार सुविचारइ रे ॥ ५१

इम दूहा

पवरी बहुधन आपणउ छही सब संसार।
विहु रमणी साथइ भलउ लीयउ संजम भार ॥ ५२
ढाल—सुण दाइरे सुण दाइरे एहनी जाति।
व्रत पालइरे व्रत पालइरे व्रत दूषण सगभाटालइरे।

त्यां वच्छराज सुनीसर सोहइरे क्रिया गुणजनमनमोहइ।
मन पवन निज करण विपोहइरे।
अभिमानमतंगजपोहइरे।
पंच सुमति गुपति गुतधारीरे।
नित प्रति जिनगुरु अनुचारीरे।
नित विषय कषाय निवारीरे
नित प्रणमइ जस नरनारी। ५५
दश भेदयती धूम आणीरे करइ सूधी निजमन वाणीरे।
प्रति बोधइ बहुल प्राणीरे वच्छराज मुनि गुणखाणीरे। ५६
बहुदिन शुभसंयमपालीरे निज अशुभ करम पर जालीरे।
मन सामइ दुरइ टालीरे भवथी मन पावन वालीरे। ५७
अइले अणसण भावइरे सुरनरनारीगुण गावइरे।
निज पातक सकल खमावइरे बच्छमुण पावइरे। ५८
सुरथी मानव भव आईरे लिसइ सीज मन न खाइरे।
तपबलि निज करम खपाइरे शिवल दिहइ ते सुखदाइरे। ५९ म

राग धान्यासी।

ढाल—कुमर इसीमन चीतवेरे एदेशी इम परइ धर्म भणउ सुणो।
महिमा अनोपमवेग सेवीयइ धर्म वीसदाजिमल दीयइ हो
सुख अभङ्ग। ६०

सिवपुरलोका शासनीरे पामीजइ हो धरम पसाय॥ धा।
सुखकार खरतर गच्छ धणी श्रीजिनसिंह सुरिंद।
तस दीयउ जुगवर पदतलनु श्री साहिब हो मन आणंद। दासी।
सुतक्रियाकारक गुणनिधी आगम तणा जाण।
श्रीकनकतिलक सुनिसह जयंसी पाठकपद धारे। ६१ सि।
तसु सीस वाचक पद धरु लिपमी विनयगुणवत।
जिणकरि विहार घणीतलइ प्रतिबोध्यादे बहु श्रावकसंत। ६२
तस्यापि तसु सीस सद्गुरुगुण तिलउ
श्रीरत्नसागरसुनीस महापीठज सुजस महर।
जसनामइ हो सुख ऊइ निसदीस। ६४
गणिरत्न हर्ष मनोहर गणि हेमनंदन धीर।
पभीस तास सुहकरुणिते पतिपउदी गुणगभीर। ६५

श्रीहेमनंदन गणि भणइ सुप्रसाद लहि अभिराम ।
गुणि सहज कीरति धर्म ता ए भाखाही फलसुषकाम ॥ ६६
श्रीगाम भटनगरइ भलइ श्रीमति जिन सु प्रसादि ।
नयनवारिधि रस ससइ सुतवरसइ हो वड़ी परमाद ॥ ८०
जे कहिय आगम समतइ अनुमोदीयइ ते सुह ।
मिच्छामि दुक्कड़ तेहनउ जे कहियउ हो आगमइ विरुद्र ॥ ६८
पुण्यवंत श्रीवच्छमुनि भणउ जे सुणइ एह चरित्त ।
ते लहइ लीला दिन दिनइ वलि होवइ जनम पवित्त ॥ ६६ मि

Colophon. इति श्रीशीलविषये देवराज वच्छराज चौपई संवत १८८१ वर्षे कार्त्तिक वदि ० दिने श्रीवीजासदेवि पाठकथा ॥

विवरणम्—वत्सराजचरित्रविषयक चौपदी निबन्धोऽयम् ।

No. 127. धर्म्मबुद्धिचौपई । Dharmabuddhicaupaī. Substance, country-made white paper, 13 x 6 inches. Folia, 20. Lines, 1–16 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1742.* Appearance, old. Verse Generally correct. Complete.

A poem on the character of Dharmabuddhi a minister of the king Pāpabuddhi, entitled Dharmabuddhicaupaī, by Lābhabardhana.

Beginning. ॥ ६० ॥ दूहा ॥

प्रथम जिणे सर परगड़ी पूरण हार ।
सेवक मन वञ्छितकरण सुष संपति दातार ॥ १
मरुदेव नृप नाभि सुत सेवन वरण सरीर ।
त्रिभुवनपति तारण तरण सुन्दररूप सुधीर ॥ २
कवड यच चक्रेसरो करै सेव सुविवेक ।
सो चरिहंत सदासमुं चासति घड़ चनेक ॥ ३
सुमति वधारै सारदा सदा सुजस संसार ।
धरुं ध्यांन मन तेहनी विघन निवारण हार ॥ ४
धरम पदारथ जगत मै वाधाणे सहु कोइ ।
लोकोत्तर लौकीक सुष जसु प्रसादमुं होइ ॥ ५

---

* This appears to be the date of the original composition of the work. See संवत् सतरै वेतालीसै at the end.

मनवच काया सुद्ध करि आराधे जे धर्म।
संपद पामे नवनवी काढे आठे कर्म ॥ ६
वारे धर्म रीजे घणी तेणि ए सुख पामंत।
धर्म बुद्धि मंत्री परे संकट सहु नासंत ॥ ७
धरम बुद्धि मंत्री कथा सरस घणुं श्रीकार।
चतुर चित्त सुख ऊपजे सुणे जिके नर नारि ॥ ८
रागबंध मे नवनवी ढाल चोपइ एह।
सुणतां जं थे नेह ॥ ९

End. ढाल वृंदावन मत जाइज्यो सारा धा कुया एहे।
एहनी चरणंतमे वालभवो भमरो ॥
ए दृष्टांत अनोपम सुंदर सुणता जैत सिरी ॥ १ आर्ग।
इम जे धरम करै नर नारी बालकुमर कुयरी।
तासु चरणदलकमलमनोहरनमे भमर भमरी ॥ २ ओं
एह सयाणो धरम कहाणो चोपइ बंध धरी।
भणतां सुणतां सम किल पामे भवसिंधु तरण तरी ॥ ३ ओं
संवत् सतरे बैतालीसे सरसे सहर इरकरी।
गुणतालीस कही गुणवंती सरस ढाल सुधरी ॥ ४ ओं।
श्रीजिनचंदसूरि भट्टारक खरतरगच्छपती।
तासु विजय राजे ए चोपइ ढाल कही विरती ॥ ५ ओं।
श्रीषेमसाखे गुणवरधन गणि जाणे सकल जती।
वचन सिद्धि गुणवंत वणारस माने छत्रपती ॥ ६ ओं।
सिष्य तासु श्रीसोमवणारस सोभागी सुमती।
तासु विनेय श्रीसांतिहरषगणि वाचक बहु बखती ॥ ७ ओं।
तासु सीस नामै लाभ वरधन एह प्रबंध कहै।
भीरखके तोणिण पुणि रच जनहितकरि दुरत दहै ॥ ८ ओं।
भणे भणावे गाइ सुणावें कहिवा भम लहै।
लाल चदनवनिधिरिधित सुयश सिव सुपस जसंभणहे ॥ ९ ओं।

सर्वगाथा ५३४

Colophon. इति धर्मविषये धर्मबुद्धिचतुष्पदी समाप्ता ॥ श्री

विवरणम्—धर्मबुद्धिचतुष्पदीनामक. कथिजैननिबन्धः ।

मनवच काया सुद्ध करि चाराधे जे धर्म ।
संपद पामे नवनवी कापै चाठे कर्म ॥ ६
करे धर्म रीजे पछी तेपि च सुष पामंत ।
धर्म बुद्धि मंत्री परे संकट मइ नासंत ॥ ७
धरम बुद्धि मंत्री कथा सरस घणुं श्रीकार ।
चतुर चित्त सुष ऊपजे सुणे जिके नर नारि ॥ ८
रागबंध मे नवनवी ढाल चौपइ एइ ।
सुणताऊं ये जेह ॥ ९

End. ढाल वृंदावन मत जाइल सारा हा कृपा एहै ।
एहनी जगंतमे वातभली धमरो ॥
ए दृष्टांत चनोपम सुंदर सुणतां जेत सिरो ॥ १ जगं ।
इम जे धरम करै नर नारी बालकुमर कुंयरो ।
तासु चरणदलकमलमनोहरनमे चमर चमरो ॥ २ जं
एह सयाणी धरम कहाणी चौपइ बंध धरो ।
भणतां गुणतां सन किल पामे भवसिन्धु तरण तरो ॥ ३ जं
संवत् सतरे बैतालीसे सरसे सहर हरकरो ।
गुणताळीस कही गुणवंती सरस ढाल सुधरो ॥ ४ जं ।
श्रीजिनचंदसूरि भट्टारक चरतरगच्छपती ।
तासु विजय राजे ए चौपइ ढाल कही विरती ॥ ५ जं ।
श्रीप्रेमसावे गुणवरधन गणि जाणे सकल जती ।
वचन सिद्धि गुणवंत वणारस मानै क्षत्रपती ॥ ६ जं ।
सिष्य तासु श्रीसीमवणारस सौभागी सुमती ।
तासु विनेय श्रीसांतिहरषगणि वाचक वड वषती ॥ ७ जं ।
तासु सीस नामे लाभ वरधन एह प्रबंध कहै ।
नौरसकै तौपिण पुणि रण जगहितकरि दुरत दहै ॥ ८ जं ।
भणै भणावै गाइ सूणावै कहिवा मन उमहै ।
लाल चदनश्भिधिरिधित सुपइ सिव सुषसू जसंमलहै ॥ ९ जं ।

सर्व्वंगाथा ५३४

Colophon. इति धर्मविषये धर्मबुद्धिचतुष्पदी समाप्ता । श्री

विवरणम्—धर्मबुद्धिचतुष्पदीनामक. कश्चिज्जैननिबन्धः ।

No. 128. नवतत्त्व। Navatattva. Substance, country-made colourless paper, 12 x 5 inches. Folia, 16. Lines, 14–16 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the nine Tattvas or the principal categories of the Jainas, which are (1) Jīva, (2) Ajīva, (3) Puṇya, (4) Pāpa, (5) Āśrava, (6) Saṁvara, (7) Nirjarā, (8) Bandha, and (9) Mokṣa. These Tattvas are first enumerated in a gāthā which is followed by an extensive gloss in prose. Anonymous.

Beginning. ॥ ९० ॥ श्रीसर्वज्ञाय नमः ॥

अथ नवतत्त्वानि लिख्यन्ते ॥ जीवतत्त्व १ अजीव तत्त्व २ पुण्यतत्त्व ३ पापतत्त्व ४ आश्रवतत्त्व ५ संवरतत्त्व ६ निर्जरातत्त्व ७ बंधतत्त्व ८ मोक्षतत्त्व ९ गाथा—

हेया बंधा सव पुन्न पावा जीवा जीवाय हुंति विन्नेया।
मुक्खो संवर निज्जर विन्न चिय पउनाय्वे था ॥ १

अर्थ।

बंधतत्त्व आश्रवतत्त्व पुण्यतत्त्व पापतत्त्व ए चार हेय कहतो छांडवा योग्य जीवतत्त्व अजीवतत्त्व ए दोय विज्ञेया कहतां जाणवा योग्य मोक्षतत्त्व संवरतत्त्व निर्जरातत्त्व ए तीन उपादेय कहतां आदरयोग्य। जीव एक प्रकारे चेतनालक्षणी जीवः १ जीव दोय प्रकारे + + थावर २ जीव तीनें प्रकारे स्त्रीवेद १ पुरुषवेद २ नपुंसकवेद ३ जीव च्यार प्रकारें देवगति १ मनुष्यगति २ तिर्यंच गति ३ नरकगति ४ जीव पांच प्रकारे एकेंद्री १ बेंद्री २ तेंद्री ३ चउरिंद्री ४ पंचेंद्री ५ जीव छ प्रकारे पृथिवी काय १ अपकाय २ तेउ काय वायुकाय४ वनस्पति काय ५ त्रस काय ६ जीव सात प्रकारे छकाय सातमो अकाय एवं ७ जीव आठप्रकारे च्यार गति पर्याता अपर्याता जीवां ८ प्रकारे जीवहि नवै प्रकारे थावर पांच त्रस च्यार एवं ९ भेदे जीव दस अजादीवा अपज्जत्तजीवा लिख्या जीवना चउद १४ भेद एकेंद्री सूक्ष्म अपर्याप्तो एकेंद्री, सूक्ष्मपर्याप्त एकेंद्री बादर अपर्याप्तो ३ एकेंद्री बादर पर्याप्त ४ बेंद्री अपर्याप्तो ५ बेंद्री पर्याप्तो ६ तेंद्री अपर्याप्तो, तेंद्रीपर्याप्तो चउरिंद्री अपर्याप्तो चउरिंद्री पर्याप्तो १० संज्ञी पंचेंद्री अपर्याप्तो ११ संज्ञी पंचेंद्री पर्याप्तो १२ असंज्ञी पंचेंद्री अपर्याप्तो १३ असंज्ञी पंचेंद्री पर्याप्तो १४ एवं चउदे भेद।

Afterwards the varieties of Jivas are mentioned as 563. 198 of Devas, 303 of mankind, 48 of animals, and 14 of Nārakīs. The No. amounts to 563. Devas are first enumerated in this way—

दसभुवनपती असुरकुमार १ नागकुमार २ सुवर्णकुमार ३ विद्युत्कुमार ४ अग्निकुमार ५ द्वीपकुमार ६ उदधिकुमार ७ दिशिकुमार ८ पवनकुमार ९ स्तनितकुमार १० आठव्यंतर ८ पिशाच ९ भूत १० जक्ष ११ राक्षस १२ किन्नर ५ किंपुरुष ६ महोरग ++ गंधर्व ८ आठवां वाणव्यंतर अणपन्नी १ २, पणपन्नी २ इसिवादी ३ भूतवादी ४ कंदी ५ महाकंदी ++ कोहंडी ७ पदंग ८ एवं व्यंतर १६ सरव १६ पनेरे भेदे परमाधरमी अंब १ अंबरष १ स्याम ३ शबल ४ रौद्र ५ उपरौद्र ६ काल ७ महाकाल ८ असिपत्र ९ धनुष १० कुंभ ११ वालुक १२ वैतरणी १३ खरस्वर १४ महाघोष १५ सर्व्व ४१ दश ज्योतिषी चंद्रमा १ सूर्य्य २ ग्रह ३ नक्षत्र ४ तारा एवं ५ चर एहीज थिर एवं १० ज्योतिषी सर्व्व ५१। After Devas Devalokas are enumerated which are twelve in number, such as—

सौधर्म्म १ ईशान २ सनत्कुमार ३ माहेंद्र ४ ब्रह्म ५ लांतक ६ शुक्र सहस्रार ८ आनत ९ प्राणत १० आरण ११ अच्युत १२ सर्व्व ६३। The remaining 135 varieties relating to Devas are enumerated also in this way. They are दशतीर्यग्जृंभक १० तीन किल्बिषीया ३ नवलोकांतीक ९ नवग्रैवयक ९ पांच अनुत्तर ५ total 99, 99 Paryāpta and 99 Aparyāpta = 198. The 303 varieties relating to mankind are thus enumerated—

कर्म्मभूमि १५ अकर्म्मभूमि ३० अन्तरद्वीप ५६ सरव १०१, एकसोएक पर्य्याप्ता, एकसोएक अपर्य्याप्ता, एव २०२ भेद अनें १०१ समुर्छिम मनुष्यरा, इणारा ही ज मलमूत्रादिक चवदें असुचिस्थान करें विषे उपजे तिणारा एवं ३०३ भेद मनुष्यरा भेद हुवै।

The 48 varieties of Tiryanca are thus enumerated—

पृथिवी १ अप २ तेउ ३ वायु ४ साधारण वनस्पति ५ एपांच सूक्ष्म बादरनो अपेक्षा थे १० भेद हुआ प्रत्येक वनस्पति ११ बेंद्री १२ तेंद्री १३ चौरिंद्री १४ जलचर समूर्च्छिम १५ जलचर गर्भज १६ थलचर समूर्च्छिम १७ गर्भज १८ खचर समूर्च्छिम १९ गर्भज २० उपरिसर्प समूर्च्छिम २१ गर्भज २२ भुज

परिसर्प संमूर्च्छिम २२ गर्भज २३ चौवीसेहें पर्याप्त, चौवीसे अपर्याप्त एवं ४८ तीर्यंचराभेद हिवे।

The 14 varieties of Nārakī are thus enumeratad—

रत्नप्रभा १ शर्करप्रभा २ वालुकप्रभा ३ पंकप्रभा ४ धूमप्रभा ५ तमप्रभा ६ तमतमप्रभा ७ एसाते हो पर्याप्ता, सातेहो अपर्याप्ता, १४ भेद नारकीरा सर्व्वे मिल्यी ५६३ जीवरा हुवा।

The varieties of Ajīva are 560 of which 530 are Rūpīs and 30 Arūpīs. In the Rūpīs 100 kinds of Varṇa or colour, 100 kinds of Rasa or taste, 100 kinds of Saṁsthāna or shape, 42 of Gandha or smell and 184 Sparśas or touch are included. Thirty varieties of Arūpī include Darmāstikāya skandha, Dharmāstikāya deśa, Darmāstikāya pradeśa, Adharmāstikāya skandha, Adharmastikāya deśa, Adharmāstikāya pradeśa, &c.

The Puṇyatattva, Pāpatattva, Āśravatattva, Nirjarātattva, Samvaratattva, Vandhatatta and Mokṣatattva have been also treated of in this way, but the Ms. has become so worn out that it can not bear even a soft touch of a finger consequently we being unable to go through could not describe it fully.

No. 129. नवतत्त्वप्रकरणम्। Navatattvaprakaraṇam. Substance, country-made white paper, 13 × 6 inches Folia, 10. Lines, 4 in a page Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1820 Appearance, not fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A work treating of the same subject in a different way. In the former one gāthā only speaking of the principal tattvas has been quoted and explained extensively in Bhāṣā prose, while this one consists of 52 gāthās treating of the nine tattvas in a different way, of which the first gāthā nearly agrees with the gāthā already quoted in the former.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीजिनाय नमः ॥

जीवाजीवा पुण्णं पावासवसंवरोय निज्जरणा।
बंधो मुक्खो तहा नवतत्ता हुति नायव्वा ॥ १

चउदस १४ चउदस १४ बयालीसा ४२ बासी हुंति ८२ बायाला ४२
सत्तावन्नं ५७ बारस १२ चउ ४ नव ९ भेया कमेणेसिं ॥ २
एगविह दुविह तिविहा चउविहा पंचछव्विहा जीवा ।
चेयणतस इयरेहिं वेयगई करण काएहिं ॥ ३
एगिंदि सुहुम इयरा सन्नियर पिंदिया यसबितिचउ ।
अपज्जत्ता पज्जत्ता कमेण चउदस जीवट्ठाणा ॥ ४
नाणं च दंसणं चेव चरित्तं च तवो तहा ।
वीरियं उवओगो य एयं जीवस्स लक्खणम् ॥ ५

End. थोवा नपुंस सिद्धा थीनर सिद्धा कमेण संखगुणा ।
इय मुक्खतत्तमेयं नवतत्ता लेसओ भणिया ॥ ४७
जीवाइ नव पयत्थे जो जाणइ तस्स होइ सम्मत्तं ।
भावेण सद्दहंतो अयाणमाणेवि सम्मत्तं ॥ ४८
सव्वाइं जिणेसर भासियाइं वयणाइं नन्नहा हुंति ।
इय बुद्धी जस्समणे सम्मत्तं निच्चलं तस्स ॥ ४९
अंतो मुहुत्तमित्तं पि फासियं हुज्ज जेहिं सम्मत्तं ।
तेसिं अवड्ढ पुग्गल परियट्टो चेव संसारो ॥ ५०
उस्सप्पणी अणंता पुग्गल परियट्टो मुणेयव्वो ।
तेणं ताते अद्धा अणागयद्धा अणंतगुणा ॥ ५१
जिण १ अजिण २ तित्थ ३ तित्था ४ गिहि ५ अन्न ६ सलिंगा ७ ।
थी ८ नर ९ नपुंसा १० पत्तेय ११ सयंबुद्धा १२ बुद्धबोहि १३
क १४ निक्काय १५ ॥ ५२

Colophon. इति श्रीनवतत्त्वप्रकरणं सम्पूर्णम् ॥ संवत् १८२० का मिती कार्त्तिक मासे कृष्णपक्षे तिथौ षष्ठी भृगुवासरे लि० पार्श्वलपुरमध्ये ।

This codex has also an explanatory note written in margins as well as in the middle of lines entitled Navatattvaprakaranavicāra. Anonymous.

We quote below few lines from the first part of it.

श्रीचतुर्विंश तिर्थंकराय नमः ॥ जीवतत्त्व चेतनासहित सदाकाल जीवंतो
१ अजीवतत्त्व चेतनारहित २ पुण्यतत्व सुषदायी ३ पापतत्त्व दुषदाई ४
आश्रवतत्त्व नवाकर्म भेलाकरै ५ संवरपत्वा नवाकर्मआवतो रोकइ ६ .
निर्ज्जरातत्व पूर्व्वकृतकर्म्म षपावइ ग्यानम् ७ बंधतत्त्व आत्मप्रदेश कर्म्मपुद्गल
एकठा करइ ८ मोक्षतत्त्व सकलकर्म्मक्षयकरै सिद्धजीव ९ नवतत्त्व जीव

गाथवा ए नवतत्त्व जांणा जीवनइ मोक्षप्राप्ति होइ ईर्यापथिय मू छिवइ नवतत्त्वाभेदकहइछे जीवना भेद १४ अजीवनाभेद १४ पुन्यनाभेद ४२ पापनाभेद अशुभरूप ८२ आश्रवरूपवतमाश्रवनाभेद ४२ संवर आत्मागुण तेहना भेद सतावन अरूपी ५७ निर्ज्जरानाभेद बारा १२ बंधना भेद ४ मोक्षपरमानंदना भेद ९ सर्व्व नवतत्त्वना भेद २७६।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् संक्षिप्तव्याख्यासहितं नवतत्त्वप्रकरणं नाम कश्चिज्जैननिबन्धो वर्त्तते।

No. 130. **नवतत्त्वबालावबोधः।** Navatattvabālāvabodhaḥ. Substance, country-made colourless paper, 13 × 6 inches. Folia, 10 (without folia marks except the last one). Lines, 12-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and worm-eaten throughout; writing injured in most parts. Verse and prose. Not correct. Complete.

This codex contains only 43 gāthās on the nine categories with explanation in Bhāṣā prose, entitled Bālāvabodha. The gāthās are the same as those of the Navatattvaprakaraṇam. We quote below the following extracts from the first part in order to give an idea of the work.

नवतत्त्वगाथा बालावबोधो लिख्यते॥ यथावस्थित सांभलीजे वस्तुनउं स्वरूप ते तत्त्व कहिय इते सम्यक्त्वनाधणी हुइं। जाण्या जीवइवं तेह भणीय छि सउं तेहना नाम कहियइं छइ॥

जीवाजीवापुन्नं पावासवसंवरो अ निज्जरणा।
बंधो मुक्खोअ तहा नवतत्ताहुंति नायव्वा॥ १

पहिलउं जीवतत्त्व १ बीजउ अजीवतत्त्व २ त्रीजउ पुन्यतत्त्व ३ चउथउं पापतत्त्व ४ पांचमउ आश्रवतत्त्व ५ छट्ठउ संवरतत्त्व ६ सातमउं निर्ज्जरतत्त्व ७ आठमउ बंध तत्त्व ८ नवमउं मोक्ष तत्त्व। ए नवतत्त्वनां नाम जाणिवां। हिवइ नवतत्त्वनामाटिका भेदनी संख्या कहइ छइ। चउ-

दस चउदस बायालीसा बासीअ हुंति बायाला।
सत्तावनं बारस चउनवभेया कमेणेसिं॥ २

संसारीजीवना चउदभेद १ अजीवना चउदभेद २ पुण्य प्रकृतिना बतालीस भेद ३ पापप्रकृतिना व्यासीभेद ४ कर्म आविवानउं कारण आश्रवकहियइं। तेहना बइतालीस भेद ५ कर्म आवतउं जीवइं रापियइं कर्मन संघार ते संवर कहियइ तेहना सतावन भेद पीताभाकर्म जीवइंकरी चपीयइ ते निर्ज्जरा कहियइं तेहना बारभेद आत्माजी कर्मबांधइ ते बंधकहियइं। तेहना च्यारि भेद सकलकर्मनउ क्षयकीजइ ते मोक्षकहियइं। तेहना विचारनानवभेद इसीपरिइं अनुक्रमिइं नवतत्त्वना भेदनी संख्या कहीं।

Extracts from the end.

अती मुहुत्तमित्तं पि फासियं जेहिहुज्ज संमत्तं।
तेसिं अवड्ढपुग्गल परिअट्टोचेव संसारी ॥ ४२

अंतमुहूर्त्तप्रमाण पुणजिए जीवे श्रीसम्यक्त फरस्यउं हुइं। तेहनइ ए निश्चय हुयउ। जु तेहइ अतिविघणउं संसार न रुलइ। जइ घणउ रुलइ तउ अर्द्ध पुद्गलपरावर्त्त प्रमाण संसार हुइं पुद्गलपरावर्त्तना द्रव्यक्षेत्र काल-भावादि घणाभेद छइ। पुण इहां क्षेत्रपुद्गलपरावर्त्तं जेव तिहना अर्द्धमाहि मोचिइं जाइं। एहवउ जाणी एक श्रीसम्यक्त दृढ निश्चल करिवइते श्रीसम्यक्त सुधी जिनाज्ञा माहिछइ। इणि कारणी जितनी आज्ञा प्रमाण करिवी।

उसप्पिणी अणंता पुग्गल परियट्टउ मुणे अव्वो।
तेणं ताती घट्टा अणागयद्धा अणतगुणा ॥ ४२

Colophon. इति नवतत्त्व बालावबोध: सचेपती चरार्थेन विहित: ॥ छ ॥ ॥ श्री ॥ ॥ छ ॥

विवरणम्—बालावबोधाख्यव्याख्यासहित नवतत्त्वगाथाऽत्र विद्यते।

No. 131. नवतत्त्वबालावबोध:। Navatattvabālāvabodhaḥ. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 7. Lines, 4-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Verse and prose. Generally correct Complete.

Although this work has the same name and treats of the same subject with the above described one, yet after examination slight difference is found owing to the omission of some gāthās only. Except the first two and last five all gāthās relating to Navatattvas have been omitted. Nos. of the gāthās do not agree with those quoted in the formerly described. The language of explanation also differs. As we have already fully described Navatattvas in our former descriptions we need not quote here further extracts from this one.

विवरणम्—एतस्मिन् ग्रन्थे नवतत्त्वविचारो वर्त्तते ।

No. 132. नवपदतपविधिः । Navapadatapavidhiḥ Substance, country-made Kāśmīrī paper, 12 × 6 inches Folia, 2 Lines, 7–15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to certain especial worship of the Jainas, entitled Navapadatapavidhi. Anonymous.

Beginning. ॥ अथ नवपदतपकीविधि प्रथम: अरिहंत पद १ उज्ज्वल गुण १२ काउसग १२ लोगस्सनो वांदणा १२ औं ह्रीं नमो अरिहंताणं ए नामनी नवकरवाली २० गुणवी प्रथम आसोज सुदि ७ तथाचैत्र सुदि ७ दिनथी ए करणी करणी २ वार पडिक्कमणा करवा २ टंकदेव वांदवा २ टंक पडिलेहण करवो भूमि संथारवो ब्रह्मचर्य पालवो ३ टंकदेवपूजा सिद्धचक्रपूजा । ८ आंबिलकरवा पूनिमा सूधी श्रीपाल चरित्र तथा श्रीपद सांभलवो। द्वितीय दिने २ सिद्धपद रक्तवर्ण गुण ८ लोगस्स आवनो काउसग्ग खामणा ८ देवा औं ह्रीं नमो सिद्धाणं नोकरवाली २० गुणवी शेष पूर्वली परे तीजे दिने ३ आचार्य-पद पीतवर्ण ३६ लो' ३६ कांउसग खामणा औं ह्रीं नमो आयरियाणं २० नवकरवाली गुणवीशेष पूर्ववत् चौथे दिने उपाध्याय पद नीलवर्ण २५ गुण २५ लोगस्सनीका २५ खमति खामणा औं ह्रीं नमो उवज्झायाणं नवकरवाली २० गुणवी ।

In this way the worship of the remaining five Padas, such as Saṅghasādhupada, Darśanapada, Jñānapada, Cāritrapada and Tapapada are mentioned

End. प्रणमतानवतां नवनायकं प्रथमतीर्थपतिं शिवदायकम्।
नजलिदुष्टमन्मथघायकं प्रकृतितामतिमस्तकदायकम् ॥ १
जगति शांतिसदासुखदायक सकललोक भवाम्बुधितारक।
इइतमो विपदामपवारक सुरनरेसदशांतिधारक ॥ २
काममन्मथमानविनाशक शुचियशोभुवनत्रयभासक।
जयति नेमिजिनो जिनशासक शिववधूकमनीयविलासक ॥ ३
विकट स + + पेटकपाटनं प्रणवतां दधदक्षमवाटनं।
विगलिताखिल संस्तितिनाटनं स्फुरतिपार्श्वजिनो मदमोटनम् ॥ ४
वितति सैकगिरेरपिधीरता जलनिधेरपि भूरिगभीरता।
रजसि कर्ममये च समीरता भवति वीरजिनस्य सुधीरता ॥ ५
इति मति साधनानां पञ्चतीर्थीजिनानां
प्रमुदितभुवनानां नामदेवाङ्गनानां।
प्रणतसमनरेन्द्रा सोवबुद्धिर्जिनेन्द्रा
घनतिमिरदिनेंद्रा द्रव्यदानेधिनेन्द्रा ॥ ६
इति पञ्चतीर्थचैत्य वन्दनं

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन्नवपदतपोविधिनामकः कश्चिज्जैनविषयो वर्तते।

No. 133. नेमिनाथद्वादशमासाः। Nemināthadvādaśamāsāḥ

Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 5 Lines, 6-10 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old Verse Generally correct. Complete

A poem on the description of twelve months addressing Neminātha a prince who became an ascetic giving up all worldly connections, entitled Nemināthadvādaśamāsa, by his wife, daughter of Ugrasena.

Beginning. श्रीजिनाय नमः ॥

बीनवि उग्रसेनकी लाडली करजोरिकें नेमकें चार्णिवरी।
तुं मकाहि पीया गिरनार चटे हमसे तोकहो कहा चूकपरी॥
यह हैमनहीं पियासनमको तुं मकाहो कुंवेसी विचिवधरी।
कैसे बारहमास बतावोगे समझावोगे मुझियाइघरो ॥ १

तुमे लागि अमाढमि क्यौं न श्रीमावरतजैतो तुम काहिह बरांतबुलाइ।
छयन कीडलुरै जाहु बंमवाहांन श्रान नीसान बजाइ।
मंगसमुद्रविषैं वलीभद्रमुरारकी तीहिलाजन श्राई॥
नेंमि पियाउर आवो घरे इन बातनमि कहो कौन बड़ाइ॥ २
वडाइ कहा करीयें मुनि राजुल जीवनहै निमिको सुपनो।
मुतबध बधु सबजातचली मलबुंदनसो नेंतनो अपनो।
दिन च्यारनकेमममांन मरे थिरता नरहो कछु सबहीयरनो।
तिहःते यहजाधि आनंद मरे अमरे अवमिद्गमको: जपनो॥ ३
पीग यावधिमि बतनी जनहीं घनघोरघटा चलि आवेगी।
चिहुं वोरते पवन भकोरिहन कौकिलाकुंक सुनावेगी।
पीयारेंष पनारीमे रहिनहीं ककुदामनोकडराविगमी।
परवाइकी भोक महीगेनहीं छिनमें तपनेजघटाविगपी॥ ४
यह जीवनको कौरावनहीनरकेही कहाकेमरधगा तजेंये।
कानवेची मवमे जगमें पोवामीव देषनिमशामर टेपिडरेये।
इंद्र नागेंद्र धरणींद मवे जव आयरड़े तव बातचलेये।
तातें कहाडर शावनकी सुन राजिमतीचित कुंमुमझेरे॥ ५
भाद्रवकीवरपावरपै तवकीं दिनरयनगवाउ गे।
चिहुवोरतें पवनभकोरकरे तव कैसे तुंदवचावोगे॥
घरहो क्यौं न आनिके भीगकरो वनमाहि वहुत दुष पावोगे।
कहि राजि मतीपिअमांन कहि गिरमुदरियुं नही पावोगे॥ ६
ये जुगमें मुखन कतराजव दुःखमें काज अनत गवायो।
योवनलचबीरा सीधि फिरें गतचारहींजाय महादुःखपायो।
रोगवीयाग वियोग भयो फिरजन्महो मरन अदयत संतायो।
भाद्रवकीवरपा कौनये हम निरकनि मोदनामें फीर आयो॥ ७

u this way the difficulties in each month, which may necessari- on Neminātha in his ascetic life are described.

मामवैमावकी रुमतारिल सीतलनीरकी प्यासलगैगी।
क्यों गिरमें रहोगे मेरे नाथपी घामपडि सबदेह दहेगी।
ऐसे कठोर भयेकवाम मम तातजी कैसिव प्रीतपवेगी।
नेमपीयाअ उठ आवो घरे कछुयेकवारमिसिद्धजग्गि॥ ११
धर्मतें सिद्धनजो कहि राजनधर्मकीयेतें कहा नहीं पावो।
धर्मतें दर्शनज्ञान चारित्र धरि तिहांते सिवमारग पावे।

धर्मसमंधत वडीजगमें कहीं जीवदया तिहां धर्मकहावै ।
धर्मतें मोषपदपावक राजलधर्मविना कामनआवि । २१
धर्मकीविष्टमीती साचीहै नाथजी नेहमें धर्मकैसैं करोगे ।
सुयचले सर्वपिंछ्यो घासपढ़ि गौरनारदहोगे ।
पंषी पतंग सबे दरछिवपने घरकु सबही चाहगे ।
भ्रूपदया चतिदेहदहैं तब ऐसी महाव्रत क्यों निभहैगे ॥ २४
मानुषजन्मदुर्लभ षोडशकारनभारी ।-
दुर्लभ श्रीजिनराजकोमारग दुर्लभहै सिव सुंदरनारी ।
एसवदुर्लभजिन जवै तवमीत संन्यासकोन्यारी ॥ २५
बारहमास जोपूरे भये तवनेम कु राजल जाय सुनायो ।
जामें द्वादश भातवषोतव षोडैसे राजल कुं समझायो ।
राजलवोतवसंजमलेकर निर्जराके वसनीनेंकर्म जलायो ।
राजल केपतनेम जिनंदहै उतरलालविजे विधिगायो । २६

Colophon. इति श्रीनेमिनाथजी १२ माससंपूर्ण ॥

विवरणम्—निबन्धेऽस्मिन् सन्नासमवर्त्तमान श्रीनेमिनाथमुद्दिश्य तत् सहधर्मिणाधारादि द्वादशमासानुभविष्यमानक्लेशसन्ततिरुपवर्णिता ।

No. 134 निन्दासन्तापः । Nindāsantāpaḥ. Under this number only one folio of country made white paper of 14 × 6 inches was found, which too, after perusal appeared to be a fragment of some codex containing a number of little works such as Śrīpārśvanāthalaghustavanam, Caityvandanam &c In this state we may well infer that the book labeled here, must have been taken out and the above mentioned was placed in its stead.

अस्तोपर्युल्लिखितस्य पुस्तकस्य स्थाने किमप्येकमात्रमन्यदीयं पत्रं वर्त्तते ।

No. 135. पञ्चाख्यानचौपई। Pañcākhyānacaupaī Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 135 Lines, 5–12 in a page Character, Nāgara Date, Saṁvat 1785*. Appearance, not old, but writing injured in many parts. Verse. Not correct Complete.

Pañcākhyāna literally means a collection of five stories. It has been written on the base of the widely known Pañcatantra of Viṣṇu Śarman, the author of the Hitopadeśa, &c., complete in five chapters (Adhikāras), (1) Mitrabheda or separation of friends, (2) Mitraprāpti or acquisition of friendship, (3) Kāka-Alukā or a story relating to Kāka and Aluka, (4) Labdhanāśa or loss of the acquired, (5) Aparikṣitakārin or a story of one doing every thing carelessly. Each chapter contains several interesting tales in the course of the mainstory like the *Pañcatantra*. *In fact it* may be called a literal translation of the *Pañcatantra*, by Ratnasundara Sūri, a pupil of Guṇameru Sūri, and an inhabitant of Sānandanagara.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीशारदायै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीइष्टदेवाय नमः ॥ अथ पंचाख्यान चतुष्पदी लिख्यते ॥

प्रणम्य पूर्व्वं परमात्मनः पद सरस्वतीमीशसुतं च सद्गुरुं ।
सुदीपरूपामिवमूढमानसे सुपञ्चकाख्यान चतुष्पदीं ब्रुवे ॥ १

दूहा

आदिदेव प्रभु आदिगुरु । शान्तिनाम जिनधीर ।
पास आस पूरै घणी परमपुरुष महावीर ॥ २
सिद्धिबुद्धिवरलब्धिनिधि गौतमगुणभंडार ।
केवल दर्शन पूर्वधर जिपाम्या भवपार ॥ ३
तरण तारणलय भवनिपति, अमर अमर पदराय ।
गणधर श्रुतधर सुकवि कवि प्रणमनअंतम पाय ॥ ४

गाथा

जिणवयणकमलवासा पुव्वरपमान्नाटावेणवरहत्था ।
हमासविगयगमणा सरसई मा सुहदाइ ॥ ५

* The date of the original composition is 1622 Saṁvat. See श्रीश्वासीशुभच्छरसार &c. at the end.

अविरल शब्द महौघा प्रक्षालित सकलमनकलङ्का।
मुनिभिरुपासितचरणा सरस्वती हरतिमे दुरितम् ॥ ५
सरस्वति महाभागी वरदे कामरुपिणी।
विश्वरूपे विशालाक्षि देहि विद्यां परमेश्वरि ॥ ६

दोहरा

भारति भगवति सरस्वति करपुस्तक वरमाल।
वेणा वाहणि हंसवर आपे वचनरसाल ॥ ६
कणय चंपकतनवानज्ञम तपै तेजनखसूर।
पीतंवर अंवर भलभूषण अंगर ॥ ७

चउपईनीढाल

चरणचोली चिरदिक्षग धरै विवेलीनवरंग।
नवखनादिरणकैलिवरी घमकै जोड़िसोवन घूघरी।
हारदोरसोवनमैपनी नलवलि आधाशशि घरकली।
करककण सोवन सूंदडीकान भवूकैरयणेजड़ी ॥ ८
मस्तकिमनमोहनरायजीमिरि सउघ सोहै पदकजी।
नासा अविमोति निर्मलु पूनिमचन्द्र थकीमुखभलुं ॥ १०
कमलनयणि काजलनीरेह अधरधरंग परवालीगेह।
दतपंक्ति दाडिमनीकलीकै जव हरहीरे सूंभिनी ॥ ११
कमलनाल भुजदंड प्रमाण वेणिदंड वासिगसुंमान।
वांकीभमहि धनुषनुवक कटिप्रदेश केशरिनु लंक ॥ १२
कणयकलश कुचवेयसमान कमठपीठपद गौपतिज्ञान।
सुखतं बोल कुकुमरोल तनउगट चंदनरसघोल ॥ १३
रमैरग जलथल आकासि वसैवकंवाव न नैवासि।
पूर आस कविमुख अवतरी सरसति सरसवाणि दिसरी ॥ १४
सुगुरुचरणनुलहीप्रसाय पूनिमपचप्रवरगुरुराय।
गुरुया श्रीगुणमेरुसुरीस वचनसारसत सवीलेसीस ॥ १५

दूहा

वचनसार अतिसरस सरस दियो जिनरत्ननदेव।
विघनरहित विद्या विभव आपि सदा सुखकेवि ॥ १६

सिद्धवेदआगमनिगमस्मृतिव्याकर्णपुराण।
तर्क छंदलक्षणनरहयीतिप्रवैद्यपुराण ॥ १७
काम कौकरतिमृष्जि मउशकुन लखकोडि।
नीतिबुद्धि गुत बलविना नवकाईजांणौ जोडि ॥ १८
श्रुतसायरतट पामिवा नीतिबुद्धि दीयनाव।
धर्मकर्म उपासीयइ जेहुई बुद्धिप्रभाव ॥ १९
विष्णुशर्मा गौडवमल श्रीगौडन्याति सुजांण।
सरसकथा रसवर्णवइ नामइं पञ्चाख्यान ॥ २०
नहींबुधिया बुद्धिनेतणी तु कविमिठं मिठवाद।
कांईजे श्चचरनेलहुंते गुरुचरणप्रमाद ॥ २१

चौपई

पंचतंत्र अईजेमांहि नामि पञ्चाख्यान कहिवाय।
जांण अजाण जिम प्रीईवान बौलैं चौपी माहि रसान ॥ २२
कल्पित बोनकह्या कविजेह नरपति जनमन रञ्जनतेह।
सुणिग्रीयइसवे सावधान बाधैबुद्धि विद्याज्ञान ॥ २३
करणदेशतमउत्पति कही गीमठामवीत्यैर्यां सही।
विगतैं वातविचारी करी कथाकह्वीनजिम द्विज उचरी ॥ २४

दूहा

देवतणं इकजोयणं नरम्ये जोयणच्यारि।
जोयणनाय एकदेवका जम्बूद्वीपविचारि ॥ २५

चौपई

लखणसमुद्रतम पापनिकह्यो मध्यमेरु सोवनमैंलह्यो।
गंगसिंधुयमुना नोधसी भरतदेवविचि वहितीमयी ॥ २६

In this way some renowned places of *Bhāratavarṣa* or India are mentioned. Then a full description of the city of Pātnā in Deccan is given. In this city of Pātnā there resided a king Amaraśakti by name with his beautiful queen Canga. The king had three sons by the queen (1) the first Vasuśakti, (2) the second Ugraśakti and (3) the third Anantaśakti. When the children passed five and seven years of their age, the mother thought of making them learned. She recited herself the following sanskrit verses:—

"विद्या नाम नरस्य रूपमधिकं प्रच्छन्नगुप्तधनम्
विद्या भोग करी यशःसुखकरी विद्या गुरूणां गुरुः।
विद्या बन्धुजनो विदेशगमने विद्या परं दैवता
विद्याराजसु पूज्यते नहि धनं, विद्याविहीन पशुः" ॥
"यद्यपि भवति विरूपो वस्त्रालङ्कारवेशपरिहीनः।
सज्जनसभाप्रविष्टो राजति विद्याधिकः पुरुषः" ॥

Afterwards the king and the queen, after consulting with their chief ministers invited Visnu Śarmana a Brāhmana thoroughly conversant in all branches of Śāstras, to teach their sons. The learned Brāhmaṇa on entering the court, blessed the king with following ślokas.—

"चिरं जीव चिर नन्द चिरं पालय मेदिनीम्।
चिरमाश्रितलोकानां पूरय त्वं मनोरथान्" ॥
"कमलभूतनया सुखपङ्कजे वसतु ते कमला करपल्लवे।
वपुषि ते रमतां कमलाङ्गजः प्रतिदिनं हृदये कमलापतिः" ॥

The king prostrated before his feet and respectfully asked him to take charge of instructing his sons kindly. The learned Brāhmana agreed to his proposal and was appointed by the king immediately. Thus appointed, Visnu Śarmā began to instruct the princes through a new work, entitled Pañcatantra composed by himself for that purpose. Here ends the introductory portion of the work.

End.

नीतिशास्त्र एकद्वीयइनाम पञ्चाख्यान अवर अभिधान।
तेहयन्यतणसारिहइं वडाकुया पासइए कुई ॥ १८
नवरससुरवइ विस्तार भावभेदि भाष्या अधिकार।
नीतिरीति बुद्धिमतिनीषाणि श्रीरत्नसुन्दरसूरिवरवाणी ॥ १९
सरसति सुगुरु पसाइं लही
कथाकल्लोल चुपईए कही।
भणता बुद्धिमति लहि अतिघणी
सुणतां सुखसंपति तेभणी ॥ २०
सोलवावीसु वच्छरसार
आसो शुदि पचमि रविवार।
सापंद नयय सोहइ शुभठाम
पूर्णिमपक्ष गच्छे गुणधाम ॥ २१

श्रीगुणमेरु सूरि गुणराय
सवीयण जन सेवइ तस पाय।
सानिध्य मारइ जिन चुवीस
अनइं अवर चलीचित्र अधीश ॥ २२
हरइ विपद आपइ संपदा
सूधइमनि सुमरी सारदा।
जासपसाइं वचन विलास
नहि कवीयण मनवंछित आस ॥ २३
गुणयो सुकवि मदे इयोडि
सुगुरु पसाइं रचीमइं जोडि।
बुद्धिमानजनइ बोल्या बोल
यवधि सुणीकरयो रंगरोल ॥ २४
हर्षधरी साभलयो सदा
आपद कष्टन आवै कदा।
संख्याश्लोक कहा चउपई
सतछवीस अधिक बलीहइ ॥ २५
भणुभणाउ निर्मल बुद्धि
नवनिधि घट सदा हुइं सिद्धि।
रिद्धि वृद्धि सयन निसिदीस
श्रीगुणमेरु सूरि कहिसीस ॥ २६
मेरुतय अवर जाधरा
जांससि सूर दीपसायरा।
सयन विबुधसुखिता चिरवास
देव सुगुरु करि पूरइ आस ॥ २७

Colophon. इति श्रीपञ्चाख्याने राजनीतिबुद्धिगाम्भे विष्णुशर्म्मप्रणीते अपरीक्षितकारिनाम पञ्चमोऽधिकारः।

इति पञ्चाख्यान चौपई समाप्त १०८५ वर्षे श्रावणमासे कृष्णपक्षे एकादशीतिथौ रविवारे सुश्राविका पुण्यदयाविका पञ्चपरमेष्ठिस्मारिका श्राविका श्रीमहिमादेजी लिखापितं बोधलाभाय ॥ श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु। भद्रं भूयात् शुभ भूयात् ॥

विवरणम्—विष्णुशर्म्मविरचितपञ्चतन्त्रागतपञ्चाख्याननामकभाषापद्यनिबन्धोऽयं श्रीरत्नसुन्दरसूरि विरचितः ॥

No. 136. पदावली। Padāvalī. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 35. Lines, 13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Verse and Prose. Generally correct. Incomplete.

This work consists of Padas or verses with explanations.

Beginning. नमो २ अरिहन्तार्थं प तेथ कालेखंर ए आलाव् संपूर्ण कहीद।

इह किल सकल अनल्प सकल्पपादपस्य कल्पनाकल्प श्रीकल्पसूत्रस्य वाचना सकल श्रीसंघसान्निध्यात् श्रीदेवगुरुचरणकरणप्रसादात् विधीयते। यहो भव्य लोकउ अतरंग द्रष्टिइ आलोक चय एक निद्रा विकथा प्रमाद मूकउ वधारउ विवेक निर्मलउ श्रीसिद्धांत तणूं सूत्र सांभलउ सकल समीहत् पूरिउवा अभिनवउ कल्पद्रुसमान:। निरुपमान प्रधान सकलतत्त्वनिधान श्रीकल्पसूत्र तणी वाचना श्रीदेवगुरु तणा प्रसादउ श्रीसंघ तणा सानध्यइ निर्वहान कोजइ ए मार्ग कुणिइ उपदेसइ भगवन श्रीवीतरागदेव वहित सुरासुरसेव एभोवनीकनायक सकलसुखदायक अष्ट महाप्रातीहारसंयुक्त अष्टादशदोषविमुक्त चउत्रीस अतिशय सविरान् पांत्रिस वचनातिशय विराजमान तिणइ श्रीपरमेस्वरिए मारग उपदिसिउ अ महात्मा नवे कल्पे विहार करता प्रथ्वी पीठि ग्रामा न ग्रामि विहारक्रम करइ अनेक तीर्थ नमस्करइ भव्य जीव रहइ मिथ्यात्व पड़ला समधरइ एवि वर्षा कालि एकत्र स्थान कि रहइ अनेक धीर अभिसंघइइ योगवहि धर्मकथा करि जेइ कालि रषि वर्षा कालिसधर धाराधर जलधर धीरबोधरमंडल सींचइ भीचइ करी एषि २ परथी प्रवाह प्रगटइ कोमल किसलय स्फुटइ यानकी २ अनेक जीव जीनि ऊपजइ ४इ कारणि वर्षाकालि जीवतणी जयणाइंभ चारित्रीया विहार करइ। एमार्ग सिद्धांति स्थान कि २ कहिउ वर्तइ यतः आसाढ पुनिमा ए वासावासं तु होइ वाइअं मगसिर बहुल दसमी जाव इक्कंमि खितं मि १ अनइ अनेरे दर्शने इम कहियइ यत:—

श्रीमद्देमनवाान् मासान् अष्टौ भिक्षुर्विचक्रमेत्।
सर्व्वजीवदयार्थन्तु वर्षास्वेकत्र संवसेत्॥

अनइ जे माहात्मा श्रीपर्युषणापर्व्व न पडिक्कमइ तो माहात्मा लोकमा पुछिया रहणमइ विषइ असमान योगित कहइ एवि पर्युषणोपर्व पडकमा ए पच्छी कार्त्तिकी पुर्णिमा ना रहण + + + प्रविवि कहइ पर्युषणा पतिको अर्थ: परेषामक्ति उपया वसितुं ए कारणि पर्युषणा कहीइ।

ए पर्यूषणा आगमें एक अनभिग्रहीत बीजुं अभिग्रहीत कहिउं छेह कारणि श्रीकल्प निर्युक्ति सिद्धांत माहि इसिउ कहिउ छइ—

इत्थो अणभिगहीयं वीसराइयं सवीसि मासं ।
तेण परमभिगहियं गिहिणाय कित्तिअं जाव ॥ १
असिवाइ कारणेहिं अहिवासं च न सुट्ठमारद्ध ।
अभिवड्डीयंमि वीसा इयरेसु सवीसि मासे । १ चंद २
अभिवड्डीयंमि वंदि अभिवड्डीइ चेव ।
अभिवड्डीयंमि वीसा इयरेसु सवीसि मासे ।

जहीइ चंद्र संवच्छर हुइ तहीइं चउमासा थाकी पंचासें दने जावबूं अनि अभिग्रहीत पछि अभिग्रहीत कहीइ एह कारण अने जिहां अभिवर्द्धित वर्ष हुइ तिहां चउमासा थकी वीसे दिवसे जाव अथवा एह कारणइ आसाढ शुदि पुनमि तथा दिवसि चउमास पडिक्कमी अनि भाद्रवा शुदि पंचमी पर्यूषणा पर्व करइ । अनइ जहीइ अधिक मास हुइ तहीइ चु मासा थकी वीस दिवसें श्रावण शुदि पंचमीइ श्रीपर्युषणा पर्व करउ ।

At the end of this work Jaina Gurus are mentioned in this way—

तिहां पहिलूं जिन नीम विशेषतउ प्रथम तीर्थंकर । तेहनु आशीर्वाद देव केवल हिदए थिइ रीतिइं चौवीस तीर्थंकरना नामग्रहण लिया । गणधरा अनेरा अधिकारि गणधर १४५२ हुया तेहना नाम लेवा पाहि नही एथि श्रीमहावीर देवनइ ११ गणधर तेहना नाम लिओ (१) इंद्रभूति, (२) अग्निभूति, (३) वायुभूति, (४) विगत, (५) सुधर्मस्वामी, (६) मंडितपुत्र, (७) मौर्यपुत्र, (८) अकम्पित, (९) अचल भ्राता, (१०) मेतार्य, प्रभास हिव स्थिवरावली नइ अधिकारी श्रीमहावीर नइ पाटि श्रीसुधर्मस्वामी तेहनइ पाटि श्रीजंबूस्वामी (२) प्रभवस्वामी (३) शय्यम्भव (४) यशोभद्र (५) सम्भूति विजय (६) भद्रबाहु (७) श्रीथूलभद्र (८) आर्यमहागिरि (९) बलिस्सह (१०) स्वाति सूरि (११) श्यामार्य सूरि (१२) शांडिल्य (१३) जीतधर (१४) आर्यसमुद्र (१५) मंगि (१६) नागहस्ति (१७) रेवतिसूरि (१८) सिंह सूरि (१९) स्कन्दिल (२०) हिमवंत (२१) नागार्जुन (२२) गोविन्द (२३) श्रीभूति दिन्न (२४) लोहित्य (२५) दूष्यगणि (२६) देवर्द्धिगणि (२७) हिवगुरानी श्रीपर्वपंचकस्थापका (१) श्रीआर्यरक्षितसूरि (२) श्रीजयसिंह सूरि प्रथम राउल प्रतिबोधकारक (३) श्रीधर्मघोष सूरि आत्मप्रभाभिहित चंद्र प्रभावा (४) श्रीमहेन्द्रसिंह सूरि

(५) श्रीसिंहप्रभ सूरि (६) श्रीजित सिंह सूरि (७) श्रीधर्म्मप्रभ सूरि (८) श्रीसिंहतिलक सूरि (९) श्रीसिंह तिलक सूरि (१०) श्रीमहेंद्रप्रभ सूरि (११) श्रीमेरुतुंग सूरि (१२) श्रीजयकीर्त्ति सूरि (१३) श्रीजयकेसर सूरि तत्पट्टि पुण्यगच्छाधीश्वरि विरहमान श्रीसिद्धान्तसागर सूरीश्वर जयवंत वर्त्तइ हिव प्रारभीइ तेहकु प्रथम श्लोक

हिव यद्यपि श्रीसंघि गुरुया तथा वखांण्या सांभल्या।

तिहां चमासित सूत्रं तथा वखाण कि सा शोभा पामइ।

तथापि जिम निर्म्मल नीररक्षार्थिं कर्द्दममयपालि कीजइ चामररक्षार्थिं करीर वाटिका कीजइ कर्पूररक्षार्थिंमरिच मध्य राषीइ कनकाभरणरक्षार्थिं काष्ठमइ पेटिका कीजइ तिम पूज्यतणा व्याख्यानामृतरक्षार्थिं चमासित-गुण्या उपदेस साभलिवा

यदा यादृशोऽवसरस्तदा तादृशैर्भाव्यं।

यदा धवलगृह न स्यात् तदा तृणकुटीरके न वास्तव्यम्?

यदि चतुर्जातिकमोदका न भवन्ति तदा कंगमोदका. किं न गृह्यन्ते?

जा जस्स होइ सत्ती सा तेण पयिज्जरेव कायव्वा।

ऐरावणमि मत्ते किं सेसगया सुचन्ति १

हिव श्रीसंघ रहइ चामत्रण कीजा

व्याख्योर्व्वी सत्र साला जिणवचनकथा पुस्तक: कोष्ठकस्थो

भोक्तव्यं व्यञ्जनाढ्यं नवरसकलित + + + पापहारि

वास्तव्यागन्तुकैर्वा प्रतिदिवसमहो भोज्यमेतद्विकाले

संघे नाहं पुरोधा प्रमुदितमनसा तवदानेन युक्त: ॥ १

पुत्रा केन विभा हाभ्यां नारीभ्यां वालकेन च

सभास्थाने समागम्यं सर्व्वैरेव नरोत्तमै: ॥ २

छ। श्री। छ। श्री.। छ:। श्री: ॥ ८६०

Colophon नास्ति।

विवरणम्—प्रबन्धोऽयमेवंविध एव नास्यारम्भवाक्यं न चान्तिम वाक्यं विद्यते।

No. 137. पद्मावतीजीवराशिक्षमावली । Padmāvatījīvarāśikṣamāvalī. *Substance, country-made colourless paper, 13 × 6 inches. Folia,* 1. Lines, 14-17 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A little poem instructing the queen Padmāvatī the conditions of the soul in its different births, complete in 35 Bhāṣā verses, by Samaya Sundara. We quote below the whole work that readers may have a complete idea of it.

१ ६० ॥ राग वैराडी ढाल की जी

अणपी मन चाल्या धर्मां एहनी ढाल हिव राणो
पद्मावती जीवराशि खमा वै जाण पणूं अगिते मनू
इणि वेला आवें १ ते मुझमिच्छामि दुक्कडं
अरिहतनी साप जेमै जीव विराधिया चउरासी लाख २ ते०
सात लाप पृथवीतणा साते अपकाय
सात लाप तेउ कायना साते वलि वाय ३ ते०
दस प्रत्येक वनस्पती चउदह साधार
बिति चउरिंद्री जीवना बिबि लाप बिचार ४ ते०
देव तिरजं च नारकी च्यारि २ प्रकाशी
चउदह लाप मनुष्यना ए लाप चउरासी ५ ते०
इण भवि पर भवि सेवीया सेवीया जे पाप अढार
त्रिविध २ करि परउ दुरगति दातार ६ ते०
हिंसा कीधी जीवनी बोल्या मिरषा वाद
दोष अदत्तादानना मैथुन उनमाद ७ ते०
परिग्रह मेल्यो कारिमो कीधो क्रोध बिसेष
मान माया लोभ मैं किया वली रागमें द्वेष ८ ते०
कलहकरी जीवहूं हण्या दीधा कूडकलंक
निंदा कीधी पारकी रति अरति निसंक ९ ते०
चाडीया की चउतरे कीधो थापण मोसड
कुगुरु कुदेव कुधर्मनं भउ भणो आण्यों भरोसड १० ते०
षाटकिनें भविमें कीया जीवना घंध घात
चिडीमार भवि चिर कमा मार्या दिन रात ११ ते०

मच्छीगर भवि माछला काल्या जल बास
धीवर भील कोली भवें मग मार्या पास ११ तें
काजी मुल्लानें भवे पढ्या मन्त्र कठोर
जीव अनेक जवह कीया कीया पाप अघोर १३ तें०
कोटवालनें भविजे कीया अकराकर दंडी
बंदीवान मरा दिया कोरडा छडि दंडी १४ तें०
परमाइन्नो मइ' भवें दीधा नारकी दुःख
छेदन भेदन वेदना ताड़ना अति तिक्ख १५ तें०
कुंभार मइ भविजे कीया मो माइ पजावा
तेली भवि तिल पीलीया पापी पेट भराइवा १६ तें०
हालीनें भवि हल खड्या फाड़ी पृथिवीपेट
सूड निदान कीया घणा दीधी बलद चपेट १७ तें०
मालीने भवि रोपीया नानाविध वृक्ष
मूल पत्र फल फुलना लागा पापलक्ष १८ तें०
आधो वाई आगली भग्या अधिका भार
पोठी उंट कीडा पड्या दया न रही लिगार १९ तें०
छीपानें भवि छेतरी कीधा रंगण पासि
अगनि आरम्भ कीधा घण धातुर वाद अभ्यास २० तें०
सूर पणें रण झूझतां मार्या माणस वृन्द
मदिरा मांस माखण भख्या खाधा मूलनइ कंद २१ तें०
खाणि खणावी धातनी पाणी उलेंच्या
आरंभ कीधा अति घणें पाप ज संच्या २२ तें०
अंगार कर्म किया वली घरमें दव दीधा
सउस कीधा वीत रागना कूड़ा कोसज पीधा २३ तें०
बिल्ली ऊंदर लिया गिलोइ हतियारी
मूढ गमार तणे भवे में जूली घमारी २४ तें०
भाड़ भुंजाने भवविषे एकेंद्री जीव
ज्वारि चिणा गोहुं सी किया पाड़' तारीव २५ तें०
खाडण पीसण गारिना आरंभ अनेक
राधन इंधन आगिना किया पाप उद्रेक २६ तें०
विकथा च्यारी कीधी वली सेव्या पंच प्रमाद
इष्टवियोग पड्यां कीया रोदन विखवाद २७ तें०

साध अने श्रावक तथा व्रत जेह भागा
मूल अम उत्तर तणा मुझ दूषण लागा २८ तें०
आप विकू सोह चीतरा मिकरानें समणो
भिइक जीव तणे भवें हिंसा कीधी सवलो २९ तें०
मूषा वद्धि दूषण घणा वलि गरम गलाव्या
जीवाणी ढोल्या घड़ा सील वरत भंजाया ३० तें०
भव अनंत भमता थकां कीया कुटुंब संबंध
त्रिविध २ करी वी सरुं तिणसु प्रतिबंध ३१ तें०
इणि परि इणि भवि पर भवे कीया पाप अषत्र
त्रिविध २ करोवीसरुं करुं जनम पवित्र ३२ तें०
रागवेराड़ी जेसूणें ए तीजी ढाल
समय सुन्दर कहै पापथी छूटे तें तत काल ३३
दूहा—राणी पदमावती मरणा कीधा च्यार
सागारी अनसण कियो जाण पणानो सार ३४
यथा जरमे छम्म पमाउ रमण देहण रमाइ वेसाए
आहार सुवहि देह सवति विहेण वोसरिसी ३५

Colophon. इति पदमावती जीवराशिखमावणी संपूर्ण (?)

विवरणम्—अतःपरं विवरणमप्रयोजनमेव ।

No. 138 पनरहकर्मादानस्वरूप । Panarahakarmādānasvarūpa. Substance, country-made white paper, 10 × 8 inches. Folia, 11. Lines, 9-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not fresh. Prose. Not correct. Complete.

This is a little work treating of fifteen sinful karmas or actions which are prohibited to Śrāvakas. They are (1) Aṅgārakarma or working with fire, (2) Banakarma planting, (3) Sāḍikarma trade of a Carter, (4) Bhāḍikarma lending one's own animals or things to others for timely use on hire, (5) Troḍikarma making hole upon the surface of the earth etc. Works of several traders are also included among the sinful works.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पनरह कर्म्मादानस्वरूप लिखिहे कर्म्मादान सो व्यापार करते पाप कर्म्म गाढबन्धन हुवे ऐसा व्यापार सो पाप कर्म्म उसका आदान सो ग्रहण है जिस व्यापार में उस कुकर्म्मादान कहीये इहां संसार मे पाप तो सर्व्वही व्यापार मे हु वेहे तो भी और सब व्यापार से तिर पनरह कर्म्मादान व्यापारमें बहुत पाप अरु मलिन परिणाम हुवे परंपरा पापकी चाले इसवास्ते श्रावककुं अवश्य त्यागाई कदापि न छूटे आजीविका उनसे लागी होय तो परिमाण करले ।

Of these the first Angārakarma is thus explained—

तिहा प्रथम इंगाल कर्म्म सो न काडे जलाय कैयला करै वेचे आजीविका उपजावै सोइंगालकर्म एतले कैतरेको भटी करै इंटनि पजावे कुभार कर्म्म लोहार कर्म्म सोणार कर्म्म भड़ारा कर्म्म वंगारा कर्म्म वंगड़ीकार सोहकर कलाल भडीयारा भडभुजा हलवाई धातुगालक प्रमुखजो अगनि सेती जितना केई व्यापार हे सो इंगाल कर्म्म ए व्यापारमे बहुत दोष हे के कारणे सर्व्वनो मुख्य शस्त्र हे च्यार दिशि ऊर्ध्व अधो सघने बहुकायके जीवकु अवश्य हणे इसवास्ते अनाचरणीय हे इयंगालकर्म प्रथम १

The sinfulness of trade is thus described. Trades generally are of five kinds (1) Dantavānijya, (2) Lākhavāṇijya, (3) Rasavāṇijya, (4) Keśavāṇijya, and (5, Visavāṇijya Each of these is equally sinful, take for instance the Dantavāṇijya,—

हाथीका दांत, उल्लूके नख, जीभ कलेजो और पंखीके रोम तथा परख लिंगी प्रमुखको चमर गौके पुच्छका तथा हरिणके सींग गैंडा प्रमुखके सींग और सब कोडा कौडी कस्तूरी जवाद मोती बाघवा चर्म्म हाथके मुहके वेश सांबरसींग एसबका व्यापार दंत वाणिज्यमें आवे एवाणिज्यमें आगारके जावे अइलेणेकु जब वे लोक छुद्र भिल्लादिक तत्काल हस्ती गैंडा मृग प्रमुख जीवकोहिंसामे प्रवर्त्तें महापाप अनर्थ करै अपनाभी परोक्षम उहा गये मलीन प्रवर्त्ते लोभके हेतु उन व्याधोसु कदापि कहणा पडे महमारलाइ आच्छा दांतहुजे भारीहुजेतासा आयें देखो गेती और बधता मोल पावोगे तब व्याध हनु के कहणमे तोज्यादि कर्म्म करै ऐसीतरै सबद्रव्य मे जाणना तिसस्तेसर चीज व्यापारमे लेण दिण आगर मे न लेणा आजी विका करी जोइ तिसवास्ते कुवाणिज्य त्यजणा एक हस्तीमरै तब दोय दांत पावै एक गौमरे तब पुच्छ एक पावे ऐसीतरै सब मणिक लेणा इति दंत वाणिज्य ।

End. ए मनीरह कर्म्मादानमें जो जो चीज घर सम्बमें दचिणता सम्बभं इत्यादि अच्छुटेपचैलइया प्रमुखमें आवै ते कारणे कर्म्मादान क्रिया करणीय पडै उयकी जयणा ईहाजी कर्म्मादान रक्ते है उसमें एकैक कर्म्मादानमें दोय तीन च्यारभी वलते आवे उनकी जायणा।

Colophon. इति कर्म्मादान विगति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् पञ्चदश मानवजीविकार्ज्जनकर्म्मणां सदोषता प्रतिपादिता।

No. 139. पनरढाल। Panaradhāla. Substance, country-made white paper, 12 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 5-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A little work consisting of fifteen Ḍhālas on Devakīsuta, by Nemicanda.

Beginning. देस सोरठ द्वारामती नयमर्च तिहां वासदेवुए दसह दसार तेरा भीया बांधव श्रीवल देवूए १।

जीरे २ सामि समोसा हरषित गोपीनउ मायुए नैमिचंदनमनि चलजयु चलजयु यादव साधुए २ बांधव छह छह २ पारणि प्रामो प्रभुनु आदेसए संघडि विहें जूजूए नयरी कीज प्रवेसुए ३।

जीरे २ मुनिवर मधुकर गोपति तिहंथा श्रीगुयवंतरे आहार करइ अति सूअनु देवकी मंदिर पुहुतए ४ जीरे २ दवी देवकीगइ हरखी निरवइ अति नयणे तिमरहो पइलंउ हरषीत वीवाड सुचरे वयवेइ ५।

जीरे २ ढाल पैहीलइ १।

End. श्रीनेमितणी सुणी वाणी देवी जागी देवकी राणी
उपसम रसमती आणी एहकार मा काया जाणी ८१
तहां जाणी देव हुगरि वसी कुटुंब तवइ परिवारि
पश्चि सरि कीध बाजवाचहं चविरइसुमति मर्उराज ८२
समवईन गुरुराय नित प्रणमइ तेहना पाय
जयसुख माल मुविंद अस मुवइ नेमि जिरंद ८३

जयु गय सुकमाल सुणीस श्रीसंघदीह आसीस
जस लाभि परमाणंद तसगाती हुई आणंद ९४

Colophon. इति देवकीसुत गयसुकमाल पनर ढाल समाप्तं छ छ श्रीह

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् पञ्चदशसंख्यका ढालनाम प्रसिद्धा गाथा देवकीसुतविषयका वर्त्तन्ते।

No. 140. प्रतिमास्थापनं। Pratimāsthāpanam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 9. Lines, 3-12 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1852; Śak 1727. Appearance, slightly worm-eaten throughout. Prose Generally correct. Complete.

A work treating of the erection of Idols according to the rule of Jaina scriptures. Anonymous.

Beginning. ६० इहा केइ अग्यानी जीव कहेछे जे थापनामें ग्यानादिक गुण नथी तिणे प्रतिमा मानवी पूजवी नहि तेहं ने ए उत्तर दीजे जी थापनामें रूप स्त्रीमें स्त्रीणा गुण केहाछे पि ण दिष्या सेविकारनी कारण थाय छे तो जिन प्रतिमा ध्यान नी कारण छे अने जो हिंसा थायछे तिणे भगवत दया मे धर्म्म कह्यो छे तिहां कहीजे जी परदेसी राजाकेसी गुरुनें वांदि वा चीले दिन घणे आडं वरहं आवीने वंदना में हिंसा थई पिण लाभ कारण गिणि मोटो न थयो बीजो मल्लनाथनी ६ मित्र प्रतिबोध वाले पूतलोनो द्रष्टांत कह्यो सो हिंसातो थइ पिण लाभकारण गिण्यो इम भाव शुद्ध थका हिंसा नहीं लागतो अथवा केइ इम कहेछे जे अम्हे आपणे थांनके बेठान मो गुण कहिसुं आमने लाभ थासी तेह दीपिया भगवती सूत्रमें भगवंतनो वंदनानें अधिकारें तिहां जाय वंदना कीधांरा मोटा फल कह्या तथा विवेचाने अधिकारि इम कह्यो छे जे भाव निक्षेपो एकलो थाय नहीं तिणे थापना अवश्य मानवो ने ध्याने जिन प्रतिमा पूजना लाभ थायछे इम युक्ति करतां अने आगम साखे पिण जिणप्रतिमा जिण समान जाणवी मानवी मानें ते आराधक अने प्रतिमान मानें तिणे थापना निक्षेपो उत्थाप्यो अने थापना उथापीति वारे व्यभार पिण उथायेछे जिवारे इनिक्षेपाउथाप्या तिवारें सिद्धांत उथाप्यो तिणे जिन प्रतिमा न मानें ते विराधक छे।

End. तव इत्वर थापनात् प्रमाणोपेत काल यावत् आपनात् सासत प्रतिमादिरूपं पुन: अनुयोग द्वारात् भस्र चर्चा विस्तरती शेयं तेमाटे गुणीनी थापनाते गुणीसमान जाणवी भगवती सूत्रे नमराविकारे निग्राद कहीपटी भासात नार कहो एक अरिहंतनी तथा बीजो साधुनीते जिन प्रतिमानो भासातना थई ते माटे ते। भिलीमिणीछे तेहानी भामातना करता अरिहंतनी भामातना थायती तेहनी भक्ति करता पिण अरिहंतनी भक्त थाये इम समीधारवीते मध्ये कल्यान छे।

Colophon. इति श्री थापना निक्षेपा ऊपरि प्रतिमाथापनसूवसाचत: तस्य किंचित् चर्चा सम्पूर्णा सं १८६१ शाके १०२७ मिं चैत्र वदि ११ रविवासरे।

विवरणम्—प्रतिमास्थापनविषयक: कश्चिज्जैननिबन्ध:।

N. B.—Under this number another copy of the work noticed above has been found which appears to have been copied in Saṁvat 1955 Māgha, Vadi 6 in country-made white Kāśmīrī paper. Folia, 8 of 15 × 7 inches having 3–11 lines in a page. Character, Nāgara. Not correct.

No. 141. प्रश्नोत्तरसार्द्धशतकं। Praśnottarasārddhaśatakaṁ Substance, country-made white paper, 14 × 7 inches. Folia, 21. Lines, 10–20 in a page. Character, Nāgara. Date, 1853 * Appearance, very old. Prose. Generally correct. Complete.

A work consisting of one hundred-fiftyone answers on a question, not mentioned here, but from different answers the form of the question may be assumed like this,—"how instructions should be given by an Ācārya"; by Kṣamākalyāṇa Gaṇi, pupil of Amṛita Dharma Gaṇi. The work is finished in the third line of the first page of the 19th folio. The remaining portion may be called an appendix containing छूटक प्रश्नोत्तर or answers of less important questions.

* This is the date of original composition of the work.

Beginning. ॥ ६० ॥ अथ प्रश्नोत्तर सार्द्धशतक नों बीजक लिखीयेछे ॥

पहिले बोले तीर्थंकर देव समवसरणमें देशना अवसरें पाद पीठ ऊपर चरण
राखीके से ॥ हाथ दोनूं जोग मुद्रायें राखें ॥ आचार्य्य पिण प्रायें इम हृदयें
करीनें व्याख्यान करें भगवन मुहपतीन राखें ॥ आचार्य्य राखे इतरो विशेष
छे। ए अधिकार चैत्यवंदन बृहद्भाष्यमें कह्यो छे ॥ १ ॥
दूजे बोले—भगवान् देशना प्रारंभतां चतुर्व्विध संघरूप तीर्थनें नमो तित्थ
इण वचनें नमस्कार करी देशना देवें ए अधिकार आवश्यक निर्युक्ति प्रमुखमें
तथा चैत्यवंदन बृहद्भाष्यमें कह्योछे ॥ २ ॥
तीजे बोले—भगवान् दीक्षालेतां सिद्ध भगवाननें नमस्कार करे ए अधिकार
आचारांग सूत्रें दूजे श्रुतस्कंधे कहें अध्ययने छे ॥ ३ ॥
चौथे बोलें श्रीवीरप्रभुजीनी प्रथम देशनामें कोइ जीव प्रतिबुझ्यो नहीं तिहां
ठाणांग टीका माहे तथा प्रवचन सारोद्धार टीका मांहि कह्योछे देवता मनुष्य
तिर्य्यंच सगलाज्ञाही मिल्याथा अनें आवश्यक बृहद्वृत्तिमें कह्योछे देवताहीज
आव्याथा मनुष्यादिक नथी आव्या पिण कोण ही सम्यक्तादी आदर्यो नहीं
ए अछेरो हूओ श्रीआचारांग जीना बीजा श्रुतस्कंधें कहें अध्ययनें पिण प्रथम
देशनानें देवताहीज आयाथा ए अभिप्राय छे ॥ ४ ॥

In this way only the answers are written one after another.

End. एकसत इक्कावनमें बोलें—सम्यक्तनो विचार करें छे तिहां तत्त्व वस्तुनी सर
दहणाते सम्यक्त कहीजे अनें सरदहणाते प्रतिति प्रतीतते मननों अभिलाषछे
ते अपर्य्याप्तादि अवस्थामें तथा सम्यक्ती तिहांपिण वांछोछे जेमाटें उत्कृष्टी
सम्यक्तनी छासठसागरोपम स्थिति कहीछे तेमाटें एलक्षण किम संभवे तेहनों
उत्तर इम तत्त्व अर्थ सरदहणाते सम्यक्तनों कार्य्यछे अनें सम्यक्ततो मिथ्यात्व
क्षयोपशमादि कथी उपनोंजे शुभ आत्मानों परिणामविशेष ते कहीजे ते अप-
र्य्याप्तावस्थामें पिणछे वली सिद्धादिक मन रहितछे तेहुमें पिण एलक्षण
व्यापकछे माटें दोष नथी इहां वली कोई पूछे आप आपणा शास्त्रमें कह्या
जेतत्त्व अर्थ तेहुनें सरदहता जे परमती ते हुनें आभिग्रहिक मिथ्यात्वछे तिम
जैनीनेंते मिथ्यात्व किमनथी तेपिण आपणे शास्त्रमें कह्या तत्त्व अर्थं सरदहेछे
एहनो उत्तर इम पोताना शास्त्रथी बंध हुओछे विवेकरूप प्रकाश तेहुनें बल
बीजा मतउ थापवानें चतुर एहवाजे परमती तेहुनें होज आभिग्रहिक मिथ्यात्व
जाणवो अनें धर्म्म अधर्म्मनी परीक्षा करी तत्त्वनी परीक्षा करी तत्त्व ठ लघी
आप आदर्यो ते शुद्ध अर्थं तेहानं सरदहताजे जैनीते साची युक्ति एकरी परमत

उद्यापवानें चतुर छै तो पिण तेहनें आभिग्रहिक मिथ्यात्व नथी जेमाटें पोतानें शास्त्रे विवेक प्रकाश थंध नही कीधोछे तथी जे नामें करी जेनी दशा पिण आपणें कुलाचारें करीहीन आगम परीक्षानें विषे तेहनें आभिग्रहिक मिथ्यात्व होइछे सम्यक्त्व हुवे ते विना परीक्षा पक्षपात न करे जेमाटें श्रीहरिभद्र सूरीजी कह्यो छै पक्षपातो न मे वीरे न द्वेषः कपिलादिषु। युक्तिमद्वचनं यस्य तस्य कार्यः परिग्रह" १ इति ए सर्व अधिकार प्रथम पंचाशक वृत्तिमें तथा धर्मसंग्रह प्रकरणों में कह्योछे तथा चायिक १ औपशमिक २ चायोप-शमिक ३ ए तीन सम्यक्त्व च्यारे गतिमें लाभें किंवा नही तेहनों उत्तर कहे लाभे ते इम नारकगते पहिली तीन पृथ्वीमांहे एतीनुंही सम्यक्त्व लाभें तिहां चायिक तो पर भर भवनों हीज लाभे ते भवे नवो न पामें जे माटे मनुष्य हीज चायक सम्यक्त्वनो आरंभक कह्योछे उपशमिक ते भवनों हीज हुवे चायोपशमिक तिहुं भवांनो हुवें बाकी च्यार पृथ्वीना नारकीवांने चायिक सम्यक्त्व न हुवे बीजा वे हुवे १ देवतिमें वैमानिक देवता में नारकीनी परें तीनुं सम्यक्त्व लाभे भवन पती मनुष्यमाहे वेहीज लाभे चायिक वालो तिहां उपजे २ मनुष्यां माहें तीनुं सम्यक्त्व लाभे तिहां संख्यात वर्ष आउषा वालानें उपशमिक बीते भवनों हीज हुवे अनें चायिक चायोपशमिक बिहु भवना हुवे तथायुगलिया मनुष्योनें उपशमिक चायिक तो वैमानिकनो परे आववो अनें चायोपशमिक कर्मग्रंथने अभिप्राये ते भवनो होजहुवे सिद्धांतने अभिप्रायें भवनों पिण हुवे ३ पंचेंद्री तिर्यंच युगलियामिलानुं सम्यक्त्व मनुष्यनी परें जाणवी तथा संख्यात वर्ष आइखे वाली संज्ञा पंचेंद्री तिर्यंच अनें तिर्यंचणी तिहां माहें चायिक सम्यक्त्व नथी बीजा वे पाछिला परें जाणवा एकेंद्रियादिक माहे तीनां माहेंथी एकही सम्यक्त्व संभवे ४ एसर्व धर्मप्रवर सारोद्धारना १४८ में धार मेलें तथानिश्चय नय मतें शैलेशीनें चरम समयें जीवने चरमनी प्राप्ति हुवे तेहथी पूरवलां समयां माहे सम्यक्त्वादि कहे ते सर्व चरम नों साधन होज जाण वो इहां एवंभूतरूप निश्चयनई धर्मसंग्रहणी शास्त्रमें कह्योछे १११

Colophon. इति श्रीवाचनाचार्य श्रीमदमृतधर्मगणिविनेयेन वाचकक्षमाकल्याणगणिविरचित प्रश्नोत्तर सार्धशतकस्य सूत्रीमार्ग भाषायानुवादोऽयम् ॥

निष्पन्नमानन्दमयैर्जिनाद्यैः
समादिमैः षट्पदैरेवकम् ।
ह्रींकार दीर्घं स्थितमर्च्य मन्त्रं
श्रीसिद्धं शरणं समाप्त ॥

दोहा।

सय आठार तिपन समैं वदि वैशाख सुमास बुधवार
संपूरन रच्यौ बीकानेर सुवास १

आर्या।

उत्तम धर्मरुचि पुत्रौ समसुविनीतनाम
पुस्तक श्रीनिमित यह कीनी धरि चीत ॥ २ ॥
तब साली संघ जीवसु मोह नाम उदार
ताकौ पुन आग्रहभयौ जेसल मेर मझार १

इति वाचकधमाकल्याणगणिकृत संविग्नभाषामय प्रश्नोत्तर सार्द्धशतकम्।
ग्रंथाग्रंथ ९०० है।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सार्द्धशतक प्रश्नोत्तराणि वर्ण्यन्ते।

The appendix does not appear interesting so we leave it off.

No. 142. प्राकृतमनोबोधः। Prākṛitamanobodhaḥ. Substance country-made colourless paper, 11 × 5 inches. Folia, 24. Lines, 2-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A poem instructing the mind, entitled Prākṛita Manobodha, complete in 201 verses, by Rāmadāsa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः। अथ रामदासकृत प्राकृत मनोबोध प्रारंभः। श्लोक-
संख्या २०१ श्रीराम श्रीगणेशाय नमः॥ अथ प्राकृतमनबोध प्रारंभ॥

गणाधीशजी ईश सर्व्वागुणाचा।
मुलारंभ आरभती निर्गुणाचा॥
नमुं शारदा मूल चत्वारि वाचा
गउ पंथ अनंत या राघ वाचा॥ १
मना सज्जना भक्ति पंथेचि जावे।
तरि श्रीहरि पाविजे ती स्वभावे॥
जानि निंधते सर्व्व सोभू न धावे।
जनिवंध ते सर्व्व भावे करावे॥ २॥

प्रभाते मनिराम चिंती ते जावा।
पुढे वै हरिराम अधिकदाना।
सदाचार हायी रसा भी त्रियती।
जनि मानव तो चिंती धन्य होती ॥ ३ ॥
मना कामना दुष्ट कामा नयेरे।
मना सर्व्वदा पाप बुद्धि न कोरे।
मना धर्म्म तानिति सालन कोहो।
मना अंतरि सार विचार राहो ॥ ४

End. मना सर्वहि संग सोडु न धावा
अति आदरे सज्जदा या धरावा।
जयाचे निसंग तहां दुख भंगे
जनि साधन विण सन्मार्ग लागे ॥ १९९
मना संगहा सर्व्व संगासि सोडि
मना संगाहा मोच तात्काल जोडि
मना संगहा साधका सिघ्रमोडि
मना संगहा द्वैत निर्वोव मोडि ॥ १००
मना टौवाते ऐक्यतादोष जाति।
मति मंदते साधना योग्य होति।
चढे ज्ञानवैराग्य सामर्थ्य आगी
म्हणे दास विश्वास तासुनि भोगी ॥

Colophon. इति रामदासकृतप्राकृत मनो बोधः समाप्तः इसाधर पोहो गोपाल धर्म्माधिकारियाचे। इति श्रीरामकृत प्राकृत मनोबोध समाप्त ॥ राम

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीरामदासकृत मनप्रबोधनविषयकाणि भाषा पद्यानि वर्त्तन्ते ॥

श्री नमः।

No. 143. प्रश्नोत्तरमालिका। Praśnottaramālikā. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 11 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 3 in a page. *Character*, Nāgara. *Date*, Saṁvat 1785. *Appearance*, old. Verse. Generally correct. Complete.

A little work consisting of questions and answers on moral subjects, complete in 29 Sanskrit ślokas, entitled Praśnottaramālikā, by Sitapata Guru or a preceptor of the Śvetâmvara sect of the Jainas. The work being small and interesting at the same time we quote the whole.

प्रणिपत्य जिनवरेन्द्रं प्रश्नोत्तरमालिकां वक्ष्ये ।
नागनरामरवन्द्यं देवं देवाधिपं प्रथमम् ॥ १ ॥
कः खलु नालं क्रियते दृष्टादृष्टार्थसाधनपटीयान् ।
कण्ठस्थितया विमलप्रश्नोत्तररत्नमालिकया ॥ २ ॥
भगवन् किमदेयं गुरुवचनं हेयमपि च किमकार्य्यं ।
को गुरुरधिगततत्त्वः सत्त्वहिताभ्युद्यतः सततम् ॥ २ ॥
त्वरितं किं कर्त्तव्यं विदुषा संसारसन्ततिच्छेदः ।
किं मोक्षतरोर्बीजं सम्यग्ज्ञानं क्रियासहितम् ॥ ४ ॥
किं पथ्यं दानं धर्मः कः शुचिरिह यस्य मानसं शुद्धं ।
कः पण्डितो विवेकी किं विषमावधीरिता गुरवः ॥ ५ ॥
किं संसारे सारं बहुशो विचिन्त्यमानमिदमेव ।
मनुजेषु दृष्टतत्त्वं स्वपरहितायोद्यतं जन्म ॥ ६ ॥
मदिरेव मोहजनकः कः स्नेहः के च दस्यवो विषयाः ।
का भववल्ली तृष्णा को वैरी नन्वतुष्टो यः ॥ ७
कस्माद्भयमिह मरणादन्धादपि कोऽन्धो मतो रागी ।
कः शूरो यो ललनालोचनबाणैर्न व्यथितः ॥ ८ ॥
पातुं कर्णाञ्जलिभिः किममृतमिव बुध्यते सदुपदेशः ।
किं गुरुताया मूलं यदेतदप्रार्थनं नाम ॥ ९ ॥
किं गहनं स्त्रीचरितं कश्चतुरो यो न खण्डितचित्तः ।
किं दारिद्र्यमसन्तोषः एवं किं लाघवं याच्ञा ॥ १० ॥
किं जीवितमनवद्यं किं जाड्यं पाटवेऽप्यनभ्यासः ।
को जागरो विवेको का निद्रा मूढता जन्तोः ॥ ११ ॥
नलिनीदलगतजलमिव तरलं किं यौवनं धनमथायुः ।
के शशधरकरनिकरानुकारिणः सज्जना एव ॥ १२ ॥
को नरकः परवशता किं सौख्यं सर्व्वसङ्गविरतिर्या ।
किं सत्यं भूतहितं किं प्रेयः प्राणिनामसवः ॥ १२ ॥ ११ ॥

किं दानमनाकाङ्क्षं किं मित्रं यन्निवर्तयति पापात् ।
कोऽलङ्कारः शीलं किं वाचां मण्डनं सत्यम् ॥ १४ ॥
किमनर्थफलं मानसमसङ्गतं का सुखावहा मैत्री ।
सर्वव्यसनविनाशे को दक्षः सर्वथा त्यागः ॥ १५ ॥
कोऽन्धो योऽकार्यरतः को बधिरो यः शृणोति न हितानि ।
को मूको यः काले प्रियाणि वक्तुं न जानाति ॥ १६ ॥
किं मरणं मूर्खत्वं किं चानर्घं यदवसरे दत्तम् ।
आमरणात् किं शल्यमप्रच्छन्नं यत् कृतमकार्यम् ॥ १७ ॥
कुत्र वा विधेयो यत्नो विद्याभ्यासे सदौषधे दाने ।
अवधारणा क्व कार्या खलु खल परयोषित् परधनेषु ॥ १८ ॥
काहर्निशमनुचिन्त्या संसारासारता न तु प्रमदा ।
का प्रेयसी विधेया करुणादाक्षिण्यमपि मैत्री ॥ १९ ॥
कण्ठगतैरप्यसुभिः कस्यात्मनोऽवधार्यते जातो ।
मूर्खस्य विषादस्य च गर्वस्य तथा कृतघ्नस्य । २० ॥
कः पूज्यः सद्वृत्तः कमधममाचक्षते चलितवृत्तम् ।
केन जितं जगदेतत् सत्यतितिक्षावता पुंसा ॥ २१ ॥
कस्मै नमः सुरैरपि सुतरां क्रियते दयाप्रधानाय ।
कस्मादुद्विजितव्यं संसारारण्यतः सुधिया ॥ २२ ॥
कस्य वशे प्राणिगणः सत्यप्रियभाषिणो विनीतस्य ।
क्व स्थातव्यं न्याय्ये पथि दृष्टादृष्टलाभाय ॥ २३ ॥
विद्युद्विलसितचपलं किं दुर्जनसङ्गतं युवतयश्च ।
कुलशीलनिःप्रकम्पाः के कलिकालेऽपि सत्पुरुषाः ॥ २४ ॥
किं शोच्यं कार्पण्यं सति विभवे किं प्रशस्यमौदार्यम् ।
तनुतरवित्तस्य तथा प्रभविष्णोर्यत् सहिष्णुत्वम् ॥ २५ ॥
चिन्तामणिरिव दुर्लभमिह किं ? कथयामि तत् चतुर्भद्रम् ।
एतद्वदन्ति भूयो विधूततमसो विशेषेण ॥ २६ ॥
दानं प्रियवाक् सहितं ज्ञानमगर्वं क्षमान्वितं शौर्यम् ।
त्यागसहितं च वित्तं दुर्लभमेतच्चतुर्भद्रम् ॥ २७ ॥
इति कण्ठगता विमलप्रश्नोत्तररत्नमालिका येषाम् ।
ते मुक्ताभरणा अपि विभान्ति विरलं समाजेषु ॥ २८ ॥
रचिता सितपटगुरुणा विमला विमलेन रत्नमालेव ।
प्रश्नोत्तरमालिकेयं कण्ठगता किं न भूषयति ॥ २९ ॥

इति प्रश्नोत्तरमाला समाप्ता ॥ संवत् १०८५ वर्षे मिती आसु वदी ८ ति

विवरणम्— सदुपदेशविषयकप्रश्नोत्तरमालारूपोऽयं पद्य निबन्धः।

No. 144. प्रियमेलक चौपई। Priyamelaka Caupaī. Substance, country-made white paper, 13 × 6 inches Folia, 8. Lines, 13-15 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old. Prose Generally correct Incomplete

The label of the codex leads us to think that it is a poetical work under the name of Priyamelaka Caupāi, but after examination it appears to be nothing but an appendix only of a work, containing a list of the subjects treated of in that. The following questions will show the nature of the contents.

॥ ६० ॥ समभाव वाद तिमन राय वाहित सूवमाव माहि कोइ मद चउविस दंडक नाम माव लिषिइछइ यथा १ शरीर ५, २ अवगाहना, ३ संघयण ६ ४ संठाण ६, ५ कसाय ४, ६ सञ्ज्ञा ४, ७ लेश्या ६, ८ इंद्रीय, ९ समुद्‌घात ७, १० संनियहंनो २, ११ वेद ३, १२ पर्या ६, १३ दृष्टि ३, १४ दंसण ४, १५ नाण ५, १७ योग २, १८ उपयोग १२, १९ आहार कद्दिसिनुलि, २० उतात ४, २१ आउषुं, २२ संमोहयार असंमोहयार २३ च्यवन ४, २४ गति ५ यागति ४, २५ प्राण १०, २६ योग १५, मनो योग ४, तत्त्वयोग ४, कायजोग ७।

अथ नारकिनुं द्वार माडि इहइ १ शरीर ३ वैक्रिय १ तयोजस २, कार्मण २ अवगाहनाजिष्ट धनुष ७ अंगुल ६३४०५०० वैक्रियज ०४० ३१५१२ १०४०१००० उपजंतू भव धारणीयं गुलनुं य संख्यात सुभाग उत्तरवैक्रिय णो ३ संयसे यछपि। सपछपि महि।

४ हुडक संस्थान, ५ कषाय ४ याहार भय २मे ६ संज्ञा ४ याहार भय २मे छण ३ परिग्रह।

In this way the subjects treated of in the main work are enumerated.

आभूदेवइ आगामइ अरविंद राय विमोहइ।
इंसिउ अथिर संसारी लीधु संजमभारी ॥ ७ ॥
आगम सयल संपन्नुं अवधि ज्ञान ऊपन्नूं।
फिरि फिरि करइं विहारो गुणगणरयण भंडारो ॥ ८ ॥

॥ ढाल ॥

End.

पूरीय परषदवार पुहुविय प्रभु देसणा करइए।
सांभलइ वरण अढार सुरवइ सुफल आणीइंए।
वीन वइठि करजोडि सामीय त्रिपदी उपदिसइए।
व्यापीय त्रिभुवन तहि रचीयष पूरव पापहरो।
अरथ अनंतउ होइ तेतो जाणइ केवलीए। २ ॥
सारसिद्धान्तविचार श्रीमुखि सामीय बोलीयाए।
तेहुण पामइ पार बूज व्याजे जगि जीवघणा ॥ ४ ॥
इन परिकरइ विहार। अतिसय अतिघणा आगलाए।
ऊधाडइ वरवार॥ मुकति तणा सामी पास जिण ॥ ५ ॥
प्रगटइ पुण्य प्रकास उलसइ त्रिभुवनि तिमिरहरो करइ विघन
विनास।

देवहए देवजीराउल उए ॥ ६ ॥
दसविध कल्प समान दसभव एमइ सुखिबोलीयाए।
नामिहि नवइ निधान अम्ह घरि आवीय अवतरइए ॥ ७ ॥
जीभ सहस मुखि होइ कोडि वरस कवि छोइ ॥ १ ॥
तुलवलेसन् आणइ सुरख किसिउं वखाणइ ॥ २ ॥
सचि पेखइम बोलइ अवरन कोइ तम्ह तोलइ ॥ ३ ॥
तूं माया तूय तात कहइं किसो परिवात ॥ ४ ॥
इतो पूरि मवाहिउ तूंसरणागत साहिउ ॥ ५ ॥
करि करि देव पसाउ जगि जीराउलि राउ ॥ ६ ॥
राखि राखि गइ सामी तूं परमारथ पामी ॥ ७ ॥
कीधउ कवित विसालो हइइ अमइ रसालो ॥ ८ ॥
पढतां गुणभाए सिद्धि थाइ अविचलरिद्धि ॥ ९ ॥

Colophon. इति श्रीपार्श्वनाथ दसभव बोलाइलउ सम्पूर्ण ॥ साधवी बाइला तत् शिष्यनी साध्वीलीलालिखित। श्री ॥ श्री ॥ श्री। श्री ॥ श्री ॥ श्री। श्री ॥ श्री ॥

विवरणम्—श्रीपार्श्वनाथदशजन्मविवरणविषयकः कश्चित् पद्यनिबन्धः।

No. 147. बालावबोधः। *Bālāvabodhaḥ. Substance, country-made* white paper, 12 × 5 inches Folia, 34. Lines, 8–15 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1813*. Appearance, very old. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on the Bhaktāmarastotra in Bhāṣā, entitled Bālāvabodha, by Śubhabardhana, a pupil of Sādhuvijaya. It begins with a long story relating to the origin of the poem, as—

॥ श्रीयुगादि जिनेभ्यो नमः ॥

श्रीमदादिजिनं नत्वा धृत्वा वाग्देवतां मुदा।
भक्तामरस्तवव्याख्या लिख्यते बालया मया ॥ १ ॥

श्रीभक्तामर महास्तोत्रनी मूल उत्पत्ति लिखीयइछइ उज्जेणी नगरीयइ वृद्ध राजा भोज राज्य करइ तिहां मयूर पण्डित सर्वशास्त्रनइ विषइ कुशल वसै। तेहनइ जामाई बाणपंडित तेहपिण अति कुशल परं बेहूंनइ परस्परइ घणाघण मत्सर एक वारतै विहूंइ पण्डित विवाद करता राज-सभायइ पहुता राजा कहइ भो पंडित तुम्हे काश्मीर देश जावउ तिहां तुम्हारा बिहूं माहि जेहनइ सरस्वती बदावइ तेह जनवाद पंडित ते मानस्यौ विहूं अभिमानपूरित काश्मीर भणी चाल्या वाटइं तेहना अहंकार उतारि सरस्वती यइ पांच सइ पीठो पोथाना बिछ्योइ ते पुढइ पछ पीठि एणूंहइ चींकारनौ हलिना पोथा छइ सभी चाया लाग्या तिवारइ पांच पांचसइ पीठीया देवी पुढइ तिहां ते भणइ यह चींकारनी हलिना पोला पढमा पोथा हलवीनो, बीजो चौथो बारहइ विनाइइस पीठीया एक चींकार अथरनो हलिना पोथा आवी तेहिवइंना गर्व गल्या तिहां सभी ते विहूं एकइ ठाणि मुला तिवारइ सरस्वती आकाश रही ए समस्या पद कहइ शतचन्द्रं नभस्तलं ए श्लोकनो मयूर पंडितइ अर्थ कहवइ तेहनइ तिहां समस्या पूरी।

दामोदरकराघात विह्वलीकृतचेतसा।
दृष्टं चाणूरमल्लेन शतचन्द्रं नभस्तलम् ॥ १ ॥

---

* The date of original composition is "[illegible]" ([illegible])

बाणपंडित तिम्हउ हुंकारकरी इमस समस्या पुरइ।

यस्या उत्तुङ्ग सौधाग्र विलोलवदनाम्बुजे।

विरराज विभावर्यां शतचन्द्रं नभस्तलं॥ २॥

विचारपछी सरस्वती भणइ हुं बाण कुष्ट पांडइ मयूर पंडितइं एकइ
हुंकारइं विद्याइं अधिकउ तुं छइउ एवि अइस श्रीकारनी इसिना पुस्तक
ना पीठिया मह दिवाया सरस्वतीना भण्डारनइ पारकी भयी पहुतउ तेह।
भयो विद्यामउ गर्व म करिवउ अेतयो कहउ छइ मारइउ कोइ गर्व
करयउ ए पढ़िउ बाइ चेन भाग्यप्राउ पुण नरसम कोए बमइ विदया॥।
इसउं कही सरस्वती थें विद्वनइ प्रीति परस्परउ थाइ तिवार पछइ बिहुं
पंडित बाण मयूर परस्परइं मिलता जणिणो गया पूर्व रीतइं रायनी
सेवा करइ छिवइ एकदा प्रस्तावइं बाण पंडितनइं आपणी भार्या संघातइं
अेहना कलह हुआ पिणते स्त्री आपणउ मानन मूकइ रात्रि घणी गइं
एह वइ अवसरि मयूर पंडित शरीरनी चिंताइं ते घर ईबलि आव्यउ
तिहां गउखि बेटो जमाई ना शब्द सांभली ऊभउ रह्यउ बाण पंडित
भार्यानइ पगे लागी कहइ हुं पतिव्रते माहरउ अपराध एक तुं खमि
वली अपराध न करुं वहउ कहिउ तउ बाण पंडित तिणइ भार्यार
रणरणतइ नेउर सहित पगे करी माथइ आहणउ एहनउ जाणी मयूर
पंडित दूह बाणउ थोंत वइ माहरी वेधीकेह बोरीसाल अयोग्य छै जिवार
ते स्त्री न मानइ तिवारइ बाण पंडित इम कहइ काव्य काव्य—

गतप्राया रात्रि कृशतनु शशी शीर्यते इव।
प्रदीपोऽयं निद्रावशमुपगतो घूर्णित इव।
प्रणामांतो मानस्त्यजसि न यथा त्वं क्रुधमहो
कुचप्रत्यासत्त्या हृदयमपि सुभ्रु सुकठिनं॥ १॥

ए काव्य सांभलीतै मयूर बाणप्रति यथा कहइ भो बाण सुभ्रु पदनभवि
अतिरीसाल पणायको एक स्त्रीनइ चंडि कठिन इसउ भणित एहाव
सांभलीनै महा सती चितवइ माहर उ स्वरूप पिताइं जाण्यउ विरूपइ
छए पिता नइ जे बेटीना स्वरूप जोतउ हींडइ तिवार पछी अति रीसा
णीइं तिणइं स्त्रीइ मुखलइं तं बोलइ करी शाप्यउ अनइं इसीसाप दीधौ
जेसुं पुत्रिकाना चरित्रनी जोयणहार कुष्ठी थाए मयूर पंडित तिवइं
शापइं ततकाल कुष्ठी थयउ शरीर कुष्ठ मांडला थया तिवइं स्त्रीइं बाण
पंडितनइ कह्यउ माहरा पितानइ शरीरइ कुष्ठरोग थयो हुं महासती

माहरा श्राप अन्यथा न थाइ प्रभाति मयूर पंडित कोढ़ना वरक वस्त्र पहिरी राजसभाइं आवतउ देषी बांण कहइ राय समक्षि मयूर प्रति इसउ कहइ आवउ वरकोढी इसउ बाण नी वचन सांभली वार। पुछइ पंडित एह वउं क्युं कहइ कहउ बाणपंडित कहइ स्वामी अम्हे करीश्वर अम्हारा वचन अन्यथा न थाइ जीवरा वउ राजा थइं मयूर नी सरीर जोवरा थ्यो कुष्ठनां भाइला शरीरइं दीठा राय कहइ मयूर पंडित तुम्हे शरीरनी कुष्ठ नीगमीनइजि राजसभाइं आविवउ तिहांथकी मयूर दूष वांधउ सूर्यनइ प्रसादनइ एक चित्त पणइ सूर्यनइं जम्भारातीतकुम्भोद्भव इत्यादि सउए काव्ये स्तव्या छइइ जिहांथइ सूर्यप्रत्यक्ष थइ कहइ मयूर मांगि कहउ मयूर कहइ कुष्ठ रोग नीगमि सूर्य कहइ मयूर पुं इ वइसा दप वत्ता देवोइ अपगमती सेवा करउ शापइ करी कुष्ठी कोधउ ते कुष्ठइ भोग वंछु दभनइ पणि सतीना शाप दकोउ कुष्ठ छै ते किमजाइ पणि एक किरण लेइं जिमता इसै कुष्ठ टंकाइ इम कही एक किरण आपो सूर्य आपणइ स्थान कि पहुतउ मयूर तिणइ किरणकरी कुष्ठ ढंकावइ भेजइं भलुं इलतुं राजसभायइ पहुतइ राजाप्रमुष सर्व्वनीकचमकक्यो मयूरनइं राजाइं घनामानसम्मान बहुदान दीधां लोकमांहि घणउ महिमा विस्तारो तिवार पछी वाणइं मयूरनो महिमा असहंती सकतइ आपणा हाय पग कपाव्या आपणो सरीर चंडिका मतनिसूं काव्यां मां माहीविंममधुरधार- त्रिभुरता केय मिथ्या सीए काव्ये करी चंडिकानो स्तुति कीधी काव्यनइ छइइ अपर चंडिका प्रसन्न थइ बावइ हाय पग नवा दीधा तेहनी पणि पूजा राजाइ घणो कीधी तेहिवुनो मटो महिमा देखी राजा भोज सर्व्व समालोक समक्ष इम कहै भोनीक शिव शासन टालो एह वा अवर महिमा कवित्व शक्ति नाथधोको कवीश्वर अनेरइ शासन छइ एहवइ रायनो प्रधान परम सुश्रावक कहइ स्वामी श्रीमान तुग सूरि प्रप्रमाव कवित्वाधरवहार अतिशयना धरणहार श्वेताम्बर जिनशासन मांहिं छै इम सांभली राजाइं घणइ आदह करी ते भाव्या श्रीमान तुग सूरि रायनइ समीपइ आवो इसी आशीर्वाद थइ॥ यथा।

जटामानी गणेशार्च्य. महर महराहित।

दुगादोस शिव कुर्यादिममसर्व्वमहस:॥ १

राजा गुरु प्रतिदयाम करी मीटइ आसन देवाणो पुछइ भगवन् तुम मांहि अपर कवित्व शक्ति कांई छइ गुरु भणइ म्हाराज सर्व्वांग आंकणि बांधि अडोलें भरी सुभगइ सूं कवित्व शक्तिनी महिमाइं सांकलसेंटी अडोम

सांकलीनइ आपण पग मूंकाठै तउश्री आदिनाथनो महिमा विस्तारसे राजाइं सर्व्वसांकली बांधी अठोतर अठतालो सघालीऊपतालोड़ार सर्व्वे सउरता मांहि श्रीमानतुंगाचार्य्यमूं काव्यो कमाड़ ईंई वड तालो हतालो दीधा इम कह्यउ कवित्व शक्तिइं अठोतर ताला भांजी प्रभाति राजसभा आविवो विस्तार पूवइं श्रीमान् तुङ्ग सूरिं प्रथम तीर्थंङ्कर श्रीआदिनाथनो स्तुति करे तिहां एकेकउ काव्यकरता एकेक अठोतर सकेकउ तालउ भांजइ इम चमालीसे काव्ये सर्व्व अठोतर ताला भांगा लोह सांकल तुटी सर्व्वे कमाड़ उघाड्या बाहिर आव्या प्रभाति राजसभाइं पहुता राजाइं वांदा नमस्कार्या सिंहासन बइसाड्या महामहोच्छव कीधउ जिनशासन मांहि महाप्रभावना हुई एभक्तामरस्तोत्रउं मूल सम्बन्ध कह्यो।

End.

श्रीमन्मंडपदुर्गनन्दनवनावन्यां किलैकं कलौ
योऽभूत्तेऽर्थिसमीहितार्थकरणात् कल्पद्रुमस्योपमां।
दिक्चक्रप्रसरद्यशः परिमलैः संवासितोर्व्वीतलः।
स श्रीमान् भुवने चिरं विजयते श्रीजावडेन्द्रः कृती ॥ १
श्रीमन्नंदिलगोत्र दुग्धजलधिप्रोल्लासने सर्व्वदा
यो जैवातृकतां सतां मतिमतां धत्ते कलादानतः
सोऽयं श्रीगुरुहर्षदः किल सदा नव्यस्मालाभिध-
स्तत् पुत्रः सुधियां निधिर्विजयते श्रीहीरसंघाधिपः ॥ २
श्रीमच्चन्द्रगणेन्द्र हेमविमलानूचान राज्ये गुणा-
गार श्रीगुरुराजसाधुविजयान्तेवासिना साधुना।
सद्वाचा शुभवर्द्धनेन नयनेष्वचेन्दु वर्षे चिरं
श्रीभक्तामरसंस्तवस्य विकसद्बालावबोधः कृतः ॥ १

Colophon. इति श्रीभक्तामरस्तोत्रस्य बालावबोधस्समाप्तिमाप। संवत् १८११ वर्षे मिति कार्ति सुदि २ दिने श्रीलूणकर्णसर मध्ये वाचनाचार्य्य रूपचन्द्रजी गणि शिष्य माणिक्य राजजी गणि शिष्य लक्ष्मीमल्ल मुनि लिखितो श्रीरस्तु।

विवरणम्—भक्तामरस्तोत्रस्य बालावबोधाभिधटीकारूपोऽयं निबन्धः श्रीशुभवर्द्धनकृतः।

No. 148. वासठियाबोल । Bāsaṭhiyābola. Substance, country-made white paper, 10 × 5 inches. Folia, 5. Lines, 13–15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, slightly torn in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A work treating of the principal categories of the Jainas in Bhāṣā verses, under the name of Bāsaṭhiyābola or complete in sixty-two bola metres. Anonymous.

Beginning. ॥ ६ ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ गई १ इंदीय २ काय ३ जोए ४ वेय ५ कसाय ६ नाणेसु ७ संयम ८ दंसण ९ लेस्या १० भवि ११ सिमो १२ सनी १३ आहार १४ ॥ १ ॥ बोल ६२ ॥

देवगति माहि जीवना भेद २ पर्यापती अपर्यापती गुणठाणा ४ पहिला नाभियोग ११ ते मनना ४ वचनना ४ वैक्रावैको मिश्र अनिकार्मण । उपयोग ९ ते मतिग्यान सुतग्यान अवधिग्यान मतिअग्यान सुत अग्यान विभंग ग्यान चक्षु दरसण, अचक्षु दर्शन अवधि दर्शन लेसा साभि । १ । ष ।

End. अणाहारक माहि जीवनाभेद ८ एकेंद्री सूक्षनि बादर बेइंद्री, तेइंद्री चारिंद्री अपर्याप्ता असंनी, पर्याप्ता संनी पर्याप्ता अनि अपर्याप्ता गुणठाणा ५ साभि ते मीवयो पहिलुं १ बीजूं २ चोथूं ३ ते रमु ष उदमूं पहिरु बीजूं जोगा कारमण नो उपयोग १० मतिग्यान, सुतग्यान अवधिग्यान केवलग्यान मतिअग्यान, सुतअग्यान, विभंग ग्यान चक्षु दर्शण, अवधि दर्शण, केवल दर्शण अचक्षुदर्शण, अनिमन मनअग्यान २ बादि बाको १०] लेश्या ६ साभि ॥ ६२ ॥

Colophon. इति बासठिया बोल सम्पूर्ण श्रीकल्याण भूयात् ॥

विवरणम्—जैन सप्ततपदार्थनिरूपकनिबन्धविशेषः ।

N. B.—To this codex is appended the following four Gāthās from the Bhaktāmara.

मश्रीरत्नाकररवपूरितदिग्विभाग

त्रैलोक्यलोकनयनामृतदर्पणः ।

घड्धर्षरागजनयौवनपीवरः सन्
यो दुन्दुभिर्ध्वनति ते यशसः प्रवादी ॥ १
मन्दारसुन्दरनमेरुसुपारिजात:
सन्तानकादिकुसुमोत्करवृष्टिरुद्धा ।
गन्धोदबिन्दुशुभमन्दमरुत्प्रपाता
दिव्या दिव: पतति ते वचसां ततिर्वा ॥ २
शुम्भत् प्रभावलयभूरिविभा विभोस्ते
लोकत्रये द्युतिमतां द्युतिमाक्षिपन्ती ।
प्रोद्यद्दिवाकरनिरन्तरभूरिसंख्या
दीप्त्या जयत्यपि निशामपि सोमसौम्या ॥ ३
स्वर्गापवर्गगममार्गविमार्गणेष्ट:
दिव्यध्वनिर्भवति ते विशदार्थसर्व
भाषा स्वभाव परिणामगुणः प्रयोज्यः ॥ ४

इति भक्तामरनी गाथा सम्पूर्ण शुभं भवतु ।

No. 149. ब्रह्मचर्य्यविषयै नववाड़ि । Brahmacaryyabiṣayai navavāḍi. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 12 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 8 in a page. Character, Nāgara. Date, 1772. Appearance, old. Verse. Complete.

A work treating of nine rules relating to Brahmacarya, entitled Brahmacaryaviṣayai navavāḍi, by Dharmahaṁsa Kavi.

Beginning. ॥ ए० ॥ ऐं नमः ॥ ढाल चउपईनी ।

आदि आदि जिनेसर नमउं
भरथ महा भट ईसर दमउं ।
नवविधि वाडी जे ब्रह्मनी
जालवजो कुमति कर्मनी ॥ १
एहो भणिं श्रावकने आय जे पाले जिनधरमी थाय ।
आगम अंगर समकित जाइ काजो धोकि मदद्दी जमाइ ॥ २

मुनिवर चारित्र मनुय पकरै नियति वादि तेनवि चादरै।
ईयत दीवा हाथे करी कूप भांपति तिम दीधी परी। ३
मूत्र चरथ बोल्या बहुबुधि विनय विवेक विचार समाड़ि।
गीतारथ गुणवंतनु नाम कुशीपर्षिनी गमइ चंजाण। ४।
भवियण भावइ मन करिवाय रापै सील सदा चपाय।
वादो विशेष इहइ जू जूइ ब्रह्मचर्यनी जननी हुई। ५
बिलाइ भय बीह तउ बिलरई मूषक दीवे दिन निरवहै।
नारीषंढ पसू चहिठाय तिहां रहितां सकाइ सुजाय। ६
वस्तु।
मीढ तरुयर चछे वनमांहि तिहां चावीहउ वानरउ।
भूमि पतन थको यहीछै पंजर माहिपोपट रहै।
तसु मवदवटुकतहीइ तिमसुनि वर सैका धरइ।
रहितउ वनइमभारि प्रथमवाड़ि जिनवरकहीं शीसिद्धान्त
विचारि। ०।

इति प्रथम वाड़ि।

End. नवमी वाड़ि विचारीयइ।

मधु चाकथ्ठ मजिमलीरै उणोदरी तप चादरो।
तिहां मूरखरै कीरी संबंध। ४६।
जिनवर बोइम बोलेरै नहीं तोलेरै सोल समान।
वलि चापै रे सुगति प्रधान। ४७। जिए
चटवी वे भवा चावीया वेपइरैं रे तिमवा।
चक्लाव्या भाजन रांधिया घर हर वारे मूरखमल। ४८।
भाजननां तूं तेह तणुं चन्न उपरि रे चढि चावेइ।
तउ तिणइ कृपड़ो बुद्धि केलवी चन्नउपरि रे शिल धरेय। ४९। जि
भाजन भांगूं चन्न गयुं न बिमरौउ ए तेहनु काज
एथि रे इष्टांतें जाणिज्यो कृषा कुडेरि कयलि विचार। ५०। जि
एनव वाभो ब्रह्मणी। सीपालेरै मन वारो दृढ।
तेहनि मनमचर्स्युं करै दर्डे रावेरै सोत मुंदइ। ५१। जि
शीलें नवनिधि पामीइ वलि शीलेंरे चरण संसार।
शीलि नारद उधरा थको शीलि रे सिवकुमार। ५२। जि
शीलि राखो कलावती। तसु चाधारै कर नवमार।
शीलि द्रूपदीनइ गाइो। वस्त्र आधारे चमनि समारि। ५३ जि

श्रीआगमगच्छ आचीर्द' श्रीज्ञानरे सागर सूरिंद।
तासु तर्णि गुरुसुहगच्छा पूज्य पंडित रे हेमसुचिंद ।। ११ ।
तासु तणि सुपसाउलइ धरमहंसरे कवि भाखैइ।
जे नरनारि पढइ गुणइ ते पाविइ इहिरे मंगल कोइ ।। १२ ।। ति

Colophon. इति श्रीब्रह्मचर्यविषये नववाडि समाप्ता । श्रीरस्तु श्रीसंवत् १७८२ वर्षे मिगसिर मासे कृष्णपक्षे चतुर्द्दशीतिथौ श्रीहाजिपुरपट्टणा मध्ये लिपीकृता। श्रीस्यात् । भद्रं भवतु । श्री

विवरणम्—ग्रन्थोऽयं ब्रह्मचारिप्रतिपाल्यनवविधाचारविषयकः श्रीधरमहंस कवि विरचित।

No. 150. मेघकुमारस्वाध्यायः । Meghakumārasvādhyāya. Substance, country-made white paper, 16 × 4 inches. Folia, 7. Lines, 11 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1778. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Although in the label the name of the work is written as Meghakumārasvādhyāya or a lesson on Meghakumāra, but after examination it appears not to be the same thing exactly. It is a little poem on the praise of sages. Complete in four chapters (1) Anāthi Muni Svādhyāya, (2) Mānaparihāra Svādhyāya, (3) Meghakumāra Svādhyāya, (4) Kośala Mahāmuni Svādhyāya. The subject matters treated of in each, are indicated by their respective names. We give below a short account of each chapter (1) Anātha Muni Svādhyāya or a lesson on Anātha Muni. The story runs thus—Once a king of Magadha, Śreṇika by name, went into wood and saw there a sage. The king prostrated before him and made Pradakṣiṇa and asked him, "why he has taken ascetism at such an early age." The sage replied that as there was nothing to protect him from destruction so he adopted this solitary life and entered into ascetism to avoid the worldly sufferings. He finished his speech with a description of worldly life. (2) Mānaparihāra or a lesson on giving away pride, which is the root of all the worldly evils. (3) Meghakumāra Svādhyāya or a lesson on the adventures of Meghakumāra a prince of Rājagriha.

The prince in his previous birth was an elephant. At that time he protected a hare from the heat of a dangerous conflagration of forest. As the result of this act of virtue he became a prince in the next birth. The memory of the previous birth was still present in his mind so he adopted ascetic life in his early age giving up all worldly attractions. (4) Kosala Mahāmuni Svādhyāya or a lesson on the life of a prince of Kosala, who turned a great sage coming in contact with a sage. The author of the work is Brahma by name.

Beginning. ॥ ६० ॥ औं नमः सिद्धेभ्यः ॥

सिद्धसाधनमसुं मनमावे। कहिस्युं चरमविचार (प्राणीजी)
मगधदेसमी राजीयो श्रेणक राय साधार (प्राणीजी)
गुणगाउं श्रीसाधना होयडे आनद पूर (प्राणीजी)
जीपे चित्त मेवाकद पापपलाउं दूर (पलाउं दूर (प्राणीजी)
गुणगाउ श्रीसाधना।

End. जाति संभारै पूरव आपणो अति पछिता यो आपे आपणो।
पापणोमें पाप मोटी छूटिस किण परे।
निजपुत्र जीमे करोहत्या भूरतो वन मे फिरे।
अपघातचिंते आपणो तहा सापणम कहे धर्मेतणा।
आपण न कीजे खेद मनमें फले ज्ञत कतकर्म आपणा॥ १२
इमप्रति बूझो रिष पाय लागए विनय करोथे अणसण मंगए।
ध्याने धर्मकरि याय देवी ततखिणें इम ध्यानरंगे साधुसंगे वास
सोभे श्रीब्रह्मभणे।
एहवा मुनिना चरण नमतां विघन्याय सहटले।
पामो ये अविचल सुगतिना फल मनतणा वंछित फले॥ १३॥

Colophon. इति श्रीसकोसल महामुनि स्वाध्याय समाप्तं लिखतं निहाल चंद मुनिना
श्रीश्री अनुपपतनाय सं १००८ वर्षे श्री॥

विवरणम्—पद्यनिबन्धोऽयं अनु.साधुचरितविषयकः श्रीब्रह्मरचितः।

No. 151. हेमयोगोपनिषत् । Hemayogopaniṣat. Substance, country-made white paper, 11 × 4 inches Folia, 55. Lines, 5-11 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1847. Appearance, old Prose and verse Generally correct Incomplete

A treatise in Sanskrit on the Yoga system Philosophy entitled Hemayogopanisat, complete in twelve Prakāsas or chapters by Acārya Hemacandra. One may ask here that the practice of Yoga belongs to one of the six philosophical schools of the Hindus then why a treates on the Yoga has been placed among the Jaina literature? Our reply to this is that the author of the work is himself a follower of the Jaina religion, and the king Kumāra Pāla at whose request the work was composed was also a Jaina, besides the concluding words of the author such as "तेन जिनवीथिगम स्वयो मथोजनो भवतात्" indicate that only with the intention of teaching the practice of the Yoga to the followers Jaina religion this work was originally composed. So the place of the work among the Jaina literature is not wrong. We have already said that the work has twelve chapters of which the first four are not be found in the codex under notice, it contains the last eight chapters only, and begins with the description of Prāṇāyāma the method of commanding over the course of natural inhalation, and exhalation.

मनयेतो यत्र देशे तत्र मरुत् यत्र मरुत्तत्र मनः। तत्र हत्यायादित्वेन सम्भ्यन्तात् तसुः। अतएव तौ मनः पवनौ तुल्यक्रियौ तुल्ये क्रिये गमनस्थान लक्षणे ययोस्तौ तथा संवीतौ चौरनीरवत्, यथा चौर नीरे समरसतया वर्त्तते तथा मनःपवनावपि २ तुल्यक्रियत्वमेव भावयति ॥ छ ॥

एकस्य नाशेऽन्यस्य स्यन्नाशो वृत्तौ च वर्त्तनं।
ध्वस्तयोरिन्द्रियमतिध्वंसान्मोचस्य जायते ॥ ३

एकस्य मनः पवनयोरन्यतरस्य नाशे अन्यस्य तदैकतरस्य नाशः स्यात् वृत्तौ प्रवृत्तौ च वर्त्तनं प्रवृत्तिः स्यात् मनःपवनयोर्ध्वस्तयोः सतोरिन्द्रियमतिध्वंसो भवति इन्द्रियमतिध्वंसाच्च मोक्षो भवति ॥
प्राणायामस्य लक्षणं तद्भेदांश्चाह ॥ छ ॥

प्राणायामो गतिच्छेदः श्वासप्रश्वासयोर्मतः।
रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकश्चेति स त्रिधा॥ ४ ॥

कोष्ठाद्वायोर्बहिर्गमनं श्वासः बाह्यस्य वायोराचमनं प्रश्वासः तयोर्गतिच्छेदः प्राणायामः स त्रिधा रेचकः पूरकश्चेति ॥ छ ॥ आचार्यान्तर मतेन भेदान्तराण्याह ॥ छ ॥

प्रत्याहारस्तथा शान्त उत्तरश्चाधरस्तथा।
एभिर्भेदैश्चतुर्भिस्तु सप्तधा कीर्त्यते परैः ॥ ५ ॥

प्रत्याहारशान्तोत्तराधरलक्षणैश्चतुर्भिर्भेदैः सहितः प्राणायामः सप्तधा क्रमेणैषां लक्षणमाह ॥ छ ॥

यत् कोष्ठादतियत्नेन नासा ब्रह्मपुराननैः।
बहिः प्रक्षेपणं वायोः स रेचक इति स्मृतः ॥ ६ ॥

कोष्ठादुदरादतियत्नेन नासया ब्रह्मपुरस्थेनाननेन च यत् बहिः क्षेपणं वायोः स रेचकः प्राणायामः ६ तथा

समाकृष्य यदापानात् पूरणं स तु पूरकः।
नाभिपद्मे स्थिरीकृत्य कुम्भनं (रोधनं) स च कुम्भकः ॥ ७ ॥ तथा
स्थानात् स्थानान्तरोत्कर्षः प्रत्याहारः प्रकीर्त्यते।
तालुनासाननद्वारैर्निरोधः शान्त उच्यते ॥ ८ ॥

स्थानान्नाभ्यादेः स्थानान्तरे हृदयादौ वायोरुत्कर्षणं स प्रत्याहारः, तालु च नासा च आननं च तालुनासाननं तस्य द्वाराणि तै र्यो वायोर्निरोधः स शान्तः। ८। तथा छ।

No. 151. हैमयोगोपनिषत् । Hemayogopaniṣat. Substance, country-made white paper, 11 × 4 inches. Folia, 55 Lines, 5-11 in a page Character, Nāgara Date, Saṁvat 1847. Appearance, old. Prose and verse Generally correct Incomplete

A treatise in Sanskrit on the Yoga system Philosophy entitled Hemayogopaniṣat, complete in twelve Prakāśas or chapters by Ācārya Hemacandra. One may ask here that the practice of Yoga belongs to one of the six philosophical schools of the Hindus then why a treates on the Yoga has been placed among the Jaina literature ? Our reply to this is that the author of the work is himself a follower of the Jaina religion, and the king Kumāra Pāla at whose request the work was composed was also a Jaina, besides the concluding words of the author such as " तेन जिनवीथिपाम प्रणयो भव्योजनी भवतात् " indicate that only with the intention of teaching the practice of the Yoga to the followers Jaina religion this work was originally composed. So the place of the work among the Jaina literature is not wrong. We have already said that the work has twelve chapters of which the first four are not be found in the codex under notice, it contains the last eight chapters only, and begins with the description of Prāṇāyāma the method of commanding over the course of natural inhalation, and exhalation.

अथान्तरे प्राणायाम उपदिष्टो यमनियमासनप्राणायामप्रत्याहारधारणाध्यान-समाधयो अष्टावंगानि योगस्येति वचनात् न च प्राणायामो मुक्तिसाधने ध्याने उपयोगी अशीमनस्यकारित्वात् तथापि कायारोग्य कालज्ञानादौ स उपयोगीत्यस्माभिरपोह्योपदर्श्यते ॥ छ ॥

प्राणायामस्ततः कैश्चिदाश्रितो ध्यानसिद्धये ।
शक्यो नेतरथा कर्तुं मनःपवननिर्जयः ॥ १ ॥

प्राणस्य मुखनासान्तरसञ्चारिणो वायोरागमनादमन गतिविच्छेदः प्राणायामः ततः आसनजयादनन्तरं कैश्चित् पतञ्जलिप्रभृतिभिः आश्रितोऽङ्गीकृतः ध्यानसिद्धयेध्यान सिद्ध्यर्थं तदाश्रयणे कारणमाह इतरथा मनसः पवनस्य जयः कर्तुं न शक्यः। ननु प्राणायामात् पवनविजयो भवतु, मनो विजयस्तु कथमित्याह ॥ छ ॥

मनो यत्र मरुत्तत्र मरुद्यत्र मनस्ततः ।
अतस्तुल्यक्रियावेतौ संवीतौ चीरनीरवत् ॥ २ ॥

मनपवनौ यत्र देशे तत्र मरुत् यत्र मरुत्तत्र मनः। तत इत्यध्याहार्य्यत्वेन सम्बध्यते तमुः। अतएव तौ मनः पवनौ तुल्यक्रियौ तुल्ये क्रिये गमनस्थान लक्षणे ययोस्तौ तथा संवीतौ क्षीरनीरवत्, यथा क्षीर नीरे समरसतया वर्त्तेते तथा मनःपवनावपि २ तुल्यक्रियत्वमेव भावयति। छ।

एकस्य नाशेऽन्यस्य स्यान्नाशो वृत्तौ च वर्त्तनं।

ध्वस्तयोरिन्द्रियमतिर्ध्वंसान्मोक्षश्च जायते॥ ३

एकस्य मन. पवनयोरन्यतरस्य नाशे अन्यस्य तदितरस्य नाश. स्यात् वृत्तौ प्रवृत्तौ च वर्त्तनं प्रवृत्तिः स्यात् मन:पवनयोर्ध्वस्तयोः सतोरिन्द्रियमतिध्वंसो भवति इन्द्रियमतिध्वंसाच्च मोक्षो भवति॥

प्राणायामस्य लक्षणं तद्भेदांश्चाह॥ छ॥

प्राणायामो गतिच्छेदः श्वासप्रश्वासयोर्मतः।

रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकश्चेति स त्रिधा॥ ४॥

कोष्ठाद्वायोर्बहिर्गमनं श्वासः बाह्यस्य वायोरानयनं प्रश्वासः तयोर्गतिच्छेदः प्राणायामः स त्रिधा रेचकः पूरकश्चेति। छ। आचार्य्यान्तर मतेन भेदान्तराण्याह॥ छ॥

प्रत्याहारस्तथा शान्त उत्तरश्चाधरस्तथा।

एभिर्भेदैश्चतुर्भिस्तु सप्तधा कीर्त्त्यते परैः॥ ५॥

प्रत्याहारशान्तोत्तराधरलक्षणैश्चतुर्भिर्भेदैः सहितः प्राणायामः सप्तधा क्रमेणैषां लक्षणमाह॥ छ॥

यत् कोष्ठादतियत्नेन नासा ब्रह्मपुराननैः।

बहिः प्रक्षेपणं वायोः स रेचक इति स्मृतः॥ ६॥

कोष्ठादुदरादतियत्नेन नासया ब्रह्मपुरध्रेणाननेन च यत् बहिः क्षेपणं वायोः स रेचक. प्राणायामः ६ तथा

समाकृष्य यदापानात् पूरणं स तु पूरकः।

नाभिपद्मे स्थिरीकृत्य कुम्भनं (रोधनं) स च कुम्भकः॥ ७॥ तथा

स्थानात् स्थानान्तरोत्कर्षः प्रत्याहारः प्रकीर्त्त्यते।

तालुनासाननद्वारैर्निरोधः शान्त उच्यते॥ ८॥

स्थानान्नाभ्यादेः स्थानान्तरे हृदयादौ वायोरुत्कर्षणं स प्रत्याहारः, तालु च नासा च आननं च तालुनासाननं तस्य द्वाराणि तैर्यो वायोर्निरोधः स शान्तः। ८। तथा छ।

आपीयोर्द्ध्वं यदुत्कृष्य हृदयादिषु धारणं ।
उत्तरस्तमनाख्यातो विपरीतस्ततोऽधरः ॥ ९ ॥

आपीय पीत्वा बाह्यवायुमूर्द्ध्वमुत्कृष्योन्नीय हृदयादिषु यद्धारणं उत्तर
ततो विपरीतोऽधर ऊर्द्ध्वदेशादधोनयनरूपः ननु रेचकादिषु कथं श्वासप्रश्वासयो
गतिविच्छेदरूपो हि स उच्यते ? यत्र रेचके कौष्ठ्यो वायुर्विरेच्य बहिर्धार्यते
तत्रास्ति श्वासप्रश्वासयोर्गतिविच्छेदः। यत्रापि पूरके बाह्यो वायुराचम्य
धार्यते तत्राप्यस्ति श्वासप्रश्वासयोर्गतिविच्छेद एवं कुम्भकादिष्वपि॥ ९॥

रेचकादीनां फलमाह —

रेचनादुदरव्याधेः कफस्य च परिक्षयः ।
पुष्टिः पूरकयोगेन व्याधिघातश्च जायते ॥ १० ॥
विकसत्याशु हृत्पद्मं ग्रन्थिरन्तर्विभिद्यते ।
बलस्थैर्यविवृद्धिश्च कुम्भनाद्भवति स्फुटम् ॥ ११ ॥
प्रत्याहाराद्बलं कान्तिर्दोषशान्तिश्च शान्ततः ।
उत्तराधरसेवातः स्थिरता कुम्भकस्य तु ॥ १२ ॥ १२॥

श्लोकत्रयं स्पष्टम् ॥

The following verses will clearly show the Jaina tendency of the work—

अथ रूपस्थं ध्येयं सप्तभिः श्लोकैराह

श्रीमन्त्रीसंमुखीनस्य विध्वस्ताखिलकर्मणः ।
चतुर्मुखस्य निःशेषभुवनाभयदायिनः ॥ १ ॥
इन्दुमण्डलसङ्काशच्छत्रत्रितयशालिनः ।
लसद्भामण्डलाभोगविडम्बितविवस्वतः ॥ २ ॥
दिव्यदुन्दुभिनिर्घोषगीतसाम्राज्यसम्पदः ।
रणद्द्विरेफझङ्कारमुखराशोकशोभिनः ॥ ३ ॥
सिंहासननिषण्णस्य वीज्यमानस्य चामरैः ।
सुरासुरशिरोरत्नदीप्रपादनखद्युतेः ॥ ४ ॥
दिव्यपुष्पोत्कराकीर्णासंकीर्णपरिषद्भुवः ।
उत्कन्धरैर्मृगकुलैः पीयमानकलध्वनेः ॥ ५ ॥
शान्तवैरेभसिंहादिसमुपासितसन्निधेः ।
प्रभोः समवसरणस्थितस्य परमेष्ठिनः ॥ ६ ॥
सर्वातिशययुक्तस्य केवलज्ञानभास्वतः ।
अर्हतो रूपमालम्ब्य ध्यानं रूपस्थमुच्यते ॥ ७ ॥

स्पष्टः। प्रकारान्तरेण रूपस्थं ध्येयं विभिः श्लोकैराह। तद्यथा।

रागद्वेषमहामोहविकारैरकलङ्कितं।
शान्तं कान्तं मनोहारि सर्व्वलक्षणलक्षितं ॥ ८ ॥
तीर्थिकैरपरिज्ञातयोगमुद्रामनोरमम्।
अक्ष्णोरमन्दमानन्दं निस्यन्दं दधदद्भुतम् ॥ ९ ॥
जिनेन्द्रप्रतिमारूपमपि निर्म्मलमानसः।
निर्निमेषदृशा ध्यायन् रूपस्थध्यानवान् भवेत् ॥ १० ॥

स्पष्टाः

ततश्च योगी चाभ्यासयोगेन तन्मयत्वमुपागतः।
सर्व्वज्ञीभूतमात्मानमवलोकयति ध्रुवम् ॥ ११ ॥
सर्व्वज्ञो भगवान् योयमहमेवास्मि स ध्रुवम्।
एवं तन्मयतां यात. सर्व्ववेदीति मन्यते ॥ १२ ॥

स्पष्टौ कथमित्याह

वीतरागो विमुच्येत वीतरागं विचिन्तयन्।
रागिणन्तु समालम्ब्य रागी स्यात् क्षोभणादिकृत् ॥ १३ ॥

उक्तञ्च

— येन येन हि भावेन युज्यते यन्त्रवाहकः।
तेन तन्मयतां याति विश्वरूपमणिर्यथा ॥

एवं सद्ध्यानमुक्त्वा असद्ध्यानं निराकुर्व्वन्नाह—

असत्ध्यानानि सेव्यानि कौतुकेनापि किञ्चिदनुवादं कुर्व्वाणैर्द्वैरुभैदान्नियोगिभिः।
दुष्टध्यानानि विद्यन्ते दर्शितानि कुतूहलात्।
नासद्ध्यानानि सेव्यानि कौतुकेनापि किन्त्विह।
स्वनाशायैव जायन्ते सेव्यमानानि तानि यत् ॥ १४ ॥

स्पष्टः। कुतः। इत्याह।

सिध्यन्ति सिद्धयः सर्व्वाः स्वयं मोक्षावलम्बिनां।
संदिग्धा सिद्धिरन्येषां स्वार्थभ्रंशस्तु निश्चितः।

स्पष्टः ॥ ६ ॥

Meditation of Paramātman is also referred to—

अथ रूपातीतं ध्येयमाह—

अमूर्त्तस्य चिदानन्दरूपस्य परमात्मनः।
निरञ्जनस्य सिद्धस्य ध्यानं स्याद्रूपवर्ज्जितम् ॥ १ ॥

अन्यपर्याकुला चिंता ध्यानमित्युच्यते बुधैः।
ततः स्थिरत्वमापन्नमात्मानं संस्मरेत् कथम् ॥

अत्रोच्यते

भावितं तत् स्वभावेन संकल्पाशेषसद्गुणम् ।
कृत्वात्मानं नियुञ्जीत परमात्मनि योगवित् ॥ ९ ॥

स्पष्टः ।

अनन्यशरणीभूय स तस्मिन् लीयते तथा ।
ध्यातृध्यानोभयाभावे ध्येयेनैक्यं यथा व्रजेत् ॥

स्पष्टः ।

The following also will disclose the Jaina tendency of the work—

अथापायविचयमाह ।

रागद्वेषकषायाद्यैर्जायमानान् विचिन्तयेत् ।
यत्रापायांस्तदापायविचयध्यानमिष्यते ॥ १० ॥

रागद्वेषजनितानामपायानां विचयो विचिन्तनं यत्र तदापायविचयं तस्य फलमाह ।

ऐहिकामुष्मिकापायपरिहारपरायणः ।
ततः प्रतिनिवर्तेत समन्तात् पापकर्मणः ॥ ११ ॥

स्पष्ट । अत्रान्तरे श्लोकः ।

अदृष्टजिनमार्गाणामविज्ञातपरात्मनां ।
अपरामृष्टयतीनामपाया स्युः सहस्रशः । १ ।
मया मोहान्धतमसविवशीकृतचेतसा ।
किं किं नाकारि कलुषं कस्कोऽपायोऽप्यवापि न ॥ २ ॥
यद्यद्दुःखं नारकेषु तिर्यक्षु मनुजेषु च ।
मया प्रापि प्रमादोऽयं मत्तैव हि विचेतसः । ३ ।
प्राप्याऽपि परमां बोधिं मनोवाक्कायकर्मभिः ।
दुश्चेष्टितैर्मयैवाय शिरसि ज्वालितोऽनलः ॥ ४ ॥
स्वाधीने मुक्तिमार्गेऽपि कुमार्गपरिमार्गणैः ।
अहो आत्मंस्त्वयैवैष स्वात्मा पापेषु पातितः ॥ ५ ॥
यथा प्राप्तेऽपि सौराज्ये भिक्षां भ्राम्यति बालिशः ।
आत्माधीने तथा मोक्षे भवाय भ्राम्यतासि ॥ ६ ॥

इत्यात्मनः परेषां च ध्यात्वापायपरंपराम्।
अपायविचयं ध्यानमधिकुर्वीत योगवित् ॥ ७

End. इत्यध्यवगतवतां पुंसां सद्‌गुरूपासनायां कथमिच्छा न भवति। किं विशिष्टायामुन्मनीभावहेतौ उन्मनस्कारणभूतायां इदानीमनन्ततीयाय-भूतात्मप्रसादनां दर्शनाह —

तांस्तानापरमेश्वरादपि परान् भावैः प्रसादं नयं
स्तैस्तैस्तदुपायमूढ भगवन्नात्मन् किमायास्यसि।
हन्तात्मानमपि प्रसादय मनाग् येनासतां संपदः
साम्राज्यं परमेपि तेजसि तव प्राज्यं समुज्जृम्भते ॥ ५४ ॥

तांस्तानुन्मनीभवेदे बहुप्रकारान् परानात्मव्यतिरिक्तान् किमपरं परमेश्वरं परमात्मानमप्यभिव्याप्य प्रसादं नयन् उपग्रहपरान् कुर्वन् तैस्तैर्भावैरभि-प्रायैर्धनयशोविद्यास्वर्गापवर्गप्रार्थनारूपै रोगदारिद्र्यक्षुधोपद्रवादनर्थपरि-हारेच्छारूपैश्च हेतुभूतैः किं कुतो हेतोः। हे आत्मन्नायास्यसि खेदार्थं अनुभवसि। तत्तदुपायमूढेत्यात्मनो विशेषणं। ते च उपायनसेवादान-पूजादय उपायास्तेषु मूढ। केनोपायेनायमयं च मरः प्रसादनीय इत्यव भ्रान्त। भगवन्निति भावे प्रसादयुक्त। तथा आत्मन. पूज्यतामाह हन्तेति— प्रत्यक्षीकृतस्यात्मनः सम्बोधनं। आत्मानमपि स्वमपि प्रसादय। रजस्तमो-मलापनयनेन प्रसादवन्तं कुरु मनागिति स्वल्पमात्रमास्तां चिरकालं येनात्म-प्रसादेन असतां मध्याः उपदोऽर्थप्राप्त्यनर्थपरिहाररूपा यावत् परमेऽपि तेजसि परमज्योतीरूपेऽपि प्रकाशे साम्राज्यं परमाधिपत्यं प्राज्यं प्रचुरं तव समुज्जृम्भते आविर्भवति अयमर्थ. निखिलजगत्प्रसादनप्रयासमन्तरेणापि आत्मप्रसाद ईश्वरः परमैश्वर्यसंपदिति तथान्य. सकलः प्रयास. तस्मो च साम्राज्यं संपदि सुलभो उन्मनीभाव इति। इदानीं श्रुतान्योपेरधिगमादिति यन्मुखे प्रतिपादितं तन्निर्वहणे अनूद्योपसंहरति ॥ क ॥

या शास्त्रात् सुगुरोर्मुखादनुभवाच्चाज्ञायि किंचित् क्वचि-
द्योगस्योपनिषद्विवेकिपरिषच्चेतश्चमत्कारिणी।
श्रीचौलुक्यकुमारपालनृपतेरत्यर्थमभ्यर्थना-
दाचार्येण निवेशिता पथि गिरां श्रीहेमचन्द्रेण सा ॥

यो योगस्योपनिषद्रहस्यमज्ञायि ज्ञाता, कुत' शास्त्रात् द्वादशाङ्गादागमात् सुगुरोः सर्वागमव्याख्यातुर्मुखात् साक्षादुपदेशात् अनुभवाच्च स्वसंवेदन-रूपात् किंचिदिति स्वप्रज्ञानुसारेण क्वचिदिति एकत्र सर्वस्य ज्ञानुमश-

कत्वात् प्रदेशभेदे कथम्, उपनिषदमेव विशिनष्टि विवेकिनां योगरथीनां या परिषत् सभा तस्य यथ समस्तचमत्कारीतोत्येवं शोभा सा योगोपनिषत् श्रीचौलुक्यो य. कुमारपालभूपतिः तस्यात्यर्थमभ्यर्थनया स हि योगोपासन-प्रियो दृष्टयोगशास्त्रान्तरश्च इति पूर्वेभ्यो योगशास्त्रेभ्यो विलक्षणं योग-शास्त्रं यत्स्वमाधोऽस्त्यर्थमभ्यर्थितवान् ततस्तदभ्यर्थनतो वचनद्वारेणापि उपनिषत् गिरां पथि तां निवेशितवानाचार्यश्रीहेमचन्द्र इति ॥ १ ॥

श्रीचौलुक्यक्षितिपतिलकप्रार्थनाप्रेरितोऽहं
तत्त्वज्ञानामृतजलनिधिं योगशास्त्रस्य वृत्तिम् ।
स्वोपज्ञस्य व्यरचयमिमां तावदेषा च नन्द्या-
द्यावज्जैनप्रवचनवती भूर्भुवःस्वस्त्रयीयं ॥
संप्रापि योगशास्त्रात्तद्विवृतेश्चापि मया यत् सुकृतं ।
तेन जिनबोधिलाभप्रणयी भव्यो जनो भवतात् ॥ छ ॥ श्रीः

Colophon. इति परमार्हत श्रीकुमारपालभूपशुश्रूषिते आचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते अध्या-त्मोपनिषन्नाम्नि संजातपट्टबन्धे श्रीयोगशास्त्रे द्वादशप्रकाशे स्वोपज्ञं द्वादश प्रकाशविवरणं समाप्तम् ॥ छ ॥ ग्रंथाग्रंथ १२५ संपूर्णं च योगशास्त्रविवरण मिति मिति आसोज सुदि ७ संवत् १८४७ लिखितं नेय सुखवासी चाटसुवा कामीमध्ये लिखावतुं पं श्रीईश्वरजी श्लोकसंख्या प्रमाण ११११००० श्री ॥ छ ॥ श्री ॥ छ ॥ श्री ॥ छ ॥ श्री ॥ छ ॥ श्री ॥ श्रीयम् ॥ श्री ॥ महः ॥ छ ॥ श्री ॥ कल्याण ॥ छ ॥ श्री ॥ छ ॥ मस्तु: श्री ॥ छ ॥ रस्तु ॥ श्री ॥ शुभं ॥ छ ॥ श्री ॥ भूयात् ॥ छ ॥ श्री ॥ छ ॥ श्री ॥

विवरणम्—आचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितयोगशास्त्रप्रकाशविवरणाभिधो जैनमतानुगतयोगविषय-कोऽयं निबन्धोऽसम्पूर्णः ।

No. 152. रोहिणीतपः । Rohiṇītapaḥ. Substance, country made Kāśmīrī paper, 12 × 5 inches Folia, 4 Lines, 7-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse Generally correct. Complete.

A little poem on the asceticism of Rohiṇī, the only daughter of Maghaba Rāja, a king of Aṅga. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ सकलपंडितशिरोमणि पंडित श्री५श्रीज्ञानविजयगणि सुगुरुभ्यो नमः।

सामण देवी सामणीए शुभ सानिधि कीजइ।
भूलो अक्षर भगत भणी समझाइ दीजइं।
मोटो तप रोहिण तणए तिनरा गुण गावुं।
जिम सुख सोहग संपदाए वांछित फल पावुं॥ १ ॥

After this, the subject of the poem is related as follows—

दक्षिण भरतइ अंगदेस छइ चंपानयरी।
मघवा राजा राजकरइ जिनआज्ञाधारी।
पाटतणी राणी कहीए लखमी इन नामए।
आठ पुत्र जाया भि ण इंए मनमइं सुखपामइं॥ युग्मम्।
रोहिणि नामइं पुत्रिकाए सबकुं सुखकारी।
आठां पुत्रा ऊपरिए तिणलागत प्यारी।
वाधइ चंद्र तणीकलाए जिम पख अजूआलइ।
तिम ते पुत्री धाइ माइ पांचे प्रति पालइं॥ ३॥
कुमरी रुपइं रुवड़ीए घरि अंगण छेवी।
दीठी राजा खेलतीए तिण चिंता पयठी।
तीन भुवनमइं एहवीए नही दूजी नारी।
रंभा पौमा गौरी गंगइ इन आगल हारी॥ ४॥
पुरुष न दीसइ कोईइसो जिणने परणावुं।
आंख्यां दीठइं आलजाल वधइ तिण चयन न पावुं।
देस २ ना राजवीए ततखिणइं तेड़ाया।
सबल कार्ड सज्झकरी नरपति पणि आरा॥ ५॥
वीतशोक राजा तणीएछें कुमर सोभागी।
कन्याकेरी आंखड़ीए तिम सेती लागी।
उभा देखि सकललोक चढीयाके पासा।
वितशोकनें कंठठवी कुमरी वरमाला॥ ६॥
देव घनें देवांगनाए जंपइं जइ जइ कार।
वणीयाइस ययो देखिनें सारी संसार।
कर जोड़ि कहइं लोक बयत कन्यारी जाड़ी।
वीतशोकरी कुमर ययो कन्यारी जोड़ी॥ ७॥

इम विवाह भयो यथोए दीधा दान अपार।
घरि आया परिवो करीए इरख्य परिवार।
श्रीतशोक निज पुत्र भयो आपवनूं पट दीधो।
आपच संयम आदरोए जगमइ' जसलिधो ॥ ८। दाल दूजी।

Thus Citrasena became king and passed good many happy days with his beloved queen Rohiṇī, and eight sons were born to them. Of whom the eighth was very fond of parents. Once on a time when the king took the last son from the queen the child fell down from the arms of the king and immediately disappeared underneath the ground. On this occasion his Guru appeared before him and instructed Rohiṇī to practise asceticism. Rohiṇī obeyed his instruction. This story is the basis of this poem.

End.

आठे पुत्रे आदरी दीधा धरम दिल आणिरे।
चली नानाविध तपतपे जिणधर्मतणी मति जागीरे ॥ २१ ॥
कार अणसन आराधना लहि केवल सिवपद पायीरे।
जिन वांणी आया छोड़' प्रभुचरणकमलचित लायीरे ॥ २४ ॥ ६
मनमोहन महिमावती में स्तवीयो सिवपुर गाढ मोरे।
मनमान्या साहिवतणी हिव पुण्ये सेवा पामीरे। ॥ २५ ॥ ४
इम गगने दृढ मुनि चंद्र वरखो महिमा गुरुसुवि संभलो।
वास पूज्य अमने थयो सुपसन्न चितरी चित्ताटलो ॥
श्रीसारजिनगुण गावतां हिव सकल सुभ आशा फलो। २६ ॥

Colophon. इति श्रीरोहिणीतप: संपूर्णरस्तु: कल्याणमस्तु लि: पं श्रीज्ञानविजयशिष्य महिमाविजयेन सुश्राविका वाचनार्थं ॥

विवरणम्—रोहिणीतपोऽत्रमूलोऽय पद्यमयनिबन्धः।

No. 153. लघुपञ्चमी। Laghupañcamī. Substance, country-made white paper, 13 × 6 inches. Folia, 11. Lines, 14–16 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1655. Appearance, very old, writing effaced and slightly injured in most parts by black spot. Verse and prose Generally correct. Complete.

A little work on the auspiciousness of the fifth day of the bright fortnight of the month of Kārtika, composed in Sanskrit verses with explanatory notes in Bhāsā prose by Kanakakuśala a pupil of Vijayasena Sūri.

Beginning *of the text.*

॥ ६० ॥ श्रीमत् पार्श्वजिनाधीशं फलवर्द्धिपुरस्थितं ।
प्रणम्य परया भक्त्या सर्व्वाभीष्टार्थसाधकम् ॥ १ ॥
यत्र कार्त्तिक पञ्चम्या माहात्म्यं वर्ण्यते मया ।
भव्यानामुपकाराय यथोक्त पूर्व्वसूरिभिः ॥ २ ॥ युग्मकम् ।
भुवने हि परं ज्ञानं ज्ञानं सर्व्वार्थसाधकं ।
अनिष्टवस्तुविस्तारकारक ज्ञानमीरितम् ॥ ३
ज्ञानादासाद्यते मुक्तिर्ज्ञानात् स्वर्गादिजं सुखं ।
लभन्ते प्राणिनो यस्मात्तज्ज्ञानं स्वर्द्रुमोपमम् ॥ ४ ॥
भव्यैरासाद्यते ज्ञानं पञ्चम्याराधनाद् ध्रुवम् ।
अतः प्रमादमुत्सृज्याराध्या सा विधिना तथा ॥ ५ ॥
गुणमञ्जरी वरदत्ताभ्यां पूर्व्वमाराधिता यथा ।
पञ्चमी भावतो तेऽत्र दृष्टान्तः प्रोच्यते तयोः ॥ ६ ॥

Afterwards stories of Gunamañjarī and Baradādatta are related with reference to their regularly observing the vow on that auspicious day. The stories run thus—

In the land of Bhārata in the Jambudvīpa, there was a rich city Padmapura by name. Jitasena was the king ruling over it. He got Baradatta, the only son by his queen Yaśamati. Although the child possessed all good qualities and was naturally obedient as well as courteous from very early age he could not make any progress in learning. Even the letters of the Alphabet were not perfectly uttered by him ; besides in his youth he became a leper. In that city there resided also a rich merchant Sinhadāsa by name possessing wealth amounting seven koṭis. He also had only a daughter named Guṇamañjarī by his wife Karpūratilaka. The daughter was sickly from her birthday and turned out dumb at last. On this account both the king and the merchant passed their days sorrowfully.

At that time a Jaina Guru Vijayasena Sūri came to that place unexpectedly. The people welcomed him. All classes of men

even including the king assembled before him, worshipped him with due respect and requested him to impart instructions on religious and moral subjects. After perceiving the extraordinary occult power of the sage the merchant related the lamentable condition of his dear daughter before the sage and asked of the cause of such misfortune. The sage told :—"This is the effect of evil action performed by her in previous birth. In previous birth she was married with a wealthy merchant Jiṇadāsa of Khetakapur and gave birth to five sons as well as four daughters. The children being sent to the Guru for their proper education could not bear the Guru's conduct towards them and consequently returned to home. They, after making several complaints against their Guru before their mother, expressed their total unwillingness for learning and declined to go any more to the Guru's house. The mother agreed to their proposal and allowed them to stay at home as they liked. Such state of the children became gradually known to their father. He became angry with his wife, told good many bad words to her, thus a quarrel arose between them, when your daughter, the wife treated her husband very badly, used ill words to him as she liked, which made the husband aggrieved The present lamentable condition of your daughter is the effect of her that evil action. The only remedy for this is to observe severe vows on the fifth day of the bright fort-night in the month of Kārtika as I shall prescribe." On hearing this the girl got a full recollection of her previous birth instantly. She acknowledged the saying of the sage as true in every letter, and agreed to observe the prescribed vow regularly. Now the king came forward and after usual salutation said, "O reverend Sir, will you kindly tell me, for what sinful action in the previous birth my beloved son is suffering from leprosy? for what reason he is illiterate ?" The sage told, "Hear, O king, the story of the previous birth of your son. There was a rich merchant residing in the city of Śrīpura called Vasu. He had two sons, the first Vasusāra, and second Vasudeva. Once upon a time they both went to a forest to play and saw a sage whom they worshipped and requested to impart instruction to them Whereupon the sage spoke on the transitoriness of the world. Having heard his preaching they were thoroughly changed and entered into ascetic life with the permission

No. 154. लघुसंग्रहणीसूत्रम् । Laghusaṁgrahaṇīsūtram. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches Folia, 20. Lines, 2-11 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1837. Appearance, old, torn and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Complete

It is a short collection of categories mentioned in the Jaina scriptures under the name of Laghusangrahaṇī sūtra, by a pupil of Malhārī Hema Sūri.

Beginning. श्रीगोड़ीजी सदा सहाय छै ॥

नमिउ अरिहंताइं ठिइं भवणो गहाणाइ पत्तेय।
सुरनारयाणवुच्छं नरतिरियाणं विणाभवणम् ॥ १ ॥
उववाय चवणविरहं संघ इगसमय गमणागमणे।
दस वास सहस्साइं भुवण वइंणं ठाइम्न ठिइ ॥ २ ॥

End. संखित्तयरीउ इमा सरीरमो गाहणाय संघयणा।
सन्नासंठाण कसाय लेस इंदिय दुषसुखाय ॥ २६ ॥
दिठ्ठी दंसणनाणो जोगुवउ गोय ववाय चवण ठिई।
पज्जत्ति किम आहारे सन्नीगरागइ रागइ वेए ॥ २८ ॥
मलहारि हेमसूरिणा सीसलेसेण विरइय सम्मं।
संगहणि रयण मियं नद उ जा वीर जिण तत्थं ॥ ३१८ ॥

Colophon. इति श्रीलघुसंग्रहणीसूत्रं समाप्तं। संवत् १८३७ रा मिनसिर वदि १४ दिने पं कपूरचंद लिषतं श्री

विवरणम्—लघुसंग्रहणीसूत्रनामको जैनशास्त्रसम्मतपदार्थनिरूपकनिबन्धविशेषः।

No. 155. लघुस्वाध्यायः । Laghusvādhyāyaḥ Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches Folia, 3 Lines, 3-5 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out. Verse. Generally correct. Complete

A little poem on the praise of Sangha Tirthaṅkaras under the name of Laghusvādhyāya, complete in 24 stanzas. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीवर्धमानाय नमः ॥

जयइ जग जीव योणि वियणउ जगगुरु जगमाणंदो।
जगनाहो जगबंधु जय जगि पियामहो भगवं ॥ १ ॥

जय सयाणं पभवो तित्थयराणं अपच्छिमो जयइ ।
जयइ गुरु लोगाणं जयइ महप्पा महावीरो ॥ २
भद्दं सव्वजगुज्जोयगस्स भद्दं जिणस्स वीरस्स ।
भद्दं सुरासुरणमंसीयस्स भद्दं धुयरयस्स ॥ ३

After this the author begins to praise the Sangha, first it is compared with a large city, then with a wheel, then with a cart, afterward with a lotus, next it is compared with the moon, the sun, the ocean and lastly with the mountain Sumeru. Thus nineteen stanzas are over. Of the remaining five four consist of salutations to the Tīrthaṅkaras and Gaṇadharas and the last one is—

निव्वुइ पह सासणयं जं सया सव्वभावदेसणयं ।
कुसमय मयणासणयं जिणंदवर वीर सासणयं ॥

Colophon. इति श्रीलघुस्वाध्यायः सम्पूर्णः ॥ छ

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् लघुस्वाध्यायनामको जैननित्यविधिर्वर्त्तते ।

No. 156. लोकनालीद्वात्रिंशिका । *Lokanālīdvātriṃśikā.* Substance, country-made colourless paper, 12 x 5 inches. Folia, 3. Lines, 8–21 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, slightly torn in parts Verse and prose. Generally correct. Complete.

A little work treating of the situation of the Locas or several regions, in Bhāṣā verses, with explanation in Sankrit prose, complete in 32 verses, entitled Lokanālīdvātriṃśikā, by Śruta Dharma Kīrti.

Beginning. ॥ ६० ॥ जिणदंसण विणा जं लोयं पूरउ जम्ममरणेहिं ।
भमइ जिउणंतभवे तस्स सरूवं किमवि वुच्छं ॥ १
वैसाहठाण ठियपय कडिरयकर जुयनरा गिइ लोगो ।
उप्पत्तिनासधुवगुणधम्मा इच्छदव्व पडिपुन्नो ॥ २
प्रसारितपादं तच्च तत् स्थान च वैशाखस्थानं च तेन वैशाखस्थानेन स्थितौ पादौ यस्य स तथा वैशाखस्थानस्थितपदस्य कटिस्य करयुग्मस्य नरस्येवाकृतिर्यस्य स तथा ॥ २

कीय विय कन्न नयउऽयाइारी न हविउसयंमिट्ठो ।
चहसुद्दमहमञगवि चलइमञगसंपुडमरिच्छो ॥ ३

मल्लकं शराव। तत्र चाद्यमेकमधोमुखं महामल्लकमवस्थाप्यते। तस्योपरि द्वितीयमुपरिमुखं लघुमल्लकं तस्याप्युपरि तृतीयं लघुमल्लकमधोमुख-मित्येवं व्यवस्थितशरावत्रयसदृशो लोक: ।

पयतले सगमज्जेगा पयकुप्परि सिरतलेग रज्जा पिह ।
सो चउदस रज्जूचो माघह ततोइलो मिट्ठो ॥ ४

पदतले लोकस्याधस्तान्मध्यवस्था अधोभागे विस्तरत: सप्तदिग्गेना: सप्तरज्ज-रज्जगेऽन्यत्वादिग्गेनत्व न विवक्षितं। ततोऽधोलोकान्तादुपरिप्रदेशहानि-स्तिर्यगंगुलासंख्येयभागहानिस्तावद्यावन्मध्ये तिर्यग्लोकवर्तिसमभूभागे एकारज्जुस्तदनु समभूभागादुपरिमुखं प्रदेशवृद्धिस्तिर्यगंगुलासंख्येयभाग-वृद्धिस्तावद् यावत् कूर्परे ब्रह्मलोके पञ्च रज्जव:। तत: पुनरप्यूर्ध्वं प्रदेश-हानिस्तावद् यावच्छिरस्तले लोक एक रज्जुकृत्: ।

End. इयमवइयालोउ बुद्धिकाउ सत्तरज्जुपमाणघणो ।
सगरज्जु अहिय हिट्ठा गिन्हिय पसाइं पूरिज्जा ॥ २८
पच रज्जु तिसयनं पाउ तेर हावत्तरा पयरदूइ ।
चउपयरइसय खंडय सह मिगवीसानदुपन्ना ॥ २९
सगदुगो सग १ चउ २ तिग ३ गुणिए। उभय १ अह २ उड्ढ ३
खंडुघया।
कम उस उसीयाले चउगुणिए पयर सुइ अंसा ॥ ३०
सग चुलसी पच अजसी इगतीस छत्तीसातिविसवावन्ना।
पच चउ पालज्जया वार सहसचउणवदसयअछिया ॥ ३१
इय पर निह्विय वगिगय संवट्टिय लोय सारसुवलवम ।
सुयधम्मकित्ति यतइ जयइ जहा भमइ न इइ इति सं ॥ ३२

Colophon. इति लोकमाली द्वात्रिंशिका सम्पूर्णा ॥ १०५

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् द्वात्रिंशता आयागाथाभि: लोकप्रणाली वर्णिता ।

No. 157. लोकनाली। Lokanālī. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 13 × 6 inches. Folia, 4. Lines, 4-6 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1813. Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the work described above, with explanatory notes in Bhāṣā instead of Sanskrit.

विवरणम्—भाषाटीकया सहितः पूर्व्वोल्लिखितनिबन्धः।

No. 158. बारहभावना। Vārahabhāvanā. Substance, country-made colourless paper, 14 × 6 inches. Folia, 2. Lines, 17 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1714.* Appearance, very old, extremely worn out, not able to bear even a soft touching of a finger, torn and writing injured. Verse. Generally correct. Complete.

A little poem on twelve meditations of the Jainas which are (1) Meditation on अनित्यता, (2) अशरणता, (3) भवस्वरूप, (4) एकत्व, (5) अन्यत्व, (6) अशुचित्व, (7) आश्रवत्व, (8) संवरत्व, (9) निर्जरत्व, (10) धर्म्म, (11) लोकस्वरूप, and (12) दुर्लभपरजन्म, by Gaṇi Jaya Soma, a pupil of Gaṇi Sukha Guru.

Beginning. ॥ ६० ॥ दूहा

आदीसर जिणवर तणा पदपङ्कज पणमेवि।
भविअण बारह भावना सांभलि करि गुन देवि॥१
दान दया तप जप क्रियाभाव पखे अप्रमाण
लूण विना जिमरसवती ए भीजिणवरवाणि॥२
दान सील तप दाखिया करतां भ्रमवाणि।
भावन भावउ भविक जिन पुण्यसरोवर पालि॥३
अनित्यपण असरणपणो भव सरूप एकत्व।
अन्यपणो वलि अशुचिपण आश्रव संवरतत्व॥४
नवमी निर्जर भावना धर्म्मसुलोक सभाव।
बोधि दुर्लभ पर भवि एणी बारह भावना भाव॥५

---

* It is the date of copying, the date of the original composition is "रसवारिधि रससोमहरवरसे" 1676.

End. इति परिवारह भावना जाणी भाविनिर्यदत मुनि भाखी ।
अहनिसि जे घरे मनमाहे ते श्रीजिनवर धर्म आराहे ॥ ७०
रसवारिधि रस सीम इर वरसे बीकानेर व मन हरिसे ।
श्रीजिनचन्द्र सूरि गुरुराजे एह विचार भख्यौ हित काजे ॥ ७१
प्रमोद माक गणि सुह गुरु सीसै गणि जय सीम कहे हमसीसै ।
भादो सुरतरु सुप साये एह भणतां सविसुख थाये ॥ ७२

Colophon. इति श्रीवारह भावना संधि समाप्ता । श्रीः । संवत् १७४० वर्षे वैसाष सुदि ७ दिने । श्रीपासीतरा मध्ये लिपीकृता । श्रीः श्री, श्रीः ॥

विवरणम्—जैनानां द्वादशभावनाविषयकोऽयं निबन्धः ।

'**No. 159. जीवविचारप्रकरणम् ।** Jīvavicāraprakaraṇam. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 12 x 6 inches. Folia, 6 Lines, 2-5 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Verse. Generally correct. Complete.

A little work treating briefly of Jīvas or animated things and their varieties according to Jaina philosophy, by Śrī Śānti Sūri.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीवीतरागाय नमः ॥
सुवण पईव वीरं नमि उण भणामि अवुह बोहित्थं ।
जीवरूवं किं चिव जह भणियं पुव्वसूरीहिं ॥ १

After this introductory verse the author commences his work in this way—

जीवा मुत्ता ससारिणो य । तस थावरा य संसारी
पुढवी जल जलण वाऊ वणस्सइ थावरा नेया ॥ २

Of this Sthāvaras or immovable things पुढवी (पृथिवी) the earth includes

फलिह मणिरयण विद्रुम हिंगुल हरियाल मणसिल रसिंदा ।
कणगाइ धाउ सेढी वन्नी इयपत्ती वा ॥
अब्भय तुरीऊसंमट्टी पाहाण जाइ ऊणेगा ।
सोवीरंजन लुणाइ पुढवि भेया आइच्चाइ ॥ ४

all solid matters in it. All kinds of liquid matters are included in जल or water. lustrous substances are included in Agni or fire. वायु or the wind includes all its varieties such as tempest &c. and all kinds of उद्भिज्ज or plants are included in वनस्पति.

In this way Jīvas or animated things are treated of in this works which concludes thus—

दस पत्तेय तरूणं चउदसलक्खा हवंति इयरेसु ।
विगलं दियाण दोदो चउरो पंचिदि तिरियाणं ॥ ४६
चउरो २ नारय सुराण मनुयाण चउदिसि हवंति ।
संपिडियाउ सव्वे चउलसीउ लक्खा जाणीणं ॥ ४७
सिद्धाणं नत्थि देहो नाउकम्म न पाण जोणीओ ।
साय अणंतो तेसिं ठिई जिणंदागमे भणिया ॥ ४८
काले अनाइ निहिणे जोणी गहिणंमि भीसणे इत्थि ।
भमीया भमति चरं जीवा जिण वयण वयण मन + + ॥ ४९
एसो जीव वियारो सखेविरि जाण जगणा हेउ ।
संखित्तो उद्धरिउ रुद्दा उस + समुद्दा ॥ ५१

Colophon. इति श्रीजीवविचारप्रकरणं सम्पूर्णमिति ऋषि रत्नशील मुनि वीर शील ॥०॥

विवरणम्—जीवस्वरूप तद्भेदविचारविषयकोजैननिबन्धविशेषः ।

No. 160. **विचारमञ्जरी ।** Vicāramañjarī. Substance, country-made colourless paper, 12 x 5 inches Folia, 7. Lines, 5-11 in a page. Character, Nāgara Date, ?* Appearance, very old, extremely worn out, not able to bear even a soft touch of a finger, writing injured in most parts. Verse. Generally correct. Complete

Another little work treating of the same subject in a different way under the name Vicāramañjarī, by Pandit Jaga Ṛisi.

---

* Writing being injured we could find out in what Saṁvat it was originally composed See at the end संवत् x x सतोतेर &c.

Beginning. ॥ ६० ॥ जिनं प्रणम्य ॥

वंदिइ वीर जिणेसरदेव
जासु सुरासुर सारइं सेव।
पभणिसु दंडक नाम चउवीस
एक एक प्रति बोल छवीस॥ १
गणधर रचना अंग उपांग
प्रन्नव णासु विचार उपांग।
तेह थकी जाणी लव लेस
नाम धाम जू जुवा विसेस॥ २
पहिलउ दंडकनायक तणउ
भवन पती दस दंडक सुणइ।
थावर पंच विगलि दिय तिनि
पंचिंतिय तिरिय नरए दुन्नि॥
विंतर जोइ सवे माणिया
इणि परि इनि परि चउवीसइ जाणिया।
चउवीस + + + + + नाम
बोलछवीस सुणउहि वठाम॥ ४

End. इम चुवीसे दंडक करी
अनंत अनंती देहि धरी।
देहि धरी धरयइ नही विचु कहीए
सागर जाइ अनंत ए॥
नीगोद माहि वसं तए
अतए एणी परे रवइ संसार माहाए
जिन आन्या अंगीकरइ
समकित सूधूआ दरइ
आदरइ नेह तरइ ससारथीए
चंद्र गछिक उद्योत कर
वडरी साषा मनोहर
मनोहर श्रीधांद विमलसूरीस्वरा
श्रीवजय दान सूरिंदए
दीठिइइ आणंदए

आचंदए सायर चरणकमल नमूए
　　श्रीप + + विशी पंडितमु' + +
ध्रुवम कालइ नूषविनू
　　विनु रव एइ मू'सीभताए ।
पंडित जगरियीड चरइ । २६
संवत् + + ल भीहोतर + + डोतरइ
　　विचारमंजरी ए वरचीए
एह भणी नइ जे सदइ + + +
　　+ + पदवी सिधनीए । १२० ।

Colophon. इति विचारमंजरी समाप्ता ॥ छ । ग्र २० + +

विवरणम्—विचारमञ्जरीनामकी जैनदर्शनमतपदार्थविचारविषयका निबन्धविशेषः ।

No. 161. विचारसीत्तरीसूत्रार्थः । Vicārasīttarīsūtrārthaḥ. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 10. Lines, 11–17 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat (?) 1712*. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A Jaina religious work containing full accounts of twelve Dvāras or ways of work such as idols &c. under the title of Vicārasīttarīsūtrārtha, complete in 78 Gāthās in Bhāṣā with Kalyāṇa's commentary entitled Bālabodhaka in Bhāṣā prose written in the margins. The name of the author of the original work is not clearly mentioned. In the commentary of the last Gāthā the commentator in explaining the double meaning of the compound "नरसुरमहिंद" tells us that the name of the author is Mahendra Sūri.

---

* It is the date of composition of the Ṭīkā Bālabodhaka attached to the original work in margins, see the end of the Ṭīkā "कृतोऽयं बालबोधकः सप्तदश शतेवर्षे मयोति द्वादशोत्तरे" । The date of copying or composition of the original work is not mentioned.

Beginning. ॥ ६० ॥ जिनं प्रणम्य ॥

वंदिउ वीर जिणेसरदेव
जासु सुरासुर सारइं सेव।
पभणिसु दंडक क्रम चउवीस
एक एक प्रति बोल छवीस । १
गणधर रचना अंग उपांग
पन्नव तासु विचार उपांग।
तेह थकी आणी लव लेस
नाम धाम जू जुआ विसेस ॥ २
पहिलउ दंडकनायक तणउ
भवन पती दस दंडक सुणउ।
थावर पंच विगलि दिय तिन्नि
पंचिंदिय तिरिय नरए दुन्नि ॥
विंतर जोइ सवे माणिया
इणि परि इनि परि चव्वीसइ जाणिया।
चउवीस + + + + + नाम
बोलछवीस सुणउहि वठाम ॥ ४

End. इम चुवीसे डंडक करी
अनंत अनंती देहे धरी।
देहे धरी धरथइ नही विचु कहीए
सागर जाइ अनंत ए ॥
नीगोद माहि वसं तए
जतए एणी परे रखइ संसार माहाए
जिन आज्ञा अंगीकरइ
समकित सूधूआ दरइ
आदरइ तेह तरइ संसारधीए
चंद्र गछिक उदीत कद
वडरी साखा मनोहर
मनोहर श्रीआणंद विमलसूरीसरप
श्रीविजय दान सूरिंदए
दोठिइइ आणंदए

आणंदए सायर चरणकमल नमूए
    श्रीप + + विबो पंडितमु + +
छ्मम कास्रइ नूथथिनू
    थिनु रव एह मूंसोभताए।
पंडित जगरियोड चरह। २६
संवत् + + ल चौहोतर + + होतरइ
    विचारमंजरी ए वरचीए
एह भणी नह जे सदह + + +
    + + पदवी सिवणीए। १२७।

Colophon. इति विचारमंजरी समाप्ता॥ छ। ग्रं १० + +

विषय:—विचारमञ्जरीनामकी जैनदर्शनसम्मतपदार्थविचारविषयका निबन्धविशेषः।

No. 161. विचारसीत्तरीसूत्रार्थः। Vicārasīttarīsūtrārthaḥ. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 10. Lines, 11–17 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat (?) 1712*. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A Jaina religious work containing full accounts of twelve Dvāras or ways of work such as idols &c. under the title of Vicārasīttarīsūtrārtha, complete in 78 Gāthās in Bhāsā with Kalyāṇa's commentary entitled Bālabodhaka in Bhāsā prose written in the margins. The name of the author of the original work is not clearly mentioned. In the commentary of the last Gāthā the commentator in explaining the double meaning of the compound "नरसुरमहिंद" tells us that the name of the author is Mahendra Sūri.

---

* It is the date of composition of the Ṭīkā Bālabodhaka attached to the original work in margins, see the end of the Ṭīkā "कृतोऽयं बालबोधकः समदश शतैवर्षे प्रणीते द्वादशोत्तरे". The date of copying or composition of the original work is not mentioned.

Beginning *of the Commentary.*

॥ ६० ॥ श्रीगौतमाय नमः ॥

नत्वा श्रीमन्महावीरं सर्वज्ञं सर्वदर्शिनम् ।

विचार सप्ततिकायाः कुर्वे बालावबोधकम् ॥ १

पडिमा गाथा प्रतिमानउंद्वार कहीयइ १ मिच्छाम दुक्कडानुं द्वारकही माइ २ कोडि शिला पर्व्वतनु द्वा ०३ चैत्यद्व द्वा ०४ देवना प्रासादनु द्वा ०५ सूर्य्यना किरण प्रसरनु द्वा ०६ पर्य्याप्तिद्वार ७ मलयाचलपर्व्वतनु द्वा ०८ नंदीसर द्वीपनु द्वा ०१० यहस्थनी करणीनु द्वा ०११ गुणठाणाद्वार ०१२ एवारह द्वार इ विचार सीतिरी कहीजइ प्रथमगाथार्थं ।

Beginning *of the Text.* ॥ ६० ॥

पडिमा १ मिच्छा २ कोडि ३ चेई ४ पासाय ५ रविकर पसारा ६ ।

पज्जत्ति ७ किङ्क ८ वनयालनंदी १० गिहिकिरिय ११ गुणठाणा१२ ॥ १

उसभाइ जिणपडिम इक्कंपिन्यवंत पूइयंतेहिं ।

चिंते यव्वं भव्वेहिं विवेगमतेहिं ॥ २

End *of the Text.*

उव संति जिणाथोवा संखिज गुणाउ खीण मोहजिणा ।

सुहमणि यदि अणि आहे तिन्नि विउला विसेस हिया ॥ ७६ ॥

जोगी अपमत्त इ यरे संखगुण देस सासणमिद्धा ।

अविरय अ जोगि मित्या चउण सखा दुवेणं ता ॥ ७०

चउदस गुणही ठाणेहिं अदुह रोहे कर्मेण रहि जणं ।

नरसुर महिंदं मधिवय सिरपासर सथाव सह ॥ ७८

Colophon *of the Text.* इति विचारसीतरी सूत्रार्थं समाप्ता (?) शुभं (?) भवतु ॥

End *of the Commentary* उवसंति गाथा गुणठाणइ वर्त्तता ते गुणठाणी कहीइ आधारा-धेय नीपरइ सर्व्वपाइं थोडा उपशांतजिना उपशांत मोह इ वर्त्तता उत्कृष्टा एक समय पउवजता चीपन्न ५४ लाभि तेथीखीण मोहगायथी सख्या त गुणि ते एक समय प्रतिपद्यमान हकठो आठ १०८ लाभि ए उत्कृष्ट पदनी अपेक्षाइ । अन्यथा विपर्यासपणु हुइ । यथा सर्व्वथोक खीणमोहा । तेथी उपशांतमोही संख्यात गुणि अधिक इम पण छइ तेथी सूक्ष्म सपंराय । निहत्त बादर अनिवृत्त बादर एविण श्रेणाधिक मध्ये मध्ये तुल्य ॥ ७६ ॥ जोगी० गाथा तेथी सयोगी केवली संख्यातगुणा । एक कोडि पृथक्त उत्कृष्ट छइ । तेथी अप्रमत्त गुणठाणागायथी ।

संख्यातगुणा सहस कोडि पृथक इह। तेयी इयरे एकहितो प्रमत गुण-
ठाणा न संख्यातगुणा प्रमादी घणा माटइ। तेयी देश विरती मा सादनी
मिश्रगुण स्थानो अविरती प्रत्येकइ असंख्यात गुणइ अधिक किम तिर्यंचनइ
देशविरति छइ ते असंख्याता इइ ते माटइ। तथा सा स्वादन गुणठाणो
क्यारइ इइ क्यारइ न छइ अत छइ' जघन्य एक बेेरा उत्कृष्ट तु देश
विरती यो असंख्यात गुणइ अधिक इइ। तेयी मिश्रगुणठाणो असख्यात
गुणि। किम सास्वादनइ पड़ावलीरूप काल अंत मुहूर्त छइ। तेयी
मिश्रनइ प्रभूत कालनउ अंत मुहूर्त छइ। तेयो अविरतगुणठाणो असख्यात
गुणि अधिक। च्यारइ गतिइ इइ ते माटइ। अजोगिनिति० कहितां
अविरती यो। अयोगी विभेदइ। एक भवस्थ। ते चौदस गुणठाणइ
ते बोजा अतस्थ ते सिद्ध ते वतो। दुवेवंताछि अनंताणो जिइ। तेमाटइ
अविरती यो अयोगी अनंत गुणि अधिक तेयो मिथ्यात गुणठाणो अनंत
गुणि अधिक वनस्पतीनइ मिथ्यात्व गुणठाणावती। एतलइ चौद उ'
हार। इति समापति कहइ छइ। अउद। गाथा। इणइ प्रकारइ
अउद गुण ठाणा रूप पावडो आरा अयइ छइ दोहिला चढो सकोइ।
नेहनइ विषइ अनुक्रमइ चढो। नरसुर माइंद्र वाञ्छितइ। शिवप्रासा-
दइ सदा वसइउ वास करउ। अथवा नरइ सुरइ महेन्द्रसूरि ए ग्रंथ
कर्त्ता नाम। तेणइ वांछीइइ सुगति॥ ७८॥

कटुकगच्छे कल्याणेन क्लतीऽयं बालबोधकः।

सतदश शते वर्षे प्रमिते द्वादशोत्तरे॥ १। ७८

Colophon *of the Commentary.* इति विचार सीत्तरी बालावबोधसम्पूर्णमिति (?) ग्रथाग्र
५०१ श्लोकसंख्यामूवार्थसंमीलने। शुभं भवतु कल्याणमस्तु लेखकपाठ-
कयोः॥ श्रीः॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् विचारसीतरीसूत्रार्थः सटीको वर्त्तते।

No. 162. विवेकविलासः। Vivekavilāsaḥ Substance, country-made colourless paper, 13 x 5 inches. Folia, 25. Lines, 10-17 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1649. Appearance, very old, worn-out, torn and writing injured in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of duties of the Jainas, under the name Vivekavilāsa, in Sanskrit verse, complete in twelve chapters, of which chapters 1—5 treat of Dinacaryā or actions to be performed in ordinary daylight. The sixth chapter treats of Ritucaryā, and the seventh, Varsacharyā. Although in the remaining five chapters Janmacaryā is treated of, each of them undergoes a separate name, such as the eighth is entitled Viśesopadeśakathana, the ninth, Pāpotpattikāranākhyāna, the tenth, Dharmotpattikāranākhyāna, the eleventh, Dhyonasvarūpanirupana and the twelfth or the last chapter goes under the name of Paramapadagatiprāpaṇa. It was written by Jinadatta Sūri, pupil of Jīvadeva, for the satisfaction of Dhanapāla, son of Devapāla, the minister of Udaya Sinha, king of Jabālpur. For the age of the author see Dr. R. G. Bhandarkar's Report on the search for Sanskrit Mss, Bombay 1883-84.

Beginning. ॥ ६० ॥ सिद्धिगुरुभ्यपतये ॥

शाश्वतानन्दरूपाय तमस्तोमैक भास्वते ।
सर्व्वज्ञाय नमस्तस्मै कस्मैचित् परमात्मने ॥ १ ॥
सौम्यं स्वयंभुवं बुद्धं नरकान्तकरं गुरुं ।
भास्वन्तं शङ्करं श्रीदं प्रणौमि प्रयतो जिनम् ॥ २
जीववत् प्रतिभा यस्य वचो मधुरिमाञ्चितम् ।
देहं गेहं श्रियस्तं स्वं वंदे सूरिवरं गुरुम् ॥ ३ पादाद्यपरैर्नाम ।
ईप्सितार्थप्रदः सर्व्वव्यापत्तापघनाघनः ।
चर्च्चं अगात्तु विश्वस्य हृदि श्रीधरचन्दनः ॥ ४
चञ्चलत्वकलङ्कं ये श्रियो दधति दुर्द्धिय. ।
ते मुग्धाः स्वं न जानन्ति निर्विघ्नकृतपुण्यकम् ॥ ५
लक्ष्मीकल्पलताया ये सौख्यमाप्नोति दोहदं ।
यत् सति सुधियो वक्ष्यं तेषामेषा फले प्रवृत्तिः ॥ ६
सद्भिस्तौर्थ्यमध्ये सर्व्वं तं दातुमुद्यतः ।
यद्दाने जाय दातुर्भुक्तिर्मुक्तिश्च निश्चिता ॥ ७
ब्रवीमि सर्व्वशास्त्रेभ्यः सारमुद्धृत्य किञ्चन ।
पुण्यप्रसवभृत् स्वर्गापवर्गं फलपेशले ॥ ८
स्वस्याप्यस्यापि पुण्याय कुप्रवृत्तिनिवृत्तये ।
श्रीविवेकविलासाख्यो ग्रन्थः प्रारभ्यते मितः ॥ ९ ॥ युग्मम् ।

महत्पावन यो यत्र: क्वचित् क्वचित् प्रदर्शितः।
विवेकिमाहृतः सोऽपि निरुक्तौ पर्यवस्यति ॥ १०
भगदः पावकः शौदो जगच्चक्षुः सनातनः।
एतैरर्च्यतां यातु गुम्फोऽयं पावकैः सह ॥ ११
आलोक इव सूर्य्यस्य सज्जनस्योपकारकृत्।
ग्रन्थोऽयं सर्व्वसामान्यो मान्यो भवतु धीमताम् ॥ १२
धर्म्मार्थकाममोक्षाणां सिद्धैः स्यादिष्टदेवताम्।
भागेऽष्टमे त्रियामाया उत्तिष्ठेदुद्यमः पुमान् ॥ १३

After going through the work it will appear clearly that good many practices, religious ideas and supcristitions of the Jainas are common with those of the Hindus; for instance we quote below the author's description of dreams:—

समधातोः प्रशान्तस्य धार्म्मिकस्यातिनीरुजः।
स्यातां पुंसो जिताक्षस्य स्वप्नौ सत्यौ शुभाशुभौ ॥ १५
अनुभूतः श्रुतो दृष्टः प्रकृतेश्च विकारजः।
स्वभावतः समुद्भूतश्चिन्तासन्ततिसम्भवः ॥ १६
देवताद्युपदेशोत्थो धर्म्मकर्म्मप्रभावजः।
पापोद्रेकसमुत्थश्च स्वप्नः स्यान्नवधा नृणाम् ॥ १७
प्रकारैरादिमैः षड्भिः शुभः स्यादशुभोऽपि वा।
दृष्टो निरर्थकः स्वप्नः सत्यस्तु त्रिभिरुत्तरैः ॥ १८
रात्रेश्चतुर्षु यामेषु दृष्टः स्वप्नः फलप्रदः।
मासैर्द्वादशभिः षड्भिस्त्रिभिरेकेन च क्रमात् ॥ १९
निशान्त्यघटिकायुग्मे दशाहात् फलति ध्रुवं।
दृष्टः सूर्य्योदये स्वप्नः सद्यः फलति निश्चितं ॥ २०
मालास्वप्नोऽह्नि दृष्टश्च तथाधिव्याधिसम्भवः।
मलमूत्रादिपीडोत्थः स्वप्नो भावी निरर्थकः ॥ २१

The following rules laid down by the author entirely agree with the Hindu Śāstras:—

"यावदर्कोदयस्तावत् प्रातःसन्ध्या विधीयते" ॥
"विमुच्य + + क्रियाः सर्व्वा मलशौचपरायणः।
गुदं लिङ्गं च पाणी च पूतया शोधयेन्मृदा" ॥

"अभावे दन्तकाष्ठस्य मुखशुद्धिविधिः पुनः।
कार्य्यो द्वादशगण्डूषैर्जिह्वोल्लेखस्तु सर्व्वदा" ॥
"मातृप्रभृति वृद्धानां नमस्कारं करोति यः।
तीर्थयात्राफलं तस्य तत्कार्य्योऽसौ दिने दिने" ॥
"वृद्धौ च मातापितरौ साध्वी भार्य्या प्रियः सुतः।
अप्यकार्य्यशतं कृत्वा भर्त्तव्या मनुरब्रवीत्" ॥
"साक्ष्ये जीवरक्षार्थे गुरुदेवगृहादिषु।
मिथ्याकृतैरपि नृणां शापथैर्नास्ति पातकम्" ॥
"धेन्वा नवप्रसूताया दशाहान्तर्भवं पयः।
आरण्यकाविकोष्ट्रञ्च तथैकशफजं त्यजेत्" ॥
"पितृभर्तृसुतैर्नार्य्यो बाल्ययौवनवार्द्धके।
रक्षणीयाः प्रयत्नेन कलङ्कः स्यात् कुलेऽन्यथा ॥
"निशाः षोडशनारीणामृतुः स्यात्तासु चादिमाः ॥
तिस्रः सर्व्वैरपि त्याज्याः प्रोक्तास्तुर्य्यापि केनचित्" ॥

In fact this work deals not only with religious instructions, but it may be called a moral as well as a practical code also, for it contains instructions and precepts useful to accomplish true manhood. The following verses will be sufficient to support our statement.

अथावस्थानयोग्यदेश क्रमः—

सद्धर्म्मे दुर्गे सुस्वामि व्यवसाय जले धने।
स्वजाति लोक रम्ये च देशे प्रायः सदा वसेत् ॥ १८ । ८
गुणिनः सुवृत्तं शौचं प्रतिष्ठा गुणगौरवम्।
अपूर्व्वज्ञानलाभश्च यत्र तत्र वसेत् सुधीः ॥ २ ॥ ८
सम्यग्देशस्य सीमादि स्वरूपं स्वामिनस्तथा।
जातिमित्रविपक्षाद्यमवबुध्य वसेन्नरः ॥ ३ ॥ ८
बालराज्यं भवेद्यत्र द्वैराज्यं यत्र वा भवेत्।
स्त्रीराज्य मूर्खराज्यं वा यत्र स्यात् तत्र नो वसेत् ॥ १८ ॥ ८
कवित्वहेतुः साहित्यं तर्कौ वक्तृत्वकारणम्।
बुद्धिवृद्धिकरी नीतिस्त्वाद्भ्यस्यते बुधैः ॥ १८ ॥ ८
मन्त्रस्थानमनाकाशमेकद्वारमसंकटं।
निष्कादि च कुर्व्वीत दूरमध्ये च यामिके ॥ ०१ । ८

मनांग्याने बहुतमे कदाचिन्नीयते परः ।
सगवांचे प्रतिभान श्रुति सप्ततिभिरिके ॥ ७४ ॥ ८
गुरुवाघो भूमिके स्थाने गत्वा काननान्तरे ।
संवचेत् संमुखः साहैं अंशिभिः पञ्चभिस्त्रिभिः ॥ ७५ ॥ ८
छद्मसे कल्पि प्राप्ते न व्रजेन्निष्कलं क्वचित् ।
एकाकिना न गन्तव्यं कस्याप्येकाकिनो गृहे ।
नैवो परिपथे नापि विशेत् कस्यापि वेश्मनि ॥ ११३ ॥ ८
योगिवृद्धद्विजाश्मानां धेनु पूर्व्वक्षमा भुजां ।
गर्भिणीभारभुग्रानां दत्त्वा मार्गं व्रजेत् बुधः ॥
धर्मोपदेशदातारो वयोवृद्धा बहुश्रुता ।
कुशला धर्मशास्त्रेषु पर्युपास्या मुहुर्मुहुः ।
शौर्य्येण वा तपोभिर्वा विद्यया वा धनेन वा ।
अत्यन्तमकुलीनोऽपि कुलीनो भवति क्षणात् ।
स्वजातिकष्टं नोपेक्ष्यं तदैक्यं कार्यमादरात् ।
मानिनां मानहा न स्यात् दोषाशा यशसेऽपि च ॥ ४०१ ॥ ८
नश्यन्ति भ्रातयः प्राय. कलहादितरेतरं ।
मिलिता एव वर्द्धन्ते कमलिन्य इवाम्भसि ॥ ४०२ ॥ ८
अपरागो गुणाभ्यासे दोषेषु रसिकोऽधिकं ।
बहुद्वात्यारत्परतो च सम्पदामास्पदं नहि ॥
द्युतो वाचिकविस्फारी गीतकारी खरस्वरः ।
गत्वाऽऽश्मरती योगी सद्योद्वेगकराश्रयः ॥ ४३५ ॥ ८

End.

भावात्यात् सुकृतैः स्वजन्म सफलं कृत्वा कृतार्थं चिरं
धर्मध्यानविधौ विलीनमनसो + + + पीडीयता ।
पूर्व्वेस्त प्रतिभाविशेषवशतो ज्ञात्वा निजस्यायुषः
कायोत्सर्गमुपासते सुकृतिनः पूर्व्वक्रिया यत्नया ॥ ११ ॥ १२
स श्रेष्ठपुरुषाग्रणी स सुभटो + + स्वङ्गता
स प्राज्ञः स कलानिधि स च मुनि स क्ष्मातले योगवित् ।
स ज्ञानी स गुणव्रजस्य तिलको जानाति यः स्वामृतिं
निर्मोहः समुपार्ज्यपथ्यपदं लोकोत्तरं शाश्वतीं ॥ १२ ॥ १२

Colophon. श्रीश्रीजिनदत्तसूरीविरचिते द्वादशोल्लासे विवेकविलासे परमपरमपदप्राप्ति-प्रापणो नाम द्वादशोल्लासः समाप्तः ॥ छ ॥

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते॥

विरामसौ।

विवरणम्—निवन्धोऽयं विवेकविलासाभिधो धर्मज्ञाननीतिविषयकोपदेशपूर्णं श्रीजिनदत्तसूरी, विरचितः स्वर्गमोक्षात्मकः।

N B—In conclusion we can not avoid remarking that although the codex has been written in Devanāgri character entirely, in some places the Bengali vowel signs of ে ৈ ো ৌ are used, for instance दाने is written as दा'न, तोमय as ে'मय, चौराहा as ে'चोराहा, पावके as पाव'क etc

---

No. 163. सउन (शकुन) चोपई। Sauna (Śakuna) Copaī Substance, country made white paper, 14 × 6 inches Folia, 10 Lines, 3-17 in a page Character, Nagara Date, ? Appearance, very old, torn in parts Verse Generally correct Complete

A poem on Śakunas or omens of good and bad nature in Caupaī verse, by Deva Vijaya

Beginning. ॥ श्रीं नम ॥

सकल बुद्धिदायक सरसती श्वेतांबरी वाणी वरसती।
अज्ञानतिमिर वारति वारती नमो २ भगवती भारती॥ १
सद गुरुचरण नमीनइ कहुं सउन तथा जे भेदजकहुं।
सउन २ सव सुष कहइ सउन भाव जर विरलउ लहइ॥ २
सउन सवल विहुं मेदे कह्या गाम माहिइर वाहिर रह्या।
गाम माहि सउन ससार साभलि ज्योतै कहुं विचार॥ ३
प्रथम प्रयाणइ दिनवर निरष्ट चौर वमन तेल स्पर्दवूं।
मैथुनकलह रोवूं मद्यपान चूषइ नरमोयइ आयोसान॥ ४
वली भोजन परिहरवूं एह कसू षडषाटउ दूधगुल तेलह।
आमिष तल मधु नवि भुजियइ जौरे पयाणइ सुष वछियइ॥ ५
पथिक मायापानइ आवता माग सउन हुया देषता।
पाछा वलीनइ पडघोयइ साथी साथ काउरा घोयइ॥ ६

N. B.—The work also contains short metrical summaries of the tenets of six systems of Indian Philosophy, viz., the Jaina, Maimāṁsaka, Bauddha, Sāṁkhya, Śaiva and Nāstika. For the summaries see Bhandakar's Report, 1883-84 App. III.

स्वस्ति श्रीतिपदं गच्छ जगतः सहकारवत् ।
सुमनिपुंस्कोकिलाकीर्णं वायडस्थानक स्थितिः ॥ १
अर्हं मत पुरी वम दृष श्रीरासिलप्रभुः
अगुप्नहराः परेवांदी वीरैस्थैर्यगुणैः कभु ॥ २ ॥ २
तुच्छः श्रीजीवदेवक प्रभोरङ्गतकेलयः ।
वन्दनमिरःदीलां यत्नोपस्ति कदाचन ॥ ३ ॥
अस्ति तचरणोपान्ते सञ्जातमस्तिविस्तरः ।
सुरी श्रीजीनदत्ताख्य ख्यातः सूरीषु सुरिषु ॥ ४
वाह्यानानय पाथोधौ सम्यर्ङ्गनविधौ विधुः।
श्रीमानुदय सिंहोऽस्ति स्त्रीजावालपुराधिपः ॥ ५
तस्य विश्वासमदनं लोकरचा विचचणः ।
देवपालो महामात्यः प्रजानन्दनचन्दनः ॥ ६
आधारः सर्व्वधर्म्मानामवधिर्दानशालीनां ।
अस्थानं सर्व्वपुण्यानामाकरः सर्व्वसम्पदाम् ॥ ७
प्रतिपन्नात्मजस्तस्य वायडान्वयसम्भवः ।
धनपालशुचिर्धीमान् विवेकीज्ञासिमानसः ॥ ८
तन्मनस्तोपपोषाय श्रीजीनदत्तसूरीभिः ।
श्रविवेकविलासाख्यो ग्रन्थोऽयं निर्म्ममे नयः ॥ ९
देवश्रीधरणौ भुजङ्गमगुरुर्वीवद्युगादिप्रभोः
श्रीमहिम्नादिः स्फुरत्पर + + सडार च्छङ्गारिणः ।
+ + + विशेषमेष कुरुते तावचिरं नन्दताद्‌
ग्रन्थोऽय भ्रमस्तथादवपै रभ्यस्यमानो बुधैः ॥ १० ॥

इति श्रीविवेकविलासग्रन्थः समाप्तः ॥ ॥ छ ॥ छ ॥ श्री ॥ ग्रन्थाग्रन्थ + + + +प्रमाण श्रियं ॥ छ ॥ छ ॥ शुभं भवतु लेखकपाठकयोश्च ॥ ॥ ॥ सम्वत् १६५८ वर्षे भाद्रपदमासे कृष्णपचे नवम्यां तिथौ सोमदिने लिखितोऽयं ग्रन्थ. ॥ ॥ श्री + + नागपुरीयतपागच्छाधिराज भ० ॥ श्रीश्री२ हर्षकीर्त्ति सूरी आचार्यः श्रीश्री२ अमरकीर्त्तिविजयराज्ये । पं श्रीश्री२ राजकीर्त्तिः तत्शिष्यलिखितं मुनिरामकीर्त्तिः श्रीअहिपुरमध्ये ॥ अकब्बर राज्ये ।

यादृशं पुस्तकं दृष्टा तादृशं लिखितं मया।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दोयते॥
शिरामस्ते।

विवरणम्—लिखश्चोऽयं विवेकविलासाभिधो धर्म्मज्ञानमीतिविषयकोपदेशपूर्णः श्रीजिनदत्तसूरी-
विरचितः सदेशोज्ञासात्मकः।

N. B.—In conclusion we can not avoid remarking that although the codex has been written in Devanāgri character entirely, in some places the Bengali vowel signs of ে ৈ ো ৌ are used, for instance दाने is written as दाऩ, गोमय as গোमय, चौराहा as চোराहा, पावके: as पावेक: etc.

No. 163. सउन (शकुन) चोपई। Sauna (Śakuna) Copaī. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 10. Lines, 3–17 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, torn in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A poem on Śakuuas or omens of good and bad nature in Caupaī verse, by Deva Vijaya.

Beginning. ॥ श्रो नमः ॥

सकल बुद्धिश्रापइ सरसती श्रमीसमी वाणी वरसती।
अज्ञानतिमिर चारति वारती नमो २ भगवती भारती॥ १
सह गुरुचरण नमीनइ कहुं सउन तथा जे भेदजलहुं।
सउन २ सव सुष कहइ सउन भाव जइ विरलउ लहइ॥ २
सउन सवल विहुं मेदे कह्या गाम माहिपुर वाहिर रह्या।
गाम माहि सउन असार सामझि ज्योने कहुं विचार॥ ३
प्रथम प्रयाणइ दिनवर जिरट चौर वमन तैल मर्दवूं।
मैथुनकलह रोवूं मद्यपान जूभइ नरमोयइ श्रावीसान॥ ४
वली भोजन परिहरवूं एह कभू अडवाटउ दूधगुल तेलह।
आमिष तैल मधु नवि भुजियइ जौरे प्रयाणइ सुष वंछियइ॥ ५
पथिक मायाणानइ चालता भावा सउन इया देषता।
पाका बलीनइ पडचीयइ सामो सास काउरा पीयइ॥ ६

एतस्रो वार विम्मवनकरी चालतु हरव हीयो मूधरी ।
चप सुकम वली जव लहइ सासीग्रामसीलग्रारहइ ॥ ७
प्राणायाम पड्यो एतला एकठ प्रायास कह नर भला ।
तीजीवार सकुन नवि होइ तेच दिवहिन दिवालइ कोइ ॥ ८
ए सुभ सकुन प्रायण सकरं लाभ लीभ जय पामी घरी ।
चाठइ सकुन सचाल उजाय पूछ्या विष वली पुरुष प्रधान ॥ ९
वेदध्वनि वलि वीणानाद राजरिषि सघभेरिनिनाद ।
क्र ३ सिंहासन अंबरसार उदउभय जोगिषि अइ कार ॥ १०
सवर्ह घेन मंगल भणइ बाल खेतपुष्की चावइ माल ।
दधि दूर्व्वा मद्य मांसउं मिलइ चलिय विषम सवि दूरइ टलइ ॥ ११

End. दैव विजइ कर जोडी कहइ सकुन भणंता सविसुष लहइ ।
जे विजइ नइ परम चांणद भणंता गुणतां सदा चाणंद ॥ १५

Colophon. इति सकुन चोपई सपूर्णा वैवातट मध्ये । वाचनाचार्य श्रीगविग्रैव पं ।
श्रीरस्तु ॥ श्री: क्र: श्री: क्र. श्री क्र: श्री: ॥ ए पुस्तकायं प्रहमचंद मोल-
लीवोहे बीकानर मध्ये कोय उजर करय पावे नहि ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शुभाशुभशकुनविषयिण्यो दैवविजयविरचिता भाषाचतुष्पद्यः सन्ति ॥

N. B.—In this codex also the Bengali signs of vowels ে ৈ ো and ৌ are used in some places.

No. 164. शनैश्चरवन्दनं । Sanaiścaravandanam. Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches Folia, 1 Lines, 8–16 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to God Sanaiścara, the planet Saturn in Bhāṣā verse, by Sukhasāgara.

Beginning. ॥ ६० ॥
ओं चहिनर चसुर सुरांपति चमर करै सेव चागमि जोड़ कर ।
वड सिध साधतिके मांगे वर सदा पूजिये तिके सनीस वर ॥ १
स सुद्दाछो ध्याने सदा रविसुतयावरराय ।

त्या घरि मान वीशंतमे कर्द्दनऊ नति काय । २ ।
राजा परजा रंग सूं सकी करे नसुसेव ।
ममरीजे सुयते सदा दिन प्रति थावरदेव । ३
थावर देशी धन सुधिर पाले तपरी पीड ।
कहितो विघमांचे करण जगत नपांरी भोड़ । ४
भगति कीयां भाव ठटले सुखिर हुवे संपत्ति ।
तिण भभातो चागले विबुध करे विनति । ५

End. लीलमाव त्रिद्ववाप वरे वरे संसार वदोता
लील माव अरिलाप जैण विण घायें जीता
लीलमाव सुरलोक विघन छल सगने व्यापे
लीलमाव रिघिराज चाप आवे तिहां पापे
चागलेड क्रवी नति इसी करे देमङ जोडिकर
सेवका सामि थाए सदा त्तुं सुप्रसन्न मनोश्वर । १० ॥

Colophon. श्रीशनैश्चरदेवताच्छन्द. सम्पूर्णमगात् । श्रीरस्तुः । श्री. ।

विवरणम्—श्रीशनैश्चरवन्दनाविषयको भाषापद्यनिबन्धोऽयम् ।

No. 165. शालिभद्रमहामुनिचरितम् । Sālibhadramahāmunicaritam. Substance, country-made white Kāśmīrī paper, 12 x 6 inches. Folia, 14 Lines, 9–15 in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 1607.* Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A peom by Jina Sinha Sūri on the adventures of Śālibhadra, son of a merchant in Rājagṛiha, who after giving up all worldly pleasures became a Jaina ascetic.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीजिनाय नमः ॥

॥ दूहा ॥

सासण नायक समरीयइ वर्द्धमान जिनचंद ।
अलियविघण दूरइ टइ आपइ परमानंद ॥

* This is the date of copying, but if it be taken to be correct then there is an inconsistency with the date of original composition, which is सोलहसयअठहत्तरि खड मास् वदि छट्टि दिवसजी

मह की जिनवर भाखिया पुण्य गौरव धर्मो विशेष।
परवो अहते गाइ धम श्रीकर्मोति धंपिपि ॥ २
दानशीलतपभावना सिवपुर मारग च्यारि।
सरखा हुइ तउ पणि ईहा दान तणउ अधिकार ॥ ३
सालिभद्रसुख संपदा पामइ दान पसाइ।
तासु चरित वखाणता पातक दूरि पलाइ ॥ ४
तासु प्रसंगइ जाणइ धन्नो नीपणि वास।
सावधान थइ सांभलउ उमत करिज्यो व्याघात ॥ ५

ढाल पहिली। चउपईनी।

मगधदेस श्रेणिक भूपाला पीतइ न्याइ करइ
चउसाल भाव मेंद मूधा सरदहइ।
जिणवर आण अखंडित वहइ ॥ १
निउण वला करती पेखणा मालती राणी चेलना।
कोई न लोपइ जेहनीकार मन्त्रीसरहइ अभय कुमार ॥ २
छारे पाखे नगरी वसइ राजगही अलका लहइहइ।
सुपीयाली वसइ सह कोई तउपणि पगमांडइ कइ लोइ।

End.

राग धन्यासी इणि अवसरि श्रेणिक परिवारइ
भद्रा फिरि घरि आवइ जी।
पडिलाभी न सकी पसतावइ तिण शोठी पचतावइ जी ॥ १
सालिभद्र धन्नउ रिषिराया तासु नमनिउ पाया जी।
शीत पजपञ्जकरि कसि काया सूधा साधु कायाजी ॥ २
नान्हा मोटा दूषण टाली कर्मिमपङ्क पखाली जी।
चरम समय जिनवर सभाली सूधउ अणसण पाली जी ॥ ३
चार वरस संयम आराधी आपस कारज साधी जी।
सुरगति करमनिकाचितवाधी सरवारसरिद्धीलाधी ॥ ४
सुरसारइ सुरभवण विचालइ पिषन विना अनिहालइ जी।
पोतानउ सौख्यउ संभालइ हरषित हुवइ तिण कालइ जी ॥ ५
सरवारथि रिद्धि हुंती ते न विलसइ मुनिवर नभवलहिस्यइ जी।
मोहा विदहइ अंत पादरिसइ अविचलसिवसुख वरिस्यइ जी ॥ ६
परतखि दान तणा फलजाणी भाव अधिकमनि आणीजी।
अटलक दान समापउ प्राणी ए श्रीजिनवरवाणी जी ॥ ७

साधुचरित कहिवामन तरामइ तिण एमावश्यउ इरइ जी ॥
मीलइ सग चढि इसरिसइ चामूंहदि हट्ठिइ दिवस जौ ॥ ८
जिनसिंह सूरि सीसमति सारइ भविया नइ उपगारइ जी।
श्रीजिनराजवचन चनुसारइ चरित कह्यु सुविचारइ जी ॥ ९
इणपरि साधु तणां गुणगावइ जे भविषण मन भावइ जी।
चलिय विघन तसू दूरिपुलावइ मनवांछित सुख पावइ जी ॥ १०
ए संबंध भविक जि भविस्यइ एकमना संभलिसइ जी।
दुष दोहगते दूरइ गमिस्यइ मन वंछितफल लहिसइ जी ॥ ११

Colophon. इति श्रीशालिभद्रमहामुनिचरितं सम्पूर्णं ॥ ढालइ गुण बीस गाथा ५२५।
श्लोक ७५० संख्या। संवत् १८०१ वर्षे कार्ती सुदी २२ दिने। ऋषिराम
जी तत् सिष्य ऋषि बीरजी लिपीकृता चतुष्पदिका।

विवरणम्—श्रीशालिभद्रचरिताभिधः कश्चित् पद्यनिबन्धः ॥

No. 166. शालिभद्रधन्नासम्बन्धचोपई। *Sālibhadradhannāsambandhacopaī.* Substance, country-made white paper, 13 × 6 inches. Folia, 35. Lines, 8–10 in a page Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1801? Appearance, very old. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the abovementioned work.

Colophon. इति शालिभद्रधन्नासंबंध चौपइ समाप्ता। लिषतं ऋष उतमचंद सादडी
मिष्यामि संवत् १८० (?) ध्यका वर्षे श्री०

विवरणमुक्तपूर्व्वम्।

No. 167. शीलरासः। Sīlarāsaḥ Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 10. Lines, 6–11 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, nearly old. Verse. Generally correct. Complete.

A poem on Śila (morals) under the name of Śilarāsa, by Śrīvijayadeva Sūri.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीसर्वज्ञाय नमः ॥

पहिलउं प्रणामकर जिन राय नमाउं श्री गौयमगणहर पाय।
सुगणवाणी वली साभलिउभुलउश्री श्रवर श्रांण ज्यो ठाय।
रास भणि सुरलीयामणउ भाइमे सुणो शील होय थिर थाय।
कोकिला जिम किलरव करइ मास वसंत श्रंब पसाय कि
शील अर्खंडित सेव ज्यो ॥ १
भाइ धर्म श्रछइ जो श्रनेक प्रकार शील समान कोको नही
इयइ सूत्र पुराण कुराण विचार शीलनइ सहुकोइ वर्णवइ
शीलसुं मांड ज्यो प्रीति श्रवर पररमणी जननीगणउ
भाइ श्रांणि मीटो मत् करहो श्रंधकार
कालिहो परभवि पड्नवुं नइरो दुखदिमइ तिहां कामवीकार ॥
श्रांकिहि श्रञ्जन लगासइ तुम्हे श्रंकलउ लीज्यो जो
समकित सार शील संघाति हिझीव मिलइ
भाइ रत्नजडित जांणे सोवन हार लीसिय गार सोहासणउ
भाइ शील समउ नही कोइ श्राधार कि सो ॰२ ॥

End. श्रीपूज्यपासचंदतणे सुपसाय शीलधरीने जे निरमल भावि नयर श्रोखोहरि
डागउ नेमनसु तुम्हो विकार जोडि वीनती एहवी वीनवुं सामी एक मीण
श्रद्ध मनथोम विछोडि शील संघाति प्रीतडीहवे उगरधिन छवीस सु
जीव वलीय अनेरा गंथायो श्ररम श्रन्था विना जे कहउ होय वीफल हो
सुभृपाति कासाय। जिमजिम भावउ तमसहो स्वामी दूरतनइ दुष
सङ्गहरइ दूरि वेगि मनोरथ माहरौ पुर श्राणंद सुसंयम श्रापज्यो
विनविएम श्रीविजयदेव सुर कि सो॰ ॥ ७६

Colophon. इति शीलरासः सम्पूर्णः ॥ श्रीरस्तुः ॥ शुभ भवतुः ॥ श्रीः। साहा भीमजी
लिषितं ॥ ॥ श्री ॥ ॥ कः ॥ ॥ [ ] ॥ ॥ कः , ॥ श्रीः ॥ क ॥ ॥ श्री. ॥॥ १ ॥॥२

विवरणम्—शीलविषयकः शीलरासनामा पद्यनिबन्धः ॥

No. 168. **शीलोपदेशमाला।** Śilopadeśamālā. Substance, country-made colourless paper, 10 × 4½ inches. Folia, 6. Lines, 9-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct. Complete.

A little poem instructing Śila (morals) entitled Śilopadeśamālā, by Jayaballabhācārya, pupil of Jayasiṁha Muniśvara.

Beginning. ।६०॥ श्रीसर्व्वज्ञाय।

आवाल्लवं भयारिं नेमिकुमारं निमिवुजयमारं।
सील्लोव एसमाल वुच्छामिविवेक करिमाल्लम्॥ १
निमिदियसयलहीलं दुद्दवल्लीभूल उरकवकौलं।
कप सिव सुद्दसंसीलं पालद् निच्चं विमलसील्लम्॥ २
लच्छीजिसं पयारोमाद्दप्पमरोगया गुणसमिद्धी।
सयलसमीहियसिद्धी सील्लाउ दह भवे विभवे॥ ३

End. जासील भग्गि मामग्गि समवे निघल्ला सर एसा।
दृश्चरा महासईड घरे घरे संति उराड॥ १०
तह विड्ताव संताई संगो निच्चंपि परिहरे यव्वी।
जिणं विसमोइ दियगगमी तुल्याइं सत्ताइं॥ ११
जइ विद्दनो विड्भंगी एइविड् सगीउ द्दोइ उवचाउ।
दौसनिहाल्लण निहणी सव्वीपायं जणोजिय॥ १२
ता सव्वहा विसील मिउल्लसं तह करेह भी भव्वा।
लह पावेह लहं विय संसारं तरिय सिव सुखम्॥ १३
इयसील भावणाव भावंती निचमेव अप्पाव।
धन्नी धरिज्जवं मं भ्रमसडाभुवणथिरयमम्॥ १४
इय जयसिह सुणीसर विषेय जयवल्लहायरिक वइय।
सील्लोव एसमालं आराहिय लहइ वोहिफलम्॥ १५

Colophon. इति श्रीशील्लोपदेशमालाप्रकरणं समाप्तम्॥

विवरणम्—शीलोपदेशमालाविषयकः पद्यनिबन्धः श्रीजयवल्लभाचार्यविरचितः॥

No. 169. शीलोपदेशबालावबोधसमूलः। Śilopadeśabālāvabodha-samūlaḥ. Substance, country-made colourless paper, 10×4 inches. Folia, 87. Lines, 13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1714 Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of above described Śilopadeśamālā with a Bhāṣā commentary entitled Śilopadeśabālāvabodha, by Medha Sundara, pupil of Jinachandra. The only thing to be noticed here is that in this codex the name of the author of the original text is written as वयंविमत्ति* (?) instead of जयवल्लदायरिय, written in the previous codex. We describe below the commentary only.

Beginning *of the Commentary.* ॥ ६० ॥ श्रीं नमो वीतरागाय। श्रीवामेयमसय

श्री + + + + + + + + + + + सातिशयशालिनं ॥ १ ॥

श्रीजिनचंद्रगुरुणामादेशानेमेह सुदरविनेय।

शीलोपदेशमाला विवृणोति शिष्यप्रबोधाय ॥ २

धुर इष्टदेवता नमस्करो शीलोपदेशमालाना बालावबोध भणी आदिगाथा कहइ। आबालब्रह्मचारी आजन्मचतुर्थव्रतधारी श्रीनेमिकुमार बावीसम तीर्थंकर नमस्करी शीलरूपउपदेश तेहनीमाला मउ बालावबोध मूर्ख जनना उपगार भणीइ कहिसु। नेमिकुमार एनामत्याभणी जे गृहस्थावासि तिन्हि सइ वरस परिरही। राज अनइ राजी मती परिहरी कुमारपणइ चारित्रली धउ वली जे छवउछइ॥ जय कहिय त्रिभुवनते माहीशीलरूप धरवानउ पकसार प्रधान छइ। अथवा बाह्य अनइ अतरंग मइरी जीपिवइ करी सार प्रधान छइ विवेग करिसालं विवेक रूपीउकरी छवी जिम हस्तिशाला आश्रय ॥ तिम विवेक शीलवंत पुरुष नइ आश्रय ॥ १

End. इणइ पूर्व्वोक्त प्रकारइ जयसिंहसूरि तेहनउ विनीतशिष्य जयकीर्त्ति मुनि तिणइ ए शीलोपदेशमाला प्रकरण रूप मूलसूत्र कीधउ। तउए प्रकरणोक्त भविकलोको तुम्हे इणइ प्रकारइ सीलमाला ए सिद्धांतोक्त गाथासूत्र प्रकरण भणतां थइ शील पालता भावना भावउ जिमबोधि बीजनउ फल लहउ परंपराइ फल यावि थामउ ॥ ११५

* At the end of the commentary it is explained as जयकीर्त्ति.

Colophon *of the Commentary.* इति श्रीशीलोपदेशमाला बालावबोध सम्पूर्णं ॥ ए शीलोपदेशमाला. भणतां गुणतां शीलनालतां। ऋद्धि वृद्धि सम ऋद्धि सर्व्वं कल्याण भगती कहेउ भवता ॥ संवत् १०१५ वर्षे पोस सुदि पुर्णमासि + + + आगरा मध्ये लिखित श्रीश्रीखरतरगच्छे भट्टारक श्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्रीकल्याण सागर सुत विजयराजे तत् आज्ञाकारी मुनिरत्नमौल तत् श्रीपद्मी साध्वी वाल्ही तत् शिष्याणी साध्वी नानां लिखितं यादृशी पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिखितं मया शुद्धं वा अशुद्धं मम दोषो न दीयते ॥ श्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्री।

विवरणम्—बालावबोधाभिध: शीलोपदेशमाला टीकारूपो भाषानिबन्ध:।

N. B. Under this No. there is a fresh copy Ms. of Bālāvabodha, copied in Saṁvat 1955. Substance, Kāśmīrī white paper, 14 × 6 inches Folia, 158. Lines, 3–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1955. *Appearance, fresh. Prose and verse Not correct. Incomplete.*

Although the whole Ms. is going under the name Bālāvabodha in fact it consists of fragments of two different works both incomplete, upto folio 45 it contains the first part only of a Sanskrit commentary on the Śilopadeśamālā described *previously, while the remaining* leaves contain only the last part of the commentary Bālāvabodha as described in the preceding number. So we quote below the following few lines from the beginning portion of the Sanskrit *commentary.*

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः वाचनाचार्य्य क्षमाभद्रगणिभ्यो नमः श्रीसर्व्वज्ञाय नमः।

यशीपदेश समये दशनांशुमिश्राः
स्कंधोपरि प्रसभरायिकुन्तलौघाः।
कल्याणपात्रदधि सवलितामपूर्व्वां
लीलां दधुः स कुमलाय युगादिदेवः ॥ १
श्रिये सशान्तिसगलाञ्छनः सन्
युक्त दधानः कुमुदां विकाशं।
योभूद्भवानीदयितत्वमाप
शिवत्वमाड्ग ग्लभासुरश्रीः ॥ २

शिवः श्रियोऽस्पमनश्वदर्प
ज्ञानात्मदर्शी परिभाव्य यस्मै।
धर्मोऽवात् सम्मयमानधाय
स नेमिनाथः शिवतातिरस्तु ॥ ३

भावा अनेके प्रतिबिम्बमस्य
ज्ञाने विवाधं दधिरे निवार्यं।
यस्या निजं सन्नयाथतस्त्र
स्वद्धा रिपुत्वं स शिवाय पार्श्वः ॥ ४

यस्मिन् जने गर्भगतेऽपि पित्रोः
श्रीःसर्व्वतोऽजायत वर्द्धमाना।
सिद्धार्थसूनुर्परमप्रभुर्मा
सिद्धार्थसार्थं स विभुर्विदधातु ॥ ५

जयन्तु ते श्रीगुरवः कथावता
जड़ोऽपि येषां करसङ्गमान्नरः।
रवेषु चन्द्रपल्लवत् धुरि स्थितं
समश्नुते नाशीतदोषदुर्दशाः ॥ ६

चक्रे पुरा यद् जयसिंहसूरिः
शिष्येण शास्त्र जयकीर्त्तिनाम्ना।
तस्याहमाद्य विधितास्मि (?) वृत्तिं
सुखाववोधां स्वपरापकीर्त्तिं ॥ ७

इह हि प्रकरणकारः प्रगुणितवस्तोपदेशसुधासारं पुण्यवल्लरीपल्लवीह्रासवर्धारम्भे श्रीशिलोपदेशमालाख्य प्रकरणप्रारम्भे सारेतरविचारणप्रवणचतुरचेतश्चमत्कृतये माख्यावत् मङ्गलाय विघ्नविनायकोपशमाय च समुचितेष्टदेवता नमस्कारपूर्व्वकमभिधेयप्रयोजनसम्बन्धबन्धुरां प्रथमगाथामाह।

व्याख्या। आवालब्रह्मचारिण जगत् सारं द्वाविंशतीर्थंकरं नत्वा प्रणम्य विवेककरिशालां शिलोपदेशमालामहं वक्ष्यामीति समुदायार्थः।

No. 170. श्रावकातिचारः। Srāvakāticārah Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 18. Lines, 8 in a page.

Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old and torn in parts. Prose and verse Generally correct. Complete.

Although a work of the same name has been described in No 89, but that being incomplete the beginning was not quoted. So we quote below the beginning portion only.

॥ ६० ॥ अथ यावका अतीचार लिख्यते ॥ इच्छकार भगवन् पसाउ करि पायी अतोचार आलोउ ॥ इच्छं। नाणंमि दंसणंमि। चरणमि। तवमि तहय विरियंमि। आयरण आयारो। इयए सो पचहा भणिउ ॥ १ ॥ ज्ञानाचार। दर्शनाचार। चारित्राचार। तपाचार। वीर्य्याचार। एवं पांच विधि आचार मांहि जिको अतीचार। पखि दिवसमांहि सूक्ष्म बादर हुवै ते मबही ॥ मन। वचन। कायाइं करी मिच्छामि दुक्करं ॥ २ ॥ तव ज्ञाना-चार। आठ अतीचार। काले विणए। बहुमाणे। उवहाणे। तहए निण्ह-वणे। वंजण अत्यत्त पूतभरे अट्ठविहो नाणमायारो ॥ ३ । ज्ञातकाल वेलाइ पढ़िउ गुणिउ नही। अकाले पढिउ विनयहीत। बहुमानहीत। उपधान-हीत। अनेया कहैं पढिउ। अनेरी गुरु कहिउ। देववांदण वांदणे पडि-कमणे। सज्झाय पढ़तां गुणतां कूड़ो अचर काते मावे सूत्र अरथें। आगले छवी मर्थो। ज्ञानद्रव्यविनाश विणासतउ उवेषिउ। सार समारनकोधी। ज्ञानोपाग्रण पांटी। पोथी। ठवणी। कवली। नवकारवाली। कामलिया-तणी आशातना हुई। पढतां। गुणतां। अप्रीति। द्वेष। मच्छर। अंतराय कीधुं। ज्ञानाचार विषें। अतिरोपगलागो। थुकें अचरमांज्यो। ग्यानवंत पर-द्वेष कर्यो। अनेरोजिको अतीचार। पख दिवसमांहि सूषिम बादर जांणतो अजाणतां हुंउ हुरे ते सविनूं। मन। वरण। कायाइं करामिच्छामि दुक्कड ॥

The readings of this one slightly differ from those of the previously described one.

No. 171. श्रीपालविनती। Srīpālavinatī. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 1. Lines, 10–11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. *Generally* correct. Complete.

A little poem on Śrīpālas' prayer to Jina, under the name of Śrīpālavinatī, complete in 10 verses, by Kumudacanda Svāmin. We quote below the whole work.

॥ ६० ॥ प्रभु पाइलागी करु सेवधारी हिवै सांभली वाणि जिनराज म्हारो।
सुनै मोहवैरी पराभव कर इछइ चिहुगतितणादुपनवीसरइ छइ ॥ १ ॥
हुं तो लखचोरासि योनि मांहि भम्यो जन्मनैमरणकेरै प्रवाहिं।
पुरा मै कया कर्मजे धर्मछांड़ि कहुं ते सहु सांभलो स्वामि मांहि ॥ २ ॥
हुं तो लोभलंपट थयो कपटकीधा घणुं भोलवीपरतणा द्रव्यलीधा।
मलीपिंडपोष्यो करीजीवहिंसा करी पारकी कोयनी निजप्रसंसा ॥ ३ ॥
मै भी बोलीया पारका मर्ममोसा नही भाखिया आपण पापदोसा।
सदा संग कीधों परनारकेरी नही पालीयो धर्म्म जिनराज तेरी ॥ ४ ॥
परघर तणै पास आसाविलूधो नहीं सांभल्यो जिन उपदेससूधो।
हुं तो पुत्र परिवारनै मोहमातो नहीं जाणि यो जिनवर कालजातो ॥ ५ ॥
यहा रंभीनो पापकर पिंडभाख्यो मेते मूरषै नर भवखेगक हाख्यो।
गयो काल संसार आलइ भमता सह्या तेहथी दुरगति दुख अर्णता ॥ ६ ॥
घणै कष्ट जिनराज तूं देव पाम्यो हवइ सर्व्वसंसारनो दुखवाम्यो।
जावइ श्रीजिनराजनो रूप दीठु जाणै लोचनइरूं वर्डु अमीय वूंठु ॥ ७ ॥
आवीकामधेनु घरे माहि चाली। भरीरवि चिंतामणिषु मयाली।
आणइ घरतणै आंगणिइ कल्पवृच फल्यो आलवा वछित दांनदच ॥ ८ ॥
गयोरोग सताप ते सर्व्व माठो जराजन्मनै मरणनोत्रासनाठो।
हवइ सरण आव्या मणो लाजकीजै कयाजे अपराध ते सहुखमीजे ॥ ९ ॥
घणूं कीणवूंकु जगनाथ देवा मोनै आपज्यो अविर स्वामिसेवा।
ए श्रीपतीजे भावसुंभणेसे कुमुदचंद स्वामी सिव सुषदेसे ॥ १० ॥

Colophon. इति श्रीपाल विनती सम्पूर्णा ॥ पुस्तक

विवरणम्—श्रीपालविनतिनामको पद्यनिबन्धः ॥

No. 172. श्रीपालनृपरासः। Śrīpālanṛparāsaḥ. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 8. Lines, 12–18 in a page.

Character, Nāgara. Date, 1742 Saṁvat.* Appearance, very old. Verse. Generally correct. Complete.

A poem in the adventures of the king Śrīpāla, entitled Śrīpālarāsa, by Jinaharṣa, pupil of Gaṇi Śantiharṣa. The story related in it resembles in most part with that of Śrīpāla Narendrakathā described in No. 64.

Beginning. ॥ ढालसिंधनी ॥

चउरसि प्रथमु जिनराय। जास पसायइं नवनिधि थाय।
सुय देवा धरि रिदय मझारि। कहिसु नवपदमउ अधिकार ॥ १
मंत्र जंत्र छइ अत अनेक। पिणि नवकार समउ नही एक।
सिद्धचक्र नवपद सुपसायइं। सुषपाम्या श्रीपाल नररायइं ॥ २
आछिल तपनवपद संजोग। गलित सरीरय थउ नीरोग।
तास चरित्र कहुंछित आणी सुणिज्यो नरनारी सुभवाणी ॥ ३
दषण भरतइ मालवदेस। ऊजेणी सुरपुरी निवेस।
प्रजापाल इणिनाम नरेस। दोइ पटराणी रुपइ अपछर ॥ ४
सोहागसुंदरी नइ रुप सुंदरी। जोवन रुप कलागुण सुंदरी।
प्रथम मिथ्यात धरम सुराती बीजी जैन धरम सुमाती ॥ ५
मउकि तपउ नही कोइ विषाद पिणि निजमतनउ करइ विवाद।
बे राणी नइ पुत्री होय। जाणे लषमी सरसति सोय ॥ ६

End. सा नायक पोषध करइ दायइ दान अछट आषि।
सिध चक्र आराधइ विधइ सुषइ सुगुरु सुषि वाषि ॥ ६७ यां
श्रुप माय राणी धरमपाखी सुद्ध समकितधारि।
सुरगतइ पहुता सहु अणा पाम्या सुर सुष सार ॥ ६८ यां
नर एकभव सुर एक भव। इम आउ भवनइ अंत।
सिवपुरी अविचल पामिस्यइ लहिस्यइ सुष्य अनंत ॥ ६९ यां
श्रीपाल चरित्र निहालिइ सिधचक्र नवपदधारि।
ध्याईयइ तउ सुष पाईयइ आगमांज सविच्यार ॥ ७० यां
श्रीगच्छषरतरपति प्रगट जिनचंद्र सूरि सूरीस।
गणि शान्तिहर्ष वाचकतणउ कहइ जिन हरष सुसीस ॥ ७१ यां

* This is the date of original composition of the work. See the end सवरइ बयालीसइ।

मतरह बयालीसह समहं वदि चैत तेरसीवाच
पराम पाठय मो रच्यो सुखतो सदा कल्याण ॥ ७१

Colophon. इति श्रीपालस्वपरासः ॥

विवरणम्—श्रीपालनृपचरितविषयक श्रीपालनृपरासाभिधः कश्चित् पद्यनिबन्धः ॥

No. 173. श्रीचन्द्रराजचौपई । Srīcandrarājacopaī. Substance, country-made colourless paper, 14 × 5 inches. Folia, 78. Lines, 15-18 in a page Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1759.* Appearance, very old, with different hand writings. Verse Generally correct. Complete

A Caupaī poem on the adventures of Śrīcandra, the king of Ābhā in the Vidarbha, by Vidyāruci Kavi.

Beginning. श्रीचिन्तामणि पार्श्वनाथाय नमः ।

श्रीजिननायक सखरीइ । ऋषभदेव अरिहंत ।
वञ्छितसरव सुदतक । भयभञ्जन भगवंत ॥ १
शिवसुखदाइ कमी बीर । शान्तिनाथ जिनचंद ।
सादवंशमणभीसमो । मनोवे नेम जिणंद ॥ २
पुरसादांनो परगट । श्रीवरकाणोपास ।
नामजपंतो जेहनो । सकल फल इस विचास ॥ ३
श्रीसंखेसर पासजी । मोटो महिमा तास ।
चिन्तामणि चिन्ताहरै । चापइ लीलविलास ॥ ४
वर्द्धमान जिनवंदीइं । वञ्छित फलदातार ।
जस पदपकज नितनमें इंद्र चंद्रसु विचार ॥ ५
तास सीसवडलब्धिनिधि । गुणहर गोयम खांम ।
सोव्या सुकतकसारिखो । गुण गिरउअभिराम ॥ ६
सरसति पाउपसावली । वाधइ बुद्धि प्रकाश ।
कवित करि भविजन भणा । नवरस वचन विलास ॥ ७

---

* This is the date of copying, the date of original composition is संवत् सतरसतोतरो कार्तिकमास ।

जिनमबधरशुत देवत। सद्गुरुचरणपसार।
राय रंग सुपचंदनो। मागता सुपसाय ॥ ८
सोभर सहुको कहइ। सीलवीनाच्यो सील।
मोलवंत जगजे हुइ। ते पामें मोवमोल ॥ ९
सील प्रभावें चंदम्प। जगपाम्यो जयकार।
इम जाणीनें भविकजन। पाली सीलनुदार ॥ १०
कवण चंदते किहां थयो। प्रगट तामधरवध।
सांभल ज्यो सकल। सुरस एह संबंध ॥ १०

डालचौपइनी ॥

सकलदीपमहिं जिसमारा सायजोयण जेहनो विस्तार।
जंबुहचचिःगजमलनो। जंबुदीपनो सगुण निमो ॥ १
दीहमां + पुरओपयमकह्यो। लवणोदधि तेम पाखलि वह्यो।
गंगासिंधुनदी सुसुइ। उदधिसंगि मवि विलोइइ ॥ २
हिमादि गिर सोवणतणो। सिहमहीधर महिमा घणो।
जोयण लाव देवका जास। मानवद्यो जिनमन उल्लास ॥ ३
भरतखेत्र तस सोभइ भलो। जनपदभूषित बहुगुणनिलो।
साढे देससाढाप चवीस। धर्मध्यानवर्षेनु जगीस ॥ ४
मध्यखंड माहिं जाणीइ। प्रगट पूरवदि सिवधाणीइ।
देसविदर्भतिहां विख्यात। दीसै जसमीटा अवदात ॥ ५
तिहां किषनगरी आभापुरी। जाणें अमरापुर अवतरी।
वसुधामंडल मोटो नाम। सोभासमुदय अति अभिराम ॥ ६

In the course of description of Ābhā city, the style of Vāṇa-bhaṭṭa is also adopted in the following lines:—

वेहरा विण नवि दीसै दंड। तर्कविना न विवादवितंड।
नेइवेइ नही दीपक विना। सुहसज्जन प्रीते इकमना ॥ २५
अहिविण नही दीजोभी कोइ। हाट विना किहां भान न होइ।
खड्ग विना को नही दृढमुठि। धनुष विना को न विदे हुठि ॥ २६
द्रुपद विना को नही अकठोर। चतुर विना को नही चितचोर।
चिकुर विना नही बन्धनजिहां। पटह विना कर घातनजहां ॥ २७

The description of the King thus commences—

दुहा।

राजा चंद महासुषी। पालें रंगे राज।
बालकपणे बुद्धिनिपुण। करे धर्मकाज ॥ १
राणी सुंदर सातसे। रूपेरंभना समान।
त्यास्युं विलसइ सुष सदा। अहनिसिइं इसमान। २
प्रीत चीत प्रगट पणें। राणीनें राजान।
पाले प्रेमवशकरी। दिन २ चढ़तइवान। ३
पालइ सील खरौ परें। बालपणाथीसार।
लोक प्रसंसें अतिघणुं। धनइ ए इरनारि ॥ ४
वीरमतीनामे अछे वसुधाधीश विमात।
विद्यासिद्धि विवेकथी जगमाहें विख्यात ॥ ५
मंत्रतंत्र मूलीतणा जाणें विविधप्रकार।
कामण मोहण मनरली विधपूर्व्वक विस्तार ॥ ६
चंदनरेस चालवइ चतुर पणें तसचित्त।
राणीपणि सासूतणो आणवहे सिरनित्त ॥ ७

The following is a full description of Candra Rāja's ascetic life:—

मणजाणीं राणी तणुंजी चतुर नरेसचंद।
राय धुरंधर थापी रोजी गुणशेषर सुषकंद ॥ ११ नं
युवराजपदवीवठ्योजी प्रेमलासुतसविवेक।
छेकंध कुण्यति दीपमाजी राषइं रुडीटेक ॥ १२ नं
छठा षंडतणो भलाजो उगणा वीसमा ढाल।
विद्यारुचि कवि शीस थीजी लहाइं सुष सुविसाल ॥ १६ नं

दुहा

गुणशेखर राजा करइं दीख्या महोत्सव सार।
सकल नगर सिणगाराओ वरत्या जय जयकार ॥ १
कुटुंब सहुने पुछेकरी चारित्र लइं नृपचंद।
कृपा करी सदगुरइं दीइजी संयम भार जिणंद ॥ २

ढाल २० मा

कोसे वाष्या पुरनयर सीहे एदेशी।
चतुर नरवर चंदचंदो कीजइं निरमल कायरे।
जसनाम जपतां पाप नासइं अधिक अदीलति थायरे। १

चिरकाय संयम पालइ टालइ तिमिर मिथ्यातरे।
गुणावली प्रेम लावण्डो सुमती मंत्री विख्यातरे ॥ २ च
शिवकुमार सुजन सुंदर शिवमाला सुखकाररे।
एपांच कुठो चंद भूपति लिइ संयम साररे ॥ ३ च
सौमन्त पुराइ' बात पुछती चंदचारित्र लाधरे।
सुणि सुणि वयराग पाम्यो राजसुतनें दीधरे ॥ ४ च
राय राणी माइ'दोधानो जो वलि मंत्री सरे।
सुगुरु पासइ' मन उल्लासइ' धरइ' अधिक जगीसरे ॥ ५ च
साहनी परि चंद मुनीवर करइ उग्र विहाररे।
पुज्यपादनो करइ' प्रथमी लाइ' सुध आहाररे ॥ ६ च
षटकाय पालइ' दोष टालइ' वक्तरागवड़वाररे।
बावीस परिसह सहइ' समुरथ मेरु गिरि परि धीररे ॥ ७
सतर भेद संयम आराधइ' साधइ सुगतिनी पंथरे।
सुमति समता गुपति गुपता निरागो निग्रथरे ॥ ८ च
भणइ' सूत्रसिद्धांत विधिसूं पाले पंचाचाररे।
मदमोहन मच्छरमयो नहो लोभ लिगाररे ॥ ९ च
क्रोध न करैं धरै उपसम तपै तप वहुनेहरे ॥ १० च
सुख वदइ अमृतवाणी मुनिवर सुजग सुरतर कंदरे।
देखता ईद्र अति अनोपमा हूकावइ भविजन वृंदरे ॥ ११ च
इम कर्मनो षयकरी पाम्यो केवलन्या न उदाइरे।
देवदुंदहीगयण वाजी थयो जय २ काररे ॥ १२ च
घणादिन निज आयुपाली टाली कलिमलपंकरे।
सलेषणा इकमासकेरी करइ सुनि निकलंकरे ॥ १३
शुक्ल ध्यान समाधि जोगइ' च वदमें गुण ठाणरे।
चढी पांम्या परम पदसुख प्रगट पुन्य प्रमाणरे ॥ १४ च
गुणावली प्रेमनालच्छी वलि सुमति प्रधानरे।
लहै शिवसुखकरी अणमण अचल सुख निधानरे ॥ १५ च

दूहा

शिवमाली शिवमालिका राय वनीर,
वैमानिक सुरपदलहै धर्मलयें वडवीर ॥ १

अविचल शिवसुख पामस्ये एककरी अरतवर।
सीलतणइ फलए सही सुण योसइ नरनारि ॥ १
श्रीसुनि सुव्रत जिन नमो सोस चंद कपराज।
चारित्र पालि निरमलो लह्रीसुगतिनो राज ॥ २

Just before the end, an extensive list of Gurus of the sect to which the author belonged, has been given thus—

युगप्रधान श्रीहीरविजय गुरु सोहमसम अवतार।
पाति साह अकब्बर प्रतिबोधक जिण सासण सिणगाररे ॥ २ ६०
तास पटोधर सूरिसरे सुद्रपरूपक एह परमगुरुगुणनिधि
गच्छाधीसरे ॥ ४ ६०
प्रभावक गच्छ धुरंधर श्रीविजयगणधाररे।
नाम जपंतां भवनिधि लहीइं उपसमरसभंडाररे ॥ ५ ६०
तास पटधर वंछित सुखकर उदयो अविचल ध्यानरे।
श्रीविजयप्रभ सूरि पुरंदर सुंदर गुणमणियां पोरे ॥ ६०
गोयम सोयम जंबू समवड़ विद्याइं वयर कुमाररे।
श्रीस्थूलिभद्र समवड़ कहोइ तपगछ अणगाररे ॥ ७ ६०
तस गच्छ पंडित बहु वयरागी संवेगी गुण भरीउरे।
श्रीगुरु सहज कुसल सुखदायक उपसम रसनोदरीउरे ॥ ८ ६०
तास सीस सुप नगमधारी श्रीलक्ष्मीरुचि बुध इसरे।
कोगावंस पंडित कुलदोपक श्रीविजय कमल तस सीसरे ॥ ९ ६०
तसपदपंकज भमर विराजे श्रीउदयरुचि कवि रायरे।
कुमत मतगज कुम्भविदारण कंठीरव कहवायरे ॥ १० ६०
तास सीस संवेग महोदधि श्रीहंसरुचि क्षुधकहीइरे।
उपगारी मुझ श्रीगुरु निजिमा दरसण थी सुखलहीया रे ॥ ११ ६०
विबुध सिरोमणि मुकुट नगीनो विद्यारुचि तस सीसरे
गुणमणि नपूरो पंडित सुखदायक सुजगीसरे ॥ १२ ६०

End. धन २ श्रीचंदमुणिंद केवल धर एह जिणंद।
जसजग मांहि प्रगट प्रताप कीरति कमला एहजचंद ॥ २
जपतां जय थाय सदाइ एह मुनि नमीइं सुखदाइ।
कहे विद्यारुचि कविरंगी उलट आणी बहु चंगइ ॥ ३

गच्छ नायक गच्छपति राजे तेहनो महिमा जगि गाजे।
विजयप्रभ सूरीस धीर वड़वखाता वरवीर ॥ ४
ते सद्गुरुनें आदेसें सीरोही रह्या चौमासें।
तिहां सबलो साता पांमी श्रीसंघ सदा हितकामी ॥ ५
सीरोही नगरी सारी जिहां चतुर नर नारी।
धरमीजनधनदधनदसमानदातार दीइ बहुमान
\+ + + + + + + +
एमुपता सुवनो कीही कहइ विद्यारुचि कड़जोडी ॥ १२
मीटो श्रीचंद मुनीस तस नाम सरल जगीस।
ए सुनिवर जगिधन धन्न श्रीसंघ प्रतपे सुप्रसन्न ॥ १३

Colophon. इति श्रीचंदराजा चौपइ इति श्रेय पंडितोत्तम प्रवर पंडिभावरत्नसुगटायमान पंडितश्री१०८ श्रीदर्शनसौभाग्य तत्शिष्य पंडित श्री५कनकसौभाग्यजी तत्शिष्य पं देवसौभाग्येन इदं पत्रिका लिखिता। संवत् १७५९ वर्षे आषाढ वदि १ गुरौ। इति श्रेय इति कल्याण।

विवरणम्—श्रीचन्द्रराजचरितविषयकः पद्यनिबन्ध श्रीविद्यारुचि कविप्रणीतः।

No. 174. श्रीनेमिनाथजीस्तवनं। Srinemanāthajistavanam Substance, country-made white paper, 12×5 inches. Folia, 1. Lines, 4-9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1775. Appearance, nearly old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to Nemanātha in Bhāsā verse consisting of 11 verses only, by Hemaprabhu, pupil of Yaśovijaya Upādhyāya. We quote below the whole work.

॥ ६० ॥ विनड़े प्रभु सोहेरे देसी ॥ रागसिंधू ॥
नेमजी रथ वाल्योरे राजुल दुखमाल्योरे ॥ १ ॥
मन मन कीदामोरे इवि बांकरी हासोरे ॥
जीव चित्त विमासो मासी किम छूटमोरे ॥ २
पहिलो प्रीति जोरोरे सुझ मन लीउ चोरोरे।
चढ़डं पीउ हीरो गोरी आपथोरे ॥ ३

कादी छडीछे हारे अवगुण मुझके हारे।
दोषी स सनेहा भाषी माहरारे ॥ ४
मुझ विरहना भालारे पूछइ अणीयालारे।
दृषभाला अमराला वाला कि मसहरे ॥ ५
शिवादेव ढियालारे छांडी थक चालारे।
वडाला भूपाला भाषी वांनतीरे ॥ ६
सुंघ दुरजन दयणारे अभिमाणइ सयणारे।
नयणाउ गुण होइ तोमानोइरे ॥ ७
मतनेह वोछारोरे मान्यु वयण संभारोरे।
चितचारी दुखडारी सारी माहरार ॥ ८
कहतो वन जांतीरे गिरि नारि पुहतीरे।
स मीहतो नेम हाथिं संयम आदरोरे ॥ ९ ॥
सुगति दीछमिलीयारे राइनरंग रलीयारे।
मन वंछित फलीया टलिया दुष सवेरे ॥ १०
श्रीनय विजय वुध रायारे श्रीजसविजय उव झायारे।
सोछहेमप्रभुगाया पायासुष वहुयारे

Colophon. इति श्रीनेमनाथजी स्तवनम् ॥ संवत् १००५ वर्षे ज्येष्ट नवम्या कुजवारे लिषत ॥

विवरणम्—श्रीनेमनाथस्तवनरूपभाषापद्यनिबन्धोऽयं हेम प्रभुप्रणीतः।

No. 175. श्लोकावली सटीका। Slokābalī satīkā. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 11. Lines, 13-15 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out and torn in parts. Verse and prose. Not correct Complete.

A collection of Sanskrit verses on moral instruction with Bhāṣā explanatory notes in margins, as well as in midle of the main lines. As the notes are not in regular Ṭikā form, we quote the text only.

No. 176. षट्कथानकबालावबोध:। Satkathānakabālāvabodhaḥ Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 14. Lines, 4–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1763. Appearance, very old, writing no legible in many parts. Prose. Generally correct. Complete.

A Bhāsā prose work consisting of six tales on the merit of Namaskāra. The first tale relates the adventure of Śrīmatī a daughter of Sugupta a merchant residing at Paṭṭanapur. The second tale relates the story of Śivakumāra, son of Yaśobhadra a Śrāvaka resident of Khānpur. The third tale describes the character of Jina Dāsa Śrāvaka. The names of the fourth and fifth tales are Paralokaphalacaṇḍa Pingala Caurakathā and Paralokaphalaviṣayehuṇḍi kayadākathā respectively. The sixth tale relates the story of Siṁhakumāra, the son of Mṛigānka ruling over the city Manimandira. In previous birth the Prince Sinhakumāra was a Bhil as the effect of bowing down a Ṛisiśvara he obtained his next birth in the royal family. These are the six tales related in this work.

Beginning. ॥ ६० ॥ पहिलउ श्रीश्रीसीलविज्ञानउ दृष्टान्त कहिइं छइ। इणइज भरतक्षेत्रइ पोतन पुर इस्याइं नामइं नगर आछियउ। तीणइ नगरि सुगुप्तइस्यइं नामइं व्यवहारियउ श्रावक वसइं। तेहनइं सुव्रता इस्यइ स्त्री तेहनी कुखि अपनी श्रीमती इस्यइं नामइं पुत्रिका छइ। सुघ सम्यक्त्वनी पालण हारि। एकदा प्रस्तावि तेह श्रीमतीनुं रूप कोयको एकइं मिथ्यात्वीनइ दीठउ। ते रूप देखी व्यामोहित परणि वाणी वांछइ। मागा भणी मंगावी। पिण श्रीमतीनइ पिताइं। ते मिथ्यात्वी जाणिनइं तेहनइ न दीधी। पछइ ते मिथ्यात्वी मउ पुत्र कपटइ करी श्रावक हुउ। श्रीमतीनइ पिताइ सुगुप्त विवहारियइ कपट जाणिउ श्रावक छ भउजाणि श्रीमती तेह मिथ्यात्वीना पुत्र नइ परनायी।

End. राजसिंघ राजा रत्नवती राणी। एहइ सम्यक्त पालइ। बारह व्रत श्रावक ना सत्रु पालइ। निकंटक राज्य करइ। नउकार नइं प्रभावइं मोटमोटा राजा न आवी। उलग करवा लागा। गामि २ श्रीवीतरागना प्रसाद करा व्या। जिन मंडित पृथ्वी कीधी। चिरकाल राज्य पाली। रोग उपनइ। राजा + + पाले प्रतापसिंह इस्ये नामे कुमर राजि थापि।

After this, writing being injured, we are obliged to omit some three lines.

सगनाइ कस्तनेर चयकरि ज्ञान उपाजर विहर सुगति पइविद्धर रहवत श्रीनउकार नउ प्रभाव जानिवउ ।

Colophon. इति श्रीनमस्कारप्रभावोपरि षट्कथानकबालावबोध: समाप्त: ॥ संवत् १०६० वर्षे मिती आसाढ वदि ४ रवौ लिखितं वाइ मनाकंवर पठनार्थं ॥ श्री: ॥ श्री: ॥ श्री: ॥ श्री: ॥ श्री: ॥

विवरणम्—नमस्कारप्रभावप्रख्यापक षट्कथानकविषयकी भाषागद्यनिबन्धविशेष: ।

No. 177. षडावश्यकबालावबोध: । Saḍāvaśyakabālāvabodhaḥ. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 72. Lines, 5-13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1693 Appearance, very old, writing injured throughout, not legible. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A treatise on the instructions of the Jaina religion in Bhāṣā gāthā, with a commentary, entitled Saḍāvaśyakabālāvabodha The writing being injured we could not find out the name of the author &c. nor also describe the work fully.

Beginning ॥ ६० ॥ श्रीं नम: श्रीसर्व्वज्ञाय ।

the rest of the first line is not legible. So we quote from the second line—

वहि पवि सावय सामाचारी सामयिक सिद्धांत + + + + + ॥ १ ॥
श्री ५ + + + गच्छाधिराज श्रीजयकेसरि सूरीश्वर सद्गुरुभ्यो नम: ।
श्रीविधिपक्ष श्रावक समाचारी षडावश्यक + + + क षडंवश्यक
विचीर कहइ । पहिलउं गुरुस्थापनाहेतु गाथा १ कहीइं ।

पंचिं दिय संवरणो तहविह बंभचेर गुत्तिधरी ।
चउविहकसाय मुक्को इय अट्ठारस गुणसंजुत्त ॥ १ ॥
पंच महव्वय जुत्तो पंच विहायार पालण समत्थो ।
पंच समिइति गुत्तो छत्तीसगुणो गुरूमज्झ ॥ २

एवंविध छत्रीस ३६ गुणसंयुक्त माहरइ गुरुस्तु ॥
हिव गुरुतणा विशेषथी वली छत्रीसगुण प्रगटको लइ छइ ।

पंचिंदिय संवरणो । पांच ५ इन्द्रिय कान १ आंखि २ नासिका ३ जिह्वा ४ स्पर्शनेन्द्रिय ५ शब्द रूप गंध रस स्पर्श तणइ विषइ राग द्वेषिकरी प्रसरता रापइ । ते पंचेन्द्रिय संवरणहार गुरु कहीइ । नवविह बंभेचर गुत्तिधरो नवविध ब्रह्मचर्य गुप्ति किसी । वसहि १ कह २ निसिज्जइ ३ इंदिय ४ कुड्डंतर ५ पुव्वकीलिय ६ पणीयं ७ अइमायाहार ८ विभूसणाइ ९ नववभ गुत्तीउ । १ । वसहि-स्त्रीपशुनपुंसकसंयुक्त वसति १ कह-स्त्रीकथा २ निसिज्जा आसण पुरिसासणं इत्थी आसतीय आसणी पर बइसइ पछीय आसणंमिच वजीय जाव दो घडीयं ॥ १ । जिणइ आसणि स्त्री बइठी हुइ तिणइ आसणि ब्रह्मचारी पुरुष घडी २ न बइसइ । अनइ जिणइ आसणि पुरुष बइठउहुइ तिणइ आसणइ ब्रह्मचारिणी स्त्री त्रिणि ३ प्रहर न बइसइ । इन्द्रिय स्त्री तेणा अङ्गोपाङ्ग निरीक्षण ४ कुड्डंतर स्त्री तेणे कुडितरि आर ५ पुव्व कीलिय पूर्व्वक्रीडास्मरणं । पणिय प्रणीत अतिस्निग्ध ७ अइमायार अतिमात्र अतिघन आहार ८ विभूसण विभूषा शोभा करि शरीर संभारणरूप ९ एवम्विध नव बोलवर्ज्जी थी गुड ब्रह्मचर्य प्रतिपालइ ते नवविध ब्रह्मचर्य गुप्ति धर गुरु हिव चौविह कषाय मुक्को चतुर्व्विध कषाय क्रोधमानमायालोभ तेहकरी विप्रलिप्त गुरु हिव इह अढारस गुण संयुत इति इणइ प्रकार १८ अढार गुण संयुक्त गुरु वर्त्तइ ।

End. The writing of the last page is so injured that we could not read it out except the following words in the Colophon.

इति श्रीषड़ावश्यक बालावबोधः समाप्त ॥ ॥ सवत् १६८२ वर्षे फाल्गुण सुदि ५ गुरुवारे + + + + स्वयमेव वाचनानाय लषापितं ॥ श्री

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् जैनानामवश्यप्रतिपाल्यधर्म्मचारादीनामुपदेशो वर्त्तते ।

No. 178. षड़शीतिकं । Sadasītikam Substance, country-made white paper, 10 × 6 inches Folia, 46. Lines, 4–5 in a page Character,

Nāgāra. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A Jaina work consisting of 87 Gāthā verses on the effect of Karmas (actions). This is the fourth of a series of works on the same subject (action) by Devendra Sūri, and is named Sūksmārthavicāra, with explanatory notes in margins and also in the middle of the main lines.

Beginning *of the notes.*

प्रणिपत्य जगन्नाथं वर्द्धमानं गिरां पतिम्।
गणइन्द्रोतमं पूज्यं देवेन्द्रं सूरिसुत्तमम्॥ १
राजसार गुरुं नत्वा ध्यात्वा वाग्देवतां वराम्।
सुखार्थं कर्मग्रंथस्य टवार्थः क्रियतेऽधुना॥ २
चौचोतीस अतिसें सहित वीरजिण महावीर भगवन् प्रतें वंदी वांदीनें सासन
नायक श्रीमहावीरछें तिनें करण महावीर स्वामी प्रतें वंदीय वांदीनें कम्म
अविकर्मनो विभागं विपाक फल समासउ॥

Beginning *of the Text.* ॥ ६०॥ श्रीगुरुभ्यो नमः॥

सिरिवीर जिण वंदिय कम्मविभागं समासउ वुच्छम्।
कीरइ जीएण हेतुहिं जेण तउ भण्णए कम्म॥ १
पगइ (१) ठिई (२) रस (३) पएसा।४।। तं चउहा मीयगस्स दिट्ठंता
मूल पगईड (८) उत्तर पगई अडवन्नसय (१५८) भेयं॥ २

Afterwords the Karmas (actions) are thus enumerated.

इह नाण १ दंसणावरण २ वेय ३ मोहा ४ उगनाम ५-६ गोयाणि ७
विग्घं च ८ पण ५ नव ९ दु २ अट्ठवीस २८ चउ ४ तिसय १०३ दु २
पण ५ विहं १५८॥ ३

The actions are also subdivided in this way:—Jñāna is of four kinds (1) Matijñāna, (2) Śrutijñāna, (3) Avadhijñāna, (4) Manajñāna. Then each of them is also subdivided, and covering of these Jñānas is called Jñānāvaraṇa which is named also according to the very Jñāna covered by it, such as Matijñānāvaraṇa, Śrutijñānāvaraṇa, Avadhijñānāvaraṇa and Manajñānāvaraṇa. The remaining actions Darśanāvaraṇa, &c. are also treated of extensively.

End *of the Text.*

> मिड्रा निर्गो मगोरा वमण्ड काम पुण्यश्रा चेव ।
> मण गलोगमाई पुच्छति वणिउ' कैवल दुगमि ॥ ८६
> पिणेवं ताथे सं हवेइ जिड्' ववइइ मर्भ' ।
> इपमुहमत्थविचारे लिहिउ' देविंद सूरीहि ॥ ८०

Colophon *of the Text.* इति श्रीवड्शीतिकं सम्पूर्णाः (?) ॥

End *of the notes.* एवीयो कर्मग्रंथ सम्पूर्ण ययो सूक्ष्मार्थविचार एहनी नामवें लिख्यो जीयो देविंद्र सूरि आचार्यें ग्रन्थ ईत ।

> रैलात् रचेत् जलात् रचेत् रचेत् शिथिलबन्धनात् ।
> मूर्ख हस्ते न दातव्या एवं वदति पुस्तिका ॥

विवरणम्—कर्मफलव्याख्यानविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धः श्रीदेवेन्द्रसूरिविरचितः संक्षिप्तभाषा व्याख्यान सहितश्च ।

No. 179. सदोपकारमुक्तावली । Sadopakāramuktāvalī. Substance, country-made colourless paper, 10 × 6 inches. Folia, 19. Lines, 13–14 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, slightly torn, worm-eaten and writing injured in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

An incomplete collection of Sanskrit verses under the name of Sadopakāramuktāvalī, instructing duties or good actions to be performed by a follower of Jina. Anonymous

Beginning. ॥ ६० ॥ वीतरागाय नमः ॥

> वीरं विश्वगुरु' नत्वा कृत्वा यत्नेन संग्रहं ।
> सदोपकारमुक्तालो स्वान्यपाठाय लिख्यते ॥ १
> पूज्य पूजा दया दानं तीर्थयात्राजपस्तप. ।
> श्रुतं परोपकारश्च मर्त्यजन्मफलाष्टकम् ॥ २
> शिष्टे संगः श्रुतौ रंगः सुध्याने धीर्धृतौ मतिः ।
> दाने शक्तिर्गुरौ भक्तिः षडेते सुकृतोकराः (?) ॥ ३

देवपूजा गुरूपास्तिः स्वाध्यायः संयमस्तपः ।
दानं चेति गृहस्थानां षट्कर्माणि दिने दिने ॥ ४
जिनपूजनं विवेकः सत्यं शौचं सुपात्रदानञ्च ।
महिमक्रीडागारः शृङ्गारः श्रावकत्वस्य ॥ ५
यद्भक्तिः सर्वज्ञे यद्द्यवस्तुप्रणीतसिद्धान्ते ।
यद्गुरुपूजनं यतीनां फलमेतज्जीवितव्यस्य ॥ ६
दानं सुपात्रे विशदञ्च शीलं
तपोविचित्रं शुभभावना च ।
भवार्णवोत्तारणसत्तरण्डं
धर्म्मं चतुर्द्धा मुनयो वदन्ति ॥ ७
श्रीमज्जिनस्नानमनं तिलकत्वनीके
वक्त्रस्यति जिनलमावति सद्विवेकः ।
ताड्कति श्रवणयो' सुगुरूपदेश
स्त्यागस्तु कटकति पाणितले सतां हि ॥ ८
जैनो धर्मः प्रकटविभवः संगतिः साधुलोके
विद्वद्गोष्ठीवचनपटुता कौशलं सत्क्रियासु ।
साध्वीलक्ष्मीश्चरणकमलोपासना सद्गुरूणाम्
शुद्धं शीलं मतिरमलिना प्राप्यते भाग्यवद्भिः ॥ ९
जिनभवनं जिनबिम्बं जिनपूजा जिन मतञ्च यः कुर्यात् ।
तस्य नरामरशिवसुखफलानि करपल्लवस्थानि ॥ १०

Quotations also from Naiṣadhacarita, Raghuvaṁśa &c. are to be found in this, as—

''चर्म वर्म किल यस्य न भेद्यं यस्य वज्रमयमस्थि च तौ चेत् ।
स्थायिनाविह न कर्णदधीची तन्न धर्ममवधीरय धीर ॥
मरणं प्रकृतिः शरीरिणां विकृतं जीवितमुच्यते बुधैः ।
क्षणमप्यवतिष्ठते श्वसन् यदि जन्तुर्ननु लाभवानसौ ॥
क्वचन कुशलं सा पुन र्न यथा तातुरतेन लभ्यते ।
परलोकजुषां स्वकर्मभिर्गतयो भिन्नपथाहि देहिनाम् ॥
नमस्यामो देवान्ननु हतविधेस्तेऽपि वशगाः
विधिर्वन्द्यः सोऽपि प्रतिनियतकर्मैकफलदः ।
फलं कर्मायत्तं यदि किममरैः किञ्च विधिना
नमस्तत् कर्मभ्यो विधिरपि न येभ्यः प्रभवति ॥

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—द्वितीयदेशकश्रीकर्मग्रहरूपोऽयं निबन्धः।

No. 180. सप्तस्मरणं। Saptasmaraṇam. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 14. Lines, 7 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1601 Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Verse. Generally correct. Complete.

Although the codex is labelled with the name Saptasmaraṇam containing seven remembrances or prayers on remembering Jina it contains also other works, such as Ajitaśāntistavanam and Bhayaharastotra consisting of 21 verses on the praise of Jina. After these the work Saptasmaraṇam begins in the last line, fol 9, of which the first verse is—

त जय जएति च्छं ज मिच्छति चेह वेण वीरेण।
सम्मं पवत्तियं समा वसत्त सताण सुह जणयं।
नासिय सयल किलेसा नवय किलेसाए पसइसुइलेसा
सिरि वद्धमाण तित्थस्स मगलं दति ते करया॥ १

and the last runs as follows—

जिण दत्त गुणे नाणाइको मया जी धरंति धारति।
दसिय सिय वाय पय नमामि साइम्मिया तेवि॥ २४
उवसग्ग हरं इत्यादि।

Colophon. इति सप्तस्मरणं समाप्तं॥
ज्ञानकोशवृद्धार्थं संवत् १६०१ वर्षे मिति माघ वदि ११ एकादशी कर्मवाट्यां
श्रीरस्तु लेखकपाठकयोः॥

विवरणम्—सप्तस्मरणाभिधः कश्चित्स्तोत्रनिबन्धः॥

No. 181. सर्व्वतपविधिः। Sarvvatapavidhiḥ Substance, country-made colourless paper, 14 × 6 inches. Folia, 3 Lines, 15–17 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old with a black spot about an inch in the middle throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of all the vows to be observed by the Jainas under the name of Sarvvatapavidhi. Anonymous.

The number of the vows as given in it is 63 such as—

(१) ज्ञानतपः, (२) दर्शनतपः, (३) चारित्र तप', (४) सौभाग्यकल्पवृक्ष-तप', (५) नंदीसरतपः, (६) पुंडरीक तप', (७) मौन इग्यारसि तप', (८) इग्यार अंगतप, (९) चउद पुर्व्व तप', (१० ज्ञान पंचमी तपः, (११) मौक्ष मंदरि, (१२) मौक्ष दण्डि, इन्द्रिय ज्यतप', (१४) कषाय ज्य तपः, (१५) योग शुद्धि तप', (१६) अष्टकर्म्मसूदनतप, (१७) परम भूषण तपः, (१८) त्रिपमातरतपः, (१९) धर्म्मचक्र तप', (२०) अष्टापद तप', (२१) समवसरण तपः, (२२) वडउ समवसरणतप', (२३) धर्म्म चतुर्थ तपः, (२४) शिवकुमारवेलातप, (२५) writing effaced. (२६) सर्व्वांगसुन्दरतपः, (२७) लघुधर्म्मचक्रवालतप. (२८) वीस स्थानकतपः, (२०) पञ्चमीतपः, (३०) ऊणोदरीतप, (३१) नवकारतपः, (३२) सं रिमंडतप, (३३) वरसीतप, (३४) कल्याणीतपः (३५) पंच कल्प, (३६) बडूतप', कल्याण तपः, (३८) मेरु कल्याण, (३९) लघुसमार तारवतप., (४०) इन्द्रसंसारतारणतप, (४१) दयदंतीतप, (४२) रोहिणीतपः. (४३) कर्म्मचीनाडम्बीतपः, (४४) चांद्रायणतप., (४५) मुरादनतप', (४६) दसपचक्खाणतप', (४७) अमीअखतप', (४८) मडप्रतिमा तप', (४९) वज्रमध्यचांद्रायण तप', (५०) यवमध्यचांद्रायण तप', (५१) कविकातप, (५२) तीर्थंकरवर्द्धमानतप', (५३) name not legible, (५४) अष्टापद पडिकौ तपः, (५५) अष्टतप, (५६) रत्नावलीकनकावली तपः, (५७) name not legible, (५८) दीपतपः, (५९ ज्ञानतप, (६०) निर्वाण तप', (६१) गौतमपडघातप., (६२) (६३) अमारुटमीतपः॥

The ways of performance of each of these vows are described in this work.

इत्येतद्बहुविधितपसां तपमात्रावरदनदतिर्यंते।

No. 182. सम्बोधसत्तरी सटीका। Sambodhasattarī saṭīkā. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 9. Lines, 15 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1698. Appearance, old Verso and prose. Generally correct. Complete.

A work consisting of seventy-three Bhāṣā verses imparting true knowledge to those desirous of it, entitled Sambodhasattarī with commentary called Bālāvabodha in Bhāṣā. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

वंदिय पास जिणंद तहसु गुरुसिरीमणि जिणचंद।
संबोहसत्तरीए करिमि बालावबोहमहं॥
त्रिभुवननउनायक श्रीपार्श्वनाथदेव परमभावि
प्रणमी नइ श्रीखरतरगछे गछनायक श्रीजिणचंद।
सूरि गुरु तेहनइ चरण नमस्करी नइउहार गाथारूप
सबोधसत्तरी नउ बालावबोधउ छउ करउ॥१

हिवइ तेहनी आदिगाथा कहइछइ—

नमिउ तिलोयगुरु लोयालोयपयासियं वीरं।
सबोहसत्तरीमहं रएमि उद्धारगाथाहिं॥१

व्याख्या।

नमिउंप नमीनइ त्रैलोकातउ गुरु श्रीमहावीरपणि तेहवउ लोक अलोक तउ प्रकाशनउ करणहार छइ। तेह नमस्करी भविकजनना संबोधिनइ अर्थ श्रीसिद्धांत हुतीगाथा उद्धरी संबोधसत्तरी नामिइ ग्रंथ हुउ करउ॥१

End.

पोसहे सुहे भावी असुहाइं खवेइ नत्थि संदेहो
छंदइ नरतिरियई पोसह अप्पमत्तेण॥७२

व्याख्या।

पोषधादिक पोसह सामाइक शुभ हुइइ भाविको धाता नर मनुष्यना अशुभ सर्व्वकर मौल्यपावइ छा एवातनउ संदेह नही। अनइ पोसह विधिनइ विषइ अप्रमत्त सावधान छ तउ श्रावक नरक गति तिर्यंच गति मइ पणि छेद॥७२

संवेगमयो संबोहसत्तरी जोपढइ भव्य॥७३॥

Colophon. इति सम्बोधसत्तरी सटीका समाप्ता॥ संवत् १६९८ वर्षे कार्त्ती वदि १०

दनेत्तसे ॥ पं श्रीमुनिशील गणि ततृशिष गवेश मुनि. पं रवशील गणि ततृशिष्य ऋषि वीरजी लपत। शुभं भवतु श्री ॥

विवरणम्—मनोबोधनमग्रतिश्रीकात्मकः सटीकः कश्चित् प्रबन्ध. सम्बोधसत्तरीनामकः।

No. 183. सम्यक्त्वाध्ययनं। Samyaktvādhyayanaṁ. Substance, country-made Kāśmīrī white paper, 12 × 6 inches Folia, 8 Lines, 4 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, torn and writing injured in parts. Prose. Generally correct. Complete.

The fourth chapter of the Ācārāṅga is entitled Samyaktvādhyāyanam or a chapter imparting instructions on Samyaktva (perfection) in Sūtra form.

Beginning. ॥ ६० ॥ सेवेमि जेय अतीता, जेय पडुप्पन्ना। जेय आगमिस्सा। अरिहंता। भगवंतो। वे सव्वे। एव माइक्खंति। एवं भासेंति। एवं पन्नवेंति। सव्वेपाणा। सव्वे भूया सव्वे जीवा ॥ सव्वे सत्ता। + + + +। ण हन्ता वेतव्वा। वपरिघेतव्वा। न परितावियव्वा। ण उद्दवयव्वा। एस धम्मे सुद्दे।

End. इति सच्चंसि परिचिविचिट्ठंसु। साहिस्सामो। ताणं वीराण। समियाणं। सहियाणं + + + + दंसीणं। आउवरयाणं। आहा तहा लोग सुवेहमाणाणं। कि मस्थि वाही पासगस्स न विज्जइ। वच्चिति वेमि॥

Colophon. इति सम्यक्त्वाध्ययनं चतुर्थं समाप्तः। श्रीआचाराङ्गस्य चतुर्थाध्ययनं सम्पूर्णं॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नाचाराङ्गस्य चतुर्थाध्यायरूपं सम्यक्त्वाध्ययनं सम्पूर्णं वर्त्तते॥

No. 184. संवत्सरप्रतिक्रमणविधिः । Saṁvatsarapratikramaṇa-vidhiḥ. Substance, country-made white paper, 14 x 6 inches. Folia, 23 Lines, 3-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Incomplete.

A guide to perform religious rites to be observed during a year entitled Saṁvatsarapaḍikramaṇavidhi. Its readings agree in most parts with that of the work described in No. 15.

Beginning । ६० । श्रीवीतरागाय नमः ॥

अथ संवत्सरीपड़िक्रमणेकोविधिः ॥ दिवें पाछलें पहुरधूरमशाला प्रमारजी वस्त्रादि पडिलेहे जो भवेरकरकें आव्यो हुवेतो हटि पड़िलेहण करे पछे गुरु आगे अथवा थापनाचार्य आगें आवीभूमि प्रमार्जी आसण पूछणो वाम-भागें मूकीखुकमासण देइ कहे इच्छाकारेण संदिसह भगवन् जो सामायक मुहपत्ती पड़िलेहुं पछें इहं कही नले खमासण देइ मुमती पडिलेहे इच्छामि षमासमणोवंदिउ जावणजाए निसहि आए मत्थेण वंदामि इच्छाकारेण सदिसह भगवन् जो सामायक संदिसाबु इच्छं इच्छामि ममासमाणा वदिउ जावणजाए निसिहि आए मत्थेण वंदामि इच्छाकारेण संदिसह भगवन् जो सामायिक ठाकु इछ इच्छामि खमासमणो वंदिउ जावणजाए निसहिआए मत्थेण वंदामि अहादि न तवइ नमो अरिहंताणं णमो सीधाण नमो आय-रियाणं नमो उवभायाण णमो लोए सवसाहूणं एसोपंच नमुक्कारो सवपाप-पणासणो मंगलाणं च सवेसिं पढमं हवइ मंगलं (This sentence "नमो अरिहंताणं—पढम हवइ मंगलं is written thrice).

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् संवत्सरप्रतिक्रमणाचरणनियमा वर्णन्ते ।

No. 185. समयसारनाटकं । Samayasāranāṭakaṁ. Substance, country-made white Kāśmīrī paper, 12 x 8 inches (bound in book form).

Folia, 81. Lines, 5–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1752.* Appearance, very old. Verse. Generally correct. Complete.

A poetical work illustrating the principles of the Jaina religion in Bhāṣā verses in several metres, entitled Samayasāranāṭaka, by Rūpacanda. The word Nāṭaka seems to be used here in the sense of simple poetry only, and not in its ordinary sense of a theaterical work for no sign of a drama is to be found here. Nor even the speeches of two men are written in it in the dialogue form, which, at the first sight might have led one to take it as a theatrical work. It commences with the stutis or prayers to Pārśvanātha Adilla siddha, goodmen and Samyakdriṣṭi (true knowledge). After which the following subjects are treated of, Samyakdriṣṭi, Mithyādriṣṭi, Kavivarnana (description of a poet), Kavilaghutāvarṇana (poet's humbleness), Nāṭakavarṇana, Anubhava (perception) Varṇana, description of six dravyas such as Jīva, Pudgala, Dharma, Adharma, Kasāya and Kāla. Description of nine tatvas, which are Jīva, Ajīva, Puṇya, Pāpa, Āśrava, Samvara, Nirjara, Bandha and Mokṣa. Nāmamālā or different names of each of the following Vastu Suddhajīva, Saṁsārajīva, Ākāśa (sky), Kāla (time), Puṇya (virtue), Pāpa (vice), Mokṣa (salvation), Buddhi (intellect), and Vicakṣaṇa (the learned), Munīśvara (great sage), Darśana (sight), Jñāna (knowledge), Carita (conduct), Satya (truth), Jhuṭhā (false). In this work all the categories admitted in the Jaina philosophy, are described.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीवीतरागाय नमः ॥

अथ नाटिका समयसार लिख्यते ॥ अथ पार्श्वनाथजीकीस्तुतिः ॥

सवैया २१ कर्मराकीचाखि ।

करममरमजगतिमिरहर नवमडरवलवटपगमिव मगदरसो ।

निरयतनयनभविक जनवरषत हरषत ऋमित भविकजनसरसो ।

मदनकदनजित परमधरमहित सुमिरत भगत भगत सदहसो ।

सजलजलदतनु मुकटसपतफनु कमठदलनजिननमत वनरसो ॥ १ ॥

---

* This is the date of the original composition of the work—

पृथ्वीपतिविक्रमके राजमरजादलीकें सवहसें बीते पर वाहुवा वरममें ।

67 s. c.

End. पृथ्वीपतिविक्रमके राजमरजादलीऐं सत्रहसैं बीते पर बानुवा बरसमैं।

आसुमास आदिपौस संपूरन ग्रंथकीऐं
बारतिक करिके उदारबारससिमैं।
जो पेशनुभाषा ग्रंथ सब्दसुबोध याकी
सोहूं विनु संप्रदायना वैसत्व यसमैं।
यातैं ग्यान लाभजानि संतनिकीं वैं नमांनि
बातरूप ग्रंथलिख्यौ महाशांत वसमैं ॥ १ । सं २१ ।
खरतरगच्छनाथ विद्यमान भट्टारक जिनभक्ति
सूरिजूके धर्म्मराज धुरमैं।
पेमसाषमाझि जिन हर्ष जूवैरागी कविशिष्य
सुख वर्द्धमान शिरोमणि घरमैं।
ताके शिष्य दयासिंघ गणि गुणवंत
मेरे परम आचारिज विख्यात श्रुतधर्म्मैं।
ताकी परसादपाइ रूपचंद आनंदसौ
पुस्तकबनायौ यहु सोनगिरिपुरमैं ॥ २ । सवैया ३१ ।
मोदीथापि महाराणाकौं सनमानदीन्हौ
फतेचंद पृथवीराजपुत्रनयमालकै।
फतेचंदके पुत्रजसरूप जगन्नाथ सीलगनधरमै
धरैया शुभचालकै।
ताके जगन्नाथजूके बूझिवेके हेतु हम
व्यौरिकै सुगमकीन्हे वचनदयालकै
बाँचत पठत अब आनद सदा ए करौ संघ
ताराचांद अरूरूपचंद वालकै ॥ ३ ॥
देशी भाषाकौ कहौ अरथविपर्य्ययकीता
ताकी मिच्छा दुक्कडं साषहमदीन ॥ ४ ॥

Colophon. इति श्रीसमयसारनाटिका समाप्तं (?)।

विवरणम्—समयसारनाटिकानामकजैनसम्मतपदार्थविचारविषयकः निबन्धोऽयं रूपचंद प्रणीतः।

No. 186. समकितकौमुदी। Samakitakaumudī. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 35 Lines, 10-11 in a page. Character, Nāgara. Date, 1729.* Appearance, very old Verse. Generally correct. Complete.

A work consisting of instructions of Ārya Suhasti Sūri on Samakita or Samyakta (perfectness) to the king of Pātaliputra in Bhāṣā Caupaī under the name of Samakita Kaumudi, by Padamacanda Sūri at the request of his pupil Barddhamāna.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ ऐं नमः ॥

॥ दूहा ॥

स्वस्ति श्रीसुखसंपदा ॥ दायक लीलविलास ।
परता पूरण प्रणमीइ श्रीमनमोहनपास ॥ १
श्रुतदेवी सुभमति सदा सुभान दीजेइ मात ।
तुम प्रसादें नर तुरत कविजन मांहि गवात ॥ २
समकित विण शिवपद नहो सांभल ज्योसइकोय ।
भाव सहित किरिया अलप बहुफलदायक होइ ॥ ३
जिणवर देव सुसाधु गुरु केवल भाषित धर्म ।
सद्दहोई सुधासही ए समकितनो मर्म ॥ ४
तिणि कारणि भविय तुम्हे वारोवि कथा वात् ।
एक मना अवधारज्यो समकितना अवदात ॥ ५

ढाल पहिली चौपई नी।

वीरतणें वंशइ जाणीइ आर्य सुहस्ति सूरीसरायोइ ।
एकदा विहार करता तेह पाडलिपुर आव्या गुण गेह ॥ १

---

* The date of the original composition is mentioned at the end of the work in the following verse :—

सतर बावीसइ वरुर इरे । अवरंगाबाद माहि वरधमान शिष्य आयहइरे ।
रच्यो प्रबंध उछाहिरे ।

This work has been composed on the request of pupil Barddhamāna in Ārangabād in the year 1722, but it cannot be ascertained whether it is Saṁvat or Śaka

The beginning cannot be described fully on account of its writing being injured. So we quote below extracts from the last portion only.

जइमि भागे बंधो आउस्सभवे अबाह कालोसो ।
अंते उज्जुगइ इग समय वक्क चउपंच समयंता ॥ १ ॥
उज्जुगइ पढम समए परभवयं आउ मत्त ।
छाहारी वक्काइवी वसमए परभविअ आउं उदय मेइ ॥ २
इग दुति चउ वक्कासु दुगाइ समएसु परभवाहारो ।
दुग वक्का इसु समया इगदो तिन्नियं अणाहारा ॥ ३
बहुकाल वे अविज्जं कम्म अग्गेण जमिह कालेण ।
वेइज्जइ ज्झाइंति अ उवुन्नसव्वपएसग्गं ॥ ४
अपवत्तिज्जमिअं आउ अहवा असेस कम्मंपि ।
बंध समएविजइं सिढिल चिअत जहाज्झयं ॥ ५
जंपुण गाढनिकायण बंधेण पुव्व होव किल छइं ।
तं होइ अण पवत्तण जुगा कमवेअविज्जफलम् ॥ ६
उत्तुइ चरमसरीराव्वरनेरइया असंख नर तिरिया ।
छुति निरुवक्कमाउ दुहा निसेसा सुयेअव्वा ॥ ७
जेणा उ सुवक्कमिज्जइ अप्प समुत्थे णइ अरगेणावि ।
सो अव्भव साणाइ उवक्कमणवक्कमोइ अरी ॥ ८
अव्भवसाणनिमित्ते आहारे वेअणापरा घाए ।
फासे आणापाणूसत्तविहं भिज्झएआउं ॥ ९
आहार सरीरंदि पज्जत्ती आणपाण भासमणे ।
चउपंच पंच छप्पिअ इगविगला सन्नि सन्नीणं ॥ १०
आहार सरीरिंदिय ऊसासवउ मणोभिनिव्वित्ती ।
होउ जउ दलि आउं करण पइ साउ पज्जत्ता ॥ ११
पणइंदि अति बलूसा साउ अदसपाण चउवसा अठ ।
इग दुति चउरिंदीणं असन्नसन्नीण नव दस य ॥ १२
सखिणा संघयणी गुरुतर संघयणी मभ्जउ एसा ।
सिरि चंदसूर्णि देण ,निमिआ अप पाढणड्ढा ॥ १३
संखिणयरो घइमा सरीर मोगाइणाय संघयणा ।
समणाया ॥ १४

वधा मथो वनपाल कहीड संप्रति राजा हरप्यो होई ।
सावेसइ सघलो हाय वंदण आव्यो तव नरनाथ ॥ २
वांदी बैठा उचितठाम दे उपदेश गुरोसर ताम ।
आरजसेनादिक मोहिलुं लहिता समकित वड दीहिमु ॥ ३
टाकि नरग तणा बारणा नरसुख सुरसुख पावे घणा ।
सुगति रमणिस्युं करे सनेह पुण्यवंत समकित लहे तेह ॥ ४
समकित मित्र विना नही मित्र समकित बंधु सुगण सुपवित्र ।
समकित रतन मोटुं संसार समकित वंत लहइ भवपार ॥ ५
समकित दृष्टि जे जीव होइ वैमानिक सुर थाइ सोइ ।
पहिलुं आयुन बांध्यु सही यह वात सिद्धांति कही ॥ ६

On hearing this the king asked how a man may be fit for Samakita or Samyaktva (perfectness), Guru replied be attentive O king—

भाषा बुद्धि विवेक विचार ।
वचन कुशल संकादिकदोष ।
रहित गम्भीर मर्मसमश्रिय पोष ।
वश्येंद्रिय ने धीरजवंत
व्यवहारें निश्चइ विहसंत ॥ ८
देव गुरु भगति करें मनधरें ।
पर्यय समति हियमें नइ धरें ।
दाता पर उपगारि प्रवीण ।
इत्यादि इणि नर समकित लीण ॥ ९

On this the king asked again O my Lord kindly tell me, if any one obtained Samakita or perfectness and its effects in this world. The Guru told the story of Arhadāsa a Srāvaka, which has completed the work.

End.

सुहस्त सूरि देसन सुणीरे संप्रति नामि नरेस ।
जणवरधरम विसेष थीरे वरतावइ निजदेशइ रे ॥ १
धरम करो सदा धरमि भाव विभाजिंरे ।
मन वंछित फलइ सिवपुर मांहि विराजइरे ॥ २ धर०

वधा मधी वनपाल कहीइ संप्रति राजा हरख्यो होई।
साथेलइ मयली दाय वंदण आव्यो सव नरनाथ ॥ २
वांदी बैठा उचितठाम थे उपदेश सुरीश्वर ताम।
आरजदेशादिक सोहिलुं लहिता समकित वर दोहिलु ॥ ३
ढांकि मरग तणा बारणा नरसुख सुरसुख पावि घणां।
सुगति रमणिस्युं करे सनेह पुण्यवंत समकित लहे तेह ॥ ४
समकित मित्र विना नहीं मित्र समकित बंधु सुगण सुपवित्र।
समकित रतन मोटुं संसार समकित वंत लहइ भवपार ॥ ५
समकित दृष्टि जे जीव होइ वैमानिक सुर थाइ सोइ।
पहिलुं आयुन बांध्यु सही यह वात सिद्धांते कही ॥ ६

On hearing this the king asked how a man may be fit for Samakita or Samyaktva (perfectness), Guru replied be attentive O king—

भाषा बुद्धि विवेक विचार।
वचन कुशल संकादिकदोष।
रहित गम्भीर प्रशंसमश्रिय पोष।
वश्येंद्रिय ने धीरजवंत
व्यवहारें निश्चइ विहसंत ॥ ८
देव गुरु भगति करें मनधरें।
पर्य्यय ममति हियमें नइ धरें।
दाता पर उपगारि प्रवीण।
लक्षण इणि नर समकित लीण ॥ ९

On this the king asked again O my Lord kindly tell me, if any one obtained Samakita or perfectness and its effects in this world. The Guru told the story of Arhadāsa a Srāvaka, which has completed the work.

End.

सुहस्त सूरि देशन सुणीरे संप्रति नामि नरेस।
जयवरधरम विशेष थीरे वरतावइ निजदेसइ रे ॥ १
धरम करो सदा धरमि भाव विभाजिंरे।
मन वंछित फलइ सिवपुर मांहि विराजइरे ॥ २ धर०

जिन प्रसाद करा चौयारे दीधी वड परिदान।
जनम सफल करि कापयेरे पाम्यु अमर विमानरे ॥ ३ ॥ धर॰
श्रीपादर्चंदसूरी सदरे गौतम सनो अवतार।
पंचम कालइं सुरतरूरे वड तपगछमि अगारे रे ॥ ४ ॥ धर॰
सूरि गुणइ करी सोमतारे श्रीसमरचंदमुनिंद।
पाटप्रभाकर तेहनइरे श्रीराजचंद सूरिंद रे ॥ ५ ॥ धर॰
तासु सीस वाचक भलारे वाचक श्रीदेवचंद।
तेहना शिष्य ऋषिवीर जोरे इस संघइ आवइरे ॥ ६ ॥ धर॰
गच्छ नायक गणि गइगइइरे श्रीरदमर्च सूरीस।
जयवसा अति आचीइरे दिन २ चटत जगीस रे ॥ ७ ॥ धर॰
सतरसातीसइ वइरइरे अवरंगा वादमाहि।
वरधमान शिष्य चायइरे रच्यो प्रबंध उछाहि रे ॥ ८ ॥ धर॰
समकित कौमुदी चोपइरे नि भयभइ नरनारि।
सांभलसइ आदर करीरे तसु घरि जय जय कार रे ॥ ९ ॥ धर॰

Colophon. इति श्रीसमकितकौमुदी संपूर्णं। संवत् १८२८ वर्षे भाद्रवा मासे शुक्ल पक्षे सोमवासरे।

विवरणम्—समकितकौमुदीनाम सम्यक्त्वविषयकी भाषा चोपइ पद्यनिबन्धोऽयम्।

No. 187. संग्रहणीसूत्रम्। Sangrahanīsūtram Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 18 Lines, 4-11 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1755 Appearance, very old, having black spots on margins even injuring writing in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A Jaina work on the description of categories under the name of Saṅgrahanīsūtra or aphorisms on collections, by Lesa Sūri, a pupil of Malhari Hema Sūri. There is another work of the same name and on the same subject by Candra Munidra, which being more extensive this one has been abridged.

The beginning cannot be described fully on account of its writing being injured. So we quote below extracts from the last portion only.

अहमे भागे बंधो आउस्सभवे अवाह कालोसो ।
अते उज्जुगइ इग समय वक्र चउपंच समएंता ॥ १ ।
उज्जुगइ पढम समए परभवयं आउ अत्त ।
हाहारी वक्काइवी अ समए परभविअ आउ' उदय मेइ ॥ २
इग दुति चउ वक्कासु दुगाइ समएसु परभवाहारो ।
दुग वक्का इसु समया इगदो तिन्नि अणाहारा ॥ ३
बहुकाल वे अणिज्जं कम्म अप्पेण जमिह कालेण ।
वेइज्जइ जावंति अ उपुन्नसवप्पएसणं ॥ ४
अप्पवणिज्जमेयं आउ अहवा असेस कम्मंपि ।
बंध समएविजइं सिढिल चिअत जहा आय ॥ ५
जंपुण गाढनिकायण बंधेण पुव्व होव किल वइं ।
तं होइ अण पवत्तण जुग्गं कमवेअणिज्जफलम् ॥ ६
उत्तुइ चरमसरीराक्कुरनेरइया असंख नर तिरिया ।
हुति निरुवक्कमाउ दुहा निरुसा सुवेभव्वा ॥ ७
जेषा उ सुवक्कमिज्जइ अप्प सहुखे अइ परेणावि ।
सो अज्झव साणाइ उवक्कमणवक्कमोइ अरो ॥ ८
अज्झवसाणनिमित्ते आहारे वेयणावरा घाए ।
फासे आणापाणूसत्तविहं भिज्झए आउं ॥ ९
आहार सरीरिंदि पज्जत्ती आणपाण भासमणे ।
चउपच पच छप्पिअ इगविगला सन्नि सन्नीणं ॥ १०
आहार सरीरिंदिअ ऊसासवउ मणोभिनिव्वित्ती ।
होइ जउ दलि आउ करण पइ साउ पज्जत्ता ॥ ११
पणइंदि अति बलूसा साउ अदसयाण चउदसा अइ ।
इग दुति चउरिंदीण असन्नसन्नीण नव दस य ॥ १२
सखित्ता संघयणी गुरुतर संघयणी मज्जउ एसा ।
सिरि चंदसुणिं देण निमित्ता अप्प पाढणट्ठा ॥ १३
संखित्तयरी उइमा सरीर मोगाहणाइ संघयणा ।
सन्ना संठाण कसाय लेसइंदि अइ समुग्घाया ॥ १४

दिट्ठो दंसण नाणि तैया चउरो वसाय चवण ठिइ।
पज्जत्ति किमाहारे सन्नीगड रागई वेए ॥ ११
मणिहारि देमसूरीण सीस लेसेण सुरिका।
रइयं सघयण,रयण मेयं नंदउ जा वीरजिणतिथं॥ १६

Colophon. इति श्रीसंघयणविसूत्रं संपूर्णं ॥ छ ॥ संवत् १०५१ वर्षे । चैत्रमासे कृष्ण-
पचे एकादशी तिथौ लिपीकृता सदारंगेन एषा पुस्तका संपूर्णा: (?)।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् संघयणीसूत्रं नाम कश्चिज्जैननिबन्धो वर्त्तते॥

No. 188. संघयणसूत्रं। Saṅghayaṇasūtraṁ. Substance, country-made white paper, 10 × 5 inches. Folia, 21 Lines, 4-11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1677. Appearance, very old, worn out, torn and writing effaced in most parts. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the work described in the previous No.

No. 189. साधुसहाय। Sādhusahāya. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 1 Lines, 10 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse Generally correct. Complete.

A little poem consisting of seven verses only enumerating the twenty-seven merits of a good man entitled Sādhusahāya, by Vācaka Sūri.

The whole work is quoted below—

॥ ६० ॥ ते मुनीने भामथमेजखंदेसी।
ते मुनिमें बद बंदन भावें जे बद्भाव बद्भत रावेरे।
इन्द्रियपचदमें विषयपदादो वनीसंति मुषो रम भावेरे ॥ मै० ॥ १ ॥

ओभमषा नियइमें करतां वली पद्धिगिरादिक ढ़िरियारे।
निरासंसवन नारें वडपदो वशीकरण सुदिगण दरियारें । ते० । २
चाइरिसि संयमयोग सद्युगता दुर्द्धर परीसह सहतारे।
मनवचकाय कुसलयोगें वरतावें अयुंसरतारे ॥ ३ । ते०
छहि निजतनु धर्मने कार्जें उपसर्गादि चाव्रेरे।
सत्तावीस गुणे करी सोहे सुसाधारने भावे ॥ ४ । ते०
ज्ञानदर्शन चारित्रतपाशे त्रिकरणयोगि चाचर रे।
चंगिधरें निसहता सुधो ए सतावीस गुणसार रे ॥ ५ । ते० ।
चरिहंत भक्तिसदा उपदेशें वायगसुरि ना सहाइ रे।
मुनिविण सर्व्वक्रिया नवीपूरें नौच्य सकल दुखदाइरे । ६ ॥
पद पद्मम इनि परिध्यायता पञ्चमा गतिने साधोरे।
सुखकर शासन नारे नायक ज्ञान विमलगुण वाधरे ॥ ७ । ते० ।

Colophon. इति श्रीसाधुसप्तविंशतिगुणसहित साधुसज्झाय ॥ श्रीरस्तु ॥

विवरणम् —साधुजनसहजसप्तविंशतिगुणप्रख्यापकोऽयं निबन्धः ॥

No. 190. सतावीसभव । Satāvīsabhava. Substance, Kāśmīrī paper, 14 × 6½ inches Folia, 3 Lines, 3-14 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A little work dealing with twenty seven births of Mahāvīra, under the name of Satāvīsabhava. Anonymous.

Of the twenty-seven births, the first was at a village in the western Mahā Videha, under the name of Nayasāra. He once went out in a forest to collect wood and saw a Sadhu (ascetic) there. On hearing religious instructions from the Sādhu turned a true good man a gained samyaktva or perfection In the second birth his name was Marīci. On account of being a son of Marīca a Cakravartin King Once he happened to hear the speeches of Śrī Risabhadeva and gave up worldly enjoyments, took Dīksā from him and turned instantly an ascetic. In the third birth his name was Vāsudeva. In the

in the fourth birth he was a prince of the name of Kapila, at the end of which he became a god and was in that state for a long time. In the fifth time he was born as a Brāhmana. His sixth birth was also in a Brāhmaṇa family residing at the town of Srībanā, under the name of Pufa. He became a god in the seventh birth. In the eighth birth he was also a Brāhmaṇa, of the name of Agnidyota. His ninth birth was in the heaven of gods. He was born as a Brāhmaṇa, of the name of Agnibhūti, at Mandira Sannibeśa village, in the tenth birth. His eleventh birth occured in the heaven of gods. He was born in the twelvth time as a Brāhmaṇa under the name of Bharadvāja in the city Śvatambā. His thirteenth birth occured in the Devaloka. In the fourteenth time he was born as a Brāhmana under the name of Mivara in Rājgṛiha. His fifteenth birth was in the world of Gods. In the sixteenth birth he was a king of the name of Viśvabhūti. Being disgusted with worldly affairs he enterd into ascetism under the instructions of a Sādhu Sambhūti by name and practised austerities for a period of one thousand years. His seventeenth birth happened among the gods of superior order. At the eighteenth time he was born from Mṛigāvatī, the daughter of Prajāpati, the king of Pātanapur, after her seven successive dreams, under the name of Vāsudeva the first. In the ninteenth birth he was born as a Nārakī in the fourth hell. He became a lion in his twentieth birth. In the twenty-first birth he again became a Nārākī in the fourth hell. In the twenty-second birth he obtained again human form and performed good actions for ten millions of years (कोटिवर्ष). At the twenty-third time he took birth from Dhārinī the queen of Danañjaya the king of Mahāvideha, in its capital Muñkā, after her fourteen dreams, under the name of Priyamitra and became a great emperor. In this birth he took Dīksā from Pattilācārya and lived one hundred million years. His twenty-fourth birth occured in the seventh world of gods. At the twenty-fifth time he was born from Bhadrā the queen of Jitaśatru, a king governing the city Chalū in India, under the name Nandana, with a long life of one Lākh years. In this birth also he took Dīksā from Pattilācārya also. He observed the vow of Māsakṣamā during his whole life, also performed Viśvasthānika Tapa and such actions for which one can gain the title of Tīrthankara. During the twenty-sixth birth he performed twenty Tapas and obtained the

title of Tīrthaṅkara. In the twenty-seventh birth his name was Mahāvīra and became the twenty-fourth Tīrthaṅkara of the Jainas. This is a short account of twenty-seven births of Mahāvīra, as described in this work.

Beginning. तिहां पूर्व्वे श्रीवीरने सम्यकित पाम्यांथिकी सत्तावीस भव कहीइं ।
नामेश्रस्त्रिदशो मरीचिरमरः बीजा परिव्राट् सुरः ।
संसारी बहु विश्वभूतिरमरो नारायणी नारकी ।
सिंहोऽथोप्यपि यो भवेषु बहुशश्चक्रीश्वरो नन्दनः
श्रीपुष्पो नरनिर्ज्जरोऽस्य भगवान् वीरस्त्रिलोकी गुरु' ॥ १

End. सत्तावीसमिं भवि श्रीमहावीर चोवीसमा तीर्थंकर थया इम मरिच यनें
भविं छ सूत्र बोल्या माटीं एक कोडि संसार वधार्यो इम बीजा पणि
जीवठ सूत्र थोटो बोलतां संसार वधारइ' ।

Colophon. इति श्रीसत्तावीस भव संपूर्णोऽहं ॥ १ ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमहावीरस्य सप्तविंशतिजन्मकथा वर्णते ॥

No. 191. साधुसमाचारः । Sadhusamācāraḥ. Substance, country-made white paper, 10×5 inches Folia, 22. Lines, 6–13 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1855. Appearance, old, torn and writing injured in parts Prose. Genenally correct. Incomplete.

In fact this is not a separate work but the eighth chapter of the Daśa Śānti khaṇḍa, relating to Paryusanā festival, under the name of Sādhusamācār.

Beginning. ॥ ६० ॥ अथ साधुसमाचारी लिख्यते अथ पूर्वं वाच्य यद हि पर्युषणा द्विविधा (१) गृहीज्ञाता, (२) गृही अज्ञाता च तत्राज्ञातायां पंच पंच दिन वृद्धा यावद्भाद्रपदशुक्लपञ्चम्याञ्च एकादशसु पर्व्वतिथिषु क्रियते १ गृहीज्ञातायां तु यस्यां सांवत्सरिकातिचारालोचनं १ पर्युषणायां कल्पसूत्रकर्षणं २ चैत्यपरिपाटी ३ अष्टमतपः ४ सांवत्सरिकप्रतिक्रमणं च क्रियते ।

This is followed by a Pārkrit passage the purport of which is thus expressed in Sanskrit,

—

अन्तरा ऽपि च अर्वाक् अपि च महाकार्यविशेषात् भाद्रपदशुक्लपञ्चमीत इतरतः कल्पते पर्युषणापर्व्व कर्तुं कल्पते, तां रजनीं भाद्रपदशुक्लपञ्चमीं अतिक्रमितुं दशसु पञ्चकेषु कुर्वत्सु आषाढपूर्णिमादिवसे प्रथमं पञ्चक एवं अग्रे पञ्चभि. पञ्चभिर्दिवसैः एकैक पर्व्व एवं कुर्वतां साधूनां पञ्चाशद्दिनैः एकादशपर्व्वाणि भवन्ति एतेषु एकादशपर्व्वदिवसेषु पर्युषणं कर्तव्य पर्व्वसु एकस्मिन् दिने न्यूनेऽपि कारणविशेषेण पर्युषणाः कर्तव्याः परं एकादशभ्यः पर्व्वभ्यः अधिके एकस्मिन्नपि दिने गते न कर्तव्यं अधिक मासो न गणनीयः अत्र मासगणनया आषाढ चतुर्मासात् पञ्चाशद्दिनैः पर्युषणा पर्व्व भवति श्रीकालिकाचार्याणामादेशात् भाद्रपदशुक्लपञ्चमीतः चतुर्थी क्रियते परं षष्ठी पर्युषणा न कल्पते अनादि तीर्थङ्कराणां आज्ञया इदानीमपि चतुर्थी कुर्वतः आराधका ज्ञेया इति १ समाचारी ।

This work consists of Sādhusamācārīs of this sort each preceeded by a Prākrit passage.

As the reading of the last fol. does not agree with that of the just preceeding one so some leaves appear to have been lost.

End. तेणं कालेणं तेणं समएणं समणे भगवं महावीरे रायगिहे नगरे गुणसिलए चेइए बहूणं समणाणं बहूणं समणीणं बहूणं सावयाणं, बहूणं सावियाण बहूणं देवाणं बहूणं देवीणं मज्झगए चेव माइक्खइ एवं भासेइ पण्णवेइ पत्थवेइ पज्जोसवणा कप्पोनामं अज्झयणं सअट्ठं सहेउ सकारणं ससुत्तं सअत्थं सउभयं सवागरणं भुज्जो २ उवदंसेइत्ति बेमि २४ पज्जोसवणा कप्पो समत्तो।

Colopuon. इति श्रीसाधुसमाचार संपूर्ण। संवत् १८५५ वर्षे चैत्र सुदि दशम्यां ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् पर्युषणापर्व्वानुष्ठानसम्बन्धिनः कति साधुसमाचारा वर्णिता ।

No. 192. साधुवन्दना । Sādhuvandanā. Substance, country-made colourless paper, 10 × 5 inches. Folia, 7. Lines, 1–11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, torn and writing injured in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A little poem on the worship of Sādhus, by Pārśvacandra.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

रिसह जिण पमुह चउवीस जिण वंदियइ।
टेलि संसारना दुख सवि विंदियइ।
पुण्डरीकादिगणधरे मुणि साहुणो।
सार परिवार जगि जासु महिमा घणो ॥ १
भरह नरवाय भायं सघरि पत्तउ।
सारसिंगार नरनारि संजुत्तउ।
ध्यान बलि कर्मपथ करियमउ केवली।
तेहनउ नाम मनि ध्याइयइ वलि वली ॥ २
एणि परि अठ भाइच जस महीजसो।
नरवइ अतिबल सुहबलो वरजसो।
तेअ वीरिय निछादंड वीरिय बलो।
नमउ जल वीरिय चित्ति वीरिय दलो ॥ ३
जेतु पत्नको ठायंगिये भाषिया।
भरत जिम केवली केवली दाषिया।
प्रहम मइ तेहना नाम सतारियइ।
आस्ता पाप सन्ताप सदि वाहिरइ ॥ ४

End.

बाहुबलि आद्रकुमारए।
प्रवच वचनिइं जे मिलइ।
तेन मतो भव पारए ॥ ८३ ॥ गाहसु०
इम जैण वाणी जोइ जाणी हियइ आणी मिइ भणा।
भवतरण तारण दुखवारण साधु गुरुमुखि जैसुणा।
इम भवइ मुनिवर जेय होसइं कालि अनन्ता जेहणा।
ते सवी वंदिइ श्रीपासचंदिइं मन आणंदिइ संखुणा ॥ ८८

Colophon. इति श्रीसाधुवन्दना समाप्ता ॥ ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ छ ॥ : ॥
छ ॥ : ॥ छ ॥ : ॥ छ ॥ : ॥

विवरणम्—श्रीपार्श्वचन्द्रकृतसाधुवन्दनाभिधपद्यनिबन्धोऽयम् ।

No. 193. सिद्धपञ्चाशिका। Siddhapañcāsikā Substance, country-made white paper, 14×6 inches. Folia, 5 Lines, 21–32 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse and prose. Generally *correct*. *Complete*.

A little work treating of the characteristics of Siddhas, complete in fifty aphorisms in Bhāsā, entitled Siddha Pañcaśikā, by Devendra Sūri, with a Bhāsā commentary.

Beginning *of the Commentary.* ॥ ६० ॥ श्रीं नमः ॥

श्रीवीतरागाय ॥ सिं सिद्धपया ॥ सिद्धं सिद्धार्थरायना। पुं पुरुय। अथवा सिद्ध, सिद्धाः प्रतिष्टता भव्य पणइ करी नइ कोईकु थापी न सकइ एहवा अर्थ। जीवाजीवादि पदार्थ वइने। सु० सूत्र १२ अंगरूपनइ विषइ एहवु सूत्र वइ जेहनइं मोच पाम वा थकी। एहवा। सु० सूत्र। इत सुता। एतवइ पुवनो परइं पुव एहवा गणधरादिक वड जेर खेवादि १५ द्वारकरी कहइड तिहां खित्ते० पेवइ श्रद्धो जइं विजनइप विद्धं लोकइ ॥ १ ॥

Beginning *of the Text.* ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ सिद्ध सिद्दत्य सुखं नमिउ तिहु अण पयासयं वीरं। सिरि सिद्ध पाइडाट सिद्धसरूवं किमवि वुच्छं ॥ १ ॥ सतप पयरूवणया १८ दव्व पमाणं च २ खित्त ३ फुसणाय ४ कालोय ५ अंतरं ६ तहा। भावो ७ अपा बहु ८ चेवदारं ॥ २ ॥

एहिं पयंतरसिद्धा परंपर संनिकरि सजुत्तेहि।
तेहिं विथारसिज्जी द्धमिसु य न रमिसु दारेसु ॥ ३
खित्ते १ काले २ गइ ३ वेय ४ तित्थ ५ लिंगे ६ चरित्त ७ बुद्धेय ८।
नाणो ९ गाइ १० कम्मे ११ अंतर १२ मणसमय १३ गणण
१४ अपबहु १५ ॥ ४

End *of the Text.*

अट्ठमय सिद्धयो वा १ सत्तट्ठिमयं अंत गुणियजापमा २।
जापण वोसम संखा ३ एगंता जावसंखगुणा ॥ ४० ॥
उम्मंथिय १ उड्डिय २ उक्कुडि ३ वीरासण ४।
नउं लेम ५ पासिल्लग ६ उत्ताणग ७ सिद्धाउकमेण संखगुणा ॥ ४८ ॥
अन्यद्वारं
पणवीस १ पन्न २ अट्ठमय ७ पण ५ दस २ चोयाय २ ति १ पण २
दसमं च १।

संख १ असंख २ अणंतय १ गुणहाणि अउणट्ठ पाइंता ॥ ४८
इग १ दुग २ इग १ दुग २ अड ३।४ बहु १ अंत १ असं १ संख १
मरणं ११ ॥ ३ ।

गुणहीणा सव्वं लिहियं देविंद सूरीहिं ॥ ५०

Colophon *of the Text.* सिद्धपञ्चासिका सूत्रं ॥ छ ॥ छ ।

End *of the Commentary.* सिद्धा ते असंख्या ते गुणहीणा कारतां २।४०।५० सौ,
तथी ५१ अनंतगुणहीणा जाव १०८ अनं । इम स्त्रीयादि २० सीद्धा तिहां ।
एकेक घणा २ सं । इमताइ स । १० ताहइ असं । बीस ताइं अनंत
गुणहीणा । जिहां २।१०।१० । सीद्धा तिहां ।१०० म० । २ सं । १ सं० । ४
असं । ५ अ: । ६ अनंत० जाव १० ताइं अनंतगुणहीणा जवमध्यादिक ६८
सौ, तिहां १० व; । २ सं० । तसं ४ अं० । ५ अन० इम ६ । ७ । ८ अनं
४८ इग इत्यादि जिहां १ लवणादि विषइ २ । २ सौ, तिहां । ७० म० ।
२ अन० जिहां १ ऊर्द्धं लोकादि विषइ ४।४ सौ० । तिहां २ । ७. व. ।
असं । ३ असं. । ४ अलं० । ५०

Colophon *of the Commentary.* सिद्धपञ्चासिका वार्त्तिका समाप्ता ॥

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन् सवार्त्तिकसिद्धपञ्चासिकाभिधो जैननिबन्धो देवेन्द्रसूरिकृतो वर्त्तते ।

No. 194. सिद्धाचलयात्रा । Siddhācalayātrā. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 21 Lines, 5–14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, writing injured throughout under a black spot, not to be ascertained whether correct or not. Incomplete.

The codex being illegible we can not describe it.

पठितुमसमर्थत्वात्पाठालोचितं पुस्तकमिदम् ।

No. 195. सिन्दूरप्रकरः सटीकः । Sindūraprakaraḥ Saṭīkaḥ. Substance, country made white paper, 14 x 6 inches. Folia, 32. Lines, 6–15 in a page Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1805. Appearance, old, torn and writing injured in parts. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A little work consisting of 100 Sanskrit verses imparting religious instructions, entitled Sūktamuktāvalī or Sindūra Prakara composed by Hemaprabha Ācārya, complete in 19 Dvāras or sections, with a commentary in Sanskrit, by Harṣakīrtti Sūri, pupil of Candrakīrti.

Beginning ॥ ६० ॥

> श्रीमत्पार्श्वजिनं नत्वा + + + प्रत्यूहव्यूहवारकम् । १
>
> श्रीचन्द्रकीर्त्तिसूरीणां गुरूणामुपदेशतः ।
>
> सिन्दूरप्रकरव्याख्या क्रियते हर्षकीर्त्तिना ॥ २

युग्मं ग्रन्थकर्त्ता आदौ इष्टदेवतानमस्कारलक्षणमङ्गलाचरणपूर्वं श्रोतॄन् प्रति आशीर्वादमाह—

> सिन्दूरप्रकरस्तपःकरिशिरःक्रोडे कषायाटवी-
>
> दावार्च्चिर्निचयः प्रबोधदिवसप्रारम्भसूर्योदयः ।
>
> मुक्तिस्त्रीकुचकुम्भकुङ्कुमरसः श्रेयस्तरोः पल्लव
>
> प्रोल्लासः क्रमयोर्नखद्युतिभरः पार्श्वप्रभोः पातु वः ॥ १

पार्श्वप्रभोः श्रीपार्श्वनाथस्य क्रमयोश्चरणयोर्नखद्युतिभरः नखकान्तिसमूहो वो युष्मान् पातु अवतु रक्षतु। कथम्भूतो नखद्युतिभरः तपःकरिशिरःक्रोडे सिन्दूरप्रकरः तपएव करी हस्ती तस्य शिरःक्रोडो मस्तकमध्यभागः कुम्भ-स्थलं तत्र सिन्दूरपुञ्जः कुङ्कुमसदृशं नखद्युतिभरस्य रक्तत्वात् सिन्दूरप्रकरो-पमा। पुनः कथम्भूतः कषायाटवीदावार्च्चिर्निचयः कषायाः क्रोधमानमाया-लोभास्तएव अटवी अरण्यं वन तस्या दावार्च्चिर्निचय. दावाग्निज्वालासमूह-स्तस्य पुनः कथम्भूतः प्रबोधदिवसप्रारम्भसूर्योदयः प्रबोधो ज्ञानं स एव दिवसो दिनं तस्य प्रारम्भे उदये सूर्योदयसमानः पुनः कथंभूतः मुक्तिस्त्रीकुचकुम्भ-कुङ्कुमरसः—मुक्तिरेव स्त्री तस्याः स्तनावेव कुम्भौ तत्र कुङ्कुमरस, काश्मीर-जन्मलिप्ततुल्यः, मुक्तिस्त्रीवदनैककुङ्कुमरसः इति वा पाठः। पुनः कथ-म्भूतः श्रेयस्तरोः पल्लवप्रोल्लासः श्रेयः कल्याणमेव तरुर्वृक्षस्तस्य पल्लवानां नूतनपत्राणां प्रोल्लास उद्गम ईदृशः प्रभोः क्रमयोश्चरणयोर्नखद्युतिभरो वो युष्मान् पातु रक्षतु नखद्युतिभरस्य रक्तवर्णत्वात् रक्ता एवोपमा। भो भव्य

प्राप्तिम् एवं ज्ञात्वा मनसि विवेकमानीय श्रीपार्श्वनाथस्य चरणकमलौ एव सेव्यौ। सेवमानानां यत्प्रसादादुत्तरो माङ्गलिकमाला वितरतु।

End.

सोमप्रभाचार्य्यप्रभा च यन्न पुंसां तमःपङ्कमपाकरोति।

तदप्यमुष्मिन्नुपदेशलेशे निशम्यमानेऽनिशमेति नाशम् ॥ ९८

सोमप्रभा चन्द्रकान्तिश्च पुनः अर्य्यप्रभा सूर्य्यप्रभा अपि पुंसां यत्तमः पङ्कं अन्धकारकर्द्दमं न अपाकरोति तदपि तादृशमपि तमः पङ्कं अज्ञानपङ्कं अज्ञानपापं अमुष्मिन् उपदेशे निशम्यमाने श्रूयमाने सति अनिशं निरन्तरं नाशं एति क्षयं याति। एतत् श्रवणात् तमः पापं क्षयं याति अत्र सोमप्रभाचार्य्यप्रभाशब्दे इति ग्रन्थकर्त्ता स्वनाम सूचितं ॥ ९९ ॥

अथ प्रशस्तिमाह—

अभजदजितदेवाचार्य्यपट्टोदयाद्रि-

द्युमणि विजयसिंहाचार्य्यपादारविन्दे।

मधुकरसमतां यस्तेन सोमप्रभेण

व्यरचि मुनिपराज्ञा सूक्तमुक्तावलीयम् ॥ १००

इति श्रीसिन्दूरप्रकराख्यं सुभाषितं समाप्तम्। तेन सोमप्रभेण मुनिपराज्ञा मुनिपा मुनिश्रेष्ठास्तेषां राज्ञा सूरीश्वरेण मुनीपराज्ञा सूरीश्वरेण इयं सूक्तमुक्तावली सूक्तान्येव सुभाषितान्येव शोभनप्रस्तावकाव्यान्येव मुक्ताफलानि तेषां आवली श्रेणी व्यरचि विरचिता। तेन केन यः सोमप्रभः अजितदेव नामाचार्य्यस्य पट्टएव उदयाद्रिरुदयाचलः तत्र द्युमणिः सूर्य्यसमानः विजय-सिंहाचार्य्यस्तस्य पादारविन्दे चरणकमले मधुकरसमतां भ्रमरतुल्यतां अभजत् आपत्तत्। पूर्व्वं अजितदेवाचार्य्यस्तत्पट्टे विजयसिंहाचार्य्यस्तत्पट्टे सोमप्रभा-चार्य्यस्तेनेयं सूक्तमुक्तावली सिन्दूरप्रकरनाम्नी विरचिता। १००

सिन्दूरप्रकाराख्यस्य व्याख्याया हर्षकीर्त्तिभि.।

सूरिभिर्व्विहितायां तु सामान्यप्रक्रमोऽभवत्॥

सिन्दूरप्रकरं सर्व्वं योधीते मतिमान्नर।

उपदेशवचो वक्तुं स जानाति जनाग्रतः ॥ १

तपोगणे नागपुरीय पूर्व्वे

श्रीचन्द्रकीर्त्त्यह्वयसूरिराजाः।

तेषां विनेयार्य्यभहर्षकीर्त्ति.

सूरीश्वरो वृत्तिमिमामकार्षीत् ॥ २ ॥

इह यत् किञ्चिदशुद्धं शास्त्रविरुद्धञ्च लिखितमस्ति मया।

शोध्यं श्रीसूरिवरै. प्रसादमाधाय तत् सर्व्वम् ॥ ३

Colophon. इति श्रीसिंदूरप्रकरटीका संपूर्णा। संवत् १८०५ वर्षे फाल्गुण वदि १ भौम वासरे ॥ श्रीबीकानेर मध्ये ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सोमप्रभाचार्यविरचिता सिन्दूरप्रकराभिधा सूक्तमुक्तावलीनामोपदेशमाला हर्षकीर्त्तिसूरिविरचितया च टीकया सह वर्त्तते।

No. 196. सिन्दूरप्रकरबालावबोधः। Sindūraprakarabālāvabodhaḥ. Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 29 Lines, 11 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, slightly worm-eaten in parts. Verse and prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the first section of the text Sindūra Prakara, described above, with a commentary partly in Sanskrit and partly in Bhāṣā, entitled Bālāvabodha, by Rāja Śīlopādhyāya, pupil of Sādhu Harṣopādhyāya, grand pupil of Jina Vivekaratna Sūri of Kharataragaccha.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीसारदाचरणयुग्मविनीतपापं
ध्यातं प्रणम्य परतः स्वगुरुं च नत्वा।
वक्ष्याम्यहं विमति सत्त्वहिताय सूक्त-
मुक्तावलीप्रकरणं किल वार्त्तयाऽत्र ॥

इह हि ग्रन्थकारः प्रथितप्रभावतारज्ञातसंसारसार विदितशास्त्रविचारः सूक्तमुक्तावलीग्रन्थारम्भे विघ्नव्यूहव्यपोहाय त्रिभुवनजनानन्दकारिणं सकल निर्मलगुणगणधारिणं त्रैलोक्यालोचनचकोरचन्द्रं कल्पकल्पं प्रमर्दितमनो विकल्पं श्रीसौभाग्यभाग्यप्रणतनि चैतनागर केवलज्ञाननभाव श्रीपार्श्वनाथं स्तौति—

सिन्दूरप्रकर इत्यादि—

व्याख्या—पार्श्वप्रभोः क्रमयोर्नखद्युतिभरः वो युष्मान् पातु रक्षतु श्रीपार्श्वप्रभु श्रीपार्श्वनाथना चरणकमलना नखनी कांति नु समूह तुम्हारे कांति रक्षा करौ किं लक्षणः नखद्युतिभरः तप:करिणिः कीड़े सिन्दूरप्रकरः ईह कोई तेहनो नखद्युतिभर तपरूपी या हाथीना कुम्भ नो पूरन जेहनें विषै

सिन्दूरना पूर समान छे पुनः किं विशिष्टः नरदुतिकषायाटवीदावाग्निं निषयः कषायक्रोधमान, माया लोभ तिहोज रूपणी चटवी वासबानें काजें दावानलना समूह समान छे पुनः किं विशिष्टः प्रबोधदिवसप्रारम्भसूर्योदयः प्रबोध कहीये ज्ञान तिजरूपी यो दिवस प्रारंभ सूर्योदयसमान छे पुनः किं॰ मत्र द्यु॰ मुक्तिस्त्रीवदनैककुङ्कुमरसः मुक्ति रूपणी स्त्री तिहना मुखकमल रंगिवानें विषें कुकुमरससमान छे पुनः किं॰ मत्र द्यु॰ श्रेयसरो.पल्लवोल्लासः श्रेयकल्याण पुत्रतेह जरूपीया वृत्तानं पालवानिं उल्लास समान छे इसा श्रीपार्श्वनाथना चरणकमल नखनों कांति नी समूह तुम्हारे कारवि श्रीभविक लोकने काजें रक्षा करो ॥ १

End. नास्ति ।

Colophon *of the first Section.* इति श्रीखरतरगच्छे श्रीजिनविवेकरत्नसूरिशिष्यश्रीसाधु हर्षोपाध्याय-शिष्य-श्रीराजशिलोपाध्याय विरचिते श्रीसिन्दूरप्रकर-बालावबोधे श्रीमत्तीर्थङ्करभक्तिद्वारमिदमाद्यं विवृतम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् बालावबोधाभिधभाषाव्याख्यासहितः सिंदूरप्रकरोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 197. सिन्दूरप्रकरः सटीकः । Sindūraprakaraḥ Saṭīkaḥ. Substance, country-made white paper, 13 x 6 inches Folia, 19. Lines, 5-18 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old. Prose and verse Generally correct Complete

Another copy of the Sindūra Prakara, with the Sanskrit commentary of Harṣakīrti, as described above.

पुस्तकेऽस्मिन् पूर्व्वोल्लिखित हर्षकीर्त्तिकृत संस्कृतव्याख्यासहितः सिन्दूरप्रकरः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 198. सिद्धचक्रमाहात्म्यं । Siddhacakramāhātmyam. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches Folia, 41. Lines, 8-13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1757-58 Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Verse Generally correct Complete.

A Bhāṣā poem relating the greatness of the Siddhacakra, entitled Siddhacakramāhātmya, by Jñānasāgara, a pupil of Māṇikyasāgara. The date of the original composition is 1726

Beginning. । ६० । श्रीगणेशाय नमः ॥

सकल सुरासुर जेहना पूजइ भावेंपाइ ।
पुरिमादाखी पास जिण ते प्रणमुं चित + लाय ॥ १
चउदह पूरव सारखो सारजिको नवकार ।
प्रणमुं ते परमेष्टिनं नवपद नित्मुविचार ॥ २
सभारी श्रीगणधरे सूत्रतणइ पूरि लेह ।
ते प्रणमुं श्रुतदेवता जिन मुखि आयो नेह ॥ ३
माणिक्यसागर सुभ गुरु ज्ञानदृष्टिदातार ।
पाली जिण पोतो कह्यो प्रणमुं गुणसभार ॥ ४
सिद्धचक्र महिमा कहुं जेहना नव पदसार ।
सांभलि सु आराधता आपेसुख श्रीकार ॥ ५

End. ॥ मं ॥ ससरकत्रीसाना आसूवदि आठमि दिन सारइ ।
सिद्धयोग कीयो रास संपूरण पुण्यानघन प गुरुवारइरे । मं ।
ग्रंथागरगुणि अखर कीनी इग्यारमे इगतीसरे ।
लखीय खाव साधु सुश्रावक लहि उ सुजस जगीसरे ॥ मं
शेषपुरा मासरस सवधए ज्ञानसागर कहिउ रंगइ ।
धन्याभोरो ढाल व्याला समी सुणियो मराचल धंगइरे ॥ म ।

Colophon. इति श्रीसिद्धचक्रमाहात्म्यलहनीय स्पूहवीय रासः संपूर्णं प्रकाममासादयन् शोभते ॥ श्रीरस्तु । श्रीवृद्धखरतरगच्छेश भट्टारक श्रीउ श्रीधमरसागर सूरीश्वरान् । संवत् १८१७-५८ वर्षे कृति श्रीरत्नसीत्र तनसिराखो साधवो वालुदाजो तन सिपाखो साधवी मानलिखितं तन शिष्यायो सुमति लक्ष्मी पठनार्थं ॥

विवरणम् — सिद्धचक्रमाहात्म्याभिधभाषापद्यनिबन्धः श्रीज्ञानसागरप्रणीतः ।

No. 199. शिमिन्धरस्तवनम् । Śimindharastavanam Substance, country-made colourless paper, 12 x 5 inches Folia, 1. Lines, 9-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse Generally correct. Complete

This work consists of 17 Bhāṣā verses on the praise of Śimindhara, a Jaina ascetic.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रिमिन्धरस्वामिस्तुतिर्वर्त्तते ।

No. 200 सुभाषितं । Subhāsitam. Substance, country made white paper, 12 x 5 inches Folia, 66 Lines, 8-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse Not correct Incomplete.

A collection of Sanskrit verses imparting instructions on several subjects, entitled Subhāsita or good sayings. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीऋषभ देवजी ।

अर्हन्तो भगवन्त इन्द्रमहिता सिद्धाश्च सिद्धिस्थिता.
आचार्या जिनशासनोन्नतिकराः पूज्या उपाध्यायकाः ।
श्रीसिद्धान्तसुपाठका मुनिवरा रत्नत्रयाराधका
पञ्चैते परमेष्ठिन. प्रतिदिनं कुर्वन्तु वो मङ्गलम् ॥ १ ।
जिनचरणमात्रेण श्रीकल्पे प्रभयादिकं ।
शोकनियहरोगादिदारिद्र्याश्च विनश्यति । २
एकचित्तेन यो धीमान् वीतराग भजेत् सदा ।
स्वर्गराज्यादिक सर्व्व भुक्त्वा स तादृशो भवेत् ॥ ३
विबुध कुमुदचन्द्रं सर्व्वदुःखापहारं
त्रिभुवनपतिसैव्यं धर्म्मरत्नाकरं वै ।
भवदहनमपारसर्गमोक्षैकहेतुं

विद्यारत्नं करुणकविता मोक्षरत्नं मनस्वी,
सम्सारं पापहर्ता दानरत्नं गुरुः।
धर्मोरत्नं विद्वत्तटिनी नामरत्नं च,
भूमिरत्नं कनकनिधयो, देवरत्नं शिवेशः ॥ ६

न क्रोधो न मोहो न लोभो न माया
न हास्यं न लास्यं न गीतं न कान्ता।
अगाधाय बुद्धौ न चित्तं न रूपं
प्रपद्ये प्रपद्ये शिवं देवदेवम् ॥ ७

न पादौ न पाणी न चोरुश्च कण्ठ
न जिह्वा न चक्षुर्न कर्णौ न नासा।
न चन्द्रं न सूर्यं न भूमिर्न बुद्धिः
सदानन्दरूपं शिवेशं नमामि ॥ ८

दुर्लभं सुकृती जन्म दुर्लभाः सज्जनाः प्रिय।
दुर्लभं पादसेवनं दुर्लभं देवदर्शनम् ॥ ९

गुरुसेवा

ज्ञानवारिद गुरुं तं गुरुवंशविदेहम्।
निर्विकारमनघो मनः न भेदः मदिरैर्विना ॥
गुरुं विना को नहि मुक्तिदाता
गुरुं विना को न हि मार्गदर्शी।
गुरुं विना को नहि भाग्यकर्ता
गुरुं विना को नहि मोक्षदाता ॥
विना गुरुभ्यो गुणनीरधिभ्यो
जानाति तत्त्वं न विचक्षणोऽपि।
आकर्णदीर्घायतलोचनोऽपि
दीपं विना पश्यति नान्धकारे ॥

धर्मस्तुतयः।

धर्मं करोति यो नित्यं न दुःखं तस्य जायते।
धर्मेण सर्वमाप्नोति सुखमनन्तमिति ॥
धर्मेण पुरुषोऽर्थं च कर्मे सफलो भवान्।
सर्वं हि नित्यं तु तत् धर्मेण वर्धते ॥

धर्म्मनिष्ठस्य जीवस्य भृत्यः कल्पद्रुमो भवेत् ।
चिन्तामणिः कर्म्मकरः कामधेनुश्च किङ्करी ॥
धर्म्मोऽयं धनवल्लभेषु धनदः कामार्थिनां कामदः
सौभाग्यार्थिषु तत्प्रदः किमपरं पुत्रार्थिनां पुत्रदः ।
राज्यार्थिष्वपि राज्यदः किमथवा नानाविकल्पैर्नृणां
तत् किं यन्न करोति यच्च कुरुते स्वर्गापवर्गावपि ॥
लक्ष्मीः प्रभुत्वं प्रवरं कलत्रं यशोविशालं प्रभुता जनेषु ।
सुपुत्रपौत्राः सुकुटुम्बता च धर्म्मेण पुंसां स्वभवे भवन्ति ॥
सती सुरूपा सुभगा विनीता प्रेमाभिरामा सरलस्वभावा ।
सदा सदाचारविचारदक्षा संप्राप्यते पुण्यवशेन पत्नी ॥
सुकुलजन्म विभूतिरनेकधा प्रियसमागमसौख्यपरम्परा ।
नृपकुले गुरुताविमलं यशो भवति पुण्यतरोः फलमीदृशम् ॥
विद्या वित्तं कलत्रं च पुत्रजन्मनिधिस्तथा ।
सुकृतेनैव लभ्यन्ते नहि पापे पराक्रमैः ॥
अर्थाः पादरजःसमा गिरिनदीवेगोपमं यौवनं
मानुष्यं जलबिन्दुलोलचपलं फेनोपमं जीवितम् ।
धर्म्मं यो न करोति निश्चलमतिः स्वर्गार्गलोद्घाटनं
पश्चात्तापहतो जरापरिगतः शोकाग्निना दह्यते ॥
निर्दन्तः करटी हयो गतजवश्चन्द्रं विना शर्व्वरी
निर्गन्धं कुसुमं सरो गतजलं छायाविहीनस्तरुः ।
भोज्यं निर्लवणं सुतो गतगुणश्चारित्रहीनो यतिः
निर्दैवं भवनं न राजति तथा धर्म्मं विना मानवः ॥
नागो भाति मदेन कं जलरुहैः पूर्णेन्दुना शर्व्वरी
वाणी व्याकरणेन हंसमिथुनैर्नद्यः सभा पण्डितैः ।
शीलेन प्रमदा जवेन तुरगो नित्योत्सवैर्मन्दिरं
सत्पुत्रेण कुलं नृपेण वसुधा लोकत्रयं धार्म्मिकैः ॥
अङ्कस्थाने भवेद्धर्म्मः शून्यस्थानं ततःपरम् ।
अङ्कस्थाने पुनर्भ्रष्टे सर्व्वं शून्यमिदं जगत् ॥
धर्म्मेण हन्यते व्याधिर्धर्म्मेण हन्यते ग्रहः ।
धर्म्मेण हन्यते शत्रुर्यतो धर्म्मस्ततो जयः ॥
ग्रामो नास्ति कुतः सीमा पत्नी नास्ति कुतः सुतः ।
प्रज्ञा नास्ति कुतो विद्या धर्म्मो नास्ति कुतः सुखम् ।

दानं सुपात्रे विशदं च शीलं
तपो विचित्रं शुभभावना च ।
भवार्णवोत्तारणयानपात्रं
धर्मं चतुर्धा मुनयो वदन्ति ॥

दानगुणाः—

दानं ख्यातिकरं सदा हितकरं संसारसौख्याकरम्
नृणां प्रीतिकरं गुणाश्रयकरं लक्ष्मीकरं कहरम् ।
स्वर्गावासकरं गतिक्षयकरं निर्वाणसंपत्करं
वर्णायुर्बलबुद्धिवर्द्धनकरं दानं प्रदेयं बुधैः ॥
पात्रे पुण्यनिबन्धनं तदितरे प्रोद्यद्दयाख्यापकं
मित्रे प्रीतिविवर्द्धनं रिपुजने वैरापहारक्षमम् ।
भृत्ये भक्तिभरावहं नरपतौ सन्मानसम्पादकं
भट्टादौ च यशस्करं वितरणं न क्वाप्यहो निष्फलम् ॥
कुपुत्रेण कुलं नष्टं नष्टं जन्म कुभार्यया ।
कुभोजने दिनं नष्टं तन्नष्टं यन्न दीयते ॥
आतुरे वीभयं दत्ते माधान् दत्ते समाश्रिते ।
दुर्भिक्षे वितरत्यन्नं तं स्मरामि युधिष्ठिर ॥
सुपात्रदानात्तु भवेद्धनाढ्यो
धनप्रभावाच्च करोति पुण्यम् ।
पुण्यप्रभावाच्च दिवं प्रयाति
पुनश्च दाता पुनरेव भोक्ता ॥
दानेन भूतानि वशीभवन्ति
दानेन वैराण्यपि यान्ति नाशम् ।
परोऽपि बन्धुत्वमुपैति दानात्
दानं हि सर्वव्यसनापहारी ॥
आदि सौभाग्यसौम्यत्व त्यागी भोगी यशोनिधिः ।
भवन्त्यभयदानेन चिरजीवी निरामयः ॥

शीलगुणाः

हरति कुलकलङ्कं लुम्पते पापपङ्कं
सुकृतमुपचिनोति श्लाघ्यतामातनोति ।
नमयति च सुरौघं हन्ति दुर्गोपसर्गं
रचयति शुचि शीलं स्वर्गमोक्षौ सलीला ।

शीलं प्रधानं न कुलं प्रधानं
कुलेन किं शीलविवर्जितेन ।
यतो नरा नीचकुलेऽपि जाता
स्वर्गं गताः शीलमुपाप्य धीराः ॥
शीलेन प्राप्यते सौख्यं शीलेन विमलं यशः ।
शीलेन लभ्यते मोक्षस्तस्मात् शीलं वरं व्रतम् ।

क्षमागुणाः ।

क्षमा खड्गः करे यस्य दुर्जनः किं करिष्यति ।
अतृणे पतितो वह्निः स्वयमेवोपशाम्यति ॥
क्षमा तुल्यं तपो नास्ति न सन्तोषात् परं सुखं ।
न च तृष्णापरो व्याधिर्न च धर्मो दयापरः ॥
क्षुधासमं नास्ति शरीरवेदनं
चिन्तासमं नास्ति शरीरशोषणं ।
विद्यासमं नास्ति शरीरभूषणं
क्षमासमं नास्ति शरीररक्षणम् ।
नरस्याभरणं रूपं रूपस्याभरणं गुणाः ।
गुणस्याभरणं ज्ञानं ज्ञानस्याभरणं क्षमा ।
कोकिलानां स्वरोरूपं नारीरूपं पतिव्रतं ।
विद्यारूपं कुरूपाणां क्षमारूपं तपस्विनाम् ॥

क्रोधधर्माः

क्रोधोहि शत्रुः प्रथमो नराणां
देहस्थितो देहविनाशनाय ।
यथास्थितः काष्ठमयोपनीत,
स एव काष्ठं दहते शरीरम् ॥
क्रोधो मूलमनर्थानां क्रोधः संसारवर्द्धनं ।
धर्मक्षयकरः क्रोधस्तस्मात् क्रोधं विवर्जयेत् ॥
प्रीतिं हन्ति सदा क्रोधी क्रोधी करोति बन्धनम् ।
क्रोधी नाशयते वित्तं क्रोधी स्वपरघातकः ॥
इत्येवंविधैः सुभाषितैः पूर्वोऽयं निबन्धस्तदनुसुदाहरणवाहुल्यप्रदर्शनेन।

No. 201. सूरजीरोयोलोक । Sūrajīroyīloka. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 1. Lines, 8–14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, torn Verse. Generally correct. Complete.

A little poem in Bhāsā verse, of the name of Sūrajīroyīloka. Anonymous.

अथ सूरजीरीयीलोकाभिध: कश्चित् छन्दभाषात्मकनिबन्धो वर्त्तते।

No. 202. स्तुतिः । Stutiḥ. Substance, country-made colourless paper, 12 × 4 inches. One page only of 11 lines Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete

Although this little poem is labelled with the name of Stuti only, but after perusal we know that the real name is Ekādasīstuti or the praise of the eleventh lunar day. We give the whole work below.

॥ ६० ॥ श्रीगणेशाय नम ॥

एकादशी अतिह अडी । गोविन्द पूछे एम
किण कारण ए पर्व मोटो कहो मुझस्यु तेम ।
जिनवर कल्याणक अतिघणा एकमाँ पचास
एकादशी दिनं अधिक सेवो करी मौन उपवास ॥ १
इग्यार श्रावक तणीय प्रतिमा कहिय जिनवर देव
एकादशी दिन अधिक सेवो वनगजा जिम रेव ।
चोविस जिनवर सयमसुपकर जिमा सुरतरुसंग
जिम गंग निर्मल नीर जिहनो कर जिणसुरग ॥ २
इग्यार अंगलि खाविइ इग्यार पूर्वामार
इग्यार कवणो कोडवा पुजणीउ मलोहार ।
एकादशी बारको वलो विविध रंगो आशनवे अट्ठार
एकादशी इमउ नमी जिम पामी भवपार ॥ ३

वर कमलनयनी कमल वयणी कमल कोमल गात्र
भुजदंड चंड अखंड जेहनो समरता सुख थाय।
एकादशी इम मन वसी गुण हर्षपंडित सीस
सासना देवी विघन वारी संघतणा निसदिन ॥ ४

इति स्तुतिः।

एतावन्मात्रोऽसौ निबन्धः।

APPENDIX I.

KAVYA.

No. 1 (a) भट्टिकाव्यम् । Bhattikāvyam Substance, Tādı or palm leaf, 16 x 12 inches. Folia, 116. Lines, 3-5 in a page, having a gulf in the middle. Character, Bengalı. Date, Śaka 1600. Appearance, very old, decayed and writing injured in most parts. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains a complete copy of the Bhattikāvya or Daśamukhavadha, a well-known epic poem based on Rāmāyana of Bālmiki and treating also the same subject with it; complete in 22 sargas or chapters, by Bhaṭṭi, under the request of the Śrīdhara Sena.

पुस्तकेऽस्मिन् भट्टिकाव्यं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 3. भट्टिटीका । Bhaṭṭıṭīkā. Substance, country-made yellow paper, 20 x 5 inches. Folia, 38. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose Not correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Mugdhabodhinī a commentary on the Bhaṭṭi, upto the end of the third canto, by Bharata Sena.

पुस्तकेऽस्मिन् गौराङ्गमल्लिकात्मजजयचन्द्ररायश्रीभरतसेनकृताया भट्टिटीकाया सुबोधिन्या-स्तृतीयसर्गान्तो ग्रन्थो वर्त्तते ।

No. 4. कुमारसम्भवं । Kumārasambhavaṁ. Substance, country-made red and white paper, 12 × 3 inches. Folia, 53. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali Date, Śaka 1714 Appearance, old. Verse Generally correct. Incomplete

This codex contains upto the end of the seventh canto of Kālidāsa's Kumārasambhava

पुस्तकेऽस्मिन् कुमारसम्भवकाव्यस्य सप्तमसर्गान्तो वर्त्तते ॥

The date of copying the work has been given in the following verse :—

भुवनाब्धीन्दुशाके च रामनारायणो द्विजः ।
व्यलिखीत् पुस्तकमिदं कुमारसम्भवाख्यकम् ॥

No. 5. कुमारसम्भवं । Kumārasambhavam Substance, country-made colourless paper, 15 × 3½ inches Folia, 38 Lines, 4-5 in a page, having a gap one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, Saṁvat 1764 Appearance, very old. Verse. Generally correct. Incomplete

This codex contains upto the end of the 7th canto from the beginning of the Kumārasambhava.

पुस्तकेऽस्मिन् कालिदासकृत सुपसिद्ध कुमारसम्भवकाव्यस्य सप्तमसर्गान्तो ग्रन्थो वर्त्तते ।

No. 6. कुमारसम्भवटीका । Kumārasambhavaṭīkā. Substance, country-made yellow paper, 14 × 6 inches. Folia, 155. Lines, 8-11 in a page Character, Bengali. Date,— ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Incomplete.

This codex contains a commentary on the Kumārasambhava, entitled Subodhā, upto the end of the seventh canto, by Bharata Mallika.

पुस्तकेऽस्मिन् भरतमल्लिककृतायाः सुबोधाख्यायाः कुमारसम्भवटीकायाः सप्तमसर्गान्तांशो वर्त्तते।

No. 7. रघुवंशम्। Raghuvaṁśam Substance, country-made yellowish paper, 14 × 3 inches. Folia, 91 Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Verse. Generally correct Incomplete.

An incomplete copy of the most famous poem, Raghuvaṁśa of Kālidāsa, containing upto the beginning of the 14th canto.

पुस्तकेऽस्मिन् कालिदासकृतरघुवंशाख्यमहाकाव्यस्य चतुर्द्दशसर्गान्तो ग्रन्थो वर्त्तते।

No. 8. रघुवंशटीका। Raghuvaṁśaṭīkā. Substance, country-made yellow paper, 18 × 3 inches Folia, 156. Lines, 8–10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh Prose Not correct. Complete.

A complete copy of the Sañjīvanī, well-known commentary, by Mallinātha Sūri on Raghuvaṁśa.

पुस्तकेऽस्मिन् मल्लिनाथसूरिकृता सञ्जीवनीनाम रघुवंशटीका सम्पूर्णा वर्त्तते।

No. 9. रघुवंशटीका। Raghuvaṁśaṭīkā Substance, country-made yellow paper, 14 × 4 inches Folia, 65. Lines, 2–14 in a page. Character, Bengali. *Date,* ? *Appearance, old.* Prose Generally correct. Incomplete

An incomplete copy of Bharata Mallika's commentary on Raghuvaṁśa, entitled Subodhā, upto the beginning of the sixth canto.

पुस्तकेऽस्मिन् रघुवंशस्य भरतमल्लिककृतटीका सुबोधाख्याऽसम्पूर्णा वर्त्तते।

No 10. रघुवंशटीका। Raghuvaṁśaṭikā. Substance, country-made yellow paper, 18 × 6 inches Folia, 110. Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Incomplete.

Another incomplete copy of Subodhā, a commentary on Raghuvaṁśa, by Bharata Mallika, containing upto a portion of the sixth canto.

पुस्तकेऽस्मिन् सुबोधाख्याया भरतमल्लिककृत रघुवंशटीकायाः कुष्ठसर्गस्य प्रथमांशपर्य्यन्तांशो वर्त्तते।

No. 11. मेघदूतम् सटीकम्। Medhadūtam saṭīkam. Substance, white foolscap paper, 10 × 4 inches. Folia, 45. Lines, 2–16 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, fresh. Verse and prose. Not correct. Incomplete

This codex contains an incomplete copy of the Meghadūta (cloud messenger) of Kālidāsa with an incomplete commentary on both the margins upto the 27th verse.

पुस्तकेऽस्मिन्नसम्पूर्णटीकासहितं मेघदूतं नाम काव्यमसम्पूर्णं वर्त्तते।

No. 12. शिशुपालवधम्। Śiśupālabadham. Substance, country-made yellow paper, 21 × 7 inches. Folia, 176. Lines, 4 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A complete copy of the well-known Sanskrit poem Śiśupālabadha, which is also called the Māgha Kāvya, after the name of the author, with Bharata Mallika's commentary Subodhā upto the end of the first canto, written on both the margins.

पुस्तकेऽस्मिन् शिशुपालवध काव्य सम्पूर्ण वर्त्तते ।

No. 13. शिशुपालवधटीका । Śiśupālabadhaṭīkā. Substance, country-made yellow paper, 16 x 5 inches. Folia, 112. Lines, 5–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh Not correct. Complete.

An incomplete copy of Bharata Mallika's commentary Subodhā on the Śiśupālabadha upto the third canto.

पुस्तकेऽस्मिन् भरतमल्लिककृता शिशुपालवधटीका सुबोधाख्या तृतीयसर्गान्ता वर्त्तते ।

No. 14. नैषधचरितम् । Naiṣadhacaritam. Substance, country-made red and white paper, 12 x 3 inches. Folia, 25. Lines, 3–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the first two cantos of the famous poem Naiṣadhacarita, by Śrīharṣa.

पुस्तकेऽस्मिन् नैषधचरितस्य प्रथमद्वितीयसर्गौ वर्त्तेते ।

No. 15. नैषधचरितम् । Naiṣadhacaritam Substance, country-made yellow and colourless paper, 18 x 4 inches Folia, 137 Lines, 2–4 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh Verse. Not correct. Incomplete

Another incomplete copy of the same work containing upto the end of the thirteenth canto.

पुस्तकेऽस्मिन् नैषधचरितस्य प्रथमसर्गात्त्रयोदशसर्गान्तो ग्रन्थो वर्त्तते ।

No. 16. **गीतगोविन्दं ।** Gitagovindaṁ. Substance, country-made colourless paper, 18 × 7 inches. Folia, 26 Lines, 5-20 in a page. Character, Bengali. Date, śaka 1713. Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct Complete.

A complete copy of the famous lyric poem Gītagovinda of Jaydeva. This codex contains also an incomplete commentary, entitled Bālabodhini, upto the end of the third canto in both the margins. After the colophon we find two verses relating to the copyist.

> शाके वह्नीन्दुसप्तक्षितिपरिगणिते कार्त्तिके पौर्णमास्यां
> वारे भानोः प्रथमप्रात्युतपदकमले श्रीमहादेवनाम्न. ।
> पाठार्थं व्यलेखीद्बुधगणसुखदं गीतगोविन्दसंज्ञं
> काव्य किलमथ प्रसन्नहृदयः श्रीरामनाथो द्विजः ॥

स्वदपवर्ण्णनमिदं पद्यञ्च ।

> जातो वंशे विदग्धीधरषिसुरकुले यादवेन्द्राभिधाने
> दाने कर्णोपमः श्रीबुधनिवहमणिः श्रीमहादेवनामा ।
> नानाविद्याविलासैर्मधुरतरकथालापनैः कोविदानां
> नित्यः श्रेष्ठोऽभिमानी निजगुणकथनाल्लज्जितोऽयं विरेजे ॥ ० ॥

पुस्तकेऽस्मिन् जयदेवकृतं गीतगोविन्दं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 17. **गीतगोविन्दं सटीकं ।** Gitagovindaṁ saṭīkam. Substance, foolscap paper, 15 × 6 inches Folia, 9. Lines, 11-14 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the Gītagovinda, with an incomplete commentary, written in both the margins.

पुस्तकेऽस्मिन् टीकासहितं गीतगोविन्दमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 15 (*a*). नैषधटीका । Naiṣadhatīkā. Substance, country made yellow paper, 22 × 7 inches. Folia, 170. Lines, 4–10 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose Not correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete commentary on the Naiṣadhacarita of Śrīharṣa, upto the end of the eleventh sarga or chapter, by Bhavadatta. This codex is divided into two parts, each having separate page marks of its own. The first part complete in 45 folia with 4-8 lines in a page contains the commentary upto the end of the second sarga. The second part having 125 folia with 10 lines in a page contains the commentary from the beginning of the third Sarga upto the end of the eleventh. Of its 125 folia the fol. 67-125 have a blank about one inch square in the middle. It has also another fragment having fol. 67-85 with 10 lines in a page containing the same commentary on the third and fourth Sargas.

पुस्तकेऽस्मिन् भवदत्तकृता नैषधचरितटीका खण्डिता वर्त्तते ।

Another incomplete copy of the same work containing upto the end of the thirteenth canto.

पुस्तकेऽस्मिन् नैषधचरितस्य प्रथमसर्गात्त्रयोदशसर्गान्तो ग्रन्थो वर्त्तते।

---

ter, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose and [illegible]
Generally correct Incomplete

An incomplete copy of the Gītagovinda, with an incomplete commentary, written in both the margins.

पुस्तकेऽस्मिन् टीकासहितं गीतगोविन्दमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 18. गीतगोविन्दटीका, प्रकाशकौमुदी । Gītagovindaṭīkā Prakāśakoumudī. Substance, foolscap paper, 18 × 8 inches. Folia, 39. Lines, 12-15 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Gītagovinda, a commentary on the Gītagovinda, by Kavirāj Caṇḍidāsa Śarmaṇ.

Beginning. श्री नमो गणपतये । वाग्देवतेत्यादि पद्मावतीचरणचारणचक्रवर्त्ती—पद्मं विद्यते अस्यामिति मतुप् पद्मावती लक्ष्मीस्तस्याश्चरणयोः पादयोर्यं चारणाः सेवकास्तेषां चक्रे समूहे वर्त्तितुं प्राकाम्येण व्याप्तुं शीलमस्येति तथोक्तः शीलार्थे णिन् । अथवा चारणानां सेवकानां चक्रवर्त्ती, सेवकप्रधानमित्यर्थः । एतेन लक्ष्म्यां भक्तिप्रवणता दर्शिता बहुधनता च ।

चक्रं राष्ट्रे समूहे च पविभेदे रथाङ्गके ।

कुशीलवे सेवके च चारणः परिकीर्त्तितः ।

चक्रवर्त्ती सार्व्वभौम इत्यमरः । यद्वा पद्मा लक्ष्मीर्विद्यतेऽस्येति पद्मावान् कृष्णः, तस्य पत्नी पद्मावती लक्ष्मीः पद्मावतीति ङीप् । एतेन कृष्णे च भावातिशयो द्योतितः । अथवा पद्मावती नाम तस्य प्राङ्गनी तस्याश्चरणयोः चारणे इतस्ततो नमने चक्रवर्त्ती स्वतन्त्रः । एतेन शृङ्गारकुशलत्वञ्च दर्शितं निजकाव्ये सरसता च दर्शिता । तदुक्तं

शृङ्गारी चेत् कविः काव्ये जातं रसमयं जगत् ।

स एव चेदशृङ्गारी नीरसं सर्व्वमेव तत् ॥

End. नास्ति ।

Colophon. इति कविराजश्रीचण्डीदासविरचितायां गीतगोविन्दटीकायां प्रकाशकौमुद्यां षष्ठः सर्गः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कविराजश्रीचण्डीदासशर्म्मकृता प्रकाशकौमुदीनाम गीतगोविन्दटीका खण्डिता वर्त्तते ।

No. 19. पदाङ्कदूतं सटीकं। Padāṅkadūtaṁ saṭīkam. Substance, country-made yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 14. Lines, 3–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh, partly decayed. Prose and verse Generally correct. Complete.

This codex contains a complete text of the Padāṅkadūta, with a explanatory commentary by Rādhāmohana Vidyāvācaspati Bhaṭṭācārya, in the margins.

Beginning *of the Commentary.* श्रीकृष्णः। गोपीभर्त्तुरिति। राधानाथस्य मथुरागमनानन्तरं काचित् प्रसिद्धा गोपी राधिका भर्त्तुर्विरहेण जातविच्छेदेन कातरा दुःखिता सती उन्मत्ता इव गेहं त्यक्त्वा झटिति शीघ्रं यमुनाशुभ्रकुञ्जं जगाम। सा कीदृशी इन्दीवराक्षी पुनः कीदृशी स्खलितकवरी गलत्कुन्तला पुनः कीदृशी विशालं यथास्यात्तथा निःश्वसन्ती विपुलनिःश्वासक्षेपणशीला स्खलितकवरी इत्यादि विशेषणं उन्मत्ताव्यञ्जकं। अत्रैवासे मुररिपुरिति भ्रान्तिदूतीसहाया इत्यनेन सर्व्वदा सखीभिः परिवृता कुलस्त्री सहायमन्तरेण कदापि कुत्र न गच्छति नावतिष्ठते इत्यापत्तिर्निरस्ता॥ १॥

End *of the Commentary.* पुनरपि स्वदुःखमावेदयन्ती बौद्धमतान्तरमाक्षिपति मूर्खा एव विश्वं क्षणिकं स्वोत्पत्तिद्वितीयक्षणवृत्तिनाशप्रतियोगि मनिश सर्व्वदाहुः न धीराः न भ्रमप्रमादादिशून्याः पण्डिता इत्यर्थः। क्षणिकत्वे बाधमाह अस्माकं चित्ते हरिविरहज खेदः सर्व्वदेवास्ते अतो मूर्खा एव क्षणिकमाहुरित्यन्वयः। हरिविरहजखेदस्य नित्यत्वे विश्वस्य क्षणिकत्वभङ्गः। ननु तथापि हरिविरहजखेदातिरिक्तस्य न क्षणिकत्वनिरास इति चेन्न यत् सत् तत् क्षणिकमिति व्याप्त्या सत्त्वेन हेतुना क्षणिकत्व साध्यं तत्र हरिविरहज खेद एव स तु हेतोर्व्यभिचारेण न तैः क्षणिकत्व साधयितुं शक्यमिति एवं अन्त्यचरमशब्दोऽपि न क्षणिक इति विभक्तिविपरिणामेनान्वयः। 'शब्दः क्षणद्वयस्थायीति सिद्धान्तः। तत्र प्रथमतः कण्ठताल्वाभिघातजनितः शब्दो जायते तेन च शब्दान्तरमुत्पाद्यते तेन शब्दान्तरेण स्वयं नश्यति। एव क्रमेण शब्दपरम्परया श्रोत्रे शब्दो जायते स च श्रवणप्रत्यक्षविषयः श्रवणसमवेतत्वात् तच्चरमशब्दस्य परैः क्षणिकत्वमङ्गीक्रियते तदनन्तरोत्पन्नशब्दान्तराभावेन स्वस्यैव नाशकत्वात् स्वोत्पत्त्यनन्तर चरमस्य शब्दस्य नाशादर्शनात् तस्य तस्य क्षणिकत्वमिति परमत न समीचीनमित्यर्थः। अथवा शब्दो नान्त्यो न विनाशीति मीमांसकं मतमाहृत्य न्यायमतं निराकृतमिति भाव.। अत्र हेतुवचनमपि तदिति यतो वचनमपि साध्यवचनमपि तत् सर्व्वं

यदैव चित्ते वर्त्तमानं कृष्णमाचिनति तादृशमपि किन्तु तादृशं चणिकं वस्तु प्रेमैव अथवा तत् प्रसिद्धं कृष्णेन प्रयुक्तं वचनं तादृशं सर्व्वदैव चित्ते वर्त्तमान पुनः काकाचिन्त्याग्रेन तादृशमस्त्राच्यग्रेन किन्तु तादृशं वस्तु चणिकं वस्तु प्रेमैव वस्तिवच तस्येति पाठे तस्य कृष्णस्य वचनमित्यन्वयः। ननु प्रेमः चणिकत्वे भवतीनामपि कृष्णे प्रेमः चणिकत्वेन मम दौत्य निरर्थकं स्यादत आह प्रियतमकृत कृष्णकृतमिति भावः। दुःखातिशय वेदयितुं सपत्नीषु पुराङ्गनासु चणिकप्रेमनिरासमाह तद्वेति तत्र चणिकप्रेम च गोपाङ्गनास्विव नतु पुरस्त्रीष्विति भावः।

Colophon *of the Commentary.* श्रीराधामोहनविद्यावाचस्पतिभट्टाचार्य्यविरचिता पदाङ्कदूतव्याख्या समाप्ता। श्रीकालीचरणे मम मतिरस्तु।

विवरणम्—राधामोहनविद्यावाचस्पतिकृतव्याख्यासहितं पदाङ्कदूतमत्र सम्पूर्णं वर्त्तते।

No. 20. पदाङ्कदूतम्। Padāṅkadūtam. Substance, country-made colourless paper, 18 × 4 inches Folia, 7 Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1645 Appearance, nearly old. Verse Generally correct. Complete.

This codex contains the complete text of the Padānkadūta.

अत्र पदाङ्कदूतं संपूर्णं वर्त्तते।

DRAMA.

No. 1. अभिज्ञानशकुन्तलम्। Abhijñānaśakuntalam. Substance, country-made yellow paper, *18 × 6 inches. Folia, 54.* Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Not correct. Complete.

A complete copy of the Abhijñānaśakuntalaṁ of Kālidāsa.

पुस्तकेऽस्मिन् कालिदासकृतमभिज्ञानशकुन्तलं सम्पूर्णं वर्त्तते।

No. 2. **विदग्धमाधवं ।** Vidagdhamādhavaṁ. Substance, country-made yellow paper, 18 x 6 inches. Folia, 86. Lines, 5-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A complete text of the Vidagdhamādhava, a drama, complete in seven acts, relating the adventures of Kṛisṇa and Rādhā in Vṛindāvana, by *Rūpa Gosvāmin.*

अथ श्रीरूपगोस्वामिकृतं विदग्धमाधवं नाम नाटकं संपूर्णं वर्त्तते ।

ROMANCE.

No. 1. **वासवदत्ता ।** Vāsavadattā Substance, foolscap white paper, 15 x 10 inches, bound in book form pages 122. Lines, 2-13 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Gengrally correct.

A complete text of the well-known prose work Vāsavadattā of Suvandhu.

पुस्तकेऽस्मिन् सुबन्धुकविकृता वासवदत्ताख्यायिका सम्पूर्णा वर्त्तते ।

GRAMMAR.

No. 1. **मुग्धबोधटीका दुर्गादासकृता सुबोधा ।** Mugdhabodhaṭīkā *Durgādāsakritā Subodhā.* *Substance, country-made colourless paper,* 20 x 4 inches. Folia, 265 Lines, 2-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of Durgādāsa's commentary on the Mugdhabodha, entitled Subodhā.

पुस्तकेऽस्मिन् दुर्गादासविद्यावागीशकृता सुबोधाख्या मुग्धबोधटीका संपूर्णा वर्त्तते ।

No. 2. **मुग्धबोधटीका दुर्गादासकृता ।** Mugdhabodhaṭīkā Durgādāsakṛitā. Substance, country-made paper of several colours, 20 × 4 inches. Folia, 1–82 (of which fols. 12–46 both including are wanted). Lines, 4–10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the same work.

पुस्तकेऽस्मिन् प्रागुक्तनिबन्ध एवासंपूर्णो वर्त्तते ।

No. 3. **मुग्धबोधटीका दुर्गादासकृता सुबोधा ।** Mugdhabodhaṭīkā Durgādāsakṛitā Subodhā. Substance, country-made reddish paper, 20 × 3 inches. Folia, 283. Lines, 5–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

पुस्तकेऽस्मिन् पूर्व्वोक्तनिबन्ध एव सपूर्णो वर्त्तते ।

No. 4. **मुग्धबोधटीका काशीश्वरकृता ।** Mugdhabodhaṭīkā Kāśīśvarakṛitā. Substance, country-made yellow paper, 20 × 5 inches Folia, 219. Lines, 5–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of a commentary on the Mugdhabodha, by Kāśiśvara Bhaṭṭācārya.

Beginning. श्रीं नमो गणेशाय ।

ब्रह्मेशाद्यैर्नतपदयुगं सच्चिदानन्दमीशं
संसाराब्धेस्तरणिमजरं रामचन्द्रं प्रणम्य ।
श्रीकाशीशः परहितमना: मुग्धबोधस्य टीकां
चक्रे मोदं वहतु विदुषां श्रीमदाप्यन्तु सेयम् ॥

अथादौ विघ्नविनाशकत्वेन शिष्टसमाचारप्राप्तमभीष्टदेवं नमस्कुर्वन् तच्छिष्यस्य शिष्यशिक्षार्थं निबध्नन् अभिधेयञ्च प्रतिजानन्नाह मुकुन्दमित्यादि। मुकुन्दं प्रणिपत्य प्रकर्षेण नत्वा मया मुग्धबोधं व्याकरणं परीक्षकृते क्रियते मुकुं मोक्षं ददातीति मुकुन्दः पृषोदरादिः मुचॢ मोचणे इत्यस्मादुणादौ घञ् प्रत्यये मुकुः। स च कालत्रयाबाधितः चिज्ज्ञानस्वरूपः आनन्दः सुखस्वरूप। ततश्च संसारी चिदिति सचित् सच्चिदसौ आनन्दश्चेति सच्चिदानन्दः समते तु संसारी चिच्चासावानन्दश्चेति सः तथा नित्यः स्वप्रकाश सुखस्वरूपश्चेत्यर्थः। प्रियादासुपदासपदोपि नमस्कारः सम्भवतीति प्रशब्देन नमस्कारस्य प्रकर्षो द्योतते। मुग्धो निर्मलो बोधो यस्मात् अथवा मुग्धानां बोधो यस्मात् तन्मुग्धबोधं मुग्धं सुन्दरमूढयोरित्यमरकोषात्। व्याक्रियन्ते व्युत्पाद्यन्ते शब्दा अनेन व्याकरणं करणे अनट्।

End. तथा वृतीयासप्तम्योः। पार्श्वयोरुपपीडं पार्श्वाभ्यामुपपीडं शेते व्रजोपरोधं गाः सादयति व्रजाया उत्थाय धावतीत्यादार्थे शय्योत्थायं धावति, लोष्टानि गृहीत्वा युध्यन्ते लोष्टग्राहं युध्यन्ते भुवौ विक्षिप्य जल्पति भुविक्षेपं भुवौ विक्षेपं वा जल्पति एवं अच्छिनो कार्यं हसति अच्छिकार्यं हसति। इत्यादि शिष्टप्रयोगानुसारेण बोध्य। बहुलमिति सुगमम्।

Colophon. इति श्रीकाशीश्वरभट्टाचार्यविरचिता मुग्धबोधटीका संपूर्णा ॥ ० ॥ ० ॥ श्रीकालिकायै नमः ॥

विवरणम्—काशीश्वरभट्टाचार्यविरचिता मुग्धबोधटीकाऽत्र संपूर्णा वर्त्तते।

No. 5. मुग्धबोधटीका रामतर्कवागीशकृता। Mugdhabodhaṭīkā Rāmatarkavāgīśakṛitā. Substance, country-made colourless paper, 18 × 4 inches. Folia, 60. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only a portion of the Rāmatarkavāgīśa's commentary on the Samāsapāda of the Mugdhabodha.

पुस्तकेऽस्मिन् रामतर्कवागीशकृता मुग्धबोधसमासपादटीका खण्डिता वर्त्तते।

No. 6. मुग्धबोध कपादटीका रामतर्कवागीशकृता । Mugdhabodha kapādaṭīkā Rāmatarkavāgīśakṛitā. Substance, country made yellow paper, 20 × 5 inches Folia, 29. Lines, 6 in a page Character, Bengali. Date, 1718.* Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

This codex contains Rāma Tarkavāgīśa's commentary on the Ka pāda or Kārakapāda of the Mugdhabodha Vyākaraṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् रामतर्कवागीशकृता मुग्धबोधकपादटीका सम्पूर्णा वर्त्तते ।

No. 7. सुबन्तटिप्पनी विद्यालङ्कारकृता । Subantaṭippanī Vidyālankārakṛitā. Substance, country-made red paper, 26 × 4 inches. Folia, 18. Lines, 5-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly old. Prose Generally correct. Incomplete.

This codex contains only an incomplete portion of Vidyālankāra's commentary on the suvanta pāda of the Mugdhabodha.

पुस्तकेऽस्मिन् विद्यालङ्कारकृता मुग्धबोधसुबन्तटीका खण्डिता विद्यते ।

No. 8. मुग्धबोधम् । Mugdhabodham. Substance, white foolscap paper, 18 × 5 inches. Folia, 100. Lines, 2-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse and prose Not correct. Complete.

An complete copy of the Mugdhabodha text only.

पुस्तकेऽस्मिन् मुग्धबोधव्याकरणं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

---

* This is the date of copying of the work. It has been obtained from the following verse written after the colophon—

पुण्यारण्ये नृसिंहैकनामसिंहो विराजते ।
यन्नामतः पलायन्ते महाकल्मषकुञ्जराः ॥
शाके ऽष्टुर्ध्वार्ण्वाग्निमे श्रीरामगोपालशर्म्मणा ।
कपादटीका लिखिता तर्कवागीशसम्मता ॥

No. 9. सिद्धान्तकौमुदी । Siddhāntakaumudi. Substance, country-made yellow paper, 21 × 7 inches. Folia, 3. Lines, 8–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse and prose. Not correct Incomplete.

An incomplete copy of the Siddhāntakaumudī.

पुस्तकेऽस्मिन् सिद्धान्तकौमुद्यसम्पूर्णा वर्त्तते ।

No. 10. संक्षिप्तसारपरिशिष्टं । Saṁkṣiptasārapariśiṣṭam. Substance, country-made colourless paper, 20 × 4 inches Folia, 28. Lines, 4–8 in a page, having a block of one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out and writing effaced in most parts. Verse and prose. Not correct Complete.

An appendix to the Saṁkṣiptasāra Vyākaraṇa, entitled Saṁkṣiptasāra Pariśiṣṭa.

संक्षिप्तसारपरिशिष्टं संपूर्णमत्र वर्त्तते ।

No. 11. उणादिपादः (संक्षिप्तसारीयः) । Uṇādipādaḥ (Saṁkṣiptasārīya). Substance, country-made colourlsss paper, 15 × 3 inches. Folia, 3. Lines, 2–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A part of the Saṁkṣiptasāra, treating of the affixes Uṇa &c.

पुस्तकेऽस्मिन् संक्षिप्तसारीय उणादिपादः संपूर्णो वर्त्तते ।

No. 12. कारकोल्लासः । Kārakollāsaḥ. Substance, country-made yellowish paper, 20 × 4 inches Folia, 5. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete

A little metrical treatise on Kārakas or cases, entitled Kārakollāsa, by Bharata Sena.

पुस्तकेऽस्मिन् भरतसेनकृतकारकोल्लासः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 13. समासवादः । Samāsavādaḥ. Substance, country-made yellowish paper, 24 × 6 inches. Folia, 9. Lines, 7–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of the Samāsavāda, by Govindacandra Bhattācāryya Chakravartī.

अत्र गोविन्दचन्द्रभट्टाचार्य्यचक्रवर्त्तिकृतः समासवादः संपूर्णो वर्त्तते ।

No. 14. वाक्यगोविन्दः । Vākyagovindaḥ. Substance, country-made white paper, 15 × 3 inches. Folia, 26. Lines, 2–5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Incomplete.

A treatise helping to the composition of sentences, entitled Vākyagovinda. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । क्रियामूलं कारकमिति नन्वेवं विप्राय गां ददाति विप्रानुमतिद्वारा सम्प्रदानस्य क्रियामूलत्वं चेत् तथापि कृपस्य तण्डुलं पचतीत्यादावपि तण्डुलसम्पादनद्वारा कृपस्य क्रियामूलत्वं प्रसङ्गः कारकापत्तिरिति चेत् कृपस्येत्युक्ते पचत्यादिकं नापेक्षते किन्तु धनादिकं अतो न क्रियामूलत्वं कृपमित्युक्ते पचतीत्यादि क्रियामपेक्षते अतएव क्रियामूलं कारकमित्येके । तत्र विप्रश्चोऽपि संबद्धा स्वयं हेतुमत्याम्पत इत्यादावव्याप्तेः । अनन्वयलिङ्गार्थद्वारकत्वे सति विभक्त्यर्थद्वारा क्रियान्वयित्वं कारकत्वम् । कृपस्य तण्डुलं पचतीत्यत्र लिङ्गार्थद्वारा नैव, विप्रश्चोऽपि संबद्धा इत्यादौ लिङ्गार्थद्वारकत्वादव्याप्तिवारणाय लिङ्गेऽनन्वयीति विशेषणीयमिति । तथापि कर्म्मकर्त्तृव्यवहितत्वादाधारस्याकारकत्वप्रसङ्गः ।

अतएव कर्त्रादिपट्कान्यतमत्वं कारकत्वं । यन्मते गुरुविप्रतपस्विदुर्गतानां प्रतिकुर्वीत भिषक्स्वभेः (?) इत्यादौ सम्बन्धस्य कारकत्वापत्तिरिति तन्मतं दूषय एवं कर्माणि षष्ठीविशेषविधानसामर्थ्यादिति । कारकम् ।

End. नास्ति ।

Colophon. इति वाक्यगोविन्देऽशुकरणनिरूपणोनाम षोडशः परिच्छेदः ।

विवरणम्—वाक्यगोविन्दोनाम वाक्यरचनोपयोगिकारकादिस्वरूपनिरूपणविषयकोऽयं निबन्धोऽसंपूर्णो वर्त्तते ।

No. 15. सारमञ्जरी । Sāramañjarī. Substance, country-made yellow paper, 20 × 5 inches. Folia, 18. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly old. Prose. Generelly correct. Complete.

A complete copy of the Sâramañjarī, a treatise on the philosophy of the Sanskrit Grammar, by Jayakrisna Tarkapañcānana.

अत्र जयकृष्णतर्कपञ्चाननकृता संपूर्णा सारमञ्जरी वर्त्तते ।

No. 16. कातन्त्रव्याख्या । Kātantravyākhyā. Substance, Bāli colourless paper, 12 × 3 inches. Folia, 22. Lines, 4 in a page, having a gap of half an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Not correct. Incomplete.

A Vyākhyā or sanskrit explanation of the aphorisms of Kātantra by Sarvavarman upto the the end of the fourth Pada in Sandhi.

पुस्तकेऽस्मिन्—सन्धिचतुर्थपादान्ता कातन्त्रव्याख्या वर्त्तते ।

LEXICOGHAPRIES.

कोषनिबन्धाः ।

No. 1. अमरकोषः सटीकः । Amarakoṣatatīkaḥ Substance, country.made colourless paper, 17 × 7 inches. Folia, 103. Lines, 5–16 in a page. Character, Bengali. Date, 1730. Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A complete copy of the famous standard work in Sanskrit Lexicography, entitled Nāmaliṅgānuśāsana usually called Amarakoṣa, by Amara Siṁha with a commentary upto the end of the Avyayavarga in the both margins.

पुस्तकेऽस्मिन्नव्ययवर्गान्तटीकासहितामरकोषः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 2. अमरकोषटीका मुग्धबोधिनी । Amarakoṣatīkā Mugdhabodhinī. Substance, foolscap paper of green colour, 16 × 5 inches. Folia, 47. Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1756. Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the last portion of the Mugdhabodhinī, a commentary on the Amarakosa, by Bharata Sena.

पुस्तकेऽस्मिन् अमरकोषटीकाया मुग्धबोधिन्याः शेषांशमात्रं वर्त्तते ।

No. 3. अमरकोषः । Amarakoṣaḥ. Substance, a kind of polished bark made fit for writing, 25 × 5 inches. Folia, 71. Lines, 6–7 in a page, having a galf of about one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, 1737. Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A complete copy of Amarakoṣa or Nāmaliṅgnuśāsana, by Amarasiṅha.

पुस्तकेऽस्मिन्नमरकोषाभिधः प्रसिद्धः संस्कृतकोषनिबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 4. शब्दाब्धिकोषः। Śabdābdhikoṣaḥ. Substance, country-made colourless and yellow papers, 24 x 10 inches. Folia, 177. Lines, 12–20 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, decayed torn, worm-eaten and writing injured throughout all parts, having good many folia recently replaced by new ones Verse Generally correct. Complete.

A Sanskrit Lexicographical work compiled from almost all the standard works treating of the same subject with alphabetical arrangement of words under the name of Śabdâbdhikoṣa, by Babu Praṇakriṣna Viśvâsa, the author of Prânatoṣinī, etc. a zamindar belonging to the well-known Viśvâsa family of Khardaha in the 24 Perganas. At the beginning of the work the compiler has given an exhaustive account of his own as well as of Pandit Raghumaṇi who principally helped him in the act of compilation with an extensive list of all the standard works from which it has been chiefly compiled in sanskrit verses.

पुस्तकेऽस्मिन् चतुर्दशशास्त्रसम्मुखेषिह भूम्यधिकादिः...प्राणकृष्णविश्वासकृत शब्दाब्धिकोषाभिधसङ्कलितकोषनिबन्धः सम्पूर्णोवर्त्तते।

SMRITIS.

No. 1. भोज्यदानसंक्षेपव्यवस्था। Bhojyadānasaṅkṣepavyavasthā. Substance, country-made colourless paper, 10 x 4 inches. Folia, 1. Lines, 6 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, old Prose. Generally correct. Complete.

This codex contains the well-known Sanskrit sentences usually used in offering Bhojya or a collection of such things as rice &c. to a Brâhmaṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् भोज्योत्सर्गवाक्यमात्र वर्त्तते।

No. 2. अशौचनिर्णयः । Aśaucanirṇayaḥ. Substance, country-made colourless paper, 20 × 3 inches. Folia, 17. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1632. Appearance, very old, decayed partly torn. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A little work treating of the impurity caused by the birth, or death of relatives, entitled Aśaucanirṇaya, by Gopāla Pañcānana Bhaṭṭācāryya.

पुस्तकेऽस्मिन् अशौचनिर्णयो नाम निबन्धः संपूर्णो वर्त्तते ।

No. 3. प्रायश्चित्तनिर्णयः । Prāyascittanirṇayaḥ. Substance, country-made colourless paper, 18 × 3 inches. Folia, 27 (of which fol. 1 and 2 are wanting). Lines, 5-8 in a page, having a block of one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, Śaka 1632. Appearance, very old, decayed. Prose. Not correct. Complete.

A guide to the performance of penances, entitled Prāyaścitta-nirṇaya, a different work from that of the same name, noticed in No. 13 Smṛiti, by Mahāmahopādhyāya Śrīgopālapañcānana Bhaṭṭā cāryya.

Beginning. नास्ति ।

End. अथ चितिभ्रष्टायाः प्रायश्चित्तम्—आपस्तम्बः

चिति भ्रष्टा तु या नारी मोहाद्विचलिता भवेत् ।

प्राजापत्यादि शुध्येत तस्माद्धि पापकर्म्मणः ।

एवं शास्त्रीयमरणसङ्कल्पानन्तरं निवर्त्तितानामपि बोद्धव्यम् । बहूनामेक धर्म्माणामिति वचनात् । अथ रहःकृतेषु सद्योऽपपातकानुपातक महापातकेषु गायत्र्याः शतसहस्रायुतलक्षजपप्रायश्चित्तम् । यथा मिता क्षरायां गायत्रीजपमधिकृत्य मनुः—

शतं जप्ता तु सा देवी सर्व्वपापप्रणाशिनी ।

सहस्रं जप्ता तथा पातकेभ्यः प्रमोचिनी ।

दशसहस्रजापेन सर्व्वकल्मषनाशिनी ।

लक्षं जप्ता तु सा देवी महापातकनाशिनी ।

अथासत्यभाषणप्रायश्चित्तं । तत्र सकृदसत्यभाषणे कृष्णानुस्मरणम् । विष्णु-पुराणम्—

कृते पापेऽनुतापो वै यस्य पुंसः प्रजायते ।
प्रायश्चित्तन्तु तस्यैकं कृष्णानुस्मरणं परम् ॥
करोति मङ्गलं नाम यस्य वाचि प्रवर्त्तते ।
भस्मीभवन्ति राजेन्द्र महापातककोटयः ॥

इदन्त्वाज्ञस्परं अतो बहुविस्तरप्यायाससाध्यप्रायश्चित्तादौ नानध्यवसायः अतो नानुष्ठानलक्षणप्रामाण्याप्रवृत्तिरिति सर्व्वं रमणीयम् ॥ ० ॥ ॥

Colophon. इति श्रीमहामहोपाध्यायश्रीलश्रीगोपालपञ्चाननकृतप्रायश्चित्तनिर्णयः संपूर्णः ॥ श्रीं नमो दुर्गायै ।

नत्वा गोपालपादं भृगुसुतदिवसे शुक्लपक्षे नवम्यां
श्रीमद्गोपालपञ्चाननवररचितं प्रायश्चित्तस्य तत्त्वम् ।
नत्वा पादं गुरोस्तं निखिलगुणवतामग्रगण्यस्य तस्मा
श्रीर्म्मादेन नारायण इदमलिखत् प्राक्षमीरामपूर्व्वः ॥

शकाब्दा १६९२ ।

जय जय कृष्ण जयासुरसूदन जय माधव जय विष्णो ।
जयलक्ष्मीमुखकमलमधुव्रत जय दशकन्धरजिष्णो ॥ ० ॥

श्री ॥ ० ॥ * ॥ ० ॥ श्रीकृष्णाय नमः । श्रीरामः । श्रीहरिः । दुर्गा सहायो ।

श्रीं नमो नारायणायेति मन्त्रः सर्व्वार्थसाधकः ।
भक्तानां जपतां तात स्वर्गमोक्षप्रदायकः ॥

श्रीं हरये नमः । श्रीं वासुदेवाय नमः ॥ * ॥ ० ॥ नमो लक्ष्मीपतये नमः ॥ ० ॥ ॥ श्रीराम शरणम् ॥

विवरणम्—अत्र श्रीगोपालपञ्चाननभट्टाचार्य्यकृत. प्रायश्चित्तनिर्णयो नाम निबन्धो प्रथमपत्र हयहीनः संपूर्णो वर्त्तते ।

No. 4. सपिण्डीकरणविधिः । Sapindikaranavidhih. Substance, country-made white paper, 10 x 4 inches. Folia, 12. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1809. Appearance, nearly old. Prose and verse. Not correct. Complete.

A guide to the performance of Sapiṇḍikarana or a funeral ceremony to be performed after the end of the first lunar year from the death of a relative, &c. to promote the dead one to the fatherhood by *mixing his Piṇḍa* with that of his forefathers. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः। अथ सपिण्डीकरणविधिः। तत्रादौ गोभिलः। पूर्णे सम्वत्सरे षण्मासे नवमे मासि त्रिपक्षे यदहर्वा वृद्धिरापद्यते तदैव कार्यं इति। तत्र प्रथमं विश्वेदेवानुष्ठानं ततः पितामहादित्रयपार्वणानुष्ठानं ततः प्रेतैकोद्दिष्टानुष्ठानं कार्यं। प्रेतपित्रादौ जीवति सति पुत्रान्तरमादाय पुत्रपत्रयेण सपिण्डनं। स्त्रियास्तु पुत्रसत्त्वे पत्यादिपुरुषत्रयेण। पत्यादौ जीवति सति श्वश्र्वादिभिस्तिसृभिः। श्वश्र्वामपि जीवन्त्यां सदा तत् श्वश्र्वादिभिरिति शेषः।

End. ओं अभिरम्यतामिति विसर्जयेत्। ओं वामावेति प्रदक्षिणं कृत्वा।

अज्ञानात् प्रतिपन्नस्य वामदेव्यस्य पश्चिमा।
दीपवच्चादनं कृत्वा यागमावमनन्तया।
अच्छिद्रावधारणं विष्णोः स्मरणं मेधमीशनम्।

Colophon. इति सपिण्डीकरणविधि. समाप्तः।

यथा दृष्टं तथा लिखितं लेखके नास्ति दूषणं।
भीमस्यापि रणे भङ्गो मुनीनाञ्च मतिभ्रमः।

श्रीश्रीदुर्गा मामुद्धर। गङ्गातोयतरङ्गबिन्दुनिचयसमानीरवासो मुदा
श्रीखण्डेश्वरमर्कसद्द्विजवरः प्रेतोद्देशक्रियाः।
लिखितं लेखनमात् दिनत्रयमिदं श्रीरामचन्द्रस्सदा
वन्द्योपाध्याय + + + वन्निन्दु शाके तदा।
पक्षे सिते से मासि (?) भूमिसुतदिवसे पञ्चमाईकमे।
इति शक १८०८। मङ्गलवार।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सपिण्डीकरणविधिः संपूर्णो वर्णते।

No. 5. स्मृतिसारः। Smṛitisārah. Not fit for notice so avoided.
बहुधा व्याधोग्यत्वात् परित्यक्तमिदम् पुस्तकम्।

No. 6. सामवेदीय पार्व्वणश्राद्धप्रयोगः । Sāmavedīya Pārvaṇaśrāddhaprayogaḥ. Substance, country-made colourless paper, 11 × 5 inches. Folia, 12. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, Appearance, old. Prose and verse. Not correct. Complete.

A guide to the Pārvaṇaśrāddha as performed by the followers of the Sāmaveda. Anonymous.

Beginning.

श्राद्धपूर्व्वदिने मांसस्त्रीत्यागश्चैकभोजनम् ।
श्राद्धाहे दन्तकाष्ठस्य त्यागस्नानं तथौषधि ॥
याम्यास्थलं पादशौच वाक्सर्वा विष्णुचिन्तनम् ।
तथैव पूजा मूल्यदानं परभूस्वामिनेऽथवा ।
तत्पित्र्यश्चाद्यदान रक्षा दीपकुशद्विजाः ।
श्राद्धानुज्ञा च गायत्री देवताभ्य इति त्रिधा ।
पूर्व्वं दर्भवटौ तीर्थं कुशासनमनन्तरं ।
दक्षिणे देवविप्रस्य पितृविप्रस्य वामतः ॥
आवाहनार्घ्ये बुलच ततो गन्धादिपञ्चक ।
ऐशानीक्रमतो रेखा प्रागग्रा देवमण्डले ।
नैरृतौ क्रमतो रेखा दक्षाग्रा पितृमण्डले ।
पात्राणां तेषु विन्यासो होमस्याधिहोमकः ।
इतवीर्यप्रदानश्च पात्रालम्भोऽभिवेशन ॥
इदमित्यङ्गुलिवेधसूर्थौ देवे यवस्य च ।
पित्र्ये मन्त्रेण निक्षेपस्तिलस्यापहतेति च ॥
मधुनोऽन्नेषु निक्षेपो गायत्र्यास्त्रिर्जपस्तथा ।
मधुवाता त्र्यृचा चैव मधुशब्दत्रयेण च ॥
अन्नाभिमन्त्रणं तथा दानं जलनिवेदनम् ।
गायत्र्यादित्रिकजपो घनहीनजपस्तथा ॥
द्विजाभावेऽपि तस्यार्थे गायत्र्यादित्रिकस्य च ।
पुण्याख्यानस्य च जपः सतिले प्रोक्षिते कुशे ।
अग्निदग्धेति मन्त्राभ्यां सतिलान्ननिवेदनम् ॥
दक्षचालयाचमनं हरिस्मृतिर्ज्जलस्य च ।
पित्रादिक्रमतो दानं गायत्र्यादिजपः पुनः ॥
शेषान्नपिण्डयोः मन्त्रो निहन्मीति च मण्डलं ।
अपहतानिहन्मिभ्यां रेखाद्वयमपि क्रमात् ॥

आन्तरी देवतेत्यस्य जप आवाहनं तिलैः।
अवनेजनदानञ्च मधुवाता मधुत्रयम्॥
अदग्धमीपिण्डदानं दर्भलेपापघर्षणम्।
आचमनं स्मृतिर्विष्णोः पात्रचालावनेजनं॥
नमेत्यादि जपो वामावर्त्तेनोदङ्मुखस्तथा।
आहत्यामीऽपः आसत्यागयाथ कृताञ्जलिः॥
मम इत्यादिकजपो वासोदानञ्च पूजनम्।
वसन्तादिजपश्चैव द्विजाग्रभुमिसेचनम्।
शिवा इत्यादिनाचय्य अघोराणोक्षमित्यपि।
जपविमकुशाः पिण्डे स्वधाशाचनमूर्द्धकम्॥
न्युब्जोत्थान पितुः पत्ने दक्षिणादानमथतः।
विश्वेदेवाय दातारो देवतेति जपस्त्रिधा॥
विसर्ज्जनं वाज इति आमावेति प्रदक्षिणम्।
अन्नादेः प्रतिपत्तिश्च वामदेव्यजपस्त्रिधा।
दीपप्रच्छादनं हस्तप्रक्षालनाचमने तथा।
अच्छिद्रवाचन विष्णोः स्मरणं शेषभोजनम्॥
तद्दिने मैथुनत्यागः श्राद्धकृच्छ्राद्धभोजिनोः॥

End. इति शान्तिं कृत्वा दक्षिणहस्तेन दीप प्रच्छाद्य हस्तौ प्रक्षाल्याचमेत् ततो विष्णुं स्मृत्वा कृतैतत्पार्वणश्राद्धकर्म्मच्छिद्रमस्तु। इत्यच्छिद्र कुर्यात्। ततोऽद्येत्यादि अमुकगोत्र. श्रीअमुकदेवशर्म्मा कृतेऽस्मिन् पार्वणश्राद्ध कर्म्मणि यद्वैगुण्यं जातं तद्दोषप्रशमनाय श्रीविष्णोः स्मरणमहं करिष्ये इति सङ्कल्पोरिति यथाशक्ति जपा एतत् श्राद्धं कर्म्म कीदृशं जातं इति पृच्छेत् वेदविधिना साङ्गं जात इति प्रतिवचनं। तत.—

प्रमादाद्यदि वा मोहात् प्रच्यवेताध्वरेषु यत्।
स्मरणादेव तद्विष्णोः सम्पूर्णं स्यादिति श्रुतिः॥
प्रीयतां पुण्डरीकाक्ष सर्व्वयज्ञेश्वरो हरिः।
तस्मिंस्तुष्टे जगत्तुष्टं प्रीणिते प्रीणितं जगत्॥
यदसाङ्गकृतं कर्म्म जानताप्यजानता।
साङ्गं भवतु तत्सर्व्वं श्रीहरेर्नामकीर्त्तनात्॥

इत्यादिना अङ्गपूर्त्तिं सम्पाद्य दक्षिणहस्ते जलं गृहीत्वा एतत् श्राद्धकर्म्म श्रीविष्णवे समर्पितमस्तु। इति समर्प्य जलं क्षिपेत्। ततः श्राद्धकर्त्ता शेषभोजनं कर्त्तव्यम् श्राद्धं कृत्वा दिवास्वापादिकं न कर्त्तव्यम्। तथाहि—

पुनर्भोजनमध्वानं दूताध्ययनमैदुनं ।
दानं प्रतिग्रहं सन्ध्यां याद्धं क्षत्वाद वर्ज्जयेत् ॥

Colophon. इति सामवेदिपार्व्वणश्राद्धप्रयोगः समाप्तः ॥ श्रीगुरवे नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सामगानां पार्व्वणश्राद्धप्रयोगोवर्त्तते ।

N. B. Under this No. there is another little work, entitled Śrāddhamantravyākhyā.

No. 7. श्राद्धमन्त्रव्याख्या । Śrāddhamantravyākhyā. Substance, country-made white paper, 11 × 5 inches Folia, 12. Lines, 4–9 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Prose. Not correct. Complete.

A little work explaining the Mantras used in the Śrāddha ceremony, entitled Śrāddhamantravyākhyā.

Beginning. ओँ नमोगणेशाय ॥ अथ श्राद्धमन्त्रो व्याख्यायते ।

विश्वेदेवास आगत श्रणुताम इम हवं इदं बर्हिर्निषीदत ।

हे विश्वेदेवास हे विश्वेदेवा यूयं मे मम इमं हवं इदमाह्वानं श्रणुत श्रुत्वा च आगत आगच्छत आगत्य च इदं बर्हि रस्मिन् कुशे आसनार्थोपकल्पिते आनीषदत उपविशत आसमन्तात् प्रकारेण निषणा भवतेति यावत् ।

End. एकोद्दिष्टे तु वचनविपरिणामेन योजनीय । तथाच पवित्रासि वैष्णवी विष्णोर्मनसा पूतमसि एकोद्दिष्टे दैवहीनमेकार्घ्यैकपवित्रकमावाहनाग्नौकरणरहित ह्यपसव्यमिति याज्ञवल्क्यवचनात् ।

एकमात्रपवित्रकं अग्नौकरणाभावात् तच्छेषसम्बोधनं पृथिवी ते पात्रं इत्यादपि न प्रसज्यते । तेनात्र पाठः । एहि पितः सौम्य गम्भीरेभिः पथिभिः पूर्ब्बिणेभिः देह्यस्मभ्य द्रविणेह भद्रं रयिच नः सर्व्ववीरं नियच्छ । — अत्र पितर्मादयस्व यथाभागमावृषायस्व । अमीमदत् पिता यथाभाग मावृषायिष्ट । नमस्ते पितः पितर्नमस्ते गृहान्, पितर्देहि सदस्ते पितर्देष्म इत्येव सर्व्वं विधातव्यम् ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् आह्निकाचारस्य व्याख्या वर्त्तते ।

No. 8. आह्निकतत्त्वम् । Áhnikatattvam. Substance, country-made colourless paper, 18 × 3 inches. Folia, 81. Lines, 5 in a page, with a block of one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out and writing slightly effaced in parts. Prose. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the Āhnikatattva, a work treating of the daily religious duties of a Hindu, by Raghunandana.

अत्र रघुनन्दनकृतमाह्निकाचारतत्त्वमसंपूर्णं वर्त्तते ।

No. 9. आह्निकाचारतत्त्वावशिष्टं । Áhņikācāratattvāvaśiṣṭam. Printed after the style of Raghunandan's Smṛititattva, published by Babu Bhavānicaraṇa Bandyopādhyāya, in the same paper, having 67 folio of the same size in Bengali Character, in Jñānodaya Press, by Śiva prasāda Śarmaṇ, the Prime Minister of Mahārājā Cooch Behār, without date. Lines, 3-8 in a page. Appearance, old, worn out. Prose. Genenally correct. Complete.

An appendix to the Āhnikācāratattva of Raghunandana, treating of daily duties of a-Hindu, compiled by Śivaprasāda Śarman, the Prime minister of Maharājā Cooch Behār, supplying the omitions made by Raghunandana in his work. We quote below only the iutroductory portions of the work. Although this is a printed one it is rare now-a-days, so we describe it.

Beginning. श्रीगणेशमदवाभीशं नत्वाभीष्टसुसिद्धये ।
तत्त्वावशिष्टकं वक्ष्ये मदेवान् सह पण्डितैः ।
[illegible]

चूडामणि-रघुनन्दनभट्टाचार्यविरचिताष्टाविंशतितत्त्वैर्नित्यनैमित्तिकादिक्रियाकलापा: प्रायशो निष्पन्ना एव। तथापि प्रसिद्धत्वादिना तदीयोपेक्षित-रहस्यार्थयथासम्भवं किञ्चित्प्रकाशनाय तत्तत्तत्त्वावशिष्टकरणेच्छया कतिपय-विद्वज्जनसहायेन प्रवृत्तोऽस्मि अत: मानेव गुणग्राहिपरोपकारिसमीचीन-भूदेवगणेष्वसंख्यप्रणतिपुर:सरं ममैषा प्रार्थना भवद्भिरनुकम्पयैतदारब्धे कर्मणि सफले सति तदवलोकनपूर्व्वकं विचारेणैव सशोधनीयं। यद्येतद-शेषतत्त्वावशिष्टकरणस्य बहुकालसाध्यत्वेनायुषोऽनियततया निखिलतत्त्वाव-शिष्टकरणासम्भवस्तदेतत्तत्त्वावशिष्टकरणे कारणेन मनोयोगिनो भवन्तीति निवेदनं ब्रह्मजन्मन:॥ तत्र प्रथममाह्निकाचारतत्त्वावशिष्टं। सदाचार:। आगमे

> न किञ्चित् कस्यचित् सिध्येत् सदाचारं विना यत:
> तस्मादवश्यं सर्व्वेण सदाचारो ह्युपेक्षते।

End.

> प्रदोष पश्चिमौ यामौ वेदाभ्यासेन वै नयेत्।
> यामद्वय शयानस्तु ब्रह्मभूयाय कल्पते।

इति दक्षवचनात् रात्रे: पश्चिमयामे सुप्तोत्थितो वेदमधीत्य श्रान्तो न पुन: स्वपेत्।

> नाविस्पष्टमधीयीत न शूद्रजनसन्निधौ।
> न निशान्ते परिश्रान्तो ब्रह्माधीत्य पुन: स्वपेत्॥

इति मनुवचनादिति कुल्लूकभट्ट:। आयुर्व्वेदे

> श्वासानष्टौ समुत्ताने तद्द्वि: पार्श्वे तु दक्षिणे।
> स्ततस्तु द्विगुणं वामे तत: सुप्याद्यथासुखम्॥
> निद्रासमयमासाद्य ताम्बूलं वदनात् त्यजेत्।
> पर्य्यङ्कात् प्रमदां भालात् पुष्पं पुष्पाणि मस्तकात्॥

Colophon. इति महाराजाधिराजकोचविहाराधिपतिमन्त्रिश्रीशिवप्रसादशर्म्मसङ्कलिते स्मृतितत्त्वावशिष्टे आह्निकाचारतत्त्वावशिष्टं समाप्तं॥०॥०॥

विवरणम्—अत्र कुचविहारमहाराजाधिराजमन्त्रिश्रीशिवप्रसादशर्म्मसङ्कलिताह्निकाचारतत्त्वाव-शिष्टं सम्पूर्णं वर्त्तते।

No. 10. व्यवस्थासारसंग्रहः । Vyavasthāsārasaṁgrahaḥ. Substance, country-made colourless paper, 21 × 3 inches. Folia, 151. Lines, 8–10 in a page, with a blank about one and half inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out and torn in parts. Prose. Generally correct. Incomplete.

A digest of the Hindu Dharamaśastras treating of daily religious performances &c. under the name of Vyavasthāsārasaṁgraha, by Rāghavendra. A work different from the work of the same name noticed in No. 120 Smṛiti.

Beginning. श्रीं नम कृष्णाय ॥

प्रणम्य चरणाम्भोज यशोदास्तनपायिनः ।
व्यवस्थायाश्च निर्णीताः स्मार्त्तादीनाञ्च संग्रहे ॥
एकत्र करवैस्तासामस्वातन्त्र्यं गिरान्यया ।
राघवेन्द्रप्रणीतोऽयं व्यवस्थासारसंग्रहम् ॥

अथ प्रातःकृत्यं । तत्र वामनपुराणम्

ब्राह्मे मुहूर्त्ते बुध्येत अरिदैववराशयीम् ।
ब्रह्मा मुरारिस्त्रिपुरान्तकारी भानुः शशी भूमिसुतो बुधश्च ।
गुरुश्च शुक्रः शनीराहुकेतू कुर्व्वन्तु सर्व्वे मम सुप्रभातम् ॥

ब्राह्ममुहूर्त्तमाह पितामहः—

रात्रेश्च पश्चिमे यामे मुहूर्त्तो ब्राह्म उच्यते ॥

पश्चिमे यामे शेषार्द्धप्रहरे। तत्रापि सूर्य्योदयात् प्रागर्द्धप्रहरे द्वौ मुहूर्त्तौ तत्राद्यो ब्राह्मो द्वितीयो रौद्रः ।

In this way all rites to be performed in the morning are treated of exhaustively. After them Sandhyopāsanā is taken up, from which we quote the beginning portion only below :—

तत्रोपासनायाः सन्ध्यात्वमाह व्यासः

उपास्ते सन्धिवेलायां निशाया दिवसस्य च ।
तामेव सन्ध्यां तस्मात्तु प्रवदन्ति मनीषिणः ॥

सन्ध्यापदसाधारणत्वमाह योगियाज्ञवल्क्यः

त्रयाणां चैव देवानां ब्रह्मादीनां समागमे ।
सन्धिः सर्व्वा सुराणाञ्च तेन सन्ध्या प्रकीर्त्तिता ॥

सन्ध्यात्रयस्य नित्यस्य नित्यत्वमाह छन्दोगपरिशिष्टम्—

अत ऊर्ध्वं प्रवक्ष्यामि सन्ध्योपासनिकं विधिम्।
अनर्हः कर्म्मणां विप्रः सन्ध्याहीनो यतः स्मृतः॥

तथा—एतत् सन्ध्यात्रयं प्रोक्तं ब्राह्मण्यं यदधिष्ठितम्।
यस्य नास्त्यादरस्तत्र न स ब्राह्मण उच्यते॥

शातातपः

अब्राह्मणास्तु षट् प्रोक्ता ऋषिणा तत्त्ववादिना।
आद्यो राजभृतस्तेषां द्वितीयः क्रयविक्रयी॥
तृतीयो बहुयाज्यः स्याच्चतुर्थो ग्रामयाजकः।
पञ्चमस्तु भृतस्तेषां ग्रामस्य नगरस्य च॥
अनागतान्तु यः पूर्व्वां सादित्यां चैव पश्चिमाम्।
नोपासीत द्विजः सन्ध्यां स षष्ठोऽब्राह्मणः कृतः॥

अत्र सन्ध्यात्रयस्य नित्यत्वाभिधानात्

सर्व्वकालमुपस्थानं सन्ध्यायाः पार्थिवेष्यते।
अन्यत्र सूतकाशौचविभ्रमातुरभीतितः॥

इति विष्णुपुराणीये। सर्व्वकालं प्रातर्मध्याह्नसायंरूपकालत्रयं। विभ्रम-श्चित्तविक्षेपः। तेन अशौचादावपि सन्ध्यामाचरन्ति। अतएव योगियाज्ञवल्क्यः

सर्व्वावस्थोऽपि यो विप्रः सन्ध्योपासनतत्परः।
ब्राह्मण्याच्च न हीयेत अन्यजन्मगतोऽपि सन्॥

सर्व्वावस्थोऽपि नित्यं सेवादिविकर्म्मनिरतः यथोचितशौचेऽप्यशक्तावपीति रत्नाकरः, अशक्तावस्थापन्नोऽपीति युक्तम्। सन्ध्याकालस्त्वहोरात्रसन्धि-रूपमुहूर्त्तात्मकः। तथाच दक्षः

अहोरात्रस्य यः सन्धिः सूर्य्यनक्षत्रवर्ज्जितः।
सा च सन्ध्या समाख्याता मुनिभिस्तत्त्वदर्शिभिः॥

सूर्य्यनक्षत्रवर्ज्जितः। तथाच वराहः

अर्द्धास्तमया सन्ध्या व्यक्तीभूता न तारका यावत्।
तेजःपरिहानिमुखा भानोरर्द्धोदयं यावत्॥

अस्यास्तत्तोक्ता परिमाणमाह दक्षः

रात्र्यन्तकाले नाड्यौ द्वे सन्ध्यादिकाल उच्यते।
दर्शनाद्रविरेखायास्तदन्तो मुनिभिः स्मृतः॥

नाड़ी दण्डः। व्यक्तमाह योगियाज्ञवल्क्यः

ह्रासवृद्धी तु सततं दिवारात्र्योर्यथाक्रमम्।
सन्ध्या मुहूर्त्तमाख्याता ह्रासे वृद्धौ समा स्मृता॥

मुहूर्त्तं प्रथमकालमाह शातातपः

प्रातःसन्ध्यां स नक्षत्रामुपासीत यथाविधि।
सादित्यां पश्चिमां सन्ध्यामर्द्धास्तमितभास्कराम्॥

अतएव योगियाज्ञवल्क्यः

सन्धौ सन्ध्यामुपासीत नास्तगे नोद्गते रवौ।

मध्याह्नसन्ध्याया मष्टममुहूर्त्तकालमाह स्मृतिः

पूर्व्वापरे तथा सन्ध्ये सनक्षत्रे परिकीर्त्तिते।
समसूर्य्येऽपि मध्याह्ने मुहूर्त्तः सप्तमोपरि॥

सन्ध्याकालातिक्रमे कालान्तरे प्रायश्चित्तं कृत्वा तस्याः करणं तथाच व्यासः

सन्ध्याकाले व्यतीते तु न च सन्ध्यां समाचरेत्।
गायत्रीं दशधा जप्त्वा पुनः सन्ध्यां समाचरेत्॥

यत्तु काशीखण्डं विधिना तु कृता सन्ध्या कालातीता वृथा भवेदिति तदकृत-प्रायश्चित्तपरम्।

After this the hymns uttered in the Sandhyā prayer, the mode of reciting the Sandhyā prayer, worship of gods, its varieties, mode of performing the worship, a list of gods to be worshiped, mode of recitation of mystic words or holy names (Japa), distribution of rice etc. among the lower animals, feeding the guests, time of taking food by the Hindu house-holder, actions to be performed after taking the daily meal, etc. are most exhaustively treated of in the first chapter. While in the second Tithis (Lunar days) and rites to be performed in the each of them respectively, as well as fasts observed in Janmāṣṭamī, Rāmanavamī, Śivacaturdaśī and others, are extensively described. This chapter includes also the worship of the goddess Durgā, Kālī, etc. definition of a Sankrānti, how many Sankrāntis are in a solar year, their respective names, as well as ceremonies to be performed in them. Śrāddha ceremonies of different kinds and modes of their performance are fully discussed in the

third chapter. The codex being an incomplete one, we could not supply the accounts of the remaining portion of it, nor the last colophon.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् राघवेन्द्रकृतौव्यवस्थासारसंग्रहोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 11. दोलयात्राप्रयोगः । Dolayātrāprayogaḥ. Substance, country-made red paper, 13 × 5 inches Folia, 14. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. - Prose. Generally correct. Complete

A guide to the performance of the Hindu festival known as Dolayātrā in Bengal and Holī in other parts of the India, performed during three or five days commencing from the full moon of Fālguna under the name of Dolayātraprayoga. Anonymous.

श्रीकृष्णस्य दोलायात्राविधानविषयकोऽयं निबन्धः ।

THE SCIENCE OF MUSIC.

No. 1. सङ्गीतदामोदरः । Saṃgītadāmodaraḥ. Substance, country-made white and yellowish paper, 18 × 3 inches Folia, 66. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1633. Appearance, very old, worn out. Verse Generally correct. Complete.

A work treating of the science and art of the music with the allusions of Kṛiṣṇa's amorous plays in the Vṛindāvana with milk-maids in Sanskrit verses under the name of Saṃgītadāmodara, by Śubhankara, son of Śrīdhara. This work is complete in five stavakās or chapters.

Beginning. श्रीकृष्ण: ।

भावो हावानुभावो गति समयदशास्थान दूतीविभावा:
स्त्रीपुंसौ नादगीतस्वरगमकाश्च मूर्च्छना वर्त्तनाश्च ।
ग्रामो रागाश्रिताश्च श्रुतिरपि च कलावाद्यभावाङ्गहारा
नृत्यं निर्दोषगानानति नयनरसा: कृष्णलीलां वहन्तु ॥
गङ्गा यत् पादसङ्गात् सरिदुपपरि परिक्रीडतेऽनङ्गहारी
यस्याङ्गोद्वकटा सृजति दिविसदामुत्तमाङ्गे मणित्वम् ।
इन्दुर्यन्नेत्रभावङ्गत इति जगदामि + + रोचिष्णुरङ्ग:
पद्मोत्सङ्गाङ्गरागं हरिमभ्यतश्चयन्तु धिन्वन्तु वाच: ॥
जनयति सततमिदमतीव मोदं लोचनयो: ।
सङ्गीतकलारवे दशरूपे नाट्यदर्पणे यश्च ।
सङ्गीतचूडामणि रत्नकोषसङ्गीतसर्व्वस्व नटीरसेषु ।
वसन्ति सर्व्वे च गुणा: प्रयुक्ता भावावली नारदसारदासु ॥
यद्यच्च सारं भरतादिषु तत्तत् समाकृष्य रसांकुराभं ।
प्रभद्दर: सम्भूतमन्दरेण सङ्गीतदामोदरमातनोति ॥
यद्यस्ति सङ्गीतसरोजिनीनां मधुप्रवाहेषु पिपासु भाव: ।
पिपासव: केशवकेलिसङ्गं सङ्गीतदामोदरमाद्रियध्वम् ॥
पुष्यन्ति पञ्चस्तवका मुरारेर्विलासहासोज्ज्वलकेसरौघा: ।
सङ्गीतदामोदरके सुधानि चेतो हरा: सद्ग्रथना विचित्रा: ॥
काव्यं न भावेन विना, न भावेन विना रस: ।
न भावेन विना नृत्यं न भावेन विना जगत् ।

अतो भावस्य प्रधानत्वात् रसहेतुत्वात् सुवनिबद्धत्वाच्च प्रथमतो भावमेवो-
दयाम: ।

कालिन्दीपुलिनाक्रीडे क्रीडन्तं सेवितुं हरिं ।
राधाद्याभीरनारीणां भावा: पद्मामदागता: ॥

रसान् भावयन्तीति भावा: ।
विरिञ्चिनारदौ रम्भा कुहूर्भरततुम्बुरु ।
षडेते नाट्यभानां वक्तारो लोकविश्रुता: ॥
तेऽवक्रास्त्रिविधा भावा: स्थायि सञ्चारि सात्त्विका: ।
स्थायि भावा नवैव स्युरयस्त्रिंशद्व्यभिचारिण: ।
त्रयस्त्रिंशदिति ख्याता अथाष्टौ सात्त्विका मता: ॥

प्रथमं यः समुद्भूतस्तथान्तेऽप्यवतिष्ठते ।
स्थायी भावः स विज्ञेयो व्यभिचारी ततोऽन्यथा ॥
ये तूपकर्तुमायान्ति स्थायिनं भावमुत्तमम् ।
उपकृत्य च गच्छन्ति कथ्यन्ते व्यभिचारिणः ॥
अत्यन्तस्थिरचित्तत्वात् सत्त्वमुत्पद्यते गुणः ।
तेन सत्त्वेन निर्वृत्ताः सात्त्विकाः परिकीर्तिताः ॥

Afterwords these three Bhāvas Sthāyī, Vyabhicārī and Sāttvika are enumerated with their respective names and Rasas also to which they belong. They are followed by Havas, Anubhāvas, with which the first chapter is finished. The subjects treated of in the second chapter are नायिका, नायक, नाद (sound), गीत (song), आलगं सूडं (?) ध्रुवक, मण्ठक, निःसारुक, etc. The third chapter begins with स्वर (such as ष, ऋ, ग, म, प, ध, नि), and treats of मूर्च्छना, राग, रागिणी, (method of singing), and ताल with their varieties. The fourth chapter treats of श्रुति, नायकसचिव (companions of the hero) कला (fine arts), वाद्य (musical instruments), अङ्गहार (motions of several parts of the body), नृत्य (dancing), अभिनय (acting, including Drama with its varieties, etc). The fifth chapter after enumerating the defects of a singer mentions रस with its varieties as well as definition of each of them. At the end of the work the author gives a short account of his own in this way :—

नारायणाभिरुद्ध श्रीधरकुलसिन्धु कुमुदिनीबन्धुः ।
दीपाकरतारडीऽनड्डः स प्रमदरी जयति ॥
श्रीदेवकीनन्दन राजशेखरौ सुहिनदामोदरकौ सहोदरौ ।
एषां मदीयाङ्गभुवाञ्चतुर्णां कृते कृतिं वितरतेन पूर्णाम् ॥
अपुनर्भव एवास्तु भवधेदिति गायतु ।
शाण्डाडीयकुले जन्म कविता हरिभक्तयः ॥
इदमिदमिह्नासे क्वचिदप्यचस्व ।
स्फुटमिति कृति भावः किंघनोघैः स्फुरन्तु ।
स्फुरति मम न चेतो यन्यवाहृत्यमद्दा
दरमरसमसारे पीतमाध्वीकसारम् ॥

अपिच

अनुदितमिह किञ्चिध्यातु तत् सर्व्वमेतत्
विदधतु मम शीतं साधुमन्दैरुदाराः ।

षधिरत्नानि गमाइः किं वियद् म्नानि मद्दो
तिरयति तिमिरौघं ताडयन्नग्रपादैः ॥
व्याकारस्मृतिकाव्यकोषभरतालङ्कारतर्कागम
ज्योतिः पिङ्गलनाटकप्रहसनक्रीडाम्बुजानीश्वरः ।
यो द्वैपायनवर्णिते कवियशोद्गारे निमग्नान्तरः
स श्रीमानतनोच्छुभङ्करकविः सङ्गीतदामोदरम् ॥
सङ्गीतदमोदरहस्तमुक्ताश्चीमुधासेवनमेव शेवधिः ।
सङ्गीतशास्त्रैर्गदितैः किमन्यैर्येनाधियुक्तेषु पुलाकसिक्थैः ॥
यूनां यौवनमिन्दिराधनवतां वृन्दारकाणां सुधा
साम्राज्यं वसुधाभुजां मधुलिहां मालत्युदश्चन्मधुः ।
किञ्चाम्भो त्वरिणाञ्चिरागत इव प्रेयान् कुरङ्गीदृशाम्
चेतो शाम्यति तद्वदस्तु सुखिनां सङ्गीतदामोदरं ॥
आसंसारसुरेषु संमनु कथां विम्नावरग्रैर्विभिः ।
चौर्वी वारिधिमेखला कृतखलानामापुरयत् खेलतु ।
स चन्द्र हृदि कैरलीपति भगनीमस्य तुङ्गा रतिं
सङ्गीतोत्सवसेविनां वहतु मन्मङ्गीतदामोदरः ॥
ख्यातो यः कविचक्रवर्त्तिपदतो विद्यावनैरञ्चितः
श्रीमद्रोयमिमं यमर्जुनयशाः सोऽजीजनच्छ्रीधरः ।
तस्य श्रीश शुभङ्करस्य भणितौ सङ्गीतदामोदरे
साभोगाः स्तवकः प्रपञ्चितरसः श्रीमानयं पञ्चमः ॥

Colophon. समाप्तश्चायं सङ्गीतदामोदरग्रन्थ इति ॥ श्रीकृष्णः प्रीयतु ॥

रामाग्नि काल क्षिति(१)मान शाके
कुम्भीरगे भास्वति कृष्णपक्षे ।

---

(१) The date given in the above ślokas is a confounding one for after the analyisis of the Sanskrit śloka the date appears at first to be 1333 Śaka Rāma – 3, Agni = 3, Kāla – 3 and Kṣiti – 1. That might be the date of original composition of the work. But the meaning and style of śloka leads us to take it as the date of copying the codex. The very appearance of which seems not to be older than one hundred years of 1733 Śaka. In this case we have to take the number indicated by Kāla for 7 Kāla is no - where used as indicating that number. Kāla generally indicates 3 Bhūta (past), Bhaviṣya (future), and Vartamāna (present). If Kāla be taken for as name of Śiva (शूलभृत्) number 6 might be obtained from it. Then the date being 1633 the codex would be two hundred years old.

नत्वालिखच्छ्रीगुरुपादपद्मम्
सङ्गीतदामोदरमाप्यवात् ।
श्रीकण्ठः ।

विवरणम्—सङ्गीतदामोदरो नाम गीतविषयकोऽयं निबन्धः चाहाङ्गीयान्वयज श्रीधरात्मज शुभङ्करकविचक्रवर्त्तिप्रणीत । पदोदाहरणानि सर्वाण्येव श्रीकृष्णलीलाविषयकाण्यतस्य सङ्गीतदामोदर इति नाम ॥

EPICS AND PURĀNAS.

No. 1. महाभारतं द्रोणपर्व्व । Mahābhāratam Dronaparva. Substance, country-made yellow paper, 25 × 5 inches. Folia, 429. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not very old. Verse. Generally correct. Complete

This codex contains Dronaparvan, one of the eighteen parts of the Mahābhārata, relating the heroism of Droṇa in the battlefield of Kurukṣetra and his death. It is the seventh Parva.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतस्य द्रोणपर्व्वमात्रं वर्त्तते ।

No. 2. महाभारतं कर्णपर्व्व । Mahābhāratam Karṇaparva. Substance, country-made yellow paper, 20 × 5 inches. Folia, 255. Lines, 4-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Verse. Generally correct. Complete

This codex contains a complete copy of the Karṇaparvan or a part of the Mahābhārata relating the exploits done by Karṇa in the battlefield of Kurukṣetra as well as his death caused by Arjuna. This is the eighth Parvan.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतान्तर्गतं कर्णपर्व्व सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 3. महाभारतं शल्यपर्व्व । Mahābhāratam Śalyaparva. Substance, country-made yellow paper, 25 x 5 inches Folia, 78. Lines, 4-7 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Śalya Parvan is the nineth of the eighteen Parvans of the Mahābhāratam dwelling on Śalya's deeds in the battlefield of Kurukṣetra and his death.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतान्तर्गतं शल्यपर्व्व वर्त्तते ।

No. 4. महाभारतं गदापर्व्व । Mahābhāratam Gadāparva. Substance, country-made yellow paper, 25 x 5 inches. Folia, 83. Lines, 4-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Gadā Parvan is the tenth of the eighteen Parvans of the Mahābhārata relating the dual fight with Gadā of Bhīma and Duryodhana as well as the death of latter.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतान्तर्गतं गदापर्व्व वर्त्तते ।

No. 5. महाभारतं स्त्रीपर्व्व । Mahābhāratam Strīparva. Substance, country-made yellow peper, 25 x 5 inches. Folia, 75. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Strīparvan is the twelfth parvan of the Mahābhārata relating the funeral ceremonies of the Kauravas as performed by their respective wives.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतान्तर्गतं स्त्रीपर्व्व वर्त्तते ।

No. 6. भगवद्गीता शङ्करभाष्यसहिता। Bhagavadgītā Śaṅkarabhāṣyasahitā. Substance, country-made yellow paper, 16 × 7 inches. Folia, 165. Lines, 4-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains text of Bhagavadgītā, with the Gītābhāṣya or commentary on the Bhagavadgītā, by Śaṅkarācāryya.

पुस्तकेऽस्मिन् परमहंस परिव्राजकाचार्य्य श्रीशङ्कर भगवत्कृत गीताभाष्यसहिता भगवद्गीता सम्पूर्णा वर्त्तते ॥

No. 7. कालिकापुराणम्। Kālikāpurāṇam. Substance, country-made white paper, 24 × 6 inches. Folia, 222 (of which fol. 155 is wanting). Lines, 6-11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, torn and worm-eaten in parts. Verse. Generally correct. Complete.

One of the Upapurāṇas dwelling on the greatness of the Goddess Kālikā, noticed in No. 13 Purāṇas.

पुराणमिदमुपपुराणेष्वन्यतमत् कालिकामाहात्म्यविषयकम्।

No. 8. मार्कण्डेय चण्डी। Mārkaṇḍeya Caṇḍī. Substance, country-made white and yellow paper, 10 × 4 inches. Folia, 61. Lines, 3-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A portion of Mārkaṇḍeya Purāṇa, relating three different stories on the adventures of the great goddess Caṇḍī. The Mārkaṇḍeyapurāṇa has been edited and translated by Mr. Pargiter in the Bibl. Ind. series.

Colophon इति मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्यं समाप्तम् ॥ ओँ तत्सत् ॥

विवरणम्—मार्कण्डेयपुराणान्तर्गत देवीमाहात्म्याभिधनिबन्धोऽयमतिप्रसिद्ध एव ॥

No. 9. उत्कलखण्ड पुरुषोत्तममाहात्म्यम् । Utkalakhaṇḍa Puruṣottamamāhātmyam. Substance, country-made yellow paper, 18 x 5 inches. Folia, 174. Lines, 6–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, decayed. Verse. Generally correct. Complete.

A portion of the Utkalakhaṇḍa of the Skandapurāṇa dwelling on the sanctity of the Puruṣottamakṣetra or Purī.

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणीयोत्कलखण्डान्तर्गत पुरुषोत्तममाहात्म्यं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 10. काशीखण्डं सटीकम् । Kāśīkhaṇḍaṁ Saṭīkam. Substance, country-made white paper, 15 x 6 inches. Folia, 251. Lines, 9–11 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1761. Appearance, very old, decayed and torn. Verse and prose. Generally correct. Incomplete (Adhyāyas or chapters 1–50 both included being wanting).

This codex contains the last portion of Kāśīkhaṇḍa a part of the Skandapurāṇa dwelling on the greatness of the sacred place Kāśī, (Benares) beginning with 51st Adhyāya upto the end, with the commentary of Rāmānanda in both the margins. At the end of the commentary the commentator gives a short account of his family in this way :—

वेदान्तेऽथ पुराण भारतविधौ श्रीमन्यवव्यासजः
सांख्ये श्रीकपिलः कणाद इह यो वैशेषिके गौतमः ।
न्याये योगनये पतञ्जलिरसौ चन्द्रप्रभावल्लभो
महाचार्य्य चतुर्भुजो विजयते प्राक्काण्ड कौमारिलः ॥
आसीत् काश्यपवंशमुख्यमणिर्मान्यो मुकुन्दप्रियो
विप्रो गदाधरस्य तनयः पद्माम्बरः सम्मति ।
गन्धर्व्वीजठरे ततः समभवत् श्रीरामनाथः सुत
स्तेनेयं विहिता हिताय विदुषां टीका बुधैर्वीक्ष्यताम् ॥

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणान्तर्गतकाशीखण्डोत्तरार्द्धं वर्त्तते ।

No. 11. वासिष्ठचन्द्रिका । **Vāśiṣṭhacandrikā.** Substance, a thick bark of a tree very skilfully polished so as to be fit for writing, 24 × 6 inches. Folia, 80. Lines, 4–11 in a page. Character, Bengali. Date, Saka 1476. Appearance, somewhat old, torn and decayed in parts. Prose. Not correct. Incomplete.

An incomplete commentary on the Yogavāśiṣṭha, entitled Candrikā, upto the end of the Utpattiprakaraṇa, occupying nearly the whole of the first page of fol. 45, by Ātmasukha, pupil of Uttamasukha a great hermit of his time. This commentary is followed by another one entitled Vāśiṣṭha Padadīpikā, by Advayāraṇya, to be described afterwords.

Beginning *of the Candrika.* ओं नमो गणेशाय ।

अविद्याकल्पितं द्वैतं यदधिष्ठानमिष्यते ।
वेदान्तवेद्यं वन्देऽहं परमानन्दविग्रहम् ॥
सर्व्वमुत्तमसुखप्रसादतो जीवजातममिति श्रुतिर्व्वदौ ।
तस्य वेदविदितस्य वर्ण्यते किं महत्त्वमखिलात्मनो गुरोः ॥
सतमद परिपश्चि दीमदानेकलोलं
मुनिवरभिङ्गरम्वै पूज्यमानाभिवुम्' ।
विधुत सकलदोषं सत्यविज्ञसमूर्त्तिं
श्रुतिशतनुतमाराद्‌ध्ये विघ्ननायम् ॥
यो देवलोमधिगतः शिवराजधान्या
मध्यान्तरे विरचितापचितोच्छ्र्येव ।
दृष्ट्यैव वारयति विघ्नशतानि लोव्यादस्मान्
समस्त सुरवन्दितपादपद्मः ॥
यस्य महाभहिमसागरसन्निगाढ़ः
सद्यः पुनाति सकलश्च जगमायपाकात् ।
सा शारदा विपद्गीव देवैः
सेव्या समस्त वरमाय ददातु मह्यम् ॥
वाल्मीकिमुनिवाग्गङ्गा सदसमुखवाहिनी ।
महासागरसम्प्राप्ता मनांसि पुनात्यलम् ॥
वसिष्ठ वाचपादाज वरिवस्या विधौ मम ।
वचांसि पुष्पतां यान्तु चित्तवृत्तानि दीप्यताम् ॥

श्रीमद्गुरुगणेशानवाथ: सङ्कल्पितार्थदा: ।
प्रणम्य मूर्द्धाविहित: कुर्वे वाशिष्ठचन्द्रिकाम् ॥
वाशिष्ठाब्धिं तितीर्षामि हनुमानिव लीलया ।
रामपादाश्च भक्त्याद्य यन्तुमर्हन्ति सूरय: ॥

अथ सत्यज्ञानानन्दाद्वितीय: परमात्मा भगवन्नारायण: कल्पादौ चैवाश्रितम: प्रधानो जीवाय चित् प्रधानो भावमात्मानकर्मानुसारेण सवर्ज्ञं । + +

+ + + +

इमं वशिष्ठसङ्ग्रहं वैराग्य मुमुक्षुव्यवहार जगदुत्पत्ति स्थित्युपशम निर्वाण-प्रतिपादक षट्प्रकरणकश्लोकसनेकव्याख्यावधसरङ्गविवेकवैराग्योपरतिविश्रा-मादि रत्ननिलयं मन्दोपकृतये यथामति व्याख्यास्याम: ॥

End. नास्ति ।

Colophon. इति श्रीमत् परमहंस परिव्राजकाचार्य्योत्तमगुरु पूज्यपादशिष्य श्रीमदात्म-सुखकृतौ वाशिष्ठचन्द्रिकायां उत्पत्तिप्रकरणं समाप्तम् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमदात्मसुखविरचिता वाशिष्ठचन्द्रिकाख्या योगवाशिष्ठटीका उत्पत्ति प्रकरणान्ता वर्त्तते ॥

It has been already said, that along with the above described commentary the codex contains also another commentary, entitled Vāsiṣṭhapadadīpikā, by Advayāranya occupying last 34 and half fol. (from the 2nd page of the fol. 45 to 80) This, dwelling on the last three (Sthiti, Upaśama and Nirvāṇa) prakaranas only is also an incomplete one.

Beginning. नास्ति ।

End. पूर्व्वोक्त भूमिकाप्रपञ्चाय मत्र: सज्ञानामिति मुख्यव्याख्या अत्रैव तत्त्व मद्दीर्घोपायो निष्कामकर्म्मादिरिति प्रथमाभूमि: शुद्ध्माख्या (?) मूढस्य तावदुत्तरस्य प्रकार: काकतालीयादिप्रकारेण वै वैराग्यं इच्छया संसृष्ट: इच्छा विस्फुरित: तस्य सम्वेदनस्यानर्थभावनं कल्पनात्याग: घटना विसर्ज्जनं चावेदनं वै वेदनराहित्यं यथामिनी संसारे नमनीयर्थ: ।

Colophon. चतुरास्रमिन्दौ वासिष्ठपददीपके
संसारतरनिर्वाणनिर्वाणप्रक्रियान्तगात् ॥

The following lines will throw some light on the origin of the work.

उद्भिद्यमानदलनीरजराजिराजीवलोचनकटाक्ष कथयाप्रितसपद्याः ।
श्रेयस्तनोतु भवतां भवतापहन्ता चक्रायुधः श्रुतिविनीततत्त्वः ।
घोराब्धिर्गर्जदुद्भ्रमजेन कायमध्यागतात् समालोडिता
रत्नौघैः परिवारितः प्रमथितो नीरजनता प्राणितः ।
विष्णुर्नो न विधेय एव सहजस्थानात्मना प्रायशो
देवानामिति पापशङ्कि मनसा शुभं भजे धूर्जटिम् ॥
ईरभ्र सङ्कर विभो तरसाम्भवाय
यत्नेन भक्तजनयान तवोपचारः ।
यदिह मूल खलनाय विषाद्दलः
सन्तर्कितोऽसि भगवान् स्वयमुदात्तरूपम् ॥
छित्वाते वरदपिता भगवता दत्तश्च मन्यामहे
येन शाम्बकसंज्ञकेन कथमाख्यासद्गुदिमता ।
तेनासौ सकलाभिधौ × + श्रीभैरवा भावना
व्यासश्च प्रमदपदान्तरसिकोनिर्व्याज्यचित्ताम्बिः ॥
यस्याऽङ्गवियोगभागि विजयागोचाटना विस्फुटं
प्रभुः कैटभ पाटनस्य वपुषा स्वीयं वपुः ख्यातवान् ।
गौरी सङ्गविघट्टनाय सटिनी सम्भूखता याचकात्
माता गौतम + + + वो याचकाः
नमोऽस्तु रामाय निरस्तुशल्यिने नमो वसिष्ठाय विशिष्टकर्मणे ।
नमोऽस्तु वाल्मीकिकविश्रमाभुजे विवेक दीपाय + कीलिशालिने ।
यस्मिन् बोधविधौ निधाय भगवान् विद्यामपारोद्यमम्
कद्राख्यारमणः प्रियासहचरः स्वैरं चचारात्र च ।
दत्त्वा नाम निजं जनोपकृतये विद्याधिकारोचितं
प्रायस्तं परमं गुरुं भुवि महादेवाभं सम्भजे ॥
स जयति कविता सुधानिधानं कुलभूपतिरपि मोऽभिनन्दः ।
अपि विपुल वाक्समासभासं प्रणक्रमभोपकृति यं उद्धार ॥

विन्द्विदं वेदनिविष्टमिष्ट प्रहष्टसुप्रासपदं हि मास्रम्।
चित्रं पवित्रं सकृलप्रकाशं गच्छेत् प्रसंव परमार्थभाक् स्यात्॥
श्रीमन्नग्नक पत्तनेशवहनिः (?) चौधौतुरेन्द्रात्मज
श्रीमत्कृष्णसमाह्वयस्य विनाद्यमिह रामायणे।
प्रारब्धः पददीपकः खलु मया यस्मिन् सहस्रार्पिते।
सारार्थः परिगृह्यते कृतिवरैः क्लेशविना सर्वदा॥
\+ + + + +

इति भरयारण्यटीका समाप्ता॥

रससप्तिमुनी शाके श्रीजनार्द्दनदासकः
चक्रेयदिमं ग्रन्थं सुमधूर्णां सुखावहम्॥ + ॥ + ॥

श्रीकृष्णाय नमः॥ श्रीविन्दाय नमः॥ वासुदेवाय नमः॥
श्री श्री श्री श्री श्री श्री श्री यथादृष्टमित्यादिदोष परिहारः॥ • ॥ • ॥

विशेषम्—पुस्तकेऽस्मिन्नरण्यारण्यनिर्म्मिता पददीपकाभिधा क्लिसितकरणादारभ्यमिर्थाय प्रकरणान्ता वर्त्तते॥

• No. 12. पद्मपुराणीय स्नानप्रयोगः। Padmapurāṇīya Snānaprayogaḥ. Substance, country-made yellow paper, 14 × 4. Folia, 1. Lines, 3–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A guide for daily bathing according to the rules laid down in the Padmapurāṇa, one of the Mahāpurāṇas. We quote below the whole text.

पद्मपुराणीय स्नानप्रयोगः। प्रातःकृत्यं कृत्वा स्विदतो विवाभाः परन्यासीदके पदविषयाद्युत्थ नाभिमात्रोदके प्रमदकः सविरस्कमज्जनं कृत्वा ओं तत् सदित्युच्चार्य चद्येत्यादि अमुक गोत्रः श्रीअमुकदेवशर्म्मा विष्णुप्रीति कामः स्नानमहं करिष्ये इति सङ्कल्प्य ओं नमो नारायणायेति मन्त्रेण चतुर्हस्तात्मकं चतुरस्रं पानीयं स्नानहस्तं परिकल्प्य

ओं विष्णोः पाद प्रसूतासि वैष्णवी विष्णुपूजिता।
पाहि न स्त्वेनसस्तस्मादाजन्ममरणान्तिकात्॥

तिस्रः कोट्योऽर्द्धं कोटी च तीर्थानां वायुरब्रवीत्।
दिवि भुव्यन्तरीक्षे च तानि ते सन्ति जाह्नवि॥
नन्दिनीत्येव ते नाम देवेषु नलिनीति च।
वृन्दा पृथ्वी च सुभगा विश्वकाया शिवासिता॥
विद्याधरी सुप्रसन्ना तथा लोकप्रसादिनी।
क्षेमा च जाह्नवी चैव शान्ता शान्तिप्रदायिनी॥

इत्यनेन गङ्गामावाह्य ओं नमो नारायणाय इति मन्त्रेण सप्तवाराभिजप्तं जलं पिबतु: पश्चात् तां मूर्द्ध्नि प्रक्षिप्य

ओं अश्वक्रान्ते रथक्रान्ते विष्णुक्रान्ते वसुन्धरे।
मृत्तिके हर मे पापं यन्मया दुष्कृतं कृतम्।
उद्धृतासि वराहेण कृष्णेन शतबाहुना।
नमस्ते सर्व्वलोकानां प्रभवारणि सुव्रते।
आहत्य मम गात्राणि सर्व्वं पापं प्रणाशय।

इत्येताभ्यां मन्त्राभ्यां मृदमामन्त्र्य तया गात्राणि प्रलिप्य अत्रैव विशेष मन्त्रान्तरं यथा—

ओं कुरुक्षेत्रं गयागङ्गा नैमिषं पुष्कराणि च।
तीर्थान्येतानि पुण्यानि स्नानकाले भवन्त्विह॥

इति संस्मृत्य नासाक्षिकर्णान् कराभ्यां पिधाय प्रवाहे प्रवाहाभिमुखः स्थिर-जले सूर्य्याभिमुखस्त्रिनिमज्जेत्। गङ्गायान्तु विशेषमन्त्रः

ओं विष्णुपादार्घसम्भूते गङ्गे त्रिपथगामिनि।
धर्म्मद्रवीति विख्याते पापं मे हर जाह्नवि।
श्रद्धया भक्तिसम्पन्ने श्रीमातर्देवि जाह्नवि।
अमृतेनाम्बुना देवि भागीरथि पुनीहि माम्॥

इति पठित्वा मज्जेत्॥

No. 13. लिङ्गार्च्चनचन्द्रिका। Liṅgārcanacandrikā. Substance, country-made reddish paper, 18 × 5 inches. Folia, 47. Lines, 10 in a page with a gulf of half an inch in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose and verse. Not correct. Complete.

A guide to the worship of Liṅgas or symbols of different kinds of Śiva, compiled by Sadāśiva, son of Gaṅgādhara, after consulting several works on the same subject, entitled Liṅgārcanacandrikā, entirely different from Liṅgārcaṇatantram, an original Tāntrika work noticed in No. 83 Tantras.

Beginning. ओं नमः शिवाय ॥

उमा कटितटस्फुरत् करिवराननावीक्षण
प्रसन्नहृदयं धिया सदयमिन्दुचूडं महम्।
प्रणम्य गिरिजाधवं भजनभावदत्तेप्सितम्
शिताननमनामयं प्रियमुमासहायं मुदा ॥
वंशेऽस्मिन् दशपुत्रनामनि महान् विप्रर्षिर्जातस्तमूत्
सूनुस्तस्य सुधी गदाधर इति ख्यातो जगत्याख्यया।
तत्पुत्रेण सदाशिवेन विदुषा दृष्ट्वा निबन्धान् पुरा
श्रीलिङ्गार्चनचन्द्रिका विरचिता विद्वच्चकोरेष्टदा ॥
विविच्य गुणगौरवं गुणविवेचका मत्सरं
विहाय कथयन्तु तत्तदिह दूषणं सज्जनाः।
न फल्गुजनदूषणैः किमपि हीयते मामकं
दीनाश्रयणगर्हणा किमुदितेन खेदावहा ॥

Inorder to establish the superiority of Śiva over all gods and goddesses, extracts from Vedas, Upanisads, etc. are quoted here. It shows also that of the eighteen Mahāpurāṇas ten establish the greatness of Śiva though only one undergoes the name Śaiva, while of the rest only four are Vaiṣṇavas, two Brāhma, one Āgneya and one Sāvitra, as—

तत्र शैवानि शैवञ्च भविष्यञ्च द्विजोत्तमाः।
मार्कण्डेयं तथा लैङ्गं वाराहं स्कान्दमेव च।
मात्स्यमन्यत्तथा कौर्म्मं वामनञ्च मुनीश्वराः।
ब्रह्माण्डञ्च दशेमानि चौषि लक्षाणि संख्यया।
अन्यानां महिमा शिवस्यैव प्रकाश्यते।
असाधारणया मूर्त्या नाम्ना साधारणेषु च।
विदन्ति शिवशैवतानि शिवस्तेषु प्रकाश्यते ॥
विष्णोर्हि वैष्णवं तत्त्वं तथा भागवतं तथा।
नारदीयं पुराणञ्च गारुडं वैष्णवं विदुः ॥

ब्राह्मं पाद्मं तथाण्डं च पद्मेतापि च मिश्रकं ।
सावित्रं ब्रह्मवैवर्त्तमित्यष्टादश स्मृतम् ॥
दशशैवपुराणानि सात्विकानि विदुर्बुधाः ।
वैष्णवानि च चत्वारि तामसानि मुनीश्वराः ।
चत्वियाणां शीतधर्म्मास्तेषु तद्देवता हरिः ।
ब्राह्मे तु राजसे वैश्य शैव्ये सर्व्वेच सम्मताः ॥

Then the greater merit of the worship of Śiva in a symbol than that in an image has been discussed fully and Liṅgas (symbols) are also enumerated thus—

वर्णानां परमो धर्मः शिवलिङ्गार्च्चनं परं ।
न तस्मादपरो धर्म्मो वर्णानां परमो नृपाः ॥
लिङ्गार्च्चनप्रभावस्तु वेदेषु बहुधा श्रुतः ।
वेदैरपि न विज्ञातस्तत् प्रभावो नराधिप ॥

लिङ्गाभावेतु प्रतिमायां शिवपूजनं कार्य्यम् । विद्याधरसंहितायां —
लिङ्गं प्राधान्यतः पूज्यं तथावेरञ्च गौणकम् ।
लिङ्गाभावे तु वेरः स्यात् पूजायां स्थापने मतेति ।

पद्मराग-काश्मीर-पुष्पराग इन्द्रनील गोमेदविद्रुममौक्तिकराजत-सौवर्णहीरक-पारदपाषाणशिवनामः पार्थिवमुत्तरोत्तरमिति ॥

Afterwords which of these Liṅgas is to be worshipped by each of the four castes, the definition of each kind of the Liṅgas, the manner of worship, etc. are treated of with authorities of several Śāstras. It ends as follows—

लिङ्गपूजनं परार्थे न कार्य्यं तदुक्तं शिवरहस्ये —
शिवलिङ्गार्च्चनं विप्रो यः परार्थे करिष्यति ।
स वेदराशिपूर्णोऽपि पिशाचो भवति ध्रुवम् ॥
अनन्तफलदं धर्म्मं शिवलिङ्गार्च्चनात्मकं ।
कः प्रयच्छति मूढात्मा परस्मै धनलोभतः ॥
शरीरमपि देयं स्यात् कदाचित् धनलोभतः ।
फलं न देयमन्यस्मै शिवलिङ्गार्च्चनोद्भवम् ॥
वेदपारायणैर्धर्म्मैरनन्तैरपि सर्व्वदा ।
अयाजनशतपोभिश्च तत्पापं न विनश्यति ॥

Colophon. इति दशरथपुत्र पाठक सदाशिव कृता लिङ्गार्च्चनचन्द्रिका समाप्ता।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शिवमाहात्म्यतल्लिङ्गभेदतदर्च्चनपद्धतिप्रभृतीनि सम्यक् विस्तरशः समालोचितानि।

No. 14. श्रीकृष्णाष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्। Śrīkṛiṣṇāṣṭottaraśatanāmastotram. Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 6–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to Kṛiṣṇa consisting of one hundred and eight different names *from the Brahmāṇḍapurāṇa from an interlocution of the* goddess of the Earth and Ananta.

पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्माण्डपुराणीय धरणिशेषसंवादान्तर्गत श्रीकृष्णोत्तरशतनामस्तोत्रं विद्यते।

No. 15. अक्रूरकृत स्तोत्रम्। Akrūrakṛita Stotram. Substance, country-made *yellow* paper, 12 × 4 *inches.* Folia, 2. Lines, 3–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to Kṛiṣṇa by Akrūra belonging to the Brahmavaivartapurāṇa

पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मवैवर्त्तपुराणान्तर्गताक्रूरकृतश्रीकृष्णस्तोत्रं वर्त्तते॥

No. 16. विपरीतप्रत्यङ्गिरा नारायणस्तोत्रविष्णुस्तोत्राणि। Viparītapratyaṅgirā Nārāyaṇastotra-Viṣṇustotrāni. Substance, *country-made* yellow paper, 12 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 5–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains three small works (1) Viparita Pratyangira, (2) Nārāyaṇastotra and (3) Viṣṇustotra, each complete in one fol. Of these the first is guide to the sacrifice performed in honour of goddess Pratyangira and the last two are prayers to Nārāyaṇa belonging to Kūrmapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् प्रत्यङ्गिरा, नारायणस्तोत्रं, विष्णुस्तोत्रञ्च वर्त्तते।

No. 17. दुर्गास्तोत्रम्। Durgāstotram. Substance, country-made yellow paper, 11 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to the goddess Durgā belonging to the Kāśikhaṇḍa.

पुस्तकेऽस्मिन् काशीखण्डप्रोक्तं दुर्गास्तोत्रं वर्त्तते।

No. 18. शनैश्चरस्तोत्रम्। Śanaiścarastotram. Substance, colourless Bāli Mill paper, 12 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 4-7 in a page. Character, Bengali Date, Śaka 1809. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A prayer to planet Saturn belonging to the Skandapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणोक्तं शनैश्चरस्तोत्रं वर्त्तते।

No. 19. गङ्गास्तोत्रम्। Gangāstotram. Substance, foolscap paper, 12 × 5 inches. Folia, 2. Lines, 9-12 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete

A prayer to goddess Gangā belonging to the Padmapurāṇam.

पुस्तकेऽस्मिन् पद्मपुराणप्रोक्तं गङ्गास्तोत्र वर्त्तते।

No. 20. रुद्राक्षमाहात्म्यम् । Rudrākṣamāhātmyam. Substance, country-made yellow paper, 12 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, somewhat old. Verse. Generally correct. Complete.

A treatise on the sacredness of Rudrākṣa seed belonging to the Śrīdharmapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीधर्मपुराणान्तर्गतं रुद्राक्षमाहात्म्यं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 21. सूर्य्याष्टकम् । Sūryyāṣṭakam Substance, country-made yellow paper, 12 × 4 inches. Folia, 1. Lines, 3-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly old. Verse. Generally correct. Complete.

Eight verses on the prayer to Sūryya, the sun, entitled Sūryyāṣṭaka, belonging to the Padmapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् पद्मपुराणान्तर्गतं सूर्य्याष्टकं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

TANTRAM.

No. 1. राधातन्त्रम् । Rādhātantram. Substance, country-made yellow paper, 15 × 4 inches. Folia, 60. Lines, 2-6 in a page, with gap of half an inch in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A Tāntrika treatise on rites and observances for the guidance of Śakti worshippers in the form of a dialogue between Hara and Pārvatī. Catalogued in No. 76 Tantras.

शक्तिपूजादिविषयकत्याचिकनियमविशेषो राधातन्त्रं नाम ।

No. 2. कालीतन्त्रम् । Kālītantram. Substance, yellow paper, 18 x 4 inches. Folia, 13. Lines, 7 in a page, with a galf of an inch in middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Not correct. Complete.

An original Tāntrika work treating of the greatness of the goddess Kālī entitled Kālītantra. Although the name of the work and the subject treated of in it are the same as in the work described in No. 126 Tantra, the reading differs here and there from that and there is also a chapter more at the end it being complete in twelve chapters instead of eleven.

Beginning. ओं नमः परदेवतायै ।

कैलासशिखरारूढं देवदेवं जगद्गुरुम् ।
उवाच पार्व्वती देवी भैरवं परमेश्वरम् ॥
देवदेव महादेव सृष्टिस्थितिलयात्मक ।
किन्नामधेयं धाम श्रोतुमिच्छामि तत्त्वतः ॥
कालिका या महाविद्या समस्त भेदसंयुता ।
सपर्य्याभेदसहिता चतुर्व्वर्गफलप्रदाम् ॥

End.

अनया सदृशी विद्या त्रिषु लोकेषु दुर्ल्लभा ।
ब्रह्मकोटिसहस्रेषु जिह्वाकोटिशतैस्तथा ॥
वक्तुं न शक्यते देवि किमन्यैर्बहुभाषितैः ।
स्तवेन चन्दनेनापि बाधाबाधा प्रपद्यते ।
दर्शनेन कालिका साक्षाद् राजदर्शनसेवया ।
तारा ब्रह्ममयी प्रोक्ता तत्पुत्र्यास्तु तथा परा ॥
एताः कुलान्विताः कार्य्या बाला कुलात्मिका ।
स्त्रीमूलमिदं सर्व्वं पूर्व्वेव कथितं प्रिये ॥
इदानीं मन्त्रसिद्धेस्तु कारणं शृणु सुव्रते ।
विना योगेन भक्तेन सर्व्वेणापि समाहितः ॥
लक्षं प्रजपेन्मन्त्रं सर्व्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
चतुष्पथे शून्यगृहे पूजयेद् यस्तु चण्डिकाम् ।
न तस्य दुर्ल्लभं किञ्चित् त्रिषु लोकेषु विद्यते ॥
स पठनेन देवेशि सर्व्वपापैः प्रमुच्यते ।
एतत् गुप्तं महादेवि पुत्रेभ्योऽपि न दर्शयेत् ॥
अन्यथा प्रेतराजस्य भवनं + + व्रजेत् ॥

Colophon. इति काल्लीतन्त्रे द्वादशः पटलः ॥ ० ॥ ० ॥

विवरणम्—कालीतन्त्रमिदं मिश्रीकृतन्त्राख्यामन्यतमम् ।

No. 3. कुलार्णवतन्त्रम् । Kulārṇavatantram. Substance, country-made colourless paper, 18 × 4 inches. Folia, 43, (of which fol. 1 is wanting). Lines, 5–9 in a page, with a gap of about in inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Verse. Generally correct. Incomplete, (having neither beginning nor end).

An original Tāntrika work attributed to Śiva treating especially *of rites of Kulācāras among other subjects such as the creation etc.* Noticed in No. 14 Tantras.

विवरणम्—कुलार्णवाभिधोऽयं तान्त्रिकनिबन्धः कुलाचारमाहात्म्यप्रकाशकः ।

No. 4. मुण्डमालातन्त्रम् । Muṇḍamālātantram. Substance, country-made yellow paper, 21 × 7 inches. Folia, 45. Lines, 4–6 in a page. *Character, Bengali. Date,* ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete.

An original Tantra corresponding fully with the work noticed in No. 119 Tantras.

मुण्डमालाभिधस्तान्त्रिको निबन्धोऽत्र सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No 5. मायातन्त्रम् । Māyātantram. Substance, *country-made* colourless paper, 12 × 3 inches. Folia, 35. Lines, 4 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse Not correct. Complete.

An original Tāntrika work treating of the influence of Māyā or illusion, entitled Māyātantra, complete in seven paṭalas.

अत्र मायातन्त्राभिधः कवितान्तिकनिबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 6. लिङ्गार्चनतन्त्रम् । Liṅgārcanatantram. Substance, Bāli paper of yellow colour, 14 × 10 inches, bound in book form Folia, 117. Lines, 8-13 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

An original Tāntrika work on the worship of Śivaliṅga in the form of a dialogue between Śiva and Pārvrtī, entitled Liṅgārcana Tantra.

अत्र लिङ्गार्चनतन्त्रं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

N. B.—Under this number an incomplete copy of the Liṅgārcanatantram, described in No. 83 Tantras, is found also.

पुस्तकेनानेनसह लिङ्गार्चनतन्त्रमपि खण्डितं वर्त्तते ।

No. 7. महानिर्व्वाणतन्त्रम् । Mahānirvāṇatantram. Substance, country-made yellow paper, 21 × 10 inches Folia, 89. Lines, 4-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Incomplete.

An original Tentrika work and the most revered of all the Tantras attributed to Mahādeva. The codex under notice contains only the first half of the text.

अत्र सुप्रसिद्धस्य महानिर्व्वाणतन्त्रस्य पूर्व्वार्द्धमात्रं वर्त्तते ।

No. 8. पिच्छिलातन्त्रम् । Picchilātantram. Substance, country-made yellow paper, 23 x 10 inches. Folia, 18, (of which fol. 1–9 both including are wanting). Lines, 11–12 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Verse. Generally correct. Incomplete.

An original Tāntrika work entitled Picchilātantra, divided into two parts. Of which the codex under notice contains only the first part, complete in 16 Paṭals or chapters of which almost the whole of the first Paṭala is wanting.

पुस्तकेऽस्मिन् पिच्छिलाख्यतन्त्रस्य पूर्व्वभागमात्रं खण्डितं वर्त्तते ।

No. 9. शक्तितन्त्रम् । Śaktitantram. Substance, country-made yellow paper, 23 x 10 inches. Folia, 9. Lines, 10–13 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This contains an incomplete text of the Śaktitantram.

पुस्तकेऽस्मिन् शक्तितन्त्रमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 10. तन्त्रसारः । Tantrasāraḥ. Substance, country-made colourless paper, 20 x 4 inches. Folia, 231. Lines, 5–8 in a page, having a bluch about 1½ inch square in the middle Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out and writing effaced in parts, with different hand writings. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A Tāntrika compilation, entitled Tantrasāra, by Kṛisnānanda surnamed Āgamavāgīśa. Noticed in Nos. 27, 28 and 29 Tantras.

पुस्तकेऽस्मिन् आगमवागीशोपाधिक कृष्णानन्दसंगृहीततन्त्रसारः संपूर्णो वर्त्तते ।

No. 11. श्यामाकल्पलता । Śyāmākalpalatā. Substance, country-made colourless paper, 18 × 4 inches. Folia, 74, (of which fol. 59–69 both including are wanted). Lines, 6–8 in a page, with golf of an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A Tāntrika compilation on the greatness, worship, etc. of Śyāmā (Kālī), under the name Śyāmākalpalatā, compiled from several original Tāntrika works by Rāma. The codex under notice being incomplete we are unable to describe the work fully. It contains only three stavakas or chapters. Of which the first treats of Vidyādhara the way to find out the forms of mystic words (Mantras) and Vidyāmāhātmya, the greatness and powers of them. The second is named Dikṣāprakaranopadeśa or treating of instructions for Gurus in imparting the mystic words to his followers. The performance of daily worship (Nityapūjā) etc. are treated of in the third chapter.

Beginning. ओँ नमः परदेवतायै ।

मानातीतापि सन्वित् सृजति जगदवत्यत्ति विश्वैकहेतु-
र्विश्वात्मा बुद्धिचित्प्रकृतिमहदहङ्कारमाया स्वरूपा ।
वर्णात्मा वर्णधामा प्रकृतिरिति परा गीयते वेदविद्भि-
र्या सा साक्षात्तु तस्यै घनतिमिरभिदे सर्व्वमूर्त्यै नमोऽस्तु ॥
अज्ञानध्वान्तरूपाय चित्करैव भासते ।
दीनपाय कृपाधाम्ने श्रीकृष्णाय नमोनमः ॥
देवीं दुर्द्धरदैत्यदर्पदमनीं नत्वा शिरः पङ्कजे
धृत्वा श्रीगुरुपादपङ्कजरजो ध्यात्वा गुरूणां मतम् ।
तेषामाचरणञ्च तन्त्रनिवहानालोक्य यत्नादिमां
श्यामा कल्पलतां सतां वितनुते मोदया राम सुधीः
यद्यपि पूर्णानन्दैः सर्व्वरहस्यं सुदर्शितं व्यक्तम् ।
तत्र स्वातन्त्र्येण प्रायो लोको विभेति युगधर्म्मात् ॥
अत इह सर्व्वजनानामविगीताचारमार्गेण ।
अचिरसिद्धिफलेयं कल्पलता तन्यते अस्माभिः ।
स्वतन्त्रं वीरतन्त्रञ्च फेत्कारितन्त्रमेव च ।
कालिका कुलसर्व्वस्वं कालीतन्त्रञ्च यामलं ।
कुलचूडामणिश्चैव कुमारीतन्त्रमेव च ।
कुलार्णवं तथा काली कल्पं भैरवतन्त्रकम् ।

कालिका कुसुमहारं तदा घोरतरस्तवकम् ।
बोध्य तत् तत् प्रसादेन वक्ष्ये मोक्षप्रदायिनीम् ॥
कल्पो कल्पद्रुमप्रख्यां कालिकां भवभीतिहाम् ॥

End. नास्ति ।

Colophon. इति श्यामाकल्पलतायां नित्यपूजाप्रमाणो नामस्तोत्रस्तवकः ॥

विवरणम्—श्यामाकल्पलताभिधो रामकृष्णमहमित: श्यामाविषयकस्तान्त्रिको निबन्ध ॥

No. 12. तन्त्रदीपिका । Tantradīpikā. Substance, country-made colourless paper, 23 x 5 inches. Folia, 218. Lines, 3 10 in a page, with a block about one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A big Tāntrika compilation after the way of Kṛiṣṇānanda's Tantrasāra, by Śrīgopāla son of Harinātha and grand son of Āgamavāgīśa, under the name of Tantradīpikā.

अथ तन्त्रदीपिकानाम श्रीगोपालकृततान्त्रिकसंग्रहनिबन्धो वर्तते ।

No 13. ज्ञानवैभवतन्त्रसंग्रहः । Jñānavaibhavatantrasaṅgrahaḥ. Substance, country-made reddish paper, 15 x 3 inches. Folia, 1. Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A short collection of ślokas imparting true knowledge from several Tāntrika works, under the name of Jñānavaibhavatantrasaṁgraha, by Rāmānandatīrtha. The whole is quoted below.

Beginning. ओं नमः परमात्मने ॥

या काली भुवनेश्वरी गिरिसुता छिन्नान्नपूर्णाजया
मातङ्गीकमलाभया च बगला धूमावती षोडशी ।
तारा सा त्रिपुटा विशालनयना प्रत्यङ्गिरा भैरवी
बाला वाक्यविहारिणी मम हृदि ध्याता परा क्रीडतु ॥

अथागमं व्याख्यास्यामः। आगमयति आत्मानं प्रापयतीत्यागमः। आगम्यते यस्मादिति वा, ज्ञेनेति वा आगमशब्देन ब्रह्मात्मैकत्वप्रतिपादकशास्त्रमभिधीयते ; एकत्वं विना ब्रह्मप्राप्त्युपायान्तराभावात्। प्रमाणं दर्शयिष्यामः। तथाच आगमोऽत्र तन्त्रं तस्यार्थो यथा "तं त्रातिपतितं घोरे तन्त्रमित्यभिधीयते" इति कालीविलासीय व्युत्पत्त्या चोक्तार्थः सङ्गच्छते। एकत्वं विना त्राणासम्भवात्। एकत्वोपायं दर्शयामि ज्ञानसङ्कलीतन्त्रे

मन्त्रपूजाजपध्यानकर्म्माकर्म्मतथैव च।
होमो बलिस्तथा धर्म्म एतत् सर्व्वं निरर्थकम्।
अध्यात्म विद्या हि नृणां मुख्यमोक्षकरी भवेत्।

कुलार्णवे तु

उत्तमा सहजावस्था मध्यमा ध्यानधारणा।
अधमा जपरूपा च होमपूजाऽधमाधमा॥
क्रियायासपराः केचित् ब्रह्मचर्य्यपरायणाः।
अज्ञानसंवृतात्मानः सञ्चरन्ति प्रतारकाः॥
मन्त्रोच्चारश्च होमाद्यैर्भ्रमिताः क्रतुविस्तरैः।
एकभक्तोपवासाद्यैर्नियमैः कायशोषणैः॥
मूढाः परोक्षमिच्छन्ति मम माया विमोहिताः।
तस्मादिज्यादिकं कर्म्म लोकरञ्जनकारकम्।
मोक्षस्य कारणं साक्षात् तत्त्वज्ञानं कुलेश्वरि॥

भावचूडामणौ तु शिवं प्रति दुर्गा

वेदहीने द्विजे देव यथा मन्त्रोहतप्रभः।
विष्णुभक्तिं विना देव भक्तिर्न प्रभवेत् सदा॥

ज्ञानतन्त्रे

पुण्यं पापं सुखं दुःखं कुर्व्वन्ति माययाश्रिताः।
माया गुणवती भूत्वा भ्रामयेद्रससागरे॥
रसरूपः स एवात्मा स प्रभुः परमो मतः।
स जातः स मृतो बद्धः स मुक्तः स सुखी पुमान्।
स स्त्री पुमान्नपुंसकः स विष्णोऽनन्त एव सः।
नाना ध्यानसमायोगान्नानात्वं भजते प्रभुः।
एकएव स एवात्मा रसरूपी सनातनः।

कुलार्णवे तु

कर्म्मबद्धः सदा जीवः कर्म्ममुक्तः शिवः स्मृतः ।
अस्ति देवि परं ब्रह्म अद्वयी निर्म्मलः शिवः ॥
निर्गुणः सच्चिदानन्दस्तदंशा जीवसंज्ञकाः ।
भ्रान्तिबद्धः सदा जीवो भ्रान्तिमुक्तः सदा शिवः ।
यथा जले जलं क्षिप्तं क्षीरे क्षीरं घृते घृतम् ।
अविशेषो भवेत्तद्वज्जीवात्मपरमात्मनोः ॥

ज्ञानतन्त्रे

आत्मानं तन्मयं कृत्वा सोऽहं भावेन सर्व्वदा ।
विचरेत् द्विजशार्दूलः स्वात्मानं परितोषयेत् ॥
अज्ञानां भावनार्थाय प्रतिमाः परिकल्पिताः ॥

Colophon. इति रामानन्दतीर्थकृत ज्ञानवैभवतन्त्र संग्रहः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन श्रीरामानन्दतीर्थेन तत्त्वज्ञानविषयकाणि वचनानि नानातन्त्रेभ्यः संगृहीतानि ।

N. B.—Under this number another little work of the same author with the name of Yatibhāgavata, complete in nine folia of she same paper *of the same size having lines 2–7 in a page is to be found. But folio 6–8* (both included) being wanting it is turned an incomplete one.

In this work the unity and nature of the supreme being Parabrahma is ascertained after quoting authorities of several Paurāṇika texts.

पुस्तकेऽस्मिन् तस्यैव श्रीरामानन्दतीर्थाख्या परात्मतिर्यतिभागवतं नाम नवपत्रात्मिका वर्त्तते । तत्र नानापुराणवचनान्युद्धृत्य परब्रह्मस्वरूपमद्वितीयसच्चिदानन्दघनं निर्णीतं । परं पुस्तकस्यास्य ६, ७, ८ पत्राणामसद्भावात् खण्डितमिदं सञ्जातं पुस्तकम् ।

No 14 षट्चक्रादिनिरूपणं । Satcakrādinirūpaṇam. Substance, country made white paper, 9 x 3 inches Folia, 11. Lines, 4-5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A little work treating of Satcakras or circles in the body called Mūlādhāra etc, by Pūrṇānanda Paramahaṁsa.

Beginning. श्री गुरवे नमः ।

अथ तन्त्रानुसारेण षट्चक्रादिक्रमोद्गतः

उच्यते परमानन्दनिर्वाहः प्रथमोऽङ्कुरः ॥ १

End. योऽधीते निशि सन्ध्ययोरथ दिवा योगी स्वभावस्थितो

मोक्षज्ञाननिदानमेतदखिलं शुद्धं सुगुप्तं क्रमम् ।

श्रीमच्छ्रीगुरुपादपद्मयुगलालम्बी यतान्तर्मना

स्तस्यावश्यमभीष्टदैवतपदे चेतो नरीनृत्यते ॥

ColoPhon. इति श्रीपूर्णानन्दपरमहंसविरचितं षट्चक्रं समाप्तम् ।

पुस्तकेऽस्मिन् तन्त्रशास्त्रविनिर्णीत मूलाधारादि षट्चक्रनिरूपण वर्णते ।

No. 15. दुर्गाशतनामस्तोत्रम् । Durgāśatanāmastotram. Substance, white foolscap paper, 8 x 4 inches Folia, 6 Lines, 3-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete

A hymn to the goddess Durgâ consisting of one hundred special names of her uttered by Śiva at the request of Pārvatī in the fourth Paṭala of Mahiṣamardinī Tantra.

Beginning. श्रीदुर्गायै नमः । श्रीभवान्युवाच ।

नाथ कालीमयी माया चण्डीरूपेण विश्वगा ।

या सर्वाति परा शक्तिः सा दुर्गेत्यभिधीयते ॥

तस्या नाम फलं किञ्चित् कियता शीघ्र मोक्षदम् ।

त्वं ब्रूहि भगवन् देव जगतां हितहेतवे ॥

शिव उवाच ।

देवि तन्नाम माहात्म्यं देवोऽपि न हि वेदतत् ।

न सम्यग्वर्णितुं शक्तः पञ्चवक्त्रोऽप्यहं शिवे ॥

कोटि वर्षसहस्रेण शतेन गुणितेन च ।
सहस्रशीर्षा पुरुषो न तद् वक्तुं क्षमो भवेत् ॥
तथापि किञ्चिद्वक्ष्यामि यथाज्ञानं महेश्वरि ।

End.

ततस्तु शतनामन्तु यः पठेत् तत् फलं शृणु ।
इह भोगान् स वै भुक्त्वा स्वर्गलोके सुखाग्निभाक् ।
ततोऽन्ते च महेशस्य लोके सम्भोगमश्नुते ।
ततोऽपि विष्णुलोके च चिरं वसति नान्यथा ॥
ततो गत्वा ब्रह्मलोकं महाभोगान् समश्नुते ।
तदन्ते चण्डिका लोके वसेत् कल्पायुतं सुखी ॥
तथैव ज्ञानमासाद्य निर्वाणं मोक्षमाप्नुयात् ॥

Colophon. *इति श्रीमहिषमर्द्दिनीतन्त्रे भवानीमहेशसम्वादे श्रीमद्दुर्गायाः दकारादिशत नामस्तोत्रं नाम चतुर्थः पटलः ॥ दुर्गायै नमः श्रीं तत् सत् श्रीं काल्यै नमः श्रीं तत् सत् श्रीं तत् सत् ।*

विवरणम्—दुर्गाशतनामस्तोत्राभिधोऽयं तान्त्रिको निबन्धः ।

No. 16. दुर्गाशतनामस्तोत्रम् । Durgāśatanāmastotram. Substance, white foolscap paper, 8 × 4 inches. Folia, 10. Lines, 3–6 in a page. Character, Bengalí. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. *Generally correct. Complete.*

A different work of the same name but *treating of the same subject with different words as well as in different manner*, belonging to Muṇḍamālātantra.

Beginning, श्रीशिव उवाच ।

आधारभूते चाधेये धृतिरूपे धुरन्धरे ।
ध्रुवे ध्रुवपदे धीरे जगद्धात्रि नमोऽस्तु ते ॥

End.

इत्येवं शतनामानि कथितानि वरानने ।
नाम स्मरणमात्रेण श्रीभ्रष्टो न सम्भवः ॥
यः पठेत् प्रातरुत्थाय कृत्वा दुर्गापदस्तवम् ।
मुच्यते सर्वकर्मभ्यो नात्र कार्या विचारणा ।

सन्ध्यार्केऽपि दिवाभागे निशायां वा निशामुखे ।
पठित्वा शतनामानि मन्त्रसिद्धिर्भवेद्ध्रुवम् ॥
अज्ञात्वा स्तवराजञ्च दशविद्यां भजेद् यदि ।
तथापि नैव सिद्धिः स्यात् सत्य सत्यं महेश्वरि ॥

Colophon. इति मुण्डमालातन्त्रे श्रीदुर्गायाः शतनामस्तोत्रं समाप्तं । ओं तत् सत् ओं ॥

\+ \+ \+ \+

विवरणम्—मुण्डमालातन्त्रगतं श्रीदुर्गाशतनामस्तवमिदम् ॥

No. 17. दुर्गामन्त्रः । Durgāmantraḥ. Substance, polished bark of yellow colour, 8 × 4 inches. Folia, 1. Lines, 9–11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

This contains some mystic words used in the worship of goddess Durgā, entitled Durgāmantra.

अथ दुर्गामन्त्रो वर्ण्यते ।

No. 18. दुर्गामन्त्रः । Durgāmantraḥ. Though it has been labelled with the name of Durgāmantra, yet the contents of the codex is different from that. It really contains two folia of different description, fragments of two works on different subjects; not worthy of notice consequently we reject them

समालोचनायोग्यत्वात् परित्यक्तं पुस्तकमिदम् ।

No. 19. आर्य्यास्तोत्रम् । Āryyāstotram Substance, country-made colourless paper, 18 × 3 inches. Folia, 1. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to goddess Durgā, entitled Āryyāstotra.

पुस्तकेऽस्मिन्नार्य्यास्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 20. सटीक निःश्रेण्यादिस्तुतिः । Saṭīka Niḥśreṇyādistutiḥ. Substance, country-made yellow paper, 13 × 5 inches. Folia, 7. Lines, in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A prayer to the goddess Durgā, entitled Niḥśreṇyādistuti on account of its beginning with the word Niḥ-reṇi with an explanatory commentary on both the margins. Anonymous.

पुस्तकेऽस्मिन् निःश्रेण्यादिस्तुतिः सटीका वर्त्तते ।

No. 21. जगद्धात्रीपूजाप्रयोगः । Jagaddhātrīpūjāprayogaḥ. Substance, country-made yellow paper, 10 × 4 inches. Folia, 9. Lines, 6 9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly old Prose. Not correct. Incomplete.

A guide to the worship of the goddess Jagaddhātrī, entitled Jagaddhātrīpūjāprayoga. The work is not only incomplete but the leaves are in disorder.

पुस्तकेऽस्मिन् जगद्धात्रीपूजाप्रयोगोऽसम्पूर्णोऽसमञ्जस वर्त्तते ।

No. 22. कालीकवचं । Kālīkavacaṁ. Substance, country made yellow paper, 12 × 3 inches. Folia, 2. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Incomplete.

This codex contains an incomplete amulet under the name of Kālī kavaca.

पुस्तकेऽस्मिन् कालीकवचमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 23. पूजाविधिः । Pūjāvidhiḥ. Substance, country-made yellowish paper, 12 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to worship in general according to rules laid down in the Tantras, under the name of Pūjāvidhi. Anonymous.

पुस्तकेऽस्मिन् तन्त्रोक्त पूजापद्धतिर्वर्त्तते ।

No. 24. अपराजितास्तुतिः । Aparājitāstutiḥ. Substance, country-made colourless paper, 11 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Verse and prose. Not correct. Complete.

A prayer to the goddess Aparājitā to be recited for easy performance of difficult works.

पुस्तकेऽस्मिन्नपराजितास्तुतिर्वर्त्तते ।

No. 25. महिम्नःस्तवः । Mahimnaḥstavaḥ. Substance, white foolscap paper, 9 × 4 inches. Folia, 18. Lines, 2 in a page, except first 3 fol. which containing a commentary incomplete in both the margins have 7-12 lines in the page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A prayer to the god Śiva generally known as Mahimnaḥ stava, on account of its beginning with the word Mahimnaḥ, meaning greatness, by Puṣpadanta a Gandharva, who being destitute of his own supernatural power by the anger of Śiva, composed this prayer inorder to satisfy him.

पुस्तकेऽस्मिन् महिम्नः स्तवाख्यं पुष्पदन्तकृतं शिवस्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 26 महिम्नःस्तोत्रम् । Mahimnaḥstotram. Substance, Bāli Mill colourless paper, 9 × 4 inches. Folia, 9. Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, 1713. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the Mahimnaḥ stotra, copied by a Brāhmaṇa named Rāmanātha in Śaka 1713.

इत्येतस्मिन् महिम्नः स्तोत्रं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 27. महिम्नःस्तवः । Mahimnaḥstavaḥ. Substance, foolscap paper, 9 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 1-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse and prose. Incomplete.

Although the codex is labelled with the name of Mahimnaḥ stava it contains one line only of the same subject. The other pages of it are filled up with fragments of the following subjects Jagaddhatri-stava, Meghadūta etc. consequently not worth description.

No. 28. महिम्नःस्तवटीका । Mahimnaḥstavaṭīkā. Substance, country-made colourless paper, 13 × 6 inches. Folia, 14. Lines, 7-10 in a page. Character, Bengali. Date. ? Appearance, nearly old. Prose. Generally correct. Complete.

A complete commentary on the Mahimnaḥ stava. Anonymous.

इत्येतस्मिन् महिम्नः स्तवटीका सम्पूर्णा वर्त्तते ।

No. 29. विष्णुपञ्जरभेदकवचं । Viṣṇupañjarabhedakavacam. Substance, country-made yellow paper, 10 × 4 inches, page one only having nine lines Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

An amulet under the name Viṣṇupañjarabhedakavaca, belonging to a discourse between Hari and Hara. As the whole text is complete in nine lines only, we quote below the entire text.

श्री नमो गणेशाय । श्रीभगवानुवाच ।

विष्णुपञ्जरदिव्यस्य सर्व्वपापप्रणाशनं ।

सर्व्वरक्षाकरं त्वया प्रणष्व भगवन् शिव ।

हृषीकेशः शिरः पातु कण्ठं पातु महाहरिः।
वराहः पातु वौ स्कन्धौ बाहू मे मधुसूदनः॥
हृदयं वासुदेवश्च मध्यं पातु जनार्दनः।
पृष्ठं त्रिविक्रमः पातु कटिं पातु सनातनः॥
मध्ये पातु सदा शौरिः कुक्षौ पातु नरोत्तमः।
द्वौ पार्श्वौ पुण्डरीकाक्षः गुह्यं पात्वच्युतः सदा
अङ्गुलिं पद्मनाभश्च जानू वै पुरुषोत्तमः।
जङ्घे दामोदरः पातु गोविन्दश्चरणद्वयम्॥
नृसिंहः पातु सर्व्वत्र सर्व्वाङ्गे धरणीधरः।
सर्व्वशास्त्रमयो देव शरीरं रक्ष मे सदा॥
लिखिला भूर्ज्जपत्रे च करे शिरसि धारयेत्।
संग्रामे विजयेत् शत्रु गरुडः कुण्डलिं यथा॥
राजद्वारे श्मशाने च सङ्कटे राजविग्रहे।
न भयं क्वचिदाप्नोति विष्णुना कीर्त्तितं स्वयं॥

इति श्रीहरिहरसम्वादे विष्णुपञ्जरभेदकवच सम्पूर्णम्॥

No. 30. नवग्रहकवचं। Navagrahakavacam. Substance, country made yellow paper, 15 x 5 inches. Folia, 1. Lines, 8 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct Complete.

This codex contains a Kavaca or amulet relating to Navagrvha or nine planets of the Hindus, as mentioned in the Grahayāmala, an original Tāntrika work. We quote below the whole.

ओं॥ अथ नवग्रहकवच। श्रीपार्व्वत्युवाच
ग्रहाणां शान्तिजनकं सर्व्वोपद्रवनाशकम्।
सर्व्वसम्पत्तिजनक उपायं वद हे प्रभो॥
श्रीशिव उवाच।
ग्रहाणां कवचं देवि दुर्ल्लभं भुवनत्रये।
पाठमात्रेण देवेशि ग्रहदोषनिवारणम्॥
गोचरे वा विलग्ने वा दुष्टग्रहसमाकुले।
नाडीचक्रे राशिचक्रे कुण्डलीकेतुमण्डले॥
यदि दुष्टग्रहस्तिष्ठेत् शुभं स्यात् पाठमात्रतः।

अस्य नवग्रहकवचस्य विष्णुर्ऋषिस्त्रिष्टुप् छन्दः। श्रीनवग्रहो देवता ग्रहोपद्रवशान्तये विनियोगः॥

ओं ललाटे मे रविः पातु कण्ठं पातु कलङ्कभृत्।
हृदयं भूमिपुत्रश्चोदरं रक्षतु सोमजः॥
गुरुः कटिं सदा रक्षेत् गुह्यं रक्षतु भार्गवः।
शनैश्चरः पातु जङ्घे पादौ रक्षतु दैत्यजः॥
केतवः पान्तु सर्व्वाङ्गं केशवः पातु सर्व्वदा।
इदं हि कवचं देवि दुष्टग्रहनिवारणम्॥
ग्रहतुष्टिकरं भद्रे सर्व्वसम्पत्तिदायकम्॥

इति यद्रयामले हरपार्व्वतीसंवादे नवग्रहकवचं समाप्तं॥ ओं तत् सत्॥

विवरणम्—नवग्रहकवचं यद्रयामलोक्तं सम्पूर्णमत्र वर्त्तते।

No. 31. अवधौतगीता। Avadhautagītā. Substanee, country-made yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 2 (not marked). Lines, 9–11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Not complete.

This codex contains only the fifth and sixth chapters of the Avadhautagītā, by Dattātreya.

पुस्तकेऽस्मिन् दत्तात्रेयविरचिताया अवधौतगीतायाः पञ्चमषष्ठप्रकरणे वर्त्तेते।

No. 32. कल्पलतातन्त्र। Kalpalatātantra. Substance, country-made yellow paper, 11 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 3–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Correct. Incomplete.

This codex contains only the fifth chapter of Kalpalatātantra, dealing with the worship of Dakṣiṇākālikā, its proper time and the good result derived from it.

पुस्तकेऽस्मिन् कन्यसतातकस्य षष्टमपटलो विद्यते ।

No. 33. कामधेनुतन्त्रम् । Kāmadhenutantram. Substance, country-made yellow paper, 13 x 3 inches. Folia, 51. Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Generally correct. Complete.

A Tāntrika work treating of Mantras or Vijas, entitled Kāmadhenutantram. Noticed in No. 9 of vol. 16 of the descriptive catalogue of Sanskrit Mss. of Sanskrit College Library.

पुस्तकेऽस्मिन् कामधेनुतन्त्रं सम्पूर्णं विद्यते ।

No. 34. कालीतन्त्रम् । Kālītantram. - Substance, country-made reddish paper, 13 x 2½ inches. Folia, 10. Lines, 7-9 in a page, with a gap of ½ in. x 1 in. in the middle. Character, Bengali. Date, Śakāvdā 1697. Appearance, not fresh. Verse. Generally correct. Complete.

An original Tāntrika work on the superiority of the goddess Kālī, noticed in No. 2 App. Tantras of this Catalogue. But it differs from that Ms. in a few passages and in the number of chapters it contains. It is complete in eleven chapters, while the other in twelve. From the colophon we see that it was copied by one Kālīprasāda Sarmā, during the month Śrāvana of the Śakāvdā 1697.

विवरणमत्रतपूर्वम् ।

No. 35. काल्यादिस्तवाः । Kalyādistavāh. Substance, country-made yellow paper, 18 x 3 inches. Folia, 1. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Verse. Not correct.

This codex contains the prayers to Kālī, Nārāyana and Śiva.

पुस्तकेऽस्मिन् कालीशिवनारायणानां स्तवा वर्त्तन्ते ।

No. 36. कालीऊर्द्धाम्नाय । Kālīūrddhāmnāya. Substance, country-made yellow paper, 13 x 2½ inches. Folia, 18. Lines, 3-6 in a page with a gap of one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Not complete.

This codex contains an exhaustive explanation of the principles of Tantra in the form of a conversation of Kālī and Śiva, entitled Kāliūrddhvāmnaya, upto the end of its tenth chapter. Noticed in No. 22 Tantras vol. 16, descriptive catalogue of Sanskrit Mss. of Sanskrit College Library.

Beginning. श्रीं परमदेवतायै नमः ।

सर्व्वामायमयीं विद्यां सर्व्वाम्नायनमस्कृतां ।
सर्व्वसिद्धिप्रदां देवीं नमाम्यचिन्त्यरूपिणीम् ।

श्रीदेव्युवाच ॥

देवदेव महादेव परमेश पुरातन ।
प्रसीद गुह्यं मे ज्ञानं कथयस्व प्रियम्वद ।
सर्व्वशास्त्रेषु तन्त्रेषु गुह्यं यद्दृष्टवत्रातः ।
तत्प्रकाशय सत्यस्ते यद्यहं तव वल्लभा ॥

शिव उवाच ।

कथन्ते कथयिष्यामि गुप्तं यच्चवलात्मिके ।
स्त्रीसभावान्महत्तत्त्वं न जानासि सुखप्रदं ।

श्रीदेव्युवाच ।

सुस्थिराहं भविष्यामि भावना हृष्टितत्परा ।

श्रीशिव उवाच ।

देवतागुरुमन्त्राणामैकभावेन भावयेत् ।
प्रथमाभ्याध मन्त्राणामर्थैदात्मवज्जगत् ।

अखण्डमण्डलाकारं व्याप्तं येन चराचरं ।
तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥
अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ।
ततो, प्रमाणं संविद्धि दीर्घं अर्धवितस्तिकं ।
वायोः शरीरं सविद्धि द्वादशाङ्गुलसम्मितं ।
सर्व्वदेहेषु देवेशि शरीरं त्रिविधं स्मृतं ।
कारणञ्च तथा सूक्ष्मं स्थूलञ्च परमात्मनः ।

श्रीदेव्युवाच ।

निर्गुणस्याप्रमेयस्य ह्यलक्ष्यस्याप्यनात्मनः ।
कथं सर्गादिकर्त्तृत्वं च ब्रह्मण उपपद्यते ।
चैतन्यं स्वप्रकाशञ्च स्वयं ज्योतिर्मयं विभुं ।
निर्व्विकारं महामायाप्याज्ञानमादधेत् कथं ।
यतो माया तमो रूपानाश्रयीति च भास्करं ।
तथैव मायाऽप्याज्ञान नाश्रयीति कुतेश्वरः ।

श्रीशिव उवाच ।

मायया सबलं ब्रह्मकारकं देहिनां प्रभुः ।
दुर्घटत्वमविद्याया भूषणं न तु दूषणं ॥
ब्रह्मणो जायते देवि महत्त्वं ईक्षरूपकं ।
महत उत्पद्यमानोऽयमहङ्कारस्त्रिधाऽभवत् ।
सात्त्विकादिषु भेदेन शक्तिभेदः क्रमाद्भवेत् ।
सात्त्विकी ज्ञानशक्तिः स्यात् क्रियाशक्तिश्च राजसी ।
तामसी द्रव्यशक्तिश्च जगतो मोहकारिणी ।
दिशो वायुश्च सूर्यश्च वरुणः सुचिकित्सकः ।
शक्तीपदजाश्च विज्ञेया ज्ञानेन्द्रियाधिदेवताः ।
ज्ञानशक्तेः प्रजायन्ते क्रियाशक्तेरिमे गुणाः ।
अग्निरिन्द्रश्च विष्णुश्च मित्रश्चापि प्रजापतिः ।
कर्म्मेन्द्रियगता देवास्तामसाश्च परे सुराः ।
इन्द्रो ब्रह्मा च रुद्रश्च चैतन्यः चेतसंस्थितः ।
एते पञ्चदशादेवा मनसैव सुसाधकाः ।

End. नास्ति ।

Colophon.

As this codex is incomplete, the last colophon is not to be found, but at the end of its tenth chapter we find the colophon.

इति श्रीकाली कल्पतरौ दशमपटलः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीकालीकल्पतरोग्रन्थस्य दशपटला विद्यन्ते ।

No. 37. चिन्तामणितन्त्रम् । Cintāmaṇitantram. Substance, country-made reddish paper, 14 × 2½ inches. Folia, 12. Lines, 7-9 in a page, with a gap of ½ in. × 1 in. in the middle. Character, Bengali. Date, 1696. Appearance, old Verse. Generally correct. Complete.

An original Tāntrika work treating mostly of the Yonimudra, and the power and meaning of Mantras, entitled Cintāmaṇitantra, complete in seven chapters, including an amulet named Mātṛkājaganmaṅgala Kavaca at the end.

Beginning. ओं नमः शिवाय ।

श्रीपार्वत्युवाच ।
देवदेव महादेव नीलकण्ठ तपोधन ।
शूलपाणे महादेव कथ्यतां चन्द्रशेखर ।
सर्वं हि परमेशान श्रुतं तव मुखात् प्रभो ।
एवं पृच्छामि देवेश गुह्यतत्त्वं वृषध्वज ॥
मन्त्रतत्त्वं महेशान चैतन्यञ्च तपोधन ।
योनिमुद्रां महादेव तत्त्वत्रयपरात्परं ।
तत्त्वत्रयं महादेव कथ्यतां मे पिनाकधृक् ।

End.

न विद्यां परमेशानि दीक्षां कुर्य्यात् शुचिस्मिते ।
दीक्षां कुर्य्यान्महेशानि महाविद्यासु पार्व्वति ।
विद्यां हि वह्निजायान्तां प्रथमं दीक्षितां प्रिये ।
न कुर्य्यात् परमेशानि कदापि शूद्रजातयः ।
कवचं प्रपठेद्देवि वह्निजायासमन्वितं ।
एतत्तत्त्वं महेशानि यो जानाति नरोत्तमः ।
स एव तु महादेवो देवीपुत्रश्च साधकः ॥

Colophon. इति चिन्तामणितन्त्रे हरपार्वतीसंवादे मातकाशीजगन्मङ्गलं नाम कवचं समाप्तम् । श्रीकालीप्रसादशर्म्मणा लिखितं पुस्तकमपि तस्य शकाब्दाः १६९६ ॥

From this colophon we see that this Ms. also was copied by Kālīprasād Śarmā to whom it belonged.

पुस्तकेऽस्मिन् चिन्तामणितन्त्रनामधेयो योनिमुद्रादिविषयकस्ताम्त्रिकनिबन्धो वर्त्तते ।

No. 38. **जगद्धात्रीपूजाप्रयोगः ।** Jagaddhātrīpūjāprayogaḥ. Substance, country made yellow paper, 10 × 4 inches. Folia, 9. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

An incomplete guide to the worship of the goddess Jagaddhātrī, named Jagaddhātrīpūjāprayogaḥ.

पुस्तकेऽस्मिन् जगद्धात्रीपूजाप्रयोगोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 39. **जगद्धात्रीपूजाप्रयोगः ।** Jagaddhātrīpūjāprayogaḥ. Substance, country-made yellow paper, 9 × 3½ inches. Folia, 10. Lines, 3-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worn out and torn in some parts. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A guide to the worship of the goddess Jagaddhātrī, entitled Jagaddhātrīpūjāprayogaḥ.

पुस्तकेऽस्मिन् जगद्धात्रीपूजाप्रयोगोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 40. **जगद्धात्रीपूजापद्धतिः ।** Jagaddhātrīpūjāpaddhatiḥ. Substance, country-made yellow paper, 11 × 3½ inches. Folia, 1. Lines, 9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains a small portion only of Jagaddhātrīpūjā-paddhati, a guide to the worship of the goddess Jagaddhātrī.

पुस्तकेऽस्मिन् नित्यजगद्धात्रीपूजापद्धतेरंशमात्रं विद्यते ।

No. 41. **जपरहस्यम् ।** Japarahasyam. Substance, country-made reddish paper, 13 × 2½ inches. Folia, 1. Lines, 8 in a page, with some marginal notes. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A guide to Japas or muttering prayers, entitled Japarahasyam.

Beginning. अथ जपरहस्यं ।

जपक्रमं प्रवक्ष्यामि शृणुष्व कमलानने ।
येन विना न सिध्येत कल्पकोटिशतैरपि ॥
विपरीतफलञ्चैव सफलं क्रमयोगतः ।
कुल्लुकां मूर्द्धि संजप्य दशधादौ जपस्य च ।
दशधा प्रजपेत् हृदये साधकोत्तमः ।
कण्ठदेशे महासेतुं प्रजपेद्दशधा ततः ॥

End. अति गुह्यतमं सर्व्वं न प्रकाश्यं कदाचन ।
गोपनीयं प्रयत्नेन यदीच्छेच्छुभमात्मनः ॥
न देयं परशिष्येभ्यो ध्यानभक्तिविहीनाय च ।
प्रिये ! कुलाचार विहीनाय दुर्ज्जनाय शठाय च ॥
देयं भक्ताय शिष्याय वदान्याय महात्मने ।
देवतागुरुमन्त्रेषु समभावपराय च ।
निन्दकेभ्यः शठेभ्यश्च पशुभ्यो नैव दर्शयेत् ॥

Colophon. इति जपरहस्यं समाप्तम् ।

पुस्तकेऽस्मिन् जपरहस्यनामधेयो जपविषयकः निबन्धो वर्त्तते ।

No. 42. तन्त्रराजटीकामनोरमाख्या । Tantrarājaṭīkāmanoramākhyā. Substance, a kind of polished bark fit for writing, 20 × 4½ inches. Folia, 159. Lines, 9-13 in a page, with a gap of nearly 1½ inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Śakāvda, 1648. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on the Tantrarāja or Kadīmatatantra, entitled Manoramā, by Subhagānandanātha, surnamed Prapañcasārasiṁharājaprakāśa. Noticed in No. 24, 25 Tantras, of vol. 16 of descriptive catalogue of Sanskrit Mss. of Sanskrit College Library.

The colophon there is not complete. We quote from this codex the complete colophon below :—

इति षोड़श नित्यतन्त्रेषु श्रीकादिमताख्यस्य परिपूर्णस्य तन्त्रस्य प्रपञ्चसार-
सिंहराजप्रकाशाभिधानेन सुभगानन्दनाथेन विरचितायां मनोरमाख्यायां
देवतादेशिकशिष्यप्रपञ्चादीनां परमार्थस्वरूपप्रकाशनपरं षट्त्रिंशपटलं
परिपूर्णं परामृष्टं । ग्रन्थसंख्या षट्त्रिंश पटली ज्ञेया शिवतत्त्वमयीऽथ च ।
षष्ट्यर्द्धसहस्रश्च व्याख्यायन्याः शतद्वयं ॥ २६० ॥ तन्त्रे प्रकरणान्यत्र
श्रीमत् कादिमताह्वये । शतानां नवकं श्लोक त्रिंशता च समन्वित ॥ ९२१ ॥
सूक्ति भूमा न माधुर्यं भाग्यं गम्भीरसिद्धिगा । संवत्सुरश्रीरित्येकविंश-
त्यक्षरसंख्यया ॥ यन्त्राणि सुः । २२६००२९७९९२११४१९५०६४६४ ॥

कादिमते तन्त्रे प्रोक्तानि तत्र च ।
काष्टयन्त्राण्यनन्तानि आदिवर्णोत्थितानि च ।
सम्भूय श्रीकादिमते तन्त्रे व्याख्यानसंख्यया ।
श्रीमत् कादिमते तन्त्रे व्याख्याने ग्रन्थसंख्यया ।
सहस्राणां द्वादशकं न्यूनं पञ्चाशतैरितिं ॥ ११९५ ॥
काश्मीरराजस्य गुरुः श्रीकण्ठेशो द्विजेश्वरः ।
दक्षिणापथपुण्यौघ परिणामाब्धयोदधिः ॥
कदाचिदागतौ द्रष्टुं रामसेतुं स्वलीलया ।
तेनैवानुगृहीतोऽभून्मध्ये मार्गं नृसिंहराट् ॥
तन्त्राण्यधीतवानस्माच्छिष्याणां तेषु निर्मितौ ।
व्याख्या मनोरमाभिख्या तेन कादिमतस्य तु ॥
सुभगानन्दनाथेन द्वाविंशपटलावधि ।
तदाज्ञयावशिष्टानां पटलानां विनिर्ममे ॥

चतुर्दशानां तच्छिष्यः प्रकाशानन्ददेशिकः।
तां सुन्दरवर श्रीमदाज्ञाख्यां प्राक् समदापत: ॥

समाप्ता चेयं तन्त्रराजटीका मनोरमा व्याख्या। शुभमस्तु + शक १६४८ ॥

From this colophon we find that Śrīkanthesa, the spiritual guide of the king of Kāśmīra, in course of his pilgrimage to Rāmasetu, visited the king Nrisiṁha, who studied the Tantras from him. It was at the instance of the latter that Subhagānandanātha composed this commentary, upto the end of the twenty-second Paṭals, while the remaining fourteen Paṭalas were completed by his pupil Prakāśānandadeśika with his permission.

No. 43. तन्त्रसारः। Tantrasārah. Substance, country-made yellow paper, 20 × 7 inches Folia, 282 and 3 supplementary folia, containing an index and the Yantras. Lines, 7–10 in page, with a gap of one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of the Tantrasārah, the famous Tāntrika compilation by Mahāmahopādhyāya Krisnānanda Bhaṭṭācāryya, published by Prasannakumār Sāstrī.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीकृष्णानन्दभट्टाचार्यसंगृहीततन्त्रसारः सम्पूर्णों वर्त्तते।

No. 44. तान्त्रिकसन्ध्या। Tāntrikasandhyā. Substance, country-made white paper, 10 × 3½ inches Folia, 13. Lines, 7–8 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains Tāntrika Sandhyā or daily prayer according to the Tāntrika system and a general rule of worshipping Iṣṭadevatā.

पुस्तकेऽस्मिन् तान्त्रिकसन्ध्याभीष्टदेवतापूजनं च वर्णते ।

No. 45 तोड़लतन्त्रम् । Todalatantram Substance, country-made yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 10. Lines, 8–10 in a page, with a gap of 1 inch sq in the middle Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, torn out, obliterate in some parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

An original Tāntrika work on the ten Mahāvidyās, entitled Toḍalatantra upto the end of the ninth chapter. Noticed in No 34 Tantras. vol. 16 of descriptive catalogue of Sanskrit Mss of Sanskrit College Library.

पुस्तकेऽस्मिन् तोड़लतन्त्रनामधेयो महाविद्योपासनादिविषयकतन्त्रनिबन्धोऽसम्पूर्णो वर्णते ।

No. 46. दक्षिणकालिकास्तवराजः । Dakṣiṇakālikāstavarājaḥ Substance, country-made yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 1. Lines, 6–7 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Verse. Generally correct Complete.

This codex contains a prayer to Dakṣiṇakālikā, known as Stavarāja taken from Uttaratantra, an original Tāntrika work. Paraśurāma appears here as an interlocutor.

भैरव उवाच ।

स्तवराज शृणु राम कालिकाया मनोहरं ।
यथाः स्तवमात्रेण कालिकाति प्रसीदति ॥

End. पुत्राजयविहीनाय दुष्टाय निन्दकाय च ।
गुरुभक्तिविहीनाय असन्मार्गप्रवर्त्तिने ।
शृणु राम प्रयत्नेन स्तवमेतन्नदर्शयेत् ।
प्रमादाद् दर्शयेद् यदि तस्य सिद्धिर्भवेन्नहि ॥

Colophon. इत्युत्तरतन्त्रे परशुरामभैरवसंवादे श्रीदक्षिणकालिकास्तवराजः समाप्तः ॥ ० ॥

पुस्तकेऽस्मिन् उत्तरतन्त्रोक्तः श्रीदक्षिणकालिकास्तवराजो वर्त्तते ।

No. 47. दक्षिणामूर्त्तिपञ्जरः । Dakṣiṇāmūrttipañjaraḥ. Substance, country-made yellow paper, 12 × 3 inches Folia, 4. Lines, 5–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly old. Verse. Not correct. Complete.

This codex contains in the form of conversation of Kārtika and Nārada the Dhyāna (description) and amulet of the Dakṣiṇāmūrtī of Mahādeva.

Beginning. श्रीं नमः शिवाय ।

वटतरुतलवासमध्यदृष्टं
मुनिनिकराय विवेकमादिशन्त
पशुपतिमगराजकन्यकायै
स्मर हृदि भाग विसीर्णवामभागं ॥
प्रणम्य साम्बमीशानं शिरसा वैनको मुनिः ।
विस्मयावनतो भूत्वा पप्रच्छ स्कन्दमादरात् ।

नारद उवाच ।

भगवन् परमेशान सम्भ्रान्तोऽखिलशास्त्रक ।
स्कन्दसेनापते स्वामिन् पार्व्वतीप्रियनन्दन ॥
यत्प्रसादात् कवितादिवा शिवे भक्तिश्च शाश्वती ।
स्ववाणिरविमादीनां सम्पदाम्प्राप्तिरेव च ।
भूतप्रेतपिशाचानामगरत्वमरोगिता ।
महाविज्ञानसम्प्राप्तिर्महाराजसुपूजिता ।
वरप्रसादो देवानां महाभोगार्हसम्पदः ।
नष्टद्रव्यस्य संसिद्धिस्तथा निगडमोचन ।
रि(क्त ?)स्य दारिद्रनाशश्च तनयप्राप्तिरेव च ।
अद्भुतस्य प्रबन्धस्य सम्यग्व्याख्यानमेव च ।
प्रतिभोन्मेस(ष ?)नञ्चैव प्रबन्धरचना तथा ।
भवन्त्यचिरकालेन तदब्रूहि हर सुव्रत ॥

End. भोगयुक्तः स एव स्यात् चतुर्णां कीर्त्तिमश्नुते ।
पुत्रां कुलकरांस्तस्य सम्पदान्ते न संशयः ।
आप्नुयाद् दक्षिणं राज्यं तथा बन्धविमोक्षणं ।
पूज्यते पार्थिवस्थाने कन्यास्तस्य वराङ्गना ।
इह भुक्ताखिलान् भोगान् तथैवाभीप्सितानपि ।
कैलासे सुचिरं स्थित्वा दक्षिणामूर्त्तिसन्निधौ ।
प्रसदेनास्य देवस्य सायुज्यश्चाधिगच्छति ।

Colophon. इति गुरुनारदसंवादे दक्षिणामूर्त्तिपञ्जरः समाप्तः ॥ ० ॥ ओं तत्सत् ॥
पुस्तकेऽस्मिन् गुरुनारदकथाच्छलेन शिवस्य दक्षिणामूर्त्तेर्ध्यानं कवचं च विद्यते ।

No. 48. दीपान्विताप्रदीपिका । Dīpānvitādīpikā. Substance, country-made yellow paper, 13 x 3 inches Folia, 19. Lines, 5 in a page, with a gap of an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, Śakāvda 1757 Appearance, old, torn in the margins Verse and prose. Generally correct Complete

A guide to the performance of the worship of the goddess Kālī on the night of the new moon of Kārtika, by Dvija Bhairava.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

प्रणम्य कालीपदपद्मयुग्मं
दीपान्वितायामिह कालिकायाः ।
पूजाविधिं यः शिवपद्मवक्त्राद्
विनिःसृतस्तत् कतिशो ब्रवीमि ॥
याथार्थ्यं खलु वेत्ति तस्य भगवच्छम्भोः महाम्भोरुहं
यत्नस्य गहनं महन्मतिमतामप्यावहं धीरतां ।
शास्त्रः किल गन्तुमन च सतामाचारसद्दृष्टिभि-
र्विप्रश्रो द्विज भैरवो वितनुते दीपान्वितादीपिकां ॥

तत्र पूजाविधेः कालघटितत्वेन । प्रथमतः काल एवोच्यते । स च रात्रि विशेषः ।

कार्त्तिके मासि देवेशि अमावस्या च या तिथिः।
तस्यां रात्रौ विशेषेण पूजयेत् कालिकां शिवां।

इति रुद्रयामलतन्त्रवचनात्।

तुलाराशिं गते सूर्य्ये दीपयात्रा निशासु च।

इति तन्त्रवचनात्।

बलिपूजादिकं सर्व्वं निशायां क्रियते तु यत्।

इति विश्वसारतन्त्रवचनात्।

रात्रौ पूजा प्रकर्त्तव्या रात्रावेव विसर्ज्जनम्।

इति व्योमकेशतन्त्राच्च।

End. ननु सर्व्वेष सात्त्विकज्ञाने कथं न तत्र प्रवृत्तिः। कथं वा एतद्विरुद्धकर्म्मणि प्रवृत्तिरित्यत आह

यदिदं देवीमाया सा पर संमोहकारणं।
विषये बद्धचित्तञ्च सर्व्वमिन्द्रियसैवनम्।
भरणं मकुटुम्बानां चाप्तनञ्च निरन्तरम्।

इत्यलं बहुलं॥ ०।

Colophon.

We find no colophon in this codex, but at the end of it, we find this śloka.

शाके सागरबाणबाजिकुमिते यत्नः कृतोऽयं मया
नराणां सुखबोधनाय च सतां सन्तुष्टये मत्कृतिः।
यश्चाविर्म्मलमुद्रमन्तरवहि. स्यादेव नित्यं सतां
चत्रानुक्तमयुक्तमुक्तमथवा सर्व्वं बुधा. कथ्यताम्॥

No. 49. दुर्गागीता। Durgāgītā. Substance, country-made yellow paper, 13 × 4 inches Folia, 1. Lines, 9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct Complete.

A hymn to the goddess Durgā from the fifty-seventh chapter of the Muṇḍamālātantra.

Beginning. श्री ईश्वर उवाच।

मालातन्त्रमतं देवि नानायन्त्रं प्रकाशितं।

ब्रह्मस्वरूपं विज्ञातुं कः समर्थो महीतले॥

End. भक्तिमार्गं परित्यज्य योऽन्यमार्गं हि धावति।

करस्थं स मणिं त्यक्त्वा भुवि भारं प्रधावति॥

Colophon. इति श्रीमुण्डमालातन्त्रे महापद्मासनपद्टने श्रीदुर्गागीता समाप्ता॥ ओँ॥ ओँ तत् सत् ओँ तत सत् ओँ यदक्षरमित्यादि॥

पुस्तकेऽस्मिन् मुण्डमालातन्त्रोक्तं दुर्गागीते वर्त्तते।

No. 50. दुर्गापूजामन्त्रः। Durgāpūjāmantraḥ. Substance, *country-made yellow and reddish* paper *Folia, 4 Lines, 6–9 in a page.* Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose and verse. Generally correct Complete.

This codex contains only the Saptamīpūjā or the worship of the seventh lunar day of the goddess Durgā, including Validāna Mantra or the Mantras on the sacrifice of a beast to the goddess.

Beginning. अथ सप्तमीपूजा स्वस्तिवाचनं कृत्वा सूर्यः सोम इति पठित्वा विल्वद्वयमध्यगां कृताञ्जलि पठेत्

ओँ मेरुमन्दारकैलास हि(म)वच्छिखरे गिरौ।

जातं श्रीफलवृक्ष त्वमम्बिकायाः सदा प्रियः।

पुत्रायुर्धनवृद्ध्यर्थं नेष्यामि चण्डिकालय।

विल्वशाखा समाश्रित्य लक्ष्मीं राज्यं प्रयच्छ मे।

End. ओँ अष्टवष्टि महामाये दैत्यदर्पनिसूदनि।

छागलेन बलिं दद्मि रक्ष मां सर्व्वतः शिवे॥

ततः सर्व्वमङ्गलमङ्गल्ये इत्यादि स्तुतिं पठेत्। यथा शक्ति यथार्थं कुर्य्यात्।

Colophon. नास्ति।

पुस्तकेऽस्मिन् दुर्गाया बलिदानसहितसप्तमीपूजामात्रं वर्त्तते।

No. 51. दुर्गापूजापद्धतिः। Durgāpūjāpaddhatiḥ Substance, country-made yellow peper, 13 × 3 inches Folia, 28. Lines, 2–10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse Generally correct. Complete

A guide to the worship of the goddess Durgā according to the rules laid down in the Viśvasāra Tantra, entitled Durgāpūjāpaddhati, with a stotra or hymn to the goddess from the Tantra, consisting of one hundred special names of the goddess, entitled Durgāśatanāmastotram and an amulet of that goddess from Kubjikātantra, named Śrīdurgākavacaṁ.

Beginning. दुर्गापूजापद्धतिः। अथ प्रातःकृत्यं। ब्राह्मे मुहूर्त्ते उत्थाय शय्यायामुपविश्य स्वशिरसि स्थितायोमुखसहस्रदलकमलकर्णिकान्तर्गतत्रिकोणाकारहंसाख्य पीठे गुरुं ध्यायेद्।

End. एवं प्रार्घ्य संहारमुद्रया निर्म्माल्यं गृहीत्वा देवतां हृदयमानीय ऐशान्यां मण्डलिकां कृत्वा तत्र किञ्चिदुच्छिष्टनैवेद्यादिकं दत्त्वा ओँ शेषिकायै नम इति निवेद्य क्षमस्वेति विसर्ज्जयेत्। ततः पादोदकं पीत्वा निर्म्माल्यं शिरसि विधृत्य यथासुखं विहरेत्।

Colophon. इति विश्वसारसम्मता पूजापद्धतिः समाप्ता।

Beginning. दुर्गाशतनामस्तोत्रम्।

ईश्वर उवाच।

शत नाम प्रवक्ष्यामि शृणुष्व कमलानने।
यस्य प्रसादमात्रेण दुर्गा प्रीता भवेत् सती।
ओँ सती साध्वी भवप्रीता भवानी भवमोचनी।
आर्य्या दुर्गा जया चाद्या त्रिनेत्रा शूलधारिणी।

End भौमामावस्या निशाभागे चन्द्रे शतभिषां गते।
विलिख्य यः पठेत् स्तोत्रं स भवेत् सम्पदां पदम्।

Colophon. इति विश्वसारतन्त्रे दुर्गाशतनामस्तो° समाप्तम्।

Beginning. श्रीदुर्गाकवचम्।

ईश्वर उवाच।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि कवचं सर्व्वसिद्धिदं।
पठित्वा धारयित्वा च नरो मुच्येत सङ्कटात्।

अज्ञात्वा कवचं देवि दुर्गामन्त्रञ्च यो जपेत् ।
स नाप्नोति फलं तस्य परे च नरकं व्रजेत् ॥

End.

रणे राजकुले वादे सर्व्वत्र विजयी भवेत् ।
सर्व्वत्र पूजामाप्नोति देवीपुत्र इव क्षितौ ॥

Colophon. इति कुब्जिकातन्त्रे श्रीदुर्गाकवचं समाप्तम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् विश्वसारतन्त्रसम्मता दुर्गापूजापद्धतिः विश्वसारतन्त्रोक्तं दुर्गाशतनाम-स्तोत्रम्, कुब्जिकातन्त्रोक्तं श्रीदुर्गाकवचञ्च वर्ण्यन्ते ।

No 52 दुर्गापूजाप्रयोगः । Durgāpūjāprayogaḥ. Substance, country-made yellow paper, 9 x 4 inches Folia, 18. Lines, 5-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse and prose Generally correct Complete.

Another guide to the worship of the goddess Durgā from a different Tantra, entitled Durgāpūjāprayogaḥ, with an amulet of the goddess from the Māyātantra.

Beginning दुर्गापूजाप्रयोगः । श्रीं नमो दुर्गायै । अथ दुर्गापूजापद्धतिर्लिख्यते तत्रादौ सामान्यार्घ्यं कुर्यात् यथा स्ववामे त्रिकोणवृत्तभूबिम्बं विलिख्य श्रीं आधारशक्तये नम इत्याधारं सम्पूज्य फडिति पात्रं प्रक्षाल्य आधारं शङ्खं तत्र निधाय नम इति मन्त्रेण जलेनापूर्य्याङ्कुशमुद्रया सूर्य्यमण्डलात् श्रीं गङ्गे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति । नर्म्मदे सिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु । इत्यनेन तीर्थमावाह्य प्रणवेन गन्धादीन्निःक्षिप्य धेनुमुद्रां प्रदर्श्य श्रीं इति दशधा जप्त्वा फडिति तज्जलेन द्वारपूजां कुर्य्यात् ।

End. ततो निर्म्माल्यं शिरसा धृत्वा यज्ञलिपं वामहस्ते कृत्वा दक्षहस्तकनिष्ठया मायाबीजं विलिख्य श्रीं यं यं स्पृशामि पादेन यो मां पश्यति चक्षुषा । स एव दासतां यातु राजानो दुष्टदस्यवः ।
इति मन्त्रेण ललाटे तिलकं धृत्वा नैवेद्यशेषं किञ्चित् स्वीकृत्य अवशेषं यथा योग्याय दद्यात् ।

Colophon. इति दुर्गापूजाप्रयोगः समाप्तः ।

After colophon the Gâyatrī of the goddess is given, viz.—

अस्या गायत्री। महादेव्यै विद्महे दुर्गायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्।
इति गायत्री।

Beginning. दुर्गाकवचम्।

दुर्गे मातर्नमो नित्यं दैत्यदर्पविनाशिनि।
भक्तानां कल्पलतिके नारायणि नमोऽस्तु ते॥
सर्वमङ्गलमङ्गल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके।
शरण्ये त्र्यम्बके गौरि नारायणि नमोऽस्तु ते॥

End. अज्ञात्वा कवचमेतत् दुर्गामन्त्रान्तु यो जपेत्।
अल्पायुर्निर्धनो मूर्खो भवत्येव न संशयः। ओं तत्।

Colophon. इति श्रीमायातन्त्रे तृतीयपटले दुर्गाकवचं समाप्तम्॥ ॥

No. 53. दुर्गास्तवः। Durgāstava. Substance, country-made yellow paper, 11 × 4 inches. Folia, 1. Lines, 7–8 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A prayer to the goddess Durgā, entitled Durgāstavaḥ. Anonymous.

Beginning. ब्रह्मविष्णुशिवा ऊचुः।

देवि प्रसीद परमेऽखिलमूलरूपे
चिद्रूपिणी परमसूक्ष्मतरा सदासि।
न श्रूयसे न च दृश्यापि च लक्ष्यसे त्वं
न ध्यायसे च परमात्म हृदा नमस्ते।

End. एवं शिव सकलपुरुषमुद्रूपं
भीमं विनेत्रमपि सत्परं महेशं।
त्वया कथं कृतविभागतरा स्थितासि
छोर्न निरोध दारा खलु जीवसाख्यान्॥

Colophon. नास्ति।

पुस्तकेऽस्मिन् दुर्गास्तवः वर्त्तते।

No. 54. दुर्गाकवचम् । Durgākavacam. Substance, country-made yellow paper, 9 × 3 inches. Folio, 1. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

This codex contains an amulet of the Goddess Durgā from the Viśvasāratantra.

Beginning. अथ दुर्गाकवचम् ।

अथ वक्ष्यामि कवचं शृणुष्व कमलानने ।
यं ज्ञात्वा साधकाः सर्व्वे लभन्ते प्रियमुत्तमां ॥

End. एवं स्थितासि देवि त्वं त्रैलोक्यरक्षणात्मिके ।
रक्ष मां सर्व्वगात्रेषु दुर्गे देवि नमोऽस्तु ते ॥

Colophon. इति श्रीविश्वसारतन्त्रे दुर्गाकवचं समाप्तं । ओं तत् सत् ।

पुस्तकेऽस्मिन् विश्वसारतन्त्रोक्तं दुर्गाकवचं विद्यते ।

No. 55. दुर्गास्तोत्रम् । Durgāstotram. Substance, country made yellow paper, 9 × 3 inches. Folia, 4. Lines, 4-9 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains two prayers to the Goddess Durgā each consisting of one hundred special names of the Goddess entitled Durgāśatanāmastotram, one from the Muṇḍamālātantra and the other from the Viśvasāratantra, and an amulet of the Goddess from the Kubjikātantra.

पुस्तकेऽस्मिन् विश्वसारतन्त्रोक्तदुर्गाशतनामस्तोत्रं, मुण्डमालातन्त्रोक्तदुर्गाशतनामस्तोत्रं कुब्जिका तन्त्रोक्तदुर्गाकवचं च वर्त्तन्ते ।

No. 56. दुर्गास्तोत्रम् । Durgāstotram. Substance, country-made yellow paper, 14 × 3 inches Lines, 9-11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse Correct. Complete.

This codex contains a prayer to the Goddess Durgā and the Brahmagāyatrī with its explanation.

Beginning. दुर्गास्तोत्रम्। श्रीं दुर्गा शरणम्। स्तुतिर्यथा।
श्रीं दुर्गां शिवां शान्तिकरीं ब्रह्माणीं ब्रह्मणः प्रियां।
सर्व्वलोकप्रणेतीच प्रणमामि सदाशिवां॥

End. कायेन मनसा वाचा त्वत्तो नान्या गतिर्मम।
अन्तयारेण भूतानां द्रष्टोत्त परमेश्वरि॥

Colophon लिखितोऽयं श्रीमधुसूदनदेवशर्म्मणा श्रीं गुरवे नमः॥

No. 57. नारदपञ्चरात्रम्। Nāradapañcarātram. Substance, country-made yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 125. Lines, 7-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A very old Vaiṣṇavatantra on the superiority of Viṣṇu, by Nārada, called Nāradapañcarātra. Nāradapañcarātra contains the following six parts (1) Lakṣmīsaṁhitā, (2) Jñānāmṛitasārasaṁhitā, (3) Paramāgamacūḍāmaṇisaṁhitā, (4) Pauṣkarasaṁhitā, (5) Pādmasaṁhitā, (6) Vṛiddhabrahmasaṁhitā. See India office Catalogue, Part VIII Tantras, Page 846, No. 2530. This codex contains the Jñānāmṛitasaṁhitā which consists of five parts, called Rātras. As this book has been already published by Rev. K. M. Banerjee in Bibliotheca Indica, we need not give here a detailed description of it.

Although from external appearance this manuscript differs from the printed books in the last part only, as it contains twelve chapters whereas the other contains eleven only, but on a careful perusal we find that the matter is the same in both, chapters being correctly divided in the printed book, and wrongly divided in the present Ms. In the Ms. we find the abrupt elevation from the fourth chapter to the seventh, though there is no omission of matter, as we find on comparison with printed books.

पुस्तकेऽस्मिन् नारदपञ्चरात्रस्य ज्ञानामृतसारसंहिता सम्पूर्णा वर्त्तते।

No. 58. निरुत्तरतन्त्रम्। Niruttaratantram. Substance, country made reddish and yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 26 (of which fol. 24 are reddish, with a gap of ½ inch square in the middle, and the rest are yellow without any gap). Lines, 8–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Generally correct. Complete.

An original Tantra attributed to Mahādeva containing various information about the Goddess Dakṣiṇākālikā, and the Kaula form of worship. Noticed in No. 285 of the Notices of Sanskrit Mss. by Dr. Rajendralal Mitra It is complete in fifteen chapters and is named Niruttara or 'without answer', as Mahādeva answered here all the questions put forth by the Goddess Durgā, rendering her quite speechless.

Beginning. ओं नमः परदेवतायै ।

देव्युवाच ।

सर्व्वविद्या पुरा प्रोक्ता यन्त्रमन्त्रादिकानि च ।
नानाभावप्रभेदेन सभयो जायते प्रभो ।
भावभेदेन कथय लोकनिस्तारकारक ।
सर्व्वेषां तन्त्रमन्त्राणां सिद्धान्तं विश्वसम्मतं ।
भावानामाराधना केन भावेन परिजायते ।
भावा वा प्रकृतिः कापि तथा वा कीदृशी क्रिया ।
तत्प्रकाशय सर्व्वज्ञ येन यामि निरुत्तरं ।

End.—

पावमानः परानन्दः परमानः परोरसः ।
पावमानं परं ज्ञानं तेन त्वां पाययाम्यहम् ।
पावमानं विधा जप्वा वायुवीजेन शोधयेत् ।
रमिति वह्निवीजेन सदह्य मथमीदिति ।
काली तारा महाविद्या षोडशी भुवनेश्वरी ।
भैरवी छिन्नमस्ता च विद्या धूमावती तथा ।
वगला सिद्धिविद्या च मातङ्गी कमलात्मिका ।
एता दशमहाविद्या सिद्धिविद्याः प्रकीर्त्तिताः ।
कालीतारा तथा छिन्ना मातङ्गी भुवनेश्वरी ।
अन्नपूर्णा तथा दुर्गा महिषासुरमर्द्दिनी ।
त्वरिता त्रिपुरा भद्रे भैरवी वगला तथा ।

त्रिपुटा च तदा नित्या कमला च सरस्वती ।
जयदुर्गा तथा भद्रे तथा त्रिपुरसुन्दरी ।
अष्टादश महाविद्या तस्मादौ कथिता प्रिये ।
नात्र कालविशुद्धिः स्यात् समया समयादिकं ।
न वारतिथिनक्षत्रं न योगकरणं तथा ।
सिद्धिविद्या महाविद्या शिवेन कथिता पुरा ।

Colophon. इति निरुत्तरतन्त्रे देवीश्वरसंवादे पञ्चदशः पटलः । + ॥०।०।०॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् निरुत्तरतन्त्रनामधेयशक्तिपूजादिविषयकः तन्त्रनिबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 59. निर्व्वाणतन्त्रम् । Nirvāṇatantram. Substance, country-made reddish and colourless paper, 14 × 2½ inches. Folia, 20 (of which fol. 3 and 4 are wanting, and folia 6, 10, 12 and 19 being colourless, the rest being reddish). Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, Bengali era 1211 (?) Śakāvda 1709. Appearance, old. Generally correct. Complete.

A original Tantra treating mostly of the origin of the universe and its description, the mundane creation, Goloka and other celestial regions, Tattvajñāna, praise of the Brahma whose name is formed of ten syllables, and the characteristics of an Avadhūta hermit, generally named Vṛihannirvāṇatantra. Noticed in No. 274 of Dr. Rajendralal Mitra's Notices of Sanskrit Mss.

Beginning. ओं नमः परमदेवतायै ॥
कैलासपर्व्वते रम्ये नानारत्नोपशोभिते ।
विपरीतरतासक्ता चण्डी पप्रच्छ शङ्करं ॥

चण्डिकोवाच ।

निराकारं निर्गुणञ्च स्तुतिनिन्दाविवर्ज्जितं ।
मुनिभ्यं सर्व्वकर्त्तारं वर्णातीतं गुणिदर्शं ।
सदादिरहितं नाम्नं निराकारं अतिहितं ।
तस्मादुत्पत्तिर्देवेश निराकारेण व्यापते ॥

श्रीशङ्कर उवाच ।

शृणु देवि परं तत्त्वं गुणातीता परेश्वरी ।
गुणालया गुणातीता स्तुतिनिन्दाविवर्ज्जिता ।
आकाररहिता नित्या तथारागादिवर्ज्जिता ।
पुजनार्थाय देवेशि स्वयमुत्पत्तिकारिणी ।
येन रूपेण ब्रह्माण्डा जायन्ते शृणु तच्छिवे ।
आकाशाज्जायते वायु वायोरुत्पद्यते रवि ।
रवेरुत्पद्यते तोय तोयादुत्पद्यते मही ।
पञ्चभूतेय ब्रह्माण्डा भवेयु पर्व्वतात्मजे ।
ब्रह्माण्डस्थापनार्थाय कूर्म्मपृष्ठे ह्यनन्तक ।
तन्मूर्द्ध्नि वालुकाकारा ब्रह्माण्डा बहव स्थिता ।
कारणवारि मध्ये तु कूर्म्मोय वसति नित्यश ।
अहमेव स्थिरूपेण पालयामि पुन पुन ॥

End इति ते कथित कान्ते चतुराश्रमलक्षण ।
न वक्तव्य पशोरग्रे प्राणान्तेऽपि सुरेश्वरि ।

Colophon इति चण्डिकाशङ्करसवादे निर्व्वाणतन्त्रे चतुर्द्दश पटल ॥ श्रीकालीप्रसाद-शर्म्मण स्वाक्षरमिद सन (१२) ११, १७०९,२६ ज्यैष्ठ ।

From the colophon we find that this Ms was copied by Kali-prasad Śarma on the 26th day of the Jaistha of the Bengali era 1211, Śakavda 1709

विषय । १ । ब्रह्माण्डोत्पत्तिकथनं । १ । सृष्टिनिरूपणं । ३ । प्रकृति प्रशंसा । । ४ । सत्यादिचतुर्युगकथन । ब्रह्माण्डलक्षण । ५ । ६ । ७ । ८ । गोलोकादिकथनं । ९ । १० । ज्ञानपद्मकथन । ११ । तत्त्वज्ञान कथन । १२ । वैष्णवतत्त्वकथन । १३ । दशाक्षरमन्त्रमाहात्म्य । १४ अवधूतलक्षणकथनम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्माण्डोत्पत्त्यादिविषयको निर्व्वाणतन्त्राभिधेय तन्त्रनिबन्धो वर्त्तते ।

No. 60. नीलतन्त्रम् । Nilatantram. Substance, country-made reddish paper, 13 × 2½ inches. Folia, 23. Lines, 1-8 in a page with a gap of nearly one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, Śaka 1698. Appearance, old. Verse Generally correct. Complete.

An original Tāntrika work attributed to Mahādeva, treating of the worship of a form of Māyā named Nīlasarasvatī, attended with the performance of the Śākta rituals belonging to that worship, complete in 15 chapters, entitled Mahānīlatantram.

Beginning. ओँ नमस्तारायै ।

कैलासशिखरासीन भैरवं कालसंस्थितं ।
उवाच सादरं देवी तद्वचसि समाश्रिता ॥
पुरा प्रतिश्रुतं देव काली-तन्त्रप्रकाशने ।
नीलतन्त्रप्रकाशाय तद्वदस्व सदाशिव ॥
यस्य विज्ञानमात्रेण विजयी तु विजायते ।
यज्ज्ञात्वा साधकाः सर्व्वे नान्यज्ञानसमाश्रिता ।
यस्य तु ज्ञानमात्रेण कविता चित्तमोदिनी ।
भवत्युग्र महादेव कथयस्व समासतः ।

End. एतत्तन्त्रं महेशानि न प्रकाश्यं कदाचन ।
गुरोराज्ञां विना देवि प्रकाशात् तन्त्रमेव च ।
सिद्धिहानिं महेशानि कुर्य्यादेव वरानने ।

Colophon. इति श्रीमन्नीलतन्त्रे सर्व्वतन्त्रोत्तमोत्तमे श्रीभैरवपार्व्वतीसम्वादे पञ्चदशः पटलः । इति श्रीमहानीलतन्त्रं समाप्तं ॥ श्रीकालीप्रसादशर्म्मण. स्वाक्षरमिदं । शकाब्दा १६९८ वैशाखस्य चतुर्द्दशदिने समाप्तम् ॥

From this colophon we see that this Ms. was copied by Kālīprasād Śarmā and the copy was completed on the fourteenth day of Vaiśākha in the Śaka 1698.

विषयाः— १ । नीलसरस्वत्याः सिद्धमन्त्रकथनं । २ । ३ । नीलसरस्वतीपूजानुष्ठानविधिकथनं । ४ । पुरश्चरणविधिकथनं । ५ । होमविधिकथनं । ६ । दिव्याभिषेकविधिकथनं । ७ । पूजायाः कालविधिकथनं । ८ । दिव्यादिभावानां नियमकथनं । ९ । वीरसाधनकथनं । शिवासाधनकथनं, सुरासाधनकथनं, मत्स्यादिशोधनं । १० । नीलसरस्वत्याः पूजाफलकथनं, तारामन्त्रकथनं, मन्त्रोद्धारविधिकथनं । ११ ।

दिव्याः स्नानविधिकथनं, कवचं, श्रीमत्साधनकथनं। १२। षट्कर्म्मकथन-कथनं। १३। चामुण्डाप्रकारकथनं, वशीकरणविधिकथनं। १४। सुरा-शोधनं। १५। महाश्मीनकमकथनं, गुटिकासिद्धिकथनम्।

पुस्तकेऽस्मिन् दुर्गामहरकथाच्छलेन श्रीमत्सरस्वतीपूजाविषयकसम्बन्धिनी वर्त्तते।

No. 61. पार्थिवशिवकवचम्। Pārthivaśivakavacam. Substance, country-made yellow paper, 10 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 2–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

An amulet to be read in the worship of a Śiva-phallus made of earth, from the Uttaratantra, called Pārthiva Śivakavacam.

Beginning. ओं नमः शिवाय। अथ पार्थिवशिवकवचं।

पार्व्वत्युवाच।
देवदेव महादेव विरूपाक्षविलोचन।
कृपया कथ्यतां देव पार्थिवस्य महाप्रभो।

End. येनात्र गदितं देवि कवचं सर्व्वकामदं।
न देयं कस्यचिद्भद्रे यदीच्छेदात्मनो हितं॥
काम्ये स्वस्त्ययने यत्र पूजयेत् पार्थिवं शिवं।
तत्रैव प्रपठेत् देवि फलार्थी फलभाग् भवेत्॥॥ ओं

Colophon. इत्युत्तरतन्त्रे देवीश्वरसम्वादे पार्थिवशिवकवचं समाप्तम्।
वरं प्राणपरित्यागः शिरसो वापि कर्त्तनं।
नतनभ्यर्च्य भुञ्जीत भगवन्त त्रिलोचनम्।

पुस्तकेऽस्मिन् उत्तरतन्त्रोक्तं पार्थिवशिवकवचं विद्यते।

This codex contains along with it (1) a prayer to the Goddess Indrākṣī or Durgā, called Indrākṣīstava from Nandikeśvarasaṁhitā, (2) a prayer to the Goddess Bhavānī, called Bhavānyaṣṭakam, by Śaṅkarācāryya, (3) a treatise on the various kinds of Upacāras or articles of worship, and (4) a prayer to Viṣṇu from the Kūrmma-purāṇa, called Viṣṇustotram.

No. 62. पार्थिवशिवपूजा। Pārthiva Śivapūjā. Substance, country-made yellow paper, 9 x 3 inches. Folia, 8 (of which 5 contain Pārthiva Śivapūjā, and the remaining 3 contain an amulet to Pārthiva Śiva). Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A guide to the worship of Pārthiva or earthen Śiva called Pārthiva Śivapūjā with an amulet of the same, from the Uttaratantra.

Beginning *of Parthiv Sivapuja.* ओं नमः शिवाय। व्याघ्रचर्म्मणि कमलासने वा उपविष्टः ओं आधारशक्ति कमलासनाय नमः। इत्यासन संपूज्य तत्रोत्तरमुखो भूयोपविशेत्।

End *of Parthiv Sivapuja.*

लिङ्गस्तवं महापुण्यं यः पठेति सदा नरः।
नोत्पद्यते च संसारे स्थानं प्राप्नोति शाश्वतम्॥
तस्मात् सर्व्वप्रयत्नेन पठणाल्लिङ्गसंभवं।
पापकञ्चुक निर्मुक्तः प्राप्नोति परमं पदं॥ ९।०।

Colophon. इति लिङ्गस्तोत्रम्।

Beginning *of Parthiva Sivakavacam.* ओं नमः शिवाय। अथ पार्थिवशिवकवचं।

श्रीपार्व्वत्युवाच।
देवदेव महादेव विरूपाक्ष त्रिलोचन।
कृपया कथ्यतां देव पार्थिवस्य महात्मनो॥
कवचं दुर्ल्लभं तस्य श्रोतुमिच्छामि साम्प्रतं॥

End *of Parthiva Sivakavacam.*

सेहान्तु गदितं देवि कवचं सर्व्वकामदं।
न देयं कस्यचिद्देवि यदीच्छेदात्मनो हितं॥
ग्रामे स्वभवने यत्र पूजयेत् पार्थिवं शिवं।
तत्रैव प्रपठेद्देवि फलार्थी फलभाग् भवेत्॥

Colophon. इत्युत्तरतन्त्रे देवीश्वरसम्वादे पार्थिवशिवकवचं समाप्तं॥०॥०॥ ओं नम, मन्॥०॥ ओंशिवाय नमः।०॥०॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् पार्थिवशिवपूजा पार्थिवशिवकवचं च वर्णितं।

No. 63. पुरश्चरणलहरीतन्त्रम् । Puraścaraṇalaharītantram. Substance, country-made reddish paper, 11 × 3 inches. Folia, 5. Lines, 7–10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Camplete.

A Tāntrika work dealing with the process of acquiring proficiency in Mantras, entitled Puraścaraṇalaharītantra, with a praise of the sight of Chāyāpuruṣa or Ātmā named Chāyāpuruṣadarśanamāhātmyam, from Śaṅkaragītā.

Beginning. ओं नमो गुरवे ।

ईश्वर उवाच ।

प्र(पृ)च्छाम्येकं महाभाग नारदो ब्रह्मनन्दन ।
शिष्यस्त्वं देवदेवस्य पार्वत्याश्च महामुने ॥
एकोच्चारणमात्रेण सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
किं पुरश्चरणं देवि कथं वा क्रियते वद ॥

End.

नारद उवाच ।

सर्वैव शूद्रजातीनां निषिद्धा हि पुरस्क्रिया ।
चन्द्रसूर्योपरागे च शूद्रस्य सिद्धिरुत्तमा ।
जायते सुभगे मातर्गुरौ भक्तिर्भवेद् यदि ।
तदा सिद्धिमवाप्नोति गुरुभक्त्या विशेषतः ।
गुरुद्वारा पुरश्चर्या शूद्रजातिषु सम्मता ।
डाकिनी राकिणीमन्त्रं लाकिनीं काकिनीस्तथा ।
साकिनी हाकिनीमन्त्रं प्रत्यहं प्रजपेत् सुधीः ॥
न जपेद्यदि मन्त्रात्मा दशधा वा त्रिधापि वा ।
तदा सर्वं भवेद्व्यर्थं डाकिन्यादेस्तु यो भवेत् ।
ज्ञात्वैतां तु महाविद्यां जपेत् सिद्धिः प्रजायते ।

पुष्टाङ्गर्षिरुवाच ।

पादपद्मं महाभाग कदा पश्यामि तद्वद ।
स्वस्ति ते सुभगे मातरागच्छामि तवान्तिकं ॥
ब्राह्मणेभ्यो नमो नित्यं येषां भिक्षोपजीविका ।
इत्युक्त्वा प्रययौ शीघ्रं नारदो व्याससन्निधिं ॥०॥०॥

Colophon. इति पुरश्चरणलहरीतन्त्रेऽष्टमः पटलः ॥०॥०॥

As Chāyāpuruṣadarśanamāhātmyam contains only a few ślokas, we quote the whole thing below :—

अथ भद्रगीताया छायापुरुषदर्शनमाहात्म्यं।

ईश्वर उवाच।

आत्मदेह महादेवि यः पश्यति खगोचरे।
उद्धरेत् सप्तगोत्राणि कुलमेकोत्तरं शत।
पितृतोऽभयतः पञ्च पतिपक्षं तथैव।
गुरोरेकञ्च देवि सप्तमात्मनि मानवः॥
एकवर्णमिमं देहं छायाख्यमिव सुन्दरि।
यः पश्यति महाभागे तस्य पुण्यफलं शृणु।
प्रयागस्नानेन यत् पुण्यं यत्पुण्यं कृष्णदर्शने।
गयाश्राद्धे तु यत्पुण्यं दृष्टिमात्रेण तत्फलं।
केदारे च जलं पीत्वा यत्फलं लभते नरः।
ततः कोट्या च गुणितं आकाशे देहदर्शने।
वाराणस्यां तनुत्यागे यत् फलं लभते नरः।
ततः कोट्या च गुणितं आकाशे देहदर्शने।
प्रयागे वपनं कृत्वा यत् पुण्यं ब्रह्मोपासने।
ततः कोट्या च गुणितं आकाशे देहदर्शने।
सत्यं सत्यं पुनः सत्यं सत्यमेव सुनिश्चितं।
इयं हि भद्रदी विद्या न देया यस्य कस्यचित्।
धर्मार्थकाममोक्षान्तु लभते नात्र संशयः।

No. 64. प्रत्यङ्गिराकवचम्। Pratyangirākavacam. Substance, country-made yellow paper, $10\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 2. Lines, 6-7 in a page (*having writings* in the margin on the last page). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete

An amulet to the Goddess Pratyangirā from the Rudrayāmalatantra, entitled Pratyangirāmahārakṣāstavarājaḥ.

Beginning. ओं गणेशाय नमः।

श्रीदेव्युवाच।

भगवन् सर्वधर्मज्ञ सर्वशास्त्रार्थपारग।
देव्याः प्रत्यङ्गिरायाश्च कवचं यत् प्रकाशितं।

End. इमं स्तवमधीयानो नित्यं वा धारयेन्नरः ।
सकृतीभयसञ्चारः सर्व्वत्र विजयी भवेत् ।
न क्वापि भयमाप्नोति न च क्वापि पराभवं ।
न दुःखं क्वचिदाप्नोति सर्व्वत्र सुखमाप्नुयात् ॥

Colophon. इति श्रीरुद्रयामले उत्तरतन्त्रे श्रीतुपरस्वतीसत्वपटले प्रत्यङ्गिराख्य महास्तोत्रराजः समाप्तः ।

पुस्तकेऽस्मिन् रुद्रयामलोक्तप्रत्यङ्गिराकवचं विद्यते ।

No. 65. प्रत्यङ्गिरा, विपरीतप्रत्यङ्गिरा । Pratyangirā, Viparīta-pratyangirā. Substance, country-made yellow paper and foolscap paper, 9¼ × 2½ inches. Folia, 12 (of which folia 5 are foolscap and the rest are country-made). Lines, 3–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains two Tāntrika works viz. (1) Pratyangirā, (2) Viparīta Pratyangirā. The former contains a prayer to the Goddess Pratyangirā and the process of Homa (oblation to fire) in honour of the Goddess and a great Mantra relating to the Goddess by Mahādeva himself entitled Mahāpratyangirā. The latter is another Mantra relating to the Goddess from the Bhairavatantra.

Beginning *of Pratyangira*. ओं नमः प्रत्यङ्गिरायै ।
यन्नामैव समस्तमङ्गलफलद यत् पूजनं पूजनम् ।
यद्ध्यानं निखिलाघसंघदहनं ज्ञानाग्नि सन्दीपम ।
यद्वाचः श्रुतिनिर्म्मिता नहि फल व्यावर्त्तयन्ते क्वचित्
योऽसौ श्रीरनरावतारचतुरासीश्री गुरुश्री नमः ॥

ओं नमो प्रत्यङ्गिरास्तोत्रस्य महादेवऋषिरनुष्टुप्छन्दः श्रीप्रत्यङ्गिरादेवता ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः ।

End. विसर्ज्य यः पठेन्नित्य तस्य शत्रुक्षयो भवेत् ।
सोऽपि दुःखान्तकी देवि रिपु हत्याप्रसंशयः ।
कूटस्थं कुरुते दिक्षु विदिक्षु बीजपञ्चक ।
फट्कारेण समाख्यानं रचयेत् साधकोत्तमं ।

Colophon. इति श्रीचण्डेश्वरशूलपाणिविरचितेमहामन्त्रे विनिर्गतशिवभाषितमहाप्रत्यङ्गिरासिद्धमन्त्रोरे महारक्षा महामन्त्रात्मिका महाप्रत्यङ्गिरा समाप्ता ॥ श्रीं ।

Beginning *of Viparitapratyangira.* अथ प्रत्यङ्गिरामहामन्त्रः। भैरवतन्त्रे।

परं ब्रह्मारजोविष्णुः शिवदेवो महेश्वरः।

वरदः सर्व्वदेवानां मन्त्रमेव समाहितः।

पर रजः शिव वरद इति- नवाक्षरमन्त्रस्य पुरश्चरणं कृत्वा प्रयोग कुर्य्यात्। यथा संपूज्य एतन्मन्त्रं अष्टोत्तरसहस्रं शतं वा प्रत्यहं प्रजप्य ऊनविंशति दिनपर्य्यन्तं अष्टोत्तरशतावृत्तिप्रत्यङ्गिरास्तोत्रं पठेत्। सर्व्वकाम सिद्धिर्भवति। यथा श्रीं नमो विपरीतप्रत्यङ्गिरायै। श्रीं श्रीगुरवे नमः। श्रीं ह्रीं महाप्रत्यङ्गिरे प्रेतकपालधारिणि दुर्गोपद्रवसततमर्व्वज्वरच्छेदिनि सर्व्वविघ्नविनाशिनि महाकरवालधारिणि चण्डि चामुण्डे परकृतविरूपं यन्त्रमन्त्रप्रयोगादिक फट फट सिद्धियोगिनि श्रीं श्रीं श्रीं ह्रूं ह्रूं ह्रूं महामारी प्रमर्दिनि दुष्टान् ग्रस ग्रस चल चल कम्प कम्प फें फें चय कुरु।

End. महादुर्गे तारिणि बधबन्धनिसूदिनि सर्व्वसिद्धिप्रदायिनि स्व स्व शं शं। श्रीं

Colophon. इति भैरवतन्त्रे विपरीतप्रत्यङ्गिरा समाप्ता। +।+ ।

पुस्तकेऽस्मिन् प्रत्यङ्गिरा विपरीतप्रत्यङ्गिरानामधेयौ तान्त्रिकनिबन्धौ वर्त्तेते।

No. 66. वगलामुखीकवचम्। Vagalāmukhīkavacam Substance, country-made red paper, 17 × 4 inches Folia, 1. Lines, 6–13 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old and torn out. Verse. Generally correct. Complete.

An amulet to the Goddess Vagalāmukhī from Sanatkumārtantra.

Beginning. अथ वगला कवचं।

भैरव उवाच।

शृणु देवि जगन्मातर्जगदानन्दकारिणि।

भक्तानां कार्य्यसिद्धार्थं कवचन्ते प्रकाशितं।

यस्य प्रसादाद् ब्रह्मापि अखिलान् सृजति यत्नात्।

पालयति च ततो विष्णुर्नाशयति च महेश्वरः।

End अज्ञात्वा कवचं देवि यदीच्छेत् साधितुं नरः।

निष्फलं याति तत्सर्व्वं अरण्ये रोदनं यथा।

इति सत्यं महेशानि सत्यं सत्यं वदाम्यहं।
अयड़ा ये च कुर्व्वन्ति ते च पातकिनो नराः।
५ गोपनं कुरु यत्नेन प्रकाशे ब्रह्महा भवेत्।

Colophan. इति सनत्कुमारतन्त्रे भैरवभैरवीसंवादे श्रीवगलाकवचं समाप्तम् ।००।

पुस्तकेऽस्मिन् सनत्कुमारतन्त्रोक्तवगलामुखीकवचं वर्त्तते।

No. 67. मन्त्रप्रकरणम्। Mantraprakaraṇam. Substance, country-made colourless paper, 14 x 3 inches. Folia, 5 (of which the fol. 2 are wanting) Lines, 2-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, warm-eaten. Prose. Generally correct. Complete (except the first 2 folia).

This codex contains Vija Mantras of some Gods viz Rāma, Vāmaṇa, Kṛisṇa, Śiva, and of some Goddess' viz. Annapūrnā, Śyāmā, and Durgā.

ग्रन्थोऽयं मन्त्रप्रकरणाभिध. रामादिदेवतानां बीजमन्त्रसंग्रहः असम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 68. महिम्नः स्तवः। Mahimnaḥ stavaḥ. Substance, country-made yellow paper, 9 x 3 inches Folia, 10. Lines, 4 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse Not correct. Complete.

This codex contains a prayer to Śiva named Mahimnastavaḥ, by Puṣpadanta. Noticed in No. 25 Tantras Appendix.

विवरणमुक्तपूर्व्वम्।

No. 69. महिम्नः स्तोत्रम् । Mahimnaḥ stotram. Substance, country-made reddish paper, 10¼ × 3½ inches Folia, 15. Lines, 4–6 in a page (the text being in the middle in bigger character, and the commentary on both sides of the margin). Date, ? Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Not complete.

Another copy of the same work with its commentary.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकं महिम्नः स्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 70. मायातन्त्रम् । Māyātantram. Substance, country-made yellow paper, 13 × 2½ inches. Folia, 16. Lines, 7–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

An original Tântrika work treating of the influence of Māyā or illusion, entitled Māyātantra, noticed in app. Tantras No. 5. In that number the work is erroneously said to be complete in 6 paṭalas, but really it is complete in thirteen paṭalas, as we see in this codex. We give a description of this Ms. below.

Beginning. ओं नमः परमदेवतायै ।

ईश्वर उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि तत्त्वमन्यत् यथा पुरा ।
तोयव्याप्ते तु सर्व्वेत्र स्वर्गे मर्त्त्ये रसातले ॥
विश्वे चैकार्णवीभूते न सुराः सुरमानवाः ।
नैव स्थितिर्न वा क्षितिस्तोयमात्रावशेषितं ॥
तदा विश्वम्भरो देवात् सिसृक्षा समजायत ।
ध्यात्वा सर्गादिसमये मायां सस्मार च प्रभुः ॥
तदा वटदलं भूत्वा तोयान्तः समवस्थिता ।
ततो नारायणं देवं सा दधार स्वलीलया ॥
विचचार तदा तोये स्वेच्छाचारः स्वयं प्रभुः ।
विचरन्तं वटदले तोयेषु परमेश्वरं ।
वटवृक्षस्थितस्तत्र मार्कण्डेयो महामुनिः ।
ददर्श परमेशानं शिवमव्यक्तरूपिणम् ॥

End. इद तन्तं महेशानि त्रिषु लोकेषु गोपितं ।
सर्व्वसिद्धिकरं मायाख्यं महापातकनाशनं ।
कल्पद्रुमसमं ग्रन्थं पूजयेत् नियमाद्यदि ।
पठनाद्धारणात् सर्व्वपापं क्षयति निश्चितं ।
विवादे जयमाप्नोति धने धनपतिर्भवेत् ॥
यद्यत् वाञ्छति तत् सर्व्वं भवत्येव न संशयः ॥

Colophon. इति मायातन्त्रे श्रीशिवपार्व्वतीसंवादे चयोदशपटलः। ० ॥ श्रीघनश्याम देवशर्म्मणः स्वाक्षरम् ॥

From the colophon we see that this Ms. was copied by a Brāhmaṇa named Ghanaśyāma Devaśarmā.

पुस्तकेऽस्मिन् मायातन्त्रं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 71. मृत्युञ्जयगीता। Mrityuñjayagītā Substance, foolscap paper. Folia, 3. Lines, 4–9 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse Generally correct. Complete.

This codex contains the Mrityuñjayagītā from the Jñānapradīpamahātantra, in which the Goddess Durgā is instructed by Śiva in the practice of Yoga.

Beginning ओं श्रीगुरवे नमः । अथ मृत्युञ्जय-गीता ।
देव्युवाच ।
कर्म्मयोगस्य प्रथमं स्फुटं प्रवर्त्तसाधनं ।
यथाक्रमं विनाचारं लोकानां देहसाधनं । १ ।
ब्रूहि मे देवदेवेश योगाभ्यासप्रसाधन ।
असिधारसमं घोरं मरण तत् प्रमुच्यते ॥ २ ॥

End यस्त्विमां प्रयताश्चित्यं कथां मद्धयाश्रितां ।
सर्व्वपापक्षयस्य ब्रह्मणः सदनं व्रजेत् ॥ ६२ ॥
सकृत् श्रवणमात्रेण सर्व्वयज्ञफलं लभेत् ।
वेदवेदाङ्गशास्त्राणां पाठस्य च फलं लभेत् ॥ ६३ ॥
सर्व्वतीर्थाभिषेकेण सर्व्वतीर्थावगाहने ।
यत् फलं लभते विद्वान् पठनात्तत् फलं लभेत् ॥ ६४ ॥
नातः पुण्यतमं शास्त्रं त्रिषु लोकेषु विद्यते ॥ ६५ ॥

Colophon. इति श्रीज्ञानप्रदीपे महातन्त्रे पार्व्वतीश्वरसंवादे मृत्युञ्जयगीता समाप्ता। श्रीं तत् सत्। ॥

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीज्ञानप्रदीपमहातन्त्रोक्तमृत्युञ्जयगीता वर्त्तते।

No. 72. मृत्तिकाशिवलिङ्गपूजा। Mrittikāśivalingapūjā. Substance, country-made reddish paper, 14 x 3 inches. Folia, 2. Lines, 8–9 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally crrrect. Complete.

A guide to the worship of the earthen phallus of Śiva.

पुस्तकेऽस्मिन् मृत्तिकाशिवलिङ्गपूजाविधिर्वर्त्तते।

No. 73. मेरुतन्त्रम्। Merutantram. Substance, country-made yellow paper, 13 x 3 inches. Folia, 5. Lines, 8–10 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct. Not complete.

A small portion of the Merutantra, an original Tāntrika work noticed in No. 69, Vol. 16 of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of the Sanskrit College, Library, dealing with Caṇḍipāṭhakramavidhi or the order in the reading of Caṇḍī, with an amulet of Navagraha or nine planets named Navagrahakavacam at the end.

पुस्तकेऽस्मिन् नवग्रहकवचसमेतं चण्डीपाठक्रमविधिनामधेयं मेरुतन्त्रस्य अंशमात्रं विद्यते।

No. 74. महार्य्यास्तोत्रम्। Mahāryyāstotram. Substance, country-made yellow paper, 17 x 3 inches. Folia, 1. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to the Goddess Āryyā or Durgā from the Brahmajāmala.

Beginning. ओँ दुर्गायै नमः।

अथ वक्ष्ये प्रवक्ष्यामि चार्य्यास्तोत्रं महाफलं।
यः पठेत् सततं भक्त्या स एव विष्णुदुर्लभः ॥

End. नारसिंहीच वाराही सिद्धिदात्री सुखप्रदा।
भयङ्करी महारौद्री महाभयविनाशिनी॥

Colophon. इति ब्रह्मयामले ब्रह्मनारदसम्बादे महार्य्यास्तोत्रं समाप्तम्। ओँ तत्सत। ओँ दुर्गायै नमः।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् महार्य्यास्तोत्र नाम रुद्रयामलोक्तश्रीदुर्गास्तोत्रं वर्त्तते।

No. 75. मातङ्गिनीस्तोत्रम्। Mātanginīstotram. Substance, country-made colourless paper, 12 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Appearance, very old, writing omitted in some parts. Prose and verse. Not correct. Incomplete.

An incomplete hymn to the Goddess Mātanginī or Durgā called Mātanginīstotram. Anonymous.

Beginning. श्रीश्रीराम। ओँ नमो गणेशाय।

ओँ महादेव नमस्कृत्य केवल ज्ञानभास्करं।
वक्ष्ये सद्गुरुणादिष्टो श्रेयं यत शुभाशुभ।
ओँ नमो भगवति कृष्णाङ्गिनि सर्व्वकार्य्यप्रसाधिनि सर्व्वनिबन्धकारिणि एह्येहि वरं देहि मातङ्गिनि सत्यं वदि स्वाहा।

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मातङ्गिनीस्तोत्रमसम्पूर्णं विद्यते।

No. 76. योगिनीतन्त्रम् । Yoginītantram. Substance, bark of a tree, 17 x 4 inches. Folia, 74. Lines, 9-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

The codex contains a part of the Yoginitantra, dealing with the sanctity of Kāmrūpa.

Beignning. ओँ नमः कामाख्यायै ।

प्रधानसाधारविकल्पसत्त्वविभवभावाद्भुवनत्रयस्य ।
या विद्यया व्यक्तमपीह माया ज्योतिः परा पातु जगन्ति नित्यम् ।

श्रीदेव्युवाच ।

उड्डियानामिदं पीठं श्रुताहं सारपीठकं ।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि कामरूपस्य निर्णयं ।
यदुक्तं तद्भगनाथ घोरपापविनाशकं ।
कामाख्यासञ्ज्ञकं पीठं प्रकाशं कलिसङ्गतं ।
कलिकल्मषदग्धानां विधिनानां चिकित्सकं ।
एतत् परमं देव विस्तरं कथ्यतां विभो ॥

End. नास्ति ।

Colophon. इति श्रीयोगिनीतन्त्रे सर्व्वतन्त्रोत्तमे षड्विंशतिसाहस्रे प्रथमतपं कामरूपाधिकारे द्वितीयभागे द्वादशपटलः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् योगिनीतन्त्रोक्तकामरूपाधिकारस्यांशमात्रं विद्यते ।

No. 77. रत्नावलीतन्त्रे ज्ञानरत्नावली । Ratnāvalītantre Jñānaratnāvalī. Substance, country-made yellow paper, one being of mill-made blue paper, 12 x 3 *inches*. Folia, 4. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. *Date*, ? Appearance, *fresh*. Verse. Generally correct. Complete.

A portion of the Ratnāvalītantra, dealing with Tattvajñana or supreme knowledge, named Jñānaratnāvali.

Beginning. श्रीं गुरवे नमः। अथ रत्नावलिः।

देव्युवाच।

कस्मिन् स्थाने वसेच्चन्द्रः कस्मिन् स्थाने दिवाकरः।
कस्मिन् स्थाने वसेदात्मा कस्मिन् स्थाने वसेन्मनः॥

End. अप्रत्यक्षमतिर्वाच्यं विनाशोत्पत्तिवर्जितं।
केवलं निर्मलं शुभ्रं शुद्धस्फटिकसन्निभं॥ ४९॥
कार्यञ्च वधं शुभं हेतुसाधनवर्जितं।
ध्यायते परमात्मानं स योगी योग ईश्वरः॥ ५०॥

Colophon, इति रत्नावलीतन्त्रे ज्ञानकाण्डे ज्ञानरत्नावली समाप्ता।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् रत्नावलीतन्त्रोक्ता ज्ञानरत्नावली नाम तत्त्वज्ञानविषयकं सन्निबन्धो वर्त्तते।

No. 78. रुद्रचण्डी। Rudracaṇḍī. Substance, country-made yellow paper, 16 × 2½ inches. Folia, 5. Lines, 4–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and torn in some parts. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the whole of the Rudracaṇḍī, described in No. 117, Vol. 17 of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of the Sanskrit College Library, with a short process of worshipping the Goddess Rudracaṇḍī, in the beginning, and of making her free from the curse of Śrīkṛiṣna so as to make her fit for conferring boons to her worshippers. This latter portion is entitled Rudracaṇḍīpūjā-śāpoddhāraḥ. This portion being dilapidated in parts cannot be fully quoted here, only a small extract is given from the very beginning—

श्रीहरिः। अथ रुद्रचण्डीपूजाप्रयोगः। ह्रां हृदयाय स्वाहा। ह्रुं शिखायै वषट्। +·+ + तत्त्व ह्रः अस्त्राय फट्। ध्यानं। पाद्यादिभिः पूजयेत्। श्रीं ह्रीं रुद्रचण्डिकायै ॐ स्वाहा। इति मन्त्रं ज+ + नारद ऋषिः श्रीरुद्रदेवता अस्य (शाप) मोचने विनियोगः। श्रीं ह्रीं

ह्रीं ङ ङ वीरचण्डी महाचण्डी साचाद्ब्रह्मस्वरूपिणी। दूषिता कृष्णशापेन त्वं यदा भव सुव्रते ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् गौरीबद्रचण्डीपूजामारीडारमहितबद्रचण्डीनामधेयतन्त्रनिबन्ध. सम्यग्वीं वर्त्तते।

No. 79. रुद्रयामले कुलाचारसमाचार: । Rudrayāmale Kulācārasamācāraḥ. *Substance, country-made yellow paper, 14 x 3 inches. Folia,* 27. Lines, 5-7 in a page with a gap of ½ inch quare in the middle. Character, *Bengali. Date,* ? *Appearance, old. Verse. Generally* correct. Complete.

This codex contains only the fifth chapter of the Rudrayāmala dealing with the Ācāra or duties of a Kaula.

Beginning. ओं नम: परमदेवतायै ।

अतो वक्ष्ये च संक्षेपात् समसाचारपद्धतिं ।
यया विज्ञानमात्रेण साधकः सिद्धिमाप्नुयात् ॥

End. आसनं सेवनं पानं शयनं वस्त्रभूषणं ।
परेषां नैवकर्त्तव्यं यदीच्छेदीश्वरीप्रियं ॥ ० ॥

Colophon. इति रुद्रयामले कुलाचारसमाचारे पञ्चमः पटल. ।

No. 80. लिङ्गार्च्चनतन्त्रम् । Liṅgārcanatantram. Substance, country-made reddish paper, 16 x 3 inches. Folia, 7. Lines, 6-10 in a page with a gap of ½ in. x 1 in. in the middle and marginal notes in some pages. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Not complete.

This codex contains upto the seventh chapter of the original Tāntrika work, *Liṅgārcanatantram,* described in No. 83, Vol 16 of

the Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of the Sanskrit College Library.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 81. लिङ्गार्च्चनचन्द्रिका । Lingārcanacandrikā. Substance, country made reddish paper, 16 × 3 inches. Folia, 17 with an index at the beginning. Lines, 5-10 in a page with a gap of 1 in. × ½ in. in the middle and with marginal notes here and there. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex lays down the rules for the worship of Śiva in the form of a Phallus giving all the rituals in detail, called Lingārcanacandrikā, by Sadāśiva, son of Gadādhara and grandson of Viṣṇu, belonging to the race of Daśaputra. Noticed in No. 1944, Page 267, Vol. V of the Notices of Sanskrit Mss. by Dr. Rajendralal Mitra L. L. D.

Beginning ओँ नमो गणेशाय नम. ।

उमाकटितटस्फुरत्करिवराननालोकन-
प्रसन्नहृदयं शिवा सदयमिन्दुचूड़ं मृड़ ।
प्रणम्य गिरिजाधवं भजनमात्रदत्तेप्सित
स्मितानननमनामयं प्रियसुमास्वहायं मुदा ॥
वंशेऽस्मिन् दशपुत्रनामनि महान् विष्णुर्द्विजात्यास्त्वभूत् ।
तत्सुतस्य सुधीर्गदाधर इति ख्यातो ज(ग)त्याख्यया ।
तत्पुत्रेण सदाशिवेन विदुषा दृष्ट्वा निबन्धान् पुरा ।
श्रीलिङ्गार्च्चनचन्द्रिका विरचिता विदग्धकौरैष्टदा ॥
विविच्य गुणगौरवं गुणविवेचका मत्परं
विहाय कथयन्तु सद यदिह दूषणं सज्जनाः ।
न फल्गुजनदूषणैः किमपि हीयते मामकं
हिमांशुगणगर्ह्यया किमुदितेन खेदावहा ॥
अथ पूज्यस्वरूपापरिज्ञाने पूजायां मन्दफलत्वादादौ पूज्यस्वरूपं शिव पूजायाः श्रुतिस्मृत्यादौ सर्व्वोत्कृष्टत्वं सर्व्वाभीष्टप्रदत्वञ्च प्रदर्श्यते ।

End. लिङ्गपूजनं परार्थे न कार्यं। तदुक्तं शिवरहस्ये।

शिवलिङ्गार्चनं विप्रो यः परार्थं करिष्यति।
स वेदराशिपुण्योऽपि पिशाचो भवति ध्रुवं।
अनन्तफलदं धर्मं शिवलिङ्गार्चनार्जितं।
कः प्रयच्छति मूढात्मा परस्मै धनलोभतः।
शरीरमपि देयं स्यात् कदाचिद्धनलोभतः।
फलं न देयमन्यस्मै शिवलिङ्गार्चनोद्भवं।
वेदपारायणैर्धर्मैरनन्तैरपि सर्वदा।
तपोऽनन्तैरपि तत्पापं न विनश्यति।

Colophon. इति श्रीदशरथपुत्रपाठकसदाशिवकृता लिङ्गार्चनचन्द्रिका समाप्ता।

विषयाः—महादेवस्य पूज्यता। तत्र शैवपुराणसंमतवचना। अन्त्यजपतितादीनां शिवपूजाधिकारः। लिङ्गे शिवपूजनप्राशस्त्यम्। तत्र लिङ्गशब्दव्युत्पत्तिः। लिङ्गाभावे प्रतिमायां पूजनं कार्यम्। पद्मरागादिलिङ्गकथनम्। ब्राह्मणादिवर्णभेदे लिङ्गम्। बाणलिङ्गलक्षणकथनम्। स्फाटिकलिङ्गकथनम् युगभेदे लिङ्गकथनम्। कलौ पार्थिवलिङ्गप्राशस्त्यम्। पार्थिवलिङ्गार्चनं विना अन्यदेवार्चनादिकं निष्फलम्। शिवस्य प्रधानसाधनानि। षोडशोपचारकथन पञ्चोपचारकथनं च। अत्यन्तासक्तस्य पुष्पमात्रम्। कामनाभेदे लिङ्गपूजनम्। कामनाभेदे संख्याभावभेदाः। कामनाभेदे लिङ्गभेदकथनम्। ऋतुभेदे लिङ्गपूजायाः सिद्धिभेदकथनम्। पुष्पभेदे लिङ्गपूजने फलम्। शिवलिङ्गार्चनस्य नित्यताकथनम्। शिवलिङ्ग-पूजाकरणे प्रत्यवायः। शिवपूजाकरणे इतिहासादि। शिवपूजाधिकारिणः। स्त्रीशूद्राणां लिङ्गस्पर्शविधानम्। सधवास्त्रीणां भर्तुराज्ञया पूजाधिकारकथनम्। शुद्धवैदिकानां पूजाविधिकथनम्। पतितानां पूजने मन्त्रकथनम्। अशौचे पूजाविधिकथनम्। प्रसूतास्त्रीणां शिवपूजाविधानम्। शिवपूजावैदिककर्मादौ भस्मरुद्राक्षधारणावश्यकत्वम्। विभूतेर्नामादिकथनम्। त्रिपुण्ड्रकथनम्। त्रिपुण्ड्रधारणविधिः। रुद्राक्षधारणविधिः। बिल्वपत्ररहितशिवपूजानिषेधः। प्रमादविल्वपत्रस्य अभावे पुनरर्चना। अथ पुष्पाणि। करवीरस्य प्रमादस्य पुनः प्रत्याख्यानम्। वर्ज्यपुष्पाणि। गन्धनिरूपणम्। बिल्वकाष्ठचन्दनम्। तिलादिना पूजाफलम्। धूपनिरूपणम्। दीपनिरूपणम्। विहितजलम्। नैवेद्यकथनम्। महानैवेद्यकथनादि। ताम्बूलम्। अभिषेकमन्त्राः। अभिषेकद्रव्याणि। प्रदक्षिणा।

नमस्कारः। शिवनैवेद्यभक्षणनिर्णयः। वर्णभेदे पार्थिवलिङ्गे मृत्तिकाभेदकथनम्। पूजाकालकथनम्। पूजापराधकथनम्। लिङ्गघटनाविधिः। लिङ्गस्थापनविधिः। लिङ्गदानविधिः। स्वर्ग्यधान्यानि। लिङ्गदानानन्तरं दशदानानि। तत्र प्रयोगे पञ्चाक्षरजपविधानकथनम्। उपदेशरहितानां जपविधानम्। गुरोर्विनोपदेशकथनम्। जपान्ते पूजासमापनम्। शिव चरणाम्बुपानक्रमः। शिवपूजने बौधायनसूत्रम्। बौधायनोक्तमेव पार्थिवशिवपूजा। पञ्चाक्षरस्य ऋषिच्छन्दादिकम्। स्त्रीशूद्रादीनां शिवपूजाकथनम्। शिवलिङ्गार्चने परार्थं कृते पापम्।

The Ms. noticed by Dr. Rajendralal Mitra contains two additional slokas at the end which show that this book was written by Sadāsiva under the auspices of King Jay Singha. But the colophon of this Manuscript bears the reading श्रीदशरथपुत्रपाठक्य etc. which the other does not contain; the other has—

> इति पदप्रकाशकेन श्रीमद्दशपुत्रकुलावतंसेन सदाशिवेन विरचिता लिङ्गार्चनचन्द्रिका समाप्ता।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् दशपुत्रकुलावतंसश्रीविष्णुपौत्रगदाधरात्मजश्रीसदाशिवकृतः लिङ्गार्चनचन्द्रिकानामधेयः सविस्तरशिवार्चनविषयकतन्त्रनिबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 82. **वगलामुखीस्तोत्रम्।** Vagalāmukhīstotram. Substance, country-made yellow paper, 17 × 4 inches. Folia, 2 Lines, 9 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct Complete

A hymn to the Goddess Vagalāmukhī or Durgā, from the Rudrayāmalatantra.

Beginning. अथ वगलामुखी स्तुतिः। अस्य श्रीवगलामुखीमुखस्तोत्रमन्त्रस्य नारदो भगवान् ऋषिः श्रीवगलामुखीदेवता मम सन्निहितानां वश्यानां विरोधिनां दुष्टानां वाचं मुखपदजिह्वावर्गाणां स्तम्भनार्थे विनियोगः।

End ब्रह्मास्त्रमिति विख्यातं त्रिषु लोकेषु विश्रुतं।
गुरुभक्ताय दातव्यं न देयं यस्य कस्यचित्॥ १६॥

पीताम्बरां द्विभुजाञ्च त्रिनेत्रां दाहकोज्ज्वलां ।
शिलापर्व्वतहस्ताञ्च स्मरेत् तां वगलामुखीं ॥ ओम् ।

Colophon. इति रुद्रयामले देवीश्वरसम्वादे श्रीवगलामुखीस्तोत्रं समाप्तम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् रुद्रयामलोक्तं वगलामुखीस्तोत्रं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 83. वगलामुखीकवचम् । Vagalāmukhīkavacam. Substance, country-made yellow paper, 13½ × 2 inches Folia, 2. Lines, 3–8 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, very old Verse. Correct. Complete.

An amulet to the Goddess Vagalāmukhī, from the Sanatkumāra-tantra. Noticed in No. 66 App. Tantras

---

No. 84. वरदातन्त्रम् । Varadātantram. Substance, country-made yellow paper, 12 × 3 inches. Folia, 6 with an additional one containing its index at the beginning. Lines, 8–10 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

An original Tantra giving some necessary informations of the Kaula system, copied by one Kāliprasanna Bhattācāryya.

Beginning. श्रीं नमो गणेशाय ॥

देवदानवगन्धर्व्वसेवितं त्रिदशेश्वरं ।
उवाच विस्मयाविष्टा पार्व्वती पार्व्वतीपतिं ॥

देव्युवाच ।

देवदेव महादेव जगदानन्दकारक ।
कालिका वरदा देवी कथं भवति तद्वद ॥
कलिकाले दुराधर्षे यावत् पातकसंकुले ।
कथं सिध्यन्ति तन्मन्त्राः कथयस्व समासतः ॥

End.

इदं रहस्यं कथितं न प्रकाश्यं कदाचन ।
प्रकाशे सर्व्वनाशः स्यात् प्रकाशाद्विफलं भवेत् ॥
जड़ता नाथ कर्त्तव्या गुरुभक्तिं सदाचरेत् ।
स्वेच्छाचारस्तथा चात्र यथेच्छा तत् समाचरेत् ।
अथवा परमेशानि संपूज्य गुरुदैवतं ।
मातृकापुटितं कृत्वा स्वमन्त्रं प्रजपेच्छिवे ॥
कर्म्मोत्क्रमाच्छताख्या तदन्ते कवचं मम ।
एवञ्च प्रत्यहं कुर्य्याद्यावज्जपं समाप्यते ॥
तथापि परमेशानि सुध्यतं सर्व्वसङ्कटात् ।
यदि प्रकाशिता न स्यात् विगुप्ता परमेश्वरी ।
प्रकाशिता च सा देवी सर्व्वनाशकरी मता ॥ ० ॥ ० ॥

Colophon. इति वरदातन्त्रेऽष्टमः पटलः ।

विषयाः—१ । श्रीकालीमन्त्रोद्धारः । तान्त्रिककुसुमकथनम् । नित्य-पूजावश्यकत्वम् । नित्यनैमित्तिककाम्यावस्था । २ । नित्यनैमित्तिकव्यवस्था । रात्रिपूजायां तिथिनियमः । द्वादशमासीयसेवाकथनम् । ३ । कलौ काल्याः प्राशस्त्यम् । कलियुगे फलप्राप्तौ कारणम् । मन्त्रग्रहणादौ नामैहिकफला-र्थत्वम् । विद्यारत्नादिमन्त्रफलम् । गृहपूजाकथनम् । सुवर्णरत्निका-प्रमाणम् । ४ । गृहपूजायां योगयुक्तदिनकथनम् । फलपुष्पबिल्व-दलस्य पते पूजानिषेधः । शिखायुक्तजवापुष्पे पूजानिषेधः । शरत्काल-पूजायाः सप्तशतीलीनवस्त्रालङ्कारादीनां परिमाणम् । ५ । नष्टराज्यस्य प्राप्तौ साधनम् । ६ । मन्त्रार्थमन्त्रचैतन्ययोनिमुद्राकथनम् । ७ । साधनेऽङ्ग-भङ्गे श्रीगुरुपूजनम् । पूजादिव्यतिरेके श्रीगुरोर्नामोच्चारणनिषेधः । मन्त्रदाता अभिषेक्ता चेति द्विधा गुरुकथनम् । कालिकाक्षरचर्वीदाने सुन्दर्य्याः षोडशाक्षरीदाने आत्मशान्तिकथनम् । ८ । कालिकायाः एकाक्षर-त्र्यक्षरमन्त्रयोः फलम् । पुरश्चरणफलम् । शिवाबलिदानफलम् । ग्रह-ग्रहणे शान्तिकथनम् । मातृकापुटितजपविधानम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् वरदातन्त्राभिधेयः श्रीकालीमन्त्रोद्धारादिविविधविषयात्मकतन्त्र-निबन्धो वर्त्तते ।

No. 85. वशीकरणम् । Vaśikaraṇam Substance, country-made reddish paper, 24 × 3 inches. Folia, 1 Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, (writings are of two kinds, some *in bigger type, the other in smaller one). Prose and verse* Not correct. Complete.

This codex contains a means of Vasīkarana or subduing others by Charms or Mantras, as well as a process of opening a closed door by charms and the means of subsiding, by magic rites, troubles such as disease, death, &c., in a house.

Beginning. सिद्धिः श्रीं गुरवे नमः । कुङ्कुमचन्दनगोरोचना नावौः (?) संपुष्य श्रमुं मन्त्रं पूर्व्वं सहस्रं प्रजप्य अनेनैव मन्त्रेणाभिमन्त्रितं कृत्वा तिलकं कुर्य्यात् । श्रीं ह्रीं हंसः अमुकं वशमानय स्वाहा । इति मन्त्र ।

End. स्नापयेत् सर्व्वतोयेन ततः शान्ति विचक्षणः ।
अष्टमी च भवेत् मन्द दापयेत् तिलतण्डुलैः । ।कः।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन् वशीकरणविधि., रुद्धद्वारोन्मोचनमन्त्रः, गृहशान्तिकरणविधिश्च वर्णन्ते ।

No. 86. वाराहीतन्त्रम् । Vārāhītantram. Substance, country-made colourless paper, 24 × 2½ inches Folia, 15. Lines, 5-6 in a page with a gap of about one inch square in the middle Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Generally correct. Prose and verse. Not complete.

This codex contains only the eighteenth, nineteenth and a portion of the twentieth chapter of the *Vārāhītantra*, an original Tāntrika work, treating of the worship of Śākta Goddesses.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् वाराहीतन्त्रस्य अष्टादशपटलः ऊनविंशतिपटलश्च सम्पूर्णौ वर्त्तेते, विंशतिपटलस्य चांशमात्रं विद्यते ।

No. 87. विपरीतप्रत्यङ्गिरा । Viparītapratyangirā. Substance, mill-made blue paper, 9 × 3 inches. Folia, 1. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

A prayer to the Goddess Pratyangirā, named Viparītapratyangirā, described in No. 65 App. Tantras.

No. 88. वीजतन्त्रम् । Vījatantram Substance, country-made reddish paper, 10 × 3 inches Folia, 3. Lines, 8-11 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A Tāntrika work on the Sanketa or inherent force of the alphabets forming the Vījamantras.

Beginning. ओं नमः परमदेवतायै ।

तत्रादौ वीजवर्णानां सङ्केतं स्फुटमुच्यते ।
पञ्चाशल्लिपयो यत्र लक्ष्यालक्षित पूर्व्वभाक् ॥
वर्णोऽक्षरं रश्मिवर्णाः स्वरास्तु कथिता अच ।
व्यञ्जनानि हलो वर्गाः कादयोऽष्टौ प्रकीर्त्तिताः ॥
कादीनि पञ्चपञ्चैनं चतुष्क यादि शादि च ।
नादिद्वयं च मालायां स्वरैराद्यो नयादिकः ॥

End एवं पञ्चपञ्चाशत् कामं विष्णुयुतमिन्यत्रापि वीध्यं । तेनाईनारीश्वरादिमन्त्रा अपि व्याख्याता इति तत्त्वं । श्रीमत् कालिकायै नमः ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—वीजवर्णसङ्केतविषयक' वीजतन्त्राभिधेयतन्त्रनिबन्धः ।

No. 89. वीरतन्त्रम् । Viratantram. Substance, country-made reddish paper, 13×3 in a page. Folia, 23. Lines, 6-10 in a page, with a gap of about 1 in.×½ in. in the middle Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Not complete.

An incomplete portion of the Vīratantra, an original Tantra dealing with some Tāntrika subjects such as, गुरुक्रमः or varieties of Gurus or spiritual guides, etc., containing twelve chapters and a small portion of the thirteenth one.

Beginning. ओं नमः परमदेवतायै ।

शम्भो: सर्व्वविद्यारवक्षचतुर. सर्व्वागमानां निधि
स्त्वं दाता सदसत्फलैकनिपुणस्त्वं ब्रह्मवर्गोऽपि च ।
देव त्वज्ज्ञानपारे पमवति न हि यत्नाइयं कार्थ्यप ।
तन्नैवास्ति न जायते मम पुनर्वाञ्च्य विचार्थ्यं गुरो: ।
तद्ब्रूहि भवता तत्वं तत् सर्व्वं दुःखच्छिदिदं ।
विना पापैर्विना दुःखैर्यत् सिद्धिं ब्रूहि मे प्रभो ॥

श्रीभगवानुवाच ।

विना दु.खैर्विना पापैर्विना पुरश्क्रियादिभिः ।
सिद्धमन्त्र प्रवक्ष्यामि शृणु पार्व्वति सादरं ।
येनानुष्ठानमात्रेण भोगेन मोक्षमाप्नुयात् ।
वीरतन्त्रं मया गुप्तं गोपनं सर्व्वकामदं ।
गोपनीयं प्रयत्नेन मम सिद्धिप्रकाशनं ।
जीवानुग्रहमार्थे च गुरुवक्त्रात् प्रकाशितम् ।
गुरवः सर्व्वमन्त्राणां कारणं केवलं विधौ ।
सिद्धयो नहि मन्त्राणां पारम्पर्य्यक्रमं विना ।
तस्मादौ गुरुपंक्तीनां विधानं कथ्यतेऽधुना ।
पुरा मन्मथदग्धेन प्रहृष्टै प्राह शङ्कर ॥

End. नास्ति ।

Colophon.

The book being incomplete, the last colophon is not to be found. We have this colophon at the end of the twelvth chapter :—

इति वीरतन्त्रे महातन्त्रोत्तमोत्तमे परमरहस्ये उपपन्नप्रकरणं नाम द्वादशः पटलः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् गौरतन्त्रनामधेयगुरुक्रमादिविविधतान्त्रिकविषयात्मकमहातन्त्रादितो द्वादशपटलाः तथोदशपटलस्य चांशमात्रं विद्यन्ते ।

No. 90. शक्तिरत्नाकरः । Śaktiratnākaraḥ Substance, country-made yellow paper, 17 × 4 inches. Folia, 34 Lines, 5–11 in a page, with a gap of 1½ in. × 1 in. in the middle Character, Bengali Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse Generally correct. Complete.

A complete Tāntrika compilation named Śaktiratnākara. Noticed in No. 94, Vol. 16 of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of the Sanskrit College Library.

विवरणमनुक्तपूर्वम् ।

No. 91. शक्तिसङ्गमतन्त्रम् । Śaktisangamatantram. Substance, country-made colourless and reddish papers, the latter being very few in numbers, 20 × 3 inches. Folia, 177. Lines, 7–8 in a page, with a gap of about 1½ in. × 1 in. in the middle, a leaf of the foliage 114 containing only a few Yantras only. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete

An original Tāntrika work containing all informations of the Śākta cult, consisting of four parts of which the first contains 20 patalas or chapters, the second 62 chapters, the third 20 chapters, and the fourth 11 chapters See Notices of the Sanskrit Mss. by Dr. Rajendralal Mitra, Vol. I, Page 229, No. 405, and the Catalogue of the Sanskrit Mss. in the Library of I. O. No. 1717, Page 890, Tantra.

Beginning. श्रीं नमो गणेशाय ।

श्रीदेव्युवाच ।
अनादिरूप भूतेश शशिशेखर शङ्कर ।
देवाधिदेव विश्वेश विश्वाराध्य सुरेश्वर ॥

निरञ्जन निराकार नित्यानन्दगुणाकर ।
गुणातीत परस्वामिन् सर्व्वातीत परात्पर ॥
त्वत्त (तत्त्वं ?) श्रुतं जगत् सर्व्वं स्थावरं जङ्गमादिकं ।
श्रुतानि सर्व्वतन्त्राणि लक्षकोट्यर्व्वुदानि च ॥
तन्त्रार्णवादिकं देव राजराजेश्वर श्रुतं ।
तन्त्रराजः श्रुतो देव नानाभेदाय संयुताः ॥
नसासनं (रसायनं ?) श्रुतं देव सिद्धयो विविधाः श्रुताः ।
शक्तिसङ्गमनामान तन्त्रराजोत्तमोत्तमं ।
सूचितं देवदेवेश मन्त्रसिद्धाभिधायने (यमे ?) ।
न मह्य कथितं देव समग्रं हृदय प्रभो ॥
चतुःखण्डेन संयुक्तं सर्व्वसारोत्तमोत्तमं ।
तन्त्रं कथय देवेश सम्प्रदायक्रमागतं ॥
समयतन्त्रराजेन्द्रं सापेचरहितं प्रभो ।
सम्प्रदायप्रभावानां (प्रकटानां ?) मार्गसन्दर्शकारकं ॥
कल्पे सिद्धिप्रदं तन्त्र कथयस्व मम प्रभो ॥

शिव उवाच ।

तन्त्रराजः पूर्व्वमुक्तः खण्डाष्टकसमन्वितः ।
पूर्व्वार्द्धमुत्तरार्द्धं (?) च सार्द्धद्वयसमन्वितं ।
पूर्व्वार्द्धे कादिसंज्ञन्तु द्वितीयं हादिसंज्ञकं ।
कादौ तु वेदखण्डानि हादावपि चतुष्टयं ॥
प्रतिखण्डे सहस्राणि त्रिसहस्रं च षट्शतं ।
प्रत्यध्यायं शतश्लोकाः षट्त्रिंशत् पटलानि च ॥
इत्येकखण्डमित्युक्तमेवं खण्डाष्टकं विदुः ।
दिव्यौघरचिते यत्र गुरुधारा भविष्यति ।
शक्तिसङ्गमनामाख्यं श्रीमत्तन्त्रराजकं ।
वेदखण्डसमायुक्तं पश्चिमाद्यकं शृणु ॥
दिव्यौघरचितं तन्त्रं सर्व्वतन्त्रोत्तमोत्तमं ।
कालादिकाख्या चरित (रचितं ?) तारादन्तु द्वितीयकं ॥
तृतीयं सुन्दरीखण्डं चतुर्थं छिन्नमस्तका ।
युगे युगे चन्द्रसंख्ये कथो खण्डचतुष्टय ॥

षट्शतीचमरान्ते (बत्सरान्ते ?) तु विमलत्पुनरं शिवे।
आविर्भवतु देवेशि दिव्यौघाद्यारत: शिवे।

End. चत्वारिंशत्प्रभेदेन ब्रह्मराक्षसजातयः।
पूर्व्वक्रमेण संसाध्य दुष्टानेतान् विनाशयेत् ॥
गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं पुनः पुनः।
रहस्यातिरहस्यञ्च रहस्यातिरहस्यकं।
इति सच्चेपत: प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि।

Colophon. इति श्रीमदघोरतारासंवादे ताराप्र(सू?)क्ते ब्रह्मराक्षसजातिवर्णने दशम-पटलः। श्रीं परमदेवतायै नमः।।१२॥०॥०।०॥

श्रीं नमो गुरवे तस्मै ब्रह्मविष्णुशिवात्मने।
यदाज्ञाबलसंलाभात् कृतार्था वयमञ्जसा।०॥

From the above extract in the beginning we get a definition of Tantrarāja. A Tantrarāja is an original Tāntrika work generally divided into two volumes, the first called Kādi, and the other Hādi, containing eight parts on the whole, Kādi containing four parts and Hādi also the same. Each part again contains thirty-six patalas or chapters each of which contains one hundred ślokas. The Tantrarāja called Śaktisangama is the best one divided into four parts containing 60000 ślokas.

विषया.—प्रथमखण्ड। १।२ तत्त्वकथन, कृतादियुगनिर्णयः। ३। षडाष्टकनिरूपणम्। ४। पात्रज्ञानम्। ५। ऋषिपनिचक्रोक्तिः। ६। नामविवरणम्। ७। दीक्षाविवरणम्। ८। प्रदीपकात्मकसंन्य-निरूपणम्। पूजाद्रव्यादिकथनं। १०। मेरुकथनम्। ११। पूर्णाभि-षेकादिकथनं। १२। मन्त्रसिद्धिप्रयोगः। १३। वीररात्र्यादिनिर्णय। १४। मन्त्रसिद्धिः। १५। मधुमतीसिद्धिसाधनम्। १६। क्रमदीक्षा-विनिर्णयः। १७। पवित्रारोपणक्रिया। १८। पवित्रारोपणरचा-विधि। १९। दमनारोपणविधि। २०। कामधेन्वादियोगकथनम्। द्वितीयखण्डः। १। परिभाषा। २। साधकस्य तन्त्रोक्तविधिना संस्कार विशेषकथनादि। ३। आम्नायादिकथनम्। ४। क्रमिकमतनिद्राद्रादि कथनम्। ५। यक्षिणीमण्डलादिकथनम्। ६। महाविद्यासिद्धिप्रका रादि। आमनभेदकथनम्। ८। बीरसिद्धेश्वरीसाधनकथनम्। ९। मृत-पदिनिरूपणम्। १०—१२। कौलतीर्थपीठचतुष्टयलक्षणतत्स्वरूपतन्-

साधनप्रकारपीठशक्तितत्पूजाक्रमस्त्रीस्वरूपपुंस्वरूपगवाक्षयोगवर्णनसिद्धैश्वर्या-
दिविज्ञानगौरवादिसचर्यादिकथनम्। २०। नवरात्रनिर्णयः।
२१—२३। चन्द्रसूर्यग्रहणे मन्त्रजपादिप्रकारादिवर्णनम्। पूजाविधिपात्र-
सिद्धान्तलक्षणम्। २४। दशमहाविद्यासाधनादिप्रकारः। २५। २६
महाचीनक्रमकथनम्। नन्दस्त्राख्यक्रमछिन्नमस्ताभिषक्रमभैरवाख्यस्वरूपाख्य
क्रमकथनम्। तिलकप्रकारकथनम्। २७। बगलाक्रमनिर्णयः। २८। महा-
राज्ञक्रमकथनम्। २९। भुवनेश्वरीसाधनक्रमनिर्देशः। ३०। धूमावती-
साधनक्रमः। ३१। ब्रह्ममार्गक्रमकथनम्। ३२। क्रममात्रादिनिर्णयः।
शीघ्रसाधनककर्म्मकथनम्। मुद्रासङ्केतकथनम्। ३३। पञ्चमकार-
कथनादि। ३४। लतासाधकसामान्यसङ्केतकथनम्। ३५। नित्यापूजा
प्रकारादिकथनम्। ३६। स्त्रीपूजनमद्यपानादिप्रकारकथनम्। ३७। मधु-
मतीसाधनम्। ३८। सुन्दासनसाधनादि। ३९। मालायन्त्रनिर्णयः।
४०। देवीस्वरूपभवनप्रकारादि। ४१। विद्यासिद्धिनिर्णयादि। ४२। सुन्दरी
साधनक्रमकथनम्। ४३। श्रवननिर्णयादिकथनम्। ४४। मन्त्रराज-
दीक्षादिकथनम्। ४५। मन्त्रस्थापननिर्णयः। ४६। दिव्यासननिरू
पणादि। ४७। कामनारीहवपूर्व्वकदेवीविशेषमन्त्रजपः। ४८। तारा-
सिद्धिप्रकरणे फलश्रुत्यादिकथनम्। ४९। सौभाग्यपदयन्त्रमेखलधारणादि
प्रकारः। ५०। यन्त्रलेखनाङ्गतिविशेषफलादि। ५१। भूमौ यन्त्रलेखन-
प्रकारादि। ५२। मालाविशेषजपसिद्धिदिननियमकथनादि। ५३। रज-
ताद्यङ्गुरीयधारणनियमः। ५४। सर्व्वविधमालानिर्णयः। ५५। तत्पञ्च-
कथनम्। ५६। स्त्रीदीक्षाविनिर्णयः। ५७। योगनिर्णयः। ५८। आसन-
विशेषजपप्रकारादि। ५९। कालिकापूजनप्रकारादि। ६०। ब्रह्मराक्षा-
भिधयोगकथनम्। ६१। मुद्राविवरणम्। ६२। भग्नदन्तप्रायश्चित्तादि।
तृतीयखण्डः। १। जपप्रकारादिकथनम्। २। महायन्त्रसंस्कारः।
३। मालायामजपः। ४। मन्त्रप्रकारनिर्णयः। ५—१०। यमदण्डाख्य-
न्यासक्रम स्नानप्रकार-होमप्रकार सन्ध्याकर्म्म दीक्षादिविनिर्णयः। मासादि-
विनिर्णयः। देशनियमः। शवसाधना। देशस्वरूपः। देवीपूजनमाहात्म्य-
वेदपठनादिनारीपूजनम्। ११। धूमकेतूल्कापातादिमहीनृपातफलस्थान
विनिर्णय-पुरश्चर्य्याभिदमूलनिरूपणकथनम्। दन्तकमलमालासुपनिकथनम्।
महाकालादिनित्यानां निर्णयकथनम्। १२। परकायप्रवेशनादिकथनं,
षट्चक्रमतफलादिकथनं, कामिनीनित्याविनिर्णयः। १३। कपालिनीमन्त्र
सिद्धिप्रकारादि। १४। कुरुकुल्लामरीचित्यादिसाधनप्रकारकथनम्।

१५। विप्रचित्तानित्योपासनसाधनादि। १६। दीप्तनित्याविधानकथनं, नीलानित्याविधिज्ञानम्। १७। घनानित्याक्रमार्चनं, बलाकापूजनं, मातानित्याविधानं, मुद्रानित्याविधानं। १०। मितानित्याविधिक्रमः, यन्त्रधूपकथनम्। १८। तिरस्कारिणीविद्यामन्त्रार्चनकथनादि। १९। सम्पत् सरस्वतीमन्त्रार्चनकथनादि। २०। मधुमतीयन्त्रविद्याकथनादि।

चतुर्थखण्डः। १। दशमहाविद्यामन्त्रकथनं। २। डामरत्रयमन्त्रादिकथनम्, षड्वक्त्रादिदेवतानामोल्लेखः, तन्त्रविशेषाम्नायक्रमः, राजयोगसाधनप्रकारः। ३। जपविशेषादिप्रकारः। ४। मार्गभेदेन विद्याविशेषसाधनभेदकथनादि। ५। शक्तिपूजार्थपुष्पविशेषदेशपर्य्यायभेदेनाम्नायभेदकथनादि। बगलोत्पत्तिकारणच्छिन्नोत्पत्तिकारण-मातङ्गीउत्पत्तिकारणादि, षडाम्नाय क्रमेण शक्तवर्णनं, कालपर्य्यायेण तन्त्रगणनं, शैवतन्त्रकथनादि। ७। आम्नायभेदेन विद्याभेदकथनादि। ८। पञ्चभेदनिर्णयः। कालिकायाः सर्व्वविद्यास्वरूपत्ववर्णनादि। १०। विद्यासाधनमतभेदादिकथनम्। ११। कौलाचारविधानं, पुष्पभेदाहुतिः, यन्त्रप्रपूजनप्रकारः, साधनकाल-निर्णयः, अष्टपत्रादिकथनं, ब्रह्मराक्षसजातिवर्णनम्।

Going through the Ms. we see two additional patalas or chapters, one in the first part between the 34th chapter and the 35th with the colophon :—

इति शक्तिसङ्गमहातन्त्रे लतासाधकसामान्यसङ्केतनामविंशत्पटलः

And the other in the third part after the 17th chapter with the colophon :—

इति श्रीषट्शाम्भवे षष्टिसहस्रे श्रीं दक्षभैरवीये शक्तिसङ्गमतन्त्रराजोत्तमे मितानित्याविधि-र्नाम सप्तदशःपटलः।

On consideration of the number of chapters marked by the colophons at the end of these parts, we see that they are mere additional ones, wrongly written by the copyist of the Ms. and as they deal with the subjects similar to those in the preceding chapters, they must be included in them. Unlike the Ms. referred to by Dr. Rajendralal Mitra, this one contains sixty-two paṭalas or chapters in the first part, the other contains sixty-five. On comparision of the contents of these two Ms. we see the subject matter is the same. The difference of three chapters lies in the fact that the 30th chapter of Dr. Mitra's Ms. is included in the 29th chapter of

this Ms. and the 33rd, the 34th and the 35th chapters of Dr. Mitra's Ms. are included in the chapter thirty two of this Ms.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् खण्डचतुष्टयसमन्वितो विविधशाक्तविषयात्मकः शक्तिसङ्गमतन्त्रनामा तन्त्रराजः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 92. शाक्तसर्व्वस्वम् । Śāktasarvasvam. Substance, country-made reddish paper, 13 × 2½ inches. Folia, 6. Lines, 8-9 in a page, with marginal notes in some pages. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

An attempt of reducing the Metaphysics of Tantra into a philosophical system. Noticed in Dr. R. L. Mitra's Notices of Sanskrit Mss., Vol. III and IV, Page 13, No. 1027.

Beginning. श्रीदुर्गायै नमः । पुराणाचार्य्यनरसिंहठक्कुरकृतसारसमुच्चयव्याख्या । भक्तिः सिद्धेर्गरीयसीत्यत्र सिद्धेः सम्बन्धे भक्तिरेव गरीयसी न तु कर्म्मादि गरीयः । तर्हि सर्व्वतस्तदीशितोरिवेति दृष्टान्तो नायत्नतः । शर्करा भक्तिः लोकस्पृहास्पदा तदीशितः स्पृहास्पदकथनशीलायाः सिद्धेः । तथाच गीतासुबोधिन्यां ब्रह्मानन्दे सुधानन्दानामन्तर्हितत्वात् भक्तियोगोऽस्य सिद्धिद इत्यादि ग्रन्थम् ।

End. एवं देवीसूक्तपाठफलकथने गोभिलसूत्रे कुलतिथिनिर्णयनादागमाद्यर्थवेदयोः प्रामाण्यमायाति । गीतासुबोधिन्यां योगयुक्तिः मदीयः कोऽप्यचिन्त्यः प्रभावविलासः स एव माया । बुद्धिरूपा योगमाया ददामि तेन भक्ता मां प्राप्नुवन्ति । योगात् योगमायासामर्थ्यात् इदं मया दर्शितं मायाया निजशक्त्या ।

Colophon. इति शाक्तसर्व्वस्वः (?) समाप्तः (?) ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शाक्तसर्व्वस्वं नाम शक्तिविषयकः ग्रन्थः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 93. शाक्तानन्दतरङ्गिणी । Śaktānandataraṅgiṇī. Substance, country made yellow paper, 15 × 4 inches. Folia, 71. Lines, 1–10 in a page, cleanly bordered by three lines around. Character, Bengali. Date, Śakavdā 1756, the 6th Chaitra. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A Tāntrika work on Śaktism described in the Catalogue of Sanskrit Mss. in the Library of Sanskrit College, No. 96, Page 98, Vol. 17. At the end of this Ms. we find the colophon.

इति शाक्तानन्दतरङ्गिण्यां अष्टादशोल्लासः ।

शाके शैलधरारसेन्दुगणिते चैत्रस्य षष्ठे दिने
शाक्तानन्दतरङ्गिणी शुभकरी त्रैलोक्यरक्षाकरी ।
पादाम्भोजयविश्वसाधनमहामन्त्रादिविद्योतिनी
श्रीमद्वामनदासकेन लिखिता विप्रेण गङ्गोद्भुवा ॥
दाक्षशान्तकान्तमूर्त्ति साधुकीर्त्तिसन्मति-
श्रीमहेशमौलिकीपादपद्मसेवक-
ज्ञानमानदानयुक्तविप्रभक्तितत्पर-
श्रीमदन्नप्रसादभूसुरानुदेशतः ।

समाप्तः । शकाब्दाः १७५६ । ६ चैत्र । श्रीश्रीदुर्गा । यथादृष्टं तथालिखितं लेखके नास्ति दूषणं श्रीश्रीदुर्गा श्रीश्रीहरिः ।

From the colophon we see that the Ms. was copied by Bāmanadāsa, at the injunction of a Brahmin named Annaprasāda.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No 94. शाक्ताभिषेकः । Śāktābhiṣekaḥ. Substance, country-made reddish paper. Folia, 3. Lines, 8–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the process of ablution of a disciple according to the Śākta rites.

Beginning. अथ कुम्भस्थापनमाह । भैरवीतन्त्रे

ईश्वर उवाच ।

मायाबीजं समुच्चार्य्य कुम्भमानीय यत्नतः ।
शोधयेत् कामबीजेन वाग्भवेन शोधयेत् ॥
पृथ्वीबीजेन संशोध्य मृत्तिकां तत्रविन्यसेत् ।
लक्ष्मीबीजेन धान्यञ्च वधूबीजेन विन्यसेत् ॥

End. नश्यन्तु विपदः सर्व्वाः सम्पदः सन्तु सुस्थिराः ।
अभिषेकेण शाक्तेन पूर्णाः सन्तु मनोरथाः ॥
इति ततः स्वस्वदेवताहोमं कृत्वा कश्यपस्यादिहोमतिलकं दत्वा चाशीर्व्वादं
कृत्वा दक्षिणाच्छिद्रावधारणं कुर्य्यात् ततो गुरुं सन्तोषयेत् ।

Colophon. इति शाक्ताभिषेकं (:?) समाप्तम् (:?)

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शाक्ताभिषेकोनाम शाक्तशिष्याभिषेकविषयको निबन्धो वर्त्तते ।

No 95. शाक्ताभिषेकः । Śaktābhiṣekaḥ. Another copy of the same, being written in a foolscap paper, 18×9 inches, and its *letters being effaced and destroyed throughout, we do not mention* it here.

No. 96. शाम्भवीतन्त्रे ज्ञानसङ्कुली । Śāmbhavītantre Jñānasaṅkulī. Substance, country-made reddish paper, 19×2½ *inches. Folia,* 18. *Lines,* 5 in a page, with a semi-circular gap of about 1½ inches diameter in the middle. Character, Bengali. Date, Śakābda 1710, 29th Māgha. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains only a chapter from the Śāmbhavītantra, dealing with Brahmajñāna, called *Jñānasaṅkulī*, copied by Viśvanāth *Brahmacārī Bhaṭṭācāryya.*

Beginning. ओँ नमो गुरवे परमात्मने नमः। अथ शाम्भवीतन्त्रं ।

नमो वेदान्तवेद्याय गुरवे बुद्धिसाक्षिणे ।
नमामि ज्ञानपुरुषं परं ब्रह्म च सर्व्वदा ॥
शब्दस्पर्शरूपरसगन्धाकारविवर्ज्जितं ।
साधकानान्तु सिद्ध्यर्थमितरेदश पञ्चकम् ।

End. वेदान्तसारसर्व्वस्वं उमायै शिवभाषितं ।
सिध्यन्ति सर्व्वयोगिनो मानकार्य्यविचारणा ॥

Colophon. इति श्रीयोगशास्त्रे शाम्भवीतन्त्रे उमामहेश्वरसम्वादे ज्ञानसंकुली समाप्ता ।५॥
ओम् शान्ति रों शान्ति रों शान्तिः ॥

योगशास्त्रं महापुण्यं लिखितं ज्ञानसिद्धये ।
खचन्द्रयचन्द्रे सत् शाके श्रीब्रह्मचारिणा ॥

शकाब्दा । १७१० । तां २८ माघस्य दिवा प्रहरैकसमये । ० ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् योगशास्त्रे शाम्भवीतन्त्रोक्तः ज्ञानसंकुली नाम ब्रह्मज्ञानविषयको निबन्धो वर्त्तते ॥

No. 97. शिवरहस्यम् । Sivarahasyam. Substance, country-made yellow paper, 20 x 4 inches. Folia, 250. Lines, 4-9 in a page, with a gap of about 1½ inches square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

An anonymous compilation from the Tantras giving all accounts of Śiva and his surroundings, and the methods of his worship, under the name of Śivarahasyam. Noticed in Dr. R. L. Mitra's Notices of Sanskrit Manuscripts No. 233, Vol. 1. Dr. Mitra's Ms. is said to be complete in 19 chapters, but this Ms. contains 24 chapters and an incomplete portion of another.

Beginning. ओँ नमो गणेशाय ।

ऋषय ऊचुः ।

सूत वेदार्थतत्त्वज्ञ शिवध्यानपरायण ।
सर्व्वपापहरं वदाख्यं कृपालो मुनिसत्तम ॥
कः सेव्यः सर्व्वदेवेषु को वा ध्येयो मनुः सदा ।
स्थानं कुत्र वा नित्यं किं वा मन्त्रादिसाधकम् ॥

महादेवं विनाश्चार्कं नास्ति दुःखनिवारकम् ।
तत्पूजां कुरु यत्नेन केशव केशिनाशिनी (नाशन ?) ॥
ध्याकममरादीनां शिव एवेष्टदैवतम् ।
दुःखं विनश्यत्यखिलमिष्टदैवतपूजया ॥
करिष्यसि यदि प्रीत्या सत्वरं शङ्करार्चनम् ।
तदा त्वयाधुना नाश्यं दुःखमद्य जनार्दन ॥
केशवालस्यरहित कुरु शङ्करपूजनम् ।
यदालस्यं तदनार्यं दुःखमद्य पुनर्भुवे ॥

ब्रह्मोवाच ।
इत्युक्तं तद्वचः श्रुत्वा केशवः सत्वरं तदा ।
शङ्करं पूजयामास + + + ॥

Colophon.

Being an incomplete one, this Ms. has not the last colophon. The colophon of the 24th chapter is given below :—

इति शिवरहस्ये शर्वांशे शिवगौरीसम्वादो नाम चतुर्विंशोऽध्यायः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शिवमाहात्म्यपूजाप्रकारादिविषयकः शिवरहस्याभिधेयः ग्रीकमयो शिवगौरीसम्वादो वर्त्तते ॥

No. 98. शिवस्तोत्रं । Śivastotram. Substance, yellow-coloured palm leaf, 8 × 2 inches. Folia, 1. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Correct. Complete.

This codex contains a hymn to Śiva. Anonymous.

Beginning. अथ शिवस्तोत्रम् ।

जगतामेकपुरुषो जगतां जीवनात्मकः ।
प्रसीद त्वं जगन्नाथ जगद्योने नमोऽस्तु ते ॥

End. तस्याद्यन्तं त्रिभुवने न किञ्चिदपि वर्त्तते ।
ऐहिकं किं फलं तस्य मुक्तिरेव करे स्थिता ॥

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शिवविषयकं स्तोत्रमेकं वर्त्तते।

No. 99. **शिवार्चनचन्द्रिका।** Śivārcanacandrikā. Substance, country-made yellow paper, 18 × 3 inches. Folia, 184. Lines, 6 in a page, with a gap of about $1\frac{1}{2}$ in. × 1 in. in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worm-eaten and writings effaced in some parts. Not correct. Incomplete.

A compilation from different Tantras on the worship of Śiva in the initiation of a disciple in the Mantra of that God with the details of its accessories and dealing at the beginning with the process of initiation in general, named *Śivārcanacandrikā, by Śrīnivāsa* Bhaṭṭa, containing only ten chapters and a portion of the eleventh one.

Beginning. ओं नमो गणेशाय।

श्रीमन्तं सिन्दूरार्भं शशिशकलधरं बद्धमौवाभिरामं
गङ्गाद्भिः सिक्तगण्डं मदनविकसितं लोचनं चित्रयन्तं।
+ + + विविधवक्त्र
वन्दे सिन्दूरपुरैर्गिरिवरसुतया चर्चितं तीर्थभूरुक्षम्॥

The lines being generally effaced in the first page, we cannot quote much in the beginning, we quote only a few lines giving an account of the author.

देशोऽस्तिदक्षिणे दिशि द्राविडाभिधानः
काञ्चीति यत्र वसतिः परमायकस्य।
पुण्या पुरी पुन नि + न भागधेयं
सीमाग्रदं त्वरितकोऽभिरक्षणनी:।
चाविर्बभूव इयमित्यमलैर्विरिञ्चो
यत्र स्वयं भगवान् दयया रमेशः।
तत्रापि इविविविन्नाथ इति प्रतिद्धः
सम्भूयते सकलमौलमणिर्नादिः॥

तस्माद्दक्षिणदिग्गतः क्षितिसुरैः षट्शास्त्रविद्भिर्युत-
र्वेदैः सोपनिषद्भिरङ्गसहितैराद्यैः सदाधिष्ठितः ।
पाश्चिन्यायतिविश्रुतः क्षितितले पुण्याग्रदीतोऽभ्यु-
दृंश्री यागगृहाङ्कनः सकलदिग्व्याप्तोऽग्रहारो महान् ॥
आत्रेयगोत्रजलपद्मविकाशमित्र-
स्तत्रास्ति र× सुमहाञ्छ्रुतसत्रकर्ता ।
भक्तार्थिदीनकृपणाश्रयकल्पनामा
षट्शास्त्रवित् समरपुङ्गवदीक्षितोऽभूत् ॥
तस्यात्मजः फणिपतिर्वरपाणिनीये
मीमांसकेष्वपि गुरुः श्रुतिषु सुदक्षः ।
स द्वादशाहचयनाखिलवाजपेय-
सोमाध्वरी सुमतिरुश्मनदीक्षितोऽभूत् ।
तन्नन्दनः सकलवेदविदां वरिष्ठः
श्रौतक्रियासु निपुणः चितसोमदीक्षः ।
आसीदशेषगुणरत्ननिधिः पृथिव्यां
श्रीश्रीनिकेतन इति प्रथितो मुनीन्द्रः ॥
तत्सूनुः श्रीनिवासः सकलनिगमवित् सर्व्वशास्त्रार्थवेत्ता
श्रौतस्मार्त्तेषु कर्म्मस्वतिशयनिपुणः सत्कविः स्वीयदेशात् ।
पीठं कालस्वराख्यं प्रकटितविभवं प्राप्य यात्राप्रसङ्गात् ।
तत्र श्रीसुन्दराख्यं सकलगुणनिधिं प्राप्य सद्देशिकेन्द्रम् ॥
तत्पादपङ्कजयुगं परिचर्य्य तस्मात्
प्राप्याभिषेकमखिलागममप्यधीत्य ।
तस्याज्ञया समधिगम्य पुरं स काशीं
तत्राकरोद् वसतिमात्मविदां वरिष्ठः ॥
तत्र स्थितः सकलतन्त्ररहस्यवेत्ता
शिष्यैः शिवार्च्चनपरैः शिवशैवदीक्षैः ।
अभ्यर्थितो वितनुते सकलागमार्थ-
सारोदयां भुवि शिवार्च्चनचन्द्रिकां सः ॥

Śrinivāsa Bhaṭṭa was the son of Śrīniketana, grandson of Usmana Dīkṣit, and great grandson of Samarapungava Dīksita. He belonged to the Ātreya dynasty, and was an inhabitant of Yāgagṛihānkana, a prosperous village in the province of Drāviḍa in the Deccan.

Once in the course of his journey, he came to the sacred place named Jālandhara, and found there Sundarācāryya, a man of wonderful merits, by whom he was initiated and taught various Tantras. Then by his order he went to Benares where he settled and gathered a number of Śaiva disciples, at whose request he compiled Śivārcana-candrikā, from all Tantras.

End. नास्ति ।

Colophon.

The colophon at the end of the tenth chapter is given below :—

इति श्रीसुन्दराचार्यचरणद्वन्द्वान्तेवासिश्रीश्रीनिवासभट्टेन कृतायां चन्द्रिकायां दशमः प्रकाशः ।

विषयाः ।

We give below the contents of the Ms. upto the tenth chapter, beyond which we get nothing, the Ms. being an incomplete one.

१। गुरुशिष्यलक्षणानि। गुरुशिष्यपरीक्षा। मन्त्रदीक्षाः, तल्लक्षणानि। योनिलक्षणम्। २। मन्त्रशोधनप्रकारः। नक्षत्रराशिवारभौतिकचक्राणि। मन्त्राणां सिद्धासिद्धादिदोषप्रकारः। द्वादशारचक्रं, तच्चक्रनिर्माणप्रकारः। ऋणधनशोधनप्रकारः। मण्डपनिर्माणविधिः। ३। योनिकुण्डम्। तत् कुण्डरचनाप्रकारः। वृत्तकुण्डम्। तत् कुण्डरचनाप्रकारः। षडस्रकुण्डम्, तत् कुण्डरचनाप्रकारः। पद्मकुण्डम्। अष्टास्रकुण्डम्। पञ्चास्रकुण्डम्, तन्निर्माणप्रकारः। समास्रकुण्डम्। कुण्डभेदेन फलभेदः। कुण्डस्य रूपं तत्रामता च। होमसंख्याभेदेन कुण्डमानभेदः। वास्तुपूजा। तत् फलम्। अङ्कुरार्पणविधिः। दीक्षाकालः। नक्षत्राणि। तिथयः। देवताविशेषे तिथिविशेषः। वारराशि। योगाः। लग्नानि। चन्द्रबलम्। दीक्षायां कालविशेषः। ४। दीक्षातत्त्वम्। शरीरत्रिलक्षणक्रमः। कलादीक्षादि। ५—८। दीक्षाप्रयोगः। स्वप्नपरीक्षा। होमविधिः। होमद्रव्यमानादि। सन्ध्या। भूतशुद्ध्यादि। अन्तःकरणमातृकान्यासादि। योगपीठपूजा। आवरणदेवतापूजा। गर्भाधानादिपूजानन्तरम् इष्टदेवतापूजनम्। चक्रमाहात्म्यम्। शिवध्यानलक्षणानि। आवाहनम्। षोडशोपचारपूजनम्। ९। नित्य-

पूजाप्रयोगः। शैवानां तान्त्रिकसन्ध्या। १०। मातृकान्यासः। केवल मातृकान्यासः। श्रीकण्ठादिमातृकान्यासः। श्रीभुवनेश्वरीमातृकान्यासः। कामबीजादि। शक्तिश्रीकामबीजादि। प्रपञ्चयागमातृकान्यासः। मूलमन्त्रेण प्राणायामत्रयम्। योगपीठन्यासः। मूलमन्त्रन्यासः। प्राणप्रतिष्ठादिपूर्व्वकशिवार्च्चनम्।

विवरणम् – पुस्तकेऽस्मिन् शिष्यस्य शिवमन्त्रदीक्षाप्रसङ्गतः तन्त्रोक्तदीक्षाक्रियाङ्गभूतकर्म्मसमुच्चयतत्व्यवस्थादिसहितो मातृकान्यासादिपूर्व्वकशिवार्च्चनविषयकः सन्निबन्धः श्रीशिवार्च्चनचन्द्रिकाभिधेयो द्राविडान्तर्गतत्यागराजाद्धनापदारयात्स्या(?)विवंशोद्भूतश्रमरपुङ्गवदीक्षितप्रपौत्रो ज्ञानदीक्षितपौत्रश्रीनिकेतनपुत्रेण कालिदासाधिवासिसुन्दराचार्य्यशिष्येण श्रीनिवासभट्टेनाखिलतन्त्रसारमुद्धृत्य रचितोऽसम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 100. शैवसुधाकरः। Śaivasudhākara. Substance, country-made yellow paper, 12 × ½ inches. Folia, 22 Lines, 7–10 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old, and torn out in some parts. Verse. Not correct. Incomplete.

A Tāntrika work on the superiority of Śiva, compiled by Svāmī Sadānanda to please a Śaiva king named Rāmasingha belonging to the solar dynasty. It is an incomplete one and contains only four chapters and a small portion of the fifth.

Beginning. ओं तत् सत्।

> सुखचिन्तुर्मतिमिरो यो नाम्पदं मायया
> जीवेशादि विभेदभाक् खपवनाग्न्यद्भूमिक्रमीलया
> येषां × × तमांसि नीत्य तु मतिं लोकावलीर्णः प्रभु-
> लिङ्गात्मकरूपार्च्चुधीर्विजयतां श्रीसाम्बमूर्त्तिः शिवः ॥ १ ॥

End. नास्ति।

Colophon. श्रीमत्स्वामिसदानन्दविरचिते शैवसुधाकरे ऊर्द्ध्वपुण्ड्रादिखण्डनं नाम चतुर्थः किरणः।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शिवपूजोत्कर्षभस्मरुद्राक्षमाहात्म्यलिङ्गपूजादिविषयकः शैवसुधाकरनामा रविवंशोद्भवश्रीरामसिंहस्य प्रीत्यै श्रीमत्सदानन्दस्वामिना विरचितः शैवप्रबन्धोऽसम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 101. श्यामारहस्यम्। Śyāmārahasyam. Substance, country-made yellow paper, 14 × 3 inches. Folia, 53 (not marked by any number). Lines, 6–11 in a page (some pages having gap of about ½ inch square in the middle). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of Śyāmārahasyam, by Paramahaṁsa Pūrṇānanda, noticed in our catalogue Nos. 99, 100, Page 102, Vol. 17. This Ms. has no page marks, and pages are not arranged systematically, nor are the chapters given at the end of the colophon. So it has been very difficult to go through the Ms. On careful perusal we see that it contains upto the end of the seventeenth chapter.

पुस्तकेऽस्मिन् श्यामारहस्यस्य सप्तदशपरिच्छेदाः वर्त्तन्ते।

No. 102. श्रीजयदुर्गास्तवराजः। Śrījayadurgāstavarājaḥ. Substance, country-made yellow paper, 11 × 3 inches. Folia, 2. Lines, 6–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the thirtyseventh chapter of Rudrajāmala dealing with a prayer to the Goddess Durgā, named Śrījayadurgāstavarāja.

Beginning. श्री दुर्गायै नमः। अथ रुद्रयामले।
उपविष्टं महात्मानं राघवीराद्य कथंग।
भूमिविमलमहीध्याने भूमहीतिविपतम् च।

End उत्तमाक्षरं स्तोत्रं दुर्लभं विद्धि शङ्करि।
एतस्य पाठात्त्रिपुरो महादेवेन घातितः॥
रावणो रघुनाथेन हतो युधि महाबलः।
हतश्च कंसः कृष्णेन स्तवस्यास्य प्रयोगतः॥

Colophon. इति पार्व्वतीश्वरसम्वादे रुद्रयामले सप्तत्रिंशत् पटलः॥ ३७॥ श्रीजयदुर्गास्तवराज(:) समाप्त(:)।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् रुद्रयामलसप्तत्रिंशपटलीय श्रीजयदुर्गास्तवराजः सम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 103. **श्रीदुर्गाशतनामस्तोत्रं।** Śrīdurgāśatanāmastotram. Substance, country-made yellow paper, 9 × 3 inches. Folia, 4. Lines, 4-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains a prayer to the Goddess Durgā with her hundred names mentioned in it, called Śrīdurgāśatanāmastotram, from the Muṇḍamālātantra, and an amulet to the Goddess, called Śrīdurgākavacam.

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन् मुण्डमालातन्त्रोक्तं श्रीदुर्गाशतनामस्तोत्राभिधेयं श्रीदुर्गायाः स्तोत्रं तस्याः कवचं च वर्त्तते।

No. 104. **षट्कर्म्मदीपिका।** Ṣaṭkarmadīpikā. Substance, country-made yellow paper, 14 × 5 inches. Folia, 52, with two additional ones containing the index Lines, 8-11 in a page, with a gap of about 1½ in. × 1 in in the middle. Character, Bengali Date, ? Appearance, nearly fresh. Correct. Complete

A compilation from various Tantras on the six Karmas or rites of the Tantra, viz., (1) Śānti or cessation of troubles or remedy of diseases; (2) Vaśyatā or subjection of enemies, etc. (3) Stambhanam or suppression of the functions of a faculty by incantation. (4) Vidveṣaṇa or producing malice among friends. (5) Uccāṭana or banishing one from his own country or causing his ruin by incantations. (6) Māraṇa or killing or destroying an enemy. By Kṛiṣṇa Vidyāvāgīśa, complete in ten chapters.

Beginning. ओं गुरवे परमात्मने गणपतये नमः। अथ षट्कर्म्मदीपिका। ओं तत् सत्।

नत्वा देवीं नमस्कृत्य तथा त्रिपुरसुन्दरीं।
भद्रकालीञ्च देवेशीं तथा षट्कर्म्मदेवताम्।
श्रीकृष्णविद्यावागीशभट्टाचार्य्येण धीमता।
क्रियते विदुषां प्रीत्यै कृत्वा षट्कर्म्मदीपिका॥

क्रोधाक्रान्तां ज्वलनं वमन्तीं
दृष्टिं दधन्तीं दितिजं ग्रसन्तीम् ।
भीमं नदन्तीं प्रणमामि कृत्यां
वीक्ष्यमाणा सुघषोरकालीं ।
उन्मत्तभैरवीतन्त्रात् फेत्कारीडमरात् तथा ।
तथाच मालिनीतन्त्रात् तथा कालोत्तरादपि ।
सिद्धयोगेश्वरीतन्त्रात् योगिनीज्ञानसम्भवात् ।
सर्व्वतन्त्रात् समाकृष्य षट्कर्म्मविधिरुच्यते ।
पुस्तके लिखिता विद्या येन सुन्दरी जप्यते ।
सिद्धिर्न जायते देवि कल्पकोटिशतैरपि ।
गुरुं विनापि शास्त्रेऽस्मिन् नाधिकारः कथञ्चन ।
यथाभिधास्ये शास्त्रेऽस्मिन् सम्यक् षट्कर्मलक्षणं ।
सर्व्वतन्त्रानुसारेण प्रयोगफलसिद्धिदं ॥

षट्कर्म्मणां सर्व्वकालिकत्वमाह । स्मृतिः ।

नैमित्तिकानि काम्यानि निपतन्ति यथा यथा ।
तथा तथैव कार्य्याणि न कालस्तु विधीयते ।
शान्तिवश्यस्तम्भनानि विद्वेषोच्चाटने ततः ।
मारणान्तानि शंसन्ति षट्कर्म्माणि मनीषिणः ॥

This six karmas are thus defined:

रोगकृत्याग्रहादीनां विनाशः शान्तिरीरिता ॥ १ ॥
वश्यं जनानां सर्व्वेषां विधेयम् समुदीरितम् ॥ २ ॥
प्रवृत्तिरोधः सर्व्वेषां स्तम्भनं समुदाहृतं ॥ ३ ॥
स्निग्धानां द्वेषजननं मिथो विद्वेषणं मतं ॥ ४ ॥
उच्चाटनं स्वदेशादेर्भ्रंशनं परिकीर्त्तितम् ॥ ५ ॥
प्राणिनां प्राणहरणं मारणं समुदाहृतम् ॥ ६ ॥

End. अथ होमादिद्रव्यमाह ॥ ० ॥ तत्रैव ।

मोदकैः पृथुकैर्लाजैः सक्तुभिर्गुडपर्व्वभिः ।
नारिकेलैर्घृतैः पक्वैः सुपक्वैः कदलीफलैः ।

इति षट् द्रव्याणि ॥ ० ॥ * ॥ श्रीहरिः ॥ श्रीहरिः । श्रीदुर्गा ॥ श्रीदुर्गा ॥
श्रीदुर्गा ॥ श्रीदुर्गा ॥ ० ॥

We do not find any colophon just at the end of the Ms. There are 6 pages containing various other matters after the colophon :—

Colophon. इति श्रीकृष्णविद्यावागीशभट्टाचार्य्यात्मजनामानन्तसंकलिता षट्कर्मदीपिका दशमोद्देशः समाप्तः। १०। ओं तत् सत्। ओं शान्ति शान्ति शान्तिः। ओं गुरवे परमात्मने नमः। ओं गणपतये नमः। ओं काली ओं काली ओं काली। श्रीश्रीदुर्गा श्रीश्रीदुर्गा श्रीश्रीदुर्गा। ०। ओं ओं ओं। ओं शिवः ओं शिवः ओं शिवः। ओं रामः ओं रामः। ओं रामः। ०। श्रीश्रीगुरुदेव भरसा। श्रीश्रीदुर्गा भरसा। श्रीश्रीकाली भरसा।

विषयाः।—१। षट्कर्म्मणां सर्व्वकालिकत्वम्। षट्कर्मसंज्ञाकथनम्। षट्कर्मदेवताकथनम्। दिग्नियमकथनम्। वसन्ताद्यृतुनियमकथनम्। तिथिवारनियमकथनम्। नक्षत्रनियमः। पञ्चभूतादयः। रक्तादिवर्णभेदः। ध्यानप्रकार.। आसनम्। मन्त्रनियम.। मन्त्रज्ञानम्। मालानियमः। पल्लवमन्त्र। मन्त्रस्य योगनियमः। रोधमन्त्रनियमः। संपुटमन्त्र। विदर्भमन्त्रकथनम्। वश्यनादौ बीजादिनियमः। स्त्रीपुंनपुंसकमन्त्र। आग्नेयादिमन्त्रः। सुप्तप्रबोधमन्त्रादि। आसननियमः। षण्मुद्रानियमकथनम्। ध्याननियमः। स्थाननियमादि। कुण्डादिनियमः। वश्यादिकर्म्मणां महत्त्वम्। २। कलसस्थापनादि। रुद्रदेवीपूजननियमः। अवश्यनियमः।- पुनः स्नापकालादिकथनम्। जपमालानियमादि। शान्त्यादौ पूर्व्वमुखादिनियमः। वालिकादिजपनियम.। होमे कुण्डमुखादिनियमकथनम्। होमद्रव्यनियमकथनम्। वह्निजिह्वाकथनम्। अग्निनामानि। जपहोमसंख्यानामनुक्तौ अष्टोत्तरसंख्यानियमः। स्रुक्स्रुवनियमः। मृगीमुद्रादिमुद्रात्रयनियमः। नमः स्वाहादिनियम। ३। शान्तिकर्म्म। ज्वरशान्तिकथनम्। अथर्व्वणोक्तं ज्वरशान्तिकथनम्। षड्भुजाकालीध्यानम्। मृत्तिकाशिवपूजा। गृहस्थस्य लिङ्गद्वयादिपूजानिषेधकथनम्। लिङ्गमुद्राकथनम्। मुखवाद्यादिफलकथनम्। लिङ्गस्तवकथनम्। शिवपूजाप्रयोगः। शिवप्रसादभोजनविधिः। हारीतमुनिप्रोक्तज्वरशान्तिकथनम्। नक्षत्रादिनियमज्वरशान्तिकथनम्। ज्वरहरवलिमन्त्रः। ज्वरहरमन्त्रबन्धनम्। चण्डीपाठावृत्तिः। तत्फलकथनम्। चण्डीपाठक्रमः। त्र्यम्बकमन्त्रविधानकथनम्। त्र्यम्बकप्रयोगः। त्र्यम्बकमन्त्रवर्णन्यासः। मृत्युसञ्जीवनी विद्या। शूलरोगप्रतीकारः। गर्भजननप्रसवोपायः। निगडबन्धनमोचनम्। हस्तिकरणम्। आशीर्वादिरोगनिवारणमन्त्रः। ४। चिटिमन्त्रकामकलादिवशीकरणप्रकारः। ५।

वगलामुखीविषया स्तम्भनम्। वगलार्चनविधिः। वगलास्तुतिः। ६। हरिद्रागणेशघटितापरप्रकारस्तम्भनादिकथनम्। देवगन्धर्वादिनानाजीवानां स्तम्भनाकर्षणादिकथनम्। हरिद्रागणेशमन्त्रकथनम्। गणेशयन्त्रम्। ७। गणेशस्याकर्षणमन्त्रः। त्रिपुराप्रकरणे आकर्षणम्। कामनस्यायाकर्षणप्रकार.। विद्वेषणम्। ८। उच्चाटनम्। ९। मारणम्। अग्निध्यानम्। अग्निस्त्रीध्यानम्। दुर्गाध्यानम्। भद्रकालीध्यानम्। कृत पुरश्चरणस्य प्रयोगे अधिकारः। वश्यताकर्षणयोः अग्नेर्ध्यानं तत् स्त्रीध्यानञ्च। मारणे दुर्गाभद्रकालीध्यानकथनम्। त्र्यक्षरपञ्चककथनम्। १०। महिषमर्द्दिनीदशभुजाकालीपूजादि। तद्ध्यानम्। अनयोः पुरश्चरणम्। होमद्रव्यनियमः। महिषमर्द्दिनीकवचम्। महिषमर्द्दिनीस्यापरमन्त्रमविधानम्। अतिरिक्तविषयाः—हरिद्रागणेशकवचम्। गणेश स्तोत्रम्। गणेशध्यानानि। हरिद्रागणेशध्यानम्। होमद्रव्याणि।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीकृष्णविद्यावागीशकृत षट्कर्मदीपिकाभिधेयः शान्तिवश्यतादिषट्कर्मविषयकतन्त्रनिबन्धः दशोद्देशसमेतः सम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 105. संक्षेपनित्यपूजा। Saṁkṣepanityapūjā. Substance, country-made yellow paper, 10 × 3 inches. Folia, 6 Lines, 7–9 in a page. Character, Bengali. Date, Appearance, old. Prose. Correct. Incomplete.

A guide to the daily worship of the goddess Durgā, not complete.

Beginning. ओं नमः परदेवतायै। अथ संक्षेपनित्यपूजाप्रयोग.। तत्रादौ ओं आत्मतत्त्वाय स्वाहा ओं शिवतत्त्वाय स्वाहा इत्यनेनाचम्य द्वारदेशे सामान्यार्घं कुर्यात्।

End नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीदुर्गाया नित्यपूजापद्धतिरंशमात्रं विद्यते।

No. 106. सूर्य्यकवचम् । Sūryyakavacam. Substance, foolscap paper, 10 x 2½ inches. Folia, 2. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

This codex contains an amulet to the god Sūryya from the Sāmbhavatantra.

Beginning. अथ सूर्य्यकवचं । ओं श्रीसूर्य्याय नमः ॥ श्रीशिव उवाच ।

सूर्य्यस्य कवचं देवि शृणुतां प्राणवल्लभे ।
रोगमात्रभयो यस्मात् कवचात् सिद्धिदायक ।

अस्य श्रीसूर्य्यकवचस्य ब्रह्म ऋषिस्त्रिष्टुप् छन्दो दिनेशदेवता दिनकरकवचपाठे विनियोगः ॥

End.

जवापुष्पैः समभ्यर्च्य सर्व्वरोगात् प्रमुच्यते ।
धारयेद्दक्षिणे हस्ते तस्य रोगो न जायते ॥

Colophon. ओं इति श्रीशाम्भवतन्त्रे देवीश्वरसम्वादे श्रीसूर्य्यकवचं समाप्तं । ओं तत् सत् ॥ ओं

यदक्षरं परिभ्रष्टं मात्राहीनञ्च यद्भवेत् ।
पूर्णंभवतु तत् सर्व्वं त्वत्प्रसादाद्दिवाकर ॥
ओं जवाकुसुमसङ्काशं काश्यपेयं महाद्युतिं ।
ध्वान्तारिं सर्व्वपापघ्नं प्रणतोऽस्मि दिवाकरम् ॥

इति सूर्य्यदेवं प्रणमेत् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीशाम्भवतन्त्रोक्तं सूर्य्यकवचं विद्यते ।

No. 107. सूर्य्यकवचम् । Sūryyakavacam. Substance, country-made reddish paper, consisting of two folias, one 9 x 2 inches, the other 15 x 2 inches. Lines, 4-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains an amulet of the god Sūryya, from the Brahmajāmalatantra, named Trailokyamaṅgala.

अथ श्रीसूर्य्यकवचम्। श्रीसूर्य्य उवाच।

साम्ब साम्ब महाबाहो शृणु मे कवचं शुभम्।

त्रैलोक्यमङ्गलं नाम कवचं परमाद्भुतम्॥

End. धृत्वा कवचं दिव्यं जपेत् सूर्य्यमनुत्तमम्।

सिद्धिर्न जायते तस्य कल्पकोटिशतैरपि॥

Colophon. इति ब्रह्मयामले त्रैलोक्यमङ्गलं नाम श्रीसूर्य्यकवचं समाप्तम् श्री तत् सत्॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीब्रह्मयामलोक्तं त्रैलोक्यमङ्गलाभिधेयं सूर्य्यकवचं वर्त्तते।

No. 108. स्त्रीगुरुगीता। Strīgurugītā Substance, country-made yellow paper, 10 × 2½ inches. Folia, 4. Lines, 5-6 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Dhyāna (meditation), Stuti (prayer) Kavaca (amulet) and Gītā (eulogies) of a female Guru or spiritual leader, taken from the Mātṛikābhedatantra.

अथ स्त्रीगुरुध्यानम्।

सहस्रारे महापद्मे किञ्जल्कगणशोभिते।

प्रफुल्लपद्मपत्राक्षी घनपीनपयोधरा।

प्रसन्नवदना क्षीणमध्या ध्यायेच्छिवां गुरुं।

पद्मरागसमाभासां रक्तवस्त्रसुशोभनां।

रत्नकङ्कणपाणिञ्च रत्ननूपुरशोभितां।

शरदिन्दुप्रतीकाशवक्त्रोद्भासितकुण्डलां।

स्वनाथवामभागस्थां वराभयकराम्बुजां।

इति ते कथितं देवि स्त्रीगुरोर्ध्यानमुत्तमं।

गोपनीयं प्रयत्नेन न प्रकाश्यं कदाचन॥

End. पार्वत्युवाच।

कीदृशं कथ्यतां देव गुरुगीता मयि प्रभो।

श्रीभगवानुवाच ।

अथ तारिणि वच्यामि गीतां ब्रह्ममयीं पराम् ।
गुरुस्त्वं सर्व्वशास्त्राणामहमेव प्रकाशकः ।
त्वमेव गुरुरूपेण लोकानां त्राणकारिणी ।
गयागङ्गाकाशिका च त्वमेव सकलं जगत् ।
कावेरी यमुना रेवा करतोया सरस्वती ।
गोमती चन्द्रभागा च त्वमेव कुलपालिके ।
ब्रह्माण्डं सकलं देवि कोटि ब्रह्माण्डमेव च ।
नहि ते वक्तुमर्हामि क्रियासारं महेश्वरि ।
उक्ता गीतां भावयित्वा भिक्षुकोऽहं नगात्मजे ।
कथं त्वं जननी भूत्वा वधूस्त्वं मम देहिना ।
तव चर्ण्णं महेशानि पतीतं परमात्मनि ।
इति ते कथिता गीता गुरुदेवस्य ब्रह्मणः ।
संक्षेपेण महेशानि प्रभुरेव गुरुः स्वयं ।
जगत् समस्तमास्थाय गुरुस्त्वेको हि केवलं ।
इति तं तोषयित्वा च नुतिभिस्तुतिभिस्तथा ।
नानाविधद्रव्यदानैः सिद्धः स्यात् साधकोत्तम. ॥ ४ ॥

Colophon इति श्रीगुरुगीता समाप्ता ॥ + ॥

विवरणम—पुस्तकेऽस्मिन् मातृकाभेदतन्त्रोक्तश्रीगुरुध्यानस्तुतिगीताकवचानि वर्त्तन्ते ।

No. 109. होमप्रयोगः । Homapiayogaḥ. Substance, country-made yellow paper. 8 x 3 inches. Folia, 2. Lines, 11-12 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose. Correct. Complete.

This codex contains the Tāntrika process of Homa or oblation to the fire, with the mystic diagram in the margin.

उदगपाश्रितानि रेखाः तत्र मार्गेषु ओँ मुकुन्दाय नमः एवं ईशानाय, पुरन्दराय इति अंगुष्ठ उदगग्रेषु ओँ ब्रह्मणे नमः एवं वैवस्वताय, इन्दवे प्रागादिक्रमोऽन्येन पूजयेत्।

End. ततो मूलेन पूर्णाहुतिं दत्त्वा संहारमुद्रया खेटदेवता उदयमागीय यमस्येति विसृज्य दक्षिणां दत्त्वाच्छिद्रावधारणं कुर्यात्।

Colophon. इति समाप्तम्॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् तान्त्रिकहोमप्रयोगो वर्णमन्तरं वर्तते।

TANTRA SUPPLEMENT.

No. 110. तत्त्वसारः। Tattvasārah. Substance, country-made *yellow paper and foolscap blue paper, 12 × 2½ inches. Folia, 7 (of which 6 being yellow and 1 blue). Lines, 3–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse Generally correct. Complete.*

This work deals with the Paramatattva or Supreme knowledge in the form of a dialogue between Mahādeva and Kārtikeya; by Kamalākara Bhatta, son of Rāmakrisna Bhatta, grandson of Nārāyana Bhatta.

Beginning. श्रीश्रीइष्टदेवता॥ अथ तत्त्वसारः। ओँ गुरवे नमः।

कैलासपृष्ठे सुखासीनं देवदेवं जगद्गुरुं।
प्रणम्य शिरसा भूमौ स्कन्दो वचनमब्रवीत्॥ १।
श्रुतितेऽस्मिन् त्वया नाथ अनेकैः शास्त्रकोटिभिः।
मन्त्रविद्यान्तरे घोरे मग्नोऽस्मि व्याकुलीकृतः॥ २।
तत्त्वसारं न जानामि बधितोऽस्मि त्वया प्रभो।
साक्षात् सारतरं गुह्यं हेतुदृष्टान्तवर्जितम्। ३।
कथयस्व महादेव यदि चास्ति दया मयि।
श्रुत्वा वाक्यं कुमारस्य प्रहृष्टो भगवान् शिवः॥ ४॥

End. देवेश त्वत्प्रसादेन मुक्तोऽहं भवसागरात् ।
अद्य मे सफलं जन्म अद्य मे सफलं तपः । ११९ ।
अद्य मे सफला भक्तिरद्य तीर्णो भवार्णवात् ।
अद्य तीर्णं पुनर्जन्म देव पृच्छाम्यहं पुनः ।
यदा प्रदीपे सम्प्राप्ते तमो नष्टं गृहोदरे । १२० ॥

Colophon. इति महादेवकार्त्तिकेयसम्वादे तत्त्वसारं समाप्तम् ॥ + ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् महादेवकार्त्तिकेयसम्वादे तत्त्वसाराभिधेय. परमतत्त्वविषयको निबन्धो वर्त्तते ।

PHILOSOPHY.

VEDĀNTA MANUSCRIPTS.

No. 1. **अथर्व्वशिखोपनिषद्।** Atharvaśikhopanisad. Substance, country-made white paper, 8 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 4–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh Prose. Generally correct. Complete.

An Upaniṣad belonging to the Atharvaveda, entitled Atharvaśikhopaniṣad.

Beginning. अथाथर्व्ववेदीयाथर्व्वशिखोपनिषद्। अथ हैनं पिप्पलादोऽङ्गिरा सनत्कुमारश्चाथर्व्वाणमुवाच ॥ १ ॥
भगवन् किमादौ प्रयुक्तं ध्यानं ध्यायितव्यं किन्तद्ध्यानं को वा ध्याता को वा ध्येय इति। २ ॥

End. कृत्स्नमोङ्कारगतिलं सर्व्वध्यानयोगज्ञानानां फलमोङ्कारो वेद। पर ईशान वा शिव एको ध्येयः शिवङ्कर. सर्व्वमन्यत् परित्यज्येति। ३० ॥ समास्ताथर्व्वशिखा एतामधीत्य द्विजो गर्भवासाद्विमुक्तो विमुच्यते इति सदोमन्यमिति।३१

Colophon. समाप्तचेयमथर्व्वशिखोपनिषत्सहितेति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अथर्व्ववेदीयाथर्व्वशिखोपनिषत सम्पूर्णा वर्त्तते।

No. 2. **अथर्व्वशिर उपनिषत्।** Atharvasira Upaniṣat Substance, country-made white paper, *8 x 3 inches* *Folia, 6.* *Lines, 3–6 in a* page. Character, Bengali. Date, ? . Appearance, nearly fresh Generally correct *Incomplete.*

One of the modern Upanisads of the Atharvaveda, entitled Atharvasira Upanisad.

Beginning. अथ अथर्व्ववेदीय अथर्व्वशिर उपनिषत्। ओँ देवा ह वै स्वर्गलोकमगमन् ते देवा रुद्रमपृच्छन् को भवान् इति। १

End. नास्ति ।

Colophon *at the end of the second chapter.*

इति अथर्व्वशिर उपनिषदि द्वितीयोऽध्यायः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नथर्व्ववेदीया अथर्व्वशिर-उपनिषत् असम्पूर्णा वर्त्तते ।

No. 3. **आत्मबोधटीका ।** Átmabodhatīkā. Substance, foolscap paper, $10\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, fresh Prose Generally, complete. Complete

A commentary on Śankarācāryya's Ātmabodha, by Madhusūdana Sarasvati.

Beginning. श्री नमो दुर्गायै तत्र भगवान् शङ्कराचार्य्य उत्तमाधिकारिणां वेदान्तप्रस्थानत्रयं निर्म्माय तदवलोकनासमर्थानां मन्दबुद्धीनामनुग्रहाय वेदान्तसिद्धान्तसंग्रहमात्मबोधं दिदर्शयिषुः प्रतिजानीते तपोभिरिति कृच्छ्रचान्द्रायणनित्यनैमित्तिकानुष्ठानरूपैस्तपोभिः क्षीणानि पापानि रागाद्यन्तःकरणदोषा येषां तेषां नित्यनैमित्तिकैरेव कुर्व्वाणो दुरितक्षयमिति वचनात् ।

End. दिग्देशकालाद्यतीतं यो विनिश्चित्य. परमहंसः आत्मनः तीर्थं भजते सर्व्ववित् सर्व्वज्ञ सर्व्वगः परमात्मस्वरूपत्वात् अमृतयुक्तो भवेत् कथं भूत आत्मतीर्थं दिग्देशकालाद्यनपेक्षैरसर्व्वगतं शीतादिद्वन्द्वदुःखानि हरतीति शीतादिहृत् नित्यसुख मोक्षानन्दप्रापकत्वात् इतरतीर्थेषु तद्विपरीतं द्रष्टव्यं तस्मादात्मतीर्थं स्नातस्य न किञ्चिदवशिष्यते इति भावः ।

Colophon. इति आत्मबोधटीका सम्पूर्णा ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमच्छङ्कराचार्य्यकृतात्मबोधस्य श्रीमन्मधुसूदनसरस्वतीकृतटीका सम्पूर्णा वर्त्तते ।

The codex also contains three pages in the beginning containing the Rāmatāpaniya, a work on the divinity of Rāmacandra. The work being incomplete, we do not think it necessary to describe it.

No. 4. ईशावास्यप्रश्न-मुण्डक-तैत्तीरीय-छान्दोग्योपनिषदः । *Iśāvāsyapraśna-Muṇḍaka-Taittirīya-Chāndogyopaniṣadaḥ.* Substance, country-made yellowish paper, $9\frac{1}{2} \times 3$ inches Folia, 62. Lines, 3–15 in a page. Character, Bengali Date, 1609 Śaka Appearance, old Prose and verse. Generally correct. Complete.

The codex contains only the text of six Upaniṣads, viz. Iśāvāsya, Praśna, Aitareya, Muṇḍaka, Taittirīya, Chāndogya, of which the first belongs to the White Yajurveda, already described in our Appendix; the third belongs to the Atharvaveda; described in No. 181, Vol. 2; the fourth belongs to the *Black Yajurveda*, described in *No. 147, Vol. 2*; and the fifth belongs *to the Atharvaveda; described in Nos.* 155-56-57-58-59, Vol. 2 of the Descriptive Catalogue of the Sanskrit College Library. The Second Praśnopaniṣad belongs to the Śaunaki Śākhā of the Atharvaveda and the third Aitareya belongs to the Ṛigveda. These two being not described in our Catalogue before, a short description is given below :—

Beginning *of Praśnopaniṣad.* सुकेशा च भरद्वाजः शैब्यश्च सत्यकामः सौर्य्यायणीय गार्ग्यः ।

End. त्वं हि नः पिता योऽस्माकमविद्यायाः परं पारं तारयसीति नम परमर्षिभ्यो नमः परमर्षिभ्यः ॥

Colophon. इत्यथर्ववेदे शौनकीशाखायां प्रश्नोपनिषत् समाप्ता । ओं शान्तिः ।

Beginning *of Aitareyopaniṣad.* ओं नमो विश्वेश्वराय । आत्मा वा इदमेक एवाग्र आसीन्नान्यत् किञ्चनमिषत् ।

End. अवीरावाम् संदधाम्यृतं वदिष्यामि सत्यं वदिष्यामि तन्मामवतु तद्वक्तारमवतु अवतु मामवतु वक्तारं अवतु वक्तारम् ।

Colophon. इत्यारण्यके द्वादशोऽध्यायः ।

The colophon at the end of the Chāndogyopaniṣad runs thus—

इति सामवेदे छान्दोग्यसंज्ञकोपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायाम् अष्टमः प्रपाठकः समाप्तः ॥ ० ॥ श्रीं तत्सत् ॥ हरि ओं सम्पूर्णा छान्दोग्योपनिषत् ॥ ओं हरि ओं ॥

छान्दग्योपनिषत् काश्यां हरचन्द्रामशर्म्मणा ।
षड्वसुर्तुविधौ शाके व्यलेख्यात्मबुभुत्सया ॥

श्रीमुकुन्दरामदेवशर्म्मणः स्वाक्षरमिदं तत् पुस्तकञ्च । शकाब्दंमन्तु ।

It shows that the Ms. was copied by one Mukundaram Sarma of Benares, in Saka 1609, to whom it belonged.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ईशाकाठप्रश्नमुण्डकतैत्तिरीयछान्दोग्यनामधेयाः षट् उपनिषदः वर्त्तन्ते ।

No. 5. **केनोपनिषद्भाष्यम् ।** Kenopaniṣadbhāṣyam. Substance, country-made yellow paper, 10 × 4 inches. Folia, (29 + 21) 50. Lines, 3–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Not correct. Complete.

This codex contains the complete Bhāsya of the Kenopanisad, by Śankarācaryya.

Beginning *of Bhasya of sentences.* श्रीश्रीनारायणः । अथ वाक्यभाष्यं लिख्यते । समाप्तं कर्म्मात्मभूतप्राणविषयं विज्ञानं कर्म्म चानेकप्रकारं । ययोर्विकल्पसमुच्चयानुष्ठानात् दक्षिणोत्तराभ्यां सृतिभ्यामावृत्त्यनावृत्ती भवतः अत ऊर्द्ध्वं फलनिरपेक्षज्ञानकर्म्मसमुच्चयानुष्ठानात् कृतात्मसंस्कारस्योच्छिन्नात्मज्ञानप्रतिबन्धकस्य द्वैतविषयदोषदर्शिनो निर्ज्ञाताशेषबाह्यविषयत्वात् संसारबीजमज्ञानमुच्चिच्छित्सतः प्रत्यगात्मविषयजिज्ञासोः. केनेषितमित्यात्मस्वरूपतत्त्वविज्ञानाय अयमध्याय आरभ्यते ।

End *of the Bhasya of sentences*

अनन्तेऽपारे अविद्यमानान्ते स्वर्गलोके सुखे निर्दुःखात्मनि परे ब्रह्मणि ज्येये महति सर्व्वमहति सर्व्वमहत्तरे प्रतितिष्ठति सर्व्ववेदान्तवेद्यं ब्रह्मात्मत्वेनावगम्य तदेव ब्रह्म प्रतिपद्यते इत्यर्थः ॥ + + ॥

Colophon *of Bhasya of sentences.* श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यश्रीमद्गोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यश्रीमच्छङ्करभगवत्कृतौ तलवकारशाखोपनिषत्पदगणे वाक्यविवरणं समाप्तम् ॥

तं नौमि शङ्करं ज्ञानरूपिणं परमेश्वरं ।
अद्वैतं परमात्मानं भक्त्या परमया सकृत् ॥ + ।

श्रीकृष्णचन्द्रे मतिरस्तु नित्य-
मस्मद्विधानामचला हि निन्ये।
न किञ्चिदस्मात् परमाप्ततत्त्व-
ज्ञानं कदाचित् वयमर्थयाम ॥ १ ॥ + ।

Beginning *of the Bhasya of words.* ओं नमो विश्वेश्वराय॥ केनेषितमित्याद्योपनिषत् परब्रह्मविषया वक्तव्येति नवमस्याध्यायस्यारम्भः। प्रागेतस्मात् कर्म्माण्यशेषतः परिसमापितानि समस्तकर्म्माश्रयभूतस्य च प्राणस्योपासनान्युक्तानि।

End *of the Bhasya of words.* अनन्तशब्द औपचारिकोऽपि स्यादित्यत आह ज्ये इति ज्ये ज्यायसि सर्व्वमहत्तरे स्व आत्मनि मुख्य एव प्रतिष्ठति न संसारं मापद्यत इत्यभिप्रायः ॥ ● ॥

Colophon *of the Bhasya of words* इति श्रीमद्गोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यस्य श्रीशङ्करभगवतकृतौ पदभाष्यं संपूर्णं ॥ ओं शान्तिः ओं शान्तिः ओं शान्तिः ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यविरचिते केनोपनिषदः पदवाक्यभाष्ये सम्पूर्णे वर्त्तते।

No. 6. **छान्दोग्योपनिषद्।** Chāndogyopaniṣad Substance, country-made colourless paper, $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 7-13 in a page (some of the pages having a gap of nearly $1\frac{1}{2}$ in. $\times \frac{1}{2}$ in. in the middle). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

An Upaniṣad of the Sāmaveda described in Nos. 155-56-57-58-59, Vol. 2, of the Descriptive Catalogue of the Sanskrit Mss. of Sanskrit College Library.

विवरणमुक्तपूर्व्वम्।

No 7. न्यायनिर्णयव्याख्या। Nyayanirnayavyakhya. Substance, country made colourless paper, 13×4 inches. Folia, 39. Lines, 1-14 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose Generally correct. Not complete

A commentary on Sankaracaryya's Sariraka Bhasya of the Vedantasutra of Vedavyasa, named Nyayanirnaya, by Anandagiri.

Beginning. ओं तत् सत्। ओं नमो गणेशाय।

अव्यक्ताव्ययपूर्व्वगम्यधिगतेर्याप्यनुमानास्पदं
तत्त्वं लक्षणभेदतः श्रुतिगतं निर्धूतमाध्यार्थकं।
आम्नायान्तविभासमर्थ्यविभव सर्व्वाविरुद्ध पदं
सत्यज्ञानमनर्थसार्थविधुरं ब्रह्म प्रपद्ये सदा॥१॥
यो लोकं सकलं पुनाति निगमा यं प्राहुरेकान्ततो
व्याप्तं यत्र जगज्जगन्ति सततं यस्मै नमस्कुर्व्वते।
यस्मादाविरभूदशेषममरा यस्य प्रसादार्थिनो
यस्मिन् पर्य्यवसास्यति स्फुरदिदं तस्मै नमो विष्णवे॥२॥
योऽनुपानुपुनजा जनयति सकलामालयं यं लभन्ते
सर्व्वे निर्व्वान्ति येन श्रुतिपथपथिका दीपहातन्न च।
यस्मै यस्मादकस्मात् परिभवचकिता यस्य चरीचयन्ते
चिन्ता यस्मिन् प्रवृत्ता भजविशदधियः सञ्चरे तं गिरीशम्॥३॥
विद्यानमिताखि दुरासदानि प्रत्यूहवर्गप्रभवानि तानि।
राजाननमाश्रितपरम्परायामाराद्रुपासे गिरिजाभिजातम्॥४॥
श्रीसच्चिदानन्दपयोनिधिर्निधिरसौ मत्वाक्तिपङ्क्तिस्फुर
न्मुक्तानामनवद्यहृद्यविपुलप्रद्योतितिविद्यामणि।
भान्ति शान्तिधृतो दधीति सरितामकालनिशान्ति भु-
र्भूयास्म सततं मुनीन्द्रमकरश्रेणिस्थय श्रेयसे॥५॥
यद्वाप्याम्बुजजातमधुरप्रेयोऽमधुप्रार्थना
न्यायव्याधय. समयमकृत स्वर्गेऽपि निर्व्वेदिन.।
यस्मिन् मुक्तिपथो मुमुक्षुमुनिभि समर्थित. सदभौ
तस्मै भाष्यकृते नमोऽस्तु भगवत्पादाभिधां बिभ्रते॥६॥
यत्पादाम्बुजचञ्चरीकधिषणा निर्व्वापमागांधीना
पङ्क्तिर्मुक्तिसर्गदुर्गदुरिता वाचयमानामिव।
यच्चित्रमिदं प्रमादि सममूढोऽभाद्रौ न यत
यज्ञानन्दगुरुश्वराय गुरवे तस्मै परस्मै नमः॥७॥

मातर्नमामि भवतीमथ प्रार्थये त्वां
चेतः सरस्वति परास्य परार्थमर्थे ।
शारीरके मदनुयद्दसमर्थ-
मेकायमस्तु वचसा सह सम्यगर्थे ॥ ८ ॥
श्रद्धाभक्ती पुरोधाय विधायागमभावनां ।
श्रीमच्छारीरके भाष्ये करिष्ये न्यायनिर्णयम् ॥ ९ ॥

नित्याध्ययनविध्युपादापितवेदान्तवचोभिरापाततः प्रतिपन्न मास्तारभौपाधिकं मनुबन्धजातं न्यायतो निर्णेतुं भगवान् बादरायणः सूत्रितवानथातो ब्रह्मजिज्ञासेति ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् वेदव्यासकृतवेदान्तसूत्रे शङ्कराचार्यकृतशारीरकभाष्यस्य श्रीमदानन्दगिरिप्रणीता न्यायनिर्णयाख्यव्याख्यासम्पूर्णा वर्त्तते ।

No. 8. माण्डुक्योपनिषद्, ब्रह्मोपनिषद् । Māṇḍukyopaniṣad, Brahmopaniṣad. Substance, country-made yellowish paper, 9½ × 4 inches. Folia, 11 (of which pages 10 belong to the Māṇḍukya and one to the Brahmopaniṣad). Lines, 6–17 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Prose and verse Generally correct. Complete.

This codex contains the texts only of two Upaniṣads (1) Māṇḍukya, (2) Brahma. The former being already described, we need not give any detail of it.. The latter only which is an Upaniṣad on Brahma, belonging to the Atharvaveda, is briefly described below.

Beginning *of Bramhopanisad.* चथास्य पुरुषस्य चत्वारि स्थानानि भवन्ति । नाभि हृदयं कण्ठ मूर्द्धा च । तत्र चतुष्पादं ब्रह्म विभाति जागरिते ब्रह्मा स्वप्ने विष्णुः सुषुप्ते रुद्रः तुरीयमक्षरम् ।

End. आत्मविद्यातपोमूलं तत् ब्रह्मोपनिषत् पदं तद् ब्रह्मोपनिषत्पदं । ० ।

Colophon . इति ब्रह्मोपनिषत् ॥

मनो हि द्विविधं प्रोक्तं शुद्धं चाशुद्धमेव च ।
अशुद्धं कामसंकल्पं शुद्धं कामविवर्जितम् ॥
मन एव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोः ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अथर्ववेदीया माण्डूक्योपनिषत् ब्रह्मोपनिषच्च सम्पूर्णा वर्त्तते ।

No 9 बृहदारण्यकोपनिषद् । Vrihadāranyakopaniṣad Substance country made colourless paper 10 × 4 inches. Folia 28 Lines 14 16 in a page Character Bengali Date ? Appearance, old Prose Generally correct Not complete

An Upanisad of the White Yajurveda described in No 136 of the Descriptive Catalogue of the Sanskrit Mss of Sanskrit College Library

विवरणनुक्तपूर्व्वम्

No 10 वेदान्तसारटीका सुबोधिनी । Vedantasāratīkā Subodhini Substance country made yellow paper 13 × 4 inches Folia 53 Lines, 7–8 in a page Character, Bengali Date 1510 Śaka Appearance nearly fresh Prose Not correct Complete

The famous commentary on the Vedantasara, by Nrisimha Sarasvati, entitled 'Subodhini , described in No 132, Page 81, Vol III of the Descriptive Catalogue of Sanskrit College Library

विवरणनुक्तपूर्व्वम्

No. 11. श्रीभगवद्गीतादीपिका । Śrībhagavadgītādīpikā. Substance, country-made yellow paper, 14 × 6 inches. Folia, 254. Lines, 3-11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Generally correct. Complete.

This codex contains the commentary on Śrībhagavadgītā, entitled Gūḍhārthadīpikā, by Śrīmadhusūdana Sarasvatī.

पुस्तकेऽस्मिन् गूढार्थदीपिका नाम श्रीमद्भगवद्गीताटीका सम्पूर्णा वर्त्तते ।

No 12. श्रीमद्दक्षिणकालिकोपनिषत् । Śrīmaddakṣiṇakālikopaniṣat. Substance, country-made colourless paper, 17 × 3½ inches. Folia, 2. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, 8th Jyaistha, year not mentioned. Prose and verse. Not correct. Complete.

A very modern Upaniṣad belonging to the Atharvaveda, on the divinity of Dakṣiṇakālikā, named Śrīmaddakṣiṇakālikopaniṣat, copied by one Sambhunāth Śarma.

Beginning. श्रीकाली जयति ।
ओं अथैनां ब्रह्मरन्ध्रे ब्रह्मस्वरूपिणीमाप्नोति सुभगां त्रिगुणां । सुभगा तु
कामरेफेन्दिरा बिन्दु मेलनरूपा समष्टिकारिणी ।
एतत्त्रिगुणिताभादौ तदनुकूर्चद्वय ।
कूर्चबीजन्तु रौमषष्ठस्वरबिन्दुमेलनरूपम् ।

End. गुह्यतममपि प्रियाय सत्कुलीनाय विद्याभक्ताय शुश्रुषवे स्त्रियं स्पृष्ट्वा स्वयं
परिपूज्य निशायां विहरेदेकाकी । प्रियतरेऽपि मया तदहं वा जया दद्यात् ।
ओं ओं ओं सत्यं सत्यं सत् सत् ।

Colophon. इत्याथर्वणिके सौभाग्यकाण्डे श्रीमद्दक्षिणकालिकोपनिषत् समाप्ता ॥ +
ज्यैष्ठस्याष्टमदिवसीया लिपिरियं श्रीशम्भुनाथशर्मणः स्वाक्षरमिदम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अथर्वीया श्रीमद्दक्षिणकालिकोपनिषत् वर्त्तते ।

No. 13. सभाष्येशावास्योपनिषत्। Sabhāsyeśāvāsyopaniṣat Substance, country made yellow paper, 10 × 4 inches Folia, 13. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the Isopanisad of the Vājasaneya-saṁhitā of the White Yajurveda with its Bhāsya, by Sankarācāryya, systematically arranged, the text being followed by its commentary. Described in No. 174, 175, Vol. 2, of the Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts of the Sanskrit College Library.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यशङ्कराचार्य्यकृतभाष्यसहिता ईशोपनिषदस्ति।

No 14 हस्तामलकस्तोत्रम्। Hastāmalakastotram. Substance, country-made yellow paper, 11 × 4 inches Folia, 1. Lines, 6-13 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old, worn out Verse. Generally correct. Complete.

A work containing sixteen lines in the form of a dialogue between Sankarācāryya and his pupil Hastāmalaka, on the principles of Vedānta Philosophy, entitled Hastāmalakastotram, by Sankarācāryya.

Beginning. ओँ नमो ब्रह्मणे।

कस्त्वं शिशो कस्य कुतोऽसि गन्ता
किं नाम ते त्वं कुत आगतोऽसि।
एतन्मयोक्तं वद चार्भक त्वं
मत्प्रीतये प्रीतिविवर्द्धनोऽसि। १

End यथा वेद इहैव नै सुनकादौ
हदा बुद्धिरुत्पद्यते सूतकादौ
हदा बुद्धिरुत्पद्यते सूतकेति।
तथा वेदवेद्यं विषडात्मतत्त्वं
स्वकीयं गृहीतं विवादः कथं ते। १६

Colophon. इति हस्तामलकस्तोत्रं समाप्तम्।

विवरणम्—हस्तामलकस्तोत्रनामकोऽयं शङ्कराचार्यहस्तामलकयोः प्रश्नोत्तरच्छलेन शङ्कराचार्यकृतः सुप्रसिद्धवेदान्तनिबन्धः।

NYĀYA MANUSCRIPTS.

No. 1. **भावार्थदीपिका।** Bhāvārthadīpikā. Substance, country-made white paper, 14 × $4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 140 (of which the first one is wanting). Lines, 4-11 in a page Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1745. Appearance, very old, worn out, writings obliterate in parts. Prose. Not correct. Complete (excepting the first page).

A commentary on Tarkabhāsā, a brief treatise on the Nyâya Philosophy, by Keśava Miśra based on Gautama's Nyāyasūtra and on Nyāyabhāsya, entitled Bhāvārthadīpikā, by Mahāmahopādhyāya Gourikānta Bhattācāryya.

Beginning. नास्ति।

End. तेषां वादजल्पयोरेवानपेक्षितत्वात् वितण्डायिनान्तु गुरुणा सतीर्थ्येन वा सह वादकथायामेव अधिकाराद्वाव्युत्पत्त्यर्थमेतास्य ग्रन्थस्य कृतत्वादिति भावः।
एतदेव दर्शयति एतावतैवेत्यादिना।

ई धीरास्तर्कभाषायां न कर्त्तव्यावधीरणा।
शास्त्रार्थः सर्व्व एवात्र सूत्रवद्दिश्यते यतः॥
नावज्ञेया तर्कभाषा बालकैर्दूष्यते यदि (इति)
वानरैर्लङ्घितो(घ्यो)ऽपि नागाध(स्थः ?) (हि) महोदधिः।
अन्येषामपि संवि(वी)क्ष विवृती सम्यग्विभाव्याकरं।
मात्सर्य्यं( ) मनसा विहाय कलये व्याख्यां मदीयामपि।
भावार्थः (?) प्रतिसदधाति हृदये कोऽपीह धीरो यदि
स्यादेवास तदा विनिर्म्मितिविधावार्य्येभियार्थं श्रमः।
दिपाठयिषता बाला(न्) (शिष्या) ना (वा ?) मिश्रकान्तया।
गौरीकान्तेन धीरेण कृता भावार्थदीपिका॥

Colophon. इति श्रीमहामहोपाध्यायगौरीकान्तभट्टाचार्यविरचिता भावार्थदीपिका समाप्ता ॥ छ ॥ संवत् १७४५ समये पौषशुद्धदशमीभौमवासरे काशीक्षेत्रे लिखितं कर्णाटकमागेश्वभट्टेन ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् महामहोपाध्यायगौरीकान्तभट्टाचार्यविरचिता भावार्थदीपिका नाम केशवमिश्रकृततर्कभाषाया व्याख्यानं वर्त्तते ।

No. 2. **भाषापरिच्छेदः ।** Bhāṣāparicchedaḥ. Substance, foolscap paper, 12 × 3½ inches. Folia, 7 (one of them being larger than the rest). Lines, 7–12 in a page, with marginal notes in some pages. Character, Bengali. Date, the 21st Bhādra, 1282 Bengali era. Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

This codex contains Bhāsāpariccheda, an elementary work on the Nyāya Philosophy, by Viśvanātha Pañcānan, son of Mahāmahopādhyāya Vidyānivāsa Bhaṭṭācāryya, with a short commentary by the same.

पुस्तकेऽस्मिन् संक्षिप्तटीकासमेतः महामहोपाध्यायविद्यानिवासभट्टाचार्यसुतश्रीविश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितभाषापरिच्छेदः सम्पूर्णो वर्त्तते।

From the colophon of the Ms. we find that it was copied by one Sāradācaran Kavirāj, at 11 a.m., on the 21st Bhādra in the Bengali era 1282.

No. 3. **वादार्थदर्पणम् ।** Vādārthadarpanam. Substance, country made yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 6 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Prose Generally correct. Not complete.

This codex contains only a few pages of Vādārthadarpana, a book on the dissertations of logical controversies, by Rājavallabha Kavirāj.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गायै नमः ।

वादार्थवादसततक्रिययानुमाने-
रौपम्ययुक्तिनिवहैः खलु तत्वमीर्षं ।
सौमं विशोकमरचन्तु भजे निदान-
मुत्पत्त्यवस्थितिलये जगतामनीशं ।
सद्वादमार्गपदसाधनमुक्तितानां
वादार्थदर्पणमिमं तनुते प्रियूना
बोधाय तत्त्वगणसिद्धूपकारकं तत्
व्याख्य सारनिकरं बरकागमाल्यैः ।
भवति वादनिर्वेशेन यदर्थोऽस्य न बुध्यते ।
वचनपरिपाल्येन प्रियभिर्गृह्यते सुखम् ॥
वादः परस्परेणोक्तं विग्रह्य शास्त्रपूर्वकं ।
त्रिविधः स च जल्पश्च वितण्डा च विधीयते ॥

End. नास्ति ।

Colophon at the end of the first chapter—

इति श्रीराजवल्लभकविराजकृत वादार्थदर्पणे प्रथमप्रकरणे द्रव्यादिपदार्थ-
निरूपणं नाम प्रथमालोकः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीराजवल्लभकविराजकृतस्य वादार्थदर्पणस्यांशमात्रं वर्त्तते ।

SĀNKHYA MANUSCRIPTS.

No. 1. साङ्ख्यकारिकाभाष्यम् । Sānkhyakārikābhāṣyam Substance, country-made colourless paper, 13×7 inches. Folia, 39. Lines, 9-10 in a page. Character, Bengali. *Date*, ? *Appearance*, old Prose. Generally correct. Complete.

A Bhāṣya on the Sānkhyakārikā of Iśvara Kṛṣṇa, by Vijñāna Bhikṣu.

Beginning. ओँ नमो गणेशाय ।

कपिलाय नमस्तस्मै येनाविर्योदधौ जगति मग्ने ।
कारुण्यात् सांख्यमयी नौरिव विहिता प्रतरणाय ।

अल्पग्रन्थं स्पष्टं प्रमाणसिद्धान्तहेतुभिर्युक्तं ।
शास्त्रं शिष्यहिताय समासतोऽहं प्रवक्ष्यामि ॥

दुःखत्रयाभिघातात् जिज्ञासा तदपघातके हेतौ । दृष्टे सापार्था चेन्नैकान्तात्यन्ततोऽभावात् ॥ अस्या आर्य्याया: उपोद्घात क्रियते । इह हि भगवान् ब्रह्मसुत: कपिलो नाम तद्यथा—

सनकश्च सनन्दश्च तृतीयश्च सनातन: ।
आसुरि: कपिलश्चैव वोढु:पञ्चशिखस्तथा ।
इत्येते ब्राह्मणपुत्रा: सप्त प्रोक्ता महर्षय: ।

कपिलस्य सह उत्पन्नानि धर्मो ज्ञान वैराग्यमैश्वर्यञ्चेति ।

End पुरुषार्थो मोक्षस्तदर्थं ज्ञानमिदं गुह्यं रहस्य परमर्षिणा श्रीकपिलर्षिणा समाख्यातं सम्यगुक्तं यत्र ज्ञाने भूतानां वैकारिकानां स्थित्युत्पत्तिप्रलयावस्थानामाविर्भावतिरोभावाश्चिन्त्यन्ते विचार्य्यन्ते येषां विचारात् सम्यक् पञ्चविंशतितत्त्वविवेचनादेव सम्पद्यते सन्वित्तिरिति ॥ ० ॥ सांख्यं कपिलमुनिना प्रोक्तं संसारविमुक्तिकारणं हि । यत्रैता: सप्ततिरार्य्याभाष्यं चात्र गौडपादकृतं ।

Colophon इति विज्ञानभिक्षुविरचितसांख्यभाष्यं सम्पूर्णं । + + +

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ईश्वरकृष्णकृतसांख्यकारिकायां विज्ञानभिक्षुकृतभाष्यं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

YOGA MANUSCRIPTS.

No. 1 गोरक्षसंहिता । Gorakṣasaṁhitā Substance, country-made yellow paper and blue foolscap paper, 9 × 3½ inches. Lines, 4–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Generally correct. Complete.

A guide to Yoga by Gorakṣanāth.

Beginning श्री गुरवे नमः । अथ गोरक्षसंहिता ।

य: शैलकानां वपुषा बिभर्त्ति
जटाकलापै: सुदीर्घिकाश्च ।

नमोऽस्तु तस्मै गुणनायकाय
ज्ञानाय नित्यं शशिशेखराय ॥
गोरक्षसंज्ञकं वक्ष्ये योगिनां हितकाम्यया ।
ध्रुवं यस्याविरोधेन प्राप्यते परमं पदम् ॥

End.
योगी कनककदाग्रं हृदि विमुममप्रभं ।
आभायाचन्द्रसंज्ञानि सहस्रव महेश्वरम् ॥

Colophon. इति गोरक्षसंहिता समाप्ता ओं नमः परदेवतायै ॥ ओं नमः शिवाय ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् गोरक्षसंहिता नाम योगविषयको निबन्धो वर्णित ।

No. 2. पातञ्जलभाष्यम् । Pātañjalabhāṣyam Substance, country-made *colourless foolscap paper*, *10½ × 3½ inches*. *Folia*, 37. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Generally correct Not complete.

A Bhāṣya on the Pātañjalayogasūtra, by Vedavyāsa.

Beginning. ओं नमः श्रीकृष्णाय ।
यस्त्यक्त्वा रूपमाद्यं प्रभवति जगतोऽनेकधानुग्रहाय
प्रक्षीणक्लेशराशिर्विषमविषधरोऽनेकवक्त्रः सुभोगी ।
सर्वज्ञानप्रसूतिर्भुजगपरिकरः प्रीतये यस्य नित्यं
देवोहीशः स वोऽव्यात् सितविमलतनुर्योगदो योगयुक्तः ॥

अथ योगानुशासनं । अथेत्ययमधिकारार्थः योगानुशासनं शास्त्रमधिकृतं वेदितव्यं योगः समाधिः स च सार्वभौमश्चित्तस्य धर्मः ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

पुस्तकेऽस्मिन् वेदव्यासविरचितं पातञ्जलयोगसूत्रस्य भाष्यमसम्पूर्णं वर्णितं ।

No. 3. **राजमार्त्तण्डः ।** Rājamārtaṇḍaḥ. Substance, country-made white and yellow paper, 12 × 7 in a page. Folia, 58. Lines, 8-10 in a page. Character, Bengali. Date, 1761. Appearance, nearly fresh. Prose. Generally correct Complete.

A Vṛitti on the Pātañjalayogasūtra, entitled Rājamārtaṇḍa, by Mahārājā Bhojadeva ; published in the Bibl. Ind.

Beginning. ओं तत् सत् ।

देहार्द्धयोगः शिवयोः स श्रेयांसि तनोतु वः ।
दुष्प्रापमपि यत् स्मृत्या जनः कैवल्यमश्नुते ॥
त्रिविधान्यपि दुःखानि यदनुस्मरणान्नृणां ।
प्रयान्ति सद्यो विलयं तं स्तुमः शिवमव्ययं ॥
पतञ्जलिमुनेरुक्तिः काप्यपूर्व्वा जयत्यसौ ।
पुंप्रकृत्योर्वियोगोऽपि योग इत्युच्यते यया ॥
जयन्ति वाचः फणिभर्त्तुरन्तर-
स्फुरत्तमःस्तोम निशाकरत्विषः ।
विभाव्यमानाः सततं मनांसि याः
सतां सदानन्दमयानि कुर्व्वते ।
शब्दानामनुशासनं विदधता पातञ्जले कुर्व्वता
वृत्तिं राजमृगाङ्कसंज्ञकमपि च व्यातन्वता वैद्यके ।
वाक्चेतोवपुषां मलः फणभृतां भर्त्रेव येनोद्धृत-
स्तस्य श्रीरणरङ्गमल्लनृपतेर्वाचो जयन्त्युज्ज्वलाः ।
दुर्ब्बोधं यदतीव तद्विजहति स्पष्टार्थमित्युक्तिभिः
स्पष्टार्थेष्वतिविस्तृतिं विदधति व्यर्थैः समासादिकैः ।
अस्थानेऽनुपयोगिभिश्च बहुभिर्जल्पैर्भ्रमं तन्वते ।
श्रोतॄणामतिवस्तुविप्लवकृतः सर्व्वेऽपि टीकाकृतः ।
उत्सृज्य विस्तरमुदस्य विकल्पजालं
फल्गुप्रकाशमवधार्य च सम्यगर्थान् ।
श्रीमत्पतञ्जलिमते विवृतिर्मयेय-
मातन्यते बुधजनप्रतिबोधहेतुः ।

अथ योगानुशासनम् ॥ १ ॥ अनेन सूत्रेण शास्त्रस्य सम्बन्धाभिधेयप्रयोजनान्याख्यायन्ते। अथ शब्दोऽधिकारद्योतकः मङ्गलार्थश्च युक्तिर्योगः. युज-

समाधौ चतुर्विधे व्याख्याते तत्परिशेषोपायैस्तैन तदङ्गासनं योगाङ्गासनं तत् आसमाप्तिपरिसमाप्तेरधिकृतं बोद्धव्यमित्यर्थः ।

End
विज्ञानवादं निराकृत्य साकारवादञ्च प्रतिष्ठाप्य पुरुषस्य भोक्तृत्वमुक्त्वा चित्त-
हारेण सकलव्यवहारनिष्पत्तिमुपपाद्य पुरुषस्य समाधेरुपदर्श्य कैवल्यनिर्ण-
याय दशभिः सूत्रैः कर्तव्योऽभिधाय शास्त्रान्तरेऽप्येतदेव कैवल्य-
मित्युपपाद्य कैवल्यस्वरूपं निर्णीतमिति व्याहृतः कैवल्यपादः ॥ ४ ॥

सर्वे यस्य वशाः प्रतापवसतेः पादान्तसेवानति-
प्रभ्रश्यन्मुकुटेषु मूर्द्धसु दधत्याज्ञां धरित्रीभृतः ।
यद्वक्त्राम्बुजमाप्य गर्भसदृशं वाग्देवता संश्रिता
स श्रीः भोजपतिः फणाधिपतिकृत्सूत्रेषु वृत्तिं व्यधात् ॥

Colophon.
इति श्रीधारेश्वरभोजदेवविरचितायां राजमार्तण्डाभिधायां कैवल्यपादवृत्तं-
पादः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ ओं तत् सत् ।

शाके चन्द्रगुणेषुभूधरधरणिमिते संमयाते + +
कौष्ठान्त्यस्थितयाति मलिनकुचपतौ मन्दवारे वराशि ।
श्रीतारानाथपादाम्बुजयुगलमतिर्धर्मवती रवमुख्या
श्रीतारानाथनामा द्विजवरकुलजो ह्यलिखत् व्यग्रमौलिः । १ ।

ओं तत् सत् ।

सीतारामचन्द्र महायशान् तानिमां यथात् स्तवं सदा
वृत्तिं योगविज्ञानमपरिकृतां श्रीभोजराजेन या ॥

From the colophon we find that the Ms. was copied by a Kulina Brāhmin named Tāranātha.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीधारेश्वरभोजदेवविरचिता राजमार्तण्डाभिधा पातञ्जलयोगसूत्रवृत्तिः सम्पूर्णा वर्त्तते ।

STOTRAS OR HYMNS.

No 1. अहल्याकृतस्तोत्रम् । Ahalyākṛtastotram. Substance, foolscap paper, 11 × 4 inches. Folia, 1. Lines, 12 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Correct. Complete.

A prayer to Rāmacandra by Ahalyā, from the Brahmāṇḍapurāṇa.

Beginning. अहल्योवाच ।

अथ कृतार्थास्मि जगन्निवास
पादाब्जसंलग्नरजःकणामहं ।
स्पृशामि यत् पद्मजशङ्करादिभि
र्विमृग्यते रन्धितमानसैः सदा ॥
नित्यं स्तोत्रमिदं जपन् रघुपतिं भक्त्या हृदिस्थं स्मरन् ।
ध्यायन् मुक्तिमुपैति किं पुनरसौ स्वाचारयुक्तो नरः ॥

Colophon. इति ब्रह्माण्डपुराणे अहल्याकृतस्तोत्रं समाप्तम् ।

विवरण—पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्माण्डपुराणोक्तमहल्याकृतं श्रीरामस्तोत्रं वर्णितं ।

No 2. आदित्यहृदयम् । Ādityahṛidayam. Substance, country-made yellow paper, 9 × 2½ inches. Folia, 16. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to the sun from the Visṇudharmottara, named Ādityahṛidaya.

Beginning. ओँ नमः श्रीसूर्याय ।

शतानीक उवाच ।
कथमादित्यमुद्यन्तमुपतिष्ठेद् द्विजोत्तम ।
एतन्मे ब्रूहि विप्रेन्द्र प्रपद्ये शरणं तव ॥

End.

उदयगिरिमुपेतं भास्करं पद्महस्तं
निखिलभुवननेत्रं रत्नरत्नोपमेयं ।
तिमिरकरिमृगेन्द्रं बोधकं पद्मिनीनां
सुरवरमभिपूज्यं सुन्दरं विश्वदीपम् ॥

Colophon. इति विष्णुधर्मोत्तरे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे आदित्यहृदयं समाप्तम् ॥ ओँ तत् सत् ॥ श्रीकालीकान्तविद्यारत्नभट्टाचार्य्यस्य पुस्तकमिदं ॥ श्रीसूर्याय नमः ॥

From this colophon we see that this Ms. belonged to Kalikānta Vidyāratna Bhaṭṭacāryya.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीविष्णुधर्मोत्तरोक्तं आदित्यहृदयं नाम श्रीसूर्य्यस्तवो वर्णितं ।

No. 3. कृष्णस्तोत्रम् । Krisnastotram. Substance, country-made yellow paper. Folia, 13. Lines, 2–4 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to Śrikrisna. Anonymous.

Beginning. श्रीं कृष्णाय नमः ।

यं वेदविदपि नियमिन्दिराया (?)
यन्नाभिनीरजभवोऽपि हरो नो धाता ।
गोपाङ्गनाजनलसत्कल वनमालिनं तं
गोधूलिधूसरशरीरमरीरमेश ॥ १ ॥

End. वदने नवनीतगन्धवाहं वचनेऽमरत्वचातुरीधुरीणं ।
नयने कुहनाश्रमनाय्यशिवाशरणं कोमल ताण्डवं कुमारं ॥ १०३ ॥
हस्तमुत्क्षिप्य यातोऽसि बलात् कृष्ण किमद्भुतं ।
हृदयाद्यदि निर्यासि पौरुषं गणयामि ते ॥ १०४

Colophon. नास्ति ।

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीकृष्णस्तोत्रं वर्तते ।

No. 4. गङ्गास्तवः । *Gangāstavah.* *Substance, country-made* yellow paper, 17 × 2½ inches. Folia, 4. Lines, 1–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

A prayer to the Ganges, from the Vrihatdharmapurāṇa.

Beginning. ॐ नमो शिवत्रयनाथे भूर्भुवः स्वः परमपदः गन्धाये वैष्णवपरमानन्द-
सन्दोहरूपायै श्रीविष्णुपादपद्मसंलग्नशक्तिनिरामयमारकपरमज्योतीरूपायै । जय
द्रवमयविमलशङ्करमस्तकोपरिविराजमानपरमामृतरसायनमानरूपायै मूर्त्ति-
मये कोटि कोटि चन्द्रधवलाये महापापहाडि गङ्गे देवि स्वर्धुनि त्रिपथगी-
रूपे द्रवमयनारायणतनुःशरीरे परमानन्द प्रसीद प्रसीद मे नमो
नमः ।

नमस्ते देवदेवेशि गङ्गे त्रिपथगामिनि ।
त्रिस्रोतसे वेदवरे ब्रह्मविष्णुशिवार्चिते ।

End. नमः कल्पद्रुमाय च भीष्ममात्रे नमो नमः।
सर्वतीर्थमयायै च शुभदायै नमो नमः॥

Colophon. इति श्रीब्रह्मवैवर्तपुराणे गङ्गास्तवः।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीब्रह्मवैवर्तपुराणोक्तगङ्गास्तवो वर्णते।

No. 5. गङ्गास्तोत्रम्। Gaṅgāstotram. Substance, country-made yellow paper, 10 × 3½ inches. Folia, 2. Lines, 4–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

A prayer to the Ganges from the Padmapurāṇa.

Beginning. गङ्गे देवि जगद्धात्रि पादाभ्यां सलिलं तव।
स्पृशामि त्वपराधं मे प्रसन्ना क्षन्तुमर्हसि॥
स्वर्गारोहणसोपानं त्वदीयमुदकं शुभे।
अतः स्पृशामि पादाभ्यां नमस्तुभ्यं करिष्यहे॥

अथ गङ्गास्तोत्रम्।

गङ्गे समस्तजगदम्ब चलत्तरङ्गे-
लङ्घाद्रविवाहतरमस्तकपुष्पमाले।
कंसारिपादचरणद्वयरेणुहन्त्रि
भक्त्या नमामि दुरितक्षयकारिणि त्वाम्॥

End. परं ब्रह्मस्वरूपां त्वां सर्वलोकैकमातरं।
शक्नोमि किमहं स्तोतुं भावचित्तोऽत्र मोक्षदे।

Colophon इति पद्मपुराणोक्तगङ्गास्तोत्रं समाप्तम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् पद्मपुराणोक्तं गङ्गास्तोत्रं वर्णते।

No. 6. दुर्गास्तोत्रम्। Durgāstotram Substance, country-made reddish yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 1. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete

A prayer to the Goddess Durgā, by Arjuna at the instruction of Śrīkṛṣṇa, in the Kurukṣetra war, taken from the Mahābhārata.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गा। सञ्जय उवाच।

धार्त्तराष्ट्रबलं दृष्ट्वा युद्धाय समुपस्थितम्।
अर्ज्जुनस्य हितार्थाय कृष्णो वचनमब्रवीत्॥

श्रीभगवानुवाच।

शुचिर्भूत्वा महाबाहो संग्रामाभिमुखे स्थितः।
पराजयाय शत्रूणां दुर्गास्तोत्रमुदीरय॥

सञ्जय उवाच।

एवमुक्तोऽर्ज्जुनः संख्ये वासुदेवेन धीमता।
अवतीर्य्य रथात् पार्थः स्तोत्रमाह कृताञ्जलिः।

अर्ज्जुन उवाच।

ॐ नमस्ते सिद्धसेनानि आर्य्ये मन्दरवासिनि।
कुमारि कालिके पापि कमले कृष्णपिङ्गले॥

End. तुष्टिः पुष्टिर्धृतिर्दीप्तिश्चन्द्रादित्यविवर्द्धिनी।
भूतिर्भूतिमतां काङ्क्षे वीक्ष्यसे सिद्धचारणैः।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतोक्त कुरुक्षेत्रसमरे श्रीकृष्णादेशादर्ज्जुनकृतं दुर्गास्तोत्रं वर्णितम्।

No. 7. दुर्गास्तोत्रम्। Durgāstotram. Substance, country made yellow paper, 10 × 3, Folia, 1. Lines, 8 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

A prayer to the Goddess Durgā, by Mahādeva from the Brahmavaivartapurāṇa.

Beginning. ब्रह्माणी बीजरूपा त्वं सृष्टेराद्यस्वरूपिणी ।
वह्नौ च दाहिका शक्तिर्जले शैत्यस्वरूपिणी ॥

End. किं स्तौमि पञ्चवक्त्रेण स्तवस्तो महेश्वरि ।
कृपां कुरु महामाये मम सद्भयं कुरु ॥

Colophon. इति ब्रह्मवैवर्त्ते महादेवकृतं स्तोत्रम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मवैवर्त्तपुराणोक्तं महादेवकृतदुर्गास्तवं वर्त्तते ।

No. 8. नीलकण्ठस्तवराजः । Nīlakanthastavarājah. Substance, tree-bark, 10 x 3 inches. Folia, 5 (the first two folias wanting). Lines, 4–8 in a page. Character, Bengali. Date, the 21st Āṣāḍha, Śakāvda, 1692. Appearance, very old, torn in parts. Verse. Generally correct. Not complete

A prayer to Śiva, belonging to the Skandapurāna.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणोक्तनीलकण्ठस्तवराजाभिधेयशिवस्तोत्रमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 9. प्रज्ञावर्द्धनस्तोत्रम् । Prajñāvardhanastotram. Substance, country-made yellow paper, 10 x 6 inches. Folia, 1 (half the part being blank). Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

A prayer to Kārtikeya, for increasing one's wisdom, named Prajñāvarddhanastotram, taken from the Sanatkumārsaṁhitā.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

Beginning. इच्छायां वीजरूपा त्वं सृष्टिशक्तिस्वरूपिणी ।
वह्नौ च दाहिका शक्तिर्जले शैत्यस्वरूपिणी ॥

End. किं स्तौमि पञ्चवक्त्रेण स्तवस्तौ महेश्वरि ।
कृपां कुरु महामाये मम भक्तिमयं कुरु ॥

Colophon. इति ब्रह्मवैवर्त्ते महादेवकृतं स्तोत्रम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मवैवर्त्तपुराणोक्तं महादेवकृतदुर्गास्तवं वर्णितं ।

No. 8. नीलकण्ठस्तवराजः । Nīlakaṇṭhastavarājaḥ. Substance, tree-bark, 10 × 3 inches. Folia, 5 (the first two folias wanting). Lines, 4–8 in a page. Character, Bengali. Date, the 21st Āṣāḍha, Śakāvda, 1692. Appearance, very old, torn in parts Verse. Generally correct. Not complete.

A prayer to Śiva, belonging to the Skandapurāna.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणीयनीलकण्ठस्तवराजाभिधेयशिवस्तोत्रमसम्पूर्णं वर्णितं ।

No. 9. प्रज्ञावर्द्धनस्तोत्रम् । Prajñāvardhanastotram. Substance, country made yellow paper, 10 × 6 inches. Folia, 1 (half the part being blank). Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse Correct. Complete.

A prayer to Kārtikeya, for increasing one's wisdom, named Prajñāvarddhanastotram, taken from the Sanatkumārsaṁhitā.

Beginning. ओँ नमो गणेशाय ।
योगीश्वरो महासेनः कार्त्तिकेयोऽग्निनन्दनः ।
स्कन्दः कुमारः सेनानी स्वामी शङ्करसम्भवः ॥ १ ॥

End. महामन्त्रमयानीति मम नामानि कीर्त्तयेत् ।
महाप्रज्ञामवाप्नोति नात्र कार्य्यविचारणा ॥

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां श्रीप्रद्युम्नस्तोत्रं संपूर्णम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् प्रद्युम्नस्तोत्रनामधेयं श्रीसनत्कुमारसंहितोक्तं प्रद्युम्नविषयकं श्रीकार्त्तिकेयस्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 10. मङ्गलाष्टकम् । Maṅgalāṣṭakam Substance, palm leaf, 8 x 2 inches. Folia, 1. Lines, 6 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct Complete.

A prayer to the Goddess Durgā by the Sun, consisting of eight *ślokas*, and therefore called *Maṅgalāṣṭakam, taken from the Kāśīkhaṇḍa* of the Skandapurāṇa.

Beginning रविरुवाच ।

देवि त्वदीयचरणाम्बुजरेणुगौरीं
भालस्थलीं वहति यः प्रणतिप्रवीणः ।
जन्मान्तरेऽपि रजनीकरचारुलेखा
तां गौरयत्यतितरां किल तस्य पुंसः ॥

End. स्तुत्वेति तां स्मरहराऽर्द्धशरीरशोभां
श्रीमङ्गलाष्टकमहास्तवनेन भानुः ।
देवीञ्च देवमसकृत् परितः प्रणम्य
तूष्णीं बभूव सविता शिवयोः पुरस्तात् ॥

Colophon इति श्रीस्कन्दपुराणे काशीखण्डे मङ्गलाष्टकं स्तोत्रं समाप्तम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणकाशीखण्डोक्तं रविकृतं मङ्गलाष्टकं वर्त्तते ।

No. 11. विष्णुस्तोत्रम् । Viṣṇustotram. Substance, country made reddish paper, 18 x 2½ inches *Folia, 1. Lines, 5-6 in a page. Character,* Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A prayer to Viṣṇu. Anonymous.

Beginning. ब्रह्माण्डं बीजरूपा त्वं सृष्टिसंहाररूपिणी ।
वह्नौ च दाहिका शक्तिस्त्वं शैत्यमप्सु रूपिणी ॥

End. किं स्तौमि पञ्चवक्त्रेण रसनश्च्यो महेश्वरि ।
क्षमां कुरु महामाये मम शत्रुक्षयं कुरु ॥

Colophon. इति ब्रह्मवैवर्त्ते महादेवकृतं स्तोत्रम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मवैवर्त्तपुराणोक्तं महादेवकृतदुर्गास्तवं वर्त्तते ।

No. 8. नीलकण्ठस्तवराजः । Nīlakanthastavarājaḥ Substanc tree-bark, 10 × 3 inches Folia, 5 (the first two folias wanting). Line 4–8 in a page. Character, Bengali. Date, the 21st Áṣādha, Śakāvd 1692. Appearance, very old, torn in parts. Verse. Generally correc Not complete.

A prayer to Śiva, belonging to the Skandapurāṇa.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणोक्तनीलकण्ठस्तवराजाभिधेयशिवस्तोत्रमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 9. प्रज्ञावर्द्धनस्तोत्रम् । Prajñāvardhanastotram. Substan country-made yellow paper, 10 × 6 inches. Folia, 1 (half the part bei blank). Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appe ance, old. Verse. Correct. Complete.

A prayer to Kārtikeya, for increasing one's wisdom, nam Prajñāvarddhanastotram, taken from the Sanatkumārsaṁhitā.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।
योगीश्वरो महासेनः कार्त्तिकेयोऽग्निनन्दनः ।
स्कन्दः कुमारः सेनानीः स्वामी शङ्करसम्भवः । १ ।

End. महामन्त्रमयानीति मम नामानि कीर्त्तयेत् ।
महाप्रज्ञामवाप्नोति नात्र कार्य्यविचारणा ॥

शनिनामार्च्चनं कृत्वा स्वस्थानं गतः पार्थिवः।
स्वस्थानञ्च ततो गत्वा शान्तकामोऽभवत्तदा ॥

Colophon. इति स्कन्दपुराणे शनैश्चरस्तोत्रं समाप्तम्।

यदक्षरं परिभ्रष्टं मात्राहीनञ्च यद्भवेत्।
पूर्णं भवति तत् सर्व्वं त्वत् प्रसादात् शनैश्चर ॥
नीलाञ्जनचयप्राख्यरविसुतं महाग्रहं :
छायाया गर्भसम्भूतं वन्दे भक्त्या शनैश्चरम्।

द्वात्रिंसप्तदशशतशकाब्दीयश्रीआषाढस्य त्रयोदशांशे समाप्तं स्तोत्रम्।

From the colophon we see that the Ms. was copied on the 13th Āsāḍha in the Śakāvda 1732.

पुस्तकेऽस्मिन् पञ्चदशश्लोकशनैश्चरस्तोत्रं वर्त्तते।

No. 13. **शिवस्तोत्रम्।** Śivastotram. Substance, foolscap paper, 11 x 2 inches. Folia, 1. Lines, in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A hymn to Śiva. Anonymous.

As it contains only seven slokas, it is given in full below.

ॐ नमः शिवाय।

ओंकारं बिन्दुसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः।
कामदं मोक्षदं चैव ओंकाराय नमो नमः ॥ १ ॥
न जाति नैव सम्भूतं सर्वो यस्य न विद्यते।
नमन्ति देवताः सर्व्वा नकाराय नमो नमः ॥ २ ॥
महादेवमहात्मानं महायोगिमहेश्वरं।
महापापहरं देवं मकाराय नमो नमः ॥ ३ ॥
शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारकं।
शिवमेतत् परं ब्रह्म शकाराय नमो नमः ॥
वाहनं वृषभो यस्य वासुकिकण्ठभूषणं।
वामे शक्तिधरं देवं वकाराय नमो नमः ॥ ४

Beginning. ईश्वर उवाच।

ॐ नमः कृष्णाय जगदीश्वराय गोविन्दपुरुषोत्तमवासुदेवनिखिलजगदघ संघातक-विविध पाप द्विमनिचय-मिधिनिकर भास्करदेवादेवकेकण्ठपुरुषोत्तम सकलसुरनरपुरुषोत्तमागमाश्रयैरपु त्वं मनवचःशश्वरसप्राप्ताबाधिष्ठा ज्ञानदाय वाक्पाणिपायूपस्थमनोधिष्ठावे कर्मदाय महात्मने श्रीपर निर्मलाय ते नमः। एवञ्च।

हर + + स्तुवन्तं जगदीश्वरं।
काले प्रादुरभूद्देवः काश्यपस्य गृहे प्रभुः॥

अदितिरुवाच।

तस्मै नमस्ते कृष्णाय हरये परमात्मने।
अजाय चादितेयाय काश्यपाय नमोऽस्तु ते॥

End. संहारकारकः ब्रह्मा सत्यमेव न संशयः।
त्वञ्च पालककर्त्ता वै तत्र नास्तीह संशयः॥

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीविष्णुस्तोत्रं वर्त्तते।

No. 12. शनैश्चरस्तोत्रम्। Śanaiścarastotram Substance, country-made yellow paper, 10 × 2½ inches Folia, 4 Lines, 5–7 in a page. Character, Bengali. Date, 1732 Śakāvda. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to the planet Saturn, belonging to the Skandapurāna, described in App. Tantras, No. 18; as it was only named there, we give a short description below.

Beginning. ॐ नमः शनैश्चराय।

ऋषिरुवाच।

रघुवंशे च विख्यातो राजा दशरथः पुरा।
चक्रवर्त्ती स विज्ञेयः सप्तद्वीपाधिपः कृती।

End. वरद्वयन्तु संप्राप्य राजा दशरथस्तदा।
अथ कृतार्थमात्मानं नमस्कृत्य शनैश्चरं॥

शनिनामाष्टकं कृत्वा खस्थानं गतः पार्थिवः।
खस्थानञ्च ततो गत्वा प्राप्तकामोऽभवत्तदा।

Colophon. इति स्कन्दपुराणे शनैश्चरस्तोत्रं समाप्तम्।
यदक्षरं परिभ्रष्टं मात्राहीनञ्च यद्भवेत्।
पूर्णं भवति तत् सर्व्वं त्वत् प्रसादात् शनैश्चर॥
नीलाञ्जनचयप्रख्यरविसुत महायशः
छायाया गर्भसंभूतं वन्दे भक्त्या शनैश्चरम्॥

पक्षाधिमसदशशतमकाब्दीयमौराषाढ़स्य त्रयोदशाहे समाप्तं स्तोत्रम्।

From the colophon we see that the Ms. was copied on the 13th Āṣāḍha in the Śakāvda 1732.

पुस्तकेऽस्मिन् पत्रद्वयात्मीयशनैश्चरस्तोत्रं वर्त्तते।

No. 13. शिवस्तोत्रम्। Sivastotram. Substance, foolscap paper, 11 × 2 inches. Folia, 1. Lines, in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A hymn to Śiva. Anonymous.

As it contains only seven slokas, it is given in full below

ओँ नमः शिवाय।

ओँकारं विन्दुसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः।
कामदं मोक्षदं चैव ओँकाराय नमो नमः॥ १॥
न जाति नैव सम्भूतं चक्षो यस्य न विद्यते।
नमन्ति देवताः सर्व्वा नकाराय नमो नमः॥ २॥
महादेवमहात्मानं महायोगिमहेश्वरं।
महापापहरं देवं मकाराय नमो नमः॥ ३॥
शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारकं।
शिवमेतत् परं ब्रह्म शकाराय नमो नमः॥
वाहनं वृषभो यस्य वासुकिकण्ठभूषणं।
वामे शक्तिधरं देवं वाकाराय नमो नमः॥

यत्र यत्र स्थितो देवो जगद्धाता महेश्वरः ।
जगत्कर्ता जगद्भर्ता तस्मादाय नमो नमः ॥ ६
षट्पदमिदं स्तोत्रं यः पठेत् शिवसन्निधौ ।
कोटिजन्मकृतं पापं तत्क्षणादेव नश्यति ॥
इति शिवस्तोत्रम् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शिवस्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 14. सूर्य्यगणेशस्तोत्रे । Sūryyagaṇeśastotre. Substance, country-made reddish paper, 18 × 2½ inches. Folia, 1. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

Prayers to Sūryya and Gaṇeśa. Anonymous.

Beginning. व्यास उवाच ।
शृणुष्व द्विजशार्दूल सूर्य्यस्तोत्रं महाद्भुतं ।
यत् श्रुत्वा च पठित्वा च सर्व्वपापैः प्रमुच्यते ॥

End इति ते कथितं सर्व्वं यत् पृष्टोऽहमिति त्वया ।
जैमिने तपसे गच्छ यास्यहञ्च यथासुखं ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सूर्य्यगणेशस्तोत्रे वर्त्तेते ।

No. 15. सूर्य्यस्तवः । Sūryyastavaḥ. Substance, country-made white paper, 10 × 3½ inches. Folia, 1. Lines, 8 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

The well-known prayer to the Sun, from the Sâmvapurāna.

केऽस्मिन् साम्बपुराणोक्तसूर्य्यस्तवो वर्त्तते ।

No. 16. सूर्य्यस्तवः । Sūryyastavaḥ. Substance, bark of a tree, 9 x 2 inches. Folia, 2. Lines, 5–6 in a paper. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

Another copy of the same.

No. 17. श्रुतिपादस्तोत्रम् । Śrutipādastotram. Substance, country-made yellow paper, 12 x 3 inches. Folia, 7. Lines, 7–9 in a page, with a gap of one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, 4th Śrāvana, 1176 Bengali era, (as seen in the margin of the first page.) Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to Gaṇapati by Jaimini, entitled Śrutipādastotram.

Beginning. ओं नमः शिवाय ।

यस्मात् सर्व्वं समुत्पन्नं चराचरमिदं जगत् ।
इदं नमो नटेशाय तस्मै कारुण्यमूर्त्तये ॥

End. इत्यनेन स्तवेनेशं स्तुत्वासौ जैमिनिर्मुनिः ।
स्नेहानुपूर्व्वमयमः प्रणनाम सभापतिं ।
मुहुर्मुहुः पितृश्रीगताश्च ग्रामसमागतं ।
सर्व्वान् कामान् यथाध्याने प्राप्तवानमवाप हि ।

Colophon. इति श्रुतिपादस्तोत्रं समाप्तम् ॥ ० ॥ श्रीश्रीशिवचरणसरोरुहेषु ।
सन्ध्याताण्डवधूतधूर्जटिजटाजूटान्तरालोच्छलद्-
गङ्गाभङ्गपरम्परापरिगतं बिम्बं सुधारश्मिवत्
पादासु रमसाद्विसारिसकरोद्भूतममाद्युतं
श्रीगौरीं प्रणमीत्य सा क्षितसुधो श्रेयांसि पातु वः ॥ ० ॥

श्रीगुरवे नमः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् जैमिनिकृतं श्रुतिपादस्तोत्राभिधेयं श्रीगणपतिस्तोत्रं वर्णितं ।

SMRITI MANUSCRIPTS.

No. 1. **अर्शोरोगप्रायश्चित्तव्यवस्था ।** Arśarogaprāyaścittavyavasthā. Substance, country-made yellow paper, 15 × 2½ inches. Folia, 2. Lines, 2–7 in a page Character, Bengali, Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

This codex describes the expiatory rites to remove the sin committed in previous birth, indicated by piles.

Beginning. अर्शोव्याधिसंसूचितजन्मान्तरीयातिपातकादिपापक्षयकामेन पराकव्रतस्याशक्तौ त्रिशत्कार्षापणीदानरूपं प्रायश्चित्तं कार्यं दक्षिणा च यथाशक्तीति विदुषां परामर्शः ।

End. ततः कृतेऽस्मिन् कर्मणि यत् किञ्चिद्वैगुण्यं जातं तद्दोषप्रशमनाय श्रीविष्णोः स्मरणमहं करिष्ये इति विष्णुं स्मृत्वा प्रणम्य यज्ञार्थपाल्यर्थं कृत्वा दशान्यूनब्राह्मणान् भोजयेदिति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् स्मृतिशास्त्रोक्तार्शोरोगप्रायश्चित्तव्यवस्था वर्त्तते ।

No 2. **आचारनिर्णयः ।** Ācāranirṇayaḥ. Substance, country-made yellow paper, 18 × 2½ inches Folia, 100. Lines, 6–7 in a page, with a gap of 1 inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Prose. Generally correct. Not complete.

A Smṛiti work dealing with the Ācāras or mode of living of the Hindus, by Gopālcandra Śarmā.

Beginning. ओँ गोपालाय नमः ।

श्रीकृष्णचरणाम्भोजं नत्वा गोपालशर्म्मणा ।
आचारनिर्णयं धीराः क्रियते पुस्तकं सताम् ॥

आचारस्य श्रेयःसाधनत्वमाह हारीतः ।

End. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् आचारनिर्णयो नाम श्रीगोपालचन्द्रशर्म्मविरचितः स्मृतिनिबन्धोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 3. **तत्त्वचिन्तामणिः ।** Tattvacintāmaṇiḥ. Substance, country-made yellow paper, 12 × 2½ inches. Folia, 25 (of which 24 containing the text, and 1, the index only). Lines, 6–10 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse Correct. Complete.

A Smṛiti work dealing with the various religious rites of the Hindus, by Vācaspati Miśra.

Beginning. ओं नमः परमदेवतायै । श्रीतत्त्वचिन्तामणौ मन्त्रप्रमाण ।

मुक्तामाणिक्यवैदुर्य्यगोमेदवज्रविद्रुमाः ।
पद्मरागं मरकतं नीलं रत्न नवेति च ॥

श्रीतत्त्वचिन्तामणिग्रन्थात् कियन्ति प्रमाणानि लिख्यन्ते ।

सामान्यार्घे न्यसामि तु विशेषार्घ्ये स्वसन्मुखे ।
अर्घ्यस्योत्तरतः कार्य्यं पाद्यमाचमनं मधु ॥
कुशापाद्यञ्चतथैव यवव्रीहितिलानपि ।
आज्यसिद्धार्थपुष्पैश्च देव्यर्घ्यमपरं यथा ।

End. तथामोचे पूजाविधानं ।

सूतकादौ वरारोहे न त्यजेन्नित्यपूजनं ।
महागुरुनिपाते तु सप्तरात्रं परित्यजेत् ॥
प्रकारान्तरमन्त्रमाह राजमार्त्तण्डे ॥
मणिमुक्ताप्रवालञ्च स्वर्णं रौप्यं तदेव च ।
रैत्यं ताम्रं तथा शङ्खं दत्तेति नवरत्नकम् ।

रैत्यं पित्तलं । मौक्तिकादिरत्नमिति प्रतिज्ञातस्य क्रमेण व्याख्यानम् ॥ ० ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयाः—मन्त्रप्रमाणम् । अर्घ्यादिस्थापनस्थानम् । अर्घ्यद्रव्यप्रमाणम् । पाद्यादिप्रमाणम् । कुशप्रमाणम् । दीपाधारप्रमाणम् । वस्त्रस्थापने गन्धप्रमाणादिः । धूपदीपादिकथनम् । आरात्रिकविधानम् । तत्र चक्रमुद्राप्रमाणम् । नैवेद्यनिवेदनविधि । तत्र पञ्चमुद्राप्रमाणम् । नैवेद्यनिवेदनविधिः । तत्र पञ्चमुद्राप्रमाणम् । तत्र ताम्बूलादिदानम् । कामकलाध्यानादिरहस्यम् । जिह्वादिजपलक्षणम् । मालाबलिदानविधिः । पट्टाङ्गादिप्रमाणम् । प्रदक्षिणप्रणामानन्तरं दर्पणमादिदानम् । अधिवासकथनम् । स्नापनकथनम् । वाद्यवादनकथनम् । तत्राङ्गुलहस्तादिप्रमाणम् । विकिराः । दीपामन्त्रम् । तत्र ध्वजापताकादि । तत्र वेदीप्रमाणम् । अष्टपादीप्रमाणम् । कुटकादि-

पापानां प्रायश्चित्तम्। पर्युषितपुष्पैः पूजानिषेधः। अपामार्गादिपत्रकथनम्। विहितपुष्पाणि। चैत्रावधिवर्षकृत्यम्। तत्र दमनारोपणम्। तत्र त्रिशूलमुद्राकथनम्। वैशाखकृत्यम्। आषाढादौ पवित्रारोपणम्। श्रावणकृत्यम्। भाद्रकृत्यम्। आश्विनकृत्यम्। कार्त्तिककृत्यम्। अग्रहायणकृत्यम्। पौषकृत्यम्। माघकृत्यम्। फाल्गुनकृत्यम्। षोडशोपचारकथनम्। दीक्षादिने गुरुशिष्ययोरुपवासनिषेधः। देवप्रतिष्ठाकथनम्। देवगृहोत्सर्गकथनम्। यन्त्रप्रतिष्ठा। स्तोत्रपाठक्रमकथनम्। संक्षेपदीक्षाकथनम्। कुण्डाना खननादिकम्। योन्यादिकुण्डफलम्। ब्राह्मणादिवर्णभेदे कुण्डव्यवस्थाकथनम्। मेखलादिरहितकुण्डे दोषश्रुतिकथनम्। स्रुक्स्रुवलक्षणम्। होमविधिकथनम्। स्थण्डिलकथनम्। होमद्रव्यकथनम्। श्रीपात्रार्घ्यस्थापनम्। सर्वत्र मुद्राकथनम्। वटुकादीनां बलिदानम्। पञ्चगव्यप्रमाणम्। अर्घ्यजलमाहात्म्यम्। अशौचे पूजाविधानम्। राजमार्त्तण्डोक्तनवरत्नम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ब्राह्मणादीनां विविधधर्मानुष्ठानविषयकतत्त्वचिन्तामणयभिधेयः स्मृतिनिबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते।

No 4 निर्णयसंग्रहः। Nirṇayasaṁgrahaḥ. Substance, country-made reddish paper, 16 × 2 inches. Folia, 15. Lines, 6–8 in a page, having a gap of about one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old Prose. Generally correct. Almost complete.

This codex contains three Smṛiti works, viz. (1) Saṁkrāntinirṇaya, (2) Śuddhinirṇaya, and (3) Sambandhanirṇaya, by Gopāla Nyāyapañcānan. The first deals with Saṁkrānti or the passage of the Sun from one zodiacal sign to another; the second deals with purification, and the third with relationships in general. The first is incomplete.

Beginning *of Samkrantinirnaya.*

ओं नमः शिवाय।

श्रीकृष्णचरणाम्भोजमकरन्दमधुव्रतः।

न्यायपञ्चाननो विद्वान् वक्ति सङ्क्रान्तिनिर्णयं॥

On comparison of the contents, we see that this is the same as Ms. No. 297, in volume 2 of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of Sanskrit College Library, though the latter has been described as anonymous.

Beginning *of Suddhinirnayah.*

ओं प्रणम्य करुणागारं कृष्णं श्रीनाथनन्दनम् ।
अशौचनिर्णयं कृत्वा क्रियते शुद्धिनिर्णयः ॥

End. अदेकोदाढ्ये दारमिश्रे सुनिमग्न इटकाश संकीर्णमृता. । सङ्कीर्णमृता. परम्परमम्बद्धाः ।

Colophon. इति श्रीगोपालन्यायपञ्चाननभट्टाचार्यविरचित. शुद्धिनिर्णयः समाप्त । लिखितं रामनारायणशर्म्मणा ।

Beginning *of Sambandhanirnayah*

ओं नमो गणेशाय । अथ सम्बन्धनिर्णयः । सम्बन्ध सपिण्डसमानोदक- सगोत्रसमानप्रवरत्वाश्वभेदेन पञ्चविध ।

Then the author goes on defining the Sambandhas supporting the definitions by quotations from different authors.

End. वाचा दत्ता मनोदत्ता कृतकौतुकमङ्गला ।
उदकस्पर्शिता या तु या च पाणिगृहीतिका ॥
अग्निं परिगता या तु पुनर्भूप्रभवा च या ।
इत्येताः काश्यपेनोक्ता दहन्ति कुलमग्निवत् ॥
कृतकौतुकमङ्गला यदवदता । उदकस्पर्शिता यदकृत्ये दत्ता ।

Colophon. इति श्रीगोपालन्यायपञ्चाननभट्टाचार्यकृतसम्बन्धनिर्णयः समाप्त ॥
मत्वा दुर्गापदद्वन्द्वं लिखित्व कविवामरे ।
सम्बन्धनिर्णयं श्रीमान् रामनारायणो द्विजः ।
शुभमस्तु शकाब्दाः ॥ ओं नमो नारायणाय । ओं नमो भगवते वासु-
देवाय । श्रीहरिः शरणम् । श्रीरामः । श्रीकृष्ण ज्ञ ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीगोपालन्यायपञ्चाननकृता सम्बन्धनिर्णयशुद्धिनिर्णयसंज्ञकनिबन्धौ
लिपिप्रमादादिदोषयुक्ता वर्त्तते ।

No. 5. प्रयोगतत्त्वम् । Prayogatattvam. Substance, country-made yellow paper, 12 × 4 Folia, 36. Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Correct. Not complete.

A guide to the ritualistic observances of the Hindus, by Raghunandana.

Beginning. श्री नमः ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगदात्मकमीश्वरं ।

प्रयोगतत्त्वं तत्प्रीत्यै वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

अथ ब्राह्ममुहूर्त्तकृत्यं । ब्राह्मे मुहूर्त्ते सन्ध्यापूर्व्वदण्डद्वयात्मके विबुध्य पठेत् ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् रघुनन्दनकृतप्रयोगतत्त्वाभिधेयस्मृतिनिबन्धस्यांशमात्रं वर्त्तते ।

No 6 श्राद्धनिर्णयः । Śrāddhanirṇayaḥ. Substance, country-made reddish paper, 17 × 2 inches Folia, 14. Lines, 2–8 in a page, with a gap of above ½ inch square in the middle. Character, Bengali. Date, Sakābda 1632, Saturday, full moon, Śrāvana. Appearance, very old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the Śrāddha ceremony or solemn obsequies, performed in honour of the manes of deceased ancestors, by Gopālcandra Nyāyapañcānan Bhaṭṭācāryya.

Beginning. श्री नमः कृष्णाय । अथ श्राद्धनिर्णयः ।

The author in the beginning gives an explanation of the word Śrāddha supporting his explanation by quotations. Then he says.

समुद्रकरपृतभाष्ये ।

अपुत्रायान्तु नारीणां पतिः कुर्य्यात् सपिण्डताम् ।

मृगूमिश्चितिभिः श्राद्धमेवं धर्म्मेण कथ्यते ।

Colophon. इति गोपालन्यायपञ्चाननभट्टाचार्य्यविरचितः पार्वणश्राद्धनिर्णयः समाप्तः।

श्रीहरये नमः ।

मनीर्व्वारे पूर्णिमायां श्रावणे मासि यत्नतः ।

नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वमखिलं श्राद्धनिर्णयम् ॥

शुभमस्तु शकाब्दा १६२२ । ओँ गङ्गायै नमः ।

The codex contains another work of the same author, namely Saṁkrāntinirṇaya which has been described under निर्णयग्रन्थः and from the colophon of the latter, we see that both these Mss. were copied by Rāmanārāyaṇa Śarmā.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् गोपालन्यायपञ्चाननभट्टाचार्य्यकृतः श्राद्धनिर्णयो नाम श्राद्धविषयकः अतिनिबन्धो वर्त्तते ।

LITURGICAL MANUSCRIPTS.

No 1. **ऋग्वेदीया होमपद्धतिः ।** Rigvedīyā Homapaddhatiḥ. Substance, bark of a tree, 18 x 3 inches. Folia, 19. Lines, 5-7 in a page, with a gap of about 1 inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

This codex contains the process of oblation to the fire according to the Āśvalāyanaśākhā of the Rigveda.

Beginning. अथ होमक्रिया । तत्रादौ स्वस्तिवाचनं तदर्थं ब्राह्मणान् मधुपाद्यां ओँ ब्राह्मणाय नम इति पूजयेत् । ततः ओँ कर्त्तव्येऽस्मिन् सदैवपरिमितजल-तुलापुरुषमहादानमखकर्म्मणि ओँ पुण्याहं भवन्तोऽधिब्रुवन्त्विति त्रिः श्रावयेत् । ओँ पुण्याहमिति त्रिः ते ब्राह्मणा वदेयुः । एवं स्वस्ति ऋद्धिं वाचयेत् ।

End. पौराणिकाय ओँ सुरास्त्वामभिषिञ्चन्त्वित्यादि सर्व्वकामार्थसिद्धये इदम-

मिति पौढ़ाधिकाभिषेकः एवं कृताभिषेको यजमानसकतृकर्त्र्यौतकर्म कुर्य्यात् ।

Colophon. इति सामवेदे आश्वलायनशाखीयानुसारेण होमपद्धतिः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सामवेदीयाश्वलायनशाखीया होमपद्धतिः सम्पूर्णा विद्यते ।

No. 2. चन्दनयात्रा । Candanayātrā. Substance, country-made reddish paper, 13 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 4–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This work deals with the Candanayātrā of Viṣṇu (Jagannātha) held on the third lunar day of the bright half of the month of Vaiśākha, in which Viṣṇu is specially worshipped with Candana or Sandal-paste.

Beginning. अथ चन्दनयात्रा । तत्र स्कान्दे इन्द्रद्युम्नं प्रति जैमिनिवाक्यं यथा

वैशाखादिषु मासेषु देवदेवस्य शार्ङ्गिणः ।
या द्वादशयात्रा स्युस्ताश्च वक्ष्यामि ते शृणु ।
वैशाखे चान्दनी यात्रा ज्यैष्ठे स्नानमुदीरिता ।
आषाढे रथयात्रा स्याच्छ्रावणे शयनी तथा ॥
भाद्रे दक्षिणपार्श्वीया आश्विने वामपार्श्विका ।
औत्थानी कार्त्तिके मासि छादनी मार्गशीर्षके ।
पौषे पुष्याभिषेकः स्यान्माघे शाल्योदनी तथा ।
फाल्गुने दोलयात्रा स्याच्चैत्रे दमनभञ्जिका ।
एकैका मुक्तिदा प्रोक्ता धर्मकामार्थसाधना ।

तथा—

वैशाखस्य सिते पक्षे तृतीयाक्षयसंज्ञिता ।
तत्र मां लेपयेद्गन्धलेपनैरतिशोभनैः ॥

तथा—

वैशाखशामले पक्षे तृतीयायान्तु चन्दनं ।
नानाविधोपचारैश्च श्रीकृष्णाय निवेदयेत् ॥

End. अथ यात्राकाल:। तत्र यद्युभयदिने तृतीयालाभस्तत्र परदिने यात्रा।

रम्भाख्यां वर्ज्जयित्वा तु तृतीयां मुनिसत्तम।
अन्येषु देवकार्येषु गणयुक्ता: प्रशस्यते।

इति ब्रह्मवैवर्त्तात्। अत्र गणो गणपतिस्तत्तिथिश्चतुर्थी।

वैशाखे च तृतीयायां पूर्व्वविद्धां करोति य:।
हव्यं देवा न गृह्णन्ति कव्यं नैव पितामहा:॥

इति वचनाच।

युग्माग्निकृतभूतानि षण्मुन्योर्वसुरन्ध्रयो:।
रुद्रेण द्वादशी युक्ता चतुर्दश्या तु पूर्णिमा।
प्रतिपदाप्यमावस्या तिथ्योर्युग्मं महाफलं।
एतद्व्यस्तं महाघोरं हन्ति पुण्यं पुराकृतम्।

इति गृह्यपरिशिष्टधृतनिगमवचने द्वितीयातृतीययोर्युग्मत्वकीर्त्तनं रम्भाव्रत परम्।

Colophon नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् वैशाखमासि सितपक्षीयतृतीयाहनि कर्त्तव्य. श्रीविष्णोश्चन्दनयात्रोत्सवो वर्त्तते।

No. 3. चैत्रकृत्यम्। Caitrakrityam. Substance, country-made red paper, 13 x 4 inches. Folia, 3. Lines, 6–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This works describes the rites of the Hindus on the 11th lunar day of the bright half of the month of Caitra and also the worship of Rāmacandra on the ninth lunar day of that month, called Srī Rāma-navami.

Beginning. अथ चैत्रकृत्यम्।
चैत्रशुक्लैकादश्यां प्रातः कर्म्म समापयेत्।
नित्यपूजां विधायाथ कुर्य्यात् दोलोत्सवं व्रती॥

End. ... मन्त्रस्तु—

ओं दशाननवधार्थाय धर्मसंस्थापनाय च ।
दानवानां विनाशाय दैत्यानां निधनाय च ॥
परित्राणाय साधूनां रामो जातः स्वयं हरिः ।
गृहाणार्घ्यं मया दत्तं भ्रातृभि: सहितो मम ॥
पुष्पाञ्जलिं पुनर्दत्वा यामे यामे यतव्रतः ।
पूजयेद्विधिवद् भक्त्या दिवारात्रं नयेद्बुधः ।

इति पद्मास्य रामस्य अथ मेषं गते हनुपादाणात् प्राकृतचैत्रपदं चन्द्रदर्शिनि ।

Colophon. नास्ति ।

पुस्तकेऽस्मिन् चैत्रमासीयशुक्लैकादशीकृत्यं श्रीरामनवमीपूजा च वर्णते ।

No. 4. तर्पणम् । Tarpanam. Substance, tree-bark, 9 × 2 inches. Folia, 3. Lines, 4–5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Correct. Complete.

This codex contains Tarpana or the rite of offering of water to the deceased predecessors of one belonging to *Sāmaveda*.

Beginning. अथ तर्पणम् । ओं ब्रह्मा तृप्यतां । ओं विष्णुस्तृप्यतां । ओं रुद्रस्तृप्यतां ओं प्रजापतिस्तृप्यतां ।

End. ओं पिता स्वर्गः पिता धर्मः पिता हि परमं तपः ।
पितरि प्रीतिमापन्ने प्रीयन्ते सर्वदेवताः ॥

Colophon. इति तर्पणं समाप्तम् । + +

पुस्तकेऽस्मिन् सामवेदीयतर्पणविधिर्वर्णते ।

No. 5. तीर्थयात्रा। Tirthayātrā. Substance, country-made colourless paper, 18 × 2 inches. Folia, 33 (the Ms. beginning with the page-mark 48 and ending with the page-mark 80). Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, Śakāvda 1642. Appearance, old, worn out, dirty, and torn in the margin. Prose and verse Generally correct. Complete.

A general guide to the pilgrimage of a Hindu, specially describing the rites to be performed by a pilgrim to Kāśī and Gayā, by Kamalākara Bhatta.

Beginning. गणपतये नमः।

श्रीरामकृष्णपितरं नत्वोमाख्यां च मातरं।

कमलाकरसंज्ञेन तीर्थयात्रा विविच्यते॥

End ततः यस्य कृत्या प्रसादं कुर्वतामिति पठित्वा सम्पूर्णतां वाचयित्वा कर्मेश्वरार्पणं सकृद्भुक्तं भुञ्जीत न तु गमनवन्मध्येनोपवासी। श्राद्धदेवपूजनमार्गोक्तैः। तथैवेत्यनेन तत्रैव प्रकारोक्तेरिति सर्वेष.।

Colophon. इति श्रीनारायणभट्टसूरिसूनुरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकृतौ सर्वतीर्थविधिग्रन्थस्य समाप्तम्॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १६४२॥ श्रीदुर्गा शरणं। नमो नमो नमः॥०

विषया—सद्ध्यादितीर्थयात्राप्राक्करणानि। तीर्थप्राप्तिदिनकृत्यम्। तीर्थे मलवत् स्नानम्। सर्वतीर्थोपवासविधिः। तीर्थश्राद्धम्। काशीकृत्यम्। अन्तर्गृहयात्रा। पञ्चक्रोशयात्रा। चैत्रे मण्यासिनां विशेष। गयाकृत्यम्। गयाश्राद्धे विशेषधर्माः। प्रेतपर्वतकृत्यम्। प्रेतपर्वते आद्यदिनकृत्यम्। द्वितीयदिनकृत्यम्। तृतीयदिनकृत्यम्। चतुर्थदिनकृत्यम्। पञ्चमदिनकृत्यम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीनारायणभट्टसूरिसूनुरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकृतः सर्वतीर्थविधिकाशीगयातीर्थकृत्यविषयकः तीर्थयात्राभिधेयो निबन्धो वर्तते।

No. 6. तुलापुरुषमहादानमखकर्मविधिः। Tulāpuruṣamahādānamakhakarmabidhiḥ. Substance, wood cut into the shape of a paper, 18 × 3 inches. Folia, 21. Lines, 2-7 in a page, with a gap of 1 inch

End. ... समाप्त—

ओं दशाननवधार्थाय धर्म्मसंस्थापनाय च।
दानवानां विनाशाय दैत्यानां निधनाय च॥
परित्राणाय साधूनां रामो जातः स्वयं हरिः।
गृहाणार्घ्यं मया दत्तं भ्रातृभिः सहितो मम॥
पुष्पाञ्जलिं पुनर्दत्वा यामे यामे समन्वितः।
पूजयेद्विधिवद्भक्त्या दिवारात्रं यथेप्सितः।

इति पञ्चमो राघवः अथ मेधं गते इत्युपादानात् प्रागुक्तधेनपदं चन्द्रपरमिति।

Colophon. नास्ति।

पुस्तकेऽस्मिन् चैत्रमासीयपक्षे कादशीकृत्यं श्रीरामनवमीपूजा च वर्त्तते।

No. 4. तर्पणम्। Tarpanam. Substance, tree-bark, 9 × 2 inches. Folia, 3. Lines, 4-5 in a page. Character, Bengali. Date, Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Correct. Complete

This codex contains Tarpana or the rite of offering of water to the deceased predecessors of one belonging to Sāmaveda.

Beginning. अथ तर्पणम्। ओं ब्रह्मा तृप्यतां। ओं विष्णुस्तृप्यतां। ओं रुद्रस्तृप्यतां ओं प्रजापतिस्तृप्यतां।

End. ओं पिता स्वर्गः पिता धर्म्मः पिता हि परमन्तपः।
पितरि प्रीतिमापन्ने प्रीयन्ते सर्व्वदेवताः॥

Colophon इति तर्पणं समाप्तम्। + + +

पुस्तकेऽस्मिन् सामवेदीयतर्पणविधिर्वर्त्तते।

No. 5. तीर्थयात्रा । Tīrthayātrā. Substance, country-made colourless paper, 18 × 2 inches. Folia, 33 (the Ms. beginning with the page-mark 48 and ending with the page-mark 80). Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, Śakāvda 1642. Appearance, old, worn out, dirty, and torn in the margin. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A general guide to the pilgrimage of a Hindu, specially describing the rites to be performed by a pilgrim to Kāśī and Gayā, by Kamalākara Bhaṭṭa.

Beginning. गणपतये नम. ।

श्रीरामकृष्णपितरं नत्वोमाख्यां च मातरं ।
कमलाकरसंज्ञेन तीर्थयात्रा विविच्यते ।

End ततः यस्य स्मृत्या प्रसादं कुर्व्वतामिति पठित्वा सम्पूर्णतां वाचयित्वा कर्म्मेश्वरार्पणं सकृद्भुक्तं भुञ्जीत न तु गमनवन्मस्तनोपवासो । श्राद्धदेवपूजनमात्रोक्तेः । तथैवेत्यनेन तत्रैव प्रकारोक्तेरिति सचेप. ।

Colophon. इति श्रीनारायणभट्टसूरिसूनुरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकृतौ सर्व्वतीर्थविधिगयाकृत्यञ्च समाप्तम् ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १६४२ ॥ श्रीदुर्गा शरणं । नमो नमो नमः । ॥ ०

विषया—सङ्कल्पादितीर्थयात्राप्राक्करणानि । तीर्थप्राप्तिदिनत्वम् । तीर्थे मल्लवत् स्नानम् । सर्व्वतीर्थोपवासविधिः । तीर्थश्राद्धम् । काशीकृत्यम् । अन्तर्गृहयात्रा । पञ्चक्रोशयात्रा । चैवे मध्यामिना विशेष. । गयाकृत्यम् । गयाश्राद्धे विशेषधर्म्माः । प्रेतपर्व्वतकृत्यम् । प्रेतपर्व्वते आद्यदिनकृत्यम् । द्वितीयदिनकृत्यम् । तृतीयदिनकृत्यम् । चतुर्थदिनकृत्यम् । पञ्चमदिनकृत्यम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीनारायणभट्टसूरिसूनुरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकृतः सर्व्वतीर्थविधिकाशीगयातीर्थकृत्यविषयकः तीर्थयात्राभिधेयो निबन्धो वर्त्तते ।

No 6. तुलापुरुषमहादानमखकर्म्मविधिः । Tulāpuruṣamahādānamakhakarmabidhiḥ. Substance, wood cut into the shape of a paper, 18 × 3 inches. Folia, 21. Lines, 2-7 in a page, with a gap of 1 inch

square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

This codex contains Tulāpuruṣadānavidhiḥ or a rite consisting of the distribution of gold and other valuables among Brahmins, equal in weight to the sacrificer.

Beginning ओं नमः गणेशाय । अथ तुलापुरुषमहादानमखप्रयोगः । अथ यज-
मानः समुपगततुलापुरुषमहादानेभ्यः प्रथमं विघ्ननिवारणार्थं
पूजार्थं गन्धपुष्पादिसामग्रीवस्त्रनैवेद्यानि ब्राह्मणार्थं नानि गन्धमाल्यसामग्री-
वस्त्राणि हविर्याडसामग्रीः स्वस्तिवाचनार्थं गन्धमाल्यसामग्रीं सपटीकषाटी
मगन्धं (?) सुवर्णतीलकमयञ्च तीर्थादिषु परिशोधितायां भूमौ चतुर्भद्रमण्डप-
घटनार्थं स्तम्भवंशाद्यादिकं ।

End. ततः श्रीमं सं सुवर्णं यथार्थं दद्यात् । अथ दानवाक्यं चतुर्दशी चतुष्क-
काष्ठ इत्युक्त सन्निमितीक्षेत्रः कर्त्तव्यश ।

Colophon इति तुलापुरुषमहादानमखकर्मविधिः समाप्तः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् तुलापुरुषमहादानमखकर्मविधिः सम्पूर्णो वर्णितः ।

No 7 तुलापुरुषदानमखाङ्गभूतहोमादिः । Tulāpuruṣadānamakhāṅgabhūtahomādiḥ. Substance, tree-bark, 18 x 3 inches. Folia, (14 + 15 + 17) - 46. Lines, 4-7 in a page, having a gap of about one inch square in the middle. Character, Assamese. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete

This codex contains the Homa or sacrificial offering to the fire and Śāntika or benedictory mantras belonging to the Tulāpuruṣadāna, according to the Mādhyandinaśākhā of the Yajurveda, the Kouthumaśākhā of Sāmaveda, and the Śounakaśākhā of Atharvaveda.

Beginning *of the Ms.*

अथ होमप्रक्रिया । तत्रादौ स्वस्तिवाचनम् । तद्यथा । ब्राह्मणान् गन्ध-
पुष्पाभ्यां ओं ब्राह्मणाय नम इति पूजयेत् । ततः ओं अद्येत्यादि स्वदेह-
परिमितरजततुलापुरुषमहादानमखकर्मणि ओं पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्त्विति
वाचयेत् ।

In this way the author gives in the beginning the ceremonies common to all the Vedas.

Then the rites peculiar to the Yaju, Sāma and Atharvavedas are dealt with separately.

Colophon. इत्यथर्ववेदीय-शौनकशाखीय-शान्तिकाध्यायः समाप्तः ।

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन् तत्रादुक्तमहादानमखाङ्गभूतौ यजुर्वेदमाध्यन्दिनशाखीयौ सामवेद-कौथुमशाखीयौ अथर्ववेदशौनकशाखीयौ च होमपद्धतिशान्तिकाध्यायौ वर्णितै ।

No. 8. **दुर्व्वाष्टमीव्रतकथा ।** Dūrvāṣṭamīvratakathā. Substance country-made yellow paper, 9 x 3 inches. Folia, 2. Lines, 3–10 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete

This codex contains Dūrvāṣṭamīvratakathā or a fable connected with the religious vow voluntarily undertaken on the eighth day of the bright half of the month of Bhādra, from the Bhavisyapurāna.

Beginning. अथ दूर्व्वाष्टमीव्रतम् । तत्र पञ्चवर्णरजोभिरष्टदलपद्म निर्म्माय तन्मध्ये घटं संस्थाप्य स्वस्तिवाचनपूर्व्वकं सङ्कल्पं कुर्य्यात् ।

End. इति ते कथितं तथ्यं गुह्यं दूर्व्वाष्टमीव्रतं ।
कुलवृद्धिकरं सर्व्वकामदं कल्पवृक्षवत् ॥

Colophon. इति भविष्यपुराणे दूर्व्वाष्टमीव्रतकथा समाप्ता ॥
ओं नीलोत्पलदलश्यामा सर्व्वदेवासुरैर्द्दिता ।
विष्णुदेहोद्भवा पुण्यामृतैरभिषेचिता ।
सर्व्वथैवाजरा दूर्व्वाममरा विष्णुवर्द्धिनी ।
दिव्यसन्तानसंदात्री धर्म्मकामार्थदायिनीम् ॥

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन् भविष्यपुराणोक्तदूर्व्वाष्टमीव्रतकथा सम्पूर्णा वर्णित ।

---

square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose. Generally correct. Complete.

This codex contains Tulāpuruṣadānavidhiḥ or a rite consisting of the distribution of gold and other valuables among Brahmins, equal in weight to the sacrificer.

Beginning ओं नमः ईश्वराय । अथ तुलापुरुषमहादानमखप्रयोगः । अत्र यजमानः समुपगततुलापुरुषमहादानेभ्यः प्रथमं विघ्नशिवविनायकानां पूजार्थं गन्धपुष्पादिसामग्रीवस्त्रनैवेद्यानि ब्राह्मणार्चनार्थं गन्धमाल्यसामग्रीवस्त्राणि ऋद्धिश्राद्धसामग्रीः स्वस्तिवाचनार्थं गन्धमाल्यसामग्रीं सपटीकवासो मगधं (?) सुवर्णतोलकमयञ्च तीर्थादिषु परिशोधितायां भूमौ चतुर्भद्रमण्डप-घटनार्थं स्तम्भवंशचालिदिकं ।

End. ततः शीघ्रं तं सुवर्णं यथायथं दद्यात् । अत्र दानवाक्ये अमुकदेशे अमुककाल इत्युक्त सम्प्रतिमितोल्लेखः कर्त्तव्यः ।

Colophon. इति तुलापुरुषमहादानमखकर्म्मविधिः समाप्तः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् तुलापुरुषमहादानमखकर्म्मविधिः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 7 तुलापुरुषदानमखाङ्गभूतहोमादिः । Tulāpuruṣadānamakhāṅgabhūtahomādiḥ. Substance, tree-bark, 18×3 inches. Folia, (14+15+17)–46. Lines, 4–7 in a page, having a gap of about one inch square in the middle. Character, Assamese. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete

This codex contains the Homa or sacrificial offering to the fire and Śāntika or benedictory mantras belonging to the Tulāpuruṣadāna, according to the Mādhyandīnaśākhā of the Yajurveda, the Kouthumaśākhā of Sāmaveda, and the Śounakaśākhā of Atharvaveda.

Beginning *of the Ms.*

अथ होमप्रक्रिया । तत्रादौ स्वस्तिवाचनम् । तद्यथा । ब्राह्मणान् गन्धपुष्पाभ्यां ओं ब्राह्मणाय नम इति पूजयेत् । ततः ओं अद्येत्यादि स्वदेह-परिमितरजततुलापुरुषमहादानमखकर्म्मणि ओं पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्त्विति वाचयेत् ।

In this way the author gives in the beginning the ceremonies common to all the Vedas.

Then the rites peculiar to the Yaju, Sāma and Atharvavedas are dealt with separately.

Colophon. इत्यथर्व्ववेदीय-शौनकशाखीय-शान्तिकाध्यायः समाप्तः।

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन् तुलापुरुषमहादानमखाङ्कमती यजुर्व्वेदमाध्यन्दिनशाखीयौ सामवेद-कौथुमशाखीयौ अथर्व्ववेदशौनकशाखीयौ च होमपद्धतिशान्तिकाध्यायौ वर्त्तेते।

No 8. दुर्व्वाष्टमीव्रतकथा। Dūrvāṣṭamīvratakathā. Substance country-made yellow paper, 9 x 3 inches. Folia, 2. Lines, 3–10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete

This codex contains *Dūrvāṣṭamīvratakathā or a fable connected with the religious vow voluntarily undertaken on the eighth day of the bright half of the month of Bhādra, from the Bhaviṣyapurāṇa.*

Beginning. अथ दूर्व्वाष्टमीव्रतम्। तत्र पञ्चवर्णरजोभिरष्टदलपद्म निर्माय तन्मध्ये घटं संस्थाप्य स्वस्तिवाचनपूर्व्वकं सङ्कल्पं कुर्य्यात्।

End इति ते कथितं सम्यं गुह्यं दूर्व्वाष्टमीव्रतं।
कुलवृद्धिकरं सर्व्वकामदं कल्पवृक्षवत्॥

Colophon. इति भविष्यपुराणे दूर्व्वाष्टमीव्रतकथा समाप्ता॥
ओं नीलोत्पलदलश्यामा सर्व्वदेवासुरेडिता।
विष्णुदेहोद्भवा पुण्यामृतैरभिषेचिता।
सर्व्वेषां जननी दूर्व्वामजरां विश्वरूपिणीं।
दिव्यसन्तानसंदात्रीं धर्म्मकामार्थदायिनीम्॥

विवरणम् -पुस्तकेऽस्मिन् भविष्यपुराणोक्तदूर्व्वाष्टमीव्रतकथा सम्पूर्णा वर्त्तते।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् आश्विने मासि शुक्लप्रतिपत्तिथ्यारम्भ शुक्लनवमीपर्य्यन्तं सम्पाद्यमानं नवरात्रिव्रतं वर्णितं ।

No. 11. नारायणस्नानमन्त्रादि । Nārāyaṇasnānamantrādi. Substance, country-made red paper. Folia, 1, one being 19 x 3½ inches, the other being 13 x 4 inches. Lines, 2-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse. Correct. Complete

This codex contains the Vedic Mantras for bathing Nārāyana and a prayer to the God.

Beginning. स्नानादिमन्त्रा यथा ।

ओं इदं विष्णुर्व्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदं ।

समूढमस्य पांशुले ॥ १

End. पुष्करात् निमग्नोऽहं मायाविज्ञानसागरे ।

त्राहि मां देवदेवेश त्वत्तो नान्योऽस्ति रक्षिता ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीनारायणस्नानमन्त्रादय स्तवश्च वर्णितं ।

No. 12. वलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी । Balikarmabaiśvadevakarmaṇī. Substance, country-made yellow paper, 11 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 2-5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to Valikarma and Vaisvadevakarma.

Beginning. अथ वलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी । तत्रवौती कुशहस्तः प्राङ्मुखस्तथादिग्भागे वर्न्हं निधाय चाट्टांमन्त्रपरिमाणं सघृतमन्नमादाय तत्रघृतादिकमादाय ओं भूः स्वाहा ओं भुवः स्वाहा ओं देवकृतस्यैनसोऽवयजनमसि स्वाहा । ओं पितृकृतस्यैनसोऽवयजनमसि स्वाहा ।

No. 9. देव्याः सहस्रनामकथनम्। Devyāḥ Sahasranāmakathanam. Substance, country-made yellow paper, 13 x 3 inches Folia, 7. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the thousand names of Durgā from the Kūrmapurāṇa.

Beginning. हिमवान् उवाच।

अद्य मे सफलं जन्म अद्य मे सफलं तपः।
यन्मे साक्षादुमा व्यक्ता प्रसन्ना दृष्टिगोचरा॥
त्वया सृष्टं जगत् सर्व्वं प्रधानाद्यं त्वयि स्थितं।
त्वय्येव लीयते देवि त्वमेव च परा गतिः॥

End. प्रसङ्गात् कथितं विप्रा देव्या माहात्म्यमुत्तमम्।
अतःपरं प्रजासर्गं भृग्वादीनां निबोधत॥

Colophon. इति श्रीकूर्म्मपुराणे महापुराणाख्ये ऋग्यजुःसामाथर्व्वचतुर्व्वेदसमन्वितायां ब्राह्म्यां षट्साहस्रिकायां संहितायां वैयासिक्यां श्रीमत्कूर्म्मावतारादिमध्यादेवुपनिषत्सु पूर्व्वभागे देव्या नामसहस्रकथनं नामैकादशोऽध्यायः।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीकूर्म्मपुराणोक्तं देव्याः सहस्रनामकथनं वर्त्तते।

No 10. नवरात्रिव्रतम्। Navarātrivratam. Substance, country-made yellow and white paper, 12 x 3½ inches. Folia, 4. Lines, 2-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Not complete.

The codex deals with Navarātrivratam or a vow observed from the first lunar day of the bright half of the month of Āsvina to the ninth.

Beginning. कृतनित्यक्रियः स्वस्तिवाचनपूर्व्वकं सङ्कल्पं कुर्य्याद् यथा। अद्येत्यादि प्रतिपत्तिथिमारभ्य श्रीकरादिन्यपूर्व्वकातुलविभूतिचतुर्व्वर्गफलप्राप्तिकामः महानवमीं यावत् नवरात्रिव्रतमहं करिष्ये।

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् आश्विने मासि शुक्लप्रतिपत्तिथ्यादारभ्य शुक्लनवमीपर्य्यन्तं सम्पाद्यमानं नवरात्रिव्रतं वर्ण्यते ।

No. 11. नारायणस्नानमन्त्रादि । Nārāyaṇasnānamantrādi Substance, country-made red paper. Folia, 1, one being 19 x 3½ inches, the other being 13 x 4 inches. Lines, 2-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

This codex contains the Vedic Mantras for bathing Nārāyana and a prayer to the God.

Beginning. स्नानादिमन्त्रा यथा ।

ओं इदं विष्णुर्व्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदं ।

समूढमस्य पांशुले ॥ १

End. पुष्कराख निमग्नोऽहं मायाविज्ञानसागरे ।

त्राहि मां देवदेवेश त्वत्तो नान्योऽस्ति रक्षिता ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीनारायणस्नानमन्त्रादिकस्य स्तवस्य वर्ण्यते ।

No. 12. बलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी । Balikarmabaiśvadevakarmaṇī. Substance, country-made yellow paper, 11 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 2-5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to Valikarma and Vaisvadevakarma.

Beginning. अथ बलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी । उपवीती कृताञ्जलिः प्राङ्मुखस्तावादिपात्रे जलं निधाय चार्द्रामलकपरिमाणं सघृतमन्नमादाय तण्डुलादिकमादाय वा ओं भूः स्वाहा ओं भुवः स्वाहा ओं देवकृतस्यैनसोऽवयजनमसि स्वाहा । ओं पितृकृतस्यैनसोऽवयजनमसि स्वाहा ।

End. श्रीं स्वधां नम इति जलं दत्वा

श्रीं श्यामो श्री श्यामशवलो वैवस्वतकुलोद्भवौ।

ताभ्यां पिण्डं प्रयच्छामि स्यातामेतावहिंसकौ ॥

श्रीं स्वधां नमः। श्रां श्यामशवलपतितपापरोगिभ्यो नमः। श्रीं धर्म्मराज चित्रगुप्ताभ्यां नमः।

विवरणम्—बलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी वर्णिते।

No. 13. बलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी। Balimarmabaiśvadevakarmaṇī. Substance, country-made reddish paper, 12 × 3½ inches Folia, 1. Lines, 9–11 in a page, with marginal notes. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the same.

विवरणमुक्तपूर्व्वम्।

No. 14 बलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी। Balikarmabaiśvadevakarmaṇī. Substance, millmade blue paper, 12 × 4 inches. Folia, 1. Lines, 10-11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the same.

विवरणमुक्तपूर्व्वम्।

No. 15. मन्वन्तरादि। Manvantarādi. Substance, foolscap white paper, 9 × 3 inches. Folia, 2. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex mentions some of the holy tithis or lunar days of the Hindus, such as Manvantara etc.

Beginning. अथ मन्वन्तरा ।

अश्वयुक् शुक्लनवमी द्वादशी कार्त्तिकी तथा ।
तृतीया चैत्रमासस्य तथा भाद्रपदस्य च ॥
फाल्गुनस्याप्यमावस्या पौषस्यैकादशी तथा ।
आषाढस्यापि दशमी तथा माघस्य सप्तमी ।
कार्त्तिकी फाल्गुनी चैत्री ज्यैष्ठी पञ्चदशी सिता ।
मन्वन्तरादयस्त्वेता दत्तस्याक्षयकारिकाः ॥

End. अर्द्धोदययोगः । स च रविवारव्यतिपातश्रवणनक्षत्रयुक्ता चेत् पौषमाघयो-रमावस्या तदा भवति ।

अमार्कपातश्रवणैर्युक्ता चेत् पौषमाघयोः ।
अर्द्धोदयः स विज्ञेयः कोटिसूर्य्यग्रहैः समः ।
दिवैव योगः शस्तोऽयं न तु रात्रौ कदाचन ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मन्वन्तरादितिथिविषयकः स्मृतिनिबन्धो वर्त्तते ।

No. 16 रथयात्राप्रयोगः । Rathayātrāprayogaḥ Substance, country-made red paper, 13 × 4 inches. Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the Rathayātrā ceremony or the ceremony of the procession of Jagannāth's car, performed from the second lunar day of the bright half of the month of Āsāḍha to the tenth day of the month.

Beginning. ओँ नमः परमात्मने । अथ रथयात्राप्रयोगः । तत्र द्वादशीपूर्व्वदिने हाके समये कृतनित्यक्रिय. कर्त्ता स्वस्तिवाचनादिकं कृत्वा संकल्प आषाढस्य कुर्य्यात् ।

End. ततः प्रत्यहं नवमीपर्य्यन्तं चण्डिकामण्डपे मन्दमन्दं पूजयित्वा गीतवाद्यमहोत्-सवेन दिवारात्रिं नयेत् । ततो दशम्यां गरुड़वेशाय पूर्व्ववत् यात्रां कुर्य्यात् ।

Colophon. इति रथयात्राप्रयोगः ।

विवरणम् पुस्तकेऽस्मिन् श्रीजगन्नाथस्य रथयात्राप्रयोगः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 17 वैशाखकृत्यम् । Vaiśākhakrityam. Substance, country-made reddish paper, 14⅓ x 5⅓ inhecs. Folia, 3. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Correct Not complete.

A digest of the various rites observed in the month of Vaiśākha, from different Purāṇas.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥ अथ मासविशेषे क्रियाविशेषः । तत्र वैशाखकृत्यं । क्रियायोगसारे ।

आयाते माधवे मासि पवित्रे माधवप्रिये ।
आमिषं मैथुनं तैलं विष्णुभक्तो विवर्जयेत् ।
प्रातः समाचरेत् स्नानं माधवे मासि वैष्णवः ।
परित्यजेत् परान्नञ्च न कुर्य्याच्च द्विभोजनं ॥

End. नास्ति ।

Colophon नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् विविधपुराणोक्तवैशाखकृत्यानि वर्णन्ते ।

No. 18. शिवरात्रिव्रतम् । Śivarātrivratam. Substance, country-made yellow paper, 11 x 2 inches. Folia, 1. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose. Generally correct Complete.

A guide to the religious vow of Śivarātri; described in No. 360, Vol. II, Page 335 Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of the Sanskrit College Library.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 19. शिवरात्रिव्रतकथा । Śivarātrivratakathā. Substance, country-made yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 3. Lines, 7 in a page, with marginal notes in some pages. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete

This codex contains Śivarātrivratakathā; described in Nos. 359, 360, Vol. II, Pages 334-335; Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of the Sanskrit College Library.

No. 20. श्राद्धमन्त्राः (सटीकाः) । Śrāddhamantrāḥ Saṭīkāḥ Substance, country-made reddish paper, 9 × 3 inches Folia, 5 Lines, 6-11 in a page (the text of 1—3 lines being in the middle of a page in bigger type, and the rest containing its commentary in smaller type). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse and prose Not correct. Complete.

This codex contains some of the Mantras of the Śrāddha ceremony with their explanatory notes.

Beginning *of the Text.* ओं पवित्रमसि वैष्णवी । ओं विष्णोर्मनसा पूतमसि ओं शन्नो-
देवीरभिष्टये शन्नो भवन्तु पीतये शंयोरभि स्रवन्तु नः ।

End *of the Text.* ओमावाजस्य प्रसवो जगम्यादिमे द्यावा पृथिवी विश्वरूपे ओमागन्तं पितरा
मातरा युवमामा सोमोऽमृतत्वाय गम्यात् ॥

Colophon नास्ति ।

Beginning *of the Commentary.* आपः नोऽस्माकं कल्याण कुर्वन्तु किं भूताः देवी
देवनादियुक्ताः दिव्य इत्यर्थः किमर्थं अभिष्टये उपचयार्थं पीतये प्राणाय
च किञ्च नोऽस्मानभिस्रवन्तु अभिमुखा भवन्तु किमर्थं शंयोः
कल्याणसंयोगायेत्यर्थात् आपोऽस्माकमुपचयाय पानाय कल्याणसंयोगाय ।
शदिवनेन मन्त्रेण यद्वले पूर्व-
अभिमुखा भवन्त्विति आशंसावाक्यार्थः । देवीरिति वा छन्दसीति पूर्वसवर्ण
मभिषिक्त इति तम्मन्त्रोऽयं युक्तः । देवीरिति वा छन्दसीति पूर्वसवर्ण
अभिष्टय इति छान्दसो शब्दसङ्घातयो. अभिपूर्वस्य इषः क्तिन् प्रत्ययः पूर्वरूपेति
योगविभागात् संप्रसारणं तादर्थ्ये चतुर्थी शंयोरीति शं स्यात् सकलस्य यद्गुण
मिति युः चतुर्थ्यर्थे षष्ठी । हे पवित्रं वैष्णवी भवसि विष्णुदेवता कासि ।

विष्णोर्मनसा चिन्तनेन पूत एवं भवसि वेषावीति प्रत्ययेन कीर्त्तं विष्णु वै यज्ञः यज्ञार्हासीति यावत्।

End. तथा समनसः पूर्व्वैः पितृभिः समानचित्ता एकचित्ता सन्तः कुतः यमराज्ये यमानां राज्ये तेषां पितृणां लोकः कल्पतां समर्थो भवतु प्रेत इति शेषः तथाच स्वधा च कल्पतां तथा नमो ममत्र कल्पतां तथा पुरवरप्रभृतिषु यज्ञः श्राद्धं कल्पतां प्रेतस्य सपिण्डमनन्तरं पुनः श्राद्धकरणे देवानां सान्निध्यं कल्पित-पितामहलोकं भवत्वित्यादि शास्यते। ये समानाः समनसो जीवा जीवेषु मामकाः तेषां श्रीर्मयि कल्पतामस्मिन् लोके शतं समाः।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कति सटीकश्राद्धमन्त्रा विद्यन्ते।

No. 21. श्रीकृष्णजन्माष्टमीव्रतम्। Śrīkriṣṇajanmāṣṭamīvratam. Substance, country-made yellow paper, 16 × 3 inches. Folia, 4. Lines, 3-6 in a page, with marginal notes in two pages Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to Śrīkrisnajanmāstamīvrata, a religious vow observed on the eighth lunar day of the dark half of the month of Bhādra, on the celebration of the birth of Śrikriṣna.

Beginning. नमो दुर्गायै। अथ कृष्णजन्माष्टमीव्रतम्। तत्र प्रातः स्नानं कृत्वा प्रातः सन्ध्याञ्च कृत्वा स्वस्तिवाचनं कृत्वा सूर्य्यः सोम इति पठित्वा सङ्कल्पं कुर्य्यात् यथा विष्णुरोम् तत्सदोऽद्य भाद्रे मासि कृष्णे पक्षे अष्टम्यान्तिथौ प्रातः सप्तमी चेत् सप्तम्यान्तिथावारभ्य अमुकगोत्रः श्रीअमुकदेवशर्म्मा श्रीविष्णुप्रीतिकामः श्रीकृष्णजन्माष्टमीव्रतमहं करिष्ये।

End ततो यं देवं देवकी देवी वसुदेवादजीजनत्।
भौमस्य ब्रह्मणो गुप्त्यै तस्मै ब्रह्मात्मने नमः।
सुब्रह्मवासुदेवाय गोब्राह्मणहिताय च।

शान्तिरस्तु शिवं चास्तु इति पठित्वा ब्राह्मणान् विसर्जयेत्। पारणमन्त्रः ओं सर्व्वाय सर्व्वेश्वराय सर्व्वपतये सर्व्वसम्भवाय गोविन्दाय नमो नमः। ततः

समापनमन्त्र: ओं भूताय भूतेश्वराय भूतपतये भूतसम्भवाय गोविन्दाय नमो नमः ।

Colopon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीकृष्णजन्माष्टमीव्रतं सम्पूर्णं विद्यते ।

No. 22. सङ्कल्पचन्द्रिका । Saṅkalpacandrikā. Substance, country-made reddish paper, 13 x 3 inches. Folia, 52 of which first-fifteen pages are wanting. Lines, 8 in a page. Character, Bengali Date, Śaka 1685. Appearance, very old, some letters being obliterate. Prose. Not correct Complete.

A work on the Sankalpa ceremony which is performed at the beginning of each religious work. Anonymous.

Beginning. नास्ति ।

End. वैशाखे मासि शुक्ले पक्षे प्रतिपदि तिथौ अमुक कर्माहं करिष्ये । इति सङ्कल्पवाक्येन प्रतिवर्षं वैशाखशुक्लप्रतिपदि तत्तत्कर्म्मणः प्रतिज्ञातत्वेन प्रतिवर्षं तत्तत्कर्म्मानाचरणे प्रत्यवायः स्यात् नत्वेवं अयावाङ्गीयत अमरकोषात् अयपदस्य एतद्विवार्थकतया रात्रौ सङ्कल्पे कदमयपदमयोगः । इति चेन्न । अहः पदस्य अहोरात्रार्थत्वात् । अतएव विष्णु. गृहेद्वयाहे द्वादशाहे भूमिपः इत्यादिकं अहः पदस्य अहोरात्रार्थक + + त्वात् । + +

Colophon. इति सङ्कल्पचन्द्रिका समाप्ता । + सरस्वत्यै नमः । शक १६८५ । + +

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सङ्कल्पचन्द्रिका नाम सङ्कल्पविषयकग्रन्थो वर्त्तते ।

No. 23. सन्ध्याप्रयोगः । Sandhyāprayogaḥ. Substance, bark of a tree, 9 x 2 inches. Folia, 9. Lines, 4 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct Complete.

A guide to the daily prayer or Sandhyā of one belonging to the Sāmaveda.

No. 24. सन्ध्याविधिः । Sandhyāvidhiḥ. Substance, country-made yellow paper, $17 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 2-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose and verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the same.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 25. सामवेदीयसन्ध्याप्रयोगः सटीकः । Sāmavedīyasandhyāprayogaḥ Saṭīkaḥ. Substance, foolscap paper, slightly coloured with yellow, $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches Folia, 9. Lines, 8-12 in a page, (2—8 lines containing the text in bigger size, the rest containing its commentary in smaller size). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct Complete.

Another copy of the same with an anonymous commentary. As the text has been described before, we give here a short description of the commentary only.

Beginning *of the Commentary.* ओं शन्नः इत्यादि । धन्वन्या. आप मरुदेशभवानि जलानि शं कल्याणं मोऽस्माकं कुर्वन्त्विति शेषः । तथा नूप्याः अनूपदेशभवा आपः शमन. सन्तु शं कल्याणं मनसीति किञ्च समन. कल्याणव्यापिकाः सन्तु तथा समुद्रियाः समुद्रभवा. आपः नोऽस्माकं शं कुर्वन्तु तथा कूप्याः कूपभवा आप. शमनः सन्तु धन्वन्या नूप्या इति अविच्छन्दसीति यत् नूप्या इत्यत्रास्त्रीपि छान्दस. समुद्रिया इति समुद्रादय ।

End *of the Commentary.* ओं जातवेदस इत्यादि । वयं जातवेदसे वह्नये सोमं वक्ष्यमाणविशेषं सुनवाम सुनुधीमहि करोमि स जातवेदा अरातीयत. अरातीन् अतिविशेषं सुनवाम सुतुधीमहि करोमि स जातवेदा अराती यत. अरातीन् अति तान् निदहाति भस्मीकरोति तथा वेदः वेदं दहिवद् मु राजो करोतु मोऽस्माकं दुर्गाणि यथा तथा विश्वानि अति. अतिक्रम्य सर्वाणि दुरितानि अतिक्रामति नावा सिन्धुरिव नौकया नदीमिव सुखमिति भोट जन्मपुरुष स्वस्वयनम् ।

सटीक सामवेदी

वेद इति द्वितीयार्थे प्रथमा ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सटीकसामवेदीयसन्ध्याप्रदीपो वर्तते ।

Beginning. अथ सन्ध्याप्रयोगः। प्रक्षालितपाणिपादः आचान्त

ओँ शन्न आपो धन्वन्याः शमनः सन्तु नूप्याः।
शन्नः समुद्रिया आपः शमनः सन्तु कूप्याः।
ओँ द्रुपदादिव मुमुचानः स्विन्नः स्नातो मलादिव।
पूतं पवित्रेणेवाज्यमापः शुन्धन्तु मैनसः।
ओँ आपो हि ष्ठा मयो भुवस्तान ऊर्ज्जे दधातन।
महे रणाय चक्षसे॥
ओँ यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः।
उशतीरिव मातरः॥
ओँ तस्मा अरङ्गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ।
आपो जनयथा च नः॥
ओँ ऋतञ्च सत्यञ्चाभीद्धात्तपसोऽध्यजायत।
ततो रात्र्यजायत ततः समुद्रोऽर्णवः।
समुद्रादर्णवादधि संवत्सरोऽजायत॥
अहोरात्राणि विदधत् विश्वस्य मिषतो वशी।
सूर्य्याचन्द्रमसौ धाता यथा पूर्व्वमकल्पयत्।
दिवञ्च पृथिवीञ्चान्तरीक्षमथो स्व ।

एभिः मन्त्रैः शिरसि कुशाग्रेण जलविन्दुप्रक्षेपात्मकमार्ज्जनरूपमस्नानं कुर्य्यात्।

End. ओँ नमो विवस्वते ब्रह्मन् भास्वते विष्णुतेजसे।
जगत्सवित्रे शुचये सवित्रे कर्म्मदायिने॥
इदमर्घ्यं ओँ श्रीसूर्य्याय नम ।

Colophon इति सन्ध्या। + + + + + + + + + + + + + + +

ओँ यदक्षरं परिभ्रष्टं मात्राहीनञ्च यद्भवेत्।
पूर्णम्भवतु तत् सर्व्वं त्वत्प्रसादात् सुरेश्वर॥
इति प्रार्थयेत्॥ इति सामवेदिनां सन्ध्याप्रयोगः समाप्तः॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सामवेदिनां सन्ध्याप्रयोग. सम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 24. सन्ध्याविधिः । Sandhyāvidhiḥ. Substance, country-made yellow paper, $17 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 2-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose and verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the same.

विवरणमनूह्यपूर्व्वम् ।

No. 25. सामवेदीयसन्ध्याप्रयोगः सटीकः । Sāmavedīyasandhyāprayogaḥ Satīkaḥ. Substance, foolscap paper, slightly coloured with yellow, $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 8-12 in a page, (2—8 lines containing the text in bigger size, the rest containing its commentary in smaller size). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct Complete.

Another copy of the same with an anonymous commentary. As the text has been described before, we give here a short description of the commentary only.

Beginning *of the Commentary.* ओं शन्नः इत्यादि । धन्वन्याः आप मरुदेशभवानि जलानि शं कल्याणं नोऽस्माकं कुर्व्वन्त्विति शेष. । तथा नूप्याः अनूपदेशभवा आप. शमनः सन्तु शं कल्याणमनन्तीति क्विप् शमनः कल्याणप्रापिका: सन्तु तथा समुद्रियाः समुद्रभवा. आपः नोऽस्माक शं कुर्व्वन्तु तथा कूप्याः कूपभवा आपः शमनः सन्तु धन्वन्या नूप्या इति भवेच्छन्दसीति यत् नूप्या इत्यकारलोप छान्दसः समुद्रिया इति समुद्राद्य ।

End *of the Commentary.* ओं जातवेदस इत्यादि । वयं जातवेदसे अग्नये सोम यज्ञविशेषं सुनवाम सुनुधीमहि करोमि स जातवेदा अराती यतः अरातीन् अहितान् निदहाति भस्मीकरोति तथा वेदः वेदं परिवद तु राशी करोतु नोऽस्माकं दुःखभयव योऽर्थं तथा विश्वाविश्वं अपि. अग्निना स्वर्गानि दुरितानि अतिक्रामति नावा सिन्धुरिव नौकया नदीमिव सुनवामेति लोट उत्तमपुरुष बहुवचनम् ।

सटीक सामवेदी

वेद इति द्वितीयार्थे प्रथमा ।

Colophon नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सटीकसामवेदीयसन्ध्याप्रयोगो वर्त्तते ।

No. 26. सामवेदीयसन्ध्याविधिः सटीकः । Sāmavediyasandhyāvidhiḥ Saṭīkaḥ. Substance, country-made yellow paper, 18 × 3 inches. Folia, 2. Lines, 5 in a page, (these 5 lines in bigger size containing only the text, but the text being surrounded on all sides by the commentary of smaller size). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 27. स्नानयात्राप्रयोगः । Snānayātrāprayogaḥ. Substance, country-made reddish paper, 13 × 4 inches. Folia, 18. Lines, 2–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A guide to the Snānayātrā ceremony of Jagannātha, a ceremony performed on the full moon day of the month of Jaiṣtha for the celebration of the bathing procession of Jagannātha.

Beginning. अथ स्नानयात्राप्रयोगः । तत्र यात्रापूर्व्वदिने सायंसमये कृतनित्यक्रियः कर्त्ता पादौ प्रक्षाल्यासने उपविश्य द्विराचम्य विष्णु संस्मृत्य स्वस्ति वाचयित्वा सकल्पाचार्य्यं वरयेत् । यथा ओँ साधु भवानास्तामित्यादनन्तरं श्रीजगन्नाथस्य स्नानयात्राकर्म्मणि आचार्य्यकर्म्मकरणाय अमुकगोत्रं श्रीअमुकदेवशर्म्माणमेभि' पाद्यादिभिरभ्यर्च्य भवन्तमहं वृणे । ततो ओँ यथाविहित कर्म्म कुरु इति कर्त्ता यथाज्ञानं करवाणीत्याचार्य्यो वदेत् ।

End ततो दक्षिणादिना आचार्य्यं परितोष्य ब्राह्मणान् भोजयित्वा अच्छिद्रावधारणं कुर्य्यात् ।

ततो नृत्यगीतवाद्यादिभिर्द्दिवारात्रिं नयेत् ।

Colophon नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीजगन्नाथदेवस्य स्नानयात्राप्रयोगः संपूर्णो वर्त्तते ।

VAIDYAKA MANUSCRIPTS.

No. 1. **चिकित्सारत्नमाला।** Cikitsāratnamālā. Substance, country-made yellow paper, 18 × 2½ inches. Folia, 15. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse Not correct. Not complete

A work treating of the medicinal properties of drugs.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गा।

प्रणम्य परमं देव दुःखवग्रहरं परं।
संसारसागरोत्तारहेतुं सेतुमिवेप्सितम्॥
पथ्याय रत्नमालेयमायुर्वेदार्थबोधिता।
विविच्यते समासाद्धि नातिसंक्षेपसंभवा॥

End. नास्ति।

Colohpon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् चिकित्सारत्नमाला नाम द्रव्यगुणविषयकायुर्वेदप्रबन्धोऽसंपूर्णो वर्त्तते।

No. 2. **ज्वरनिदानम्।** Jvaranidānam. Substance, country-made yellow paper, 13 × 2½ inches Folia, 8 Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse Not correct. Complete.

A work treating of the Nidāna or causes of fever.

Beginning. नमो गणेशाय नमः।

प्रणम्य जगदुत्पत्तिस्थितिसंहारकारणं।
स्वर्गापवर्गयोर्द्वारं त्रैलोक्यशरणं शिवं।
नानामुनीना वचनैरिदानीं
समासतः सद्भिषजाञ्जियोगात्।
सोपद्रवारिष्टनिदानलिङ्गो
निबध्यते रोगविनिश्चयोयं॥

नानातत्त्वविहीनानां भिषजामल्पमेधसां
सुखं विधातुमातङ्कमयमेव भविष्यति ।
निदानं पूर्व्वरूपाणि रूपाण्युपशयस्तथा ।
सम्प्राप्तिश्चेति विज्ञानं रोगाणां पञ्चधा स्मृतं ॥
निमित्तहेत्वायतनप्रत्ययोत्थानकारणैः ॥
निदानमाहुः पर्य्यायैः पापं येन न लक्ष्यते ॥

End. दाहः स्वेदोद्गमस्तृष्णा कम्पो विड्भेद (?) संज्ञिता: ।
क्रन्न (न्द ?) नञ्चाम्ब वै गन्ध्य (दौर्गन्ध्या:) मालति (?) ज्वरमोक्षणे: ।
स्वेदोद्गम (द्गम ?)त्वं (?) शिरस: कम्प: पाको मुखस्य च ।
चवथुश्चान्नलिप्सा च ज्वरमुक्तस्य लक्षणम् ॥

Colophon. ज्वरनिदानम् ।

गुर्व्वतिस्निग्धरूक्षोष्णद्रवस्थूलातिशीतलैः ।
विरुद्धाध्यशनाजीर्णविषमैश्चापि भोजनैः ॥
स्नेहाद्यैरतियुक्तैश्च मिथ्या (?)

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ज्वरनिदानं संपूर्णं वर्त्तते ।

No. 3. ज्वरनिदानम् । Jvaranidānam Substance, country-made reddish paper, 14 × 2 inches. Folia, 18 Lines, 4–6 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, old Verse Not correct. Not complete.

Another copy of the same.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 4. नाड़ीज्ञानम् । Nāḍījñānam Substance, country-made yellow paper, 16 × 2 inches Folia, 15 (*of which the first three are wanting*). Lines, 5–6 in a page. Character, Bengali Date, Śakāvda ?.

Thursday, the seventh Vaiśākha, full moon Appearance, old. Prose and verse. Not correct. Complete

A work on the examination of pulses so as to diognise a disease

Beginning. नास्ति।

End. स्त्रीरोगादिक्रमपि रक्तादिक्रमेण ज्ञातव्य।

कचित् प्रकरणोद्रेकात् कचिदौचित्यमावतः।
कचिद्द देशात् कचित् कालात् नाडीवंशदनिश्चयः॥
नाडीपरिचयद्वार प्रायशो नैव दृश्यते।
तेन धार्ष्ट्यान्मयोक्तं यत् तत् क्षमाधियसुत्तमैं॥

Colophon. इति नाड़ीज्ञान॥०॥०॥ शिवाय नम। श्रीगङ्गाहरिसेनस्य पाठार्थं श्वनेरिह।

तस्य पुस्तकमेतद्द वै सन्तोषाय विराजते।०॥
श्रीगङ्गाहरिसेनाय मात कान्हरप्रिये।
भावुकं सततं देहि वीर्य (चित्त ?) कीर्त्ति यशोऽपि च॥०॥

लिखितं श्रीगङ्गाहरिसेनस्य वैशाखस्य सप्तदिवसे पौर्णमास्या तिथौ वृहस्पतिवारे। श्रीहरिः।

From the colophon we find that the Ms was copied for Gangāhari Sen to whom it belonged.

पुस्तकेऽस्मिन् नाड़ीज्ञानविषयको वैद्यप्रबन्ध संपूर्णो वर्त्तते।

No. 5. राजवल्लभद्रव्यगुण:। Rājavallabhadravyagunah Substance, country-made reddish paper, 13—15 × 2 inches. Folia, 21. Lines, 5–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct Not complete.

A work treating of the medicinal properties of drugs by Nārāyanadās Kavirāj, entitled Rājaballabhadravyagunah.

Beginning. श्रीराम:। नमो गणेशाय।

परमानन्दसन्दोहं वन्दे भद्रकरं सता।
इन्दिरामन्दिर वन्दे गोविन्दं नन्दनन्दनम्॥१

श्रीनारायणदासेन कविराजेन धीमता ।
प्रतिसंस्क्रियते द्रव्यगुणोऽयं राजवल्लभः ।
प्रभातं प्राक्रमध्याह्नापराह्नरजनीभवाः ।
इति पद्यपरिच्छेदा षष्ठोऽध्यायोपधाय्यः ॥
ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय सुस्थो रक्षार्थमायुषः ।
शरीरचिन्तां निर्वृत्य मैत्रे कर्म समाचरेत् ॥
मैत्रं मलमूत्रोत्सर्गः ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीनारायणदासकविराजकृतराजवल्लभद्रव्यगुणाभिधेयवैद्यनिबन्धोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 6. सन्दिग्धार्थप्रकाशिका । *Sandigdhārthaprakāśikā.* Substance, country-made yellow paper, 13 × 2½ inches. Folia, 5. Lines, 7–8 in a page, *with marginal notes in the first two pages.* Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose and verse. Not correct. Not complete

A work on medical science giving some instruction for general *treatment.*

Beginning. नमः शिवाय ।

सव्यताशुक्लीगौतसन्दिग्धार्थप्रकाशिकाः ।
परिभाषाः प्रकाश्यन्ते दीपीभूताः सुनिश्चिताः ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सन्दिग्धार्थप्रकाशिका नाम वैद्यकनिबन्धोऽसंपूर्णो वर्त्तते ।

JYOTISA MANUSCRIPTS.

No. 1. **अक्षरचूड़ामणिः।** Aksaracūḍāmaṇiḥ Substance, country-made colourless paper and yellow paper, $9\frac{1}{4} \times 3$ inches. Folia, 24 (of which 21 being colourless and 3 being yellow). Lines, 5-7 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

A treatise on astrology in which letters are used as means of prediction, generally known as Hanumānakerali, by Keralyācāryya.

Beginning. ओँ नमो गणेशाय ॥

यदुपचितमन्यजन्मनि शुभाशुभं तस्य कर्म्मणः पंक्ति।
व्यञ्जयति शास्त्रमेतत्तमसि द्रव्याणि दीप इव ॥
लोकस्यैव हिताय दिव्यचूड़ामणिं मणिं।
वक्ष्यामि विविधान् वर्णान् शृणुत स्थिरचेतसः ॥

End. प्रथमवर्गे द्वितीयवर्गे आपस्तेजः। तृतीयवर्गे वायुः। चतुर्थवर्गे आकाशः। चूड़ायां शिरस्येव स्थितो मणिरुत्तमः। गम्यते ज्ञानयोगानां चूड़ामणिरयं ततः ॥ ॥०॥ इति श्रीहनुमानकेरलीयम्।

Colophon. इति श्रीकेरल्याचार्य्यविरचिताक्षरचूड़ामणिः समाप्तः ॥ ० ॥ सर्व्वत्र प्रश्नाक्षरेण प्रश्ननिर्णय इति सर्व्वप्रश्नाक्षर विचार्य्य या योनिरधिका सैव ग्राह्या न हीना इति सर्व्वप्रश्नोक्ताः सर्व्वशास्त्रोक्ताय ॥ ० ॥ ओँ हनुमते नमः।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नक्षरचूड़ामणिनामधेयः श्रीकेरल्याचार्य्यविरचितो ज्योतिर्निबन्धो वर्त्तते।

No. 2. **अङ्कप्रस्तारः।** Aṅkaprastāraḥ. Substance, country-made foolscap paper, 1 ft. 4 in $\times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1 Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worm-eaten. Prose and verse. Correct. Complete.

An work on the permutation and combination of numbers with a Bengali translation at the end, taken from Līlávatí.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अङ्कप्रस्तारविषयको ज्योतिर्निबन्धो वर्त्तते।

No. 3. ज्योतिःसारः। Jyotiḥsāraḥ. Substance, foolscap paper, 11 × 3½ inches. Folia, 38 Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worm eaten in some parts. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A digest on astrology by Rāghavendra Bhaṭṭācāryya.

Beginning. ओं नमो भगवते श्रीसूर्याय।

नत्वा भवांरमज्ञानां ज्ञानायाज्ञतमीपदं।
तन्यते राघवेन्द्रेण ज्योतिःसारः सुधीप्रियः॥
सितेन्दुबुधजीवानां वारा. सर्व्वेत्र शोभनाः।
भानुभूसुतमन्दानां शुभकर्म्मसु किञ्चपि॥
रवौ वर्ज्यं चतु. पञ्च सोमे सप्तद्वय तथा।
कुजे षष्ठद्वयञ्चैव बुधे पञ्चतृतीयकं॥
गुरौ सप्ताष्टमञ्चैव त्रिचत्वारि च भार्गवे।
शनावाद्यञ्च षष्ठञ्च शेषञ्च परिवर्ज्जयेत्॥

End. प्रतिपदि गृहं कृत्वा दुःखं प्राप्नोति मानवः।
धापनाशो भवेत् पञ्चाम्येकादश्यां विघ्नन।
पञ्चम्यां चौरभीतिः स्याद्दशम्याञ्च नृपाद्भयं।
पौर्णमास्याञ्च रिक्तायामर्थनाशस्तथा भवेत्॥
एतत्रितमिथय प्रशस्ताः। * ॥

Colophon. इति राघवेन्द्रभट्टाचार्य्यकृतः ज्योतिःसारः समाप्तः। * ॥ श्रीगुरवे नमः॥ श्रीहरये नमः॥ * ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीराघवेन्द्रभट्टाचार्य्यकृतो ज्योतिःसाराभिधेयो वारवेलादिनदग्धादि-ज्योतिषवचनात्मको निबन्धो वर्त्तते।

No. 4. प्रश्नसारकेरली। Praśnasārakeralī. Substance, Mill-made foolscap paper, 9½ × 3 inches. Folia, 8. Lines, 2-7 in a page, with marginal notes in two pages Character, Bengali Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Not correct Complete.

An astrological work dealing with the solution of any question about a lost thing by means of alphabets, by an ogress named Nikaṣā.

Beginning. ओं नमो गणेशाय।

नराणां प्रश्नमावेश यद्यद् वक्ति शुभाशुभम्।
तां रुपिणीमहं वन्दे भारती (?) परमेश्वरीम्।
विना लग्न (?) विना भाव (?) विना ग्रहविचारणात्।
अष्टश्यो (ग्य ?) दर्शनादर्शे प्रश्नज्ञान निरूप्यते॥
अ इ ए ओ व सा (शा?) ज्जीव आ ई उ औ च मूलकं।
ऊ ऊ अ अमथा धातु प्रश्नयोनिवसा (शा ?)द्वदेत्॥

End. अथ चौरस्य नामायज्ञानं।

अचर (पिण्डं) द्विगुणं हत्वा मात्रापिण्डं चतुर्गुणं।
अष्टशेषेण चौरस्यमात्रादिवर्णनिर्णयः।
पञ्चशेषेण वर्गान्तरद्वज्ञानमुदीरितं।
यां दिशं वीचते प्रष्टा यत्र सर्व्वोपि पृच्छति।
चौरस्य वस्तुतो वापि तां दिशं तद्दिन वदेत्।
नष्टस्य प्रश्नाचरपिण्डं विहायाष्टनकुभागात्।
विक्रीतसंस्थापितभूषितञ्च वाच्यन्ततः पञ्चहृतावशेषात्।
नष्टं गृहे भूतले वाथ देवालये विदेशेषु हृत परेषु॥

Colophon. इति श्रीनिकसा (षा) नाम्नी राचसी रचिता प्रश्न (श्न?) सारकेरली समाप्ता।

विवरणम्—प्रश्नसारकेरली नाम श्रीनिकषाराचसीविरचितो नष्टवस्तुविषयकप्रश्नसमाधानात्मको ज्योतिर्निबन्धो वर्त्तते।

No. 5. स्वप्नाध्यायः। Svapnādhyāyaḥ Substance, country-made colourless paper, 11 × 3 inches. Folia, 6. Lines, 2-9 in a page. Charac-

ter, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A short chapter on dreams and their results. Anonymous.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गा जयतात् । अथ स्वप्नाध्याय ।

केन स्वप्नेन किं पुण्यं केन मोक्ष (क्षो ?) भवेत् सुखं ।
को(ऽ)पि को(ऽ)पि च सुस्वप्नस्तत् सर्व्वं कथय प्रभो ।

श्रीभगवानुवाच ।

वेदेषु सामवेदस्य मस(श ?)स्त. सर्व्वकर्म्मसु(सु?) ।
तथैव कान्न(ण्व ?)शाखाया पुण्यकाण्डो मनोहरे (रः ?) ।
सुव्यक्तो यथार्थ स्वप्न(. ?) शस्तन् पुण्यफलप्रदः ।
तत् सर्व्वं निखिलं तात कथयामि निशामय ।
स्वप्नाध्याय प्रवक्ष्यामि बहुपुण्यफलप्रदं ।
स्वप्नाध्यायं नरः श्रुत्वा गङ्गास्नानं फल लभेत् ।

End. महिषा भल्लुका उष्ट्रा सु (शू ?)करा गर्द्दभास्तथा ।
रुष्टा धावन्ति यं स्वप्ने स रोगी निश्चितं भवेत् ।
रक्तचन्दनकाष्ठाश्च घृताक्तानि च योऽजुहोत् ।
गायत्र्या च सहस्रेण तेन शान्ति विधीयते ॥
सहस्रधा जपेद्यो हि भक्त्या मां मधुसूदनं ।
निष्पापो हि भवेत् सोऽपि दुःस्वप्नो (प्नः ?) सुस्वप्नो भवेत् ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् स्वप्नाध्यायो नाम विविधस्वप्नफलविषयकः प्रबन्धो वर्त्तते ।

VEDAS.

No. 1. छान्दोग्यमन्त्रभाष्यम् । Chāndogyamantrabhāṣyam. Substance, country-made yellow paper, 12 × 3 inches. Folia, 81. Lines, 5-7 in a page, generally with a gap of about 1 × ½ inches in the middle with the exception of some pages only. Character, Bengali. Date, 1261 Bengali era, the 21st Māgha. Appearance, fresh. Prose. Not correct. Complete.

A commentary on the Chāndogyamantras by Guṇaviṣṇu. Noticed in No 165, Vol. I. Descriptive Catalogue of the Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library. As the codex was not describ-ed there, a brief description is given below.

Beginning. शङ्कराय नमस्तस्मै भक्तानां यत्प्रसादत ।
मुह्यान्तर्हितदूरस्था भावा भान्ति यथायत: ॥
स्थाणुरिव भारहार: किलाभू-
दधीत्य वेदं न विजानाति योऽर्थं ।
अर्थवित् सकलं भद्रमश्नुते
नाकमेति ज्ञानविधूतकल्मा ।
अतो मन्त्रार्थज्ञाने यतितव्यम् ।

End. पुन: किंभूत: प्रभु: देहस्य आत्माधिष्ठित एव देह: सर्व्वकार्येषु प्रवर्त्तते तत: पुन. किंभूत. सर्व्वस्य जगत ईश सर्व्वस्यैव जगदात्मविकारत्वात् पुन: किंभूत. विश्वभुक् विश्वस्य भोक्ता भोक्तृत्वञ्च महापुरुषत्वं स्वयमेवं स्वरूप: पुरुषो देह-मभिव्यक्ष्यितोऽनेन नियावयजनेन प्रीणातु इत्याशंसावाक्यार्थ: ॥

Colophon. इति श्रीमद्गुणविष्णुकृते छान्दोग्यमन्त्रार्थं ध्यात्वा श्रीयुतपरमेश्वरपरम-जगदीश्वरीपरदेवतायै नम. (?) पदमही ब्रह्मादिसंसेवितं श्रीकृष्णचन्द्रशर्म्मेद लिलेख। सन १२६१ साल २१ एकविंशति दिवसे माघस्य ।

From the colophon we see that the book was copied by one Kṛiṣnacandra Śarmā.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 2. देवीसूक्तम् । Devīsūktam. Substance, tree bulk, $8\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

An invocation to the goddess Durgā, an incarnation of Māyā, named Devīsūktam taken from the Śatapatharahasya in the Ṛigveda. It is always recited during the recitation of the Devīmāhātmya.

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन् ऋग्वेदीयशतपथरहस्योक्त-देवीसूक्तं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 3. देवीसूक्तम् ।- Devīsūktam. Substance, country-made white paper, 9¾ x 6½ inches. Folia, 10. Lines, 7-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Verse. Correct. Complete.

Another copy of Devīsūktam preceded by a hymn, a Kīlaka, and an amulet of the goddess.

विवरणम्—देवीस्तुतिकीलककवचसहितं देवीसूक्तं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 4. रुद्राध्यायटीका । Rudrādhyāyatīkā. Substance, country-made yellow paper, 10 x 3 inches. Folia, 19. Lines, 4-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Complete.

A commentary on Rudrādhyāya, the Vedic prayer to Śiva, belonging to Yajusamhitā, by Sāyanācāryya.

Beginning. ओँ नम शिवाय ।

यस्य निःश्वसित वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्म्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरं ॥
इष्टकाचितय. सर्व्वा चतुर्थे हि समापिता: ।
रुद्राध्याये पञ्चमे तु चितायो होम उच्यते ॥
कर्म्मप्रकरणे पाठात् कर्म्माङ्गत्वमपीष्यते ।
ज्ञाने हेतुत्वमप्यस्य सर्व्वोपनिषदीरितम् ॥
किं जप्ये नामृतत्वन्तो ब्रूहीत्युक्तो मुनिर्जगौ ।
शतरुद्रीयकेणेति जाबाला आमनन्ति तत् ॥
स्मृत्यागमपुराणेषु रुद्राध्यायप्रशंसनम् ।
बहुस्ति तद्विस्तरेण रुद्रकल्पे विधास्यते ॥
इह कर्म्मगता या दिग्वर्णिता माधवेन ता ।
बोद्धु शब्दार्थमात्रस्य विवृतिः क्रियते स्फुटा ।

End. ते रुद्रा लीलामृतयन्तु सुखयन्तु ते च न सुखिनः कुर्व्वन्तु यं—वैरिणं तूष्णीमवस्थितमपि द्विष्मः ये च वैरिणोऽस्मान् तूष्णीमवस्थितानपि द्विष्

तदुभयविधं वैरिणं हे रुद्रा वो युष्माकं जम्भे विदारितमुखे दधामि स्थापयामि

तमिममेकादशानुवाकात्मकं रुद्राध्यायं नियुङ्क्ते ।

Colophon. इति सायनाचार्य्यविरचिते एकादशानुवाकः समाप्तः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सायनाचार्य्यविरचिता काण्वशाखीयरुद्राध्यायटीका वर्त्तते ।

No. 5. रुद्राध्यायभाष्यम् । Rudrādhyāyabhāsyam. Substance, country-made yellow paper, $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 4-9 in a page, with marginal notes in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Correct. Complete.

A commentary on the Rudrādhyāya, by Sāyanācāryya. Noticed in No. 550, Vol. I. Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Library of Sanskrit College.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

VEDĀNTA.

(Continued after Page 532 App.)

No. 15. अध्यात्मविन्दुः । Adhyātmavinduḥ. Substance, country-made reddish paper, 12×3 inches. Folia, 7. Lines, 6-7 in a page, with marginal notes here and there. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old and worm-eaten in its edge. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A metaphysical work by Rāmānanda Tirtha, complete in three chapters.

Beginning. श्रीं नमः ।

कथं वैराग्यगम्यं भजतु मम मनः संसारवैराग्यदं
योगीन्द्रं योगगम्यं विगतगुणगणं सात्त्विमिन्द्रिदं ।
ज्ञानीन्द्रं ज्ञानरूपं सुखमयममलं ज्ञानदं सच्चिदम्
वाचामगोचरदूरस्थितमिव परमात्मानमभ्यं सुरेशं ॥

अथ भागवतोक्तवेदान्तः । तत्रादावर्थं ॥

विशुद्धं केवलं ज्ञानं प्रत्यक् सम्यगवस्थितं ।
सत्यं (त्व ?) पूर्णमनाद्यन्तं निर्गुणं नित्यमद्वयम् ॥

End.

ऐकात्मकत्वाग्रहता न सम्भवे-
त्तथात्मद्वयवया विरोधत. ।
मोऽयं पदार्थाविव भागलक्षणा
युज्येत तत्त्वं पदयोरदोषत. ॥
जीवेषु यद्यप्यपि तत्तदाकृति-
र्विभाति सङ्गात् स्फटिकोपमो यथा ॥

Colophon. इति श्रीरामानन्दतीर्थकृतोऽध्यात्मबिन्दुः समाप्तः ॥ * । श्रीश्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥•॥

Here follow some verses from the Kāśikhaṇḍa of the Skanda-purāṇa.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीरामानन्दतीर्थकृतोऽध्यात्मशास्त्रविषयकोऽध्यात्मबिन्दुनामधेयो निबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

PROSODY.

No. 1. श्रुतबोधः । Śrutabodhaḥ. Substance, country-made yellow paper, 14 x 3 inches. Folia, 3 Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse Correct, Complete.

The famous elementary book on metres by Kālidāsa noticed already.

विवरणमनुक्तपूर्वम् ।

NYĀYA.

(Continued after Page 535. App.)

No. 4. तर्कप्रकाशः । Tarkaprakāśaḥ. Substance, Palm-leaves, 15 × 1¼ inches Folia, 76 Lines, 2-5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worn out, worm-eaten, almost incapable of reading. Prose. Generally correct Incomplete.

The codex contains 76 scattered leaves of Tarkaprakāśaḥ, described in Nos. 338, 339 Philosophy Mss. of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss *in the* Sanskrit *College Library.*

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 5. नञवादः । Nañvādaḥ. Substance, country-made reddish paper, 13½ × 3½ inches. Folia, 9. Lines, 8-9 in a page, with a gap of 1½ in. sq in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worn out. Correct. Not complete.

An incomplete copy of Nañvādaḥ, *by* Gadādhara Bhaṭṭācāryya, described in No. 238, Philosophy Mss. Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 6. भाषापरिच्छेदः । Bhāṣāparicchedaḥ Substance, country-made yellow paper, 18 × 3 inches. Folia, 9. Lines, 4-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Incomplete

An incomplete copy of Bhāṣāparicchedaḥ, by Viśvanātha Pañcānana, described in Nos. 351, 429, 435, 436, 438, 444. Philosophy Mss. and in No. 2 Nyāya Mss. App. *of the Descriptive* Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

THE SCIENCE OF MUSIC.

(Continued after Page 420. App.)

No. 2. गीतावलिः । Gītābaliḥ. Substance, country-made yellow paper, $10\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 2. Lines, 7-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Some eulogical songs on the early life of Kṛiṣṇa with the notification of the mode of music (राग) before each song.

Beginning. अथ गीतावलिः ।

प्रथमं नन्दोत्सवादि । भैरवरागेण ।

पुत्रमुदारमसूत यशोदा
समजनि वल्लभततिरतिमोदा ॥ ध्रु वं ॥
कोप्युपनयति त्रिविधमुपहारं ।
नृत्यति कोऽपि जनो बहुवारं । १ ।
कोऽपि मधुरमुपगायति गीतं ।
विकिरति कोऽपि समधि नवनीतं । २ ॥

End. भजदनघस्थितिमखिलपदे सखि मदपि विडम्बितरूपं ।
कलितसुनासमकौतुकमपि तव हृदयं स्फु (स्फु ?)रति मसूपं ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—नन्दोत्सवादिश्रीकृष्णबाल्यलीलाविषयकरागसहितगीतपूर्णोऽयं निबन्धो गीतावलिनामधेयो वर्त्तते ।

TANTRA.

(Continued after Page 522. Tantra App.)

No. 111. सौभाग्यरत्नाकरः । Saubhāgyaratnākaraḥ. Substance, wood cut in the form of paper, $15\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 108. Lines, 6-12 in a page, with a gap of $1\frac{1}{2}$ sq inch in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A Tântrika treatise on mystic worship upto the end of the ninth Tarangas, by Vidyânanda Nâtha, with some hymns and amulets at the end collected from different Tantras. Described in our Catalogue Nos. 102, 103 Tantra Mss.

The codex described in our Catalogue having no beginning, we quote that from this manuscript below—

Beginning.

प्रारब्धे सरवे भद्रे यन्मदश्चन्द्रबिन्दवः ।
कारणानि प्रपद्यन्ते तं वन्दे वारणाननम् ॥
सच्चिदानन्दनाथाख्यश्रीगुरुपदयुगं भजे ।
यत्कटाक्षवशादेषाच्छिन्नोऽहं पञ्चकञ्चुकात् ॥
प्रकाशरूपा प्रथमे प्रयाणेऽमृतवर्षिणी ।
प्रतिपद्यापि तां मातः पद्भ्यां चित्कलां भजे ॥
आलोच्य सर्वतन्त्राणि चागमादीन्यशेषतः ।
ज्ञात्वा गुरुमुखात्तेषां रहस्यार्थांश्च तत्त्वतः ॥
सच्चिदानन्दनाथाख्यश्रीगुरोश्चरणषट्पदः ।
श्रीविद्यानन्दनाथोऽहं वीतरागो विविक्तधीः ।
विरचय्यादिनीमेतां विद्वद्भिर्विमलात्मभिः ।
बहुशो प्रार्थितः सोऽहं तेषां लोकहिताय च ।
पञ्चाशीतः प्रयोगाढ्यं तन्त्रतन्त्रार्थसङ्कुलं ।
समस्तयोगिनीचक्रप्रवालतिलकोज्ज्वलं ।
नित्यामण्डलपूर्णेन्दुज्योत्स्नाजालविजृम्भितं ।
नयचक्रमहादीपन्यास भानत(म ?) वर्द्धकं ।
श्रीनाथपादुकापीतं चतुर्वर्गफलाश्रितं ।
प्रकाशयामि सौभाग्यरत्नाकरमसिम्फुटम् ॥

विवरणन्तु पूर्ववम् ।

EPICS AND PURĀNAS.

(Continued after Page 437, App.)

No. 22. गुप्तवती । Guptavatī. Substance, Mill-made bluish and white foolscap paper, $11\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 143, (of which folia 109 are bluish and the rest white). Lines, 7–9 in a page. Character, Bengali. Date, Sakābda?—*the fifth lunar day of the white half of Śrāvana.* Appearance, nearly fresh. Prose Not correct. Complete

A commentary of Saptaśatī or Mārkaṇḍeyacaṇḍī, by Bhāskara Rāya, son of Gambhīra Rāya, named Guptavatī, described in No. 28 Purāna Mss. Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library, under the name of Caṇḍīvyākhyā.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

From the colophon we find that the Ms. was copied by one Govindacandra Devśarmā to whom it belonged.

No. 23. ब्रह्मकृतं स्तोत्रम् । Brahmakṛtaṁ Stotram. Substance, country-made yellow paper, $9\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches Folia, 1 Lines, 2–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly old. Prose and verse Generally correct Complete.

A prayer to the Supreme Being by Brahmā, from Brahmavaivartapurāṇa.

Beginning. ब्रह्मोवाच । जय जय जयद जगदीश वन्दितचरण निर्गुणनिराकार साकार स्वेच्छामय ।

End. इहलोके सुखं भुक्त्वा चान्ते दास्यं लभेद्धरेः ।
अयमा भक्तिमाप्नोति मुक्तिं चापि सुदुर्लभां ।

Colophon. इति ब्रह्मवैवर्त्ते ब्रह्मकृतं स्तोत्रं ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मवैवर्त्तपुराणोक्तं ब्रह्मकृतं स्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 24. सनत्सुजातीयं सटीकं । Sanatsujātīyam Saṭīkam. Substance, country-made colourless paper, 12¼ × 5 inches. Folia, 25. Lines, 5-15 in a page, of which lines 1—7 are in bigger type containing the text in the middle, the rest containing the commentary in smaller type. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

The codex contains the whole text of the forty to fortysix chapters of the Mahābhārata, called Sanatsujātījam with its commentary by Nilakantha.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् नीलकण्ठटीकासमेतं सनत्सुजातीयं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 25. सटीक-चण्डी । Saṭīka Caṇḍī. Substance, country-made colourless paper, 10½ × 4 inches. *Folia, 23. Lines, 3-6 in a page, (of which 2 lines containing the text and the rest containing the commentary).* Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

The codex contains only the first chapter of Caṇḍī with an anonymous commentary, and two extra folia of yellow colour containing the process of reciting Caṇḍī.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मार्कण्डेयचण्ड्याः प्रथमोऽध्यायमात्रं सटीकं चण्डीपाठक्रमसहितं च वर्त्तते ।

No. 26. सप्तशतीसारः । Saptaśatīsārah. Substance, palmleaf, 7 × 1½ inches. Folia, 3. Lines, 4-5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

A little poem containing the substance of Saptaśati or Mārkaṇdeyacaṇḍī, named Saptaśatīsārah, described in No. 250. *Purāṇa* Mss. Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. *in the* Sanskrit College Library.

विवरणमनुरूपमेव ।

KĀVYA.

(Continued after Page 309. App.)

No. 21. आनन्दलहरी । Ānandalaharī. Substance, country-made reddish paper, $16\frac{1}{2} \times 3$ inches Folia, 11. Lines, 4-5 in a page, with a gap of 1 in. $\times \frac{1}{2}$ in. in the middle Character, Bengali Date, 1674 Śakāvda. Appearance, old and worn out. Verse. Correct. Complete.

A complete copy of Ānandalaharī, by Śankarācāryya. Noticed in Nos. 2, 3, 4, 169 Kāvya Mss. Vol. VI. Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library.

विवरणमनूक्तपूर्व्वम् ।

No. 22. गीतगोविन्दं सटीकम् । Gītagovindam Saṭīkam Substance, country-made reddish paper, 11×5 inches Folia, 42. Lines, 4-5 of the text in bigger type surrounded on all sides by commentary in smaller type. Character, Bengali Date, 1722 Śakāvda. Appearance, old. Prose and verse. Not correct Complete.

A complete copy of Gitagovindam, by Jayadeva with the commentary entitled Vālabodhinī, by Caitanyadāsa Pūjaka Goswāmī.

पुस्तकेऽस्मिन्—श्रीचैतन्यदासपूजकगोस्वामिकृतबालबोधिनीटीकासमेतं गीतगोविन्दं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 23. नवरत्नम् । Navaratnam. Substance, country-made reddish paper, 13×5 inches. Folia, 3 Lines, 7-8 in a page. Character, Bengali Date, the ninth lunar day, Friday, the 27th Pouṣa, Śakāvda ? Appearance, old Verse. Not correct Complete

A little poem described in No. 187 R. Kāvya Mss. Vol. VI. Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library.

विवरणमनूक्तपूर्व्वम् ।

No. 24. नैषधचरितटीका सुबोधिनी । Naisadhacaritaṭīkā Subodhinī. Substance, country-made reddish paper, 12 x 3 inches. Folia, 55 Lines, 3-5 in a page, with a gap of ½ in. x ½ in. in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Not correct. Incomplete.

The commentary of only the second chapter of Naisadhacaritam, entitled Subodhinī by Bharatasēna Mallika.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् नैषधचरितस्य द्वितीयसर्गमात्रस्य सुबोधिनी नाम श्रीभरतसेनमल्लिक रचिता टीका वर्त्तते ।

No. 25. भोजप्रबन्धः । Bhojaprabandhaḥ Substance, country-made reddish paper, 12 x 5 inches Folia, 13 *Lines*, 12–15 *in a page* Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Generally correct Not complete.

An incomplete copy of Bhojaprabandhaḥ, by Ballāla

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् वल्लालकृतभोजप्रबन्धोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 26. रामोदासः । Rāmodāsaḥ Substance, country-made reddish paper, 11¼ x 3 inches Folia, 4 Lines, 5-7 *in a page* Character, Bengali. *Date, ? Appearance, old Verse. Correct. Complete*

A little poem on the character *of Rāma by* Rāmānanda Tīrtha.

Beginning. ओं नमो रामाय ।

वाल्मीकीयाविलासेन रामो दाशरथिर्हरि ।
कौशल्या करमालम्ब्य याति तिष्ठति गच्छति ॥
सर्वविघ्नविनाशित्व यज्ञोपवीतमाकन ।
शोभनाय महायत्नं येभेऽस्मो रामचन्द्रः ॥

अविद्या ताड़का हत्वा विद्या सीता प्रदत्त च ।
आपद्यास रामोऽयं नाम्ना काशी प्रयत्नतः ।

End. श्रीरामः परमात्मा मे लब्धेनान्तरात्मना ।
विज्ञाने जानकीप्राणो भरतः श्रद्धा मनः ॥

Colopon. इति श्रीरामानन्दतीर्थकृतरामोदासः समाप्तः ॥ ० ॥

Then follows the description of Barāha from Harivanśa.

विवरणम्—रामोदासनामधेय श्रीरामानन्दतीर्थकृतरामविषयकनिबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 27.— हंसदूतम् । Hamsadutam Substance, country made colourless paper, 15⅞ × 3½ inches Folia, 18 (of which fol 2 is wanting). Lines, 3–6 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. writings effaced in parts Verse Generally correct Complete.

A little poem by Jiva Goswāmī, entitled Hamsadūtam, described in Nos. 162, 168, Vol. VI Kāvya Mss., Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

LITURGICAL MSS. SUPPLEMENT.

(Continued after Page 572 App)

No. 28. गायत्रीशापोद्धारन्यासस्तवकवचानि । Gāyatrīśāpoddhāranyāsastavakavacāni Substance, country-made reddish paper, 12 × 3½ inches Folia, 1 Lines, 12–13 in a page, with writings in the margin. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

The codex contains the Śāpoddhārah or the mantras causing the release of Gāyatrī from the curse of Brahmā, Vaśiṣtha and Viśvāmitra, the Nyāsah, prayer and amulet of the same.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् गायत्रीशापोद्धारन्यासस्तवकवचानि वर्त्तन्ते ।

No. 29. गुण्डिचायात्रा । Gundicāyātrā Substance, country-made reddish paper, 11¾ × 5 inches Folia, 4 Lines, 7 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Correct. Complete.

A guide to the Gundicāyātrā of Jāgannātha.

Beginning. अथ गुण्डिचायात्रा ।

गुण्डिचाख्यमहायात्रा प्रकुर्वीत त्रिलोचन ।

माघमासस्य पञ्चम्यामष्टम्यां चैवशुक्लके ॥

एते कालाः प्रशस्ता हि गुण्डिचाख्यमहोत्सवे ।

विशेषान्मीचदाषादद्वितीया पुष्यसंयुता ।

End. गुण्डिचामण्डपन्तु श्रीमत्पुरुषोत्तमसेवएव प्रसिद्ध. अन्यत्रापि देवायतनादुत्तरस्यां दिशि प्रतिदिष्टः स्थापनीय इति ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीश्रीजगन्नाथदेवस्य गुण्डिचायात्रामहोत्सवविधिर्वर्णित ।

No. 30. प्रकीर्णकक्रियासमुच्चयः । Prakīrṇakakriyāsamuccayaḥ Substance, wood cut in the form of papers, 12 × 2½ inches Folia, 53. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Correct. Not complete

An anonymous collection of the religious rites of the Hindus in detail named *Prakirṇakakiryāsamuccayah.*

Beginning. श्रीं नमामि गुरुचरणेभ्यः । अथ प्रकीर्णकक्रियासमुच्चय । तत्र तुलादिपरीक्षा ।

विश्वस्यत्रप्रपार्थयत्नपाक्षिमिलाचरा. ।

विचार्य धर्मशास्त्रस्य परीक्षाविधिरुच्यते ॥

प्रमाणं मानुषं प्रोक्तं लिखितादिवय पुरः ।

इदानीं द्विविधं प्राह तृतीयं त्रिविधं मुनिः ॥

तुलाग्न्यापोविषं कोषो दिव्यानीह विशुद्धये ।

महाभियोगेष्वेतानि शीर्षकस्थेऽभियोक्तरि ॥

तुनादीनि कोषानानि एतानि पञ्च दिव्यानि इह धर्मशास्त्रे न चार्थशास्त्रे विग्रहार्थं सन्दिग्धार्थस्य सन्देहनिरासाय दातव्यानीति शेषः।

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—विविधधर्म्मशास्त्रीकक्रियाविषयकः प्रकीर्णकक्रियासमुच्चयनामको निबन्धोऽयमपूर्णो वर्त्तते।

No. 31. व्रतकालविवेकः। Vratakālavivekaḥ. Substance, country-made yellow paper, 18 × 3 inches. Folia, 9. Lines, 5–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct Complete

A work treating of the times and seasons suitable for the performance of religious vows, by Śūlapāṇi. Noticed in No. 259, Vol. II, Page 234. Descriptive Catalogue of the Sanskrit Mss. of Sanskrit College Library

विवरणमुक्तपूर्व्वम्।